

Sawako Ariyoshi

Parfum de curtezană

roman

HUMANITAS
fiction

La sfârșitul erei Meiji, într-un sat pierdut în mijlocul lanurilor de orez, destinul a trei generații de femei pare să urmeze ritmul imuabil al vieții la țară. Însă, în clipa în care frumoasa văduvă Ikuyo, mama lui Tomoko și fiica Tsunei, se recăsătorește cu fiul căpeteniei satului, totul pare să-și iasă din matcă. Atrasă de mirajul orașului, tânăra pereche părăsește casa părintească. Tōkiō le va zdrobi repede speranțele, iar frivolitatea lui Ikuyo va împinge familia spre dezonoare. Tomoko sfârșește prin a fi vândută, la zece ani, unei case din cartierul plăcerilor. Gheișă-ucenică, ea va învăța că foșnetul unui chimono de mătase înmiresmat cu tămâie, umbra unui zâmbet pe chipul desăvârșit ascuns de fard sau degetele abia atingând coardele unui *shamisen* pot îngenunchea bărbați care hotărăsc soarta Japoniei. Însă dorința cea mai mare a tinerei este să fie liberă. Va reuși ea să-și hotărască singură soarta într-o societate ale cărei temelii încep să fie erodate de tragediile istoriei ?





Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

SAWAKO ARIYOSHI

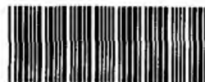
Parfum de curtezană

Traducere din limba japoneză și note de
ANGELA HONDRU





HUMANITAS
fiction



Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Iuliana Glăvan, Cristina Jelescu, Patricia Rădulescu
DTP: Emilia Ionaşcu, Carmen Petrescu

Tiparul executat la Fedprint

SAWAKO ARIYOSHI
KŌGE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ARIYOSHI, SAWAKO
Parfum de curtezană / Sawako Ariyoshi; trad.:
Angela Hondru. – Bucureşti: Humanitas Fiction, 2013
ISBN 978-973-689-634-7
I. Hondru, Angela (trad.)
821.521-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Capitolul 1

Tomoko și-a răsfirat degețelele și a apăsat cu putere peticul de mătase ca să-l întindă bine. Palma ei nu atingea nici măcar mărimea unei frunze de arțar din grădină. Veranda căsuței de țară din ținutul Kishū[1], cu o climă temperată plăcută, era mai spațioasă decât în alte părți, măsurând peste patru *shaku*[2]. Tomoko ședea cu spatele drept pe o pernă mare ce trona în colțul însorit. A netezit cu palma câteva petice, răbdătoare și atentă și, în final, a suprapus două ca să le coasă laolaltă. Avea de la bunica ei un ac cu urechile mari, din cele pentru copii, folosite pentru pânza groasă de bumbac. S-a apucat de cusut și, când peticele au ajuns cât palma, a luat forfecuța și a tăiat ața. Clic.

Mânuia acul cu îndemânarea unei femei în toată firea. L-a uns mai întâi, după datină, a luat bucata de material cu mâna stângă, iar cu dreapta a potrivit vârful acului, îndreptându-și totodată spatele și adoptând o ținută adecvată pentru cusut. Era micuță de statură pentru vârsta ei, dar pe chip i se întipărise o hotărâre ieșită din comun. Te uimea pur și simplu contrastul dintre profilul frumos conturat – cu ochii rotunzi și buza de jos mai plinuță – și seriozitatea nu tocmai firească pentru o copilă.

Numai că acul gros nu era deloc potrivit. Cu toate că Tomoko își luase măsuri de precauție, ungându-l cu ulei de păr, împungea greu și lăsa găuri mari pe marginea peticelor, scoțând și un ușor pârâit. Firul roșu de mătase se strecura ușor dar oarecum

1 Cuprinde actuala prefectură Wakayama și sud-estul prefecturii Mie.
2 Un *shaku* măsoară 30,3 cm.

stingher prin găurile mult prea mari. N-a ieșit ceva grozav, deși fetița simțea că-i ard buricele trandafirii ale degetelor. Pricina eșecului părea să fi fost combinarea nepotrivită a două materiale diferite: un crep satin pe față și o mătase foarte subțire pe dos. Oricum, își isprăvise treaba.

Tomoko a tras cu grijă de margini ca să se așeze bine la cusături și apoi a pus-o peste celelalte, aflate deja pe colțul stâng al pernei pentru șezut. Și bucata asta avea aceeași lățime ca precedenta. Tomoko potrivise peticele pe lungime, obținând patru săculeți dreptunghiulari, dintre care doi mai înguști și doi puțin mai lați.

— Eu credeam că te joci frumos, singurică... Ce coși acolo?

Auzind vocea bunicii, Tomoko ridică privirea, iar buza de jos, până atunci țuguiată din pricina concentrării, se destinse brusc.

— Fețe de salteluțe și de plăpumioare.

— Pentru păpușă?

— Bunico, aș vrea niște material...

— Am în debara, îți scot mâine.

— Nu din debara. Mi-ar trebui niște vatelină.

— Aha, vatelină...

Bunica a fost plăcut surprinsă. Tare și-ar fi dorit ca fiica ei, Ikuyo, mama fetiței, să fi deprins cumpătarea, trăsătură pe care Tomoko o avea în sânge. Bătrâna folosea vatelina, un fel de bumbac scămoșat, în straturi subțiri, la poalele chimonourilor. Micuța știa că rămășițele se adunaseră la fundul cutiei cu ace.

La patruzeci de ani împliniți era neașteptat de tânără pentru o bunică. Formele ușor dolofane și pielea albă trădau o femeie în floarea vârstei. Sătenii spuneau mereu că familia Sunaga se compune din trei surori aparținând unor generații diferite. Când s-a răspândit vestea măritișului în familia Sunaga, se întrebau în glumă dacă urmau să se mărite toate trei.

Tsuna, bunica, era văduvă de doi ani, iar Ikuyo, de trei. Fiică unică la părinți, Ikuyo se îndrăgostise de fiul înstăritei familii Tazawa din satul vecin, Umehara, și el singur la părinți. Nici una din familii nu voia să-și lase odrasla să plece de acasă pentru a fi adoptată de familia cu care se încuscrea. Tatăl lui Ikuyo era cumplit

de încăpățânat, iar băiatul lui Tazawa, îndrăgostit lulea. S-au tot ciondănit, dar în cele din urmă au ajuns la o înțelegere. Oficial, Ikuyo mergea în familia soțului ca doamna Tazawa, dar primul copil care li se năștea urma să fie trecut în registrul civil al familiei Sunaga și să devină moștenitorul de drept al acesteia. Neîmpăcându-se bine cu soacra, Ikuyo s-a întors la casa părintească, unde a trăit mai departe cu Seikichi, soțul ei.

Chiar dacă la sfârșit de perioadă Meiji[1] mai existau nurori care nu doreau să stea cu socrii, nu li se luau în serios nazurile. Totuși, în cazul soților Tazawa, situația complicată din registrul civil îi îngăduia capricioasei Ikuyo să ducă o viață conjugală oarecum diferită. Însă la scurtă vreme după nașterea lui Tomoko – fetița nu participase încă la prima sărbătoare *Shichi-go-san*[2] – pe tatăl copilei l-a răpus o pneumonie. Ikuyo rămăsese văduvă la vârsta de douăzeci de ani. De-atunci, mai trecuseră trei.

Seriozitatea copilei de șase ani alimenta și ea hazul sătenilor, cu toate că le era foarte limpede care din cele trei urma să se mărite. Nici vorbă nu putea fi de Tsuna. Dacă și Tomoko ieșea din discuție, nu mai rămânea decât Ikuyo, în vârstă de douăzeci și trei de ani. Ciudat era însă faptul că Ikuyo, care se străduise mult ca să-l convingă pe tânărul din familia Tazawa să locuiască la ea, lucru oarecum de înțeles, părăsea acum de bunăvoie casa părintească, fapt ce stârnea multă vâlvă.

— Cum să plece din propria-i casă o femeie căreia nu-i lipsește nimic! Și-și mai lasă și copilul de izbeliște! Dragostea i-o fi luat mințile!

Tsuna nu mai contenea cu bombănelile. Chiar nu-și înțelegea fiica. Ce să caute în căminul unui văduv copleșit încă de tristețe, când putea foarte bine să stea acasă la ea? Ce-i trebuia să se mărite iarăși? Doar purtase o dată veșmintele de mireasă!

— Dacă te încurcă Tomoko, o iau cu mine. Familia lui e de acord. Dar vreau s-o las aici pentru că aparține familiei Sunaga. Te rog să nu mai cârtești atâta!

---

1 1868-1912.

2 Sărbătoarea copiilor de 3, 5 și 7 ani, celebrați pe data de 15 noiembrie.

— Crezi că ai dreptul să-i faci asta lui Seikichi, care s-a stins așa tânăr? I-am zis eu lui Seikichi: „De ce-ai plecat înaintea mea? Cui o lași? Tu ești de vină..." Și crezi c-o să-ți fie ușor într-o casă plină deja de copii?

— M-au asigurat că n-am de ce să-mi fac griji.

— Mare scofală să promiți! Însă, odată ajunsă în casa lor, o să vezi tu cât e de greu și de câte frecușuri o să ai parte. Nu-i la îndemână traiul cu socrii, știi bine. Crezi că o să-ți fie la fel de ușor ca pe vremea când stăteai cu Seikichi la noi?

— Mamă! se răsti Ikuyo.

Își ridică pe neașteptate capul și se opri din cusut.

— Ești cumva geloasă?

Ikuyo își învinuia mama de gelozie, neputându-și explica altfel de ce o văduvă se împotrivește căsătoriei altei văduve. Pentru câteva clipe ochii i-au sticlit de mânie. Pe de altă parte, Tsuna simțea că se sufocă. N-a mai scos o vorbă. Ura părea să pună stăpânire deopotrivă pe amândouă. Tsuna se întreba dacă Ikuyo a tratat-o vreodată ca pe o mamă adevărată. Fata asta capricioasă nu făcuse altceva decât s-o cicălească la nesfârșit cu chimonourile ei. Atât. Se pricepea la cusut ca restul femeilor din familia Sunaga, le moștenise talentul, numai că ea, încă de mică, s-a îngrijit doar de propriile-i veșminte. N-o interesau alții câtuși de puțin. Chiar și după moartea lui Seikichi se bucura enorm de vizitele negustorului de mătăsuri. Îi luceau ochii de plăcere ori de câte ori își alegea materiale noi, din care își croia chimonouri moderne și fistichii. Era și firesc ca tot satul să fie cu ochii pe ea! Cochetăria ei îl stârnise probabil și pe fiul căpeteniei satului. Tsuna continua să tacă, străfulgerând cu privirea chimonoul de corp de pe genunchii lui Ikuyo, la care ea lucra. Tsuna o ajutase de bunăvoie să-și pregătească trusoul pentru prima ei nuntă, dar acum se încăpățâna să nu miște un deget.

Tomoko n-avea habar de certurile dintre bunică și mamă. Ședea cuminte cu fața spre grădina scăldată în lumina apusului, preocupată doar de saltelele și plăpumile păpușii. Netezea cu degețelele resturile de vatelină, le întindea bine în lungime făcându-le să arate ca scamele de nori de pe cerul primăvăratic, le îndesa

în săculeții cusuți de ea și le bătătorea cu palma. Deprinsese foarte repede până și meșteșugul de a rotunji colțurile cu vârful acului. Muncise sârguincios trei zile și așternutul păpușii era gata – două salteluțe de 3×4 *sun*[1] și două plăpumioare de 7×8 *sun*. Îi ajunsese la urechi vestea că mama ei se recăsătorea, dar mintea copilei de șase ani nu putea înțelege urmările asupra ei. Ceea ce o încânta în toată povestea mamei era mărinimia cu care îi dăduse peticele de mătase, mai frumoase ca oricare altele de până atunci. Cu ele reușise să confecționeze un așternut elegant pentru păpușă, lucru pe care și-l dorea de foarte multă vreme.

S-a hotărât să lase perna pentru a doua zi, așa că a luat iute o mingiuță de pânză umplută cu boabe de fasole roșie și a pus-o cu gingășie sub capul păpușii. Păpușa cu breton și părul drept până la umeri avea un chimono identic cu al lui Tomoko. Fetița insistase ca bunica să-i dea peticele pentru păpușă. Pe fundalul pestriț se etalau, în toată splendoarea lor, mănunchiuri de pene liliachii. Materialul îl alesese mama, iar chimonoul pe care-l purta Tomoko se număra printre puținele cusute chiar de mamă. Lumina apusului dădea mânecilor și umerilor o strălucire aparte, mai rar întâlnită la o mătase obișnuită. Era un imprimeu modern, la care Ikuyo ținuse morțiș. Amintirile femeilor se leagă negreșit de veșmintele pe care le poartă. Fără nici o excepție. Tomoko avea și ea să-și amintească de mănunchiurile de pene mov. Adultă fiind, de multe ori când se gândea la mama ei, îi venea în minte ziua copilăriei când ea și păpușa purtaseră chimonouri la fel. Imaginea mamei din vremea aceea se păstra nealterată pe întâia filă a amintirilor.

Asemenea cocorului ce-și întinde aripile pentru a-și proteja puiul, își răsfiră și ea mânecile chimonoului cu pene liliachii peste verandă și se apleacă asupra păpușii culcate. Bătând ritmul ușor cu degețelele în capătul plăpumioarei, intonă un cântec de leagăn:

Nani, nani,
Puiul mamii,
Mama puiului scâncit,

1 Un *sun* măsoară 3,03 cm.

Dup-un nor ea s-a pitit.
Dar acum a revenit
Lângă puiul adormit.

N-avea ea cine știe ce voce, dar la o copilă de șase ani impresiona precizia cu care sunetele își schimbau tonalitatea. Nu cânta prea tare și fiecare cuvânt răsuna cu claritate. Doar cuvântul „pitit" îl rostea oarecum sacadat, ceea ce-l făcea mai greu de înțeles, dar cânta totul dintr-o suflare și se deslușea destul de limpede ce zice.

Unchiul Shin'ya, care le mai vizita uneori, o întrebă admirativ:

— Tu știi ce-nseamnă „pitit"?

— Îhî.

Deranjată de la joacă, primul impuls a fost să-l expedieze cu un „îhî", dar apoi a ridicat frumos capul și a încuviințat politicos.

— Ce-nseamnă?

— Că nu se mai vedea.

— Tsuna, fetița asta e tare isteață.

Auzindu-i vocea, bunica și-a făcut și ea apariția. Nu se dăduse în vânt după cumnatul ei nici pe vremea când i-a trăit soțul, dar n-avea încotro, trebuia să stea de vorbă cu el. Unchiul, mult mai în vârstă decât cumnata lui, nu s-a sinchisit de răceala Tsunei. A repetat înadins cuvintele fetiței, extaziindu-se netulburat:

— Așadar, mama puiului s-a pitit după un nor!... O fi copila asta plină de candoare, dar știe foarte bine ce zice. E inteligentă... Păcat de ea... nu crezi, Tsuna?

— Adică?

— Mama lui Tomoko...

— A, da, Ikuyo se mărită. Am primit felicitarea dumitale zilele trecute. Mulțumesc.

Felicitarea bombastică i se păruse de-a dreptul insinuantă. N-au răspuns așa cum s-ar fi cuvenit. Tsuna n-a avut chef, dar a și neglijat, fiind prinsă cu treburile ei. Își închipuia că bătrânul se înființase acum ca s-o asalteze cu reproșuri și-i venea s-o strângă de gât pe Ikuyo. Tsuna și-a plecat fruntea și a mormăit niște scuze din vârful buzelor, dar cumnatul ei le-a expediat cu o fluturare

a mâinii, fără ca pe chipul lui uscăţiv să se desluşească vreo tresărire. Altul era scopul vizitei.

— A venit la mine cineva din familia Tazawa.

— În legătură cu slujba religioasă de pomenire? întrebă Tsuna cu suspiciune.

Familia Tazawa, rudele fostului soţ al lui Ikuyo. Adevărat... erau rude şi cu ei, prin alianţă, dar Tsuna nu-i ştia atât de apropiaţi de Shin'ya încât să-l roage să mijlocească discuţiile cu văduva. Şi-a dat imediat seama de cum stăteau lucrurile şi subiectul discuţiei nu-i făcea deloc plăcere.

După ce cu trei ani în urmă le murise unicul fiu, Seikichi Tazawa, părinţii lui începuseră să se gândească la succesiune. Nu abordaseră problema mai devreme pentru că tatăl lui Seikichi era mult mai tânăr decât soţul Tsunei, dar poate şi de gura lumii, care susţinea că avea şi copii ilegitimi. Au aşteptat momentul potrivit. Ikuyo urma să se recăsătorească.

— M-a rugat să vă transmit să le-o daţi pe Tomoko, unica fiică a singurului lor copil.

— Ce i-a apucat? Unde se trezesc? Doar s-a hotărât de la bun început, încă înainte de a se naşte Tomoko, că viitoarea lor odraslă va moşteni familia Sunaga. Soţul meu a acceptat atunci ca Ikuyo să se căsătorească cu Seikichi Tazawa numai cu condiţia asta.

— Însă cu totul altfel stau lucrurile acum. Şi pentru Tazawa... Nu s-au aşteptat ca fiul lor să moară atât de tânăr.

— Nici eu! Dacă nu murea înainte de vreme, Ikuyo nu avea nici un motiv să se mai mărite.

Tsuna părea să fi uitat cu cine vorbeşte – nu-şi mai controla tonul şi ironia îi scăpase involuntar. Chiar dacă nu suporta ideea că Ikuyo se recăsătorea, Tsuna ţinea la demnitate. Or, acum se dăduse de gol. Pe faţa ridată a cumnatului s-a desluşit un zâmbet.

— Numai că Ikuyo a fost întotdeauna cam ciudată... încă de mică. Nu cred că e cazul să mai pui paie pe foc, îi aruncă el în faţă, fără menajamente.

— Tomoko-*chan*[1]!

---

1 Sufix apelativ folosit pentru copii.

Deranjată de întorsătura neașteptată pe care o luase conversația, bunica și-a strigat nepoata.

— S-a răcorit. Intră-n casă! Hai, du-ți păpușa la locul ei!

Nu voia ca Tomoko să audă vorbindu-se de rău despre Ikuyo. În plus, vizita lui Shin'ya avea legătură directă cu fetița. Deși încă inocentă, era un copil precoce și trebuia scutită de bârfe și intrigi.

Tomoko s-a supus fără să scoată o vorbă. A așezat păpușa și așternutul acesteia pe perna pe care stătuse, s-a ridicat, a luat totul în brațe și a pornit clătinându-se sub povară. Era mai matură decât alți copii de vârsta ei, dar fața rotundă și piciorușele scurte trădau copilița. Din pricina pernei uriașe din brațe, nici nu vedea pe unde calcă. Înainta pe coridor cu pași nesiguri și timizi către odaia bunicii aflată lângă încăperea cu altar budist. Nu mai dormea de multă vreme în cameră cu mama ei, ci se culca și se trezea alături de bunică.

A trecut prin încăperea cu altarul budist și, când să tragă ușa glisantă cu mâna dreaptă, a izbit-o ceva straniu. Cum ochii i se obișnuiseră cu întunericul, a privit spre camera mamei de unde se ivea, prin îmbinările dintre panouri, o perdea de fum albicios. A pus jos tot ce avea în brațe și s-a apropiat ușor.

Crăpând puțin ușa, a frapat-o lumina soarelui ce părea că nu apusese definitiv înspre fațada casei. În realitate, cu toate ușile închise, cămăruța lui Ikuyo de șase *tatami*[1] intrase într-un con de umbră, însă pe Tomoko o derutase întunericul din încăperea cu altarul budist. A zărit umărul stâng al tinerei sale mame, care ședea cu spatele la ușă. Nu purta nimic deasupra chimonoului, nefiind una dintre serile răcoroase, așa că umărul delicat desăvârșea conturul trupului. Și chimonoul de corp era subțire. Ea nu renunța la chimonourile de mătase nici în zilele obișnuite. Acum avea pe ea unul de crep, de culoarea frunzelor putrede. În casa Sunaga, locuință a unor proprietari fără prea mulți servitori, privați de capul familiei, Ikuyo trăia izolată, ca o domnișoară de la oraș căreia îi venise prea târziu sorocul măritișului.

1 O rogojină *tatami* măsoară 1,80 x 0,90 m.

Privirile fetiței au fugit de pe umărul mamei spre partea stângă a încăperii și acolo au rămas pironite. I se părea că din *kotatsu*[1] iese fum. Un fum înecăcios, alb ca aburul, parcă învăluia cuvertura luxoasă.

— Tomo-*chan*! Ce s-a întâmplat? întrebă Ikuyo, văzând că deschide ușa și dă buzna în camera ei.

— Mamă! Fum!...

— Aaa, ăsta?!

Tânăra mamă își înăbuși râsul, apoi se încruntă brusc și o trimise pe Tomoko să închidă ușa.

— E fum de tămâie. Miroase frumos. Ard tămâie ca să-mi parfumez chimonourile.

Așadar, fumul care o speriase pe Tomoko se înălța din vasul cu tămâie deasupra căruia stăteau înșirate chimonourile lui Ikuyo. Chimonourile de mătase cu imprimeuri vesele sau din crep colorat, care de care mai strălucitoare, erau doar însăilate.

— Uite-aici!

Ikuyo ridică mândră poalele chimonourilor, pe rând, pentru ca Tomoko să arunce o privire și coșului de bambus împletit care trona peste vasul cu tămâie. Fetiței i se făcu puțin greață. Privea oarecum neliniștită poalele chimonourilor care se vălureau ca niște cozi de pește. Când trase cu ochiul spre fundul coșului, o pală de fum alb o izbi drept în față, înainte să mai apuce să se ferească.

— Îîîîh...

Sufocându-se din pricina fumului ce-i năpădise nările, Tomoko îi adresă mamei o privire plină de reproș.

— Miroase frumos, nu-i așa?

Ikuyo și-a așezat iar pe genunchi mâna albă după ce ridicase grațios poalele chimonourilor. Mătasea și crepul s-au prăbușit la loc peste coș, unduindu-se ca niște ființe vii. Un parfum dulceag s-a răspândit în jur. Pesemne că nasul fetiței se obișnuise cu parfumul puternic, pentru că aceasta a rămas pierdută în lumea propriilor gânduri.

---

1 Sistem de încălzire care constă dintr-o sursă de căldură aflată într-o adâncitură a dușumelei, sub o masă joasă acoperită cu o cuvertură.

Dincolo de perdeaua albă de fum se desluşea chipul frumos al mamei – nasul drept pe faţa gingaşă, ochii migdalaţi, sprâncenele negre. Conturul splendid al buzelor subţiri, parcă trasat cu pensula, punea în umbră bărbia puţin prea scurtă, singurul ei defect. Cel mai impresionant rămânea însă părul negru şi bogat. Într-o bună zi renunţase la *marumage*[1] purtat în timpul căsătoriei şi revenise la *yuiwata*[2]. Pieptănătura îi era impecabilă – nici o şuviţă de păr nelalocul ei, iar nodul panglicii galbene cu care-şi prinsese cocul, perfect. Coafura, minunat asortată cu hainele, strălucea dincolo de perdeaua de fum, trimiţând pe alocuri sticliri de jad. Lui Tomoko i se părea incredibil de frumoasă. Sufletul ei de copil era de-a dreptul fermecat.

— Ce caraghioasă eşti! murmură Ikuyo când îşi văzu fiica studiind-o atent.

S-a întors apoi la chimonourile ei. Ştiindu-se croitoreasă desăvârşită, ţinuse morţiş să-şi facă ea însăşi trusoul, fără a cere nimănui ajutorul, ca să-i dovedească mamei că se descurcă. Era foarte îndemânatică la croit şi la cusut. Nu gătea, nu deretica, nu spăla rufe, dar când venea vorba de croitorie, nimic n-o încânta mai mult. Încă de mică îi plăcuse să coasă, iar ca nevastă, mamă şi văduvă, îşi confecţiona singură toate veşmintele. Nu numai că deprinsese cu repeziciune arta croitului şi cusutului, însă dovedea şi o imaginaţie deosebită. Displăcându-i răscroiala de la gât, a descoperit o metodă proprie ca să susţină gulerul fără dublură de bumbac. Creaţiile sale, adaptate bustului scurt sau unui trup ca al ei, cu braţe şi picioare lungi, nu se puteau compara cu modelele tradiţionale ce aveau dimensiuni fixe la lungimea mânecii, lungimea totală, până şi la răscroiala gulerului. Or, dacă lăţimea acestuia diferea puţin, stătea altfel pe Ikuyo. Într-un grup de tinere, îmbrăcate identic şi cu acelaşi tip de *obi*[3], ea atrăgea îndată privirile nu numai prin frumuseţe, ci şi prin ţinuta încântătoare. Din cauza chimonourilor sale neobişnuite devenise ţinta clevetiri-

---

1 Coc mare şi oval.
2 Variantă a stilului *shimadamage* – coc mic purtat de tinere.
3 Brâu lat purtat peste chimono şi înnodat la spate într-o fundă.

lor întregului sat. Cu toate că în regiunea aceea cu o climă plăcută atmosfera era mai paşnică, asta nu însemna că locuitorilor ei nu le plăcea bârfa.

În plus, ca în majoritatea satelor prospere, oamenii se dovedeau mai conservatori. Nu le plăceau podoabele ţipătoare ale unei văduve şi orice schimbare a coafurii se transforma degrabă în subiect de clevetire. Nishinoshō din Kaisō-*gun*[1], prefectura Wakayama, nu numai că nu se afla printre satele sărace, dar locuitorii lui nici nu cunoscuseră vreodată foametea. Numărul micilor proprietari era apreciabil, iar atunci când se ajungea la defăimarea fiicei unui bogătaş – cu atât mai mult când era vorba de Sunaga – atacul public devenea de-a dreptul usturător. Când de Ikuyo s-a îndrăgostit fiul unui bogătaş, agitaţia a ajuns la paroxism. Mai demult, negustorul de ţesături nu se deplasa decât la domiciliul căpeteniei satului, restul locuitorilor mergând la oraş ca să-şi cumpere materiale pentru chimonouri. Ikuyo Sunaga nu se număra însă printre ei. Încă înainte de căsătorie îşi făcuse obiceiul de a-l chema pe negustor la ea acasă. De atunci, acesta sosea nu doar la schimbarea anotimpurilor, ci lunar sau uneori şi de două ori pe lună. Venind de departe, nu-i convenea să stea doar o zi, aşa că poposea două-trei zile la căpetenia satului. De la el au aflat sătenii că băiatul acestuia se îndrăgostise lulea de Ikuyo. Vestea n-a încântat pe nimeni. Chiar dacă s-ar fi găsit o persoană mai pe gustul lor care să le fi adus la cunoştinţă cererea în căsătorie, tot nu s-ar fi înghesuit cineva să celebreze evenimentul. Iar când sătenii au primit vestea că băiatul pusese ochii pe Ikuyo încă de pe vremea când era fată şi că, după ce a murit Seikichi, nu şi-a dorit decât să rămână văduv, compasiunea pentru răposată a sporit şi mai mult. Imediat după moartea nevestei, care l-a lăsat cu trei copii, Keisuke Kōsaka s-a grăbit să pună mâna pe Ikuyo. Data nunţii a fost fixată înainte de a se împlini un an de la deces. Bineînţeles că sătenii l-au învinuit pe Keisuke pentru gestul său, dar surprinzător era că o urau din tot sufletul pe Ikuyo. Probabil pentru că o simţeau de multă vreme ca pe un ghimpe în coastă.

---

1 Unitate administrativă economică ce cuprinde o zonă rurală mai întinsă.

— Hei, să vedem ce mireasă o mai fi și asta!

— Poate vrea iar pieptănătura de femeie măritată!

— Negustorul zice că și-a comandat material alb pentru chimonoul de mireasă.

— Păi, e a treia oară când îmbracă un chimono alb, comentară batjocoritor niște femei, schimbând priviri cu subînțeles.

Primele rochii de mireasă după moda occidentală își făcuseră deja apariția la Tōkyō, iar în satele din îndepărtata regiune Kansai[1] ajunseseră să fie cunoscute din ziare sau de pe coperțile revistelor pentru femei. Deși familiare în tradiția japoneză, chimonourile albe începuseră să fie folosite frecvent și la ceremoniile nupțiale abia sub influență occidentală. Satul Nishinoshō văzuse pentru prima oară rochie albă de mireasă la nunta lui Ikuyo, cu șapte ani în urmă. Bineînțeles că mireasa își putea alege după voie chimonoul pe care urma să-l poarte după slujbă. Atunci sătenii i-au admirat din tot sufletul frumusețea și au fost impresionați de gingășia și eleganța albului. Pe vremea aceea n-au avut nimic cu ea. Femeile își aminteau perfect evenimentul, de parcă s-ar fi petrecut cu o zi în urmă.

Ele își mai aminteau la fel de bine îmbrăcămintea purtată de Ikuyo la înmormântarea răposatului Seikichi Tazawa. Albul tradițional de doliu i-a evidențiat și mai pregnant tinerețea și frumusețea, cu atât mai mult cu cât toți cei din jur îmbrăcaseră chimonouri negre. În plus, era un semn că nu intenționa să se recăsătorească și asta i-a atras simpatia generală. Lumea a uitat într-o clipită că numele lui Ikuyo fusese pe buzele tuturor încă de mică și au lăudat-o ca fiind cea mai virtuoasă femeie din sat. Singura care și-a adus aminte mai târziu că Ikuyo n-a vărsat o lacrimă la înmormântarea soțului ei a fost Tsuna. Atunci însă și ea își plecase fruntea în fața fiicei, zicându-și în sinea ei că bietul Seikichi trebuie să fie împăcat acolo sus, în lumea lui. Ea deplângea nenorocirea ce s-a abătut asupra lui Ikuyo, lăsând-o singură. Albul imaculat al chimonoului i-a impresionat pe toți atât de profund, încât până și propria mamă a uitat pentru o clipă că văduva era prea

1 Cuprinde Ōsaka, Kyōto și Nara.

tânără ca să rămână credincioasă toată viața soțului dispărut. Tinerețea n-a fost atunci decât un ingredient, întețind nenorocirea.

Într-o lume încorsetată în tradiție, în care devotamentul soției față de soț se exprima prin purtarea chimonoului alb la nuntă, semnificând hotărârea miresei de a i se supune cu fidelitate, și apoi a chimonoului alb la înmormântare, însemnând că nu intenționa să se recăsătorească, Ikuyo trecea în ochii sătenilor drept o femeie căreia nu-i mai rămânea în viitor decât rolul de mamă, de protectoare a micuței pe care el a lăsat-o în urmă. În acea așezare rurală unde credința budistă prinsese rădăcini adânci, văduvele tinere nu erau socotite ceva ieșit din comun. Ceea ce au scăpat însă din vedere a fost că Ikuyo n-a trebuit să se reîntoarcă la casa părintească după moartea soțului pentru că, de fapt, nu o părăsise cu-adevărat nici înainte. Nimic extraordinar în această poveste atâta vreme cât și părinții lui Ikuyo uitaseră un asemenea amănunt. Chiar dacă fiica lor n-ar mai fi stat cu ei, dăinuirea casei Sunaga urma să fie asigurată prin nepoțica lor, Tomoko, sărindu-se astfel doar peste o generație. Singura problemă o putea constitui atitudinea familiei Tazawa, numai că aceștia nu mai dăduseră nici un semn de viață. Pentru Sunaga, răposatul fusese doar fiul adoptat prin căsătorie. După moartea ginerelui, bătrânii au revenit la viața lor tihnită de altădată, alături de singura lor fiică și se gândeau că venirea pe lume a micuței nu avea de ce să le dea bătăi de cap.

Când i-a murit soțul și a rămas și ea văduvă, Tsunei nu i-a trecut o clipă prin cap că va sosi o zi în care Ikuyo o va părăsi. Destul de multă lume o compătimea pe Ikuyo și-i deplângea tinerețea, iar Tsuna a luat vorbele oamenilor ca pe niște simple condoleanțe. A cuprins-o un fel de mulțumire stranie la gândul că se afla în aceeași situație ca și fiica ei. La funeraliile soțului ea n-a purtat chimono alb pentru că nu ținea să-și imite fata și, oricum, la vârsta ei nu se mai punea problema să se recăsătorească. Simțea chiar că i s-a luat o piatră de pe inimă când i s-a stins bărbatul, cu douăzeci de ani mai în vârstă decât ea, și abia atunci a înțeles de ce Ikuyo n-a vărsat o lacrimă la înmormântarea lui Seikichi. Tsuna trăia o senzație de ușurare nefirească și se bucura la

gândul unui viitor luminos deschizându-se în fața ei și a lui Ikuyo. După dispariția răposatului visase deseori la o casă plină de femei, la o atmosferă feerică în care să plutească lin spre înalturi, liberă, printre nori. I se părea că rezolvase o enigmă și că, în sfârșit, pricepea de ce Ikuyo încetase să se plângă sau să-și manifeste vreo nemulțumire după moartea lui Seikichi, lăsând pur și simplu impresia că este fericită cu acul de cusut și cu chimonourile sale.

De aceea a avut un șoc când Ikuyo a anunțat-o că o părăsește, spulberându-i visurile. Pentru că nu le vizitase nimeni și nu băgase de seamă să existe vreun intermediar, dar nici nu-l bănuia pe negustorul de țesături că ar fi capabil să joace un asemenea rol, la aflarea veștii a amuțit de uimire, simțind că se despică cerul în două. Ikuyo a informat-o pe tonul cel mai firesc că se mărită cu fiul căpeteniei satului, fără măcar să aibă bunul-simț de a-i cere permisiunea. A început apoi să-i povestească despre pregătirile de nuntă. Tsuna îl aștepta pe negustor ca să-i reproșeze toată tărășenia, dar acesta și-a făcut apariția cu un zâmbet larg pe buze și, mângâind-o pe braț, a exclamat:

— Felicitări din toată inima!

În ziua aceea, întreg satul a aflat vestea cea mare. Pe Tsuna o scoteau din minți urările oamenilor, dar nici nu putea nega evenimentul. Se temea ca obiecțiile ei să nu aibă consecințe neplăcute atâta vreme cât mirele era însuși fiul căpeteniei. Postul se transmisese familiei Kōsaka din generație în generație, numai că de la instituirea noului sistem administrativ, ce prevedea împărțirea localităților în orașe și sate, moștenirea lui automată devenise discutabilă. Actualul cap al familiei nu mai îndeplinea, de fapt, funcția de căpetenie de sat. Era pur și simplu cel mai bogat moșier, iar primarul, numit de consiliul de administrație, nu-și permitea să ia vreo decizie până nu-i studia atent reacțiile. Dar pentru generația următoare, cea a lui Keisuke, nimeni nu știa cum aveau să evolueze lucrurile. În semn de respect pentru tatăl lui, căruia toată lumea i se adresa cu „domnule conducător", oamenii nu îndrăzneau să-l vorbească de rău pe Keisuke, însă chiar dacă acesta urmase un colegiu din Tōkyō, nimeni nu se simțea tentat să fie mai politicos decât era cazul. Oare Keisuke își dădea seama? Nu

făcuse nimic deosebit ca să iasă în evidență. Trăise liniștit alături de soția pe care i-o aleseseră părinții, fumând cu privirile ațintite în gol sau citind reviste. Oficial, ocupa un post de secretar la primărie, unde nu-l văzuse nimeni nici măcar o dată.

Pe Ikuyo nu părea s-o intereseze cariera lui Keisuke. Într-o bună zi, Tsuna a întrebat-o de ce a acceptat să-i fie nevastă, iar ea a răspuns simplu:

— Cunoaște foarte bine orașul Tōkyō.

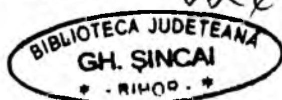
Pesemne că doar atât știa Ikuyo despre Keisuke, dar se hotărâse să-l ia de soț fără ezitare, chiar dacă singura lui calitate era aceea de a fi trăit în capitală. Răspunsul prompt putea lăsa impresia că o interesa bărbatul, dar ea n-a făcut o asemenea mărturisire decât trasă de limbă. Prima oară îi spusese mamei:

— Keisuke a fost singurul care m-a cerut de nevastă atunci când eu pur și simplu lâncezeam în casă. Alt motiv nu am.

Tsuna o crezuse pe fiica ei fericită că-și are chimonourile dorite, dar se înșelase amarnic. Cum de își imaginase că o pasăre frumoasă înzestrată cu aripi pentru a-și lua zborul în înalturi putea rămâne pe o cracă, nemișcată? Ce proastă fusese! Pasărea tot zboară până la urmă...

Ceea ce-și mai amintea uneori micuța Tomoko din acea perioadă, în afară de chipul frumos al mamei dincolo de perdeaua de fum alb de tămâie, era mâhnirea adâncă a bunicii la aflarea veștii. Tsuna își vărsa întreaga amărăciune în prezența nepoțelei, mărturisindu-i ceea ce nu-și permitea să le spună lui Shin'ya și sătenilor. De câte ori o zărea, bolborosea: „Biata mea copilă!" Însă până și Tomoko își dădea seama că de fapt nu-i plângea ei de milă. La mijloc era mai cu seamă orgoliul, de aici autocompătimirea și ura față de Ikuyo.

Tsuna, întotdeauna foarte ordonată, purta la brâu un șervet vechi, decolorat, cu care se ștergea la ochi când plângea sau își sufla nasul când se smiorcăia. Suspinele, mai vehemente decât cele pe care le scotea în mod firesc o mamă la nunta fiicei, deveniseră de-a dreptul dezgustătoare.



— Tomo-*chan*, mama ta ne părăsește, se văicărea ea punând mâna pe capul fetiței și rostind apăsat fiecare cuvânt. Da, își abandonează bătrâna-i mamă și-și vede de drum.

Lui Tomoko i se părea că ranchiuna apăsătoare a bunicii se strecura în trupul ei plăpând pătrunzând prin creștetul capului. Cuvintele răsunau ca un ecou jalnic, cu atât mai mult cu cât Tsuna nu era atât de bătrână pe cât afirma. Vorbele bunicii exprimau clar durerea provocată de abandonarea de către propria-i fiică și nicidecum de îngrijorarea pentru Tomoko. Tsuna arunca în spinarea fetiței, încă prea mică pentru a pricepe, toată amărăciunea ce o împresura, iar Tomoko privea uimită fața buhăită de plâns a bunicii, brăzdată de riduri în asemenea momente. Atunci chiar își arăta vârsta, după cum se lamenta. A început să fie mai atentă la lumea adulților și se întreba de ce căsătoria unei fiice provoacă mamei un șoc atât de mare. N-a stat să se gândească la consecințele pe care le-ar fi putut avea asupra sa căsătoria mamei sale, dar, văzând cât plânge și se consumă bunica, sufletelul ei a simțit că nu-i prea pasă de ea. O fetiță de șase ani își dădea seama de asta nu neapărat datorită inteligenței precoce, ci mai degrabă ajutată de împrejurări concrete. Furioasă, Tsuna i-a mărturisit că Ikuyo nu se sinchisește de ea câtuși de puțin.

— Tomo-*chan*, știi că unchiul Shin'ya a venit deunăzi pentru tine. De fapt, voia să i te ia bunicii ăsteia bătrâne. Ikuyo știe bine care e situația, dar asta n-o împiedică să plece de acasă și să se mărite! Deși tatăl tău a trăit aici, în casa mea, Ikuyo nu-și ascultă mama. Acum, că el e mort, vrea să plece de-acasă. Își bate joc de mine! Copil nerecunoscător![1] Nu se gândește decât la propria-i fericire. Puțin îi pasă de mama ei! Nerecunoscătoarea!

Vorbele pline de ură și pizmă s-au întipărit adânc în inima lui Tomoko; aveau să rămână acolo toată viața. Sufletul ei de copil le percepea ca pe niște cuvinte înspăimântătoare. A întrerupt-o pe bunică nu pentru ca s-o consoleze, ci mai degrabă ca să oprească valul de insulte.

---

1 Lipsa de respect față de părinți era considerată în societatea tradițională un păcat de neiertat, reproșul Tsunei echivalând, pe parcursul romanului, cu un blestem.

— Nu mai plânge, eu nu te părăsesc.

— Ce bine!

Tsuna a hohotit și mai strașnic. După ce s-a săturat de plâns, s-a mai calmat și a început să se preocupe de ținuta lui Tomoko de la nunta mamei.

— Dacă mama ta e în haine de gală, atunci trebuie să fii și tu! O să-ți rujez buzele și-ți pudrez fața ca să-i aminteşti că are o fiică. Tomo-*chan*, la nas semeni leit cu tatăl tău!

În ziua nunții Tsuna s-a ocupat doar de nepoata ei, urmărind totodată s-o scoată din sărite pe Ikuyo. I-a aplicat lui Tomoko un strat gros de pudră albă și un ruj intens de parcă urma să participe la sărbătoarea copiilor, deși mai avea un an până să împlinească șapte. Machiajul îi scotea și mai bine în evidență ochii mari și sclipitori. Toți cei care o vedeau exclamau admirativ:

— Doamne, ce superb arăți! Ca o păpușă!

— Îți vine de minune chimonoul ăsta! Cine te-a îmbrăcat așa frumos? A, bunica? Bravo!

Complimentele făcute lui Tomoko constituiau totodată o jignire la adresa mamei. Numeroase persoane șopteau că seamănă leit cu Seikichi. Tsuna însăși plecase la oraș și-i cumpărase chimonoul dintr-un mare magazin cu ținute de gală. Imprimeul era încântător – un fond verde-gălbui presărat cu flori mari de prun. Îi legase *obi*-ul sus, iar Tomoko ședea cuminte cu mâinile pe genunchii strânși. Invitații care se apropiau de ea îi lăudau chimonoul, atingându-i gingaș mânecile... Alt afront adus lui Ikuyo.

Doar părinții și rudele apropiate ale familiilor Sunaga și Kōsaka au avut prilejul să vadă îndeaproape faimosul chimono alb care provocase indignarea sătenilor. Ceremonia s-a desfășurat în plină zi, în încăperea cu altarul budist situată în capătul opus al locuinței căpeteniei, departe de verandă. Era o cameră simplă și umedă, deoarece acolo soarele nu intra niciodată. Îmbrăcată în mătase albă, Ikuyo părea în semiobscuritate la fel de nepotrivită în acel loc precum o prințesă într-o cocioabă dărăpănată. Ceea ce i-a șocat însă pe toți a fost chipul ei gol, la propriu, căci nu purta capișonul tradițional ce ar fi trebuit să-i acopere cea mai mare parte a feței.

— Unde-i *watabōshi*? se răsti Shin'ya.

Bătrânul, care şedea lângă Tsuna, îşi vărsa nervii pe ea, cu voce tare.

— Unde-i coafura de mireasă?

— N-a fost treaba mea, răspunse Tsuna, cu voce gâtuită, sufocată de mânie.

— Păi, nu e nunta fiicei tale? Vai de mine! Am ajuns până la vârsta asta ca să văd o mireasă cu capul descoperit! Nu mi-aş fi închipuit în veci aşa ceva!

A început slujba. Fiind la a doua căsătorie, mirele şi mireasa şi-au împreunat mâinile sobru înaintea altarului. Fireşte că lui Ikuyo i-au ajuns la urechi agitaţia din jur precum şi vocea răstită a unchiului Shin'ya, însă a rămas în continuare cu spatele la lume, ignorând totul cu un calm sfidător. Ştia că la Tōkyō nu se mai poartă *watabōshi* şi îşi punea mare speranţă în capacitatea lui Keisuke de a-i înţelege decizia. Era pentru prima oară când căuta în sufletul ei un punct de sprijin în bărbatul ce urma să-i devină soţ.

Şi la banchet, comentariile au continuat în aceeaşi notă de uluire.

— Ia uitaţi, o mireasă fără *watabōshi*!

— Păi, e la a doua căsătorie!

— De două ori a fost îmbrăcată în alb?

— Da, cam ciudat să porţi alb şi când te măriţi a doua oară!

Keisuke se însura şi el a doua oară, astfel că ceremonialul nupţial a fost simplificat. N-au mai intrat întâi bărbaţii şi apoi femeile, după cum cerea datina, ci au fost invitaţi laolaltă, iar căpetenia satului a chemat numai câteva gheişe de la oraş pentru a însufleţi atmosfera. Printre nuntaşi se numărau doar rude şi săteni. Cum Ikuyo nu se bucura de acelaşi statut social ca al familiei mirelui şi pentru că ambii soţi aveau copii din prima căsătorie, o anume cumpătare era chiar firească. Nimeni n-ar fi împrăştiat reproşuri în stânga şi-n dreapta dacă mireasa ar fi fost îmbrăcată decent. Toţi nuntaşii aveau însă de obiectat. Chimonoul alb bătea la ochi şi, în plus, mireasa şi-a expus cu neruşinare machiajul exagerat fără să poarte *watabōshi*. Când, pe parcursul nunţii, şi-a schim-

bat chimonoul de mireasă cu un *furisode*[1] splendid, până și Tsuna a rămas mută de uimire.

De la locul ei, Tomoko sorbea din ochi, fără să clipească, silueta minunată a mamei. După ce a văzut-o îngenunchind în fața altarului, înveșmântată în chimonoul alb, a ignorat complet spusele celor din jur. Complimentele ce-i erau adresate – „Ce păpușă frumoasă!" – o vizau cu siguranță pe mama ei, al cărei machiaj îi accentua și mai mult trăsăturile regulate. Dar cel mai tare o impresionau ochii migdalați, cu irișii ca abanosul, de o frumusețe aproape nepământeană, fixați în gol fără să clipească. Invitații au început să se îndrepte spre Keisuke să-l felicite și să ciocnească o cupă de *sake*, dar pe Ikuyo nu părea să o deranjeze prezența lor. Ori de câte ori bărbații se așezau sau se ridicau în fața ei, ochii îi sclipeau mai puternic. Erau singurele momente când pe chipu-i lipsit de expresie se deslușea aroganța ce stârnise antipatia nuntașilor, dar care contrasta puternic cu admirația manifestată de Tomoko.

„Oare femeia asta frumoasă m-a adus pe lume?"

Imaginea mamei care cu câteva zile în urmă arsese tămâie ca să-și parfumeze veșmintele pentru nuntă s-a suprapus o clipă peste toaleta maiestuoasă a miresei. Fumul alb al tămâiei se înălța parcă iarăși, învăluind părul aranjat într-un coc înalt, sprâncenele frumos trasate, buzele de un roșu viu. Din ochii sclipitori ce se închideau și se deschideau galeș țâșneau când și când săgeți disprețuitoare îndreptate către nuntași. „Așa arată oare o fiică nerecunoscătoare?" se întreba Tomoko, cu inima strânsă. Era splendidă ca Zeița Kannon[2] din poveștile citite de bunica ei la culcare. Fetița nu înțelegea cum de-i provoca bunicii atâta durere.

Tomoko își amintea că imediat după slujba budistă i-a închinat o cupă de *sake* lui Keisuke, cupă ce avea să pecetluiască noua legătură dintre tată și fiică. Era prima oară în viața ei când punea *sake* în gură, dar a făcut-o cu o dezinvoltură care i-a uimit pe

---

1 Chimono cu mâneci foarte lungi, purtat la ocazii speciale de tinere necăsătorite.

2 Zeița Îndurării în panteonul budist.

adulţi. Nu i se turnase decât foarte puţin, însă imediat a simţit o căldură ciudată străbătându-i tot trupul. Băutura i s-a urcat la cap şi, înapoi la locul ei, s-a trezit cu gândurile puţin cam răvăşite.

Dincolo de perdeaua de tămâie, Ikuyo părea preocupată, cu privirile pironite în gol. În asemenea momente ochii i se umezeau şi lăsa impresia că vrea să spună ceva. Tomoko aştepta cu sufletul la gură. Dacă privirile li s-ar fi întâlnit, ar fi desluşit poate misterul. În clipa aceea i-a văzut pe copiii lui Keisuke din prima căsătorie cu ochii aţintiţi asupra ei. Se aflau în celălalt capăt de sală. Pentru a-i ignora, şi-a concentrat atenţia asupra păpuşii rămase acasă, dormind liniştită în aşternutul ei cel nou.

Tomoko s-a uitat iar la mireasă. Trebuia totuşi să afle ce avea să-i transmită. Se conturau parcă nişte cuvinte de adio adresate singurei sale fiice.

Privirea pe care o tot aştepta s-a întors spre ea doar câteva clipe. Ikuyo s-a ridicat apoi, cu un surâs uşor şi o încuviinţare aproape imperceptibilă. Pleca să se schimbe pentru a treia oară.

Nuntaşii au fost pur şi simplu uluiţi. Mânecile chimonoului roşu cu mov, ce lăsau impresia că dansează ca pasărea phoenix, i se păreau şi fetiţei exagerat de lungi. Chiar şi după ce mama ei s-a ridicat de la masă, copila a mai trăit încă multă vreme cu senzaţia că acestea încă se târau acolo. Era imposibil de spus dacă zâmbetul palid al lui Ikuyo îi fusese adresat fiicei sau nuntaşilor care o aşteptau să se schimbe, sau pur şi simplu anunţa bucuria miresei la gândul că va apărea într-un alt chimono. Nimeni nu ştia. Nici Tomoko nu putea fi sigură că zâmbetul fusese pentru ea. Oricum, nu i-a lăsat un gust amar. L-a considerat un semn care, în momentele acelea, îi grăia desluşit despre firea mamei. În sufletul ei de copil s-a întipărit cu putere certitudinea că mama, deşi atât de departe, se gândea totuşi la ea. Şi asta a făcut-o să o simtă mai aproape ca oricând.

Capitolul 2

Reședința familiei Kōsaka se afla la marginea de vest a satului. Un gard gros și scund din argilă împrejmuia clădirea veche impunătoare. De-acasă de la Tomoko, adică din centrul satului, se ajungea aici direct, luând-o spre apus. Gardul prevăzut cu olane era totuși prea înalt pentru copila din clasa a doua primară. Îl atingea doar dacă se ridica în vârful picioarelor și întindea bine mâinile. Însă fetița nu urmărea să se măsoare cu gardul. Ambele mâini îi erau ocupate cu împletitul paielor.

Luase câteva paie de grâu proaspăt treierat, tăiate la o lungime de vreo opt *sun*, îmbina câte trei fire și le răsucea bine. Împletea un coșuleț pentagonal, cu fund ascuțit. Paiele culese cu puțină vreme în urmă aveau un luciu caramel. Anotimpul ploios nu începuse încă, așa că după o aversă zdravănă norii s-au risipit iute și razele soarelui de vară scăldau mânuțele lui Tomoko. Coșulețul sclipea ca aurul. Fetița înainta de-a lungul gardului cu privirile ațintite pe degețele.

Poarta principală a casei stătea, ca de obicei, ferecată. De fapt, Tomoko n-o văzuse deschisă decât de două ori: trei zile de Anul Nou și, cu mult înainte, când se măritase mama ei. Cu siguranță că poarta casei Kōsaka se deschidea mai des, dar, cum Tomoko nu-i prea vizita, nu-și amintea decât de cele două împrejurări.

Lângă poarta principală era un gang foarte scund. Personalul de serviciu folosea intrarea din spatele casei, însă Tomoko n-a fost nevoită să ocolească toată clădirea. Și-a aplecat spinarea micuță și s-a strecurat prin gang, strângând grijulie la piept coșulețul care nu depășea mărimea palmei.

— A, Tomo-*chan*!

— Ia uite, a venit Tomo-*chan*!

De cum au zărit-o, copiii care se jucau în grădină au alergat spre ea. Erau copiii vitregi ai mamei sale: un băiețel de șase ani și o fetiță de patru. Deși cald afară, le curgea nasul la amândoi. Văzându-i așa, Tomoko a scos repede un șervețel de la pieptul chimonoului și i-a șters. Copilașii n-au protestat; ba dimpotrivă, au stat cuminței, cu nasurile semețe, până i-a curățat frumos.

— Tu ai făcut coșulețul, Tomo-*chan*?

— Îhî. Mă gândeam să culegem niște coacăze.

— Coacăze? Da, da, hai să culegem!

Grădina mare, cu pământul albicios uscat de razele soarelui de după ploaie, n-avea parcă nici un farmec. Însă dincolo de gardul de mărăcini se intra într-o altă grădină amenajată tradițional – arbuști, pietre și copaci. Era mândria familiei de multe generații. Tomoko avea grijă să nu calce cu *geta*[1] pământul și mușchii din grădină, așa că pășea cu ezitare pe dalele din piatră ce formau cărarea. Echilibrul precar se datora și celor doi copilași care se țineau scai de mânecile chimonoului ei colorat, ca niște cățeluși fideli. Tatăl lor era bine făcut și mama nu fusese nici ea mică de statură, astfel că ambii copii erau mai înăltuți decât cei de vârsta lor. Priveliștea pe care o ofereau cu Tomoko între ei, mult prea plăpândă, era de-a dreptul caraghioasă. Deși se cam clătina pe picioare, Tomoko o ținea pe fetiță de umeri, în vreme ce cu cealaltă își ținea prețiosul ei coșuleț auriu.

Coacăzul cu flori de un alb imaculat la început de primăvară se afla într-un colț al grădinii. Foarte aproape de el, fără să-l sufoce însă, fusese plantat un copac veșnic verde. Copiii s-au strecurat pe sub crengile dese ale pinului. Pământul se uscase și aici și nu crescuseră mușchi, așa că Tomoko pășea mai în voie. Picăturile ploii de ieri s-au scuturat de pe acele pinului pe umerii albi ai chimonoului ei, sclipind pe alocuri ca roua. Bumbacul pufos, confecționat manual, nu absorbea stropii jucăuși.

---

1 Saboți de lemn cu două bare transversale pe talpă, de dimensiunea cărora depinde înălțimea lor.

— Ce bine! Sunt din belşug! observă admirativ Tomoko, exact ca un adult.

Coacăzul îşi ţinea ascunse crengile încărcate cu fructe.

— Da, sunt tare multe! exclamă băieţelul, mândru.

— Tomo-*chan*, ia şi tu acasă, îi propuse fetiţa cu generozitate.

— Hai să culegem o grămadă! se entuziasmă şi băieţelul.

Tomoko a pus uşor coşuleţul în braţele fetiţei, şi-a ridicat mâinile şi a început să culeagă fructe. Apoi a apucat o creangă încărcată şi le-a scuturat în palmă, mişcându-şi degeţelele, fără să mai apuce bob cu bob. Cădeau fără zgomot doar cele coapte, de culoare violetă, pe când cele încă verzi nu se desprindeau. Coşuleţul s-a umplut imediat. Băieţelul şi fetiţa au cules şi ei câte un pumn de coacăze rotunde şi lucioase. Cei trei copii păreau încântaţi. Chiar şi Tomoko, care la venire avusese grijă să nu calce pe muşchiul din grădină, a uitat de el la întoarcere şi era cât pe-aci să cadă din cauza unei crengi care i se agăţase de chimono. Câteva coacăze s-au rostogolit pe muşchi şi copiii s-au repezit să le ia de jos, râzând fericiţi.

Sărind din piatră-n piatră fără să fie atenţi în jur, au luat-o în direcţie greşită şi Tomoko s-a trezit în faţa verandei de la camera de zi. S-au aşezat toţi trei.

— Să nu le mănânci pe alea necoapte, sunt acre, îi spuse Tomoko fetiţei.

A luat patru-cinci coacăze din palma ei şi le-a aliniat pe prag. Băieţelul le-a pus şi pe ale lui alături, zicând ţanţoş:

— Ştiu să le număr. Unu, doi, trei...

Ajuns la treisprezece, s-a oprit.

— Paisprezece, cincisprezece, şaisprezece, continuă Tomoko blând.

Geloasă pe frăţior, fetiţa şi-a frecat uşor capul de genunchiul lui Tomoko.

Strivite în gură, fructele micuţe lăsau un suc dulceag dar înţepător totodată. Nu erau chiar atât de acrişoare ca perele sălbatice, dar nici nu se putea spune că aveau gust grozav. Mai bine le mâncai din ochi decât să le bagi în gură. Cei trei copilaşi au început să se joace cu ele pe verandă, rostogolindu-le ca pe nişte bile.

— Ce faceți aici?

Vocea rece de deasupra capului o îngheță pe Tomoko. Ikuyo se uita la ei de sus.

— Ne jucăm, răspunse ea timid și totodată protector.

— Mergeți și vă jucați în curte! îi alungă ea, răstindu-se și străfulgerându-i cu privirea în egală măsură pe toți trei.

Avea cearcăne și era trasă la față, lăsând impresia că abia se ține pe picioare. Devenise de nerecunoscut într-o lună de zile. Chimonoul cu dungi, pe care nu și-l aranjase în față, stătea pe ea alandala.

Copiii au început să-și strângă în tăcere coacăzele. Doar băiețelul mai strivea din când în când câte o boabă, cu unghia murdară de la degetul mare, lăsându-i sucul pe marginea verandei.

— Ikuyo! Ikuyo! Ikuyo!

Mai întâi departe, vocea se tot apropia. Era Keisuke. Ikuyo se încruntă și le întoarse copiilor spatele. Deschise ușa glisantă, dispăru îndărătul ei și o trase nervoasă la loc. Vocea lui Keisuke nu se mai auzea.

Băiețelul a pornit îmbufnat, lovind pietricelele din cale cu piciorul, iar fetițele îl urmau. Tomoko își strângea coacăzele la piept, mâhnită. Înapoi în curtea lipsită de farmec, copiii s-au simțit, brusc, relaxați.

— Ce faci, Tomo-*chan*? Pleci deja? întrebă băiețelul, mirat.

Tomoko înainta spre ieșire cu coșulețul la piept. S-a întors și a încuviințat, scurt, fără să se oprească din mers. Avea chipul palid. S-a strecurat prin gang și dus-a fost.

— Hai să ne mai jucăm!

— Tomo-*chan*!

Tomoko s-a auzit strigată, dar a pornit cu pași repezi pe drumul ce ducea spre casă. Era amărâtă foc. Îi stăruia în minte imaginea lui Ikuyo – mama vitregă a copilașilor cu care se jucase până adineauri și totodată mama ei, cea care o adusese pe lume. Privirea ei glacială nu semăna a privire de mamă. Tomoko uitase cu desăvârșire că nu se comportase prea drăgăstos cu ea nici înainte de căsătorie, că n-o ținuse niciodată pe genunchi ca s-o alinte. Ceea ce o preocupa acum era imaginea de azi a mamei, complet

diferită de frumoasa mamă din amintirile ei – șuvițe întregi desprinse din coc, machiajul neîngrijit, chimonoul purtat neglijent. Ikuyo cea zveltă luase proporții și arăta ca o servitoare între două vârste. Asemenea schimbări năruiau brutal amintirea frumuseții după care Tomoko mai tânjea încă.

Ajunsă acasă, a găsit-o pe Tsuna în verandă, înnegrindu-și dinții. Avea în mână un băț de care prinsese un pămătuf. Îl introducea într-un bol, îl învârtea de câteva ori și apoi, cu fața la soare, își dezgolea dinții cu un rânjet și îi cernea cu grijă, în câteva straturi. Lichidul negru cu care-și mânjea dinții din față, cariați de altfel, a început să sclipească frumos. Tsuna a văzut-o pe Tomoko venind acasă, dar nu și-a întrerupt treaba. După ce a terminat, a întrebat-o scurt, fără să lase oglinda din mână, pentru a-și mai contempla opera:

— Tomo-*chan*, unde-ai fost?

— Bună seara, bunico!

Tomoko a evitat răspunsul cu dibăcie, a trecut pe lângă bunică și a intrat în casă.

Încăperea de șase rogojini de lângă cea cu altarul budist, care îi aparținuse lui Ikuyo, a devenit camera de studiu a lui Tomoko de când a început să meargă la școală. Fără să-și mai ia perna, fetița s-a așezat la măsuța pe care bunica o primise cadou de nuntă. Se cam învechise, iar lacul roșu se scorojise pe la colțuri, însă pe Tomoko n-o deranja. A luat coșulețul plin cu coacăze și l-a pus și pe el acolo. Uitând de emoția pricinuită de revederea mamei, și-a desfăcut bocceluța de școală și a scos tăblița de ardezie. Fiind elevă sârguincioasă, Tomoko își termina întotdeauna temele și recapitulările până să apună soarele.

A deschis cartea cumpărată în primăvara aceea și a notat pe tăbliță ideogramele învățate la școală în ziua respectivă. S-a apucat să le repete temeinic și pe cele știute, având mare grijă la ordinea trăsăturilor de condei și comparându-le apoi cu cele din carte ca să se asigure că n-a făcut nici o greșeală. După aceea, cu o flanelă a șters, fără regrete, tot ce a scris.

În loc să mai exerseze după carte, s-a apucat brusc să caligrafieze de mai multe ori ideograma reprezentând cuvântul „mamă".

Avea un scris frumos, dar nu-i plăceau încercările de-acum – prea ascuțite, ori prea pătrățoase... Oricum nu i se potriveau deloc mamei. Supărată, a încercat mai multe variante – alungite, cursive – însă mânuța ei de copil nu se pricepea să le exprime diferit. În cele din urmă s-a înfuriat, le-a șters pe toate și a redat în silabarul *hiragana* varianta fonetică a ideogramei. Obosise. S-a ridicat de la măsuță. Se lăsa întunericul și a sosit momentul să fie aprinse lămpile. Singura treabă pe care Tomoko o avea de făcut în casă era să le curețe sticla.

A luat un taburet din șopron, a scos globul lămpii din camera ei și, ținându-l strâns, a trecut prin încăperea ce dădea spre verandă, unde Tsuna își înnegrise dinții cu puțină vreme în urmă. Era locul în care ea ștergea de obicei lămpile, numai că de data asta a găsit acolo un oaspete nepoftit.

Shin'ya Sunaga trăncănea sorbindu-și ceaiul zgomotos, iar Tsuna părea să facă eforturi disperate ca să-l asculte. Uneltele de lustruit dinții erau încă în spatele ei. E lesne de imaginat fața cu care l-a întâmpinat pe bărbatul sosit pe nepusă masă, înainte ca ea să-și fi terminat treaba.

— Frământările nu-și au rostul. Sunt situații în viață când te zbați în zadar și nu rezolvi nimic. Alteori, totul merge strună.

— Ai dreptate.

— În orice caz, cred că ești de acord, stimată cumnată, că e mai bine să existe un bărbat în casă.

— De ce?

— Când dispar bărbații, dispare și autoritatea.

— ...

— Știindu-te cu toții încăpățânată, au apelat la mine să fac pe intermediarul.

Tsuna s-a supărat foc și n-a catadicsit să-i mai răspundă. Trecuseră deja ani buni de la moartea soțului ei și tot nu știa cum să scape de fostul ei cumnat. El o vizita adesea chiar dacă nu-i mai lega nimic. Sosea neanunțat cam de două ori pe lună, o privea atent și zâmbitor în ciuda primirii nu tocmai cordiale, apoi arunca o răutate, două și pleca. Abia fusese să-i spună că familia Tazawa o cere pe Tomoko, iar acum revenise ca să-i atragă aten-

ția să n-o lase pe fetiță să plece pentru că ar fi nefericită acolo. De vreme ce familia Tazawa nu luase niciodată legătura cu ea, Tsuna era convinsă că Shin'ya îndrugă nerozii doar ca s-o scoată din sărite.

— Apropo, felicitări pentru Ikuyo!

— Pentru Ikuyo?

— Așteaptă un copil spre sfârșitul anului. Mă rog, nu-i nici prea târziu, nici prea devreme... Și nici imposibil, atâta vreme cât Keisuke n-o slăbește o clipă din ochi.

— ...

— N-a venit să-ți spună? Ce ciudat!

Shin'ya s-a ridicat satisfăcut de deruta întrezărită pe chipul Tsunei. Trecut de șaizeci de ani, era cumplit de slab, mai slab de-atât nici că se putea. A luat-o spre poarta din grădină și apoi tot înainte, clămpănindu-și *geta* mult prea mari pentru statura lui firavă.

Tsuna l-a urmărit cu privirea, stupefiată. După câteva clipe și-a revenit și s-a apucat să-și strângă ustensilele, dar s-a răsucit brusc spre Tomoko.

— Aaa! Aici erai? Ce faci?

— Voiam să șterg globul ăsta, dar e prea murdar... o să-l curăț altădată.

Tomoko a plecat spre camera ei cu globul în brațe. Nu avusese de gând să asculte, numai că unchiul Shin'ya, care era cam surd, vorbea întotdeauna tare. Așadar, auzise fără să vrea: „Felicitări pentru Ikuyo! Așteaptă un copil spre sfârșitul anului".

În încăperea slab luminată mai dăinuiau, albe, literele caraghioase de pe tăbliță. Tomoko a luat flanela și le-a șters una câte una: m-a-m-ă. Mama aștepta un copil. Îi era greu copiliței de nouă ani să-și închipuie ce va însemna pentru ea o soră vitregă, dar vestea a șocat-o cu siguranță.

Bunica îi interzisese de mult să mai vorbească despre Ikuyo, de aceea fetița nu-i mai spunea că se joacă uneori cu frații ei vitregi. N-avea mustrări de conștiință. Însă astăzi simțea nevoia să discute cu bunica despre sarcina mamei. Tomoko adora copiii. Când năștea vreo femeie din vecini, se bucura de parcă erau din

propria familie. Numai că acum încerca sentimente confuze – pe de o parte, aceeași bucurie la gândul nașterii unui copil dar, pe de alta, o copleșea o tristețe fără margini. Avea senzația că mama ei, oricum îndepărtată sufletește se înstrăina tot mai mult până ce avea să devină complet inaccesibilă într-o bună zi.

Tomoko făcea baie cu bunica din două-n două zile și Tsuna o spăla din cap până-n picioare. În seara aceea însă, pretextând că a răcit, i-a spus fetiței:

— Du-te singură!

A rugat-o pe slujnică să-i scoată așternutul și s-a băgat repede în el.

Între timp, tânărul servitor Hachirō i-a pregătit fetiței baia.

— Tânăra mea stăpână, e bună apa?

— Să nu-mi mai spui tânără stăpână! se răsti Tomoko fără să-i răspundă la întrebare. Doar stăpână!

— Nu pot.

— De ce?

— Am mai strigat pe cineva „stăpână".

— Pe cine?

Tomoko aștepta răspunsul cu sufletul la gură.

— Pe mama dumneavoastră, tânără stăpână.

Fetița s-a băgat în cadă până la gât și își freca trupul cu un săculeț umplut cu tărâțe de orez. Știa că Hachirō stătea ghemuit la gura sobei.

— Tânără stăpână!

— Ce dorești?

— V-ați văzut cu mama dumneavoastră astăzi?

— ...

— Nu prea mai iese din casă în ultima vreme. N-o fi bolnavă? Sunt cam îngrijorat.

După ce s-a clătit cu apă fierbinte, Tomoko i-a dezvăluit lui Hachirō, care era cu vreo zece ani mai mare decât ea:

— Mama o să aibă un copil.

De îndată ce a rostit cuvintele, a simțit că i s-a luat un bolovan de pe inimă.

— Poftiiiiim?

Uluit la culme, Hachirō a rămas fără glas și a continuat să arunce nestăpânit lemne în sobă.

— Hachirō!

— ...

— Mă arde!

— A, da?

Hachirō pusese lemne pe foc până când fetița a ajuns să țipe că apa e prea fierbinte.

În camera de zece *tatami* erau așezate pe jos două așternuturi, unul lângă altul. Tsuna, întinsă pe cel mare, privea în gol cu ochii larg deschiși. Pesemne că somnul nu se lipea de ea, pentru că nici nu micșorase fitilul lămpii.

— Bunico! Hachirō a încălzit prea tare apa și era cât pe ce să mă ard.

— Da?

Pe Tomoko a început să o îngrijoreze lipsa de interes a bunicii pentru tot ce-i povestea.

— Bunică, nu ți-e bine?

— Mă supără burta.

— Să-ți aduc doctoria miraculoasă?

— Nu-ți bate capul, nu-i atât de rău ca-n alte dăți.

Nu-i mai venise menstruația de șase luni, iar acum curgea din ea ca un șuvoi, ca și cum trebuia să elimine dintr-odată ce acumulase în jumătate de an. În asemenea momente o dureau burta și capul, și se simțea teribil de slăbită. Abia mai respira. Nu credea că doctoria pe care Tomoko voia să i-o aducă ar fi ajutat-o, deși se spunea că e un panaceu preparat de însuși Kōbō Daishi[1]. Tsuna auzise vorbindu-se despre chinurile menopauzei, însă abia acum le trăia pe propria-i piele. N-o slăbeau deloc. Când deschidea ochii, amețea; când umbla, o durea tot corpul. Suferința o ținea patru-cinci zile fără răgaz. În timpul zilei încercase să-și mai schimbe starea de spirit, la soare, cu vopsirea dinților, dar apariția lui Shin'ya a tulburat-o adânc.

1 Cunoscut sub numele de Kūkai (774-835), este fondatorul sectei budiste Shingon și inventatorul silabarului *kana*, precum și poet, caligraf și sculptor. Este bine știut și pentru miracolele săvârșite.

Cu capul pe perna din porţelan Setoyaki, care-i plăcea foarte tare, văduva întorcea pe toate părţile conversaţia cu Shin'ya. Îi spusese că familia Kōsaka n-o acceptă pe Ikuyo şi că soacra ei se poartă oribil. Toată lumea se aşteptase la asta, iar Tsuna mai mult ca oricine. Era dispusă s-o primească pe Ikuyo înapoi acasă dacă nu mai îndura mizeriile de acolo. Shin'ya îi povestise cu lux de amănunte o mulţime de întâmplări, adăugând şi situaţii în care Keisuke îi luase apărarea. Bărbatul era îndrăgostit de ea până peste urechi. Speranţele Tsunei se năruiau una câte una. Când se gândea la Ikuyo, simţea că o ia razna. Nu mai suporta ideea că fiica ei, care-i întorsese spatele, locuia la o aruncătură de băţ. I-ar fi plăcut să se mute undeva departe, să nu mai ştie nimic de ea. Nu primise nici un semn de viaţă de la Ikuyo, deşi era la doi paşi. Poate se răzbuna pe ea pentru că se opusese căsătoriei. Nici măcar un cuvânt de salut, aşa cum se obişnuia, la schimbarea anotimpurilor! Dacă se comporta astfel cu propria-i mamă, gândea Tsuna cu răutate, cum să facă faţă tradiţiilor rigide din casa căpeteniei satului? Doar dorinţa de a-şi vedea fiica înapoi acasă, umilă, o mâna spre astfel de gânduri. Dragostea ceda locul urii ce părea să se înteţească şi Tsuna se simţea sfâşiată de durere. O durere în tot trupul. Cu gândul la sarcina lui Ikuyo, şi-a apăsat burta cu degetele ca să mai micşoreze chinul.

Ciudat că vestea venirii pe lume a unui nepot sau nepoate a adus-o pe Tsuna la o asemenea disperare, încât nu era capabilă să vadă vreo legătură de sânge între ea şi copilaşul ce urma să se nască în familia Kōsaka. Singura rubedenie directă era pentru ea Ikuyo. Chiar şi pe Tomoko, ce dormea liniştită lângă ea, o considerase de acelaşi sânge abia după plecarea lui Ikuyo.

„Copil nerecunoscător!"

Înciudată că nu găsea şi alte vorbe de ocară cu care să-şi copleşească fiica însărcinată, se convingea tot mai mult că neplăcerile – durerea provocată de menstruaţie şi stara ei fizică anormală – veneau din lipsa de sentimente ale lui Ikuyo faţă de propria mamă. Cu siguranţă că, la rândul lor, suferinţele trupului atrăgeau după sine şi suferinţe ale sufletului.

„Copil nerecunoscător!"

Tsuna mușcă un colț de plapumă și gemu. Nici ea nu-nțelegea de ce o ura atât pe Ikuyo. Un miros grețos de sânge veni dinlăuntrul așternutului. O scârbeau și propriile-i mirosuri. Își frecă bărbia de marginea plăpumii, încercând să scape de senzația neplăcută. O umezeală călduță îi izbi obrazul. Ploua de pe la miezul nopții.

Sezonul ploios își intrase în drepturi. Ploaia nu mai contenea, iar umezeala din casă devenise apăsătoare. Într-o bună zi, înapoindu-se de la școală, Tomoko a descoperit că fructele culese din grădina familiei Kōsaka se acoperiseră de mucegai, iar cele de la fundul coșulețului putreziseră. Iubitoare de curățenie, Tomoko l-a răsturnat deasupra căldării cu gunoi, dar pentru că unele rămase la fund nu se desprindeau, a aruncat și coșulețul fără ezitare.

— Hachiran! Hachiran!

Îl striga pe servitor ca să scoată gunoiul afară pentru că duhnea. Tânărul nu răspundea. Nu putea fi plecat pe câmp deoarece ploua.

— Hachiran! Unde ești? Hachiran!

După vocea fermă îți dădeai lesne seama de firea lui Tomoko. Ea, care vorbea pe un ton dulce și blând cu bunica, devenea brusc autoritară, ca un om mare, când își striga servitorii. Numai că pe aceștia nu-i prea impresionau ifosele fetiței.

Hachirō, mai harnic decât slujnica ce-l depășea cu mult în vârstă, era mai pe placul lui Tomoko, dar azi pur si simplu nu dădea de el. În cele din urmă a apărut.

— Hachiran, pe unde mi-ai umblat? Te-am strigat o grămadă...

— A venit mama dumneavoastră, răspunse Hachirō, posomorât.

— Cuuuum? Unde e?

— În grădină... Ba nu, a ajuns în antreu. Vorbește cu doamna...

Așadar, de aceea nu-i răspunsese Hachirō. Ciudat că venise Ikuyo. Tomoko n-a mai zăbovit o clipă. A zbughit-o spre antreul de șase *tatami* și, ajunsă acolo, a încremenit locului.

Ikuyo, nemişcată, îşi străfulgera mama cu privirea. Nu dădea semne că ar vrea să urce pe coridor. Tsuna şedea în capătul acestuia şi probabil că nici ea nu făcuse vreun gest de a o invita în casă.

Pe scândura de un luciu negricios dintre ele fusese aruncată o bocceluță dintr-un material în culori țipătoare.

— Eu decid ce îmbrăcăminte poartă Tomoko. Nu e cazul să-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala.

Tsuna, furioasă foc, se stăpânea cu greu să nu-i arunce vorbe grele.

— Nu mi-aş băga nasul dacă aş fi sigură că o creşti cum se cuvine. Dacă aş sta aici, n-ar purta chimonouri oribile de bumbac.

— Tomoko merge la şcoală. Ce, copiii căpeteniei nu poartă chimonouri de bumbac cu mâneci înguste?

— Pe copilul meu îl îmbrac cum vreau eu.

— Copiii tăi sunt acum copiii lui Kōsaka. Tomoko a fost trecută în registrul civil al familiei Sunaga... n-are nici o legătură cu al tău. Nu te amesteca în ceea ce nu te priveşte şi ai grijă să nu-ți faci de râs familia de acolo... să nu le lipsească nimic copiilor tăi.

— Copiii pe care nu i-am născut eu, trecând prin durerile facerii, nu-s ai mei.

— Atunci ai grijă de copilul care o să vină pe lume.

Ikuyo a fost surprinsă că mama ei ştie de sarcină, dar tensiunea dintre ele crescuse prea mult ca să se mai oprească cu una, cu două.

— Eşti liberă, mamă, poți pleca. Eu am treabă cu Tomoko.

— Dacă tu nu te porți cu mine aşa cum se cuvine, crezi că Tomoko te mai consideră mamă?

— Convinge-te singură! Tomo-*chan*, vino!

I-a făcut doar un semn cu degetul.

— Să nu te prind! țipă Tsuna.

Tomoko a rămas țintuită locului. Când a văzut-o pe Tsuna înfuriindu-se, Ikuyo a început să dezlege bocceluța cu un calm desăvârşit şi a scos din ea un splendid chimono violet dintr-o mătase fină. Ikuyo i-l confecționase dintr-unul mai vechi, devenit prea țipător pentru ea.

— Haide, Tomo-*chan*!

— Nu te duce!

— Tomoko, mama l-a cusut anume pentru tine.

— Să nu te-atingi de el!

Tomoko se simțea prinsă între ciocan și nicovală. Totuși, privirea glacială a mamei o atrăgea mai mult decât ochii bunicii – văpăi cu sclipiri de nebunie și nerușinare. Și-apoi, mama ei se făcea tot mai mare... Nici nu și-a dat seama când a înaintat spre ea, ignorând interdicția bunicii.

— Tomoko!

A auzit țipătul disperat al bunicii exact în clipa în care atingea mătasea. Tomoko s-a speriat și a bătut în retragere. Între timp, Ikuyo și-a strâns bocceluța, fiind gata de plecare.

— La revedere!

S-a întors și a ieșit din antreu pășind peste prag, fără să-i arunce fiicei sale cel mai mic zâmbet. De unde stătea, Tomoko nu-și mai vedea mama traversând grădina. Ei îi rămâneau chimonoul violet din brațe și imaginea luminoasă a mamei frumos coafată și complet diferită de aceea care zilele trecute i se întipărise în minte ca un fier înroșit.

Se auzeau suspine sfâșietoare. Tsuna plângea, sprijinindu-se de *hibachi*[1]. Nu mai fusese aprins de mai bine de o lună. Cu capul în mâini, se tânguia:

— Copil nerecunoscător!!... Copil nerecunoscător!!... Nerecunoscătoareo!

Tomoko a ieșit tiptil, în vârful picioarelor, cu chimonoul în brațe. L-a zărit pe Hachirō uitându-se absent în direcția în care dispăruse Ikuyo. L-a rugat să aibă grijă de bunică.

Surpriza a fost mare. Nu s-ar fi așteptat la așa ceva din partea mamei... mama pe care o întâlnise cu câteva zile în urmă, când culesese coacăze. A intrat în camera ei, s-a așezat la măsuța de scris și a desfăcut chimonoul. Acesta avea o croială tradițională. La prima vedere, părea pe măsura ei. Avea umerii înalți, bustul mai sus... o linie splendidă! Vițe de iederă în degrade se răsfirau pe

---

1 Vas folosit la încălzirea cu mangal.

fondul violet. Chiar dacă lui Ikuyo îi plăcuse dar îl considerase puțin cam prea țipător pentru ea, imprimeul nu se potrivea în nici un caz unei copile. Darul mamei putea fi considerat un simplu capriciu, însă pe Tomoko o încânta peste poate. Cel mai mult îi plăcea că nu avea șnur interior de strâns talia. Tsuna își trata nepoata ca pe un copilaș și, spre disperarea fetiței, avea întotdeauna grijă să-i atașeze șnurul interior.

Tomoko a apucat chimonoul de partea de sus, l-a îndreptat și l-a îmbrăcat peste cel pestriț de bumbac, purtat de obicei. Și-a potrivit mâinile în mâneci și s-a admirat din cap până-n picioare, răsucindu-se pe toate părțile. Tomoko s-a convins că imprimeul îi vine de minune, chiar dacă era destinat femeilor mature. Ikuyo se limitase doar la modificarea mânecilor, prea lungi totuși pentru un chimono obișnuit de zi și un pic cam prea scurte pentru unul de sărbătoare, ca acela pe care Tomoko îl purta de Anul Nou. Fiind mică de statură, mânecile atingeau pardoseala când se apleca, iar când le scutura, băteau parcă marginea rogojinii.

S-ar fi distrat așa, contemplându-se la nesfârșit, dacă n-ar fi fost întreruptă.

— Tomo-*chan*!

Era bunica. Tomoko s-a trezit într-o clipă la realitate și a dezbrăcat iute chimonoul. În momentul acela Tsuna a intrat în camera ei. Credea că fetița trăsese o porție de plâns și că acum s-a liniștit, dar văzând că micuța cochetase cu chimonoul, a cuprins-o un acces de furie și nu s-a mai putut stăpâni.

— Ikuyo!... Copil nerecunoscător!... Nerecunoscătoareo!... Fiară, nu om!

Sughițurile de plâns s-au transformat în urlete și gemete. Tsuna a luat chimonoul violet și a început să dea cu el de pământ de parcă se lupta cu o fiară. O mânecă s-a descusut și asta a înfuriat-o și mai tare. Fiind simplu, n-avea rezistența unuia căptușit. În mâinile Tsunei, chimonoul s-a prefăcut iute într-o grămăjoară de fâșii violete.

Tomoko a pălit. Simțea că nu mai are aer. Își privea consternată bunica. O speria nu numai chimonoul sfâșiat pe care-l primise de la mama, dar mai ales comportarea oribilă a bunicii.

Tomoko se întreba înspăimântată dacă trăise cu-adevărat asemenea scene infernale, dacă ele se petrecuseră în realitate. Vorbele grele scăpate la adresa lui Ikuyo îi răsunau de parcă de la ea porneau toate nelegiurile pământului. Nu pricepea ce înseamnă „copil nerecunoscător", dar cu siguranță trebuie să fi fost ceva îngrozitor. În mintea ei fragedă s-a întipărit puternic certitudinea că un copil nerecunoscător este cel mai detestabil lucru din lume, că odată socotită așa nu mai are ce căuta printre oameni, nici măcar nu mai e ființă omenească.

După furtună, Tsuna a fost foarte prost dispusă câteva zile. Tomoko a adunat cu grijă fâșiile violete și le-a aranjat într-o cutie. N-avea nici un chef să vorbească cu bunica ei. Îi venise ideea să-i croiască păpușii un chimono din bucățile acelea, dar se temea cumplit de furia ce ar fi cuprins-o pe bunică dacă ar fi văzut-o cu materialul pe genunchi și cu acul în mână, așa că a renunțat. Ciudat, dar nu-i purta pică bunicii pentru că îi sfâșiase un chimono pe care ar fi trebuit să-l îmbrace. Parcă îi pierise dintr-odată și interesul pentru acesta. Își mai amintea uneori, venind de la școală spre casă, cum mânecile violet atinseseră pardoseala atunci când se apleca.

În ciuda anotimpului ploios, norii se mai risipeau uneori și atunci soarele strălucea puternic. Într-o zi, pe când se întorcea de la școală ținând umbrela din hârtie ceruită închisă, Tomoko a făcut un ocol prin grădină ca să ajungă în camera ei. Acolo a observat reflexiile verzui ale frunzelor de *kaki*[1]. De partea cealaltă a grădinii amenajate se afla o mică livadă cu mandarini, portocali și smochini. Frunzele lucioase ale arborelui de *kaki* se reflectau în jur, răspândind o nuanță verzuie chiar și pe mânuța albă a fetiței, care întinsese involuntar palma spre fructe. Verdele proaspăt a înfiorat-o. A ridicat din umeri și a pășit pe verandă, anunțându-și sosirea.

A pus cartea și tăblița de ardezie pe măsuță și s-a dus să o salute pe bunică.

---

1 Arbore exotic a cărui înălțime atinge zece metri. Fructele sunt de culoare portocalie, cu miezul moale și dulce.

— Bună seara!

Tsuna stătea în așternut, cu spatele la ea și n-a scos o vorbă.

Tomoko a traversat încet coridorul ca să ajungă la fântână, unde slujnica se ocupa de spălatul rufelor. Era o femeie mai puțin energică decât Hachirō, poate cu vreo șase-șapte ani mai în vârstă decât Tsuna. Auzind-o pe Tomoko, s-a întors.

— Bună seara, tânără stăpână! N-am știut că ați venit.

— Mda. Bună seara!

Cu mâna pe umărul femeii, Tomoko se uita la pumnii care frecau lenjeria albă a bunicii în apa cu leșie.

— Tânără stăpână! Ați salutat-o pe doamna?

— Da, dar bunica nu mi-a răspuns. Doarme.

— Dacă doarme, nu o deranjați.

— O fi bolnavă?

— O bolnavă ca dumneaei se înfurie ori de câte ori se apropie cineva. Nu o deranjați!

S-a îndreptat, a vărsat leșia din covată, s-a dus la fântână și a scos două găleți cu apă. Era destul de vânjoasă. Cât despre starea bătrânei, știa din proprie experiență că lucrurile nu erau chiar atât de grave pe cât pretindea aceasta. Ea se grăbise să isprăvească spălatul rufelor pe lumină, dar după ce le-a clătit, a ridicat privirea și a țâțâit dezamăgită:

— Of! Iar o să plouă.

În noaptea aceea, Tomoko s-a trezit ca mânată de o presimțire. De obicei dormea buștean până dimineață. Dinspre așternutul de alături nu se auzea nici o respirație. A căscat bine ochii pe întuneric, dar bunica nu se afla lângă ea. Și-a ciulit urechile, însă nu deslușea decât picăturile de ploaie.

— Bunico!

Tomoko se ridică. Căldura sufocantă din încăpere făcea aerul aproape irespirabil. O neliniște ciudată stăruia în sufletul copilei – ceva ce nu se transformase în spaimă, dar nici n-o lăsa indiferentă. Coborî în fugă la toaletă.

— Bunico!

Nici un răspuns. Deschise ușa. Aerul umed și grețos n-avea cum să fi atras pe cineva acolo.

— Bunico! ţipă ea cu disperare.

În jur, tăcere apăsătoare. Servitorul şi slujnica plecaseră pe la casele lor, iar noaptea nu le prindea aici decât pe Tsuna şi Tomoko. Tsuna dispăruse şi ea. Greu de îndurat singurătatea într-o asemenea noapte ploioasă.

— Bunico! Unde eşti? Bunico!

Nici nu-i trecea prin minte că ar fi plecat de acasă cu vreo treabă. Cu siguranţă leşinase pe undeva prin casă. Tomoko a dat o raită prin şopron, prin încăperea cu altarul budist şi înapoi, în camera ei. Continua să-şi strige bunica, tremurând toată.

— Bunico! Bunico!

La un moment dat a auzit un zgomot în fundul grădinii. Fără nici o teamă, Tomoko a ţâşnit afară. A zărit ceva zvârcolindu-se în plină ploaie... în toiul nopţii.

— Buni...

Tsuna încercase să se spânzure cu *obi*-ul legat de o creangă stufoasă de *kaki*. Atârnase acolo ca un somnambul sub ropotele ploii, însă creanga cea neagră, mai fragilă decât Tsuna, se frânsese sub greutatea trupului ei şi bătrâna zăcea acum în noroi.

— Bunico! Bunico!

Mâinile şi picioarele i se mişcau. Aşadar, nu murise. Fetiţa o tot striga, frecându-i umerii şi spatele. Ploaia i se strecura nemiloasă prin chimonoul pus direct pe piele. Şi-a dat seama imediat că trebuie să ajungă repede în casă. Înţelegând că n-o poate căra de una singură, Tomoko încerca din răsputeri s-o ajute să-şi revină în simţiri.

— Bunico! Hai, sus! Buni...

La un moment dat, Tomoko a atins pielea bunicii. Senzaţia de călduţ şi moale în bătaia ploii nu se potrivea cu pretenţia ei că-i femeie bătrână. Udă şi ea până la piele, fetiţa trăia cu impresia că o creatură ciudată îi freamătă în braţe.

Capitolul 3

— Ha! Ha! Ha!

Tsuna râdea deseori, aparent fără nici un motiv, fie în toiul unei conversații, fie când stătea singură pe verandă. Bătrânei slujnice și tânărului servitor, Hachirō, li se înmuiau picioarele auzindu-i râsul ciudat, lipsit parcă de vlagă, și văzându-i chipul golit de orice expresie.

Pe data de 25 decembrie, Ikuyo a născut o fetiță. Unchiul Shin'ya le-a adus vestea, pe tonul lui obișnuit, odată cu urările de Anul Nou. Numai că Tsuna nu a reacționat așa cum s-ar fi așteptat, ci a pufnit în râs în plină discuție.

— Ha! Ha! Ha!

Toată lumea știa că bătrâna doamnă Sunaga și-a pierdut mințile după tentativa de sinucidere, însă Shin'ya abia acum avea prilejul să vadă cu ochii lui. Tsuna se înfuria și arunca priviri ucigătoare în jur ori de câte ori se vorbea despre Ikuyo și noul ei cămin, însă de astă dată n-a mai reacționat violent. A izbucnit pur și simplu într-un râs absurd, greu de definit, care l-a uluit până și pe cinicul Shin'ya.

— A înnebunit într-adevăr, le spunea el tuturor celor ce plecau urechea.

Vestea a ajuns, înflorită, și la familia Kōsaka, unde nimeni nu s-a apucat să o compătimească pe Tsuna, atribuind nebunia menopauzei. De fapt, nici slujnica ei nu-i înțelegea reacțiile cu toate că trecuse și ea prin crize provocate de menopauză. E ușor de imaginat că socrii lui Ikuyo, scandalizați deja de purtarea nurorii, au așteptat cu nerăbdare prilejul ca să încerce să scape de ea. La

vremea respectivă, se considera că nebunia se moștenește, așa că nebunia mamei putea fi un excelent motiv de divorț. Indignarea provocată de noră, stăpânită cu greu, devenea tot mai evidentă, și socrii au început să se gândească serios la izgonirea lui Ikuyo. Keisuke, fire prea slabă, nu mai avea puterea s-o protejeze. Deși micuți, până și copiii din prima lui căsătorie au început s-o șicaneze, dând frâu liber urii înăbușite până atunci.

Poarta căpeteniei satului, larg deschisă și încă împodobită cu crenguțele tradiționale de pin, i-a permis lui Tomoko, îmbrăcată în chimono de sărbătoare, să intre fără opreliști. Însă odată ajunsă în curte, a încremenit-o atmosfera glacială. Nu s-a sinchisit nimeni s-o întâmpine. Tomoko nu s-a dat bătută. Și-a strigat frumos urările din veranda puțin cam întunecată.

— Bună ziua! La mulți ani!

A ieșit agale o slujnică tânără. Când a văzut-o pe Tomoko, a făcut cale-ntoarsă fără s-o salute, așa cum obișnuise.

Au apărut îndată copiii. Ținând capul plecat, Tomoko le-a urat și lor un an bun, conform datinei, dar nici ei nu i-au răspuns, ci au zbughit-o înapoi. Fetița era pur și simplu năucită. Slujnica tânără, care murea de curiozitate, a ieșit să vadă ce se întâmplă dar, zărind-o pe Tomoko tot acolo, i-a întors spatele și a fugit în casă.

Chimonoul elegant al lui Tomoko cu un imprimeu superb – fundal roz presărat cu flori albe de prun și ace de pin – fusese confecționat cu un an în urmă, iar acum, înainte de sărbători, slujnica doar i-l ajustase. După incidentul cu chimonoul violet, Tsuna nu se mai îngrijise de îmbrăcămintea nepoțelei, așa că de data asta nu îi mai croise unul nou. Fiind mică de statură pentru anișorii ei, umerii chimonoului arătau prea groși, iar talia prea mare așa cum era strânsă cu *obi*-ul. Fetița și-a prins mânecile cu vârfurile degetelor, așteptând răbdătoare la intrare.

Nimeni nu-i sugerase vizita de complezență, fusese ideea ei. În ciuda faptului că nu avea nici o tragere de inimă, Tsuna venea aici an de an ca să-i ureze căpeteniei satului cele cuvenite, dar Tomoko n-o însoțise niciodată. Acum că bunica se îmbolnăvise, fetița s-a gândit să vină în locul ei, deși cam târziu. Era deja 10 ianuarie. De când aflase de sarcina mamei, s-a abținut să mai bată

drumul. Amintindu-și însă brusc de obiceiul de Anul Nou, și-a spus că, atâta vreme cât lumea de pe stradă continua cu urările și decorațiunile de la porți n-au fost încă înlăturate, nu avea să fie judecată greșit. De aceea o rugase pe slujnică să-i scoată iarăși chimonoul de sărbătoare purtat la templu în prima zi a anului și s-o ajute să-l îmbrace. Urările erau doar pretextul, pentru că ea voia de fapt să-și zărească sora vitregă. Sau, mai exact, îi ducea dorul mamei. N-o mai văzuse de peste jumătate de an, de la incidentul cu chimonoul violet. Mai trecuse ea pe la familia Kôsaka de câteva ori, dar a observat că Ikuyo nu prea ieșea din camera ei, nici măcar la ora mesei. Oare doar i se părea că atmosfera e tot mai apăsătoare? Nici copiii nu mai alergau în întâmpinarea ei ca altădată. Pesemne că așa le impuseseră bunicii.

Se auzeau plânsete de bebeluș. Era cu siguranță fetița mamei sale, la care ar fi trebuit, în mod normal, să ajungă fără vreun obstacol. Urletele copilașului îi stârneau imaginația. Fiind a lui Ikuyo, nu putea să arate altfel decât drăgălașă ca o păpușă. Urla din răsputeri și nu contenea o clipă. Tomoko și-a încleștat mânuțele ce țineau strâns la piept mânecile chimonoului ca să-și înfrângă dorința de-a alerga la fetiță s-o ia în brațe. De când se știa îi plăceau copiii mici.

— Ia uite cine-i aici!

Stăpânul în persoană și-a făcut apariția în verandă. Fiind în haine de casă, probabil că ai lui îl trimiseseră s-o alunge pe Tomoko. Ținuta impunătoare, părul cărunt și chimonoul simplu dar frumos păreau s-o copleșească pe micuță.

Tomoko ridică privirea spre el ca spre un salvator, îi adresă un zâmbet larg, își puse palmele pe pragul dinspre antreu și-și plecă fruntea până la pământ, într-un gest de supremă politețe.

— La mulți ani! Vă urez toate cele bune pentru noul an și vă mulțumesc pentru tot ce-ați făcut pentru noi.

Surprins de urările fetiței, i s-a adresat, fără să-și dea seama, cu aceeași politețe cu care le vorbea sătenilor.

— Mulțumesc mult. Și eu îți doresc ție un an bun.

Tomoko amuțise. Nu știa cum să continue. Ea credea că rudele sunt apoi invitate înăuntru pentru a rosti urările cuvenite.

Căpetenia satului o privea de sus, disprețuitor, fără să-i ofere măcar șansa de a lega o conversație. Din spatele casei se auzeau plânsetele neîncetate ale bebelușului. Parcă și răgușise de atâta urlat. Lui Tomoko i se rupea inima de milă și într-un final zise:

— Ce mult plânge!

Stăpânul casei îi răspunse prompt, fără să schițeze vreun gest, la fel de autoritar ca întotdeauna:

— Plânge foarte mult.

Între fetița de nouă ani și bărbatul de șaptezeci s-a așternut iarăși tăcerea. Urletele copilașului nu mai conteneau.

Deodată, Tomoko și-a acoperit fața cu mâinile și a izbucnit în plâns. Hohotea chiar mai zgomotos decât bebelușul. Lacrimile i se prelingeau pe mâini și apoi se rostogoleau pe jos. Bătrânul o privea nepăsător. Văzând că se mai potolește, i-a ordonat brutal:

— Pleacă!

Tomoko a țâșnit pe poartă de parcă o fugăreau demonii. Ieșită în stradă, în bătaia soarelui, cu spatele la casa Kōsaka, și-a dat seama dintr-odată ce spaimă trăise acolo. A uitat că e în ținută de sărbătoare și a luat-o la goană ca o nebună.

Lacrimile i s-au uscat pe drum, numai că la un moment dat s-a împiedicat și a căzut, murdărindu-și mânecile și poalele chimonoului. În plus, și-a scrântit glezna. A intrat în curte, și-a scos *tabi*[1] ca să aprecieze semnele căzăturii și a pornit șchiopătând spre verandă.

Acasă domnea o atmosferă luminoasă, nu ca la familia Kōsaka. S-a descălțat și a intrat. Bunica ședea nemișcată în spatele vasului cu mangal, *hibachi*.

— M-am întors, strigă Tomoko în genunchi, cu fața plecată, încercând să ascundă petele chimonoului.

N-avea cum să treacă fără să o salute.

— Bine-ai venit! îi răspunse Tsuna, liniștită.

Bunica n-a băgat de seamă că fetița era îmbrăcată în straie de sărbătoare și n-a remarcat nimic neobișnuit.

Tomoko s-a îndreptat spre camera ei să se schimbe. Revenind, a găsit-o pe Tsuna în aceeași poziție.

---

1 Șosetă tradițională având degetul mare detașat de celelalte.

— Bunico.

— Da.

— Ai vrea să-ți prăjesc niște *mochi*[1]?

— Cum vrei tu.

Focul din *hibachi* era pe cale să se stingă. Tomoko a zgândărit cenușa și a suflat conștiincioasă până s-a reaprins. Se pricepea foarte bine la așa ceva. Flacăra mică roșie s-a transformat iute în vâlvătaie. Slujnica o lăuda întotdeauna când o vedea îndeletnicindu-se cu focul: „Tânără stăpână, o să fiți o nevastă grozavă!" O vorbă din bătrâni spune că fetele care știu să facă focul de mici devin bune gospodine.

A intrat în bucătărie și a pus patru sau cinci *mochi* de mărimi diferite pe o tavă. În clipa aceea s-a întors Hachirō de la fântână și s-a arătat foarte surprins de prezența fetiței.

— Tânără stăpână! zise el, privind-o insistent.

— Ce dorești? Ai apărut tiptil și m-ai speriat!

— Și eu m-am speriat! Ați fost azi la căpetenia satului îmbrăcată în chimono de sărbătoare?

— De ce mă-ntrebi?

— Așadar, ați fost...

— Da, păi...

— Pentru ce v-ați dus?

— Nu știu...

Cu tava în mână, se pregătea să iasă, dar Hachirō n-o slăbea deloc.

— Tânără stăpână! Mama dumneavoastră e bine?

Tomoko s-a oprit și i-a răspuns fără să se întoarcă:

— Nu știu. Nu ne-am întâlnit.

Îi era foarte greu să-și reamintească momentele acelea. Ar fi preferat să le șteargă din memorie, să uite cu totul de ele. Faptul că Hachirō aflase de vizita ei acolo a înfuriat-o peste măsură. De ce nu și-a ținut gura chiar dacă știa? Deși copilă încă, și-a simțit orgoliul rănit. I-ar fi plăcut să nu afle nimeni cât de mult a suferit pentru că nu și-a văzut mama.

---

1 Turtițe din orez.

Revenind în camera de zi, a găsit-o pe Tsuna în aceeași poziție, nemișcată. Nu schița nici cel mai mic gest că i-ar sări în ajutor. Tomoko a pus singură *mochi* la prăjit.

— Bunico, vrei o turtiță aducătoare de noroc?

Tsuna a răspuns scurt după mai multe insistențe:

— Da, mulțumesc.

Tomoko a pus o turtiță albă alături de cele două purtătoare de noroc. Știind că starea de spirit a bunicii se schimbă și poftele așijderea, i-o pregătise anume. A adus, pentru gust, sos de soia și alge uscate.

Așa-zisele *mochi* purtătoare de noroc conțineau și boabe de fasole roșie. Erau sărate și un pic mai groase decât cele obișnuite. Se serveau doar de sărbători. Orezul nu se zdrobea complet ca să devină o pastă elastică și lucioasă, ca de obicei, ci doar pe jumătate, iar boabele de fasole rămâneau întregi. Ele dădeau culoare acestui tip de *mochi*. Erau preferatele Tsunei și de aceea la ea acasă se făceau de Anul Nou în număr mai mare decât în alte gospodării.

— Tomo-*chan*, unde-ai fost azi?

— După școală?

— Da.

— Ăăă... la căpetenia satului.

Câtă durere simțea fetița în sufletul ei! Ce mult și-ar fi dorit să uite episodul acela! Mai întâi Hachirō... apoi bunica... Însă Tomoko nu mințea niciodată.

— De ce te-ai dus?

— S-o văd pe mama.

— A, daaaa?

De când nu mai era cu mintea limpede, n-o mai deranja dacă i se vorbea de Ikuyo. Tomoko se liniștise din acest punct de vedere.

— A ieșit capul familiei în antreu... și m-a împiedicat s-o văd pe mama.

— Oare de ce?

— N-am idee.

— Aaaa, deci așa...

— Bebelușul plângea îngrozitor de tare. N-a tăcut o clipă.

— ...

Mochi păreau coapte și la mijloc, pentru că se curbaseră puțin. Tomoko a luat una cu vârful degetelor, a pus-o în palmă și a încercat s-o răcească mutând-o dintr-o mână în alta.

— Poftim, bunico. E tocmai bună.

Păreau mai gustoase dacă le mâncai direct din mână și nu de pe farfurie, cu bețișoarele.

— Aș vrea-o pe cea mică.

Știind-o mofturoasă, Tomoko se așteptase să i-o ceară pe cea albă. Fetița a turnat sos de soia într-un bol mic, a luat *mochi* de pe foc cu bețișoarele, a zdrobit-o cu ele, a tăvălit-o prin sos ca să se pătrundă bine, a rulat-o într-o foaie crocantă de *nori*[1] și i-a întins-o bunicii.

— Mulțumesc.

Tsuna a acceptat-o cu plăcere și a băgat-o în gură. Tomoko și-a luat o turtiță cu boabe de fasole. Stând prea mult pe foc, se cam întărise pe o parte. Ținând-o puțin în mâini, coaja s-a fărâmițat, însă aroma i se păstrase. Minunată mâncare de Anul Nou! Și ce gust rafinat îi dădea sarea din orezul fiert amestecat cu dulceața boabelor de fasole roșie!

Fetița și-a dat brusc seama că bunica avea turtița în poală și privea în gol.

— Bunico!

— Ce dorești?

— O să se-ntărească.

— Da, așa-i...

Când i se atrăgea atenția, ducea mâncarea la gură și mușca din ea, dar o molfăia până-i cădea pe jos. În cele șase luni de la nefericitul incident, Tsuna parcă uitase cum să mănânce. Tomoko și slujnica făceau cu schimbul, de trei ori pe zi, ca s-o hrănească. Își amintea cum să țină bețișoarele în mână, dar dacă lua trei înghițituri de orez într-o oră era mare lucru. Bolul îl ducea la gură, însă n-apuca să bea nici jumătate din supa *miso*. Iar când primea

1 Alge marine presate.

prăjiturele sau *sushi*, aveau aceeași soartă ca turtița de acum. De aceea slăbise văzând cu ochii.

Având pielea albă, pe vremea când era durdulie arăta tânără și toată lumea se minuna aflându-i vârsta. De când începuse să slăbească, înfățișarea i se schimbase complet, încât părea că și carnea, și grăsimea se topiseră în măduva oaselor. Nu se putea spune că-i stătea rău, ci mai degrabă că nu mai era ea însăși. Obrajii îi erau scofâlciți, gâtul subțiat, omoplații i se ascuțiseră, mâinile îi îmbătrâniseră brusc. Nasul, care altădată se armoniza cu întregul chip, răsărea acum sinistru de sub ochii cufundați în orbite. Toți credeau că fiica ei, Ikuyo, semăna mai degrabă cu tatăl, dar în ultimul timp, de când Tsuna slăbise, vedeau tot mai clar asemănarea cu mama ei. Observând cum se schimbă înfățișarea bunicii, Tomoko o privea tot mai uluită.

Azi, uitându-se mai atent, i-a zărit pielea zbârcită de pe oase și inimioara ei de copil s-a făcut cât un purice gândindu-se la viitorul apropiat. Bunica slăbise peste măsură pentru că trupul ei refuza hrana. De fapt, nici nu prea mai mânca de vreo șase luni. Și slujnica, și Hachirō se gândeau cu groază la deznodământul fatal.

— Ha! Ha! Ha! izbucni Tsuna.

Surprinzător, deși nu mânca mai nimic, înfometarea ce ar fi grăbit sfârșitul unui om obișnuit nu o afecta, Tsuna se ținea încă pe picioare. Exista pesemne la ea un atașament iluzoriu față de lume. La cât era de slabă, te așteptai să nu se mai ridice din pat, dar se scula dimineața, umbla liniștită prin casă, se așeza ici-colo, seara se băga în așternut și dormea surprinzător de bine.

Tomoko trăia singură cu bunica ei, iar disperarea fetiței nu era vorbă goală. De la neplăcutul incident, nu se mai gândise la o vizită la căpetenia satului. Avea note bune, profesorii o iubeau, dar de prietene ducea lipsă. Vorbele adulților intrau iute în urechile copiilor, așa că, de cum o vedeau, șușoteau: „Uitați-o și pe fata nebunei!“ Ferestrele sufletului i s-au închis una câte una, așa că n-a mai vorbit cu nimeni. Când se terminau orele, se întorcea

singură de la şcoală. Slujnica n-o mai răsfăţa nici ea şi nu-i mai lăuda inteligenţa. Doar Hachirō se comporta mai blând şi încerca să-i aline durerea şi singurătatea.

Toamna trecută, din chimonoul cusut de mamă şi sfâşiat de bunică Tomoko se pregătea să-i confecţioneze unul păpuşii. Culoarea aceea întunecată, deloc nimerită pentru Tomoko, se potrivea şi mai puţin păpuşii. Ea părea însă pe deplin mulţumită, admirând-o ca un negustor priceput. După ce a măsurat cu grijă, Tomoko a croit chimonoul şi apoi l-a cusut. Era foarte mândră de rezultat. După Anul Nou un val de frig s-a lăsat şi peste ţinutul Kishū, aşa că i-a mai făcut păpuşii, din peticele rămase, şi un *haori*[1].

Plăcându-i grozav să înveţe, îşi făcea temele şi recapitula tot cu deosebită conştiinciozitate. Tomoko nu-şi permitea să piardă mult timp cosând şi se delecta cu aşa ceva doar în puţinele clipe libere. Chiar şi la un *haori* de păpuşă trebuia mare atenţie la mâneci, guler şi clini, aşa că-i lua o grămadă de vreme. Tomoko a întins pe jos unul de-al ei şi după el l-a croit pe al păpuşii, cercetându-i toate detaliile şi folosindu-l drept model. Numai că viţele de iederă de pe imprimeul violet arătau şi mai ţipător la dimensiunea respectivă.

— Tânără stăpână, coaseţi?

Hachirō a strigat de afară, apoi a tras uşa glisantă ce dădea spre grădină şi a aruncat o privire înăuntru.

— Da, uite-aici! Nu-i drăgălaşă?

Tomoko a desfăcut *haori*-ul expunându-l în toată splendoarea lui. Bărbatul a înţeles prin gestul fetiţei că-l invită să intre în casă. Hachirō urma să facă serviciul militar însă, aşa slăbuţ cum era, nu semăna deloc a viitor recrut. În plus, îi apăreau din când în când nişte coşuri îngrozitoare pe faţă. Venise să-i aducă lui Tomoko un *mochibana* imens – rămurele de salcie încărcate cu *mochi* verzi şi roşii, ornament specific Anului Nou.

— Ce-i ăsta, Hachiran? întrebă fetiţa mirată.

1 Chimono scurt purtat de obicei peste un chimono de ceremonie.

— Am făcut eu aranjamentul cu *mochi* reci... pentru camera dumneavoastră, tânără stăpână, răspunse el, căutând din priviri un loc potrivit.

Încăperea aceea plină de petice pentru păpuşă dar prea sobră pentru o fetiţă s-a înveselit brusc. Hachirō a încercat diverse locuri: lângă uşorul uşii, lângă măsuţă, sub o fereastră mică şi, în cele din urmă, după ce a cântărit din ochi toate colţişoarele, a înfipt crenguţa de salcie într-o grindă din colţ.

— Ce părere aveţi, tânără stăpână?

— E foarte frumos, mulţumesc.

Rămânând cu mâinile goale, Hachirō s-a aşezat pe rogojină cu ochii pe Tomoko, care îşi reluase cusutul. În cele din urmă, a pus pe nerăsuflate întrebarea ce-i stătea pe suflet.

— Tânără stăpână, aţi mai văzut-o pe mama dumneavoastră?

— Pe mama?

— Da.

Tomoko a clătinat din cap.

— Ciudat... foarte ciudat. N-a mai văzut-o nimeni în ultimul timp.

— Poate că nu mai iese din pricina bebeluşului.

— Nu cred.

Spre uimirea fetiţei, Hachirō a scuturat din cap, de parcă aşa ceva ar fi fost imposibil. Îi era cumplit de teamă ca nu cumva Ikuyo să sufere de aceeaşi boală ca şi Tsuna. Trecuseră două luni de la naştere şi nu mai ieşise din camera ei. Nu doar Hachirō îşi punea întrebări. Întreg satul vorbea despre asta, iar el, ca slujitor credincios, pleca urechea la cele auzite. Pesemne că simţea nevoia să-i împărtăşească îngrijorarea lui Tomoko, prea îl apăsa în ultima vreme.

— Tânără stăpână!

— Da.

— Vă rog să nu-i spuneţi doamnei. Adevărul e că...

I-a mărturisit că a dus şi la casa Kōsaka, cu puţin timp în urmă, o creangă mare împodobită cu *mochi*.

Sătenii cunoşteau cu toţii casa căpeteniei satului. Hachirō ştia că l-ar fi alungat dacă ar fi încercat să-şi facă apariţia, anunţându-se, aşa că a intrat demn pe poarta din faţă, a traversat curtea

în diagonală și a luat-o spre grădina amenajată din spate. Aflase că încăperile lui Ikuyo și Keisuke erau situate într-o aripă a clădirii ce pornea de la camera de zi de acolo.

— Am auzit copilașul plângând.

— Și eu l-am auzit. Plânge mult...

Dând din cap ca un om mare, Tomoko îl asculta pe Hachirō cu deosebit interes. Avea senzația că și ea reușise să pătrundă pe furiș în camera mamei.

— Și pe urmă, Hachiran?

Cu creanga decorată în spate, s-a apropiat tiptil de o ferestruică. Printre urletele bebelușului a auzit și vocea stridentă a lui Ikuyo:

„Mai taci din gură! Mă scoți din minți! Dacă mai stau mult în casa asta, o să ajung sigur ca mama."

„Nu mai vorbi prostii! Nu-i normal ca un copil mic să plângă?"

„De ce mai fac femeile copii? Ce năpastă! Înainte de căsătorie mi-ai promis luna de pe cer, dar s-a ales praful de promisiunile tale. Și m-am trezit și cu copilul ăsta pe cap! Dacă mai rămân aici, o să se întâmple o catastrofă. Îmi omor copilul și apoi mă sinucid.

„Ikuyo, te implor să nu mai spui asemenea tâmpenii."

„Tu m-ai adus în halul ăsta! Tu m-ai încuiat aici! Și-acum, ce pretenții ai de la mine?"

„Ți-am mai spus! De câte ori să-ți repet? Mai așteaptă un pic, mai ai puțină răbdare, Ikuyo!"

Urletele bebelușului se întețiseră. În clipa aceea, țipetele lui Ikuyo s-au însoțit parcă de niște palme... date lui Keisuke sau copilașului...

„Taaaaaaci! Taaaaaaci!"

S-a auzit o bufnitură, ca și când ar fi aruncat cu un obiect în ceva. Speriat, Keisuke încerca s-o potolească. Fetița urla și mai tare. Nu era deloc momentul potrivit ca Hachirō s-o strige pe Ikuyo și să-i ofere aranjamentul tradițional. L-a apucat tremura-

tul. Dacă înnebunea și ea ca doamna? A agățat *mochibana* de o creangă de pin lângă fereastră și dus a fost. Oare Ikuyo avea să-l observe?

— Dacă slăbește și stăpâna așa rău ca doamna? Chiar e motiv de îngrijorare...

— Hachiran, ești neliniștit, nu-i așa?

— Păi... am crescut pe lângă stăpână... încă de mic.

Tomoko se simțea prost. Nu-i plăcea înflăcărarea ciudată care-l cuprindea pe Hachirō ori de câte ori vorbea despre Ikuyo. Dorea ca nimeni să nu se preocupe atât de mult de cea care ar fi trebuit să-i aparțină doar ei. Avea senzația că gestul îi macula propriile sentimente.

— Mai termină cu tonul ăsta! Parcă ai fi îndrăgostit de mama! zise ea ironic, străfulgerându-l cu privirea.

Naivul și cinstitul Hachirō tresări, dar în următoarea clipă se înroși până-n vârful urechilor, ca și când Tomoko ar fi atins un punct vulnerabil. O zbughi afară din încăpere fără un cuvânt.

După plecarea lui Hachirō, Tomoko a rămas cu privirile pironite pe creanga încărcată de *mochi*, care vibra de la curent. Uitase cu desăvârșire de acul de cusut. Își simțea inima grea de parcă în pieptul ei mic se zvârcoleau niște viermi ciudați. Nu-și putea răspunde la o seamă de întrebări complicate.

Dinspre grădină răsuna clămpănit de saboți. Era unchiul Shin'ya. Trecuse *Hina-matsuri*[1] și vremea se încălzise. Tsuna ședea în verandă, cu spatele la soare. L-a observat pe Shin'ya și l-a salutat chiar înainte ca el să deschidă gura.

De vreo lună îi mai revenise pofta de mâncare și se întremase, dar Shin'ya, preocupat de ale lui, nici măcar n-a observat. Arăta schimbat la față și n-a catadicsit să-și ceară scuze că nu mai dăduse un semn de viață de la Anul Nou. Își pierduse răceala obișnuită și-l stăpânea o panică teribilă.

— Cumnată, s-a întâmplat ceva îngrozitor!

---

1 Sărbătoarea fetițelor, de pe data de 3 martie.

— Ce anume?

— Ikuyo a dispărut!

— Cuuum?

— Stai liniştită! Te rog să nu-ţi pierzi capul! Ikuyo... cu copilaşul în braţe... şi bărbatul ei...

Aproape că urlase vestea în urechile cumnatei. Keisuke, bebeluşul şi Ikuyo fugiseră de la casa părintească a bărbatului.

— Ikuyo n-a trecut deloc pe-aici să-ţi dezvăluie intenţiile lor?

— Nu... nu mi-a zis nimic. Habar n-aveam c-au dispărut.

— Să nu-i spună nimic nici mamei sale!? E revoltător! Sună a evadare!

Shin'ya şi-a reluat tonul ironic obişnuit şi i-a istorisit de-a fir a păr tot ce s-a întâmplat. Nimeni nu se aşteptase la aşa ceva. Se zvonea că sunt la Tōkyō. Shin'ya făcea pe secretosul şi pe durul... Nu credea că se vor descurca acolo... cu neisprăvitul de Keisuke. Ce-o fi fost în capul lor? Ce naivi! Cum să-şi lase Keisuke părinţii de izbelişte, să uite că trebuie să le fie recunoscător? Tinerii din ziua de azi nu mai ştiu să-şi respecte bătrânii!...

— Cumnată, ai şi dumneata o vină în toată afacerea asta.

— Ce vrei să spui?

În privirile Tsunei, lipsite de viaţă atâta amar de vreme, parcă s-au reaprins scântei. Shin'ya a continuat însă pe acelaşi ton.

— Ikuyo a dus-o atât de greu în casa aceea din pricina bolii dumitale. Trebuie să te întremezi cât mai repede şi să le faci o vizită cuscrilor. Dacă n-ar fi fost Ikuyo, nu le-ar fi plecat odorul la Tōkyō!

— ...

Tsuna tăcea. N-a mai scos o vorbă cât a stat Shin'ya acolo. Vestea o năucise. Semn bun că reacţiona iarăşi firesc după ce timp îndelungat nu îi păsase de nimic.

După vizita lui Shin'ya, a încărunţit brusc. N-avea nici cincizeci de ani împliniţi şi arăta ca trecută de şaizeci. Culoarea părului, nins parcă peste noapte, se potrivea perfect chipului slăbit, însă slujnica şi Hachirō s-au speriat grozav văzând-o astfel. Şi-o fi pierdut ea treptat simţul realităţii, dar declinul trupesc

a cuprins-o fulgerător. Tsuna a devenit deodată o bolnavă cu multe capricii. De când fusese atinsă de nebunie, se schimbase enorm. Își certa slujnica fără nici un motiv și îi sărea țandăra din orice. Trupul n-o mai asculta. Într-o dimineață nu s-a mai putut ridica din așternut. Chiar dacă starea de spirit îi revenea oarecum, vârsta părea să-și ceară drepturile asupra trupului. Stomacul ei lipsit de hrană atât de multă vreme refuza alimentele, iar esofagul respingea până și lichidele. Luciul pielii se estompa vădit, așa că trebuia chemat un doctor.

— Tomo-*chan*! Tomoko! Tomoko!

Auzindu-i vocea spartă, fetița a dat fuga și a băgat capul pe ușă. A văzut-o pe Tsuna încercând să se târască afară din așternut, pe jumătate ridicată.

— Am impresia că mă strivește plapuma.

Uitându-se la membrele slăbite, fetiței i s-a părut firească reacția bunicii. A rugat-o pe slujnică să scoată un așternut de vară, numai că și acela o nemulțumea. Între sprâncene i-a apărut o cută adâncă, iar buzele vineții se străduiau să rostească ceva. Nu se înțelegea ce vrea să spună, dar chinul i se deslușea limpede pe chip.

Când a apărut Shin'ya, a refuzat să-l primească. Bătrânul a ignorat fără jenă interdicția slujnicei și s-a așezat la căpătâiul ei. Ura acumulată în zeci de ani, practic de când intrase în casa Sunaga, s-a dezvăluit brusc în privirile ei scânteietoare. I-a spus pe șleau:

— Cară-te de-aici! Nu vreau să-ți mai văd mutra nenorocită!

Shin'ya nu se așteptase la asemenea vorbe de ocară și se simțea învins. Totuși, înainte de a pleca, a mai aruncat o răutate, ca să aibă ultimul cuvânt:

— Nici eu nu vreau să te mai văd... Cine crezi c-o să mai vină la tine?

Incidentul a marcat ruptura definitivă între cei doi cumnați. În ciuda urii reciproce, ei reușiseră să-și salveze legătura multă vreme, presărând-o uneori cu replici de-a dreptul caraghioase, dar acum totul se încheiase. Unica rudă din partea familiei Sunaga n-avea de gând să revină.

Tsunei nu i-a mai rămas decât Tomoko, o fetiță de nouă ani. Deși inteligentă, era totuși un copil. Nu știa cum să scape de îngrijorarea provocată de bunică decât chemând doctorul. Purtarea slujnicei se schimbase de când bătrâna devenise un bolnav dificil. Își vedea mai departe de treaba în casă, dar nu se mai ocupa de Tsuna. Hachirō nu mai era nici el același de când Ikuyo plecase la Tōkyō. Plutea adesea cu capul în nori, nu mai avea chef de taclale cu Tomoko, iar boala bătrânei nu-l interesa deloc. Îl copleșeau tot mai mult gânduri melancolice de adolescent.

Temându-se ca nu cumva să i se agraveze boala, doctorul a recomandat internarea ei în spital.

— Vreți să plec din casa asta? Shin'ya atât așteaptă! Cum să-l las s-o golească? Doar e casa mea! O să am grijă de ea până când o moștenește Tomoko. De când a dispărut nerecunoscătoarea de Ikuyo, toată lumea urmărește doar să pună mâna pe casă. Nici nu mă gândesc să plec de-aici! N-o părăsesc în ruptul capului! Nu mă mișc de-aici nici dacă se-ntoarce Ikuyo de la Tōkyō... chiar de-și cere iertare în genunchi. N-o las nici să-mi treacă pragul! Cum să dau casa unui copil nerecunoscător?!

Se înverșuna tot mai abitir, pe măsură ce încerca să-și argumenteze hotărârea, invocând și numele fiicei tot mai des. Doctorul nu se lăsa mai prejos, căutând să ajungă la o soluție convenabilă. Îi permitea să rămână acasă cu condiția să-i urmeze sfatul și să-și ia medicamentele. Din ziua aceea i-a adus o infirmieră, însă starea bunicii se înrăutățea văzând cu ochii. Nu mai avea putere să lupte cu boala. A răcit din pricina plăpumii prea subțiri și răceala s-a preschimbat în pneumonie.

— Tomo-*chan*! Tomoko!

— Poftim, bunico.

— Ești aici, nu? Sper că nu mă lași singură.

— Nu plec, stai liniștită.

— Nerecunoscătoarea de Ikuyo! O fi aflat că sunt bolnavă, dar nu vine să mă vadă. Biata de tine, Tomo-*chan*! Trebuie să preiei și rolul mamei tale. Oh, Ikuyo! Copil nerecunoscător!

Când a văzut-o agitându-se, infirmiera i-a atras atenția:

— Vă rog să stați liniștită. Nu aveți voie să vă necăjiți.

De cum îi scădea puțin febra, Tsuna relua bombănelile.

— Fata aia nerecunoscătoare m-a adus în halul ăsta! A plecat la Tōkyō, crezând că a scăpat de privirile iscoditoare ale mamei și ale socrilor. Își face de cap acolo. Nici nu-i pasă că sunt bolnavă. Nu așteaptă decât să mor. Să nu cumva să o prind la înmormântarea mea, c-am s-o urmăresc cu blestemele cât trăiește.

Cam la vremea aceea, Hachirō i-a adus lui Tomoko vestea:

— La casa căpeteniei satului s-a aflat adresa lui Ikuyo din Tōkyō.

I-au trimis îndată o telegramă: „Mama bolnavă. Vino urgent. Sunaga". N-au primit nici un răspuns. Tomoko și Hachirō sperau s-o vadă din clipă-n clipă, îi pândeau pur și simplu sosirea la poarta din grădină. Numai că Ikuyo nu și-a făcut apariția.

Au mai expediat și alte telegrame: „Mama pe moarte. Sunaga", „Mama pe moarte. Vino repede. Sunaga", „Te implor, vino. Tomoko".

Toate telegramele au rămas fără răspuns. O fi aflat Ikuyo că Tsuna a blestemat-o pe patul de moarte?

Shin'ya a venit la înmormântare și s-a așezat în spatele lui Tomoko, afișând un aer vădit disprețuitor față de ritualul budist ce nu-l interesa câtuși de puțin. Vecinii, care nu mai călcaseră în casa Sunaga de la nunta lui Ikuyo, s-au adunat cu tristul prilej, compătimind-o sincer pe Tomoko, rămasă singură pe lume. Vecinele i-au confecționat fetiței un chimono de doliu, conform datinei. La vârsta de nouă ani, Tomoko trebuia să îmbrace veșmântul alb, purtat de mama ei de trei ori. Pe Ikuyo o prinsese foarte bine, făcând-o să arate ca o floare proaspătă. Nu se putea spune același lucru despre copiliță. Albul nu se potrivea deloc siluetei plăpânde și feței nemachiate. Toți cei sosiți să-i prezinte condoleanțe s-au înduioșat până la lacrimi.

— Săraca de ea!

— Ce frumos îi șade în ținuta de doliu! Biata de ea!

— Ikuyo nici măcar nu s-a sinchisit să vină!

— Ce-o să se-ntâmple oare cu Tomoko?

— Bunica i-a murit, părinții-s la Tōkyō... Ce se va alege de ea?

— Câtă jale!

Numai că mica actriță de pe scena funeraliilor nu observa lacrimile spectatorilor. Tomoko nu-și plângea de milă. Se gândea că lumea o fixează stăruitor din pricina chimonoului alb care nu-i venea bine. Sentimentele fetiței față de moartea bunicii nu se asemănau câtuși de puțin cu ale adulților. Unei copile de nouă ani îi era greu să perceapă moartea așa cum o făceau cei mari. Condoleanțele treceau peste capul ei fără s-o atingă în vreun fel.

— Ai rămas singură pe lume, copilă!

— Cred că și bunica regretă, de-acolo de sus.

Tomoko socotea că e frumos să țină mâinile pe genunchi și capul plecat, dar nu simțea o tristețe profundă. Nu-și putea explica tristul eveniment și încerca să înțeleagă în ce fel o afecta pierderea. Privind în urmă la momentele scurse de la moartea bunicii și până la înmormântare, și-a dat seama că doar două dintre ele și-au pus pecetea pe sufletul ei. În primul rând, faptul că părul revenea la poziția inițială după fiecare trecere a pieptenului cu dinți mari. Reacția ciudată a slujnicei a uimit-o. „Doar părul a mai rămas viu la cadavrul ăsta!"

A doua amintire se lega de vopsirea dinților, ca un ultim machiaj, obicei care trebuia respectat cu sfințenie. Chiar și după ce își pierduse mințile, Tsuna avusese întotdeauna grijă ca negrul să arate proaspăt. După deces, Tomoko a înmuiat un pămătuf mic în vopsea, a întredeschis cu degetele de la mâna stângă buzele inerte ca să dezgolească dinții și i-a lăcuit cu atenție unul câte unul. Nici măcar atunci n-a simțit o tristețe aparte. N-o preocupa decât să iasă totul perfect. Văzând-o pe Tsuna de nenumărate ori îndeletnicindu-se cu așa ceva, a avut și ea chef să încerce, numai că până atunci nu i se ivise prilejul. Amintindu-și cât de mult îi plăcuse să și-i dichisească în fața oglinzii, fetița s-a gândit să-i facă o plăcere. Pe Tomoko o uimea mirosul grețos. Nu se apropiase niciodată suficient de mult de bunica ei în timp ce-și vopsea dinții ca să-l simtă. Știa că pilitura de fier se dizolvă în apă și că miroase a acru, dar nu și-a închipuit nicicând că poate duhni atât de urât. Nu-i venea să creadă că există pe lume o asemenea duhoare.

Cei prezenți s-au așezat la rând ca să ardă tămâie și să-și exprime condoleanțele. Tomoko răspundea fiecăruia cu o plecăciune a capului, ascultând absentă slujba preotului budist. Nu putea scăpa de mirosul înțepător și oribil, îl asocia cu emanația morții. Scârbos de-a dreptul. În plus, o obsedau cuvintele repetate la nesfârșit – „copil nerecunoscător" – răsunând ca un blestem asupra lui Ikuyo. Mirosul și blestemul se legau strâns unul de altul în mintea copilei. Nu știa exact ce-nseamnă „copil nerecunoscător" și nici cu ce o supărase mama pe bunica atât de rău, însă cuvintele îi sugerau ceva înspăimântător.

Fumul alb al tămâii se înălța în jurul trupului plăpând, învăluindu-l, numai că amintirea, mult mai puternică decât adierea acestuia, avea să se întipărească profund în sufletul ei.

Capitolul 4

Drumul a fost peste măsură de lung.

Călătorind pentru prima oară în viața ei pe o distanță atât de mare, Tomoko a fost extrem de emoționată la început, după care a cuprins-o treptat oboseala. Recunoștea cu mirare că i-au plăcut parcă mai mult deplasările cu trenul local până în orașul învecinat, Wakayama. Deși așteptase cu nerăbdare să-și revadă mama și să meargă să locuiască împreună cu ea la Tōkyō, când visul se împlinea, își simțea inima copleșită de tristețe. Nu-și explica nici ea prea bine de ce. Și totuși, i se păreau interesante peisajele privite de la fereastră în goana trenului: șirurile de case, munții din zare, fiecare cu forma lui, deosebirea dintre locuințele dinspre apus și cele dinspre răsărit, verdele verii mai dulce parcă în Kansai... Încercând să treacă atâtea lucruri noi prin filtrul minții, Tomoko nu avea cum să se plictisească, dar nici nu se înveselea.

Au luat trenul local cu destinația Wada și au mers până la Wakayama, apoi s-au lăsat legănați de cel care i-a dus la Ōsaka, de unde au pornit a doua zi spre Tōkyō cu un tren a cărui locomotivă gâfâia zgomotos. În fiecare gară, Tomoko citea atentă numele orașului, încercând să-l rețină și să-și închipuie în ce punct al traseului se află. Nu i-a trecut prin cap nici o clipă să-l întrebe pe Keisuke, care ședea pe bancheta din fața ei.

Poate călătoria i se părea oarecum plictisitoare și pentru că o însoțea tatăl ei vitreg. În ciuda vârstei fragede, Tomoko avea totuși destul discernământ ca să-și dea seama că asemenea gânduri nu-și au rostul. Tatăl ei vitreg era un om bun și fetița se convinsese de asta. Adevărul e că în cele patru-cinci zile de când stabilise legă-

tura cu ea, Keisuke manifestase o sinceră bunăvoință. Părinții lui se bucuraseră enorm văzându-și fiul rătăcitor întors acasă fără nevastă, dar când au aflat că revenise doar ca să ia fetița din casa Sunaga, i-a cuprins mai degrabă scârba decât supărarea. Luat la întrebări de ce nu are grijă și de copiii din prima căsătorie, Keisuke i-a rugat să considere că el nu mai face parte din familia Kōsaka. Își pierduse oare judecata cu desăvârșire? Era chiar atât de prins în mrejele lui Ikuyo? Părinții s-au resemnat și n-au mai zis nimic, cuprinși de o tristețe fără margini. Fiul lor atât de ascultător pe vremuri, se schimbase complet după căsătoria cu Ikuyo. Căpeteniei satului nu-i era câtuși de puțin greu să ghicească viitorul lui Keisuke. De bani nu dispunea, iar de muncit nu muncea. Ikuyo, căreia îi plăcea viața luxoasă, urma să se sature la un moment dat. Astfel, lui Keisuke nu-i rămânea decât să revină în casa părintească într-o bună zi, unde mai stătea și fratele cel mic, persoană tare cumsecade.

Keisuke a lenevit pe-acasă vreo două-trei zile. Îl obosise teribil călătoria de trei zile de la Tōkyō la Wakayama și simțea nevoia să se odihnească. Apoi l-a căutat pe Shin'ya Sunaga.

Nu știa nimeni ce-au discutat cei doi. Atâta vreme cât Tomoko, singura moștenitoare a familiei Sunaga, dispărea de acolo, Shin'ya putea să dispună de casă după bunul lui plac și nu avea de ce să se opună plecării. După cum îi stătea în fire, probabil că scăpase și câteva răutăți la adresa lui Keisuke, căruia însă nici că îi păsase de ele. Fiind prins în mrejele soției, acționase cu siguranță conform spuselor ei, trecând cu vederea orice ironie.

Tomoko și-a amintit câte lacrimi vărsase slujnica Misa când îi așezase lucrurile în cufărul de răchită. Mai în vârstă decât Tsuna, îi jelise întruna moartea. Tomoko se gândise să-și ia păpușa în brațe la plecare. Începuse și ea pregătirile de drum fără să vadă în călătoria ce-o aștepta nici pe departe atâta amărăciune pe cât pretindea slujnica. Nu găsise nici un motiv de tristețe. O uimiseră lacrimile bătrânei, neînțelegând-o câtuși de puțin. Doar pleca la Tōkyō, unde locuia mama ei, de care îi era dor!

Însă acum, simțindu-se obosită, i se părea totuși că o înțelege pe bătrână. O despărțire era cu siguranță un eveniment trist. Adevărat că la capătul drumului o aștepta cineva și derularea peisajului prin fața ochilor nu putea fi un spectacol lipsit de interes, numai că trenul abia se mișca, punându-i răbdarea la grea încercare. Iar la vremea înserării, când peisajul abia se mai deslușea, tristețea i-a cuprins toată ființa. Keisuke nu scotea nici un cuvânt și arăta chiar mai mâhnit decât Tomoko. Parcă nici lui nu-i pria călătoria. Sau poate își dădea în sfârșit seama la ce s-a înhămat când s-a căsătorit cu Ikuyo. La ce se gândea oare? Nici măcar nu se uita pe fereastră. Stătea nemișcat, cu brațele încrucișate și ochii larg deschiși, cu un picior pe bancheta din față, lăsând să i se vadă, neglijent, izmana. Purta pantaloni din pânză subțire și un sacou în carouri. Semăna cu un funcționar din fotografiile de pe vremuri. Nemaisuportând căldura verii, la un moment dat și-a dezbrăcat sacoul, și-a suflecat mânecile cămășii, și-a scos cravata și în cele din urmă și pantalonii. Părea în sfârșit că se simte ceva mai în largul lui. Cu fiecare lucru pe care-l îndepărta, exclama „ce căldură îngrozitoare!", iar lui Tomoko nu-i venea să-și creadă ochilor. Când locuise la țară, avusese o ținută mult mai îngrijită decât acum. Cu cât se apropia de capitală, arăta parcă mai șleampăt, și asta o nedumerea teribil pe Tomoko.

Fetița însă rămânea cochetă. Emoționată că merge la Tōkyō, înainte de a pleca de la hanul din Ōsaka și-a scos din bagaj un chimono frumos, pe care i-l pregătise slujnica. L-a îmbrăcat corect, singură, deși nu era o treabă tocmai ușoară. Keisuke a ajutat-o doar la înnodarea la spate a *obi*-ului de muselină lung de mai bine de trei *shaku*, făcându-i el funda. Nu suporta să fie ajutată de bărbați în asemenea momente. Și acasă, când îl vedea pe Hachirō apropiindu-se în fugă, o striga imediat pe slujnică. Keisuke îi sărise în ajutor cu un gest firesc, dar pe ea tot o mai chinuia o senzație neplăcută. Nu pentru că era un om rău, și nu pentru că era geloasă pe soțul mamei sale... Nici măcar nu-l considera un tovarăș de călătorie dezagreabil, însă, cu cât trecea timpul, o obseda și mai mult gândul că funda îi fusese înnodată de mână de bărbat. Bancheta de lemn a vagonului de clasa a treia era tare și

făcea cu atât mai nesuferită călătoria interminabilă, dar Tomoko stătea țeapănă, rezistând tentației de a-și găsi o poziție mai comodă. Și nu atât datorită emoției că urma să trăiască împreună cu mama ei la Tōkyō, nici pentru că știa bunele maniere, ci mai degrabă pentru că nodul *obi*-ului de la spate o împiedica să se rezeme în voie.

Odată cu venirea serii, a început s-o cotropească oboseala, dar s-a gândit mai întâi la păpușă și s-a îngrijit de ea. Din fericire, trenul nu era aglomerat și nimeni nu ocupase locul de alături. Ca să nu-i fie cald păpușii, i-a scos *haori*, i-a desfăcut brâul și a culcat-o pe locul rămas liber, lăsând-o în chimono. Drept cuvertură, a învelit-o totuși cu hăinuța de care tocmai o dezbrăcase. Vița de iederă din imprimeu i-a adus-o în fața ochilor pe mama, dar nu s-a gândit nici o clipă cum ar fi reacționat văzând păpușa în chimonoul dăruit ei.

Becurile aprinse din compartiment răspândeau în jur o lumină difuză. După ce a isprăvit gustarea cumpărată din gară și s-a întors de la toaletă, Keisuke s-a ghemuit pe două locuri și a ațipit puțin.

— Tomo-*chan*, ar trebui să dormi și tu, atlfel o să fii foarte obosită.

— Bine.

Tomoko îl privea pe Keisuke ținând ochii închiși. Nu-i venea să creadă că bărbatul din fața ei este soțul mamei. Și la fel de greu îi era să-l considere fiul căpeteniei satului. Avea pielea cam negricioasă și se îngrășase. Deși încă tânăr, lăsa impresia unui neisprăvit cumplit de neglijent. Pe vremea când lâncezea la soare în veranda casei părintești, își păstra cu grijă ținuta de om școlit la Tōkyō, numai că acum nu mai rămăsese nimic din înfățișarea de altădată. Chipul adormit și relaxat stârnea compătimire, iar Tomoko, deși la o vârstă tare fragedă, nu-și putea înfrânge un sentiment de milă. Bărbatului îi fugise parcă pământul de sub picioare și îngrijorarea i se deslușea chiar și pe chipul adormit.

— Te rog să mă scuzi, domnișoară... E liber locul acesta? o întrebă o doamnă arătând cu degetul spre păpușă.

Mai erau locuri libere, dar, cum doamna îl alesese tocmai pe acela, Tomoko a luat păpuşa şi a pus-o în poală, socotind că nu e cazul să comenteze.

— Mulţumesc, spuse doamna îmbrăcată într-un chimono de bumbac şi cu pieptănătură *marumage*.

A intrat apoi în vorbă cu Tomoko, de parcă acesta ar fi fost scopul pentru care ochise locul de lângă ea.

— Unde mergi? A, la Tōkyō? Grozav! Şi eu merg la Tōkyō. Eşti singură? Aha, nu eşti singură. Cu unchiul? Nu? Cu tata? A, da, cu tatăl tău.

Pe chipul femeii se desluşea clar dezamăgirea. Vorbea singură. Încordată, Tomoko doar încuviinţa sau clătina din cap, atentă la accentul de capitală deloc familiar. Fiind obosit, Keisuke dormea buştean.

— Te-ai urcat la Ōsaka, domnişoară? Unde anume locuieşti în Ōsaka? Cum? Nu stai la Ōsaka? Atunci la Kyōto? Nu? La Nara? Nu? Atunci unde? A, în prefectura Wakayama? N-am fost niciodată acolo. E frumos? De ce te duci la Tōkyō?

— Mă aşteaptă mama.

— A, da? Bravo!

— Câţi ani ai?

— Nouă.

— Nouă? Credeam că ai şase sau şapte.

Tomoko se obişnuise deja cu asemenea reacţii şi-i displăceau profund. Femeia i-a întins o cutiuţă de lemn plină cu prăjiturele din boabe de fasole roşie garnisite cu zahăr, dar fetiţa a refuzat-o categoric. I se făcuse somn şi n-avea chef de vorbă. Dacă adormea, cu toate emoţiile resimţite în prezenţa doamnei de la Tōkyō, era semn al vârstei fragede şi gestul ei n-ar fi fost considerat o impoliteţe.

— Tomo-*chan*! Trezeşte-te!

Keisuke a deşteptat-o dintr-un somn dulce şi profund, neîntrerupt peste noapte. Dormise întinsă pe două locuri. Lumina blândă a dimineţii şi aerul proaspăt învăluiau compartimentul, iar în faţa ochilor se desfăşura o privelişte de vis.

— O să se vadă imediat Muntele Fuji.

De aceea o trezise. Nici nu s-a dezmeticit bine, că s-a și întrebat unde a plecat femeia de lângă ea. N-o fi fost oare mama? Ce idee prostească! A respins-o îndată. Apoi a zărit hăinuța păpușii pe jos și i-a aruncat o privire plină de reproș lui Keisuke pentru că n-o ridicase.

A luat păpușa, a șters-o de praf și murdărie, observând totodată că și mâinile-i arătau mizerabil. Pe Tomoko au trecut-o fiorii când s-a văzut plină de funingine... Tocmai ea, care iubea atât de mult curățenia. De când se trezise, parcă toate mergeau de-a-ndoaselea.

S-a dus să se spele pe mâini. Frecându-le sub firicelul de apă, a văzut cum se scurg picături negre de pe degete. Cât s-a șters, a încercat să-și mențină echilibrul destul de precar. Intrând iarăși în compartiment, a zărit Muntele Fuji conturâdu-se pe cer în toată splendoarea lui. Vraja priveliștii a țintuit-o locului.

— Păcat că ai ieșit tocmai acum. Ai pierdut ceva din Muntele Fuji, i-a spus Keisuke.

— L-am văzut și eu, răspunse ea cu mândrie.

— De la toaletă?

Obervația lui Keisuke a indispus-o. S-a întristat și n-a mai scos o vorbă. Keisuke i-a întins gustarea de dimineață și o pereche de bețișoare, dar nu s-a atins de ele.

— Ești încăpățânată ca Ikuyo, observă el cu un surâs amar.

A mai insistat o vreme, iar după ce și-a terminat porția lui, a luat-o și pe a fetiței.

„Firește că semăn cu mama, doar sunt fata ei!" își spuse Tomoko.

I se mai spusese că e inteligentă, isteață, că are un caracter frumos, dar nimeni n-o învinuise de încăpățânare. Bunica îi băgase în cap că e mai bună și mai ascultătoare decât Ikuyo, așa că era normal s-o uimească vorbele rostite chiar de soțul mamei sale: „Ești încăpățânată ca Ikuyo". Cu toate astea, nu descifrase nici urmă de răutate în cuvintele lui Keisuke. Urmărindu-l cum manevrează bețișoarele și cum înfulecă și porția ei, Tomoko se gândea că poate s-a pripit cu concluziile. Și totuși... fetița nu-l credea un soț potrivit pentru mama ei.

La gară nu i-a așteptat nimeni. Keisuke a pus pe umăr cufărul de răchită al lui Tomoko și a luat-o de mână. Fetița se afla pentru

prima oară într-o gară așa mare. Ar fi trebuit să simtă măcar un dram de interes ori un strop de entuziasm, dar era foarte tristă. Fusese aproape sigură că mama va fi acolo s-o întâmpine... Gara era mare, cu un plafon incredibil de înalt, de-a dreptul uimitoare pentru orice persoană nou-venită de la țară, ca ea. Însă Tomoko o percepea doar ca pe un simplu recipient gol și dezolant. Căldura era chiar mai sufocantă decât în tren.

Au străbătut gara, au ieșit afară și au mai mers un pic, au luat un tramvai, au coborât, au mers iar pe jos și apoi din nou cu tramvaiul. Fetiței i se părea că drumul se tot complică, dar gândul că urma să-și revadă mama în curând îi dădea aripi. La copii, oboseala se preface iute în bucurie, iar speranța a făcut-o pe Tomoko să uite cu desăvârșire de istovirea încercată mai devreme.

În plus, priveliștea neobișnuită de la fereastra tramvaiului i s-a părut mai interesantă decât cele văzute din tren. Casele și vitrinele magazinelor se deosebeau de cele din Wakayama. Până și vânzătoarele bătrâne care își făceau vânt cu evantaiele în aerul înăbușitor al magazinelor arătau într-adevăr ca doamne din capitală, iar copiii jucând șotronul pe stradă păreau cu adevărat copii de Tōkyō. Sosirea în marele oraș îi stârnea emoții copleșitoare iar Tomoko se simțea tulburată grozav.

— Uite, aproape am ajuns, zise Keisuke întorcându-se spre fetiță.

Sudoarea îi picura de pe frunte, dar el nu catadicsea să și-o șteargă. Cămașa i se lipise de spate, încrețindu-se toată. Haina și-o scosese de la bun început, aruncând-o peste cufărul de răchită.

De pe strada principală au cotit pe o străduță laterală, apoi pe altele, într-un ritm de-a dreptul amețitor, iar la un moment dat au depășit un șir lung de case. Pe oriunde treceau, femeile dădeau impresia că lâncezesc, încercând să se apere de zăpușeală. În pofida arșiței insuportabile din miezul zilei, vocile ajungeau la urechile fetiței vioaie, ba uneori chiar certărețe. Asta era prin urmare pulsul capitalei! Cum totul era nou-nouț pentru ea, care trăise până cu două-trei zile în urmă doar în satul natal, a uitat cu totul de oboseala călătoriei. Casa cu un singur etaj unde locuiau Keisuke, Ikuyo și fetița lor era mai cochetă decât șirul de case pe care tocmai îl depășiseră.

— Ikuyo! Am ajuns! strigă Keisuke, punând cufărul lui Tomoko pe rogojina de la intrare.

Tomoko a trecut şi ea pragul, descoperind surprinsă că plafonul casei cobora mult mai jos decât fusese ea obişnuită. Dorul de persoana iubită ce-i măcinase sufletul până atunci s-a transformat brusc în încordare.

Ikuyo nu răspunse. În timp ce-şi scotea încălţămintea, Keisuke iscodi colţul camerei, tuşind.

— Ikuyo! ... Nu-i acasă. Câtă nepăsare!

Keisuke o pofti pe Tomoko să intre. Fetiţa obervă tavanul scund şi încăperea mai mică decât cele din casa Sunaga de la ţară. În Tōkyō toate casele păreau micşorate. Se miră că nici măcar stinghiile de pe uşa glisantă nu ajung la dimensiunile celor ştiute de ea. Tomoko nu reuşea deloc să facă o legătură între capitala din închipuirea ei şi cea din gara Tōkyō sau din această casă.

— Tomo-*chan*, uite-o pe Yasuko!

Keisuke i-o arătă pe fetiţa din aşternutul mic aflat în camera cealaltă. Sora vitregă a lui Tomoko dormea liniştită. Avea deja nasul şi buzele bine conturate. Din cauza căldurii înăbuşitoare, picături de sudoare îi sclipeau pe nas şi pe frunte. O acoperea o cuvertură subţire dintr-o ţesătură cu un imprimeu dezvăluind peştişori roşii înotând. Aşa ceva nu văzuse în Wakayama. Era o învelitoare ieftină, numai că Tomoko era încă prea mică pentru asemenea aprecieri.

Tōkyō, capitala în care locuia mama ei. Casa mamei sale. Casa în care intrase plină de speranţă că-şi reîntâlneşte în sfârşit mama, dar unde n-a găsit-o decât pe surioara ei vitregă. Era cu siguranţă un şoc pentru ea. Iubind însă copilaşii, a simţit îndată o afecţiune aparte pentru micuţă. Cea căreia îi auzise cândva urletele din veranda căpeteniei satului dormea acum senină, respirând uşor. Tare dulci mai sunt bebeluşii! I-a luat încetişor jucărioara de la cap ca nu cumva să facă zgomot, deşi ar fi vrut s-o trezească şi s-o ia în braţe.

— E drăgălaşă, nu? zise Keisuke.

Tatăl se aşeză epuizat pe rogojina din faţa lui Tomoko şi se uită afectuos la fetiţă. Oare pentru că-i plăceau copiii? Nu se mai

încrunta. Până și nasul și ochii trădau gingășie. Pentru prima oară de la începutul călătoriei Tomoko nu se simțea încordată în prezența lui și i-a răspuns cu un surâs:

— Îhî. E tare scumpă.

Scena înduioșătoare, cu un tată drăgăstos, o fiică bună şi una vitregă a fost întreruptă brutal de o voce neprietenoasă.

— A, ați ajuns în sfârșit? Ați cam întârziat!

În picioare, în pragul camerei de zi, Ikuyo îi urmărea pe toți trei.

— Bună! o salută Keisuke.

Ikuyo nici măcar nu se sinchisise să le ureze bun venit. Lui Tomoko i se părea ciudat să rostească un banal cuvânt de revedere după atâta amar de vreme și, în plus, inima stătea să-i sară din piept de emoție. N-a putut scoate o vorbă. S-a ridicat și l-a urmat pe Keisuke în camera de zi.

— Ikuyo, nu-i spui nimic lui Tomoko?

Grija lui Keisuke față de fetiță nu părea să-i fie pe plac şi se enervă și mai tare.

— Ce-i cu fața aia murdară? Mergi la oglindă să vezi cum arăți! Du-te și te spală!

Așa au sunat primele cuvinte ale mamei dorite cu atâta ardoare. Tomoko a pornit spre baia indicată de arătătorul mamei. S-a întins după oglinda din cui, stropită cu clăbuci de săpun. Pesemne că o folosea Keisuke când se bărbierea. S-a privit în oglindă și nu-i venea să-și creadă ochilor – fața rotunjoară era plină de funingine. Dâre negre de mizerie se impregnaseră pe chipul ei. Văzuse că e murdară pe mâini și se spălase, dar nu-și închipuise că fața îi arăta în așa hal. Funinginea îi încercăna ochii, iar sub nas parcă îi crescuse mustață. În Tōkyō nu trebuia să meargă la fântână, ajungea să deschidă robinetul. Fermecată de asemenea minunăție a capitalei, Tomoko a luat apă-n pumni și s-a spălat cu grijă pe față. În urechi îi răsunau vorbele mamei. Ce ciudate îi păreau!

A uimit-o pe Tomoko și accentul de capitală al mamei. Keisuke mai locuise o perioadă la Tōkyō, dar nu și-l pierduse cu totul pe cel de Wakayama. Însă Ikuyo se adaptase uluitor de repede și, într-adevăr, felul de a vorbi i se schimbase radical. Poate că celor născuți în Tōkyō le suna ciudat, dar Ikuyo n-a pregetat o clipă să-l folosească, fără jenă, când s-a adresat soțului și fetiței.

— Ar trebui s-o iei cu tine.

— Nu mai îndruga prostii. Tomo-*chan* are nouă ani, n-am cum s-o duc la baia publică pentru bărbați.

— Atunci trimite-o singură! O însoțești până la intrare.

— Cum să fac așa ceva? Te rog s-o duci tu. Merge prima oară la o baie publică și n-are cum să se descurce singură.

— Ce pacoste!

— Uite, eu mă ocup de Yasuko și tu o iei pe Tomoko cu tine, la baie. De acord, Ikuyo?

Întorcându-se în camera de zi, Tomoko le-a auzit fără să vrea discuția. Înțelegând despre ce e vorba, s-a așezat în spatele mamei, într-o parte. A încremenit de uimire văzând machiajul strident, cu pudră albă, de pe ceafa ei.

Acum, că se spălase pe față, nu-i mai spunea nimeni că e curată. Însă mai apăsătoare ca tristețea adâncă simțea uluirea provocată de machiajul mamei. În sufletul lui Tomoko era mama de dinaintea nunții, care își pudrase cu eleganță nu numai ceafa, ci și fața, și semănase cu o păpușă. Acum doar gâtul îi era alb, iar chimonoul din cale-afară de răscroit. Purta un coc *marumage* în care stătea înfipt un ac mare de păr, cam prea plat și ieftin. Arăta din cale-afară de schimbată. Fetița și-a scotocit bine prin amintiri, dar nu-și amintea s-o mai fi văzut astfel.

— Nesuferito! Ce te holbezi așa la mine? Hai, pregătește-te că mergem la baie!

— Hai, Tomo-*chan*, du-te la baia publică cu mama.

După cum îi vorbeau cei doi, ai fi crezut că Ikuyo e mama vitregă și Keisuke, tatăl bun.

Tomoko și-a scos lenjerie curată din bagajul pregătit de Misa, a luat ligheanul întins de Ikuyo și a urmat-o. Mama pășea țanțoșă, cu pași iuți, iar fetița abia se ținea după ea.

S-au oprit la baia pe a cărei draperie scurtă bleumarin de la intrare scria cu litere roșii „Hagi – baie publică pentru femei". Ikuyo s-a aplecat și a intrat pe sub ea. Tomoko era atât de micuță, încât abia a atins-o cu capul. Fetița a aruncat o privire înăuntru și i-au sărit în ochi o puzderie de culori țipătoare. Unele femei se dezbrăcau, altele se îmbrăcau.

După căsătoria lui Ikuyo cu Keisuke, acasă la familia Sunaga servitorul pregătea baia, pe care o foloseau doar Tomoko și bunica ei. Fetița ținea bine minte pielea albă a bunicii și nu ezitase niciodată să se dezbrace în fața ei și a servitoarei, dar în vestiarul băii publice, cu atâtea persoane necunoscute în jur, nu-i venea să-și lepede hainele. Ikuyo, în schimb, deși nu păruse dornică de baia publică, a prins parcă viață de îndată ce a trecut de draperie. Și-a desfăcut *obi*-ul, cordonul de sub el, șnurul și a azvârlit chimonoul în coșul uriaș. Apoi, după ce a scăpat și de lenjeria de corp, și-a etalat trupul gol, superb. Cine ar fi zis că avea două nașteri la activ?! Absolut perfect... și părea că freamătă de viață ca trupul unei fete de douăzeci de ani. Tomoko a rămas țintuită locului, fascinată.

— Tomoko, hai, mișcă! Dezbracă-te! Poți să folosești și tu coșul ăla, zise ea și dispăru în spatele ușii care ducea spre sala de baie.

Rămasă singură, Tomoko și-a revenit imediat. Dacă tot era aici, trebuia să se dezbrace. După ce și-a scos hainele, a luat ligheanul, a împins ușa băii, la fel ca Ikuyo, și s-a târât înăuntru.

Încăperea era plină de un nor dens de vapori albi, iar mirosul era de-a dreptul grețos. Simțindu-se pierdută, Tomoko și-a căutat mai întâi mama din priviri. În mijloc se afla un bazin cu apă fierbinte. Câteva femei ședeau în jurul lui și luau apă cu un ciubăraș. În bazin, două-trei femei stăteau liniștite la taclale. Să fi fost prietene? Zgomotul de fond înăbușea vocile, dar tot se distingea una cu claritate. Tomoko și-a găsit mama și s-a simțit în siguranță. A procedat întocmai ca și ea. În picioare, s-a înmuiat bine cu apă caldă și apoi s-a săpunit cu grijă să nu stropească în jur.

Ikuyo nu i-a adresat o vorbă lui Tomoko. După ce a terminat, a intrat în bazin. Fetița a urmat-o. Apa îi ajungea până la umeri. Ikuyo se spălase cu atâta atenție, încât machiajul de pe ceafă îi rămăsese intact. Apa era prea caldă, așa că amândouă au ieșit repede.

— E prea fierbinte, mamă.

— Da, ai dreptate.

Tomoko a asociat apa fierbinte de acum cu aceea pe care i-o încălzise Hachirō cu doi ani în urmă. Vestea sarcinii lui Ikuyo îl

buimăcise atât de tare, încât aruncase lemne pe foc fără să se mai gândească la ce face.

— Mamă!

— Ce vrei?

— După moartea bunicii, Hachirō a plecat din sat. S-a dus să muncească la Ōsaka, dar mie mi-a spus că i-ar fi plăcut să ajungă la Tōkyō.

Pe Ikuyo nu părea s-o intereseze soarta celor de acasă. Pe ea o îngrijora accentul necizelat al lui Tomoko. Era evident pentru oricine că venea de la țară. Femeile din jur și-au întrerupt taclalele ca să le asculte.

— Tomoko, te rog să nu mai vorbești ca-n Wakayama. O să râdă copiii de tine la școală.

Tomoko s-a înroșit. Nu din pricina apei fierbinți. Oare și-au dat deja seama sau abia acum o examinau? O femeie de lângă ea, care se freca cu săculețul de tărâțe, a întrebat-o:

— Câți ani ai, fetițo?

— ...Nouă.

— Ce drăgălașă ești!

— E cam micuță pentru vârsta ei, nu? întrebă Ikuyo. N-am mai văzut-o de doi ani, dar nu s-a înălțat deloc. Sunt tare dezamăgită.

— Nu mai spuneți așa. Seamănă cu dumneavoastră. O să crească mare și o să vă mândriți cu ea... cu siguranță. Și n-o să regretați banii cheltuiți cu educația ei... Să învețe să cânte și să danseze.

Cea care îi vorbise fetiței arăta ca o adevărată doamnă de capitală. S-a stropit bine cu apă fierbine, apoi s-a întors cu fața la perete ca să-și machieze ceafa.

— Este profesoară de *nagauta*[1], îi șopti Ikuyo fiicei sale.

Abia atunci observă fetița că mama ei nu era singura cu ceafa pudrată. Fiecare, pe rând, lua pămătuful și se pudra. Ikuyo își împrospătă și ea machiajul. Turnă în pumn niște pudră albă dintr-un borcănel și o întinse pe palme, aplicându-le apoi atentă

1 Cântec liric cu acompaniament de *shamisen* (instrument cu trei coarde), uneori chiar tobă și fluier.

de la baza gâtului spre piept. Tomoko nu se mai sătura de noul spectacol, care îi amintea de ritualul vopsirii dinților bunicii.

Ikuyo tăifăsuia veselă cu femeia de alături, pe care părea s-o cunoască. Tomoko distingea cuvintele „sărbătoare" sau „pauză", dar nu le pricepea sensul.

Când au plecat de la baia publică, se lăsase deja seara și străzile deveniseră pustii. Baia îi priise cu siguranță mamei, pentru că pășea mult mai încet decât la venire, foarte binedispusă. Au încântat-o și vorbele măgulitoare ale uneia dintre femei care i-a mărturisit, așa cum de fapt i se mai spusese de atâtea ori, că e prea frumoasă ca să nu fie gheișă profesionistă.

— Mamă!

Tomoko i s-a adresat când nu se afla nimeni prin apropiere. De mult visa la momentul în care s-o poată striga „mamă" și, în plus, ardea de nerăbdare să-și lămurească sensul cuvintelor ajunse la urechile ei de copil. Doar era la vârsta la care voia să știe totul!

— „Sărbătoare" înseamnă atmosferă însuflețită în cartierul plăcerilor. Anul acesta s-a celebrat deja Anul Nou, s-au sărbătorit florile de cireș și în curând se serbează venirea verii. „Pauză" are cam același sens... tot sărbătoare, adică sunt zilele de întâi și cincisprezece ale lunii... Dar, să lăsăm asta!

Fiind bine dispusă, Ikuyo a devenit vorbăreață, scăpând pe ici-colo accentul de Wakayama, și s-a apucat să-i explice și sensul cuvintelor folosite. Tomoko era tare fericită.

— Cartierul plăcerilor este Yoshiwara. Acolo se adună curtezanele frumoase și gheișele. În afara cartierului, se află case obișnuite, ca ale noastre.

Oare cum de alesese Keisuke o casă tocmai în apropierea cartierului Yoshiwara? În orice caz, Ikuyo, cu ceafa ei albă și atrăgătoare, părea foarte mulțumită de vecinătate.

Keisuke se trezea dimineața devreme și pleca la serviciu, de unde nu se mai întorcea decât seara. Lucra la o librărie din cartierul Kanda. Ikuyo pierdea ziua prin casă fără să facă nimic. După ce Tomoko venea de la școală, o ajuta la gospodărie și la îngrijirea lui Yasuko, așa că lui Ikuyo îi mai rămânea timp să-și vadă și de treburile ei, cum ar fi lecțiile de *shamisen*. Ikuyo deprinsese

obiceiul de a vorbi îngrijit și de a se îmbrăca elegant, așa cum se obișnuia în plin centru al capitalei. Arăta chiar mai bine decât multe doamne născute și crescute în apropierea cartierului Yoshiwara. I se spusese de nenumărate ori că, dată fiind frumusețea ei, ar fi fost păcat să se limiteze la rolul de nevastă. Ikuyo nu sesiza neapărat ironia observației, deși părea destul de evidentă. Oricum, n-o deranja. Însă nu se putea dezbăra definitiv de unele apucături însușite în Kansai. Chiar dacă ea nu-și dădea seama că se deosebește de o femeie născută la Tokyo, celor din jurul ei le era foarte clar lucrul acesta.

Leafa lui Keisuke abia le ajungea de casă și masă, n-avea cum să satisfacă și poftele lui Ikuyo. Nici nu-și permiteau să angajeze o slujnică, fapt de neconceput pentru unica fiică a familiei Sunaga. Așadar, în casă domnea dezordinea. Între timp, vecinii aflaseră că se pricepe la croitorie și vestea se răspândise din gură-n gură. Au început să curgă comenzile chiar dacă nu avea firmă. Nu câștiga mult, dar Ikuyo se mândrea că-și poate procura banii necesari pentru mofturile ei. Deși locuia lângă Yoshiwara și tot cartierul îi admira frumusețea, ea rămânea pentru cei din jur tot o femeie crescută la țară, fără educație aleasă și fără să fi practicat vreuna din artele tradiționale. Pe scurt, Ikuyo era doar nevasta lui Keisuke.

Ikuyo năzuia de multă vreme să-și deschidă o mică afacere, ca majoritatea celor care trăiau în centru. Soacra îi dăduse iubitului ei fiu o sută de yeni cu prilejul vizitei, însă acesta pierduse banii pe drumul de întoarcere spre Tōkyō. Când Keisuke, palid, i-a mărturisit adevărul la revenirea ei de la baia publică, s-a iscat mare scandal.

— Cum ai putut pune în bagaj o sumă atât de mare?

— Am fost prost și gata.

— Și nu mai e nimic de făcut? Așadar, suntem săraci ca și până acum...

— Iartă-mă!

— Să știi că m-am săturat de viața asta mizerabilă! Ești capabil să-nțelegi atâta lucru?

— Înțeleg. Chiar înțeleg. De-aia m-am dus la Wakayama... voiam să te bucuri tu de banii ăia... Ce ghinion! Sigur mi s-au furat în tren în timp ce-am dormit.

— Banii se poartă la brâu! Tare prost trebuie să fii ca să nu știi atâta lucru!

— Sunt prost și gata!

— Puțin îți pasă! Și eu ce mă fac?

După discuția aprigă, Ikuyo s-a ridicat furioasă, iar Keisuke a rămas cu capul plecat. Era vrednic de milă. Tomoko nu și-ar fi închipuit niciodată o asemenea scenă. Ea păstrase în inima ei amintirea femeii fermecătoare, îmbrăcată în alb la nuntă. O admirase întotdeauna pe mama ei cea frumoasă și calmă. Complet derutată, părea incapabilă să facă vreo legătură între femeia de atunci și cea din fața ochilor, cu ceafa pudrată. În plus, o impresiona teribil atitudinea smerită a lui Keisuke.

Singura decizie luată de capul lui – cea de a se căsători cu Ikuyo – îl trăsese-n jos, aducându-l la cheremul nevestei. Așadar, el nu avea ce reproșa altora.

Tomoko își crezuse mama fericită, însă ochii acesteia sticleau de furie. S-a repezit la Keisuke fără milă și nu l-a scos din prost și nătăfleț. I se citea pe chip plăcerea de a-l chinui.

La școala la care s-a mutat Tomoko în preajma vacanței de vară învățau mulți copii din cartierul Yoshiwara. O colegă de-a ei venea cu ceafa pudrată. Într-un asemenea mediu, cuvinte ca *hangyoku*, gheișă-ucenică, sau *kamuro*[1] au intrat rapid în vocabularul lui Tomoko. Stătea în aceeași bancă cu fiul patronului unei case a plăcerilor și cu fiica patroanei unei ceainării. În timpul orelor, un bărbat care purta cutia cu *shamisen* a gheișei deschidea ușa și căuta din priviri o fetiță cu ceafa pudrată, după care venea zilnic. Locuitorii cartierului și din apropiere trăiau pe seama activităților ce se desfășurau acolo, dar nimeni nu le considera îndeletnicirea nedemnă și Tomoko a înțeles acest lucru. O fetiță cu care se împrietenise imediat visa să ajungă mare curtezană, asemenea celebrei Eizan.

Într-o zi, fetița i-a șoptit complice că e „sărbătoare“ și că are mulți bănuți de cheltuială. Lui Tomoko i-a pornit inima la galop

1 Fetiță care slujește o gheișă.

auzind invitația. Pesemne că era *O-Bon*[1]. După ore s-au luat de mână și au pornit agale. Pe ambele părți ale drumului se întindeau tarabe. Un negustor de peștișori aurii își atrăgea clienți cu un clopoțel. Vânzătorul de *mochi* de forme variate cânta la fluier. Era a doua oară, după sărbătoarea de întâmpinare a verii, când Tomoko vedea negustori de împletituri din bambus și de acadele de tot felul și se simțea tare fericită.

Vrând să-și arate generozitatea de viitoare curtezană, fetița s-a oferit să-i cumpere și lui Tomoko o turtiță mai deosebită. După ce a luat comanda, bătrâna care le făcea a frământat în mâinile ei zbârcite pasta albă de orez, a rupt o bucată, a întins-o pe toată lungimea ei, a colorat-o, a rulat-o și a tăiat-o cu foarfeca dându-i forma unei curtezane care pleacă în călătorie cu vaporul. Turtița nu mai înaltă de un *sun* arăta atât de bine, încât îți era și milă s-o mănânci. Cele două fetițe și-au croit drum prin valul de oameni, ținându-și fiecare păpușica pusă într-o bărcuță de lemn.

Tomoko s-a despărțit de prietena ei. Când a ajuns acasă, a auzit-o pe Yasuko urlând cât o ținea gura. Ikuyo stătea în fața oglinzii și se machia, imperturbabilă. Arăta ca proaspăt ieșită din baie și în jur plutea un miros plăcut. Tomoko prefera să-și vadă mama machiindu-se decât având grijă, nervoasă, de copilaș. Bineînțeles că-i părea rău de Keisuke și de Yasuko, dar credea că mama e cea mai nefericită din casă, obligată să se ocupe singură de gospodărie pentru că erau prea săraci ca să-și permită o slujnică. Lui Ikuyo nu-i mai făcea plăcere să coasă chimonouri și nici nu se mai sinchisea să îmbrace tot timpul ceva nou. În schimb, îi plăcea enorm să se machieze și să se rujeze. Lua cu mâna stângă, de pe raftul de la oglindă, bolul cel mic, își uda cu puțină salivă arătătorul de la dreapta și apoi îl freca în ruj. Îl întindea pe buze, privindu-se în oglindă cu o gravitate care-i stârnea fetiței respect amestecat cu teamă.

Privirea lui Ikuyo din oglindă îi spunea că i-a remarcat prezența. A îngenuncheat ținând palmele pe *tatami* și a salutat-o politicos.

---

1 Sărbătoarea Morților din zilele de 13-16 august (sau 13-16 iulie în unele regiuni).

— Bună seara, mamă!

— Bună! Vezi ce vrea Yasuko.

— Bine.

— Ce ai în mână?

— O turtiță de orez... mi-a dat-o Omitsu-*chan*.

— Arată-mi-o!

Ikuyo a privit-o și și-a reluat machiajul fără vreun comentariu. Tomoko n-avea timp de pierdut, așa că a intrat iute în camera de șase *tatami* unde plângea Yasuko.

Surioara vitregă a lui Tomoko, ce nu împlinise încă un an, își manifesta zgomotos nemulțumirea provocată de scutecele ude. Cu fundulețul pe *tatami*, dădea din mâini și din picioare cât putea de tare și urla cât o ținea gura. Zărind-o pe Tomoko, a încetat brusc să se agite. Copilașii o iubiseră întotdeauna, însă era totuși chinuitor s-o vezi pe micuța Yasuko liniștindu-se doar la apariția surorii, care se apuca repede să-i schimbe scutecele, cu un aer serios și protector. Îndemânarea dobândită la jocul cu păpușa îi dădea un farmec matern mult prea matur pentru vârsta ei.

Tomoko a luat-o în brațe.

— Hai, Yasuko! Hai să-ți arăt ceva frumos. Mi-a cumpărat-o o prietenă azi, că-i sărbătoare.

A dus-o în camera mamei, dezmierdând-o. Ikuyo se afla tot în fața oglinzii. Terminase cu machiajul, dar privea absentă un obiect din palmă – curtezana minusculă din pastă de orez în bărcuța ei de lemn. Simțind prezența fetițelor în spatele ei, s-a uitat la ele prin oglindă și a exclamat:

— Ce drăgălașă e!

Turtița din făină de orez amestecată cu apă caldă fusese modelată cu multă grijă și arăta ca o păpușă adevărată. Straturile de pastă de orez vopsite în culori diferite se îmbinau cu multă măiestrie, încât se distingeau limpede până și cocul, chimonoul și *obi*-ul curtezanei. Păpușa nu depășea mărimea palmei, dar oare Ikuyo admira măiestria celei care o făcuse? Cu gâtul pudrat în alb asemenea păpușii înainte de a i se da culoare, Ikuyo contempla cu nesaț micuța curtezană din mâna ei.

Capitolul 5

Întoarsă acasă, Tomoko a zărit pe prag o tavă pătrată cu două boluri pe ea. În hol, niște *geta* necunoscuți, aruncați la întâmplare. Saboții erau înalți, făcuți anume pentru zăpadă. Acasă, la țară, în Wakayama, Tomoko și Ikuyo învățaseră să pună lucrurile la locul lor, iar Keisuke fusese și el ordonat. Văzându-i împrăștiați, Tomoko l-a considerat pe cel care-i descălțase un bărbat neglijent și i-a pierit cheful să-și anunțe întoarcerea printr-un salut voios.

În plus, i s-a părut ciudat că Yasuko nu plânge. De obicei îi auzea urletele de cum intra pe străduță, îndemnând-o parcă să se grăbească, iar Tomoko alerga mereu ca să ajungă mai repede la ea. În ziua aceea însă totul părea schimbat.

— Așadar... Bine ar fi dacă ar înțelege...

Voce de bărbat. Se distingeau doar cuvinte răzlețe.

Tomoko s-a descălțat ușor și a pășit încet în hol. Ezitase puțin, neștiind dacă să aranjeze sau nu și *geta* necunoscutului. Nemulțumită însă de felul cum stăteau, s-a întors și i-a aliniat frumos în rând cu celelalte încălțări.

— Cine-i? întrebă Ikuyo, tresărind.

Văzând-o pe Tomoko, s-a liniștit și a revenit în camera de zi fără să-i adreseze fetiței o vorbă. Și-a reluat conversația cu musafirul.

— Bună seara, domnule! Bună seara, mamă!

Surprins de apariția lui Tomoko, care i-a făcut fiecăruia câte o plecăciune, bărbatul a tăcut și s-a întors spre Ikuyo întrebător, de parcă îi cerea socoteală, însă ea ședea în continuare pe *tatami*

fără să spună nimic. Își pudrase ceafa din belșug, ca întotdeauna, dar se gătise cu un vechi chimono din crep căptușit, în ciuda căldurii de la început de toamnă. Era unul dintre cele mai elegante de care dispunea la momentul respectiv. Tomoko a înțeles îndată că dorește să arate mai bine decât de obicei.

Fetița simțea că o învăluie o ceață deasă, intuind că prezența ei incomodează, așa că a luat-o iute spre camera în care își făcea lecțiile și în care probabil dormea Yasuko. Când a intrat, a rămas țintuită locului. Yasuko era în mijlocul încăperii, ținându-i păpușa de picioare și ciripind veselă:

— Abu, abu, abu! îngână ea, râzând la apariția lui Tomoko.

Păpușa pe care Tomoko și-o adusese din Nishinoshō, strângând-o la piept aproape tot drumul! Chimonoul mov cu viță de iederă fusese sfâșiat, iar pe jos zăceau fâșii-fâșii. Păpușa rămăsese aproape goală, iar un braț îi fusese scos.

— Yasu-*chan*!

Tomoko a simțit sângele urcându-i-se la cap, iar surioara ei vitregă s-a speriat. I-a luat păpușa din mână, a ridicat de jos brațul smuls și a adunat fâșiile de material. Nu putea să se supere sau să plângă, sub impulsul puternic al amintirii care o chinuia – scena în care bunica ei, Tsuna, sfârticase într-o dezlănțuire violentă același chimono mov. Sub ochii fetiței, bunica sfâșiase fără milă chimonoul cusut și dăruit de mamă, făcându-l ferfeniță. Aceeași scenă se repeta acum. Pe Tomoko a copleșit-o tristețea gândindu-se ce soartă a avut chimonoul.

Oare cum ajunsese păpușa în mâinile lui Yasuko?

Yasuko era la vârsta când trăgea de tot ce apuca, apoi rupea și spărgea. De aceea aveau cu toții grijă să pună lucrurile pe scrin, pe rafturi, pe etajera de la oglindă sau le agățau undeva sus ca fetița să nu ajungă la ele. Înainte să plece la școală, Tomoko își strângea întotdeauna cărțile și pensulele într-o bocceluță și o așeza pe un raft. Cu păpușa proceda la fel. De fapt, de când venise să locuiască la Tokyo nu se mai juca cu ea. Avea acum o păpușă vie, pe Yasuko, care-i ocupa tot timpul.

Cum ajunsese fetița să distrugă păpușa? I-o fi dat-o cineva de pe scrinul unde stătea de obicei, ca obiect decorativ. Tomoko întorcea problema pe toate fețele. Era pur și simplu buimacă.

Yasuko își întâmpina de obicei sora cu mare bucurie, însă de data asta s-a pus pe un plâns sfâșietor. Poate pentru că Tomoko nu-i dădea atenție sau pentru că îi luase păpușa din mână... Când se supăra, isca un tărăboi de scula și vecinii. Acum, Tomoko o ignora cu desăvârșire, acaparată doar de păpușa ei, arătând jalnic așa goală și dezmembrată. Descoperind că nu-i smulsese părul și nu-i mânjise fața, s-a mai liniștit, dar tot nu-și revenea complet din buimăceală. Ținea păpușa în mâna stângă și fâșiile de chimono în dreapta. Suspinele lui Yasuko îi răsunau în urechi, dar avea senzația că ele izvorăsc din propriul său trup îndurerat peste măsură.

— Tomoko!

Auzind vocea mamei, Tomoko a revenit cu picioarele pe pământ.

— Da!

— Tomoooo!

— Da!

Lui Ikuyo i s-a părut ciudat că Tomoko nu și-a băgat capul pe ușa camerei de zi și de aceea s-a ridicat furioasă.

— Ce faci?

— Păi...

— Ești surdă? N-auzi că plânge Yasuko? Face atâta gălăgie că nu ne mai înțelegem.

— Iartă-mă, mamă.

— A fost liniștită până să vii tu. Dacă nu tace, du-o puțin afară. Dacă o mai aud urlând în halul ăsta, mă apucă migrena.

— Bine, mamă.

Tomoko a așezat păpușa și fâșiile de chimono pe birou și s-a uitat la scutecele surioarei. Erau ude și reci, pesemne că trecuse ceva vreme de când stătea cu ele așa. De îndată ce i le-a scos, a tăcut ca prin minune. În timp ce-o schimba Yasuko dădea din cap gângurind fericită. Nu începuse încă să vorbească, tot din vina mamei, care nu se ocupase deloc de ea.

I-a pus un ham de muselină lung de trei *shaku* și a luat-o în cârcă. Înțelegând că merge la plimbare, Yasuko chichotea veselă. Tomoko își simțea inima grea lăsându-și așa biata păpușă goală

și fără braț, dar a trecut prin camera de zi și a ieșit în hol. Musafirul și Ikuyo au privit-o fără să rostească o vorbă.

Deși ziua-n amiaza mare, bărbatul avea deja fața roșie de la băutură. Din când în când ridica vocea. Însă de cele mai multe ori, apropiindu-se mult de Ikuyo, îi vorbea aproape șoptit, privind-o stăruitor.

Tomoko și-a încălțat *geta*, a deschis ușa și a ieșit. Nici n-a făcut câțiva pași, că a dat nas în nas cu un tânăr curier al unui restaurant de *soba*[1] din apropiere, care livra comenzi la domiciliu. Îl cunoștea din vedere. O fi venit după cele două boluri de pe prag sau aducea și altceva? N-a îndrăznit să-l întrebe. Se gândea la casele fără poartă și intrare de serviciu. Cât de comodă era viața în Tōkyō! Se putea comanda orice la magazinele și restaurantele din apropiere! I se părea că în Wakayama și aprinsul focului ia de trei ori mai mult timp.

Gânduri pline de nostalgie o duceau pe Tomoko înapoi, la o seamă de lucruri uitate. Oare păpușa distrusă îi stârnise amintirile? Yasuko i se părea mai grea decât de obicei. Cu cât se apropia de Yoshiwara, întâlnea tot mai multe femei elegante, precum și maestre de *shamisen*. Ce s-o fi petrecând oare în căpșorul lui Yasuko? De câte ori treceau pe lângă ele, se agita în cârca ei și întindea gâtul ca să se uite mai bine. Tomoko abia se ținea pe picioare și nu-și dorea decât să-și vadă surioara dormind. S-a apucat să-i îngâne cântecul de leagăn:

Nani, nani,
Puiul mamii,
Mama puiului scâncit,
Dup-un nor ea s-a pitit.
Dar acum a revenit,
Lângă puiul adormit.

Nu-l mai cântase de multă vreme. Acum, că mai crescuse, înțelegea perfect sensul cuvintelor și i se părea ciudată nepotrivirea dintre cuvintele cântecului și realitate – nu era mama bebelușului

1 Tăiței din hrișcă.

pe care-l adormea, ci sora vitregă. O obseda versul „Dup-un nor ea s-a pitit".

Tomoko încerca sentimente noi față de Ikuyo, care dispăruse din viața ei ca un nor, ca s-o regăsească după doi ani și să trăiască sub același acoperiș. Se mira că nu mai simte fremătându-i în suflet dragostea pentru mama ei, ca atunci când locuise cu bunica în casa mare de la țară. Tomoko era mică pentru a trăi nostalgia trecutului și, în plus, încă își iubea prea mult mama și surioara ca să fie nefericită din pricina lor. Tot îngânând cuvintele cântecului de leagăn, a cuprins-o iarăși teama că mama ei ar putea dispărea ca un nor. Cu cât Yasuko atârna mai greu în spatele ei, cu atât neliniștea îi sporea. Au năpădit-o presimțirile, fără să știe de la ce porneau.

— Tomo-*chan*!

Auzindu-se strigată, s-a întors și l-a zărit pe Keisuke ținând în mână *bentō-bako*[1].

— Bună seara!

— Yasuko a adormit?

— Da.

— Doarme bine... E grea, nu?

— Da, e mai grea în ultima vreme.

Keisuke nu-și pierduse deloc accentul de Wakayama, iar Tomoko se străduia din răsputeri, când vorbea cu el, să-l întrețină pe cel de capitală dobândit de scurtă vreme.

— Vrei s-o car eu?

Keisuke i-a luat-o pe Yasuko, înfășurând pe braț hamul de muselină.

— Tată, brâul...

— A, da.

Tomoko a rulat brâul desfăcut și Keisuke l-a pus sub fetiță.

— E bine așa, spuse el privind-o pe Tomoko și începu să chicotească fără motiv.

Râsul lui fără noimă arăta un om bun la suflet, dar totodată, așa cum răsuna de găunos, îi dezvăluia firea slabă. Tomoko încerca

1 Cutiuță compartimentată folosită de obicei pentru gustarea de prânz.

să țină pasul mergând în urma lui și ducându-i *bentō-bako*. Îi tot reveneau în minte cuvintele: „Tată, brâul..."

Oare când începuse să-i spună tată? Nu-și amintea nici în ruptul capului. Ikuyo nu-i ceruse niciodată să-l strige astfel, dar Tomoko își zicea că un tată vitreg e în cele din urmă tată. Conștientiza prima oară sensul cuvântului „tată" și i se părea ciudat. Cuvântul „mamă" avea o rezonanță puternică în sufletul ei, chiar dacă uneori încărcată de tristețe. Cuvântul „tată" n-o făcea să tresară. De fapt, tatăl ei adevărat fusese Seikichi Tazawa, dar acesta murise când ea avea aproape trei anișori. De aceea nu simțea ceva deosebit pentru el. Pe Keisuke îl considera, de fapt, doar soțul lui Ikuyo și părintele lui Yasuko. Îl mai compătimea uneori, deși nu-i unea vreo legătură de sânge ori un sentiment filial.

Tomoko părea și mai mică așa cum pășea mărunt și iute în spatele lui. Keisuke era robust. Cu Yasuko adormită în brațe, el înainta încet, cu pași mari, bălăngănindu-se de pe un picior pe altul, ca un luptător de *sumō*. Tomoko își tot murmura în sinea ei „tată... tată... tată", având grijă totodată să nu rămână în urmă. Cuvântul repetat obsesiv reușea totuși să-l apropie mai mult de sufletul ei.

— Tomo-*chan*!

A deschis ușa de la intrare, dar s-a întors speriat spre Tomoko.

— Da.

— A venit cineva?

— Poftim?

Keisuke a arătat cu degetul spre tava de pe prag, cu cele două boluri mari și altele mai mici, acoperite cu capace. Unui soț n-avea cum să-i facă plăcere o vizită în absența lui, atâta vreme cât el pleca dimineața și se întorcea de la serviciu seara.

Când a întrebat-o dacă venise cineva, Tomoko s-a fâstâcit. N-a izbutit nici măcar să încuviințeze. Îl privea neclintită. Săgețile fioroase din ochii lui au pironit-o locului și Tomoko nu s-a simțit în stare să răspundă.

— Cine a trecut pe-aici?

— ...

Tare mult i-ar fi plăcut fetiței să spună o minciună, să arunce măcar un „nu știu". Ar fi fost cuvinte salvatoare. Însă fetița nu știa să mintă, așa că a tăcut, privindu-l speriată.

— Aici erați?

Ikuyo i-a auzit sosind și a catadicsit să-i întâmpine astfel. Lui Tomoko, care nu intrase încă, mama i s-a părut impunătoare în momentul acela.

Keisuke a salutat-o, tulburat, cu aerul unui răufăcător prins în flagrant. Și-a scos imediat încălțămintea, ajutându-se doar cu picioarele, și a intrat în casă cu Yasuko adormită în brațe.

— Doarme frumos, spuse el, arătându-i-o pe Yasuko și încercând s-o mai îmblânzească pe Ikuyo.

— Mergi și te schimbă, ești plin de praf! îi răspunse ea cu un rictus în colțul gurii.

Nu părea s-o intereseze Yasuko.

Pe Tomoko a uimit-o faptul că n-a întrebat-o cine o vizitase în lipsa lui. A fost pentru ea un prilej de a pătrunde pentru o clipă în lumea adulților. *Geta* din hol dispăruseră, locul lor fiind luat de pantofii negri, și mai urâți, ai lui Keisuke. Tot vraiște aruncați. Tomoko a lăsat jos *bentō-bako* și i-a rânduit frumos.

—Tomoko! strigă Ikuyo.

Fetița nici n-a apucat să răspundă, că mama s-a și înființat lângă ea.

— Du astea înapoi !

„Astea" erau bolurile negustorului de *soba*. Tomoko a luat în grabă tava. Bolurile mici zdrăngăneau. A ieșit. Pe când se întreba cum să închidă ușa având ambele mâini ocupate, a auzit-o trântindu-se în urma ei. Ikuyo o scosese din impas.

Tava și bolurile aveau înscrise într-un cerc numele restaurantului Yabunaka. Tomoko a apucat o margine a tăvii cu ambele mâini, iar pe cealaltă a proptit-o de *obi*. Tava era fără îndoială mai ușoară decât Yasuko, dar mai incomod de cărat.

A trecut pe sub draperia scurtă de la intrarea restaurantului.

— Bună seara!

— Bine ați venit! răspunse, conform obiceiului, tânărul slujitor.

Crezând că trebuie doar să lase tava pe tejghea, Tomoko a scăpat de povară și a dat să plece. Băiatul i-a strigat însă pe când se îndrepta spre ușă:

— Sunteți amabilă să ne plătiți?

O fi fost el doar un slujitor tânăr, dar când l-a văzut așa înalt, în fața ei, Tomoko s-a pierdut, mai cu seamă că nu se așteptase să-i ceară bani.

— Vi-i aduc îndată, spuse Tomoko întorcându-se cu spatele și grăbindu-se spre casă.

Ikuyo spăla orezul în bucătărie, plictisită peste măsură. Se apucase de gătitul cinei după sosirea lui Keisuke, așa cum obișnuia, și de aceea urmau să mănânce târziu.

— Mamă.

Auzindu-i tremurul vocii, Ikuyo se răsti:

— Ce vrei?

În ultima vreme, Ikuyo se purta și mai aspru cu ei, veșnic nemulțumită și furioasă. Tonul dur nu se potrivea chipului frumos.

— Mi-au cerut bani la Yabunaka.

Ikuyo se opri din spălatul orezului și se uită la Tomoko. Între sprâncene i se adânciră două cute aspre, iar ochii îi sticleau de mânie.

Deschise robinetul, adăugă apă în oală și puse orezul la fiert fără să scoată o vorbă. Îi mai aruncă o privire neînduplecată fetiței și apoi intră cu pași mari în camera de zi, fără să-și mai șteargă mâinile ude.

— Am nevoie de bani.

Keisuke o privi surprins și când înțelese ce voia, îi răspunse scurt:

— Nu am.

— Dar îmi trebuie, auzi?

— Nu ți-a mai rămas nimic din ce ți-am dat zilele trecute?

— De unde să-mi rămână?

— Firește! Ai cumpărat *sake*...

— Și ce dacă?

— N-am zis să nu cumperi, dar mă întreb de ce trebuie *sake* în casă când eu nu mă ating de băutură.

— O sticluță de *sake*! Nu pe asta s-au dus banii! Și dacă n-aș fi cumpărat *sake*, tot nu mi-ar fi rămas un sfanț.

— Așa o fi cum zici tu.

Absorbiți de ceartă, au uitat cu desăvârșire de Tomoko, dar și de banii pentru Yabunaka.

Asemenea incidente le scoteau la iveală sărăcia. Keisuke lucra, dar pe o biată lefușoară. În loc s-o drămuiască cu grijă, Ikuyo o risipea una-două. De cele mai multe ori nu se descurcau cu banii de la o lună la alta și se înglodau din ce în ce mai tare în datorii. Iar în lipsa lui Keisuke, pe Ikuyo începuseră s-o viziteze doi-trei bărbați cărora le oferea mâncare și băutură fără ca ei să se sinchisească de cheltuieli.

„Ce femeie depravată!"

Tomoko mai avea de îndurat și bârfele vecinilor la adresa mamei sale. Nu înțelegea prea bine sensul cuvântului „depravat", dar o surprindea faptul că lumea se încrunta când se vorbea de Ikuyo și că-și bătea joc de Keisuke, crezându-l un nătâng. Atunci, lui Tomoko îi era milă de bărbați.

Uneori până și blândul Keisuke își ieșea din fire, iar scandalurile din casă nu se mai iscau doar din cauza tonului ridicat al lui Ikuyo, ci și datorită lipsurilor nenumărate. Nu dibuiau nici o ieșire din situația lor dificilă.

De când venise la Tōkyō, la dorința mamei,Tomoko își purta părul tăiat drept și lung până la umeri, așa-zisa coafură *kappa* specifică fetelor din serviciul gheișelor, *kamuro*. În ultima vreme deprinsese obiceiul să-și morfolească o șuviță de păr când vorbea. Poate ca să-și ascundă și să-și amăgească foamea ce-o rodea. Obiceiul ei crea imaginea unui copil flămând și nefericit. Un profesor de la școala Matsuchiyama, unde învăța ea de vreo șase luni, s-a decis să discute cu părinții, simțind fetița în pericol.

Ikuyo a făcut față exemplar vizitei profesorului. Și-a șters pudra de pe ceafă și și-a încheiat chimonoul cu precizie, iar nu cu neglijența cu care își obișnuise familia de ceva vreme. A șezut frumos pe călcâie, cu spatele drept și pieptul înainte, iar pe chip i se deslușea autoritatea maternă. Profesorul a fost teribil de impresionat. Lui Tomoko i-au dispărut ca prin farmec toate nemulțumirile stârnite în ultimul timp de mama ei.

— Îmi pare sincer rău că Tomoko v-a pricinuit atâta îngrijorare. Încă nu s-a obișnuit cu viața din Tōkyō, dar sunt convinsă că o să-și revină cât de curând. Vă rog mult să o mai țineți la școala dumneavoastră. Îmi este rușine că trebuie să vă mărturisesc, dar suntem foarte săraci și de asta nu ne simțim în largul nostru.

Cunoscând-o pe mamă și impresionat profund de tonul ei convingător, profesorului i-a fost imposibil să-și explice starea de neliniște cauzată de fetiță. În școala frecventată de copiii din incinta și din afara cartierului Yoshiwara, profesorul întâlnise deseori părinți al căror nivel intelectual era atât de scăzut, încât nici nu știa cum să reacționeze; ori vizitase familii de o sărăcie lucie, ale căror case n-aveau altceva decât pereții goi-goluți. Nu era cazul lui Tomoko și asta l-a uimit teribil.

După discuția cu profesorul, Ikuyo a luat o decizie prea puțin potrivită pentru o mamă. O ducea pe Tomoko frecvent la baia publică, unde o prezenta, de câte ori i se ivea prilejul, vreunei profesoare de *nagauta* sau câte unei doamne mai în vârstă ce părea să fi fost gheișă; apoi o trimitea pe fetiță să scoată apă pentru ele. Tomoko percepea întotdeauna ca foarte stranii sfaturile șoptite ale acestora.

— Cel mai bine ar fi să învețe să cânte, să danseze... e bine să se familiarizeze cu artele.

— E un copil isteț, deși cam micuță pentru zece ani. Patroana o să se bucure cu siguranță că nu va trebui să acorde un timp îndelungat educației sale.

— Adevărul e că ucenicia dă mai multe bătăi de cap mamei decât copilei.

Din asemenea frânturi de conversație, Tomoko a dedus că foarte curând se va petrece o schimbare majoră în viața ei.

La începutul primăverii Tomoko se afla iarăși în tren împreună cu Keisuke. În Tōkyō era încă prea frig pentru fetița obișnuită cu blândețea climei din ținutul natal și de aceea răcise. Își ținea mânecile strânse la piept și gâtul vârât în gulerul chimonoului. Nici în tren nu era mai cald ca afară. Tomoko a fost teribil de tulburată pe parcursul drumului, mai scurt totuși decât data trecută. Curgându-i nasul, și-a amintit brusc că Omitsu, fosta ei colegă

de clasă, i-a reproşat odată, când a văzut-o suflându-şi nasul în hârtie: „Nu-i frumos!“

Deşi copilă, fiind în serviciul unei gheişe, Omitsu venea la şcoală cu ceafa pudrată şi cu pieptănătură *chigomage*[1]. Plecarea lui Tomoko s-a petrecut atât de precipitat, încât n-a mai avut timp să-şi ia la revedere de la prietena ei.

„O să-ţi iriţi nasul... vârful e roşu ca racul... Nu-ţi trece răceala dacă-l tot sufli aşa.“

Keisuke, care se topise de căldură în călătoria precedentă, purta acum *haori* căptuşit şi fular la gât. Fetiţa se schimbase în mai bine de jumătate de an. Keisuke, la fel. Cu greu se putea imagina că un bărbat ca el, legănat de tren, cu mâinile vârâte în mâneci şi călătorind în compania fiicei sale vitrege care-şi tot sufla nasul, era fiul cel mare al căpeteniei satului Nishinoshō. Pe chipul lui cu aer nătâng nu se zărea agitaţie sau iritare. Se desluşea totuşi ceva înfricoşător, ca şi când duritatea s-ar fi sedimentat în adâncul fiinţei. În cele şapte luni de trai comun Tomoko încercase să înţeleagă firea tatălui vitreg, numai că abia acum, faţă-n faţă cu el, sesiza uşor schimbarea adâncă petrecută într-un răstimp atât de scurt. Cu siguranţă, Tomoko mai curând intuia lucrurile, fără să le înţeleagă, dar impresia i-a stăruit în minte de atunci încolo.

După două ore de hurducăială, au ajuns la destinaţie. Nori joşi ascundeau parcă tot cerul.

— Ce păcat că nu se vede Muntele Fuji! exclamă Keisuke.

Au coborât la gara Shizuoka. Keisuke a luat în spinare cufărul fetiţei plin de chimonouri. Ikuyo i le aranjase frumos şi repetase insistent că nu se atinseseră de veşmintele ei cu toate lipsurile băneşti care-i hărţuiau. Tomoko n-a reacţionat în vreun fel, ci doar s-a întrebat dacă era ultima oară când o vedea copleşită de sărăcie. Îşi părăsea iarăşi mama abia regăsită şi după care inimioara ei tânjise atât de mult. În sufletul copilei se dădea o bătălie.

— Să ştii că nu te vând. Pur şi simplu nu ne mai descurcăm cu banii pentru că, oricâţi ar intra în casă, mamei tale nu-i ajung. Ar fi mai bine să deprinzi artele pe care le stăpâneşte o gheişă, ca

---

1 Coc înalt în vârful capului şi două bucle mari, laterale.

să nu ajungi să nu te pricepi la nimic ca Ikuyo. O femeie fără noroc la bărbați e pierdută altfel.

La despărțire, mama i-a urat să devină gheișă. Însă în mintea lui Tomoko stăruiau cuvintele lui Keisuke, întristând-o peste măsură: „femeia fără noroc la bărbați".

Era înnorat. Uriașul Keisuke mergea repede, cu bagajul lui Tomoko în spinare, și biata fetiță abia se ținea după el. Silită să alerge cu pași mărunți, nici n-avea răgaz să se mai gândească la tot ce lăsa în urma ei în Tōkyō. Și-a amintit de păpușa ascunsă în dulapul din perete, căreia îi reparase brațul smuls de Yasuko și îi refăcuse chimonoul sfâșiat, însă și-a alungat imediat gândurile. O pitise chiar ea în fundul unei cutii, ca nici măcar Ikuyo să n-o poată găsi. A fost prima ei revoltă împotriva mamei dispuse să-i dea surioarei până și comoara ei când aceasta începea să urle. O dichisise cu grijă, dar uitase s-o mai ia la plecare. Tomoko era încă prea micuță ca să vadă ironia sorții în asemenea întâmplare, dar nu se putea lepăda de senzația că starea păpușii se lega oarecum de relația ei cu propria mamă.

— Iată râul Abe, îi spuse Keisuke când au ajuns la pod.

Se aprinsese la față după drumul lung de la gară, străbătând străzile friguroase. A pus jos cufărul lui Tomoko, trăgându-și nasul zgomotos, și a scos de la piept o hârtie cu o adresă și o schiță.

— Am luat și eu răceala de la tine, a oftat el.

Au cotit prin fața podului și el a adăugat râzând:

— Asta înseamnă că ție ți-a trecut. Ai grijă să nu mai răcești.

Încerca să braveze cu voioșie, dar îl durea sufletul că trebuie să se despartă de fiica vitregă. Keisuke se simțise mereu aproape de sufletul lui și i se părea ciudat că Ikuyo nu-i arată pic de căldură. La rândul ei, pe Tomoko o mâhnea tristețea lui. Îi stârnise întotdeauna mila și tare ar fi vrut ca Ikuyo să se poarte altfel.

Vântul rece dinspre râu i-a făcut să se zbenguiască. Tomoko a alergat mai departe pe străzile însuflețite, cu pași mărunți, în spatele lui Keisuke. Au intrat apoi pe o străduță mai liniștită. Simțind că bagajul lui Tomoko atârnă tot mai greu din pricina oboselii, Keisuke a grăbit pasul în loc să-și tragă sufletul și nici măcar nu s-a întors să se asigure că fetița îl urmează.

Au ajuns în cartierul plăcerilor din Nichōmachi. Spre deosebire de poarta impunătoare de fier din Yoshiwara, măreața poartă străveche din Shizuoka era în întregime din lemn lăcuit în negru, împodobită cu felurite ornamente din fier forjat și protejată de un acoperiș din olane. De-o parte și de alta erau ziduri negre cu țepi pe margini. Keisuke și Tomoko au trecut de poartă oarecum stânjeniți.

Incinta se asemuia destul de bine cu cea din Yoshiwara. La stânga și la dreapta se aliniau casele plăcerilor și, cu toate că nu se lăsase încă seara, în spatele grilajelor se distingeau siluetele prostituatelor așteptându-și clienții. Keisuke, cu bagajul în spinare, nu arăta cu siguranță a mușteriu obișnuit și nici una din fete nu l-ar fi agățat. Ședeau înfrigurate cu capetele afundate în gulere și cu mâinile în mânecile chimonourilor ca în manșoane, privindu-i cu indiferență pe cei doi.

Keisuke s-a oprit în fața unei case cu o intrare relativ spațioasă, pe a cărei draperie scurtă kaki scria cu litere albe: *Kanō-rō*[1]. Dincolo de grilajul vopsit în roșu, cu gratii de vreo șapte *sun* lățime, nu se zărea încă nici o prostituată.

— Aici e, îi spuse Keisuke fetiței, fără îndoială speriat și el de tot ce vedea.

Au luat-o de-a lungul clădirii până la intrarea de serviciu, unde și-au anunțat prezența:

— Bună ziua!

— Daaaa, auziră ei după o pauză mai îndelungată.

A apărut o servitoare, cu mânecile chimonoului prinse cu șnururi.

— Sunt Kōsaka. Venim de la Tōkyō.

Femeia a dispărut, nu înainte însă de a-i arunca o privire disprețuitoare, pentru că accentul de Kansai nu se potrivea deloc cu spusele lui.

De la intrarea de serviciu pornea un coridor lung și îngust, care semăna cu *hanamichi*[2]. La capătul lui se auzeau persoane

---

1 *Rō* reprezintă aici sufixul pentru „bordel".

2 Prelungire a scenei în rândul spectatorilor de la parterul teatrului Kabuki.

agitându-se. Se tot foiau, ba apărând, ba dispărând, curtezane îmbrăcate în chimonouri roșii, albastre, mov, care mai de care mai stridente. Coridorul ducea pesemne până dincolo de salon. Vorbeau în șoaptă și încercau să nu facă zgomot, probabil fiindcă apartamentul patronilor era prin preajmă. Keisuke și Tomoko au avut impresia că au stat o oră până când o slujnică a venit să-i poftească înăuntru.

Așteptarea la intrarea de serviciu, în frig, s-a dovedit mai greu de suportat decât răcoarea din tren sau vântul de pe drum, de la gară până la destinație. Cât au stat în ușă, prezența uriașului însoțit de Tomoko a atras atenția unor fetițe, care au venit să-i iscodească de la distanță, curioase, în grupuri de câte două-trei. Când Tomoko le înfrunta privirile, o zbugheau înăuntru. Pe sub chimonourile de bumbac în dungi se ițeau gulerele false de un roșu aprins, din altă țesătură de bumbac, cu fire verticale de mătase. La piept purtau eșarfe gri cu violet. Tomoko și-a dat seama imediat că erau *kamuro*, deoarece o văzuse și pe Omitsu, prietena ei de la școala Matsuchiyama, îmbrăcată la fel. I s-a făcut dor de Omitsu. Fiind cu doi-trei ani mai mare decât fetițele de-acolo, pe Tomoko n-o deranja câtuși de puțin că o arătau cu degetul și șușoteau între ele. Dimpotrivă, când le întâlnea privirile, le zâmbea și asta a ajutat-o să scape de încordarea ce o stăpânea încă de la plecarea de acasă.

Trei fetițe, care pesemne că nu aveau treabă până spre seară, au rămas gură-cască pe coridor, cu privirile ațintite la Tomoko. Prinzând curaj, s-au apropiat de Tomoko și una dintre ele a întrebat-o pe un ton îndrăzneț:

— De unde vii?

— Din Tōkyō.

Micuțele au rămas încremenite de uimire, părând că nu se așteptaseră la așa ceva. Fiecare a murmurat, pe rând: „din Tōkyō", „vine de la Tōkyō".

Slujnica le-a împrăștiat îndată, cu o poruncă severă:

— Hai, mergeți la masă!

Fetițele au dispărut fără zgomot, iar femeia li s-a adresat lui Keisuke și Tomoko pe un ton dur, fără plecăciunea de rigoare, uitând parcă regulile de politețe:

— Pe-aici!

Au străbătut coridorul lung, simțind frigul prin *tabi*. Apartamentul patroanei se afla chiar în capăt. În timp ce înainta, Tomoko și-a dat brusc seama că viața ei n-avea să se deosebească de cea a fetițelor de acolo.

„Am plecat de la Tōkyō și am venit la Shizuoka, iar soarta mea o să fie asemănătoare cu a lui Omitsu. Mama mi-a spus să mă fac gheișă, dar, într-o casă de curtezane ca asta, nu-s mai degrabă *kamuro*?"

Tomoko habar n-avea în ce constă rolul unei *kamuro*, însă nu i-a fost prea greu să-și închipuie. Cunoscând-o pe Omitsu, și-a dat seama că nu însemna doar machiaj frumos, ca la teatru. Aveau și fetițele problemele și greutățile lor, dar a înțeles că, după ce creșteau, puteau ajunge curtezane. Mai era mult până atunci, însă Tomoko nu se gândise să urmeze un astfel de drum... nici măcar nu visase așa ceva. Adineauri fusese înconjurată de *kamuro*... acum înainta pe coridorul friguros... O presimțire punea încet stăpânire pe ea. Nu pentru că detesta gândul că o să devină *kamuro*. O supăra faptul că nu știa cam ce are de făcut, ca să poată refuza o asemenea îndeletnicire. Chiar dacă i se spunea că trebuie să se ocupe de camerele unde curtezanele se culcau cu clienții, nu era suficient de matură ca să știe cum să se eschiveze. Nu se așteptase la așa ceva! Tomoko se obișnuise oarecum cu situațiile imprevizibile, dar tot nu-i plăceau. Se simțea complet dezorientată. Semăna oare cu Ikuyo sau moștenea pe altcineva din familia Sunaga?

Ajungând în fața ușii glisante, slujnica s-a întors spre Keisuke și Tomoko și le-a zis de data asta pe un ton politicos:

— Vă rog să așteptați puțin.

Aici coridorul era mai lat, lambriurile – de bună calitate... totul în jur părea mai luxos. Dincolo de ușa glisantă se oferea privirilor, în lumină semiobscură, o încăpere de șase *tatami*, fără foc și aparent pustie. Slujnica a îngenuncheat în dreptul ușii și le-a făcut semn din ochi să procedeze la fel. Neavând de ales, Keisuke și Tomoko s-au așezat în genunchi, stânjeniți.

— Vă rog să așteptați aici.

Ușa ce dădea spre o altă cameră s-a deschis încet și un cap de fetiță cu perucă roșie și-a făcut apariția. Gulerul de satin violet i se pătase de la pudra de pe ceafă. Când a tras ușa glisantă, cu ajutorul slujnicei, în fața ochilor celor doi s-a înfățișat o încăpere luxoasă și mare cât o scenă de teatru. Mobilierul lăcuit cu modele aurii în relief era de un bun-gust desăvârșit, iar luminile străluceau puternic, deși nu se înserase încă. Din cameră a răbufnit un aer cald de-a dreptul înăbușitor.

În mijlocul încăperii trona un *hibachi* lăcuit, lunguieț ca formă, iar dincolo de el ședeau cu spatele la vizitatori patronul, Jirōzaemon Kanō-*ya*[1], și soția sa. El avea ten mai închis, gât gros și statură impunătoare, și purta un chimono maro cu picățele. Soția, care-și pieptănase părul într-un coc oval *marumage*, lăsa vederii numai profilul și ceafa de un auriu seducător, poate și datorită luminii puternice.

Amândoi au privit cu trufie spre ușa care tocmai s-a deschis. Intimidați din cale-afară, Keisuke și Tomoko și-au împreunat mâinile și au făcut o plecăciune adâncă.

— Cum te cheamă? a întrebat patroana.

— Tomoko Sunaga. „Tomo" din Tomoko se scrie prin folosirea alăturată, de două ori, a ideogramei reprezentând „luna".

Patroana a rămas surprinsă de răspunsul detaliat și precis. S-a întors puțin spre soțul ei și apoi a continuat:

— Câți ani ai?

— Zece.

— Ridică-te.

Tomoko s-a ridicat. Patronul a lovit ușor cu palma pipa de aur ca să scuture scrumul.

— Întoarce-te în profil.

Tomoko s-a întors.

— Așază-te.

Tomoko s-a așezat cu mâinile pe genunchi, așa cum cerea eticheta. Ținuta ei i-a mulțumit pe patroni.

---

1 Sufixul *-ya* indică un magazin, restaurant etc., dar și persoana care-l reprezintă.

— Îți plac activitățile artistice?

— Da.

— La ce anume te pricepi?

— La nimic.

— Atunci de unde știi că-ți plac?

— Sunt sigură că o să-mi placă dacă mă apuc să învăț.

Tomoko își dădea toată silința să le intre în voie. Intuia pesemne că trecea printr-un moment de răscruce al vieții ei.

— Pare isteață, îi spuse patroana soțului ei.

El însă tăcea și trăgea din pipă. Atitudinea lui i-a amintit lui Tomoko de semeția cu care o tratase cândva căpetenia satului, tatăl lui Keisuke, și simțea cum îi sporesc emoțiile.

— Dumneata ești solid, dar fetița asta e cam plăpândă, îi spuse patroana lui Keisuke. Are zece ani, dar nu-i dai decât șapte. Cred că o putem angaja *kamuro*.

Tomoko tresări auzind cuvântul *kamuro* și tonul disprețuitor din vocea patroanei. Keisuke răspunse prompt, ceea ce nu-i prea stătea în fire:

— Nu este fiica mea.

— Ai adoptat-o?

— Nu, e fiica soției mele.

— A, da?

Patroana a socotit probabil amuzantă situația pentru că a pufnit în râs. Patronul și-a scuturat iarăși pipa, fără să reacționeze în vreun fel.

— Adică fiica din altă căsătorie? continuă ea, fără să-și dea seama cât de mult o răneau pe Tomoko insistențele ei.

— Ăăă… da.

Patroanei nu-i prea venea să se încurce cu un copil așa de prăpădit. Pe de altă parte însă, deși mică de statură, nu arăta deloc rău și părea deșteaptă. A intuit după felul cum vorbea.

— Are zece ani, ca și Ochoma. Zodia Dragonului…

După un mic calcul zodiacal, zise privindu-și soțul:

— E prezentabilă și, pe deasupra, s-a născut sub a șasea stea a zodiei Dragonului. Va reuși cu siguranță în meseria de gheișă. Spune-i soției dumitale să stea liniștită.

— Am înțeles, doamnă.

— La noi se află și curtezane, și gheișe, numai că educarea gheișelor este foarte drastică. Gheișele de la Kanō-rō se bucură de o bună reputație în breaslă. Copila aceasta pare să aibă un caracter puternic, deși-i cam firavă. O să fac din ea o adevărată gheișă, după ce-i asigur o educație artistică pe măsură.

— Vă mulțumesc frumos.

— Și noi vă mulțumim că v-ați deranjat s-o însoțiți. Rareori sunt aduse fetele de unul din părinți.

Prima întrevedere a lui Tomoko a luat sfârșit fără ca patronul să rostească un singur cuvânt. Chiar din ziua aceea devenea colega fetiței cu perucă roșie, Ochoma, și ea gheișă-ucenică.

Ochoma a tras ușa glisantă, iar slujnica i-a condus pe cei doi afară pe coridor. Tomoko urma să locuiască într-o încăpere fără ferestre, cu un aer înăbușitor și plină de lucruri aruncate alandala. Slujnica i-a arătat, cu un gest aspru, unde să-și pună bagajul.

— Doamna a zis că dumnealui poate să plece.

Simțindu-se stingher în salonul din capătul coridorului destinat prostituatelor, Keisuke a răsuflat ușurat:

— A, da? spuse el simplu și începu să-și strângă lucrurile.

— Tomo-*chan*, ai grijă de tine! continuă el după câteva clipe.

— Tată! îl strigă Tomoko fără să vrea, când se pregătea să iasă.

— ...

N-a putut articula nici un cuvânt, iar chipul i s-a întunecat.

— E în dulap...

— Ce anume?

— Păpușa e într-o cutie în dulap.

— Ai uitat-o? Vrei să ți-o trimit?

— Nu, nu mi-o trimite. Dă-i-o lui Yasu-*chan*.

— Am înțeles. Mulțumesc.

Tomoko a rămas nemișcată încă multă vreme după plecarea lui Keisuke. Yasuko îi va distruge păpușa... cu siguranță. Tomoko mai regreta că nu i-a trecut prin minte să-i transmită și mamei câteva cuvinte.

Intrarea principală s-a umplut de un sunet puternic și prelung, de parcă se izbeau două lemne între ele. Era semnalul ce anunța

că începe activitatea curtezanelor. Ca în fiecare seară, ținând sfoara plăcuței de lemn în mâna dreaptă, paznicul lovea cu ea zdravăn în pământ, la intrare, iar apoi continua bătăile pe coridor, ca și cum trasa conturul unui evantai. Pentru Tomoko, deloc obișnuită cu obiceiurile din cartierul plăcerilor, deși locuise în apropiere de Yoshiwara mai bine de jumătate de an, zgomotul nu avea nici o semnificație. I se părea doar că se rupe ceva… ceva în adâncul ei.

Capitolul 6

Florile de cireș din incinta templului Sengen și din parcul Shintōri atinseseră culmea frumuseții, sclipind cu albul lor strălucitor, dar începeau să-și piardă vigoarea, gata să se scuture.

Până la sărbătoarea cireșilor, Tomoko s-a tot chinuit cu vechea pieptănătură *kappa*, ungându-și părul cu ulei ca să capete forma dorită, dar acum, în sfârșit, pletele i se lungiseră destul ca să-și schimbe coafura. Intrase în clasa a cincea primară și era cea mai mică de statură însă, din fericire, noul coc înalt *chigomage* o făcea să arate de vârsta celorlalte fete.

Drumeagul care ducea din cartierul Nichōmachi până la școala primară de pe strada Shintōri, pe lângă plantația de orez, era accidentat. Tomoko purta un chimono de bumbac în dungi, de sub care se ițea gulerul roșu atașat. Înainta încet, cu tăblița de ardezie la subsuoară, legănându-și cocul. A întâlnit, de două sau de trei ori, câteva grupuri de soldați. Ostașii din regimentul 34 din cartierul Ōtemachi o zbugheau spre Nichōmachi de îndată ce aveau permisie. Ori de câte ori apărea un grupuleț pe drumeagul îngust, norii de praf alb, primăvăratic, îi sileau pe trecători să se ferească, ținându-și respirația. După ce îi depășeau, cu pași iuți, cadențați, norul își scutura colbul pe drum, însă energia proaspătă a tinerilor părea să plutească încă în aer. Țăranii de pe câmp și copiii de școală ca Tomoko se obișnuiseră cu asemenea priveliști, așa că nimeni nu se gândea să ia în râs nestăvilita lor poftă de viață.

Soldații, care aveau rareori câte un răgaz pentru distracții, se comportau civilizat, chiar dacă uneori parcurgeau drumul răcnind,

cât îi ținea gura de tare, cântece ostășești. Cartierul plăcerilor Nichōmachi primea cu brațele deschise pe oricine, fie soldați, negustori sau orice alt soi de bărbați. Aici nu putea fi vorba de discreția și rafinamentul din Yoshiwara.

După trecerea celor câteva grupulețe, Tomoko și-a ridicat privirile spre nord-est, către Muntele Fuji, care se înălța maiestuos în zare, lăsând impresia că plutește peste întinderea violacee. La stânga lui, Muntele Hōei apărea ca o excrescență. De la înflorirea cireșilor, stratul de zăpadă se mai subțiase, făcând Muntele Fuji mai prietenos și mai puțin înfricoșător, în timp ce Muntele Hōei semăna cu un prunc în brațele mamei sale. În jur domnea o atmosferă blândă și ocrotitoare.

„Mamă..."

De câte ori vedea Muntele Fuji, Tomoko se gândea la mama ei. Zăpada albă din vârf arăta precum ceafa albă a lui Ikuyo, iar violetul de la poale îi amintea de chimonoul dăruit de mamă, pe care îl îndrăgise atât de mult. Dar mai presus ca orice, Muntele Hōei o trimitea cu gândul la surioara ei vitregă, Yasuko. Asociația de idei între Muntele Fuji și mama i se întipărise recent în suflet. Trăind departe de ea aproape un an de zile, începuse s-o idolatrizeze, transformând-o într-o făptură ideală.

De când se mutase în Nichōmachi, Tomoko i-a scris câteva scrisori mamei, rămase fără răspuns. Nu era bună prietenă cu pensula. Keisuke i-a trimis o singură carte poștală de Anul Nou în care a sfătuit-o să învețe și să aibă grijă să nu răcească. Nici un rând despre familia din Tōkyō. Tomoko a răsucit-o pe toate părțile, de nenumărate ori, încât hârtia a ajuns să se boțească. Se tot întreba dacă nu urma să primească vești și de la mama ei. Cu trecerea timpului, amintirea femeii îmbrăcate în chimonoul vechi și elegant din crep, oferind fel de fel de bunătăți unor necunoscuți și totodată văicărindu-se de sărăcie, se estompa. Imaginația sa o împodobea tot mai mult pe aceea care nu îi arătase niciodată vreun semn de tandrețe. Cu ochii la venerabilul munte, Tomoko începuse s-o prețuiască pe mamă, considerând-o blândă și frumoasă ca Muntele Fuji.

La școala de pe strada Shintōri din Komagatachō învățau numeroși copii de meșteșugari din apropiere, precum și cei ce locuiau în cartierul plăcerilor, numai că aceștia din urmă nu erau acceptați cu aceeași ușurință ca la școala Matsuchiyama din Tōkyō. Atât odraslele patronilor de bordeluri renumite, cât și copiii care slujeau în asemenea locuri erau arătați cu degetul, iar gheișele-ucenic ca Tomoko atrăgeau imediat atenția prin coafură. Deși schimbase școala, Tomoko a terminat prima, cu notele cele mai bune, însă la sfârșitul anului consiliul profesoral nu i-a recunoscut locul. În orașul bogat, cu climă blândă, oamenii se dovedeau la fel de conservatori și de pretențioși ca și în satul ei natal din Wakayama. Diriginta o privea cu milă pe Tomoko, dar fetița, cu firea ei plăcută și senină, nu punea la suflet asemenea lucruri.

— Ochobo e un copil plăcut, spunea deseori patroana.

Când soțul i se învârtea în preajmă, femeia se purta frumos cu angajatele, dar în lipsa lui se răstea la toată lumea, cu excepția lui Tomoko, care își păstra calmul în orice împrejurare. O striga Ochobo, numele ei de gheișă-ucenic.

Până la sosirea lui Tomoko, Ochoma servise în salonul patronilor, încăpere supranumită „birou“ de toți ai casei. Dar patroana i-a încredințat servitul lui Tomoko, încântată de manierele desăvârșite ale fetiței.

Patroana era a doua soție a lui Jirōzaemon Kanō-*ya*. Fie pentru că fusese gheișă pe vremuri, fie pentru că-i plăcea într-adevăr arta, o pasiona *shamisen*-ul și o bucura teribil să dea lecții. Firește că zelul ei în predare le speria pe fete, făcându-le să tremure numai la anunțul că au lecție de *shamisen*. Când a înțeles că Tomoko era așa cum o intuise, s-a decis să se ocupe de educația ei artistică. Numai că severitatea patroanei întrecea orice măsură. În zilele cele mai grele, fetița trebuia să țină *shamisen*-ul în brațe din zori și până în toiul nopții, nedezlipindu-și degetele de cele trei coarde ore-n șir, fără pic de pauză. În cel mai fericit caz o apuca ora două dimineața. O dureau umerii și spatele și uneori înțepenea ca o bucată de lemn. Firava Tomoko avea degetele sensibile și de multe ori unghiile i se rupeau și pielea îi crăpa și îi sângera. Când greșea cât de puțin, patroana o lovea cu bățul peste

genunchi fără milă sau îi înfigea în coapse vârful ascuțit al plectrului de fildeș, sfâșiindu-i chimonoul.

— E îngrozitor să vezi cum își varsă nervii pe biata Ochobo pentru infidelitatea soțului!

— Ochobo rabdă cu stoicism, nici măcar o lacrimă nu varsă.

— Știe exact ce vrea... ca un om în toate firea... și e atât de încăpățânată...

Fetele mai mari se minunau de-a dreptul de perseverența și rezistența lui Tomoko și se întrebau în șoaptă ce se va alege de ea în viață.

— Patroana o instruiește cu atâta severitate... e și normal să stăpânească instrumentul, cu toate că *shamisen*-ul e groaznic.

— Sigur o să ajungă mare maestră. Nici n-a trecut un an și cântă grozav!

— Atunci n-are cum să fie bună și la școală.

— Ba da, diriginta ei spunea că e cea mai bună, dar nu îi poate da premiul întâi pentru că vine dintr-o casă de curtezane.

În general, fetițelor dintr-un asemenea mediu li se cerea să renunțe la școală după cele patru clase elementare, dar patroana, impresionată de capacitatea ei de muncă, a îndemnat-o pe Tomoko să continue.

Pentru Tomoko, școala era un loc binecuvântat unde reușea să-și mai tragă sufletul. Profesorii cei mai aspri păreau cu-adevărat blânzi față de patroana ei, iar exercițiile și lectura din clasă i se păreau floare la ureche pe lângă strofele infernale de *nagauta* pe care trebuia să le reproducă după ce le auzea o singură dată. Fiind un copil retras, Tomoko stătea departe de ceilalți în pauze și citea liniștită într-un colț. O remarcaseră și colegii mai răsăriți, veniți din centrul orașului. O plăceau cu siguranță, numai că se comportau ca niște bădărani, exact pe dos decât s-ar fi cuvenit.

— Ia, ascultă, mai ești fată mare? o întrebă într-o bună zi unul dintre băieți.

Văzându-i privirile nedumerite, încet-încet au lăsat-o în pace și n-au mai tachinat-o. Tomoko aflase o seamă de lucruri despre viața sexuală din discuțiile curtezanelor, numai că în cartierul plăcerilor se vorbea despre sex în termeni plăcuți și ea a presupus

că amorul face bine sănătății. De aceea, vulgaritatea puștilor a șocat-o și a început să considere obscenă lumea ascunsă a sexului.

Firește că știa ce înseamnă „fată mare". Virginele nu erau bine primite în rândul curtezanelor pentru că se spunea că sunt sensibile și se îmbolnăvesc ușor. În schimb, gheișele erau fete neprihănite, protejate cu multă grijă până în ziua în care-și găseau un protector oficial, care le dezvirgina după un anumit ritual – *mizuage*. Având în permanență în fața ochilor spectacolul vieții depravate a curtezanelor de la Kanō-rō, Tomoko deprinsese unele obiceiuri și mai folosea limbajul lor. Când și-a dat seama de asta, patroana a dojenit-o aspru. Patronii unor astfel de case mixte le deosebeau clar pe gheișe de curtezane, ca două tagme distincte. Gheișele trăiau exclusiv pentru artă, iar dacă patronii le prindeau cu bărbați, le alungau îndată. Patroana de la Kanō-rō era foarte severă cu educația gheișelor, începând cu Tomoko, însă în privința curtezanelor se arăta mult mai tolerantă. Ele se întorceau pe plaiurile natale după doi-trei ani, maximum cinci, așa că nu trebuia să-și bată capul să le educe sau s-o preocupe viitorul lor. Patroana, atât de exigentă cu gheișele, le vorbea politicos prostituatelor și li se adresa cu apelativul „curtezane", cerându-le și gheișelor să le respecte. Cu siguranță socotea că e mai profitabil să le trateze cu indulgență pe fetele al căror timp de ședere acolo era limitat.

Știind că se făcuse o delimitare strictă între statutul ei și al curtezanelor, Tomoko a mai prins curaj. Înapoindu-se singură de la școală pe drumeagul de lângă orezărie, ridica deseori privirile spre Muntele Fuji și de fiecare dată observa că se deosebea puțin de muntele pe care-l vedea diminețile. Și culorile, și întreaga înfățișare. Serile, întinderea de la poalele lui se acoperea de un roșu palid, mai dulce decât violetul diminetilor. Și-a mutat tăblița de ardezie în mâna dreaptă și și-a studiat îndelung mâna stângă. A remarcat cu uimire că într-un an de zile unghia arătătorului se îngroșase, iar coardele *shamisen*-ului lăsaseră urme adânci pe deget.

„Oare chiar o să ajung gheișă adevărată, cum mă îndemna mama?... Oare chiar o să ajung o gheișă talentată, așa cum e convinsă patroana?..."

După ce trecea de poarta cartierului Nichōmachi, Tomoko arunca o privire înspre birourile administrației și saluta dacă zărea

pe cineva acolo. Așadar, în fiecare zi după ore, Tomoko devenea gheișa-ucenic Ochobo de la Kanō-rō.

Intra pe ușa din spate și-și lăsa lucrurile de școală în camera comună. Încăperea era rezervată doar gheișelor, fiind dormitorul lor, iar cea de alături, separată printr-un simplu perete, era încăperea prostituatelor numită și „marele salon“. Curtezanele mai dispuneau de câte o cameră în care se culcau cu clienții, dar, când nu aveau pe nimeni, dormeau în salonul comun. Tot acolo se odihneau peste zi, când se simțeau obosite. Unele stăteau tolănite și mestecau boabe de fasole dulce în timp ce citeau ziarele, altele dormeau pe săturate până seara, de parcă n-aveau cum să-și recupereze altfel energia irosită cu o noapte în urmă. În camerele private așternuturile erau din mătase, dar cele din salonul comun, doar din bumbac ieftin. Ofereau un spectacol jalnic. Când se apropia ora alinierii în fața clienților, curtezanele începeau să se agite. Se ridicau și se aranjau, ieșeau și reintrau în salon. Ușa dinspre coridor rămânea deschisă și Tomoko, întoarsă de la școală, trăgea cu coada ochiului la agitația și dezordinea de acolo. Îi stârneau mila curtezanele lipsite de educație artistică, silite să trăiască la grămadă. Mulți afirmau că și gheișele sunt tot femei de moravuri ușoare, care-și fac datoria conform regulilor cartierului dar, prin educația primită, ele își cunosc prea bine poziția în societate.

În seara aceea, intrând în camera ei, Tomoko a surprins fără să vrea conversația dintre două prostituate:

— Cum spuneai că o cheamă?

— Kokonoe.

— A, Kokonoe! Ce nume nobil!

— E fără îndoială o bijuterie de lux, dar pun pariu că nu-i chiar atât de tânără.

— Cum să pariezi dacă nu știi nimic despre ea?

— Știu eu ce zic!

Vorbeau în șoaptă, dar gesticulau mult ca să-și susțină afirmațiile, asemenea clovnilor care, înaintea perioadei Edo[1], obișnuiau să însoțească gheișele pentru a le distra clienții. Nici Tomoko nu auzise vreodată numele de Kokonoe și se întreba nepăsătoare

1 1633-1868.

dacă era vorba de o nouă curtezană de lux venită la Kanō-rō sau dacă fetele se refereau la una de la Komatsu-rō, de vizavi. A pornit iute pe coridor fără să dea prea multă atenție cuvintelor.

În anticamera „biroului“, Tomoko și-a anunțat politicos sosirea, așa cum o învățase patroana.

— Bine-ai venit!

După tonul ei, Tomoko știa dacă și soțul se află în salon sau nu. Ochoma a deschis ușa glisantă înainte ca Tomoko s-o atingă. Aveau aceeași vârstă, însă Ochoma venise la Kanō-rō cu doi ani înaintea ei. Din păcate, luând numai note proaste la școală, fusese obligată să renunțe la studii încă din clasa a patra primară. Tomoko a ajuns-o foarte repede din urmă și la *shamisen* și chiar a întrecut-o, astfel că, nereușind să mai țină pasul, biata Ochoma a căzut în dizgrația patroanei. Totuși, în lipsa lui Tomoko, o folosea ca slujnică.

Cum nu primiseră încă nici o indicație, Tomoko și Ochoma s-au așezat cuminți într-un colț al încăperii. În atribuțiile lor intra și așteptarea ordinelor de la patroni. Era și acesta un exercițiu de autodisciplină, ca la *zazen*[1], învățând astfel să-și controleze ținuta fără să se miște ore-n șir.

Patronii și-au reluat conversația:

— Ai dreptate, spuse patroana. Chiar dacă nu e foarte tânără, nu prea avem fete frumoase pe-aici.

— Dacă nu mai e tânără, frumusețea ei poate să se ofilească într-o clipă.

— Da, dar până atunci ne recuperăm cheltuielile. Am făcut toate demersurile în favoarea noastră.

— Hmm.

— Pesemne că n-o fi chiar atât de tânără precum pretinde, dar tu, cu ochii tăi de bărbat, ești în stare să apreciezi mai bine situația.

— Ce rost mai are să vorbim devreme ce am cumpărat-o deja?

— Așa e.

— Numai că e o bijuterie pe care nu știm dacă o mai putem vinde ulterior sau nu. Aici e problema.

---

1 Poziția de meditație Zen.

— O să reușim, cu siguranță. Pare deosebită... și mai zice că e începătoare...

— Hmm.

Discuția s-a purtat pe-un ton atât de liniștit și indiferent, încât nici nu lăsa impresia că e vorba de un târg la mijloc. Patronul, cu un aer teribil de plictisit, bătea darabana cu tubul pipei cu muștiuc de aur.

După câteva clipe s-a auzit agitație dincolo de ușa glisantă și servitoarea a anunțat:

— A sosit domnișoara Kokonoe.

La un semn al patroanei, Tomoko și Ochoma au apucat fiecare de câte un mâner și au tras ușile spre stânga și spre dreapta simultan.

Însoțită de o slujnică și o intermediară, o curtezană necunoscută cu un coc țintuit în mai multe ace și-a făcut apariția cu mâinile împreunate ca într-o scenă de teatru. Peste chimonoul de crep de un roșu aprins care-ți lua ochii, cu un guler mov detașabil și un brâu roz înnodat în față, purta un chimono lung de ceremonie, cu imprimeu mov pal. Ikuyo a ridicat privirile spre patron, surâzându-i fermecător. Avea buzele rujate puternic.

— A!...

Tomoko nu mai fusese în viața ei atât de surprinsă. Incapabilă să scoată un sunet, a simțit că strigătul pornit spre buze s-a stins neputincios în gât. Oare au observat și patronii uimirea?

Patroana i-a aruncat femeii proaspăt sosite o privire fugară, adăugând apoi pe un ton emoționat din care se deslușea și altceva decât intenția flatării:

— Ești fermecătoare!

Darabana pipei a încetat și ea, semn că patronul încremenise văzând frumusețea curtezanei.

Kokonoe se comporta cu atâta calm și prezență de spirit, încât era greu de crezut că se afla la primul interviu de acest fel. Ambele chimonouri de pe ea, care cu siguranță sporiseră datoria pe care avea s-o plătească, i se potriveau de minune, căzând ca turnate, iar machiajul încărcat și pieptănătura elegantă se armonizau perfect cu ochii ei mari și bărbia mică. Se vedea că i-a folosit

șederea lângă Yoshiwara, că a tras cu ochiul la manierele curtezanelor de lux de acolo. Însemnau oare toate astea că lui Ikuyo i se împlinea mai vechiul ei vis? Când Kokonoe a plecat capul a doua oară, etalându-și întreaga paletă de culori, Ochoma a tras partea ei de ușă, după cum cerea eticheta, în schimb Tomoko a rămas încremenită de uimire.

— Ochobo!

Vocea aspră a patroanei a readus-o la realitate și Tomoko a închis la rându-i partea cealaltă. Ikuyo, care își ridicase capul după plecăciune, o remarcase cu siguranță pe fiica ei.

— Ce s-a întâmplat, Ochobo?

După ce a studiat-o cu atenție pe nou-venită, patronul și-a revenit din uluiala provocată de frumusețea ei și a observat, la rându-i, încremenirea lui Tomoko.

— Da...

— Cum adică, da... se răsti patroana, cu un aer bănuitor. Ce-nseamnă „da"? Ce s-a întâmplat?

Tomoko avea ochii plini de lacrimi, copleșită de emoție că-și revede mama. Nu o deranja câtuși de puțin că sosise acolo în postura de curtezană.

— A, înțeleg! zise patroana luminându-se la față. Vine de la Tōkyō. O cunoști?

N-avea cum să nege. Luată prin surprindere, răspunse:

— Da.

— Cine e?

— Mama.

Patronul, perplex, a uitat să-și scuture pipa. Patroana, crezând că n-a auzit bine, a amuțit câteva clipe, neputând deschide gura.

— Ce-ai spus? mai întrebă ea o dată, după ce-și veni în fire.

Primind același răspuns, a scos din sipet documentele lui Ochobo și le-a comparat cu ale curtezanei.

— Am impresia că nu aveți același nume de familie.

— Da, pe mama o cheamă Ikuyo Tazawa... ba nu, Kōsaka, iar pe mine Sunaga.

— Ciudat.

— Înainte de a se căsători cu Tazawa, s-a numit Sunaga. Fiind copil unic la părinți, am devenit moștenitoarea familiei Sunaga. Apoi, mama s-a recăsătorit cu Kōsaka...

Fetița s-a zăpăcit tot dând explicații. Patroana a cercetat atentă documentele.

— Da, o cheamă Tazawa. Ikuyo Tazawa.

— Ba nu, Kōsaka.

— A vândut-o soțul, probabil. S-au despărțit...

A lăsat-o pe Tomoko să-și revină din buimăceală și s-a întors spre bărbatul ei, cu scuzele de rigoare:

— Îmi pare rău. Înseamnă că intermediara ne-a tras în piept. Aveai dreptate, a depășit vârsta pe care o pretinde, pentru că Ochobo are unsprezece ani...

— Chiar dacă a născut-o la șaptesprezece ani... Da, sigur e trecută bine de treizeci...

— S-o chemăm înapoi pe individa aia care ne-a păcălit.

— Ce rost mai are? Noi suntem de vină! N-am face decât să iscăm un scandal fără rost. Mai bine să avem grijă altă dată...

Patronul îi aruncă o privire severă lui Tomoko.

— Ochobo!

— Da.

— Nici măcar din greșeală să n-o strigi „mamă" pe Kokonoe.

— Da.

Fetița a răspuns mecanic, dar preț de câteva clipe s-a simțit ca paralizată.

— Ochobo, bărbatul care te-a adus aici era soțul mamei tale?

— Da.

— Părea cam tăntălău... dar cine știe, poate s-a-nfuriat când a înțeles că-l înșală.

— ...

Patroana a dat frâu liber imaginației, dar el n-a mai scos o vorbă. În ochii lui nu conta prea mult dacă mama, curtezană, și fiica, gheișă, trăiau laolaltă sub același acoperiș. Jirōzaemon Kanō-ya, mare grangur în Nichōmachi, era un bărbat foarte ocupat.

Perioada Meiji[1] se sfârşise şi multe dintre obiceiurile din cartierele plăcerilor începeau să fie uitate. În anul precedent se desfiinţase categoria micuţelor slujnice din serviciul curtezanelor, *kamuro*, şi clienţii generoşi care le chemau pe prostituate în afara cartierului se împuţinaseră. Dacă dispărea şi cererea de gheişe, pierea şi rostul educaţiei lor încă de mici. În tot Nichōmachi nu se găseau mai mult de cinci fetiţe ca Tomoko. Cartierul trebuia pregătit pentru o epocă nouă, epoca în care soldaţii se îndreptau cu paşi cadenţaţi spre bordeluri. De aceea, patronul rareori mai stătea pe-acasă fără să mişte un deget. Pleca mai mereu şi se zvonea că întreţine o metresă la o casă de curtezane din Tokiwachō, însă Tomoko nu cunoştea exact situaţia.

Chiar dacă fetiţei nu i s-ar fi interzis s-o strige „mamă“ pe Kokonoe, tot nu ar fi avut prilejul. Curtezanei i s-a ordonat să se pretindă cu cinci-şase ani mai tânără. Ordinul venea de la „birou“, însă lui Ikuyo nu-i era greu să mintă, ba chiar o făcea cu plăcere. Se mai întâlnea uneori cu fiica ei pe coridor sau se găseau în acelaşi salon, dar Ikuyo nu îi adresa niciodată nici un cuvânt. Oricum, vorbea prea puţin de când îşi dădea ifose de mare curtezană.

În pofida temerilor patronului, Kokonoe şi-a dobândit rapid o bună reputaţie. Cocul ei bogat, după vechea modă, s-a dovedit extrem de preţios şi se remarca printre celelalte pieptănături mai mult sau mai puţin turtite şi chiar faţă de perucile roşii. Însă mai presus de orice o distingea, frumuseţea şi ţinuta devenind mândria casei Kanō. De cum o vedeau, bărbaţii nu-şi mai puteau dezlipi privirile de la ea.

În spatele grilajului de la faţadă, lung de vreo şase *ken*[2], se înşiruiau curtezanele, astfel încât bărbaţii interesaţi să le observe şi să le aleagă. Fundalul, ca la orice bordel din cartierul Nichōmachi, era menit să impresioneze, indiferent cât de costisitor ajungea, iar peisajul de la Kanō-rō le întrecea pe toate în splendoare. Sub o pictură intens colorată în stil Momoyama se desluşea o sculptură înveşmântată în frunze aurii, întrupând-o pe Kichijōten,

---

1 1868-1912.

2 Un ken măsoară 1,82 m.

Zeița Bunăstării, prețuită ca unul din cei Șapte Zei ai Norocului. Se spune că statuia budistă fusese așezată la fundație în perioada Keichō[1]. Zeița cu piept generos, tolănită într-o poziție confortabilă, dormea netulburată, fără să-i pese de prezența curtezanelor. La venirea nopții, Kichijōten sclipea puternic în lumina lămpilor cu gaz.

Curtezana Kokonoe a primit de la bun început locul din dreptul șoldurilor statuii. Ikuyo ședea cu naturalețe, fundalul părând că o învăluie doar ca să-i lumineze frumusețea. Peisajul n-o tulbura câtuși de puțin și n-o deranja nici că era cu cel puțin zece ani mai în vârstă decât celelalte curtezane. În timp ce tinerele prostituate, prinse de grilaj, cochetau cu clienții și se străduiau să-i agațe cu inflexiuni suave, Ikuyo aștepta frumos, neclintită, de parcă ar fi uitat de menirea ei acolo. Atitudinea sa îi fermeca și mai mult, deosebind-o de restul fetelor. În asemenea case, regulile erau stricte, iar relațiile dintre clienți și prostituate, precise. Odată ce frecventau o anume fată, nu aveau voie să facă propuneri alteia. De aceea, clienții care solicitau compania lui Kokonoe veneau de pe la renumitele case concurente, ca Hōrai-rō sau Komatsu-rō. Succesul ei a uimit-o până și pe patroană, depășind toate așteptările.

În luna următoare, Ikuyo a devenit curtezana favorită de la Kanō-rō. „Favorita“ era prostituata care aducea casei cele mai mari venituri în luna anterioară. Ikuyo sosise în aprilie, dar nu-și începuse activitatea chiar de pe data de întâi. Cu toate astea, când s-a tras linie, s-a constatat că le întrecuse de departe la încasări pe celelalte fete. Buna dispoziție a patronului, care dăduse cea mai neașteptată lovitură din ultimii ani, a sporit considerabil când, din invidie, s-a trezit ținta ironiilor caselor vecine.

— Schimbarea garderobei o dată cu noul anotimp o să-i uluiască și mai tare! anunță el.

Numai că atunci când patroana, conform uzanțelor, s-a dus la negustorul de mătăsuri să-i comande lui Kokonoe o toaletă

1 1596-1615.

aleasă, acesta a anunțat-o triumfător că doamna Kokonoe își alesese deja una. Patroana s-a simțit foarte stânjenită.

— Ochobo, ce bine că nu semeni cu mama ta! îi spuse patroana fetiței, pe tonul celui care regretă o greșeală ireparabilă.

La un moment dat, în tot cartierul Nichōmachi s-a răspândit vestea că proprietarul unui mare bordel din Shizuoka i-a oferit drept cadou perne și așternut de lux, după ce îi cumpărase favorurile în repetate rânduri. Nu se mai auzise un zvon atât de incitant de când soldații invadaseră casele de rendez-vous. Apariția curtezanei Kokonoe a alimentat cartierul cu subiecte de bârfă. Numele ei se afla pe buzele tuturor.

Pe de altă parte însă, la Kanō-rō curtezana Kokonoe își terfelea ea însăși reputația de la o zi la alta. Conform uzanței, celelalte prostituate o respectau pe favorita casei, indiferent de vârstă și de momentul sosirii, numai că lui Ikuyo îi lipsea orice urmă de bună-cuviință și considerație față de alții, așa că fetele au început s-o bârfească ori de câte ori se adunau laolaltă.

— Firește că are succes! Îi primește pe toți cu aceeași plăcere! mai tuna câte una din cele sincere și totodată fidele câte unui client.

În timp ce-și satisfăceau oaspeții, uneori chiar șapte sau opt pe noapte, fetele se mai legau sufletește de câte unul și aveau astfel un favorit. Pentru o femeie de teapa lor o asemenea slăbiciune era obișnuită. Patronii mai închideau ochii la astfel de preferințe. Fetele au înțeles însă repede că Ikuyo nu se număra printre cele capabile să rămână fidele unui singur bărbat. Ea nu dădea nici cel mai mic semn că vrea să respecte regulile cartierului, pline de bun-simț și firești într-o meserie atât de dură, ce pretindea o graniță între carne și suflet, evitând prăbușirea în animalitate.

— Ea-i acceptă pe toți, fără deosebire. N-o interesează decât să-i curgă clienții! Îîîh!

Știut fiind că prostituatele nu aveau dreptul să-și aleagă partenerul, disprețul lor pentru Kokonoe părea straniu, însă pentru ea, în plină glorie, nu contau câtuși de puțin injuriile colegelor. Acceptând oricare client, își atrăgea defăimarea din partea femeilor, în schimb bărbații o răsplăteau, mai cu seamă că nu-și vindea

favorurile unuia singur. Atingând culmea succesului încă de la sosire, Ikuyo a refuzat să doarmă în salonul comun peste zi, când nu avea clienţi. Atitudinea ei trufaşă n-a făcut decât să sporească gelozia prostituatelor, dar lui Ikuyo nici că-i păsa de ele şi rămânea în camera ei şi peste zi.

Curtezanele de la Kanō-rō dispuneau, fiecare, de câte o încăpere privată de opt *tatami*. Doar favorita se bucura de o cameră mare şi luxoasă, de zece *tatami*, prevăzută cu *tokonoma*[1]. Ikuyo a luat în stăpânire camera de parcă ar fi trăit acolo de când lumea. Fetele de succes se bucurau de obicei de serviciile unor intermediari cu experienţă, care le alegeau clienţi generoşi şi de calitate, trăgându-şi partea lor de profit. Ikuyo a ajuns foarte repede să ducă o viaţă luxoasă atât datorită câştigurilor curente, cât şi bacşişurilor pe care i le lăsau bărbaţii la plecare.

Într-o zi de vară, a scos câteva bonuri de masă dintr-un sertar al şemineului adăpostit într-un colţ al încăperii.

— Tomoko, cumpără-ţi ceva bun de mâncare.

Când şi-a auzit iar numele rostit de propria-i mamă după aproape doi ani, pe fetiţă a copleşit-o emoţia şi a ignorat bonurile împrăştiate în dreptul genunchilor. A ridicat privirile spre Ikuyo:

— Mamă!

Lângă *tokonoma* trona un set de aşternuturi din mătase la care avea dreptul doar când venea clientul care i le dăruise. Ceilalţi, deşi dobândeau dreptul de a folosi camera, se vedeau obligaţi să o îmbrăţişeze pe Kokonoe doar trăgând cu ochiul la mătăsuri.

Spre sfârşitul lunii Kokonoe s-a văitat că nu-i e bine şi a zăcut o duminică întreagă în loc să câştige bani. Trecuseră două luni de când muncea fără întrerupere şi patroana se gândea înnebunită dacă nu a început să facă nazuri. Sau o chinuia pur şi simplu ciclul...

În ziua aceea, pe când Tomoko mânca în bucătărie, o servitoare care se îngrijea de Kokonoe şi de alte două curtezane i-a spus că doamna curtezană o roagă să treacă pe la ea de îndată ce are o clipă liberă.

1 Alcov într-o cameră tradiţională.

— Bine.

Prostituatele, pe care nu le ispitea defel platoul cu bucate modeste, au schimbat iute priviri complice și au comentat ironic:

— Păi, da! Nu merge nimeni s-o vadă pe doamna bolnavă! Ce-i mai place să fie în centrul atenției!

— Ochobo, transmite-i din partea noastră că nici una dintre noi nu-i atât de nebună să muncească până pică din picioare!

Tomoko a urcat scările lăcuite în roșu cu inima grea de la atâtea replici sarcastice și a fugit cu pași mărunți pe coridorul spațios până la ușa ce avea inscripționată pe plăcuță: „Kokonoe". Conform regulilor casei, fetița a îngenuncheat în fața ușii, anunțându-și sosirea.

— Doamnă curtezană, sunt Ochobo.

— Intră, răspunse Ikuyo calm.

Stătea rezemată într-un cot în așternutul roșu de mătase. Rareori i se întâmpla să aibă cocul *tatehyōgo*[1] desfăcut și părul prins la spate doar într-un singur pieptene. Dar chiar și-așa, nici o șuviță nu era rebelă, ceea ce însemna că se sculase din pat ca să se spele și să se pieptene. De când locuise la Tōkyō, lui Ikuyo îi plăcea grozav să se îmbăieze.

— Cum vă simțiți, doamnă curtezană? întrebă Tomoko pe un ton politicos, ținând mâinile pe genunchi.

De la sosirea la Kanō-rō, Ikuyo n-o tratase nici măcar o dată ca pe propriul ei copil. De fapt, fuseseră avertizate să nu se comporte ca mamă și fiică, așa că Tomoko respecta regulile locului, adresându-i-se așa cum făcea orice gheișă-ucenică.

— Mi-e rău.

— Vreți să mă duc la birou să vă procur un medicament pentru mahmureală?

— Nu-i vorba de așa ceva.

Ikuyo s-a ridicat, a trecut pe lângă *hibachi*, a tras un sertar al șemineului și a scos din teancul de acolo trei plăcuțe subțiri, dreptunghiulare reprezentând bonuri de masă.

— Tomoko.

---

1 Pieptănătură specifică a curtezanelor.

— Mamă...

— Pune-le bine, până nu se prinde intermediara care m-a adus aici.

Tomoko le-a ascuns imediat la pieptul chimonoului.

— Ce mai face Yasu-*chan*?

— E bine, ştii doar că e un copil sănătos.

— Dar tata?

— Tomoko! îi răspuse Ikuyo pe un ton răstit, fulgerând-o cu privirea. Să nu mă mai întrebi niciodată aşa ceva.

— Bine.

— Habar n-ai cât mi-e de silă de el şi prefer să am de-a face cu alţi bărbaţi.

— ...

Ikuyo s-a ridicat clătinându-se şi, târându-şi poalele chimonoului stacojiu, s-a dus să deschidă larg fereastra dinspre apus.

Soarele a inundat încăperea, conturând şi mai clar profilul femeii aplecate peste pervaz. Tomoko încerca să-şi închipuie motivele care o împinseseră pe mama ei să se apuce de prostituţie. S-o fi răstit la Keisuke, spunându-i: „n-ai decât să mă vinzi pe doi bani!" şi nătărăul, de obicei răbdător până-n pânzele albe, i-a urmat îndemnul. Ştiind că la Kanō-rō se aflau şi gheişe, şi prostituate, a căutat un intermediar care s-o plaseze aici. Ikuyo n-a pomenit de împrejurările nefericite şi singurul lucru mărturisit vreodată a fost: „Habar n-ai cât mi-e de silă de el, prefer să am de-a face cu alţi bărbaţi".

Tomoko şi-a propus în gând să n-o mai întrebe niciodată nimic. S-a apropiat încet şi, oprindu-se în spatele ei, încerca să vadă la ce se uită Ikuyo, afară.

Dincolo de căsuţele ţărăneşti împrăştiate în mijlocul parcelelor de orez şi al plantaţiilor de ceai, se profila silueta uriaşă a râului Abe. Cursul apei însă nici nu se compara cu cel al râului Kino din ţinutul lor natal. Lăsa chiar impresia că a secat. În albie se zăreau pe alocuri bancuri de nisip printre care curgeau firişoare de apă precum pârâiaşele din defileuri. Pe ici, pe colo, se vedeau câte doi-trei muncitori umplând coşuri cu nisip – activitate de sezon, cu siguranţă, dar peisajul era totuşi dezolant.

— Doamnă curtezană Kokonoe, cum vă mai simțiți? o întrebă o angajată cu voce tare.

Venise să se intereseze de starea de sănătate a curtezanei.

Tomoko a profitat de prilej și s-a dus la treburile ei. Când a ajuns în salonul comun, suratele se pregăteau să-și acordeze *shamisen*-urile. Se apropia ora la care se apucau de treabă. Tomoko trebuia să se schimbe, dar când a dat peste bonurile de masă, a rămas câteva clipe cu privirile pironite asupra lor. Le putea folosi în anumite restaurante din cartierul plăcerilor. Bonurile dreptunghiulare, de mărimea palmei, aveau gravate numele restaurantelor cu specialități de țipar și grindel: *Împărăția varietăților de sushi*, *Casa prunilor*, *La Nakamura*... Cu ele se putea mânca pe săturate din specialitatea dorită sau chiar se oferea contravaloarea în bani. Cu alte cuvinte, funcționau ca monedă de schimb, însă numai în incinta cartierului.

— Ochobo, grăbește-te!

— Da...

La îndemnul unei fete mai mari, Tomoko a început să se schimbe. A descusut iute o margine a căptușelii chimonoului de corp și a dat drumul bonurilor, unul după altul. Fiind aproape de piele, a strâns un pic chimonoul ca să se asigure că plăcuțele de lemn o ating. Senzația i-a stârnit emoția pe care o trăise și cu câteva minute în urmă. Nu conta pentru ea neapărat valoarea materială a bonurilor, ci faptul că erau cadoul mamei.

„Dacă aș putea s-o simt și pe ea atât de aproape, s-ar însănătoși grabnic."

Starea lui Ikuyo nu se ameliora. Nici vorbă de boala rușinoasă despre care șușoteau prostituatele. După ce a strălucit printre curtezane timp de două luni, Kokonoe n-a mai fost capabilă să coboare alături de celelalte fete ca să-și etaleze frumusețea.

După nici jumătate de lună de la înnoirea garderobei, semnele sarcinii lui Ikuyo se vedeau. Patroana a luat-o la întrebări, socotind că n-a avut cum să rămână însărcinată după sosirea la Kanō-rō. În urma controlului medical, s-a ajuns la concluzia că venise însărcinată, dar nu observase nimeni până atunci. Fiind conștientă de greșelile repetate făcute în cazul lui Ikuyo, patroa-

na n-a mai îndrăznit o vreme să dea ochii cu soțul ei. Când se înfuria, se repezea la Tomoko, pe nedrept totuși:

— Trebuie să fiu foarte atentă și cu tine, Ochobo! Ești sânge din sângele lui Kokonoe.

Regretele erau tardive.

Au alungat-o pe Ikuyo din camera ei favorită, surghiunind-o într-o încăpere de la etajul al doilea, luminată doar de o lampă cu gaz, unde urma să rămână până când năștea. Odaia respectivă, orientată spre nord, nu avea decât o ferestruică și servea ca magazie. Rogojinile erau zdrențuite și îmbibate de umezeală.

Capitolul 7

Râșnița pentru frunzele de ceai se învârtea cu un huruit apăsător. *Goro, goro. Goro, goro.* Ikuyo tot rotea, cu brațul ei subțire și alb, cilindrul de piatră cu ape albăstrui, având un diametru de un *shaku* și cinci *sun*. Venele vineții de pe dosul palmei ieșeau în relief, parcă dăltuite.

Goro, goro. Goro, goro.

Trebuia să introducă puține frunze de ceai printr-un orificiu din partea de sus a cilindrului și apoi să păstreze aceeași forță centrifugă. Dacă cilindrul se rotea prea repede, orificiul n-avea când înghiți toate frunzele și mergea în gol; dacă se învârtea prea încet, pudra de ceai ieșea prea fină, zădărnicind tot efortul. Controlându-și respirația, Ikuyo manevra cu grijă mânerul din mijlocul râșniței unde pisa frunzele de ceai. Nu avea răgaz să se mai gândească la altceva, atentă doar să mențină aceeași viteză a mișcărilor. Chipu-i era fără expresie; pielea nepudrată lucea de transpirație; nu se rujase și părea mai palidă ca de obicei, iar gâtul arăta mai scurt; fața suptă contrasta puternic cu pântecele imens.

Pe vremuri, în orașe producătoare de ceai ca Shizuoka și Hamamatsu exista obiceiul de a folosi prostituatele fără clienți ca potențial de muncă, mai cu seamă la măcinatul frunzelor. De aici și expresia „e bună de măcinat frunze", referindu-se la acelea care nu reușeau să-și vândă farmecele. Obiceiul aproape se pierduse în Nichōmachi pe vremea când Ikuyo și fiica ei veniseră să locuiască acolo. Mulți negustori de ceai dispuneau deja de numeroase mașini menite să fărâmițeze frunzele, iar numărul prostituatelor care nu făceau bani scăzuse zdravăn. Când nu se aflau în brațele

clienților, își tămăduiau oboseala în salonul comun. Nici măcar patronii nu le mai priveau odihna ca pe o pierdere.

Când curtezana Kokonoe a fost exilată în cămăruța izolată, patroana și-a amintit subit de vechiul obicei. Kanō-rō dispunea de un hambar mare cu două etaje, iar patronul știa și el că păstrau acolo o râșniță veche, pe care n-o mai folosiseră de ani mulți. De regulă, la începutul lunii mai se scotea sigiliul vasului ce păstra frunzele uscate de pe un an pe altul pentru a le aprecia calitatea. Chiar dacă intra în ultima lună de sarcină abia în noiembrie, la Kanō-rō tot se găseau destule frunze de măcinat pentru ca Ikuyo să nu stea degeaba o clipă.

Într-un colț al cămăruței se înghesuiau claie peste grămadă piese de mobilier, un mic altar, o rezemătoare de coate și un *hibachi*; în celălalt colț, așternutul de bumbac aspru și câteva perne, și ele alandala împăturite. Salteaua era atât de subțire, încât și dacă așeza două una peste alta tot nu ajungeau la grosimea celei de mătase cu care se obișnuise. Ikuyo a pus peste rogojina uzată o alta din paie, acoperită cu hârtie unsă cu tanin. Ședea tăcută și învârtea mânerul râșniței. N-avea cu cine vorbi și nici ce să-și spună sie. Îi era cumplit de cald.

Îi ajungea pântecele proeminent, bombat chiar sub sâni, ca s-o facă să năduşească mai mult ca oricând. În plus, în odaia cu lampa de gaz nici nu pătrundea vreo adiere. Încăperea era cum nu se poate mai potrivită pentru măcinatul frunzelor, nepierzându-se un strop din aroma lor, numai că mânuirea râșniței, fără o gură de aer proaspăt, însemna pentru Ikuyo cea mai cumplită pedeapsă la care putea fi supusă. Dar ea nu s-a văitat o clipă.

— Mamă!

Tomoko a urcat încet treptele și a intrat în încăpere. Căldura umedă și mirosul puternic al frunzelor de ceai impregnaseră atmosfera până la sufocare; fetiței i s-a tăiat respirația și la început n-a putut articula un cuvânt. Ikuyo și-a văzut mai departe de treabă fără să se întoarcă.

Goro, goro. Goro, goro.

Chiar și când zgomotul răzbătea la ea de departe, fetița simțea cum îi răsună în creier, dar acum, auzindu-l de aproape, așezată pe aceeași rogojină ca și Ikuyo, îl percepea puternic, ascuțit, străpungându-i întreg trupul, de parcă adunase laolaltă amărăciunea și necazurile nemărturisite ale mamei. Pe vremea când își vărsa năduful pe Keisuke, învinuindu-l de sărăcia în care trăiau, Ikuyo era vorbăreață și certăreață, însă acum abia mai scotea două vorbe. Devenise cu totul alt om de când o surghiuniseră în încăperea cu lampă de gaz. Să fi fost de vină huruitul nesuferit al râșniței? se întrebă Tomoko.

— Mamă, odihnește-te și tu un pic.

Ikuyo s-a oprit și a întors chipul palid spre fetiță.

— Uite, *sushi*... doar carne albă. Îți aduc și ceai îndată.

— Să n-aud de ceai! Vreau doar apă... în ceainic.

— Bine.

Tomoko a coborât scările în grabă, atentă să n-o prindă careva, și a revenit foarte repede. Ikuyo înfulecase deja mare parte din *sushi*.

— Sunt de la restaurantul *Împărăția varietăților de sushi*?

— Nu.

— A, de-aia n-au nici un gust.

Tomoko i-a turnat apă în ceșcuță, întristându-se.

Ikuyo cobora în sala de mese de trei ori pe zi, ținându-și pântecele cu mâinile. Tomoko nu suporta ca prostituatele s-o arate pe mama ei cu degetul și nici s-o vadă strâmbându-se din cauza bucatelor fără gust. De aceea fetița folosise bonurile de masă doar ca să-i cumpere de-ale gurii de la restaurantele din cartier, iar acum ea făcea nazuri numai pentru că *sushi* nu era de la cel mai bun dintre ele.

Lumea și-a dat seama că Tomoko îi ducea mamei mâncare pe ascuns și vestea a ajuns și la urechile patroanei, care a certat-o îngrozitor.

— Termină cu prostiile! Știi bine că nu moare de foame... doar îi dau eu suficient!

Înțelegând însă că mama ei nu mănâncă nimic zile-n șir, Tomoko a început iarăși să colinde pe furiș restaurantele din apropiere, folosindu-și propriile economii. Prostituatele aflaseră de

ceva vreme că Ikuyo și Tomoko sunt mamă și fiică. Dacă pe fetiță o compătimeau, față de Ikuyo n-aveau pic de milă.

— Nu i-a fost rușine să-și vândă copilul? Așa-i trebuie!

Gheișele și curtezanele mai în vârstă strângeau resturi de pe la banchete și o îndemnau pe Tomoko să i le ducă, mai degrabă din milă pentru fetiță. Nici uneia nu i-ar fi trecut prin cap să meargă în odaia cu lampă de gaz, câtă vreme Ikuyo nu ridica privirile și nu saluta pe nimeni. Doar fosta slujnică devotată din perioada ei de glorie s-a învrednicit s-o viziteze pe Ikuyo în încăperea neprietenoasă, dar nu s-a sinchisit să-i mulțumească. Nici măcar n-a oprit râșnița. Era și firesc să n-o sufere lumea.

Ikuyo, căreia îi plăcuse întotdeauna să se îmbăieze, se mișca prea greu ca să mai ajungă la baie, așa că nu se mai îngrijea deloc. Celorlalte prostituate le era silă să mai stea cu ea la aceeași masă de când pielea ei murdară se îmbibase de sudoare, iar verdele prafului de ceai de sub unghii, de la gât și coate sărea în ochi. După ce că-i refuzau prezența la masă, nici vorbă ca vreuna să-i ducă platoul cu mâncare în odaie. Doar Tomoko își irosea puținele clipe libere ca să alerge să-i procure de-ale gurii.

Ikuyo nu-și dădea seama de eforturile fetei sau pur și simplu se prefăcea că nu le vede, devenind tot mai cusurgie. Tomoko o făcuse pe Ikuyo să viseze iarăși la bunătățile rafinate de odinioară.

— E firesc, nu-i așa, să asociem gustul amar al ceaiului verde cu dulceața prăjiturilor. De când trăiesc în încăperea asta mizerabilă, mi-a venit o poftă nebună de cremă de fasole roșie de Suruga și de chifle umplute cu pastă dulce de fasole albă, îi spuse ea fetiței pe un ton calm.

Tare ar fi vrut Tomoko să-i satisfacă mamei poftele, numai că o gheișă-ucenic n-avea cum ajunge în Wakayama ca să i le procure. A găsi așa ceva în cartierul plăcerilor din Shizuoka, la celălalt capăt de țară, era ca și cum i-ar fi cerut muguri de bambus de sub zăpadă sau crapi dintr-un heleșteu înghețat. În ambele cazuri trebuia întâi topită zăpada cu lacrimile sau gheața cu trupul gol.

Cartierul Nichōmachi se întindea la marginea câmpului. Sub razele arzătoare ale soarelui, Tomoko a alergat pe drumeagul plin de gropi până în apropierea podului de peste râul Abe și a cumpărat

de la Sekibe-*ya* turte de orez cum se făceau prin partea locului – unele umplute cu fasole roșie dulce și altele mai micuțe, pudrate cu făină de orez. I-au fost servite într-o cutie de lemn, separate prin foițe subțiri, și arătau grozav de ispititoare. A strâns cutia la piept și a ținut-o într-o fugă până acasă. Deja simțea că pietatea filială avea s-o împovăreze într-o bună zi.

Ikuyo a mâncat două sau trei bucăți în silă, ca până la urmă să declare:

— Au un gust absolut oribil.

Turtele simple nu erau nici pe departe ceea ce și-ar fi dorit Ikuyo. Le-a pus pe rogojină de parcă îi venea să se lepede cât mai repede de ele.

Tomoko abia se stăpânea să nu plângă, dar nu de tristețe, ci de furie. Incapabilă totuși să-i reproșeze ceva mamei, a schimbat vorba, încercând să pară veselă:

— Mamă, uite ce frumos este Muntele Fuji!

Dacă deschideau ferestruica dinspre miazănoapte, de altfel unica sursă de lumină din încăpere, se zărea perfect Muntele Fuji cu „copilul" său în stânga, ca o excrescență. Fuji era de un albastru aproape transparent, cu vârful alb de la stratul subțire de zăpadă care mai zăbovea acolo. Încadrat perfect de marginile ferestrei, peisajul părea desprins dintr-un tablou prețios, care nu-și avea locul în odaia mizerabilă. Putea împodobi orice încăpere, oricât de luxoasă. Fără priveliștea uluitoare a muntelui, probabil că nici Tomoko n-ar fi zăbovit prea mult acolo. Cu siguranță, tot splendoarea muntelui a făcut-o pe Tomoko să nu se piardă cu firea, deși mama ei nu prețuise cum se cuvine prăjiturelele cumpărate anume.

— După ce-l ai toată ziua în fața ochilor, nu ți se mai pare nimic deosebit la el, spuse Ikuyo și se apucă să râșnească frunze de ceai.

Goro, goro. Goro, goro.

Tomoko a părăsit chichineața, dar huruitul râșniței continua să-i răsune în urechi chiar și în salonul patronilor, unde nu se auzea niciodată. Acum nu se mai contopea cu ecoul tristeții provocate de truda mamei râșnind frunze de ceai în condiții infer-

nale. Nu se contopea nici cu amărăciunea simțită la vederea mamei nemulțumite de gustul turtițelor Abegawa. Nu, huruitul se suprapunea peste o exasperare sfâșietoare ce-i punea răbdarea la grea încercare. Nici ea nu înțelegea de unde și cum a apărut senzația inexplicabilă.

Seara, înainte să-și îmbrace chimonoul de noapte, Tomoko i-a pipăit căptușeala cusută ca un fel de săculeț. Bonurile de masă oferite spre sfârșitul primăverii și ascunse acolo se epuizaseră de mult, preschimbate în bunătăți pentru gravida care-și ducea zilele în chichineața cu lampă de gaz. În adâncul sufletului, Tomoko regreta că nu mai are plăcuțele subțiri din lemn, atunci primite cu o bucurie nebună, crezând că-s semn de iubire și gingășie. Nedumerită de exasperarea ce o stăpânea și căutând să înțeleagă de unde vine, Tomoko n-a închis ochii toată noaptea. Împărțea cu Ochoma o cameră departe de salonul comun al gheișelor și de cel al prostituatelor – o încăpere mică, de patru *tatami* și jumătate, situată lângă apartamentul patronilor. Când a văzut-o pe Ochoma adormind îndată ce-a pus capul pe pernă, s-a enervat și mai tare.

A doua zi dimineață Tomoko a constatat că i-a venit ciclul pentru prima oară. Știind aproape totul despre menstruație de când se mutase în cartierul plăcerilor, nici nu s-a mirat, nici nu s-a speriat, numai că, luată pe nepregătite, a trebuit să folosească primul șervet alb de bumbac aflat la îndemână. S-a dus repede la fântână să-și spele lucrurile pătate înainte ca să se trezească toată lumea. Dacă ar fi locuit ca pe vremuri în casa Sunaga, fără griji, și dacă ar fi trăit bunica ei, Tsuna, cu siguranță că i-ar fi pregătit orez cu boabe de fasole roșie ca să serbeze evenimentul. Acum nu-i putea împărtăși cele întâmplate nici măcar mamei sale, surghiunită în cămăruța de la etajul al doilea. Îi mai rămânea doar Ochoma, dar nici ea n-a observat că trupu-i prinsese alt contur.

Doar un lucru s-a schimbat în mod vădit. Tomoko o vizita pe Ikuyo tot mai rar, fără să-și poată explica reacția. În plus, tot atunci a încetat să mai asocieze contemplarea Muntelui Fuji cu prezența mamei. Apariția ciclului menstrual părea să fi atras după

sine și o transformare lăuntrică, umbrindu-i sufletul odată ce intrase în altă vârstă.

Arșița cumplită se risipise, iar Ikuyo, țintuită în aceeași chichineață, a întâmpinat schimbarea veșmintelor la 1 octombrie cu o vechitură de chimono din bumbac, chiar când toată lumea trecea de la chimonoul simplu la cel căptușit. Burta îi crescuse enorm, atingând râșnița pe care o învârtea. Până și coborâtul și urcatul scărilor devenise un adevărat calvar, iar Tomoko n-o vizita decât rareori. Și asta pentru că nu suporta să vadă cât se urâțise frumoasa ei mamă. Ikuyo nu i-a reproșat niciodată nimic. Se ocupa mai departe, în liniște, de pisatul frunzelor de ceai, vărsându-și pe râșniță toată furia și nemulțumirea.

Goro, goro. Goro, goro.

Cei din casă se obișnuiseră cu huruitul cât era ziua de lungă, însă uitaseră cu desăvârșire de borțoasa din cămăruța de la etajul al doilea.

Într-o frumoasă zi de toamnă, Kanō-rō și-a închis porțile și au plecat cu toții la teatru. Cartierul plăcerilor oferea angajatelor, de două ori pe an, primăvara și toamna, câte o zi de odihnă și distracție. De data asta, în sala teatrului *Muguri de Bambus* de pe strada Teramachi venise o trupă ambulantă.

Curtezanele, voioase, îmbrăcate în cele mai frumoase veșminte și coafate în stil occidental, s-au strecurat pe poarta teatrului în grupuri mici de câte trei sau câte cinci. Tomoko și Ochoma au plecat ținându-se de mână. Patroana le îngăduise și lor să meargă, numai că, anunțate în ultimul moment, n-au mai avut când să se schimbe.

Portarul teatrului îi îndemna pe spectatori bătând darabana cu o bucată de lemn și strigând cât îl ținea gura:

— Mai repede! Acuși începe *Awa no Naruto*[1]! Începe!

Teatrul *Muguri de bambus* era unicul din Shizuoka la vremea aceea – un teatru mic în care nu încăpeau mai mult de trei sute de persoane înghesuite pe *tatami*.

---

1 *Pelerinaj la Awa*, piesă scrisă de Hanji Chikamatsu pentru teatrul de marionete în 1768.

Curtezanele au cumpărat copilelor, de la vânzătoarea ce se plimba printre spectatori, *senbei*[1], mandarine, acadele cu gust de ceai verde și alte dulciuri. Când sala s-a umplut de acordurile neîntrerupte de *shamisen*, anunțând începerea spectacolului, curtezanele care până atunci trăncăniseră și râseseră în voie au tăcut brusc.

Ajungându-se la scena în care Otsuru își găsește mama în timpul unui pelerinaj, sala răsuna de suspine. Unele curtezane plângeau fără nici o reținere. Singura Tomoko nu s-a lăsat impresionată de regăsirea mamei. Cu cât copilul care-l juca pe Otsuru avea vocea mai plângăreață, cu atât Tomoko se arăta mai neînduplecată și nepăsătoare. Actorul care interpreta rolul mamei a strigat cu voce tremurândă:

— Otsuru! Ce bine că ești tu, Otsuru!

Scena i-a displăcut atât de tare lui Tomoko, încât a simțit cum *inima i se golește de orice sentiment. O fiică tânjea după mama* ei... își aștepta mama cu dragoste... era fericită c-o regăsește cu totul întâmplător... Tomoko le trăise pe toate și acum privea scena cu indiferență. Pe drumul spre casă, alături de Ochoma, care avea ochii înroșiți de lacrimi, pe Tomoko a cuprins-o o stare de iritare greu de ținut în frâu.

— Ce poveste tristă, Ochobo!

— ...

— N-am reușit să mă stăpânesc, îmi curgeau lacrimile în neștire. Și celelalte fete au plâns. Mi-a plăcut la teatru. Ție nu? M-aș duce mai des.

— ...

Ochoma a privit-o nedumerită pe Tomoko și i-a spus fără cruțare:

— Așadar, e adevărat. Ai inima de piatră, Ochobo!

— De ce?

— Am auzit o slujnică zicând asta... și are dreptate. Să nu verși nici măcar o lacrimă la un spectacol atât de trist...

— Mie mi-a stricat dispoziția, nimic mai mult.

---

1 Uscățele din orez cu glazură sărată sau dulce.

— Nu-nțeleg cum se poate cineva abține din plâns când înțelege necazurile lui Otsuru.

— Nici eu nu-nțeleg... Pur și simplu nu mi-a plăcut piesa.

— Aha!

Ochoma, cam prostuță și tăcută din fire, s-a luminat brusc la față.

— Din cauza curtezanei Kokonoe, nu-i așa?

Nu-i era ei prea clară situația dar, cu toată naivitatea de copil, intuia că nu-i firesc să locuiască sub același acoperiș mama-curtezană și fata-gheișă.

Tomoko nu i-a răspuns. Ajunsă pe drumeagul de la marginea parcelei de orez de unde se zărea orașul, fetița s-a întors brusc și a ridicat privirile spre miazănoapte. Vârful Muntelui Fuji plutea parcă în cer, acoperit de un strat gros de zăpadă. Toamna învăluia întinderea de la poale într-un violet splendid. Nu-și dădea nici ea seama de ce, dar astăzi Muntele Hōei, nins și el, nu i se mai înfățișa precum copilul Muntelui Fuji. Într-o singură zi, Fuji putea dezvălui privirilor o paletă necuprinsă de expresii și trăiri, însă abia acum Tomoko descoperea că muntele tomnatic i-a topit sentimentele față de propria mamă.

Ikuyo a născut zece zile mai târziu. Ajungând în luna a noua, nașterea era așteptată, însă când au început durerile facerii și a urlat de la etajul al doilea, nimeni nu i-a sărit în ajutor. A fugit pe scări în jos și a pierdut apa. Fiind miezul nopții și plin de clienți, agitația s-a dovedit și mai mare.

Slujnicele au cărat-o pe Ikuyo într-o cameră de la primul etaj, au chemat moașa și au pus apă la încălzit. Ordinele zburau din gură-n gură, iar în toiul harababurii generale s-au auzit urletele de bun augur ale nou-născutului. Cei obișnuiți cât de cât cu asemenea țipete știu foarte bine că ele sunt mult mai puternice decât ale unui copil în primele luni de viață și le disting fără dificultate.

— Ce s-a-ntâmplat?

— A venit pe lume un copil.

Înțelegând motivul tulburării, unii au zâmbit strâmb. Bordelul nu era tocmai locul cel mai potrivit ca să aducă pe lume un

copil şi, cum acesta a văzut lumina zilei în camera unei prostituate, au început şi bârfele:

— E fată sau băiat?

— Băiat.

— Un băiat născut într-o încăpere de prostituată dintr-o mamă curtezană o să fie un muieratic toată viaţa.

Tomoko tocmai se pregătea să-şi acordeze *shamisen*-ul şi să meargă în salon, când o slujnică a venit s-o anunţe:

— Doamna Kokonoe! Îngrozitor... e îngrozitor!

Nu prea înţelegea Tomoko ce anume e îngrozitor, dar şi-a prins cu şnururi mânecile chimonoului şi a urcat treptele în fugă. Şi-a dat imediat seama de agitaţia tuturor şi de paşii grăbiţi dinspre una din camerele prostituatelor şi nu dinspre chichineaţă, şi se întreba dacă nu cumva mama sa căzuse pe scări. Exact în momentul în care s-au auzit scâncetele nou-născutului, a ţâşnit şi ea în încăpere. A asistat astfel la venirea unui făt pe lume, fără să-şi fi propus să facă asta. Boţul de carne vineţie şi plin de sânge a început să se zvârcolească de îndată ce s-a văzut afară şi să ţipe cât îl ţinea gura.

Tomoko se afla acolo de câteva clipe, albă la faţă şi stană de piatră, înainte s-o observe cei din jur.

— Ce faci aici? Copiii n-au ce căuta... Hai, pleacă! i-a zis o gheişă mai în vârstă, adresându-se apoi unei slujnice.

— Du-o jos pe Ochobo, te rog!

Slujnica a prins-o uşor de braţ şi a scos-o pe coridor. Înţelegându-i starea de şoc, a încruntat din sprâncene.

— Ai văzut tot, nu-i aşa, drăguţo?

A luat tăcerea micuţei Tomoko drept răspuns afirmativ. A ridicat-o în braţe şi a coborât scările cu ea.

Tomoko se simţea ca moartă. Venise pe lume frăţiorul ei de la aceeaşi mamă, dar nu se putea bucura. Se simţea răvăşită. Ceea ce văzuse cu ochii ei îi provocase un şoc insuportabil. În mintea fetiţei imaginea creştea, pâlpâia şi iar creştea, violenţa şocului torturându-i atât trupul, cât şi sufletul. Aşa se năştea deci o fiinţă umană! Aşa aduceau femeile copiii pe lume! Aşa m-a născut şi pe mine! Din pântecele ei am ieşit şi eu! Întorcând pe toate părţile

descoperirea proaspătă, se zbuciuma și mai tare. La vârsta când imaginația plăsmuia miracolul nașterii și al maternității, spectacolul suferinței i se părea prea violent.

Tomoko a petrecut zile în șir într-o stare de prostrație, de parcă nu mai era ea însăși. Gheișele au lăsat-o în apele ei, dându-și seama cât i-a fost de greu.

Tomoko simțea că o macină o furie soră cu demența. În ciuda tărăboiului stârnit, Ikuyo a avut o naștere ușoară, copilul era normal, lăuza își revenea frumos. Pe scurt, totul s-a petrecut firesc, dar Tomoko n-avea nici o tragere de inimă să-și vadă mama și frățiorul. O treceau fiori doar la un asemenea gând. Probabil că Ikuyo ședea rezemată de perne, grațioasă, cu părul prins în pieptene... Așa și-o imagina Tomoko, dar în clipa următoare îi apărea în fața ochilor poziția hidoasă de la naștere și se cutremura de oroare.

În cele șapte luni de izolare în cămăruța cu lampă de gaz lumea aproape că uitase de Ikuyo, numai că plânsetele bebelușului la cele mai ciudate ore din zi și din noapte îi făceau pe mulți să strâmbe din nas.

— Ce tot plânge atâta! răbufni într-o seară patroana, furioasă foc.

Tomoko îl auzea și ea uneori plângând în zori, deși încăperea ei se afla la distanță de a mamei.

În asemenea momente Tomoko se gândea la surioara ei, Yasuko. Și ea plânsese în neștire. Cât o fi crescut? N-o mai văzuse de multă vreme... Oare unde și cum se mai descurcau Keisuke și micuța Yasuko? N-a aflat de la mamă nimic despre ei pentru că Ikuyo începea să tremure de silă numai la auzul numelui de Keisuke. Plânsetele celui mic i-au amintit de ziua în care, încă de la intrarea casei căpeteniei satului, o auzise pe Yasuko urlând. Totodată i-a apărut în minte bunica ei. Nu mai avusese timp să se gândească la Tsuna și nici acum n-o făcea cu nostalgie, ci mai degrabă revedea cu ochii minții imaginea defunctei pe patul de moarte, după ce înnebunise și începuse să-și urască și să-și blesteme fiica pentru că o părăsise: „Copil nerecunoscător!" Tomoko s-a cutremurat. Cât de mult ura cuvântul care pesemne denumea ceva oribil și cum îi pătrunsese până în măduva oase-

lor spaima provocată de el! Nu era ea oare, la rândul ei, un copil nerecunoscător, refuzând să-și viziteze mama lăuză închisă într-o chichineață nenorocită luminată doar de o lampă cu gaz?

Conștiința o îndemna să meargă s-o vadă, însă Tomoko simțea că îi mai trebuie timp ca să se pregătească sufletește. De când îi venise ciclul și o văzuse pe Ikuyo născând, afecțiunea pe care i-o purtase cândva pierise. Nici ea nu înțelegea de ce.

Într-o zi a anunțat la bucătărie că-i duce platoul cu mâncare curtezanei Kokonoe. Bucătarul s-a întors către ea și a încuviințat nepăsător:

— Bine.

Căra o tavă cu lacul cojit. Tomoko urca scările cu grijă ca să nu se împiedice. Nu mai fusese de mult în cămăruță cu lampă de gaz. Ajunsă în fața ușii, a rămas câteva clipe nemișcată, în genunchi, așa cum făcea pe vremea când mama ei era favorita casei. Acum nu se încumeta să-și anunțe sosirea. Fiind liniște în încăpere, își închipuia că mama și copilașul dorm, iar dacă dormeau, mai bine nu-i trezea. Tomoko ezita încă. A ridicat tava, apoi a pus-o iarăși jos, încercând să perceapă sunete de dincolo de ușă ca să se dumirească ce are de făcut. În momentul acela a auzit vocea mamei:

— Cine-i acolo?

— Eu, Tomoko, zise ea deschizând iute ușa. Te-ai trezit?

— Asta nu-i oră de dormit, spuse Ikuyo pe tonul ei repezit.

Slăbise enorm dar, spre surprinderea fetiței, își regăsise cochetăria. În odaie domnea ordinea, ziarele erau rânduite la capul așternutului, mărunțișurile, aranjate pe o tavă frumoasă – toate dovadă a devotamentului slujnicei care anticipa întoarcerea curtezanei la o viață normală. Până și chimonoul de noapte părea mult mai îngrijit, iar încăperea, deși tot cu o singură fereastră și luminată cu aceeași lampă de gaz, își pierduse înfățișarea sinistră de pe vremea când măcina frunze de ceai. Râșnița din piatră albăstruie mutată într-un colț zăcea acoperită cu un ziar.

— Mamă, cum te simți?

— Păi, aș putea să mă ridic din pat, dar cum încă nu sunt în stare să mă apuc de treabă, mă mai odihnesc și eu.

Tomoko a răsuflat uşurată că nu i-a reproşat indiferenţa făţişă. Un lucru i se părea însă straniu – nu-şi zărea frăţiorul vitreg.

— Mamă...

— Ce-i?

— Unde-i copilaşul?

— Mi l-a luat patroana.

— Şi unde l-a dus?

— Nu ştiu. Dacă vrei să afli, întreab-o pe ea.

Tomoko îşi privea uluită mama, repetându-şi în gând de câteva ori: „Nu se poate! Nu se poate aşa ceva!"

Ikuyo s-a ridicat în şezut, plictisită, a dat la o parte şervetul ce acoperea tava şi a început să inspecteze conţinutul bolurilor, părând că şi uitase de întrebare.

— Mamă...

— Da.

— Cum îl cheamă pe copilaş?

— Nu ştiu. Mi l-au luat înainte să împlinească şapte zile.

— Păi...

— Lasă vorba! se răsti Ikuyo, străfulgerând-o cu privirea. Dacă ar fi rămas aici, n-ar fi fost bine nici pentru mine, nici pentru tine. Şi copilul o să fie mai fericit că l-au despărţit de mine. N-am vrut să-l aduc pe lume, nu mi l-am dorit.

Auzind cuvintele înspăimântătoare „n-am vrut să-l aduc pe lume, nu mi l-am dorit", Tomoko a văzut cu ochii minţii un monstru hidos atacând-o pe ea sau mai degrabă pe frăţiorul ei... pe copilaşul fără nume... Monstrul îl înhăţase în gheare şi fugise cu el.

Urmărind-o cum striveşte cu vârful beţişoarelor, în silă, cubuleţele de dovleac fiert, lui Tomoko i-a pierit cheful de vorbă. Îi era o milă nesfârşită de copilul venit pe lume fără voia mamei şi de mama care nu şi l-a dorit. Oceanul tristeţii cu întinderea lui nemărginită se prăvălea peste ea fără cruţare.

Aşadar, copilaşul zărit doar o clipă fusese îmbăiat, îmbrăcat şi apoi dus undeva departe, fără să i-l arate surorii care îl aşteptase cu dragoste. Iar ei nu-i rămâneau decât durerea şi puternicul sentiment de copil părăsit. I se răpise şi singura bucurie la care ar mai fi putut năzui, aceea de a-şi ostoi aleanul în braţele mamei.

În fața indiferenței totale a lui Ikuyo, deloc dispusă să-i împărtășească tristețea, singura alternativă pentru Tomoko era să se retragă și mai adânc în fortăreața singurătății.

Tomoko a aflat destul de repede că bebelușul fără nume adus pe lume de Ikuyo a fost încredințat trupei ambulante de actori care jucaseră pe scena teatrului *Muguri de Bambus*. Fetița se temea s-o mai întrebe pe patroană despre părinții adoptivi, fiindcă o repezise când îi mai ceruse detalii. De fapt, nu avea curajul să continue investigațiile, mai cu seamă că nu o încântase deloc ideea că frățiorul ei fusese luat de niște actori ambulanți. Își amintea foarte bine piesa *Awa no Naruto*, machiajul jalnic al bărbatului care interpreta rolul mamei, vocea tremurândă... Tomoko s-a înfiorat de spaimă, iar vocea aceea s-a transformat la rândul ei într-un monstru diform.

Mai nou, în fiecare zi când mergea la școală, ocolea puțin ca să ajungă pe strada Teramachi. Se oprea în fața fostului teatru *Muguri de Bambus*, unde văzuse piesa. Chiar dacă ar fi vrut să-și strige frățiorul, nu-i știa numele. Rămânea o vreme nemișcată în fața clădirii goale.

Într-o bună zi, când se întorcea în Nichōmachi, cu spatele la Muntele Fuji, i-a venit brusc ideea să facă un ocol ca să intre pe poarta principală, și nu pe cea de serviciu folosită de obicei. Voia să arunce o privire curtezanelor aliniate. Vocea portarului i s-a părut mai insistentă ca în alte dăți.

— Haideți, haideți, haideți domnilor... haideți dacă vă îndeamnă inima... haideți, haideți, apropiați-vă... haideți, haideți, intrați dacă doriți...

Tot cartierul plăcerilor îi știa turuiala. Vocea lui îndemnând clienții și cuvintele rostogolindu-se pe nerăsuflate făceau parte din peisajul casei, atrăgând irezistibil. Astăzi parcă le făcea vânt cu evantaiul, poftindu-i atât de insistent să bage capul pe poartă, că nu i se puteau împotrivi.

Dincolo de grilaj a reapărut Kokonoe, care lipsise câteva luni. Cu părul înălțat într-un coc *tatehyōgo* bogat, strălucea prin frumusețe. Nimeni n-ar fi zis că născuse de curând. În păr își prinsese tot felul de piepteni, gulerul chimonoului lung de ceremonii

era din brocart, iar sub el, abia întrezărit, *obi*-ul de un roz pal se dezvăluia ca o floare deschisă. Sclipirea părului eclipsa auriul frunzelor sculptate pe statuia Zeiței Kichijōten. Așezată în cea mai ademenitoare poziție, fără pic de zâmbet în colțul buzelor, splendida Ikuyo părea mai stăpână pe ea ca oricând. Clienții se opreau cu răsuflarea tăiată, iar dacă li se încrucișau întâmplător privirile cu ale ei, plecau ochii de-a dreptul năuciți.

Tomoko părea și ea foarte surprinsă. Mama care râșnise ceai și care adusese pe lume un copil într-o poziție hidoasă ședea iarăși în dosul grilajului de la Kanō-rō, remarcându-se prin frumusețe. Fetița trăia sentimente confuze. Din câte se părea, lui Ikuyo îi ajungea să fie îmbrăcată elegant ca să se simtă fericită și binedispusă, dar pe Tomoko n-o mai fericea o mamă frumoasă. Lucrurile se complicaseră prea mult. În ziua aceea s-a gândit pentru prima oară la Ikuyo ca femeie. Era cu-adevărat cea care-i dăduse viață? Nu arăta totuși ca o femeie care a născut de trei ori. Nu-i venea să creadă că distinsa curtezană Kokonoe, îmbrăcată cu mult bun-gust, calmă și plină de viață, citind parcă în inimile clienților, era mama ei, și gândul a făcut să răbufnească în sufletul lui Tomoko exasperarea încercată zilele trecute.

În clipa când pregătea să se îndepărteze de grilaj, a auzit un glas mai puternic decât al paznicului venind dinspre clienții ce formau gardul uman:

— Ia, uite! Baba se dă mare curtezană!

Insulta nu țintea decât o curtezană, pentru că doar Ikuyo depășea vârsta de treizeci de ani; celelalte nu aveau cu mult peste douăzeci. Femeile au pufnit într-un râs zgomotos, iar bărbații care până atunci o priviseră pe Kokonoe cu admirație încercau să revină cu picioarele pe pământ, schițând zâmbete discrete.

În ținuta și atitudinea lui Ikuyo se vădea cu siguranță ceva care o făcea mai degrabă mare curtezană, nu prostituată vulgară.

„Baba se dă mare curtezană!"

Trecătorii au început să se risipească, râzând, deși paznicul tot căuta să-i rețină. Și duși au fost.

Tomoko a asistat la scena penibilă, pironită locului. Nu mai suporta să rămână acolo, și totuși exasperarea s-a transformat într-o cruzime ce o împingea să se uite nestingherită la Ikuyo.

Ikuyo auzise fără îndoială insultele clienților și râsetele curtezanelor, dar stătea mai departe calmă și netulburată. Reflexele părului ei negru, mai seducătoare ca oricând, o orbeau. Abia acum i se înfățișa cu-adevărat neobișnuita frumusețe a curtezanei Kokonoe.

Capitolul 8

În şemineul din lemn gros de dud focul ardea zi şi noapte, iarnă și vară, iar marginile-i negre străluceau fiindcă patroana deprinsese obiceiul să le frece îndată ce zărea un firicel de cenușă. Chiar și în acest moment, ascultând vorbele aspre ale soțului, le lustruia cu o cârpă uscată, încercând să se abțină de la comentarii. Mâinile ei frumoase cu degete subțiri, de un luciu ca de ceară, o pedepsiseră, o crescuseră și o modelaseră pe Ochobo timp de patru ani. De câte ori o loviseră? De câte ori o ciupiseră degetele ei? Tomoko vedea mâinile palide lustruind marginile șemineului cu o cârpă gălbui-cenușie ca pe niște năluciri dispărând în neant.

— Să știi că nu ne este deloc ușor să ne despărțim de tine după ce te-am crescut atâta amar de vreme, și nevastă-mea regretă la fel ca mine plecarea ta. Însă nu Kanō-rō e în măsură să ia asemenea decizii. Ar fi bine să înțelegi că suntem obligați să respectăm niște reguli stabilite în Nichōmachi cu foarte mult timp în urmă.

— Da.

— Bineînțeles că tu și curtezana Kokonoe trebuie să vă dobândiți libertatea, numai că mama ta va mai lucra aici vreun an de zile ca să recupereze perioada în care a făcut pauza forțată de împrejurări. Tu ai datoria ca de-acum încolo să ai grijă de ea pentru că nu mai are alt sprijin. Așadar, e în favoarea ta să intri într-o veritabilă casă de gheișe, nu să stai la noi. Înțelegi?

— Da.

— Ai avut șansa să fii gheișă-ucenică mai multă vreme pentru că nu-ți arăți vârsta. Dacă vei deveni gheișă adevărată după ce

pleci de-aici, suratele tale mai mari de acolo se vor bucura cu siguranță. Va fi un început bun pentru tine, nu crezi?

— Da.

Tomoko răspundea automat, clătinându-și cocul, însă nu era atentă la vorbele patronului.

Nichōmachi își pierduse treptat o mulțime din vechile tradiții, casele de ceai cam dispăruseră, cele de rendez-vous de asemenea, curtezanele de rang înalt și micuțele lor slujnice, *kamuro*, se zăreau tot mai puțin. Era imposibil să mai rămână un renumit cartier de bordeluri. În plus, nici nu mai avea dreptul să păstreze gheișele alături de fetele care practicau prostituția. N-ar fi fost nevoie să audă explicațiile patronului Jirōzaemon Kanō, pentru că Tomoko știa toate astea de mult. Așadar, nu găsea nimic nou sau surprinzător în afirmațiile sale. Absolut toată lumea de la Kanō-rō – inclusiv un copil ca Tomoko – știa că va sosi ziua în care se va desființa sistemul mixt de gheișe și curtezane în același local.

Înțelesese din clipa când a chemat-o patronul și mai ales văzând încordarea de pe chipul patroanei. De la un timp, suratele mai mari nu vorbeau despre altceva când se adunau în salonul comun. Pe fete le frământa atât momentul când se vor schimba lucrurile și locul unde vor merge, cât și soarta lor. Doar Tomoko tăcea și nici griji nu-și făcea pentru că ea nu cunoștea pe nimeni care s-o ajute. Și-a amintit de prietena ei Ochoma, transferată cu un an în urmă. Privea absentă fără să se îngrijoreze pentru viitorul ei incert.

În timp ce vorbele patronului se risipeau în încăpere, lui Tomoko i-a dispărut brusc senzația de iritare; era învăluită de o emoție stranie. Ciudat. Nu era bucuria că va scăpa de mâna aceea ca de ceară și de loviturile pe care i le aplicase. Faptul că părăsea Kanō-rō nu însemna numai despărțirea de patroni, ci și de mamă. Când patronul i-a amintit de datoria ei de fiică față de mama care nu mai avea alt sprijin pe lume, s-a cutremurat toată. A copleșit-o sentimentul insuportabil că Ikuyo e mama ei adevărată și deopotrivă gândul că n-ar fi simțit așa ceva dacă aceasta s-ar fi comportat ca o adevărată mamă. Nu prea îi era limpede când puseseră stăpânire pe ea asemenea simțiri.

Patronul bătea darabana cu pipa lui cu muştiuc de aur şi tub de bambus. Zărind pipa ce-şi pierduse strălucirea, Tomoko şi-a dat pe loc seama că va părăsi definitiv locul acela.

A venit şi rândul patroanei să spună câteva cuvinte:

— Ochoma nu mai e, iar acum, că pleci şi tu, eu o să rămân singură. Mă întristează, peste măsură, însă, ţinând cont că e spre binele tău, o să mă străduiesc să nu plâng.

— ...

Lui Tomoko îi displăcea profund un discurs lacrimogen de soiul ăsta şi, cu cât patroana devenea mai teatrală, cu atât fetiţa se retrăgea mai adânc în ea însăşi.

— Tot ce-ţi cer e să-mi fii recunoscătoare pentru ceea ce te-am învăţat. Cu talentul tău, te vei descurca oriunde.

— ...

Patroana a luat tăcerea lui Tomoko drept tristeţe, socotind că fetiţa a amuţit când a înţeles că se fixase deja ziua despărţirii. Ochii migdalaţi i s-au umplut de lacrimi care au prins să-i picure pe genunchi. Femeia şi i-a şters repede cu mâneca.

— Să ştii că am considerat că eşti o fiică pentru mine... întotdeauna atât de drăgălaşă... Aşa e soarta...

Patroana, mai nemiloasă ca diavolul de atâtea ori, putea vărsa lacrimi la comandă şi fetiţa îi cunoştea bine cele două feţe. Azi o uimise însă emoţia profundă din vocea ei.

— Cu toate că în faţa lui Kokonoe ne-am prefăcut că n-avem habar că sunteţi fiică şi mamă, să ştii că tu îi aparţii...

— Da.

— Du-te iute şi spune-i că ai de gând să reuşeşti în carieră şi că o să-i porţi de grijă.

— ...

Nu-şi imagina cum ar fi putut să-i spună că vine s-o recupereze. Era atât de fericită că se despart în sfârşit! Şi pentru că patronii n-aveau cum s-o înştiinţeze pe Ikuyo şi nici nu voiau ca ea să audă pe la colţuri, de la alţii, se cuvenea, după părerea lor, ca Tomoko să meargă la curtezana Kokonoe în cameră şi să-i dea de ştire.

Îi era din cale-afară de greu. În ultimii doi ani o întâlnise arareori, fie în salon, la masă, ori când îşi aştepta clienţii, sau o zărea

întâmplător în compania vreunui bărbat. Tomoko nu-i mai călcase pragul. Distanța dintre mama și fiica ce locuiau sub același acoperiș era chiar mai mare decât dacă ar fi trăit la mare depărtare una de alta. Pe când urca scara lăcuită în roșu, Tomoko își simțea inima grea. Cu fiecare treaptă povara părea s-o apese tot mai tare, iar senzația de fericire încercată cu puțină vreme în urmă se risipea ca fumul.

Încăperea personală a curtezanei Kokonoe se afla în capătul coridorului, într-un colț îngustat, unde se vedea o plăcuță cu inscripția „Kokonoe" – o odaie retrasă și total diferită de camera din vremea când fusese favorita de la Kanō-rō. Tomoko a îngenuncheat în fața ușii ca să-și anunțe vizita.

— Scuzați-mă. Sunt Ochobo. E cineva înăuntru?

N-a primit nici un răspuns. Era începutul după-amiezii și Ikuyo nu cobora niciodată în salonul comun. Puțin probabil să nu fi fost în cameră. Știind că mama ei nu pleacă la cumpărături numai ca să se afle în treabă, Tomoko s-a gândit că poate e în baie. Zicându-și că, în fond, îi este mamă și n-are cu ce să greșească dacă intră, a deschis încet ușa.

Interiorul arăta luxos: perne somptuoase din mătase de Yūzen, un scrin acoperit cu o cuvertură elegantă, masa de toaletă dichisită, încărcată cu lucruri de bună calitate, comandate de Ikuyo. Dintre cele aproape douăzeci de curtezane de la Kanō-rō, Ikuyo era, în mod cert, singura pasionată de croitorie. În trei ani de meserie, își cumpărase întotdeauna țesăturile care i-au plăcut și le cususe după bunul plac. În ciuda faptului că era plină de datorii, cheltuia nebunește. Favorita bordelului de vreo jumătate de an purta lucruri mult mai prejos decât cele alese de Kokonoe, care se dovedea la fel de pretențioasă ca o curtezană de rang înalt din perioada de aur a cartierului Yoshiwara. Patroana o mai avertiza din când în când, supărată, că-i crește datoria, dar fără nici un rezultat. Nimeni n-o întrecea pe Ikuyo în privința garderobei. Deținea cele mai multe chimonouri obișnuite și de ceremonie, chiar și unele cu trenă sau din crep pe care nici nu prea avea ocazia să le îmbrace. Cumpăra fără ezitare tot ce-i plăcea. Negustorul de

mătăsuri o flata de fiecare dată pentru gustul desăvârșit și luxul cu care-și întrece patroana.

Ikuyo își limita plăcerea luxului la țesături. Chiar dacă ar fi dorit să-și satisfacă pofte gastronomice rafinate, restaurantele cartierului nu le puteau îndeplini. Chimonourile săreau în ochi, în schimb mobilierul din camera ei era de o mare simplitate: șemineul lăcuit, dulapul în perete, scrinul, toaleta. Toate erau vechituri, cumpărate de patron la mâna a doua, arhisuficiente totuși pentru o încăpere de curtezană.

Tomoko s-a apropiat de șemineu, a scormonit cenușa cu vătraiul și a zărit două sau trei bucățele de jăratic cât boaba de fasole. Focul era pe cale să se stingă. Până și neglijarea lui spunea multe despre caracterul nepăsător al lui Ikuyo. Slujnicei nu i-ar fi trebuit nici ei cine știe ce talent ori bunăvoință ca să-i întrețină camera. Aici și cărbunii erau de proastă calitate. Tomoko a luat câțiva din găleată și a ațâțat focul cu toată priceperea ei. Ușori și cu formă neregulată, s-au aprins greu și fetiței i-a luat ceva timp până când au început să ardă. Îi plăcuse întotdeauna să aprindă focul. De data asta, fiind prea aproape când a suflat în sobă, a ridicat în aer o pulbere de scântei agățate de cărbuni. Ar fi trebuit să sufle direct în foc până se înălțau flăcările, ca să nu mai stârnească norii de cenușă. Avea nevoie de tehnică și concentrare.

— A, aici erai?

Tomoko nu și-a dat seama de prezența lui Ikuyo până când n-a auzit-o vorbindu-i.

— Ah!!!

— Ce toantă ești! De ce te-ai mai ostenit... îmi aducea slujnica niște jăratic.

Tomoko a ridicat privirile, uluită.

Ikuyo ieșise din baie cu un prosop ud în mână. Purta un chimono de casă verde, strâns ușor peste piept. În ultima vreme era culoarea ei favorită, doar că nuanța chimonoului de pe ea părea chiar țipătoare – un verde crud de bambus. Nu numai că nu se potrivea defel unei femei de peste treizeci de ani, dar nici măcar pentru o prostituată nu putea fi socotit un veșmânt nimerit. Câteodată Ikuyo cobora la masă îmbrăcată așa, reușind să le uluiască

și pe colegele care o cunoșteau foarte bine. De fiecare dată când se întâmpla asta, lui Tomoko îi venea să intre în pământ de rușine. Se simțea extrem de jenată că-și vede mama provocând prin vulgaritate și iscând bârfe interminabile. Nuanța aceea de verde-gălbui se mai purta la spectacole, însă nu era o culoare des întâlnită. Și totuși, se potrivea minunat tenului alb al lui Ikuyo, care-și atrăgea astfel și mai tare antipatia fetelor. Unele, cu limba ascuțită, îi aruncau răutăți în față, ironizând-o că se străduia zadarnic să se facă plăcută, de vreme ce nu mai reușea să-și vândă farmecele de curtezană, însă lui Ikuyo nici că-i păsa. Puține femei se stăpâneau, rămânând indiferente la reacțiile de gelozie ale semenelor. În asemenea momente, Ikuyo nu mai era femeia exilată în cămăruța cu lampă de gaz, râșnind frunze de ceai, ci o femeie cu față albă, fără expresie, pe care nu simțeai nevoia să o compătimești. Nuanța de verde-gălbui a chimonoului îi punea și mai mult în valoare chipul trufaș.

Așa cum stătea acum în fața fiicei, proaspăt ieșită din baie, cu pielea puțin înroșită de la apa caldă, îmbrăcată într-un chimono lejer, Ikuyo arăta extraordinar. Curtezana Kokonoe nu se mai vindea la fel de bine ca pe vremuri, însă mai avea clienți care îi solicitau favorurile cu regularitate și pasiunea lor depășea de multe ori granițele permise de asemenea relații. Ikuyo avea un talent înnăscut să-i înnebunească pe bărbați, dar lui Tomoko îi era greu să priceapă așa ceva. Recunoștea totuși că mama ei avea un farmec irezistibil, în fața căruia nimeni nu putea rămâne nepăsător... nici măcar ea... și simțea totodată cum ura îi devorează sufletul.

— Ce s-a întâmplat, te-a certat patroana?

— Nu, dar...

A vrut să-i explice mamei ce caută acolo dar, când a văzut-o trecând prin fața ei și așezându-se la oglindă, s-a răzgândit. A surprins-o grozav apariția pe masa de toaletă a unui țoi cu *sake*. Ikuyo l-a luat cu mâna dreaptă și și-a umplut palma stângă făcută căuș. L-a lăsat jos, a vărsat din conținut și-n mâna dreaptă și și-a vârât fața în pumni. Era cea mai nouă metodă a ei de înfrumusețare. Băutura savuroasă, cu un buchet plăcut, n-avea cum să dăuneze pielii. Nimeni nu știa cum de-i venise ideea, însă de aproape doi

ani, în fiecare seară și dimineață Ikuyo își aplica *sake* pe față, pe gât, pe brațe și pe mâini până-n vârful degetelor și apoi se masa până ce lichidul pătrundea în piele. Tomoko n-a zis nimic, știind prea bine că Ikuyo nu trebuia deranjată când se ocupa de propriul corp. La peste treizeci de ani ai ei, unica ei grijă devenise îngrijirea pielii. Evaporându-se rapid în contactul cu trupul proaspăt ieșit din baie, băutura lăsa în urma ei o peliculă ușor lipicioasă, netedă și lucitoare. După ce s-a uscat perfect, a aplicat fondul de ten și rujul. Încheindu-și tot ritualul, Ikuyo s-a întors spre fiica ei:

— Ființă ciudată, de ce-ai venit?

— Mamă...

— Te-am întrebat... ce-i cu tine aici?

— Plec de la Kanō-rō.

S-a întors la oglindă și și-a aranjat meticulos șuvițele de păr răvășite. Nu s-a arătat surprinsă de vestea primită.

— A, da? a sunat tot comentariul ei.

— Plec la sfârșitul lunii.

— Hmm. Și unde mergi? întrebă ea indiferentă, frecându-și între timp buza de jos cu degetul arătător, plin de cremă roșie cu esență de camelie.

— La Tōkyō.

— La Tōkyō? întrebă ea, apăsat.

Ikuyo se încordă un pic și apoi se întoarse către Tomoko. Chimonoul verde-gălbui i se desfăcu la poale dezvăluind un jupon de un roșu aprins.

— Și unde anume în Tōkyō?

— În cartierul Akasaka.

— Ce norocoasă ești că pleci la Tōkyō!

Tomoko n-a știut cum să reacționeze la tonul încărcat de invidie. Nu putea nici să-i spună că patroana a trimis-o să-i anunțe plecarea pentru că așa se cuvenea, însă nici nu-i venea să părăsească încăperea fără un cuvânt. Între timp, focul a izbucnit brusc, zgomotos. Tomoko l-a zgândărit cu vătraiul și a mai aruncat cărbuni în flăcările înalte.

— La Tōkyō! repetă Ikuyo, privind în gol. Când pleci?

— În ultima zi a lunii sau în prima zi a lunii viitoare.

— Cam din scurt...

— Da.

— Așadar ne despărțim.

Tomoko își privi mama, surprinsă. Același ton ca și al patroanei când suspinase „așa e soarta!".

Cu fața sclipind de la *sake*, cu juponul roșu ieșind de sub chimonoul verde-gălbui și mișcările senzuale din fața oglinzii, Ikuyo nu răspândea un aer matern în jur. Și totuși, se insinua o anumită emoție, tulburând-o pe Tomoko și făcând-o să coboare în grabă ochii inundați de lacrimi.

— N-am făcut nimic pentru tine.

— Mamă, eu...

— Ai grijă de tine în noua casă și scrie-mi și mie din când în când.

— ...

— Nici eu nu am chef să mai rămân aici. Mi-ar plăcea să merg la Tōkyō... dar mi-au cam trecut anii și nu mai am de ales...

— Nu spune asta, mamă. O să vin după tine.

— Tu te duci în Akasaka. E un cartier foarte renumit pentru gheișe. Nu mă îndoiesc o clipă că odată plecată de-aici o să începi o carieră grozavă. Știindu-te fericită, o să mai prind și eu curaj ca să îndur viața asta deși rămân singură. Nu că țin neapărat să mai stau aici, dar n-am încotro.

— Mamă, o să te iau la mine cât pot de repede.

Tomoko s-a apucat cu ambele mâini de marginea șemineului. Lacrimile îi șiroiau pe obraji. Până la urmă se comportase ca o fiică devotată, așa cum îi recomandase patroana, numai că, în loc să fie fericită că vorbele i-au venit pe buze în mod firesc, o încercau sentimente contradictorii. Sosise clipa despărțirii de mama cea detestată în ultima vreme. Totuși se lăsa pradă lacrimilor, puternic legată de femeia care-i dăduse viață. Era mult prea mică la paisprezece ani ca să-și poată explica ce i se întâmplă, dar simțea teama furișându-i-se până în străfundul inimii.

— Tomoko, uite, îți ofer un chimono... un chimono frumos pe care-l vei putea purta chiar și în Akasaka. Eu l-am croit și cusut.

Ikuyo s-a ridicat clătinându-se deoarece călcase pe marginea chimonoului și astfel a fost obligată să se târască în genunchi până la Tomoko. Fetiței i s-a tăiat răsuflarea. A pus șovăiala lui Ikuyo pe seama regretului mamei care se desparte de copil, numai că Ikuyo a împins repede un picior înainte și s-a ridicat brusc cu un plescăit enervat. O clipă i s-a văzut pielea albă a piciorului până sus, pentru că i se trăsese și juponul. Deși nepudrat, era alb, dar strălucea altfel decât ceafa și brațele. Însă nu albul acela a uluit-o pe Tomoko. Răsuflarea i s-a tăiat din pricina miresmei pe care a simțit-o venind dinspre jupon.

Tomoko cunoștea foarte bine mirosul intim acrișor specific curtezanelor, pentru că îi izbise nările ori de câte ori intra în salonul comun. Nu era cazul lui Ikuyo. Ei îi plăcea să se spele îndelung și cu grijă, așa că mirosea cu siguranță altfel. Pe Tomoko a surprins-o de data aceasta mireasma dulce-acrișoară și a rămas holbându-se la mama ei. A simțit că lacrimile i se retrag asemenea mareei.

— Cum ți se pare?

Ikuyo a pus în fața fiicei sale, cu un foșnet mătăsos, veșmântul învelit în hârtie fină, pe care tocmai îl scosese din scrin. În fața ochilor i s-a desfășurat un splendid chimono din crep.

— Ți-l dau ție. Desfă-l!

Când sosise la Kanō-rō, Ikuyo se număra printre curtezanele politicoase, dar după trei ani începuse și ea să fie mojică, iar asprimea și-o exersa îndeosebi când vorbea cu fiica ei. Kokonoe, curtezana de-acum, nu mai păstra nimic din fosta Ikuyo de pe vremea când lumea o admira pe tânăra domnișoară Sunaga, provenind dintr-o familie de mici proprietari, dintr-un sat aproape de orașul Wakayama. În ciuda apucăturilor extravagante, Ikuyo se deosebea atunci printr-o finețe ce dispăruse cu desăvârșire. Dacă îi mai rămăsese totuși ceva, acel lucru era frumusețea.

Tomoko a desfăcut nodurile cu vârful degetelor și a deschis pachetul. Ikuyo a întins repede mâna ca să apuce gulerul chimonoului și, după ce l-a scuturat energic, l-a etalat în fața fetiței.

— E frumos, nu? Cu cât mă uit mai bine la el, cu atât îmi plac mai mult nuanțele. E chimonoul meu preferat.

Pe un fundal mov-roșiatic se deslușeau vițe subțiri de iederă, ce se răsfirau tot mai mari de la umeri spre poale. La prima vedere părea un chimono obișnuit, însă modelul din partea de jos îl transforma într-unul foarte luxos. Tomoko și-a amintit că mama ei îl purtase mult cu un an în urmă, chiar și la cele două spectacole de la Teatrul *Muguri de Bambus*. Pe Tomoko n-o legau amintiri plăcute de prima ei ieșire la teatru și de aceea încercase să se eschiveze de fiecare dată, rămânând singură acasă. Totuși, primăvara trecută acceptase să meargă la spectacol, poate și pentru că urma să se despartă de Ochoma și dorea să fie împreună cu ea pentru ultima oară. Ikuyo, cu o ținută impecabilă, stătuse atunci semeață și tăcută în mijlocul lojei, aruncând priviri disprețuitoare curtezanelor care trăncăneau fără încetare. Spre deosebire de Tomoko, ea era înaltă, așa că se desprindea vădit de colegele ei, precum cocorul într-un cârd de gâște. Cine n-o cunoștea n-ar fi luat-o drept curtezană de la Kanō-rō pe cea îmbrăcată în culori stridente, însă de un rafinament rar întâlnit.

Văzând-o pe Tomoko contemplând chimonoul, a repezit-o:

— Ți-am zis că ți-l dau.

— Mulțumesc mult.

Când Tomoko s-a așezat în genunchi, cu palmele pe rogojină, ca să-i mulțumească mamei după cum cerea eticheta, au săgetat-o amintiri dureroase. Și celălalt chimono avusese tot viță de iederă... chimonoul pe care venise să i-l dăruiască, de parcă și-ar fi amintit subit că are o fiică... la bunica acasă... după ce se recăsătorise cu fiul căpeteniei satului... același motiv floral... chimonoul sfâșiat de Tsuna, ajuns îmbrăcăminte pentru păpușă... păpușă distrusă de surioara vitregă, Yasuko... uitată acasă la mama ei în ziua când o vânduseră casei Kanō... chimonoul făcut bucăți-bucățele într-un acces de furie de bunica ei, Tsuna, și tentativa ratată de sinucidere, într-o zi ploioasă, încercând să se spânzure de un arbore de *kaki*... cadavrul cu dinții lăcuiți în negru... toate, absolut toate se preschimbaseră în tot atâtea vițe de iederă funebre, se agățau de păpușa ei și tot creșteau... tot creșteau. Tomoko a rămas tăcută, cu privirile pironite pe chimonoul primit de la mamă.

— Ce nepoliticoasă ești!

Ikuyo s-a supărat foc. Și-a ridicat ochii spre tavan, s-a întors iar spre oglindă și a început să se machieze furioasă.

Își făcuse pesemne apariția un client mai grăbit, pentru că, deși încă lumină afară, se stârnise agitație în salonul de jos. Ikuyo și-a dat cu un strat gros de pudră albă, însă rezultatul nu-i plăcea defel. Tomoko, cu chimonoul în brațe, s-a gândit mult dacă să se ridice și să plece sau să mai stea. Și-a dat iute seama că nu mai are de petrecut la Kanō-rō decât trei sau patru zile. Nu îndrăznea totuși să se ridice, știind că urma să se despartă de mama ei pentru o perioadă mai lungă de timp.

— Tomoko, i se adresă ea fetiței după ce-și verifică machiajul de pe frunte și obraji și constată că totul e în ordine.

— Da.

— Te-au fotografiat?

— Da.

— Ai văzut pozele?

— Da, le-am văzut.

— Le ai?

— Nu. Cred că patroana le-a dat la biroul de plasament.

— A, da?

Fața lui Ikuyo din oglindă era acoperită cu pudră albă de la buze până la sprâncene și ochii ei negri ieșeau bine în evidență. Tomoko nu-și putea desprinde privirile de la ochii aceia frumoși și expresivi.

— Și cum au ieșit pozele?

Când s-a întors spre ea să-i pună întrebarea, Tomoko a simțit fiori văzându-i fața albă, chiar mai palidă și mai fantomatică decât cea din oglindă. Se părea că pe Ikuyo chiar o interesau fotografiile.

— Mi s-a spus că au ieșit perfect.

— Adică sunt făcute în așa fel încât să semene cu realitatea?

— Așa se pare.

— Hmm.

Ikuyo s-a întors spre oglindă ca să-și contemple insistent fața, murmurând iarăși un „hmm". O preocupa ceva. Deși se temea

că o s-o certe pentru că-și bagă nasul unde nu-i fierbea oala, Tomoko nu și-a putut înfrânge curiozitatea.

— Mamă, ce s-a-ntâmplat?

— Nimic deosebit. Că veni vorba de poze, mi-am făcut și eu unele mai deunăzi. Mă întreb cum or fi ieșit.

— Aaa.

Obiceiul de a expune pozele curtezanelor la intrare în loc de a le înșirui pe fete după grilaj începuse să fie practicat cu oarecare întârziere în Nichōmachi, urmând să fie pus în aplicare și la Kanō-rō. În Tōkyō dispăruse demult. Tomoko și-a amintit că toate fetele se gătiseră frumos cu câteva zile în urmă și se duseseră la fotograf. Era limpede că pe Ikuyo o interesa fotografia sa.

— Ei susțin că reproduc întotdeauna originalul.

— Da. Până și modelul chimonoului iese ca în realitate.

— Chimonoul... da, merge, dar...

Ikuyo s-a apropiat de oglindă și a apăsat cu arătătorul spre coada ochiului.

— Dacă se văd și ridurile astea... atunci nu-mi convine.

Până să-i atragă atenția, Tomoko nu observase dungulițele fine care nu se puteau numi riduri, așa că n-avea cum s-o aprobe. A frapat-o însă faptul că sprâncenele și buzele nu ieșeau în evidență pe fața pudrată, iar când vorbea, gura semăna cu o gaură neagră, făcând-o să arate mai stranie decât atunci când nu spunea nimic. Chipul copleșit de tristețe nu părea nici tânăr, nici bătrân, dar trăia... trăia o viață întunecată în contrast izbitor cu albeața pudrei. De ce oare machiajul trebuie să fie cu atât mai luminos cu cât viața e mai posomorâtă? Sau Ikuyo se machia așa strident tocmai pentru că se temea de tristețe și de singurătate? Tomoko s-a cutremurat când și-a văzut mama atât de obsedată și de ridurile din colțul ochilor, și de începutul bătrâneții.

Înainte de plecarea la Tōkyō, patroana a supus-o unui ritual de purificare prin foc. Privind scânteile ce zburau în juru-i, însoțite de sunete de metal izbindu-se de piatră, Tomoko, îmbrăcată într-un chimono de mătase prea puțin elegant, simțea că o așteaptă un drum nou în viață. Mijeau zorile. Nichōmachi era cufundat

într-o liniște desăvârșită. În camera lui Ikuyo se afla probabil un client și amândoi dormeau buștean.

— Ai grijă de tine!

Tomoko a luat poziția cuvenită, cum cerea eticheta – aplecată mult, cu mâinile pe genunchi.

— Vă mulțumesc pentru tot ajutorul acordat.

A ieșit. Intermediara de la oficiul de plasament mergea înainte, iar Tomoko, după ea, cu pași mărunți. Ajungând la intrarea principală, s-a oprit deodată ca să privească panoul cu fotografiile curtezanelor. Semăna cu gravurile de pe vremuri – portrete surâzătoare în rame rotunde cu diametru de vreo cinci *sun*. Chipurile întrezărite de sub stratul de pudră și de ruj nu arătau prea grozav și păreau să trădeze originea lor modestă – aproape toate fiice de țărani din regiunea de nord-est. Pe vremea când stăteau după grilaj ca să le aleagă bărbații, strălucirea tinereții ascundea absența oricărei cizelări ce frapa acum de la distanță. Nu atrăgeau cu nimic. Singură Kokonoe strălucea prin frumusețe. Fotografia cu pupile mari și sclipitoare, nas drept, buze frumos conturate și zâmbet fermecător risipea cu siguranță spaimele neîntemeiate ale lui Ikuyo, precum și îngrijorarea lui Tomoko.

— Grăbește-te, pierdem trenul! îi strigă intermediara, întorcându-se spre Tomoko. Exact în clipa aceea, fetița țâșni în casă.

— Doamnă! Doamnă!

O chema disperată pe patroană, dar intermediara a fugit după ea și a prins-o:

— Ce faci? Ți-am spus că pierdem trenul!

A apucat-o pe Tomoko de umăr cu mâna ei mare. Fetița a încercat să se elibereze din strânsoare și deodată mâneca jachetei *haori* i s-a deșirat cu un pârâit.

— Ce s-a întâmplat?

Prevenită de o slujnică, patroana a venit în fugă. Pesemne că voia să se dezbrace, pentru că își ținea *obi*-ul desfăcut cu amândouă mâinile.

— Doamnă!

Cuvintele lui Tomoko se prăvăleau parcă fără noimă.

— Mama... vă rog mult... aveți grijă de mama.

Nici n-a isprăvit bine de rostit vorbele, că a și țâșnit în stradă, fără să se mai oprească în fața panoului cu fotografii. Pe de-o parte o stăpânea ușurarea că vorbise, pe de alta, o încerca regretul că poate a spus ce n-ar fi trebuit să spună.

Pașii intermediarei care-i căra bagajul, căutând s-o ajungă din urmă, răsunau ca niște pași înspăimântători de demon. Tomoko se grăbea cât putea de tare, înaintând parcă și cu mâinile. La gara din Shizuoka, a avut senzația că i s-a alungit brusc brațul stâng. Mâneca descusută, atârnând jalnic, îi acoperea doar pe jumătate brațul înroșit de frig.

Capitolul 9

După ce i-au coafat pentru prima oară părul într-un coc mare, stil *takashimada*, și i-au pudrat cu alb fața bucălată, sărea în ochi buza de jos rujată intens. Un *obi* cu imprimeul plin de evantaie strângea chimonoul somptuos, presărat discret cu broderii, peste care un *haori* mov-roșiatic răsfira un car plin cu bujori înfloriți. O ținută splendidă cu care se putea mândri doar Tsukawa-ya din cartierul Akasaka. Spatele, pieptul și mânecile chimonoului purtau blazonul casei vopsit în alb – *Agarifuji*.

Mânecile, aparte și ele, atârnau prea lungi pentru micuța Tomoko, însă patroana comandase chimonoul fără să-și bată capul cu statura fetiței. *Obi*-ul rotund și încheiat sus, marcă Mitsukoshi, strălucea orbitor în timp ce Tomoko înainta, în plină zi, în urma gheișelor însoțite de un bufon profesionist și un trăgător de ricșă. Persoana care transporta *shamisen*-ul încheia procesiunea de pe străzile cartierului Akasaka – loc înfloritor și în mare vogă de un an sau doi.

De fiecare dată când ajungeau în dreptul unei ceainării sau case de gheișe, bufonul își potrivea gulerul, se apuca de grilaj cu o mână și apoi strigau cu toții în cor, până se deschidea poarta:

— Bună ziua! Am veniiiiiit!

— Daaaaa!

— Dorim să v-o prezentăm pe domnișoara Bujorel, gheișă oficială la Tsukawa-ya.

Numărându-se printre cele mai renumite din cartier, alături de Hayashi și Harumoto, Tsukawa-ya dăduse tuturor de veste cu o zi în urmă, oferind cadouri sub forma unor bonuri valorice

de la magazinul Mitsukoshi. De aceea, toate angajatele caselor de gheișe și de ceai o așteptau cu nerăbdare, aliniate la intrare.

— E frumoasă foc! Doamne, ce gheișă!

— Câtă extravaganță! Doar Tsukawa-ya oferă așa ceva.

— Domnișoară Bujorel, vă rog să vă întoarceți puțin. Ce *obi* fermecător! Sunt sigură că i l-a ales gheișa Tarōmaru. Se vede bunul gust de la distanță!

— Cui îi vine să creadă că până mai ieri târa mâneci de doi *shaku* șase *sun* lungime, ca ucenică de gheișă!

— În seara asta domnul Kochōen dă un banchet și ar fi minunat dacă ai participa. Cu o asemenea frumusețe!

Patroana și gheișele de seamă, îmbrăcate în chimonouri din bumbac, înșirate la intrarea îngustă, o măguleau peste măsură. I se făcuse mare publicitate, iar prezentarea somptuoasă crease în cartier vâlvă fără precedent. Toată lumea fremăta de bucurie.

— Am auzit că a ajuns deja la cincizeci la sută, e adevărat? întrebă cineva.

— Da, a stat doar un an la treizeci la sută, răspunse iute gheișa cu numele de Gorōmaru.

— Extraordinar! Domnișoara Bujorel a atins atât de repede pragul de cincizeci la sută? E chiar o excepție la Tsukawa-ya!

Treizeci la sută însemna câștigul gheișelor de rang inferior, care dispuneau doar de câteva obiecte personale, patronii asigurându-le chimonourile și brâurile. Aceștia păstrau pentru ei șaptezeci la sută din venituri. În categoria de „cincizeci la sută" intrau gheișele care și le procurau singure, așa că le revenea jumătate din onorariu. Tsukawa-ya obișnuia să le crească încă din fragedă copilărie și să le plătească cu treizeci la sută pe toată perioada uceniciei și inițierii, și chiar ulterior. Tomoko își făcuse intrarea aici la vârsta de paisprezece ani, ca ucenică, și doar într-un an ajunsese la statutul de gheișă oficială. Odată recunoscut, statutul ei le obliga pe celelalte să i se adreseze cu formula de reverență „soră mai mare".

Dar apelativul suna anapoda, fiindcă Tomoko nu arăta de cincisprezece ani, ci tot ca o fetiță. Înțelegând că adresarea politicoasă ar putea-o stânjeni, chiar și folosită cu intențiile cele mai bune, fetele au hotărât s-o poreclească Bujorel.

Prezentarea costisitoare, splendoarea chimonoului, faptul că o însoțea un bufon profesionist, recomandarea elogioasă a lui Gorōmaru drept gheișă de înaltă clasă, ca și saltul rapid la categoria „cincizeci la sută" indicau extrem de limpede o intrare triumfală în lumea gheișelor. Lumea florilor și sălciilor... de neconceput fără ajutorul unui bărbat bogat care să nu se sperie de cheltuieli excesive. Însă nimeni nu îndrăznea să facă o aluzie cât de mică la existența unei asemenea persoane. În schimb, cu toții ridicau în slăvi casa Tsukawa-ya căreia îi aparținea Tomoko.

Când purtătoarea de *shamisen* i-a prins brâul cel nou foarte strâns, după ce ea însăși asudase din pricina efortului, lui Tomoko aproape că i s-a tăiat respirația. Iar acum, văzându-le pe gheișe cum o răsfață de parcă pleca la măritiș și știind că nu i se îngăduiau întrebări și discuții – drept ce revenea doar celorlalte gheișe sau purtătoarei de *shamisen* – Tomoko era departe de a-și simți sufletul la fel de strălucitor ca ținuta. Răspundea complimentelor cu surâsul încântător cerut de etichetă, dar mintea îi zbura aiurea.

Se trezise dimineață la ora cinci ca să meargă la coafeză și acum rememora gândurile care au bântuit-o când o pieptăna. Privind în oglindă cum îi crește cocul imens *takashimada*, la care fetele de rând aveau dreptul doar la ceremonialul nupțial, și-a reamintit toate pieptănăturile purtate de-a lungul vremii, începând cu cea de paj, *kappa*, potrivită fetițelor aflate în slujba gheișelor. Înainte de plecarea la Shizuoka, își aranjase părul în *chigomage*, un fel de coc format din două bucle mari laterale, iar apoi în *momoware*, semănând cu o sferă uriașă, de regulă întâlnit doar la fetele de șaisprezece-șaptesprezece ani. În sfârșit, ajunsă în Akasaka, a trebuit să se supună altui obicei. Gheișele-ucenic de aici erau pieptănate cu coc *tōjinmage* și pe ea o avantajase, pentru că șuvițele îi atârnaseră libere pe tâmple. Iar din toamna trecută, *yuiwata*, unul dintre stilurile *shimada*.

Coafeza în vârstă de vreo patruzeci de ani îi strânsese cu toată forța șnurul ce-i ținea părul sus, apucând un capăt cu dinții. Tomoko încă mai simțea cum durerea îi străpunge pielea capului. De obicei, cocul *tōjinmage* al ucenicelor nu se preschimba în

pieptănătură *shimada* până ce gheișa nu era vândută unui client și nu avea loc ritualul dezvirginării, numit *mizuage*.

Tomoko nu cunoștea detaliile care i-au permis mutarea de la Kanō-rō din Shizuoka la Tsukawa-ya din cartierul Akasaka. Neavând datorii însemnate, fusese răsfățată aici de la bun început. Patroana casei Tsukawa, gheișa Tarōmaru, o remarcase pe Tomoko încă de la sosire și se purtase extrem de atent cu ea. Tarōmaru nu era frumoasă, dar reușise să-și cucerească o poziție incontestabilă, cu talent, inteligență și perseverență. La fetele pe care le angaja, prețuia inteligența mai presus de orice. Lumea chiar a auzit-o zicând: „Mi-am găsit succesoarea". Din clipa aceea, s-a ocupat cu dăruire de educația artistică a lui Tomoko, mult mai sever și mai elevat decât patroana de la Kanō-rō. În primul rând, a învățat-o să danseze și să exerseze fără pauză *kiyomoto*[1] și *nagauta*, luptând din răsputeri să o dezvețe de obiceiurile artistice provinciale pe care le deprinsese în Nichōmachi. Și-apoi, repeta mereu: „O să caut partenerul ideal care s-o dezvirgineze pe micuța asta".

În lumea florilor și sălciilor domneau alte concepții de viață decât cele din mediul obișnuit. De exemplu, dezvirginarea unei tinere gheișe de către un partener bogat însemna începutul unei cariere excepționale. Inițiatorul gheișei virgine se retrăgea de obicei și ea intra apoi în grija altui bărbat. O gheișă dezvirginată de un nobil sau de o personalitate din lumea financiară își găsea mult mai ușor un protector care s-o întrețină după aceea.

— Ciudată fetiță! O gheișă mai flușturatică stârnește veselie în jur, însuflețește petrecerile, dar copila asta n-are stofă pentru distracții. Ea impresionează prin cumințenie.

Când contele[2] Hidekimi Kōnami, un obișnuit al casei, i-a făcut un asemenea compliment, Tarōmaru a simțit că-i tresaltă inima de bucurie. S-a apropiat de el, în genunchi.

— Excelență, n-ați vrea să vă ocupați dumneavoastră de ritualul *mizuage*?

— Cum să mă ating de o copilă de doisprezece-treisprezece ani? ripostă el, uluit de propunere.

---

1 Baladă pentru teatrul de marionete.

2 Al treilea rang nobiliar ca importanță.

— E adevărat că e micuță, dar împlinește cincisprezece ani. Toată lumea se încăpățânează s-o trateze ca pe o copilă și asta mă îngrijorează sincer.

— Vorbești serios? Cincisprezece ani?

Contele Kōnami se bucura de faima unui mare petrecăreț în cartierele Akasaka și Shinbashi. Părul prea de timpuriu argintat îi dădea bărbatului prezentabil un aer oarecum bătrânicios. Femeile îl considerau un om de caracter. În ambele cartiere îl prețuiau pentru că iubea distracțiile și era darnic. Se simțise întotdeauna bine în mediul acela și îmbătrânea frumos. Patroana de la Tsukawa-ya vedea în el bărbatul potrivit ca să o dezvirgineze pe Tomoko.

În cele din urmă, contele Kōnami a anunțat-o pe Tarōmaru, prin intermediara unei proprietărese de ceainărie, că este gata să-i satisfacă dorința. Într-una din camerele celebrei Mikawa din Akasaka, ce servea și ca loc de rendez-vous, Tomoko, îmbrăcată la indicațiile lui Gorōmaru într-un chimono lung de corp, și-a petrecut noaptea în brațele contelui Kōnami și s-a trezit în zori femeie. Contele s-a purtat cu delicatețea și gingășia unui fin cunoscător în asemenea treburi, așa că Tomoko a avut răgaz să cugete. Știuse încă din Nichōmachi că asta urma să-i fie soarta și n-a fost deloc surprinsă. Chiar dacă nobilul se pricepea în arta iubirii, ea nu-i ignora vârsta și spera că-și cruță forțele. După ce-a adormit, Tomoko s-a dus liniștită să se spele, așa cum fusese învățată să procedeze. Pe când își potrivea chimonoul la lumina unei lămpi cu abajur de hârtie, i-a răsărit în minte mama ei rămasă în Nichōmachi. Amărăciunea unei vieți dedicată prostituției îi frângea pur și simplu inima. S-a prăbușit pe rogojină și a început să plângă, înăbușindu-și suspinele în mânecile chimonoului.

Având somnul ușor, bătrânul s-a trezit repede și i-a spus fetei cu blândețe să se întindă lângă el și să doarmă. Tomoko s-a apropiat fără zgomot, dar nu-și putea stăpâni lacrimile. Bărbatul vârstnic i-a mângâiat cu tandrețe umerii, spatele, coapsele, crezând că Tomoko plânge pentru că și-a pierdut virginitatea. N-a reușit s-o potolească. Cuibărindu-se la pieptul nobilului Kōnami,

Tomoko nu se gândea la trupul ei, acum femeie, ci la mama aflată departe, în Nichōmachi, așteptând cu nerăbdare vești de la fiică.

Nu s-ar fi spus că scrisorile trimise de Ikuyo erau pline de nerăbdare, ci mai degrabă de vanitate, insistând că în ultima vreme numărul clienților crescuse considerabil și că își redobândise titlul de favorită. Afirma clar că, plătindu-și datoriile, își permitea oricând să vină la Tōkyō, însă mai întâi voia să primească acordul patroanei de la Tsukawa-ya. Îi dădea lui Tomoko de înțeles că nu o poate lăsa la infinit într-un bordel. Cât despre vestea că a redevenit favorită, n-avea cum să nu fie o minciună sfruntată, oricât de frumoasă ar fi fost femeia de treizeci și doi de ani. Pesemne nu accepta s-o compătimească nici măcar fiica ei. Fetița, care asistase la prăbușirea morală a mamei la Kanō-rō, nu-și închipuia că-i crescuse popularitatea iarăși numai datorită fotografiilor afișate pentru clienți.

Cu capul pe pieptul contelui Kōnami și înăbușindu-și suspinele, Tomoko și-a propus cu toată seriozitatea să-și scoată mama de-acolo. Și era totuși aceeași fetiță care încercase din răsputeri, încă de la sosirea la Tsukawa-ya, să-și uite mama, lepădând toate amintirile... aceeași fetiță care la începutul anului nu îi putuse scrie mamei că o va aduce aproape de ea, nici după ce aflase că-și achitase în întregime datoriile. Amânase momentul până când Tarōmaru, profund nedumerită, a întrebat-o de-a dreptul dacă-și urăște mama. A trebuit să-și piardă virginitatea ca să-și dea seama că nu mai vrea s-o lase în cartierul plăcerilor.

Numai o treime din suma exorbitantă plătită de nobilul Kōnami pentru dezvirginarea lui Tomoko a fost suficientă pentru a o aduce pe Ikuyo de la Shizuoka și a-i închiria etajul unei căsuțe în apropiere, de-a lungul digului. Conform regulilor casei Tsukawa, o gheișă-ucenic își recăpăta definitiv libertatea doar după trei ani de la recunoașterea oficială a statutului de gheișă. Așadar, acum îi era practic imposibil să meargă să locuiască împreună cu mama ei.

Chiar dacă purta în continuare chimonoul cu mâneci lungi specific gheișelor-ucenic, Tomoko și-a schimbat coafura din *tōjinmage*

într-unul din stilurile *shimadamage – yuiwata*. Astfel a atras atenția obișnuiților casei. Mulți clienți au dorit să știe cine a fost fericitul beneficiar al ritualului *mizuage* și așa au aflat despre relația dintre Tomoko și bătrânul conte. Patroana casei Tsukawa a ținut morțiș ca Tomoko să poarte un nou chimono cu mâneci lungi și a făcut tot posibilul ca fata să cânte la *shamisen* la banchete ca s-o remarce toți. Faima nu i-a sucit mințile. Dimpotrivă, Tomoko și-a păstrat atitudinea rezervată, strălucind totodată prin inteligență. Încet-încet și-a câștigat faima prin toate ceainăriile cartierului, devenind în nici un an cea mai solicitată tânără gheișă.

În primăvara următoare, contele Kōnami a anunțat la Tsukawa-ya, prin intermediara de la ceainăria Mikawa, că dorește să devină protectorul oficial al lui Tomoko. Fiind însă o gheișă-ucenic cu o reputație excelentă, Tsukawa-ya nu se încumeta să renunțe la ea. Succesul casei se datora în bună parte și strategiei de a nu se dispensa cu ușurință de o gheișă atât de râvnită. Bătrânul Kōnami nu ceda nici el prea ușor, argumentând că fata are calități alese. Când patroana de la Mikawa l-a întrebat ce anume îl atrăgea atât de mult, el a răspuns scurt:

— Poate și datorită unei istorioare pe care mi-a relatat-o Nozawa.

Sōichi Nozawa era un bine-cunoscut grangur al lumii financiare. N-avea propriu-zis un titlu nobiliar, însă faima îl făcea egal al contelui Kōnami, fiind totodată un client permanent al cartierului. Spre deosebire de Kōnami, vârstnicul aristocrat, Sōichi Nozawa provenea dintr-o familie de rând și era un tânăr cam superficial. Îi plăcea să bea. Ori de câte ori se îmbăta, se repezea să îmbrățișeze și să sărute prima gheișă care-i ieșea în cale, nepăsându-i că e protejata vreunui prieten de-al său. Într-o lume condusă de bani, gheișele îmbrățișate și sărutate de Nozawa primeau din partea lui o sumă imensă cu care-și cumpărau rujuri. Chiar și cele care încercau să fugă de el, sfârșeau prin a-i ceda măcar buzele. După ce Tomoko și-a schimbat coafura, Nozawa a declarat:

— Iată-te femeie în sfârșit! Vino-ncoace să sărbătorim evenimentul!

În aplauzele bufonului și ale celorlalte gheișe, el a început s-o alerge pe Tomoko, sperând s-o prindă. Spectacolul oferit de fuga lui Tomoko de colo-colo ca să scape de el, cu cea mai serioasă mină posibilă, a stârnit râsul tuturor. Au sărit imediat în ajutorul lui Nozawa, blocându-i fetei drumul ca să nu o întindă afară. Bărbatul era beat, însă fiind solid și puternic i-a fost lesne să pună mâna pe ea. Când se pregătea să-și apropie fața roșie de la băutură de buzele fetei, ea și le-a acoperit brusc cu mâneca și a închis ochii.

— Este singura femeie din cartier pe care n-am putut-o săruta, mi-a mărturisit Nozawa într-o bună zi. Dacă nu o iei sub aripa ta, o iau eu, chiar de-ar fi să-mi dau toată averea pentru ea...

Contele Kōnami i-a povestit patroanei întreaga tărășenie, mijind ochii și râzând satisfăcut.

Patroanele de la Tsukawa și Mikawa, precum și celelalte gheișe au felicitat-o pe Tomoko pentru atitudinea ei, însă ea, îmbrăcată în chimonoul somptuos, cu pieptănătura încărcată și prea puternic machiată, nu pășea mai veselă pe străzile cartierului Akasaka. Măscăriciul ce o însoțea își striga prostioarele lui, fără să spună nimic esențial, ci doar ceva de genul: „soarele e sus pe cer...". Întreg alaiul parcurgea străduțele din Akasaka cu atâta seriozitate, încât ajungea de tot hazul. Femeia care ducea *shamisen*-ul, supranumită Uchibako, cu părul strâns la spate, fără strop de machiaj, purta un chimono simplu de bumbac, în dungi. Gorōmaru, îmbrăcată într-un chimono discret, cu model numai la poale, mergea ba în spatele lui Tomoko, ba o depășea ca să-i aranjeze gulerul sau *obi*-ul, ori să-i potrivească mânecile ca să cadă la fel. Era grijulie ca o intermediară căreia i s-a încredințat o mireasă prețioasă.

— Bună ziua! Am venit să v-o prezentăm pe domnișoara Bujorel de la Tsukawa-ya.

Trupa își continua apoi drumul, oprindu-se în fața altor ceainării sau case de gheișe unde își strigau la unison anunțul. Când au ajuns aproape de cartierul Tango, s-au oprit în dreptul unei case de gheișe având la intrare o tăbliță mică cu inscripția „Fuji Harumoto".

Tomoko înainta cu capul plecat, atentă la poalele chimonoului. Brusc, a ridicat privirile spre etajul unei case de la colțul străzii, puțin mai retrasă. Ikuyo deschisese ușa glisantă și stătea aplecată peste balustradă, urmărind alaiul fiicei sale. De unde o fi aflat că în ziua aceea se făcea prezentarea ei oficială? Ori își petrecea pur și simplu după-amiezile uitându-se pe fereastră? S-au privit din locul unde se afla fiecare, dar Tomoko a plecat imediat ochii, ca nu cumva cineva din alai să observe prezența mamei. În ziua aceea de primăvară timpurie, cu o vreme foarte frumoasă, Ikuyo îmbrăcase un chimono cu guler răscroit, de o culoare bătătoare la ochi. Verdele acela gălbui, asemănător cu al frunzelor de salcie când înmuguresc, era mult prea țipător pentru o femeie oarecare din cartierul gheișelor, unde concurența pentru eleganță se dovedea aprigă. Tomoko n-a îndrăznit să-și privească mama când a zărit-o purtând o culoare mai frapantă decât cea mov-roșiatică a chimonoului ei de ceremonie, cu blazonul casei Tsukawa-ya.

— Bună ziua! Am venit să v-o prezentăm pe domnișoara Bujorel, gheișă la Tsukawa-ya.

Tomoko asculta absentă complimentele personalului casei Fuji Harumoto, de la patroană și până la slujnice, răspunzându-le doar cu un zâmbet în colțul gurii. Murea de frică.

„Oare de ce se poartă mama astfel, în plină zi, deși îi e limpede că sunt însoțită de Okane, purtătoarea de *shamisen*, și de Gorōmaru, îngerul meu păzitor? Okane are un spirit de observație foarte ascuțit și ar fi putut s-o zărească la fereastră înaintea mea. Nici măcar n-a încercat să se ascundă când ne-a văzut, iar acum, aplecată peste balustradă, așteaptă probabil până plec de la Fuji Harumoto. Dacă observă ceva Gorōmaru, sau Okane, ori trăgătorul de ricșă sau bufonul... s-a zis cu mine. Cu tot chimonoul și brâul cumpărate de la Mikoshi, e ca și cum aș apărea în fața tuturor goală-pușcă. Dacă o văd îmbrăcată cu chimonoul acela verde-gălbui, n-o să le fie greu să-i ghicească fosta meserie. Și, chiar dacă femeile mă laudă, tot se mai găsesc și unele care mă invidiază. E și firesc. Dacă ar afla că mama a trăit în bordel, ce subiect bun de bârfă aș deveni! De-ar intra odată în casă, înainte să iasă gheișele de la Fuji Harumoto! De nu și-ar da nimeni

seama cine locuiește acolo când își ridică privirile și vede ușa aia deschisă!"

Când gheișele-gazdă au condus-o cu alai în stradă, Tomoko a tras cu coada ochiului spre camera de la etaj. Ikuyo rămăsese tot acolo, rezemată de balustradă, cu un aer trist. În orice caz nu arăta a mamă care dorește să-și admire fiica în straie de sărbătoare. Și totuși, când privirile li s-au întâlnit, i-a zâmbit. „Ah, prea târziu!" și-a zis Tomoko plecând ochii și văzându-și mai departe de drum.

După câteva clipe, măscăriciul care mergea în fața ei s-a întors ca să i se adreseze lui Gorōmaru, aflată în spatele fetei.

— Ați remarcat-o pe doamna aceea extraordinar de frumoasă care ne-a privit adineauri?

— Cum să nu? O asemenea femeie atrage imediat privirile!

— S-a uitat sfioasă la mine și mi-a zâmbit. E de bun augur. Cred că-mi va purta noroc.

Măscăriciul și-a continuat drumul, mimând, pe bătăile de tobă favorite, un bărbat ocupat. Pe Tomoko o dureau chicotelile complice ale lui Gorōmaru și Okane. Din schimbul de vorbe dintre măscărici și Gorōmaru reieșea clar că știau cine e femeia de la etaj, iar conversația lor aparent nevinovată conținea o aluzie răutăcioasă la adresa ei. Simțea cum o cuprinde și o sufocă mânia. Și-așa respira greu din pricina *obi*-ului foarte strâns.

Ajungând înapoi la Tsukawa-ya, s-a prezentat la patroană ca s-o salute conform etichetei.

— Felicitările mele! De multă vreme n-am mai avut parte de o prezentare atât de frumoasă. Te rog să-ți exprimi recunoștința față de protectorul tău. Și-acum du-te la mama ta să-i arăți ce frumoasă ești, adăugă Tarōmaru pe un ton blând.

— Da.

— Mergi așa cum ești. Sunt sigură că o să se bucure că arăți atât de splendid.

— ...

Nu-i venea să-i mărturisească patroanei că mama ei o văzuse deja cu puțină vreme în urmă. Gorōmaru tăcea și ea fără să dea vreun semn că i-ar sări în ajutor. Chiar dacă ea credea că nu merită să-i facă mamei o vizită în mod special, Tomoko știa că

nu are voie să comenteze ordinul patroanei. În plus, cuvintele lui Tarōmaru nu păreau încărcate cu venin, ci dimpotrivă, pline de bunăvoință. Așadar, Bujorel, îmbrăcată în chimonoul somptuos, a pornit iarăși la drum, numai că de data asta fără alai.

A luat-o pe poarta de serviciu și a înaintat pe strada pustie, întâlnind ici-colo câte un negustor ambulant plecat să livreze marfa. Chiar când se pregătea să treacă podul Ryūtei, s-a auzit strigată pe fostul ei nume de gheișă-ucenic:

— Maruya-*chan*!

S-a întors și a dat cu ochii de patru fete de la Tomi Harumoto, îmbrăcate în chimonouri cu gulere de satin.

— Ai vreo întâlnire?

— Nu, am puțină treabă pe-aici.

— Nu vrei să vii la Yaokan apoi? Nu avem angajament, mergem doar să ne distrăm. Haide, vino și tu un pic. Toată lumea o să se bucure de apariția unei gheișe frumoase.

— Bine, vin.

A înțeles că fetele au strigat-o intenționat Maruya și nu Bujorel ca să nu o tenteze o purtare trufașă pe măsura noii ei poziții, de gheișă. Pe de altă parte, fetele își doreau să se laude cu ea. Tomoko le-a promis că vine și apoi a trecut podul. Îndată ce se încălzea vremea, o duhoare se revărsa dinspre apa neagră a râului Dobu.

Tomoko și-a cerut scuze locatarilor de la parter și a urcat treptele în fugă, de parcă ar fi dorit să scape cât mai iute de privirile iscoditoare pironite asupra ținutei sale elegante. A tras brutal ușa glisantă, fără să-și anunțe sosirea. A văzut-o pe Ikuyo șezând în fața scrinului din colțul camerei de șase *tatami*.

— A, tu erai? spuse mama ei, întorcându-se încet.

— Mamă! se răsti Tomoko, nervoasă. Ce te-a apucat să te expui la fereastră, în plină zi, într-o ținută așa stridentă!

— Ce nu ți-a plăcut la ținuta mea?

— Ce părere crezi că și-au făcut fetele și măscăriciul care mă însoțeau?

— M-au recunoscut?

— Chiar dacă nu te-au recunoscut, sigur i-a șocat chimonoul tău.

— De ce?

— Ştii bine că doar femeile de moravuri uşoare poartă aşa ceva! Îţi dau bani şi te rog mult să te duci şi să-ţi cumperi un chimono în picăţele. N-ai nimic potrivit cu anii tăi?

— Dar îmi place mult culoarea asta. Tomoko, ai văzut şi tu că nu-mi vin bine chimonourile obişnuite.

— Indiferent dacă ţi se potrivesc sau nu, fii decentă, mamă! Ai înţeles? Nu vreau să mai apari în ţinute bătătoare la ochi. Pune-te în locul meu. Chiar nu-ţi dai seama ce-o să zică lumea văzând-o pe mama tinerei gheişe îmbrăcată atât de ţipător chiar în ziua când fiica ei este prezentată în cartier?

Tomoko n-a fost prea blândă cu mama ei, dar Ikuyo n-a crâcnit. S-a tot scuzat în timp ce Tomoko îi făcea morală, însă ochii jucăuşi îi trădau simţirea. Ikuyo a cercetat atent îmbrăcămintea fiicei, până în cele mai mici detalii. După o ultimă privire aruncată jadului de la nodul *obi*-ului, Ikuyo s-a declarat mulţumită:

— Ce chimono splendid! Îţi vine de minune!

Tomoko s-a aşezat fără vlagă pe *tatami*, descurajată de atitudinea mamei. Nu era prima oară când îi făcea observaţii din pricina chimonoului verde. De câte ori n-o luase la rost de la sosirea în Tōkyō! De câte ori nu i-a spus să nu mai poarte lucruri ţipătoare! După cei patru ani petrecuţi la bordel, gusturile lui Ikuyo deveniseră tare îndoielnice. Se îmbrăca la fel ca pe vremea când locuia la Kanō-rō, de parcă nu urmărea decât să-şi expună în văzul lumii trecutul de prostituată. Oare ce părere aveau gheişele din Akasaka, ce se respectau şi ţineau la gusturi rafinate? Doar gândul o înnebunea pur şi simplu pe Tomoko. Pe când o certa furioasă, pisând-o să nu-şi lase chimonoul desfăcut la poale, să-şi strângă brâul mai sus, să-şi aleagă o coafură corespunzătoare vârstei... nici mama, nici fiica nu şi-au dat seama că rolurile în conversaţia lor se inversaseră.

De fiecare dată când îşi dojenea mama, Tomoko regreta imediat, reproşându-şi că nu se comportă cuviincios cu ea, că un copil n-are dreptul să-şi mustre părintele indiferent ce face acesta. Ikuyo, pe de altă parte, îşi păstra sângele rece, iar acuzele aspre ale lui Tomoko treceau pe lângă ea precum vântul peste sălcii şi nu dădea

vreun semn că vrea să se schimbe. Chiar și acum a rămas fără cea mai mică reacție la mustrările fiicei, preocupată doar de studierea atentă a chimonoului, de parcă se afla la un negustor de mătăsuri.

— Ce chimono splendid!

— Da? E firesc să fie așa pentru că l-au croit special pentru mine la Mitsukoshi! răspunse Tomoko pe un ton dur.

— Are o răscroială fermecătoare la gât! Se cunoaște că-i din Akasaka! Bravo, Tomoko, ai reușit extraordinar ca gheișă.

— M-au numit gheișă, însă nimeni nu mi se adresează încă așa. Chiar în drum spre tine niște fete m-au strigat Maruya-*chan*.

— Dar faci deja parte din categoria „cincizeci la sută", nu-i așa?

— De unde știi, mamă?

— Am trecut pe la Tsukawa-ya și mi-a spus Tarōmaru în persoană.

— Ce căutai acolo?

— Voiam să te văd.

— De ce, mă rog?

Tomoko începea iarăși să se înfurie.

— Chiar dacă suntem fiică și mamă, eu aparțin de Tsukawa-ya și nu-mi pot asuma libertăți. Nu-ți ajunge că vin la tine să te vizitez? Mă apucă groaza numai când mă gândesc că ieși în oraș sau te expui la fereastră în ținuta asta! Și, când colo, tu te înființezi chiar la Tsukawa! În fine, și ce le-ai zis?

— Nu le-am spus nimic.

— Dar ai mers la patroană, nu?

— ...

Ikuyo tăcea și îngrijorarea lui Tomoko sporea. Sigur se întâmplase ceva, ceva ce Ikuyo nu-i putea mărturisi, iar Tarōmaru îi ceruse să țină secret.

— Ce-ai vorbit cu patroana mea?

— Nimic.

— Și-atunci cum de ți-a dezvăluit că fac parte din categoria „cincizeci la sută"?

— ...

— Mamă, ce ți-a zis? Ce-mi ascunzi?

— ...

— Răspunde-mi! Ce-ai putut spune ca să fii obligată să-mi tăinuiești acum?

— Nu-ți ascund nimic. Mi-a dat niște bani.

— Cuuuum?

Tomoko a tresărit de surpriză și a pus-o pe Ikuyo să-i repete de două-trei ori cuvintele auzite.

— Cât ți-a dat?

— Douăzeci de yeni.

— Așa mulți...

Tomoko cunoștea foarte bine valoarea unui împrumut de douăzeci de yeni în cartierul florilor și sălciilor. Cei douăzeci de yeni ajungeau rapid optzeci ori o sută și-i ridicau sumele datorate patroanei. Pe vremea când aparținea categoriei „treizeci la sută", Tsukawa-ya se ocupa de chimonourile și *obi*-urile ei și, chiar dacă purtase întotdeauna veșminte elegante, niciodată nu îmbrăcase un chimono atât de somptuos ca astăzi. Devenind gheișă, ea se ocupa de propria ținută, însă știa că nota de plată de la Mitsukoshi, după ce trecea pe la Tsukawa-ya, urma să fie de două-trei ori mai încărcată. De când contele Kōnami devenise protectorul ei și se îngrijea să nu-i lipsească nimic, Tsukawa-ya o storcea pe Tomoko de bani ori de câte ori se ivea prilejul. Asta nu micșora afecțiunea dezinteresată pe care i-o purta Tarōmaru. În lumea florilor și sălciilor nu era imoral să scoți bani din orice.

Pentru că jumătate din veniturile lui Tomoko aparțineau casei Tsukawa și toaletele o costau de două sau de trei ori mai mult decât în mod obișnuit, cu toți banii primiți lunar de la contele Kōnami, precum și cu leafa și bacșișurile primite la banchete, putea să muncească zi și noapte și tot nu ajungea să câștige suficient ca să-și returneze datoriile dacă i le mai sporeau și împrumuturile mamei.

— Ascultă! Te rog să te mulțumești cu cât ți-am dat eu și să nu te mai prind că te duci la Tsukawa să cerșești! Dacă ai nevoie de ceva... de orice, spune-mi și văd eu ce fac. Repet, să nu te mai prind la Tsukawa! Ai înțeles?

— Da...

— Şi mai termină cu trândăvitul toată ziua! E de-a dreptul scandalos.

Tomoko s-a ridicat şi se pregătea să plece când mama a oprit-o:

— Tomoko, mă plictisesc. N-am nimic de făcut.

— Ţi-am spus că-ţi dau bani de buzunar. Ce-ar fi să mergi la teatru să te mai distrezi şi tu?

— Singură?

În expresia feţei sau în tonul cu care i-a vorbit nu se desluşea nici urmă de ranchiună, dar întrebarea aceea dezarmant de sinceră a buimăcit-o pe Tomoko.

— Mamă...

— Tu, cel puţin, eşti prinsă toată ziua la Tsukawa, iar serile te ocupi de oaspeţi. Habar n-ai cât e de îngrozitor să te plictiseşti! Dacă ies, mă certi. Îmi interzici să şi apar la fereastră. Nu mă amuză câtuşi de puţin să merg la teatru. Eu am venit la Tōkyō pentru că eşti tu aici... şi doar tu mi-ai mai rămas, dar mă simt pur şi simplu ca o prizonieră. Nu pot să mă mai întorc la Nichōmachi... iar tu nu-mi permiţi nici măcar să mă îmbrac cum îmi place.

— Mamă...

— Tu eşti tot ce mai am pe lume şi de aceea tac şi nu-ţi reproşez nimic, însă când te porţi aşa, îmi vine să-mi pun ştreangul de gât.

— Te rog să nu mai spui prostii! Poartă ghinion...

— Da, aşa e. Să ştii că nimic nu-i mai rău pe lume decât un copil nerecunoscător!

Pe Tomoko au trecut-o fiorii auzindu-şi mama vorbind astfel. Cuvintele îi stârneau amintiri îngrozitoare – bunica ei încercase să se spânzure de pomul din grădină într-o noapte ploioasă; într-o criză de nebunie, îi sfâşiase chimonoul; cadavrul bunicii căruia îi lăcuise dinţii... Toate amintirile sinistre o învăluiau ca nişte limbi de balaur. Bunica a murit blestemându-şi fiica, iar acum, mama ei, care pur şi simplu se plictisea, o ameninţa că se spânzură dacă ea se poartă ca un copil nerecunoscător... I s-a făcut pielea de găină şi a simţit că, într-o clipă, faţa ei a căpătat paloarea cadaverică văzută pe chipul bunicii după deces.

Probabil că pentru mama ei, eliberarea din bordelul unde se bălăcise în mocirla desfrâului însemna mutarea în altă temniță și, în felul ei, o fi avut dreptate. Însă ce putea face? Cu puterile de-acum nu știa cum s-o mulțumească. O plictisea și să se ducă la teatru singură! Pe Tomoko a cuprins-o o tristețe fără margini. Și-a ridicat poalele chimonoului și a luat-o pe scară-n jos.

În timp ce înainta pe stradă, cu un gol imens în suflet, părând c-o tulbură până și lumina de afară, Tomoko derula în minte programul unei zile: se trezea la ora cinci, se apuca să exerseze metodic, repeta apoi în fața patroanei, iar dacă în ziua respectivă aveau oaspeți de distrat, se pregătea în mod special. Serile își însoțea suratele mai mari ca să le dea o mână de ajutor la servit. Nu se întorcea la Tsukawa înainte de două sau trei noaptea. Ikuyo avea dreptate când o invidia pentru viața plină de evenimente și pentru splendoarea chimonourilor, însă tinerele gheișe sufereau din pricina lipsei de somn. Și-a amintit că una dintre colege i-a spus înciudată, atunci când i-a închiriat mamei apartamentul, că ea măcar avea unde să doarmă. O fată cu un renume excelent precum Tomoko nu se bucura de somn pe săturate nici măcar o noapte pe an.

„Mamă, știi că mi s-a întâmplat să ațipesc rezemată de peretele toaletei? Și ție ți-o fi fost greu cât ai stat sechestrată în chichineața aia și ai râșnit ceai, dar să știi că nici mie nu mi-e ușor. Nu mă plâng, dar uneori nu mă mai țin nervii... pentru că nu apuc să dorm. De aceea sunt mai dură, însă de-aici și până la a mă socoti copil nerecunoscător e cale lungă... Îmi doresc din suflet să nu fiu un copil rău, așa că te rog mult să nu mă mai ameninți cu vorbe oribile..."

Plăsmuirile ei s-au transformat iute în implorări adresate mamei și, dându-și seama de asta, s-a gândit cât de simplu pot niște vorbe să rănească o inimă. Amintiri de neuitat se agață pe vecie de ele, amintiri din copilărie se rotesc în jurul nebuniei și al morții, se prind ca rugina de cuvintele „copil nerecunoscător". Așa cum unora le era frică de șerpi, de broaște sau de broaște-râioase, Tomoko se temea îngrozitor de sintagma „copil nerecunoscător", mai ales că aceasta plutea difuz, neavând o formă precisă.

Se afla aproape de podul Ryūtei, un pod îngust peste un șanț, pe care-l parcurgeai din câțiva pași. Și-a amintit că le promisese fetelor de la Tomi Harumoto că merge să stea puțin cu ele.

Și-a ridicat poalele chimonoului și a luat-o la goană. Yaokan nu se compara cu Mikawa, ci se număra printre ceainăriile de categoria a doua. O frecventau îndeosebi militari. Tomoko nu se considera printre obișnuiții casei, deși mai fusese în localul acela de patru sau cinci ori. Cum una dintre fete precizase că nu se duc acolo ca să distreze oaspeți, și-a dat și ea seama că mergeau să-și cheltuiască banii, și era ușor de ghicit ce tovarăși aveau.

— Vă mulțumesc pentru invitație, anunță ea încă de la intrare.

— A, bună! Vino pe-aici!

Tinerii din salonul în care a fost poftită erau cu toții, după cum bănuise, elevi ai școlii de ofițeri. Îmbrăcați în uniforme kaki și cu capetele rase, discutau aprins, dând peste cap pahar după pahar.

— Bujorel, vino-ncoace! strigară gheișele vesele.

— Ea e Bujorel de la Tsukawa-ya și au făcut-o gheișă astăzi, o prezentă una dintre ele.

— Ce splendoare! exclamă din toată inima un tânăr deja beat, privind-o insistent, fără jenă.

Obișnuită cu asemenea priviri, Tomoko se îndepărtă puțin și-i salută pe comeseni pe rând, pornind de la cei așezați pe locurile de onoare, cu spatele la *tokonoma*.

Păreau elevi de la cursul de apărare terestră. De-abia începuse vacanța de primăvară, că o și zbughiseră din cartierul Ichigaya până în Akasaka. Toți cinci, cu capetele rase și pielea bronzată, străluceau de sănătate și tinerețe. Se vedea limpede că nu sunt deprinși cu băutura, unul dintre ei având până și gâtul roșu-arămiu. Își desfăcuseră centiroanele de la uniforme și își descheiaseră nasturii vestelor. La gulere sclipea câte o stea aurie, simbol al armatei terestre.

— Asta, cel puțin, e o toaletă de gheișă adevărată! Voi aveți gulerele negre... e clară diferența! Și, înainte de orice, diferă vârsta!

— E firesc ca o gheișă să poarte guler din mătase la ora asta, iar pentru ca să îmbrace un astfel de chimono, trebuie să aștepte seara. Bujorel are o ținută deosebită azi pentru că și ziua a fost cu totul aparte pentru ea.

— De ce nu v-aţi pus şi voi veşminte speciale? Noi, promoţia '32, suntem mândria şcolii de ofiţeri. Într-un viitor foarte apropiat o să candidăm pentru funcţiile înalte ale armatei imperiale. Hai, puneţi-vă chimonourile cu blazon şi aranjaţi-vă gulerele! Nu ne place cum arătaţi acum!

Aroganţa tinerilor militari care se distrau pe banii fetelor li se părea firească. Așa se pricepeau ei să flirteze. Femeile din lumea florilor și sălciilor știau că ei doar se răsfață, iar ele se înveseleau pe măsură ce tinerii plini de energie păreau mai bădărani.

Erau patru gheișe și cinci elevi de școală militară. Lăsau impresia că le cunosc bine pe fete și că se simt în largul lor cu ele, cu excepția unuia care, proptit de perete, tăcea tot timpul. Tomoko intenționase să se întoarcă repede la Tsukawa-ya și nu o prea tenta să se așeze lângă fiecare pentru conversația de rigoare, cum cerea eticheta, însă a atras-o ceva la tânărul acela solitar. S-a apropiat de el, impresionată de fața bronzată frumos, de duritatea privirii și de buzele tulburătoare.

— Îmi pare bine de cunoștință, zise ea, salutând politicos.

— La fel, răspunse el, stând mai departe cu picioarele încrucișate, înălțându-și puțin doar bustul.

Poziția lui caraghioasă stârni râsul unuia dintre colegi, beat mort.

— Hai, Ezaki, hai, curaj!

— Întâlnire de gradul zero dintre geniu și frumusețe!

— Ha, ha, ha!

— Parc-ar fi renumitul personaj Hanpeita Tsukigata și iubițica lui!

— Grozav!

Tinerii cei neciopliți se distrau copios. Îi impresionau talia și gesturile lui Tomoko. Era atât de diferită de celelalte. Văzându-i alături pe Ezaki, elevul ras în cap, și pe Tomoko, își puteau lesne imagina scenele de iubire din era Taishō[1] dintre Hanpeita Tsukigata și Hinagiku, renumita gheișă ucenic din Kyōto.

Pe Ezaki nu l-a descurajat câtuși de puțin că făceau atâta haz pe seama lui. Ba dimpotrivă. I-a aruncat gheișei o privire pe furiș.

1 1912-1926.

În ochii lui s-a aprins o luminiță, iar pe față i se deslușea o expresie proaspătă, copilărească.

— Cum te cheamă?

— Bujorel.

— Bujorel?... murmură el. Ce nume frumos!

Pe Tomoko a emoționat-o teribil că el a tutuit-o, deși se aflau la prima lor întâlnire. De teamă să nu se împotmolească aici conversația lor abia urnită, s-a grăbit să spună ceva care să-i facă plăcere unui elev de școală militară.

— Numele meu adevărat este Tomoko Sunaga.

Tomoko uitase că o gheișă n-are voie să reacționeze astfel. Își pierduse pur și simplu capul. Însă Ezaki a replicat firesc, imediat:

— Pe mine mă cheamă Fumitake Ezaki. „Fumi“ se scrie cu ideograma care înseamnă „literatură“, iar „take“, cu „artă militară“.

În următoarea clipă li s-au întâlnit privirile și au pufnit în râs amândoi.

— Ia, priviți! Ezaki vorbește cu frumoasa. Nu i-ar fi rușine! A acaparat-o numai pentru el!

Auzind protestul, Tomoko ciripi veselă:

— Vă rog să nu-l acuzați degeaba. Eu l-am acaparat.

Întorcând capul spre el ca pentru a-i cere aprobarea, a simțit că roșește, ceea ce nu-i stătea în fire. Apoi a năpădit-o rușinea din cauza reacției flușturatice. Neștiind ce să facă și ce să mai spună, cuprinsă de un sentiment necunoscut până atunci, s-a apucat să-și aranjeze, stingherită, gulerul și să-și potrivească mânecile chimonoului și așa mult prea lungi pentru ea.

— E foarte frumos chimonoul tău, se trezi Ezaki comentând.

Nici el nu prea știa ce să spună.

— Serios?

Tomoko și-a încrucișat mânecile pe piept și i-a zâmbit fermecător. Un zâmbet plin de candoare. Și-a dat și ea seama de asta. Știind că avusese întotdeauna un aer serios, matur, poate că în clipa aceea își recăpăta bucuria de a trăi o copilărie pierdută. Un rest de copilărie, pe măsura staturii micuțe – nu avea nici măcar cinci *shaku* – părea că-i asaltează buzele și vârfurile degetelor duse la gură și dintr-odată s-a pornit pe-un râs din toată inima.

Auzind complimentul tânărului, a simțit că propriu-i veșmânt de ceremonie o învăluie blând. Peste zi, la toate casele de ceai și de gheișe i se lăudase splendoarea chimonoului, dar până să primească laudele lui Ezaki, nu se gândise că-i vine chiar atât de bine. Cuvintele lui preschimbaseră ca prin minune chimonoul într-o minunăție de veșmânt ce-i venea perfect. De fapt, nu cuvintele lui... ci mai degrabă echilibrul care prindea contur... armonia dintre splendoarea chimonoului și măreția sentimentului înfiripat în inima ei.

Tomoko a scos discret, de la pieptul chimonoului, un șervețel de hârtie impregnat cu pudră și l-a pus pe față. În momentul acela a inspirat atât de adânc, încât parfumul dulceag al pudrei a sufocat-o. A trebuit să închidă ochii și să-și țină respirația o vreme.

Nu știa nici ea de ce, dar se simțea nespus de fericită că poartă un chimono atât de frumos în ziua aceea.

Capitolul 10

Ori de câte ori Ikuyo deschidea ori închidea un sertar al scrinului, se auzea zdrăngănitul mânerelor grele, metalice. Era un scrin din lemn de paulovnia, lat de patru *shaku*, iar zgomotul agasant răsuna în toată căsuța cu etaj, întinsă pe o suprafață de numai patruzeci de *tsubo*[1]. Auzindu-l din camera ei, Tomoko se gândea exasperată că n-ar fi găsit o asemenea pacoste de scrin nici dacă ar fi colindat toate magazinele de mobilă din Tōkyō. Pe vremea când mama ei locuise în apartamentul de la etaj, închiriat în Tanimachi, pe Tomoko n-o deranjase câtuși de puțin monstrul uriaș care ocupa jumătate din încăpere, dar, de când se mutaseră împreună, în aceeași casă, trântitul sertarelor o scotea din minți.

Sintagma „scrin din lemn de paulovnia“ trimite cu gândul la un mobilier rafinat, numai că scrinul lui Ikuyo ținea mai degrabă de categoria tradițională a mobilelor solide, făcute dintr-un asemenea lemn ce îngăduia aerisirea veșmintelor pe vreme uscată, iar pe vreme umedă, în anotimpul ploios, se umfla și astupa interstițiile dintre plăci, împiedicând astfel îmbrăcămintea să prindă umezeală.

Tomoko ura din suflet scrinul lui Ikuyo nu neapărat pentru rusticitatea lui, ci mai degrabă pentru povestea lui. Kanō-rō din Shizuoka avea obiceiul să ofere un asemenea dar curtezanelor care și-au achitat datoriile și-i părăseau. Se obișnuia ca fetele din nord-estul Japoniei, provenind din familii de țărani săraci, să-și petreacă vreo câțiva ani la un bordel pentru a-și aduna bani de

1 Un tsubo măsoară 3,3 m^2.

zestre înainte să revină pe plaiurile natale. Kanō-rō le dădea un astfel de scrin drept cadou de nuntă. Tradiția prinsese rădăcini și Ikuyo, deși trecută de treizeci de ani, primise și ea de la patroni unul atunci când fiica ei se dusese s-o ia de-acolo și s-o aducă la Tōkyō. În cei cinci ani în care practicase prostituția la Kanō, Ikuyo, înnebunită după toalete elegante, își cumpărase chimonouri peste chimonouri. Când ajunsese la Tōkyō și despachetase bagajele, ticsise scrinul cu veșminte.

Neavând ocupație, Ikuyo se așeza deseori în fața lui și trăgea sertarele cu mânere metalice grosolane făcând un zgomot infernal. Obișnuia să-și scoată chimonourile cumpărate de-a lungul carierei, să le întindă pe *tatami*, să le împăturească la loc... Nu se plictisea niciodată. O asemenea deprindere stranie, reluată zilnic sau de câteva ori pe zi, putea lesne enerva pe oricine trăia sub același acoperiș.

În ziua aceea, auzind iarăși hărmălaia sertarelor, Tomoko, care tocmai își desfăcuse brâul, a intrat furioasă, numai în jupon, în camera mamei aflată în partea de nord a casei.

— Mamă, de câte ori pe zi trebuie să te schimbi ca să fii și tu mulțumită?

— Nu mă schimbam, îmi aranjam chimonourile.

— Încearcă să nu mai faci atâta zgomot cu sertarele alea nenorocite. Și-așa mă doare capul îngrozitor.

— Și de ce, mă rog, te doare capul?

— Ce-ai spus?

Ikuyo tăcu și o țintui pe Tomoko cu privirile, întinzând indiferentă mâna după cutia cu ace.

Se pare că nu-și pierduse îndemânarea. Cosea și broda la fel de frumos după toți acei ani în care se prostituase. De când se reapucase de îndeletnicirea atât de dragă ei, nu se mai plictisea decât arareori. În timp ce mânuia acul cu grijă, stătea parcă la pândă cu tot trupul ca să surprindă reacția lui Tomoko la insinuarea sa răutăcioasă.

Chiar și fără să practice meseria de gheișă, o femeie care se îngrijea de o casă avea suficiente motive s-o doară capul. De când a plecat de la Tsukawa-ya ca să lucreze pe cont propriu, pe

Tomoko o copleşea puhoiul de griji legate de lumea plutitoare. Cea mai spinoasă rămânea problema banilor, pentru că nu-i putea pretinde protectorului ei, contele Kōnami, sume consistente fără justificare. Acum trebuia să-şi administreze singură contul de care se ocupase Tsukawa-ya câtă vreme fusese în sistemul lor de „cincizeci la sută". Fosta patroană, pe care o considerase aliată, îi cerea să plătească o sumă exorbitantă ce ar fi ruinat-o într-o clipă de neatenţie. Cheltuieli de care nu-şi amintea defel... cumpărături de care nu auzise niciodată se transformaseră subit în facturi uriaşe. O soma să achite până la ultimul bănuţ uriaşa sumă de o mie patru sute şaisprezece yeni. Trebuise deja să plătească pentru autorizaţia de transfer a calităţii de gheişă de la Tsukawa-ya la propria ei firmă. Se resemnase cu plata integrală a mărfurilor distribuite casei Tsukawa de către negustorul de mătăsuri. Căsuţa pe care şi-o construise depăşise şi ea bugetul prevăzut şi, în sfârşit, chiar dacă nu angajase decât două gheişe şi două ucenice, mai avea nevoie de bani şi pentru ea. Iar banii se topeau una-două... zi de zi. Şi numai asemenea cheltuieli ar fi fost suficiente ca să-i dea dureri de cap. Nici dacă murea, Tsukawa-ya nu-i ierta datoria de o mie patru sute şaisprezece yeni. În plus, în preziua plecării de-acolo, Okane, cea care transporta *shamisen*-ul, o întrebase:

— Aveţi de gând să renunţaţi la nume, de vreme ce plecaţi?

— La nume? Nu înţeleg. La ce nume?

— La numele primit aici.

— La Bujorel? Păi, e numele meu. De ce să renunţ la el? Sper că glumeşti!

— Numele de Bujorel exista la Tsukawa-ya înainte de venirea dumneavoastră. L-a purtat o gheişă de care s-a ocupat doamna Tarōmaru şi pe care l-a lăsat casei când şi-a răscumpărat libertatea.

— E prima oară când aud aşa ceva. Şi ce se întâmplă dacă plec şi-mi păstrez totuşi numele?

— Va trebui cu siguranţă să plătiţi dreptul de a-l folosi. De fapt, eu nu prea ştiu care e situaţia, dar aşa zicea patroana...

Prin urmare, Tarômaru îi transmitea printr-o angajată ceea ce ea nu avea curajul să-i spună în față. Tomoko a părăsit Tsukawa-ya lăsând cinci sute de yeni înfășurați într-o hârtie albă pe care a scris cu ideograme mari și groase: „Sumă aferentă dreptului de a utiliza numele".

„Numele, casa, chimonourile, gulerele, jupoanele, tot ce se găsește aici, până la mărunțișuri ca șosetele, toate, absolut toate le-am cumpărat din banii mei!" își spunea Tomoko plină de mândrie. „Chiar dacă această căsuță nu e cine știe ce, pentru mine valorează cât un castel."

De la moartea bunicii locuise printre străini și gândul că la vârsta de douăzeci de ani își avea propria casă i-a stors lacrimi de fericire. Până acum nu avusese răgazul să mediteze la toate astea! Chiar dacă o asaltaseră griji de neimaginat cât timp aparținuse casei Tsukawa-ya, de-acum putea să trăiască după bunul plac în căsuța ei. În plus, fiind patroana casei Hana Tsukawa, avea în subordine gheișe de aceeași vârstă cu ea.

Mama ei, care locuia sub același acoperiș, era cu siguranță la curent cu toate dificultățile bănești. Văzând-o dărâmată de atâta muncă, ar fi putut avea altă purtare dar, în loc s-o menajeze, ea o întreba ironic și fără milă de la ce i se trag durerile de cap. Tomoko știa prea bine ce vrea să insinueze.

Tomoko avea un motiv personal în graba ei să-și pornească propria afacere și motivul se numea Fumitake Ezaki. Trebuia să părăsească Tsukawa-ya, unde o storceau de bani într-un mod drăcesc. Trecuseră deja trei ani de la prima lor întâlnire de la ceainăria Yaokan. În tot acest răstimp Tomoko a înțeles foarte bine că în lumea nestatornică a florilor și sălciilor flirtul prostituatelor și infidelitatea gheișelor față de protectorii lor erau secrete cunoscute de toți dar ignorate, iar după regulile impuse de această lume de un rafinament fără egal însă cumplit de rigidă, dragostea adevărată nu-și putea găsi nicicând împlinirea.

Gheișele de la Tomi Harumoto nu erau singurele care închiriau saloane, în cazul lor la ceainăria Yaokan, ca să distreze elevi ai școlii de ofițeri. Tinerele gheișe-ucenic din cartierul Akasaka obișnuiau să aranjeze întâlniri amoroase cu studenții în camerele

de la etaj de la Mitsumame-ya din Tanimachi, iar gheișele mai în vârstă tolerau obiceiul cu zâmbetul pe buze, socotindu-l o modalitate de distracție mai practică și mai puțin complicată decât dacă s-ar fi combinat cu actori. Dragostea era ca pojarul. Mai bine se îndrăgosteau și deveneau apoi imune la boală. Dacă tinerele gheișe nu treceau prin astfel de experiențe și nu s-ar fi distrat după aceea și pe cont propriu, condițiile severe pe care le impuneau unele case ar fi fost greu de acceptat. O gheișă tânără, poate lipsită de farmec, nu deprindea arta seducției peste noapte. Era mai înțelept să lași lucrurile în voia lor. Ea învăța singură, mai curând din propria experiență, să-și dezvăluie feminitatea, înflorind ca un bujor dacă întâlnea partenerul care s-o încânte cu adevărat. Cam asta era situația într-o asemenea afacere. Patronii nu încurajau frivolitatea angajatelor, ci închideau ochii pur și simplu. Însă în cazul lui Tomoko și Ezaki lucrurile stăteau altfel.

Când le-a întâlnit la un banchet, Tarōmaru de la Tsukawa-ya le-a reproșat gheișelor de la Tomi Harumoto că mijlociseră legătura dintre cei doi îndrăgostiți. Ele au încetat să-și mai asume riscul de a le servi ca mesageri chiar înainte ca relația acestora să devină foarte serioasă. Nu renunțaseră din teama că afla imediat toată lumea că protejata contelui Kōnami avea un amant, așa că tot cartierul devenea complicele aventurii lor, ci din alt motiv. Cunoscând-o pe Tomoko, știau că este incapabilă de infidelitate. La rândul lor, apropiații ofițerului Ezaki, convinși rapid de seriozitatea lui, au înțeles că dragostea celor doi tineri n-avea sorți de izbândă în lumea plutitoare.

Cele mai multe gheișe se culcau cu bărbații pe care-i cunoșteau încă din prima seară, însă Tomoko și Ezaki au păstrat puritatea relației lor un an de zile. Din primăvară, când s-au cunoscut, și până în septembrie, când Ezaki a absolvit școala de ofițeri, s-au întâlnit doar de trei ori; apoi încă de trei ori, când Ezaki s-a dus la Yaokan în uniformă de sublocotenent, cu o sabie lungă la brâu. Până la a șaptea întâlnire, nici măcar nu s-au sărutat. În timp ce camarazii lui se retrăgeau cu câte o gheișă în camere separate, Ezaki rămânea și o asculta pe Tomoko interpretând la *shamisen*. Chiar dacă nu-l prea interesa muzica, stătea nemișcat, întins pe

tatami și rezemat de perete. Uneori Tomoko îi cânta, acompaniindu-se singură, întotdeauna înfiorată de emoție. Ezaki, vorbăreț de obicei, rostea atât de puține cuvinte, încât te întrebai dacă a vorbit vreodată cu o femeie. În rarele întâlniri de început n-au pomenit decât despre propria lor viață. Dacă-l lăsai în pace, putea să tacă la nesfârșit, însă când ședeau alături atâta afecțiune se deslușea în tăcerea lui, încât Tomoko era răscolită până în străfundul inimii.

— Cânți atât de frumos la *shamisen*! îi mărturisi el după ce fata interpretase un cântec și se pregătea să-și acordeze instrumentul.

— De ce-mi spui asta tocmai acum?

— Nu mi-e clar motivul, dar în drum spre casă după ultima permisie am descoperit foarte aproape de mine un loc unde se predă *nagauta*.

— De multă vreme?

— Probabil că da, însă n-am observat până atunci.

— Zău?

— M-a copleșit melancolia și am ieșit afară ca să ascult *shamisen*-ul mai de aproape... N-aș putea să-ți explic de ce, dar am avut impresia că nu suna la fel.

— Probabil că era vreo începătoare și exersa pur și simplu.

— Nu știu, însă datorită ei mi-am dat seama cât de bine cânți tu.

— ...

Tomoko cânta cu siguranță deplină la *shamisen*, conștientă că, în ciuda tinereții, întrecea multe gheișe experimentate. Complimentul lui stângaci i-a umplut inima de bucurie. A înclinat ușor capul, în semn de mulțumire, și a început să cânte iar ca să nu risipească vraja. Chiar dacă Ezaki nu se pricepea la muzică, Tomoko interpreta în prezența lui doar cântece în stilul liric *kiyomoto*. În Akasaka învățase o asemenea muzică încărcată de sensibilitate și profesoara ei o lăudase întotdeauna pentru progresele făcute. Chiar și Tomoko simțea că în ultima vreme, stăpânind mai bine instrumentul, reușește să dea melodiei o profunzime plină de prospețime.

În seara asta după tine-mi tânjește inima; zăpada desfată mugurii florilor cu nuanțe delicate, dar eu mi-aș dori ca bujorii să înflorească...

În stilul *kiyomoto*, silabele despărțite sună altfel și ele se prelungesc peste măsură. Ezaki nu înțelegea neapărat sensul cuvintelor, dar pe Tomoko o emoționau mai tare ca oricând versurile cântecului. Ea știa de multă vreme ce înseamnă „mângâie" și „nuanțe delicate", ce reveneau atât de des în cântecele *nagauta* evocând așteptarea plină de iubire, însă cuvintele inofensive o mișcau profund în clipele când se întreba câți ani urmau să mai treacă până când Ezaki se va apropia de ea și-i va pune mâna pe umăr. Între timp el rămânea cufundat în gândurile sale naive și curate.

Așa se desfășurau întâlnirile lor. Tomoko cânta, iar Ezaki o asculta netulburat până când intra cineva în salon sau până când purtătoarea de *shamisen* venea să-i aducă aminte că răgazul s-a terminat și trebuie să plece. Tomoko, care din fragedă copilărie avusese parte de suferințe neștiute de Ezaki, simțea că nu mai poate îndura așteptarea. Ciupind cu delicatețe coardele instrumentului, și-a dat brusc seama că trecuse deja un an de când se cunoșteau. A întrerupt melodia și s-a apropiat de el. N-a îndrăznit chiar să-i atingă genunchiul cu mâna, însă când își acorda *shamisen*-ul, l-a întrebat cutezătoare:

— Cât timp o să ne mai comportăm ca doi străini?

Ofițerul Ezaki a înțepenit. Tomoko, cu capul plecat, resimțea cumplit de dureros poziția sa de gheișă. Dorința înflăcărată a răbufnit însă, prefăcându-l pe Ezaki într-un vulcan.

Cu privirile coborâte, Tomoko s-a rușinat pentru că spusese vorbe nerostite vreodată de o fată decentă, așa că acum stătea încordată ca o fecioară în brațele tânărului care o potopea cu mângâieri. Se întreba dacă prețioasa legătură înfiripată între ei în ultimul an nu se va risipi ca un vis. În timp ce rațiunea grăia astfel, trupul ei fremăta de plăcere. Iubirea proaspătă și sinceră a lui Ezaki nu semăna cu pofta bătrânului care o dezmierda cu gingășie dar și cu arta rafinată a celui deprins cu viața desfrânată. Niciodată nu i s-a părut lui Tomoko tinerețea atât de minunată.

Strângându-l la piept pe Ezaki, simțea că renaște. Intuind că dragostea lui Ezaki e sinceră, nu i se părea că ar fi comis o infidelitate.

Ezaki venea din Kudan în Akasaka ori de câte ori avea ocazia, însă Tomoko nu prea dispunea de timp liber. Seară de seară avea angajamente la Tsukawa, iar ziua i-o umpleau banchetele și repetițiile. Însă și lui Ezaki îi lipsea cu desăvârșire timpul de când fusese repartizat unui regiment, așa că de cele mai multe ori ea încerca să se elibereze când el găsea câteva clipe libere. La Yaokan nu-și permitea să meargă prea des și, cum preferau să evite cartierul Akasaka, se duceau la case de rendez-vous din cartierul Fujimi, aproape de locul unde se afla încartiruit Ezaki. Tomoko începuse să neglijeze repetițiile la *shamisen* și întâlnirile stabilite, așa că, oricât s-au ferit, cei de la Tsukawa-ya tot au aflat de legătura lor.

— Dacă îi ești infidelă nobilului Kônami nu-i mare nenorocire. Toată lumea trece prin așa ceva... măcar o dată!

Tarômaru i-a vorbit lui Tomoko pe șleau, însă, văzând chipul răvășit al fetei, și-a dat seama că intervenise prea târziu.

— Am înțeles că ofițerul ăsta al tău a fost avansat și face parte din armata imperială. Dacă se răspândește vestea că trăiește cu o gheișă, cariera lui se duce de râpă. Împlinești douăzeci de ani și presupun că pricepi și tu atâta lucru. Dacă țineai morțiș să te încurci cu un militar, aș fi preferat să fie măcar general de divizie. Nu ți se pare cam puțin un subofițer pentru Bujorel – gheișă de un asemenea succes?! Dacă află vreodată contele Kônami, și el o să râdă de tine pentru că nu ți-ai găsit un iubit pe măsură.

Tarômaru nu i-a cerut să rupă legătura cu Ezaki, însă din tonul ei aspru reieșea clar acest lucru.

— Dacă nu o să fii mai rezervată, îți spun eu ce fac... mă duc într-o bună zi la Yaokan, chiar dacă nu-mi place ideea, când se adună acolo toată floarea ostășimii, și divulg adevărul.

— Nuuuu...

— Prăpădiții ăștia de soldați cred că li se cuvine orice îndată ce au intrat în armata imperială. Cum îi înalță în grad, cum agață gheișe cu protector. Așa am să le spun, fără ocolișuri, și o să ghicească imediat despre cine e vorba.

— Vă rooog...

— Asta da melodramă demnă de un teatru modern! Dacă ții la Ezaki al tău, va trebui să nu vă mai vedeți. Fii convinsă că voi face tot posibilul să vă despart.

Însă pe Tomoko dragostea o orbise deja. Era amorezată până peste urechi. A plecat în grabă de la Tsukawa-ya, pretinzând că are o întâlnire, dar a mers direct în Tanimachi. A urcat în fugă treptele spre apartamentul lui Ikuyo.

În clipa când a tras ușa glisantă, a izbit-o curcubeul de culori și nuanțe ale chimonourilor etalate pe rogojină. Când și-a văzut fiica intrând în cameră, Ikuyo s-a răsucit spre scrin și a trântit sertarul cu un zdrăngănit metalic infernal.

— Mamă, chimonoul meu!

— Ce vrei să spui?

— Cum adică ce vreau să spun? Unde l-ai ascuns? Eu l-am lăsat aici.

— Nu mai e.

— Nu mai e? Mamă!

Ikuyo s-a întors în profil și a rămas nemișcată. O fi venit patroana de la Tsukawa-ya să-l ceară sau o fi pârât-o chiar mama ei. Un lucru îi era limpede – mama, care îi fusese aliată, trecuse în tabăra dușmanilor.

— Dă-mi-l!

— Nu e.

— De ce?

— ...

— Cine l-a luat?... Mai este, nu? Hai, mamă, dă-mi-l odată, mă grăbesc tare.

— Și cu angajamentul din seara asta ce faci? Nu-l onorezi?

— A, știai? Nu te privește. Hai, dă-mi chimonoul!

Din tonul lui Ikuyo Tomoko a înțeles că era pitit undeva prin casă. Dar nici o tentativă de a-și îndupleca mama să-i dea chimonoul n-a avut sorți de izbândă. În ziua aceea Tomoko purta un chimono cu motive mici tradiționale răsfirate pe un fundal mov și un guler negru de satin. După obiceiul din Akasaka, la ora opt seara purtătoarea de *shamisen* le aduna pe gheișe pentru serată, iar ele își puneau chimono de ceremonie doar pentru salo-

nul unde se oficia banchetul. Până atunci rămâneau în chimonourile lor cu gulere negre – indiciu clar al meseriei. Tomoko evita machiajele încărcate, iar părul şi-l strângea într-un coc mic. Îşi dădea seama că aerul de gheişă nu mai era atât de izbitor dacă îmbrăca un chimono cu motive discrete. Pentru binele lui Ezaki, nu trebuia să arate a gheişă când se întâlneau. Veşmintele tagmei ascundeau însă inima unei tinere ca oricare alta. Având sentimentul că-i va deveni curând soţie, era nespus de fericită.

Pe vremea când Tarōmaru nu aflase încă de legătura lor, începea să se pregătească dis-de-dimineaţă pentru întâlnirea cu Ezaki. Îşi făcea un coc simplu de tot, fără ace de păr, sau uneori se pieptăna în stil occidental, cu cărare într-o parte şi cu părul peste urechi. Apoi, când lucrurile s-au mai complicat, trecea pe la mama ei ca să-şi schimbe chimonoul. Simţea o bucurie de nedescris când se vedea în chimonoul simplu, cu *obi*-ul şi juponul alese de ea, toate cumpărate din economiile proprii de la un magazin cu marfă nouă. În comparaţie cu cel purtat la serate, era un chimono de calitate inferioară, dar îi aparţinea în adevăratul sens al cuvântului. Când îl îmbrăcase prima oară se simţise că se apropie momentul în care ea şi Ezaki îşi vor dezvălui dragostea în văzul lumii.

Momentul de fericire s-a mai repetat doar de două sau de trei ori, până în ziua când a găsit-o pe Ikuyo stând cu spatele la scrin, de neclintit la auzul rugăminţilor ei. Ce i-ar fi putut spune patroana casei Tsukawa pentru ca relaţiile dintre mamă şi fiică să se răstoarne de la o zi la alta? Ikuyo, ascultătoare de obicei, mai ales dacă nu era vorba de îmbrăcămintea personală, a început să se poarte ca o mamă autoritară.

— Mamă, dă-mi chimonoul ăla. Mă grăbesc acum... o să-ţi explic pe urmă. Hai, dă-mi-l!

Ca să-şi mai potolească furia, Tomoko s-a ridicat şi şi-a desfăcut şnurul ce ţinea *obi*-ul. I s-a desprins de pe trup, greu, cu un foşnet mătăsos, căzând pe *tatami*. L-a rulat încet, cu grijă.

— Mamă, dă-mi-l!

Nici când a văzut-o rămasă doar în jupon, Ikuyo nu s-a clintit din loc.

— Fie! Dacă nu vrei să mi-l dai, mi-l iau singură! Dă-te la o parte!

Neavând încotro, Tomoko a apucat-o brutal de umăr şi a împins-o din faţa scrinului. Ikuyo s-a smucit cu putere. Fata doar în jupon şi mama îmbrăcată cu un chimono ţipător s-au luptat în tăcere. Erau aproape la fel de puternice amândouă, numai că Tomoko prinsese parcă şi mai multă putere mânată de dorinţa de a-l vedea pe Ezaki. În consecinţă, se manifesta mult mai violent. A reuşit în cele din urmă s-o împingă din faţa scrinului şi a pus mâna pe un sertar, apoi pe altul, la întâmplare, zgâlţâindu-le mânerele. Negăsindu-şi chimonoul, a început să le ia la rând, începând cu sertarul de jos. Şi-a reluat căutarea de la capăt, dar fără vreun rezultat.

— Mamă, unde l-ai pus?

Lui Tomoko îi venea să urle de furie. A deschis dulapul din perete, a cotrobăit în spatele aşternutului îndesat acolo şi a răsturnat un cufăr plin cu lucruri. Ikuyo o privea pieziş, neînduplecată. Oare ce urmărea? Doar s-o aducă la exasperare sau avea vreun motiv de răzbunare? Tomoko nu încerca în clipele acelea să analizeze sufletul mamei sale.

— Mamă, l-ai dus la Tsukawa?

— Nu ştiu.

— În camera asta nu stai decât tu şi n-ai cum să nu ştii ce se întâmplă.

— Crede-mă, nu ştiu.

— Ei bine, dacă ai pierdut ceea ce eu ţi-am încredinţat, atunci ai să plăteşti.

Tomoko se simţea în stare să fugă dezbrăcată până la Kudan, numai să-l vadă pe Ezaki. Dacă nu-şi găsea chimonoul preferat, nu mai conta ce pune pe ea atâta vreme cât nu poartă guler negru de satin. A smuls din mormanul de lucruri ale lui Ikuyo un chimono din crep, cel mai discret cu putinţă, şi a început să-l îmbrace.

— Nu, Tomoko! Ăla e al meu! zise Ikuyo, repezindu-se să i-l ia.

Tomoko i-a opus rezistenţă, ţinând strâns de mânecile chimonoului.

— Încearcă doar să mi-l iei, și praf ți-l fac.

Ikuyo a înlemnit. Și-a mușcat buza de jos, și-a retras mâna, aruncând spre Tomoko priviri înveninate.

Tomoko a îmbrăcat repede chimonoul verde cu picățele maro și negre. Ca lățime îi venea perfect pentru că se potrivea cu mama ei, însă fiind mult mai scundă, a avut ce îndesa sub *obi*, peste șolduri... atâta material în plus... Însă pentru mâneci n-a mai găsit soluție, Ikuyo având mâini mai lungi decât fiica sa. Îi acopereau aproape până și dosul palmelor, iar vârful degetelor abia se zărea de sub ele.

N-avea însă timp de pierdut cu mărunțișuri. Și-a potrivit brâul desfăcut cu doar câteva clipe în urmă și a țâșnit pe ușă-afară fără o vorbă.

— Tomoko! a strigat Ikuyo, disperată, de la fereastră. Mai vii acasă, nu? Te rog să vii! Nu te am decât pe tine pe lume! Nu uita că sunt mama ta!

Tomoko s-a oprit o clipă, dar nu s-a întors. S-a înroșit de furie auzind aceeași jelanie. În plus, o enerva îngrozitor chimonoul – nu era pe măsura ei, nu-i plăcea nici măcar culoarea și nici gulerul nu se potrivea ca mărime lenjeriei de corp. Ikuyo intra în rolul de mamă doar când îi convenea și-i scotea ochii cu asta. În rest, nici că-i păsa că are o fată. Mama adevărată știe ce-și dorește puiul ei și-i înțelege necazurile. Nici măcar n-o întrebase vreodată cum arată ofițerul Ezaki... Pur și simplu încerca s-o împiedice să-l vadă. Doamne, cât o ura!

Tomoko se îndrepta spre Ezaki, apăsată de gânduri și atentă să nu i se piardă mâinile în mânecile prea mari. Gheișelor li se permitea să aibă legături cu personalități din cartierul lor, însă Tomoko știa că în afara cartierului se pot ivi multe necazuri. De aceea, nici nu se aventurase vreodată până unde locuia Ezaki, într-o cameră modestă a pensiunii Shimota. Pe tânăr nu l-a intimidat deloc apariția lui Tomoko. A poftit-o înăuntru și a privit-o câteva clipe fără să spună nimic.

Tomoko tăcea la rându-i. O apăsa tot mai mult gândul că Ezaki se va simți stânjenit dacă-l vor întreba colegii despre ea sau dacă intra cineva în cameră și înțelegea ce se petrece acolo.

— Scuză-mă.
— Nu-i nimic.
— Plec imediat.
— Da?

Nici ea nu știa prea bine de ce venise și simțea cu durere ce loc neînsemnat ocupă în existența lui bine rânduită. Fumitake Ezaki, originar din prefectura Akita, era fiul unui medic militar, crescut într-o atmosferă austeră. N-avea cum răscumpăra o gheișă imediat după avansarea la gradul de sublocotenent. Tomoko nu putea aborda subiectul dorit în odaia aceea aparent fără gust, cu un singur așa-zis tablou plin de instrucțiuni militare. O intimida camera înțesată cu cărți de specialitate. Nici măcar nu putea descifra ideogramele din titluri, dar nu voia să se descurajeze. Era mândră de încăperea sobră, căreia cu siguranță nu-i trecuse pragul altă femeie.

„Nu m-am înșelat. E un bărbat de ispravă și va ajunge departe", își spunea cu convingere.

Tomoko sosise pe neașteptate și se pregătea deja să plece. Ezaki nu înțelegea mare lucru, însă îl cuprinsese o emoție intensă. I-a propus să o conducă și a început să se schimbe ca să iasă cu ea.

Tomoko i-a împăturit cu grijă chimonoul de lână proaspăt dezbrăcat. Așa arăta viața pe care și-ar fi dorit-o, gândul îi sfârteca pieptul de tristețe.

Cei doi – el în uniformă de sublocotenent, cu sabie la brâu, și ea, îmbrăcată în chimono verde cu picățele și cu pieptănătură *shimada* turtită – atrăgeau privirile trecătorilor cu toate că se lăsase întunericul. Tomoko nu se simțea deloc în largul ei purtând îmbrăcămintea mamei.

— Hai să mergem la templul șintoist Yasukuni! sugeră Ezaki.

Ajunși în incinta templului, adierea de primăvară i-a învăluit blând. Cum nu se cădea ca în incinta sacră un ofițer al armatei imperiale să meargă alături de o gheișă, au lăsat o oarecare distanță între ei. La un moment dat, Tomoko a rupt tăcerea:

— E adevărat că sunt gheișă, dar nu sunt frivolă.

Modul ei de a aborda discuția era cam ciudat, însă nu îi venise altceva în minte.

— Ştiu. Şi eu sunt un bărbat serios.

— Vrei să te însori cu mine? Nu acum, dar cândva, într-o bună zi... Dacă-mi spui să aştept, voi aştepta toată viaţa.

— Și eu mă gândeam la o cale... aş vrea să fii soția mea, dar n-am nici bani, nici titluri şi nu ştiu cum te-aş putea răscumpăra. Ce te-a apucat să-mi vorbeşti despre asta?

— Cei de la Tsukawa-ya nu-mi permit să mai ies în oraş. Noi, gheişele, n-avem strop de libertate.

— Zău?

— Nu intenţionez să fac nimic care să-ţi afecteze cariera. Voiam doar să-ţi cunosc intenţiile.

— Cariera?

Fumitake Ezaki a zâmbit cu amărăciune. De când absolvise şcoala militară, chipul lui bronzat devenise palid. Sub felinarul cu gaz, faţa cu trăsături regulate părea desprinsă dintr-un tablou.

Se simţea ca în povestea *Onnakeizu*[1]. Tomoko îşi muşcă buzele. Zeii de la templul Yushima se deosebeau de cei de la Yasukuni. Şi partenerul era altul. Singurul lucru care nu se deosebea cu nimic era poziţia socială a gheişelor, soarta lor tragică. Şi Ezaki se gândea la acelaşi lucru când o întrebă pe Tomoko:

— Nu poţi renunţa la meseria de gheişă?

Se aflau chiar sub statuia din bronz a patriotului Masujirō Ōmura. Crengile mari şi negricioase ale unui *ginko* se profilau pe cer, iar dincolo de *torii*[2] se distingeau în zare două crizanteme albe – emblema imperială de pe draperia pavilionului de primire. Tomoko simţea cum vântul primăvăratic o împresoară din toate părţile.

Şi-au făcut promisiuni – ea, că renunţă la meseria de gheişă, el, că o ia de nevastă... Au mai rămas un timp tăcuţi în incinta templului Yasukuni. Bujorel trebuia să ajungă la Tsukawa, iar Ezaki n-avea cum s-o reţină. Intrând pe strada Hitoguchizaka, au mers iar la o oarecare distanţă unul de altul, îndreptându-se către

1 *Arborele genealogic al femeii*, nuvelă a scriitorului Kyōka Izumi (1907).

2 Poartă a templelor şintoiste, care marchează graniţa dintre sacru şi profan.

gara Ichigaya. Pe drum au întâlnit doi bărbați întorcându-se în cartierul Fujimi, amândoi veseli nevoie mare și cântând aceeași melodie la modă:

Sunt trestie ofilită în albia râului
Și tu ești trestie ofilită.
Oare de ce suntem amândoi
Trestii ofilite ce nu înfloresc în lumea asta?

Ezaki încetini pasul şi-i şopti lui Tomoko, când ajunse în dreptul lui:

— Nu-mi place cântecul ăsta.

Îl fredonau până și copiii de pe stradă, deşi toți îl criticau și-l considerau vulgar. Totuşi, în Akasaka lumea n-auzise de el.

Părea de bun augur faptul că în ziua aceea traversaseră amândoi cartierul Fujimi fără să se oprească în locul obişnuit şi Tomoko spera să se împlinească tot ce-şi promiseseră. Simţea că-şi legaseră inimile mai puternic şi mulţumirea acelor clipe o depăşea cu mult pe cea dată de împlinirea prin sex de care avuseseră parte doar de câteva ori, pe fugă.

„Dacă renunţ la meseria de gheişă, nu va mai fi nevoie să mă ascund ca azi, nu voi mai da socoteală casei Tsukawa. Eu n-am semnat contract pentru ani în şir, aşa cum procedează curtezanele, trebuie doar să-mi achit datoriile ca să fiu liberă. Chiar dacă voi munci până la epuizare, merită... dacă prin asta reuşesc să scap de datorii. Dacă devin doamna Ezaki, o să fiu nevastă de ofiţer. Poate am greşit că i-am spus să mă ia de soţie. S-o fi speriat", gândi Tomoko. Un zâmbet îi flutură pe buze. Inima tânără îi era doldora de speranţe.

Când a urcat la Ikuyo, a găsit-o pe Tarômaru lângă mama sa, aşteptând-o.

— Ce-i cu ţinuta asta? Te-ai întâlnit cu un bărbat îmbrăcată astfel? Îţi faci de ruşine numele de Bujorel de la Tsukawa-ya. Uită-te în oglindă!

Împroşcată cu insulte, Tomoko a luat oglinda de mână a mamei şi s-a privit. Cocul Shimada era strivit şi plin de frunzuliţe galbene, lipicioase. Le-a îndepărtat fără să scoată o vorbă, între-

bându-se de unde s-a pricopsit cu așa ceva. Nu o tulburau câtuși de puțin jignirile și reproșurile patroanei de la Tsukawa-ya, care nu contenea s-o certe, furioasă. A studiat cu interes frunzulițele prinse de degete. Semănau cu solzii de pește și ca mărime, și ca formă.

„A, în incinta templului!" își aminti Tomoko. Nu le observase în lumina felinarului. „Da, frunzulițele acelea solzoase s-au scuturat cu un foșnet ușor, în bătaia vântului, de pe crengile copacului ginko ce se înălțau, întunecate, spre cer."

Hotărâtă să abandoneze viața de gheișă, Tomoko nu se temea câtuși de puțin de Tarômaru, cu toată supremația ei în cartierul florilor. Orice i-ar fi spus, nu-i păsa. Nu îi răspunse, știind foarte bine că nu poate părăsi lumea aceea prea curând, însă, intuindu-i planurile, Tarōmaru s-a înfuriat și mai tare.

În candoarea tinereții, Tomoko nu pricepuse câte dedesubturi avea lumea florilor și sălciilor. Abia acum începea să-și dea seama de câte se petreceau. Pe scurt, chiar dacă voia să renunțe la ea, nu putea. O gheișă devenea prizoniera unei rețele complicate de relații și nu-i era deloc ușor să se descotorosească de ele. Meseria aceea cerea o ținută elegantă și toalete rafinate. Cheltuielile obligatorii o împiedicau să adune suficienți bani ca să-și plătească datoriile. Eticheta nu-i permitea lui Tomoko, protejata contelui Kōnami, să apară la serate în chimonouri simple. Or o femeie cu renume, fie ea și Tomoko, nu reușea să se descurce fără bani.

Tot cam pe-atunci, poate simțindu-și sfârșitul aproape, contele Kōnami i-a propus lui Tomoko să-i răscumpere libertatea, dar ea a refuzat, cu toate că ar fi fost cel mai simplu să renunțe la statutul de gheișă.

— Îmi place să muncesc, zise ea. Dacă tot doriți să mă ajutați, n-ați vrea mai degrabă să mă sprijiniți să devin gheișă independentă?

Dacă i-ar fi răscumpărat libertatea, e adevărat că n-ar mai fi fost gheișă, în schimb ar fi devenit amanta lui oficială. Asta ar fi însemnat să rupă legătura cu Ezaki. Cu toate că-i era îndatorată protectorului ei, nu mergea cu recunoștința până într-acolo încât să-și dorească să fie concubina unui bătrân. Deși părea totuna

dacă o gheișă are protector sau dacă e metresa lui oficială, cele două situații se deosebeau. În primul caz, chiar dacă depindea de el financiar, își mai păstra o oarecare libertate. Decât ibovnică întreținută, fără griji bănești dar complet ruptă de cei din jur, mai bine rămânea o gheișă în contact cu oamenii ca să-și trăiască și propria viață. După ce înțelesese că n-avea cum părăsi lumea florilor definitiv, Tomoko a început să-și dorească ceva mai practic – să devină gheișă independentă, căci independența îi permitea într-o bună zi să renunțe de bunăvoie la meserie.

Contele Kōnami bucurându-se de o imensă influență, Tsukawa-ya a trebuit să-și încalce iarăși regulile. Tomoko reușise într-un singur an să treacă de la statutul de gheișă-ucenic la cel de „gheișă cincizeci la sută“, iar acum avea șansa de a-și recâștiga independența în numai doi ani în loc de trei. Și-a cumpărat un teren în Tamachi și în numai jumătate de an și-a înălțat propria căsuță.

Ca să-și deschidă afacerea, Tomoko a beneficiat de sprijinul constant al contelui Kōnami, așa că faima numelui de Bujorel a sporit din nou în cartierul florilor și sălciilor. Deși în Akasaka părea să se cam stingă focul distracțiilor din cauza declinului economic, ea nu prididea cu oaspeții din zori și până-n noapte. Tomoko a înțeles că puterea este esențială și pentru afaceri, și pentru un trai pe placul ei. În cercurile în care se învârtea, puterea însemna farmec, bani și artă. Chiar devenită patroana casei Hana Tsukawa, Tomoko a continuat să exerseze cu și mai multă râvnă decât înainte.

Dar, pentru a practica dansul și cântecul trebuia să ia lecții și avea nevoie de bani ca să le plătească. După construirea casei au apărut alte cheltuieli neprevăzute și Tomoko abia mai reușea să o scoată la liman. În plus, întâlnirile cu Ezaki rămâneau în continuare secrete. Parcă nu se cuvenea să aducă un ofițer imperial în cartierul florilor și sălciilor. Chiar dacă era liberă, nu se vedeau cum și când voiau ei. O casă de gheișe distra clienții și contele Kōnami o chema deseori pe Bujorel la ceainăria unde își mai petrecea timpul.

Locuia din nou sub același acoperiș cu mama ei, după câțiva ani de separare. Lui Ikuyo îi amenajase o cameră mai retrasă deși

nu împlinise încă patruzeci de ani. Izolată de lume, deși încă tânără, Ikuyo simțea că se sufocă și n-o scăpa din ochi pe Tomoko, fiind mai vigilentă decât pe vremuri. Trăgea cu urechea când vorbea cu Ezaki la telefon, îi citea pe furiș scrisorile... Când Tomoko s-a supărat pe ea și i-a reproșat, Ikuyo a răbufnit jignitor:

— Ia mai scutește-mă cu Ezaki ăsta al tău! Nu merită să fie nici măcar șoferul lui Kōnami, oricât o fi el de ofițer imperial!

Pe Tomoko o mâhneau cumplit neînțelegerile cu propria mamă într-o casă unde gheișele, ucenicele, purtătoarea de *shamisen* și slujnicele erau toate niște străine pentru ea. Dacă ar fi fost un pic mai în vârstă, i-ar fi dat de lucru, dar Ikuyo era prea egoistă și capricioasă ca să accepte orice muncă. Nu era capabilă nici măcar să țină evidența contabilă a firmei Hana Tsukawa, așa că nu-i putea fi de folos în nici un fel. Doar croitoria o făcea fericită. Când Tomoko își cumpăra materiale pentru chimonourile ei, se apuca imediat să i le coasă, radiind toată. Numai că, după ce le termina, le îmbrăca ea mai întâi, încântată:

— Gata! Vezi ce frumos e?

Își lega până și brâul.

— Mamă...

Tomoko se-nfiora de fiecare dată, întrebându-se dacă mai există pe lume vreun loc unde o mamă să probeze îmbrăcămintea fiicei înainte ca fata s-o îmbrace. Totuși, acele chimonouri de gheișă nu-i veneau rău deloc. Dacă se gândea bine, Ikuyo era mai tânără și decât Tarōmaru, patroana de la Tsukawa-ya. Avea o vârstă la care o femeie arată încă minunat și se poate bucura de admirația bărbaților. Nimeni n-ar fi zis c-a adus pe lume trei copii. Cei care nu le cunoșteau le credeau surori.

În plus, Ikuyo se îmbăia în fiecare dimineață și se machia mult mai atent decât Tomoko. Când proba, în prezența lui Tomoko, câte un chimono de altfel prea scurt pentru ea, peste care își punea câte un *haori* din mătase cu motive florale, arăta ca o adevărată gheișă de la Hana Tsukawa. Era mai frumoasă și decât Tomoko, și decât celelalte tinere, strălucind puternic, nu ștearsă ca atunci când stătea țintuită în camera ei și cosea. Sau mai bine-zis, chipul

ei mereu posac se lumina cu-adevărat de plăcere doar în momentele când se împăuna prin casă în chimonourile cusute de ea.

Pe Tomoko o supăra grozav că Ikuyo îi proba chimonourile înainte ca ea să le îmbrace, iar celelalte gheișe nu se arătau nici ele încântate de purtarea ei. O rugaseră o dată sau de două ori, mai mult ca s-o flateze, să le confecționeze și lor chimonouri, dar se apucaseră apoi să șușotească între ele, pretinzând că aduce ghinion ca o fostă prostituată să le probeze veșmintele. Pe vremea când Tomoko se mai afla încă sub patronajul casei Tsukawa și sub autoritatea lui Tarōmaru, nimeni n-ar fi îndrăznit să aducă în discuție fosta ocupație a mamei astfel încât vorbele să ajungă la urechile fetei. Însă de când își deschisese propria casă, limbile se dezlegaseră și bârfa înflorea. Într-o zi, slujnica personală a lui Tomoko a venit la ea cu ochii umflați de plâns.

— Au trecut pe-aici niște gheișe și-au zis că Hana Tsukawa e un loc rău famat, ținut de o fostă prostituată.

Oare din răzbunare aruncau cu noroi în Tomoko? De la o vreme defăimarea se întețise. De când plecase de la Tsukawa și își pornise afacerea, Tomoko s-a comportat la fel, fără să facă vreun compromis însă, după ce s-a zvonit în gura mare că mama ei fusese curtezană, s-a răspândit și vestea că noua casă de gheișe tăinuiește prostituția. Bârfele se nășteau cu siguranță din invidia colegelor de breaslă. Nici una nu mai era atât de tânără ca Tomoko, iar popularitatea ei în lumea florilor și sălciilor nu scăzuse. Cu toate că știa foarte bine lucrul ăsta, o necăjeau calomniile și i se părea că fosta îndeletnicire a mamei o dezonora pe vecie, de parcă o însemna cu fierul înroșit.

Ca să ajungă soție de militar, până și profesiunea de gheișă constituia deja o mare piedică, însă, dacă familia lui Ezaki afla și că este fiica unei foste curtezane, obstacolul devenea de netrecut, oricât de mult ar fi iubit-o el. Doar la asemenea gând simțea că-și pierde mințile de spaimă.

Când o auzea pe Ikuyo trântind sertarele scrinului, de parcă ar fi vrut să-și confirme trecutul dubios, Tomoko se simțea cuprinsă de o ură nestăvilită, fiind conștientă totodată că nu are dreptul la un asemenea sentiment față de cea care o adusese pe lume.

Zilele treceau ostile, înconjurată de duşmanii de la Tsukawa-ya. Nu ştia cum să-şi mai potolească neliniştile şi nici cu Ezaki nu se vedea. Ajunsese atât de îngrijorată din pricina banilor, încât nu mai dormea nopţile şi se întreba cu groază ce s-ar fi întâmplat dacă un hoţ îi spărgea casa de bani şi nu găsea decât şapte yeni şi cincizeci de *sen*[1].

Când mama o întrebase de ce o doare capul, nu-i venise ideea să-i răspundă cum ar fi meritat: „Nici nu ştii, mamă, câte dureri de cap îmi dă trecutul tău de curtezană". Oricum, n-ar fi avut inima să-i reproşeze aşa ceva.

Micuţa şi puternica Tomoko se frământa continuu. Casa era gata. Devenise independentă – un prim pas în promisiunea făcută ofiţerului Ezaki. Când rememora greutăţile îndurate, i se păreau acum floare la ureche şi probabil aşa avea să se întâmple şi cu cele viitoare. Deocamdată însă trebuia să facă totul pentru reuşita casei Hana Tsukawa şi gândul îi dădea forţe nebănuite. Numai că vremurile nu se dovedeau a fi pe măsura spiritului ei energic, după cum se spune şi într-un cântec. Şi nici vremea. Începând cu a doua parte a verii, clima capricioasă aducea ba soare, ba nori, iar când te aşteptai mai puţin, se pornea câte o ploaie torenţială.

Calendaristic, toamna începuse deja, dar persista o căldură şi o umezeală specifice începutului de vară. Tomoko pleca la lecţii în chimono de crep, purtat direct pe piele. Oferirea onorariului profesoarei la începutul lunii şi nu la sfârşit, aşa cum se obişnuia, era considerat un gest de mare eleganţă rezervat doar gheişelor de primă clasă. Tomoko a luat ultimii bani din casă pentru a-şi plăti orele de *kiyomoto*. A plecat la ora şapte dimineaţa pe o ploaie măruntă. Prevăzătoare, şi-a luat umbrela din hârtie cerată, cu toate că se aştepta să se însenineze spre seară. Totuşi, când a ieşit de la lecţie, ploua cu găleata şi a trebuit să umble pe stradă ţinându-şi poalele chimonoului ridicate.

Pe când îşi mânca boabele de fasole roşie, care se serveau în prima zi a lunii fiind considerate de bun augur, se ruga zeilor, cu

---

1 *Sen*-ul reprezenta a suta parte dintr-un yen.

mâinile împreunate, pentru prosperitatea casei Hana Tsukawa. Atunci și-a amintit că împlinise douăzeci și unu de ani. Ce vârstă frumoasă! Terminând de mâncat, s-a gândit la Ezaki... ce-o fi făcând pe o asemenea ploaie? Brusc, zdrăngănitul obișnuit al sertarelor a răzbit printre picăturile de ploaie parcă și mai sonor.

Trăia o senzație stranie, părându-i-se de rău augur pentru început de lună. A întins mâna după un ziar, ca să-și mai alunge gândurile. În clipa aceea s-a trezit cu genunchii și mâinile pe *tatami*. A crezut că amețise, dar și-a dat seama că nu e vorba de amețeală. I-a luat ceva timp până a priceput ce se întâmplă. Casa ei cea nouă s-a zguduit din temelii preț de câteva minute și s-a dărâmat cu o huruitură înspăimântătoare. Cutremur! A asistat neputincioasă la prăbușirea casei. Nici măcar nu i-a trecut prin cap să fugă.

Capitolul 11

După taifun, o vreme splendidă a domnit întreaga toamnă. Cei din prefectura Wakayama, care abia simţiseră cutremurul, greu îşi puteau închipui ce a urmat după dezastrul din regiunea Kantō[1]. Tomoko şi-a aţintit privirile spre Muntele Ryūmon ce părea că pluteşte pe cer, dar gândul nenorocirii prin care trecuse o bântuia ca un coşmar..

Trecuseră zece ani de când nu şi-a mai văzut satul natal. Mergând pe strada ce lega Nishide de Nakade, Tomoko se întreba de câte ori o fi parcurs drumul acela în copilărie. În Nishide se afla casa căpeteniei satului, iar în Nakade, casa familiei Sunaga. Îşi amintea precis de câte ori l-a străbătut în perioada dintre nunta mamei şi plecarea ei la Tōkyō. Îi era foarte clar. Ziua în care căpetenia satului a alungat-o pe când ea îşi asculta surioara urlând... Ziua în care a cules coacăze din grădină împreună cu copiii lui Keisuke, sperând să se apropie de mama cea de neatins, căreia îi ducea dorul...

Tomoko îi făcuse o vizită lui Keisuke Kōsaka, tatăl ei vitreg de altădată. Keisuke îşi moştenise părintele şi trăia în locuinţa căpeteniei dar, cum era de aşteptat, nu avea nici pe departe forţa lui şi nici autoritate în viaţa satului. Îşi ducea zilele – poate ultimele – într-o încăpere întunecată din casa bătrână, unde soarele pătrundea rareori. De ceva vreme suferea de tuberculoză. Cu siguranţă că nici el nu se aşteptase să fie obligat să-şi vândă nevasta unui bordel din Shizuoka. Uriaşul care răbdase toate mizeriile pricinuite de Ikuyo ajunsese o epavă.

---

1 Tōkyō şi cele şase prefecturi din jur.

Când a sosit Tomoko, o slujnică bătrână a condus-o la căpătâiul suferindului cu un aer nepăsător, care spunea totul despre boala fără leac a lui Keisuke și despre atmosfera apăsătoare din casă. Bătrâna părea să fie singura ființă cu care bolnavul venea în contact. El ar fi trebuit să se înțeleagă bine cu toată lumea și chiar s-o crească acolo pe Yasuko, fiica fostei soții.

— Bună ziua!

În bezna camerei, Tomoko a întrezărit silueta lui Keisuke zăcând întins în patul jilav. Trăsăturile abia i se mai distingeau din pricina bărbii, iar ochii i se înfundaseră în cap.

— Tomoko? întrebă el, ezitând.

— Da, eu sunt. Îmi pare rău că n-am mai dat nici un semn de viață de atâta amar de vreme, turui Tomoko.

Omisese cu bună știință partea finală a formulei de politețe obligatorii, ce presupunea să-l întrebe cum se mai simte.

Din tatăl ei vitreg nu mai rămasese decât o umbră, și ea destrămată de boală. Tabloul trist i-a readus în minte toate suferințele trăite alături de el.

— A fost îngrozitor cutremurul din Tōkyō, nu-i așa?

Prin urmare, mai citea ziare.

— Da, a dărâmat totul. Clădirile s-au prăbușit cât ai clipi. Casa noastră n-a luat foc, așa că am mai putut salva câteva obiecte prețioase. În rest, totul s-a dus pe apa sâmbetei...

— Te-ai întors la Sunaga?

— Da, mi-au oferit refugiu provizoriu, până se mai reface puțin Tōkyō.

— Tomo-*chan*!

— Da.

— Ikuyo e bine?

— E sănătoasă.

— Mă bucur că nu și-a distrus sănătatea cât a stat în Shizuoka.

— Se simte bine.

— Am făcut mare greșeală. Când mă uit în urmă, mă cuprinde groaza. Dar mi-am primit pedeapsa... uite în ce hal am ajuns!

A încercat să surâdă, însă Tomoko nu i-a putut întoarce zâmbetul.

— Tomo-*chan*!

— Da.

— Ai crescut... Ce frumoasă te-ai făcut! Lasă-mă să te admir...

— ...

— Am crezut că te-ai măritat.

— M-am făcut gheişă.

— A, da? Nu ţi-o fi fost deloc uşor.

— Din cauza cutremurului m-am întors de unde-am plecat. Aşa că o voi lua de la capăt.

Keisuke Kōsaka îşi scărpină barba cu unghiile înnegrite de mizerie. Nu-l îngrijora soarta fiicei vitrege. Se gândea că nu se apropie nici pe departe de frumuseţea mamei.

— Mama ta e deja la Sunaga?

— Da. Nu-i prea frumos din partea ei să spună că se simte mai bine în casă de când a dispărut unchiul Shin'ya.

— Nu-i plac bolnavii, bombăni el, înainte să adauge: Crezi că o să vină să mă vadă?

Pe când se întorcea grăbită spre casă, lui Tomoko îi răsuna în urechi ecoul disperării lui Keisuke, deşi încerca din răsputeri să şi-l alunge din minte. Oare ce se cuvenea să-i spună mamei din toată vizita asta? Se jenase să-i vorbească despre Ikuyo, care aflase că-i bolnav dar nu se sinchisise să-l viziteze. Nu îi pomenise nici de faptul că i-a mai adus pe lume un băiat, la bordel. Disperarea lui Keisuke se contopea, în urechile ei, cu ţipătul nou-născutului de la Kanō-rō.

Ajunsă la portiţa casei din copilărie, de lângă poarta principală, s-a ghemuit şi s-a strecurat în grădină, răsuflând uşurată. Pe cerul toamnei, Muntele Ryūmon îşi profila silueta splendidă.

— Tomo-*chan*! Tomoko! o striga Ikuyo de pe veranda camerei sale.

— Da.

— Ce faci?

— Mamă, ştii că e considerat Muntele Fuji al ţinutului Kishū?

— Poftim? Ryūmon?

— Da.

Ikuyo pufni dispreţuitor, ţuguindu-şi buzele.

— Doar cine n-a văzut Muntele Fuji poate afirma așa ceva! Cum să compari un prăpădit de munte ca ăsta cu Muntele Fuji?

Shizuoka și Muntele Fuji le trezeau amintiri dureroase și mamei, și fiicei, dar din atitudinea disprețuitoare a lui Ikuyo față de Fuji din Kishū nu se deslușeau greutățile încercate până atunci. Tomoko își privea mama, uluită. Arăta superb la patruzeci de ani! Pielea, luminoasă precum a unei fete proaspăt căsătorite... părul negru și bogat, frumos coafat într-un coc în stil occidental, fără să folosească o placă de păr... În picioare pe veranda bătrânei case, silueta ei zveltă era de-a dreptul cuceritoare... Machiajul îngrijit, gulerul chimonoului impecabil așezat... Arăta mai fermecătoare și mai dichisită decât orice curtezană din Akasaka!

Pe Tomoko o mai intriga felul de a vorbi al mamei sale. Ikuyo deprinsese accentul din fosta capitală Edo[1] în perioada când locuise în Yoshiwara, iar după episodul cu Shizuoka, unde preluase limbajul vulgar din cartierul plăcerilor, revenise la o exprimare elevată. Însă acum, întoarsă în satul natal, își regăsise ca prin farmec vechiul accent de provincială de Wakayama.

Cine și-ar fi imaginat că femeia care-și tot schimbase și portul, și limbajul a fost la viața ei prostituată? Tomoko nu-și revenea din uimire și n-avea cum să nu-i recunoască talentul de a se adapta oricărei situații.

Se transforma oare odată cu întoarcerea în ținutul de baștină? O fi determinat-o casa părintească, unde trăise cu soțul pe vremuri, să uite că în Akasaka s-a lăsat întreținută fără jenă de propria ei fiică? Oricât își scotocea Tomoko printre amintiri, nu regăsea nicăieri aerul generos și matern pe care îl afișa de la revenirea în Wakayama.

După moartea lui Shin'ya, băiatul său mai mic se instalase cu soția în casa Sunaga. Amândoi le-au primit fără ezitare pe verișoară și pe fiica ei, de parcă n-ar fi fost vorba de fiul și nora unchiului nesuferit. Gestul frumos de prietenie a liniștit-o pe Ikuyo, care se comporta de parcă trăia de când lumea în casa aceea. Nu

1 În prezent Tōkyō.

se îndoia nici o clipă că primirea călduroasă se datora inelelor și altor obiecte prețioase salvate de Tomoko după cutremur.

— Tomoko, hai repede! A venit cineva care nu te-a mai văzut de multă vreme.

Răsuflând ușurată că nu va trebui să dea socoteală pe unde a umblat și ce-a făcut, Tomoko se grăbi să intre. Spre deosebire de casele cu streșini înguste din Tōkyō, cele vechi din regiunea Kansai erau mult mai întunecate din pricina acoperișului prelung, însă Tomoko părea să se fi reobișnuit într-o lună de zile cu obscuritatea lor.

În camera de zi orientată spre miazănoapte ședea un bărbat, într-o postură rigidă, cu genunchii strânși. Când a intrat Tomoko, și-a îndreptat umerii, și-a plecat capul, a întins mâinile și a pus palmele pe *tatami*.

— Știi cine e? întrebă Ikuyo, chicotind fericită.

— Tânără stăpână! Ce dor mi-a fost de dumneavoastră! Ce mare ați crescut!

În ciuda chipului încă tânăr, vocea și felul de a vorbi sunau bătrânicios, așa că Tomoko a ezitat câteva clipe. Totuși, doar tânărul servitor de pe vremuri i se adresase vreodată atât de afectuos, doar Hachirō fusese respectuos cu unica moștenitoare a familiei Sunaga.

— Hachiran!

— Da, eu. M-ați recunoscut! Ați fost un copil inteligent și îmi pare foarte bine că ați reușit în viață.

„Da, el e", își spuse Tomoko, privindu-l cu atenție. Îi trecuse acneea, dar îi rămăseseră pe față urme ca de la variolă. Văzându-l zâmbind, Tomoko i-a regăsit pe chip trăsăturile băiețandrului de altădată și a simțit cum o năpădesc imaginile uitate ale copilăriei. Și-a amintit până și ziua de Anul Nou Mic, când Hachirō s-a dus la casa căpeteniei satului cu o ramură de salcie împodobită cu turtițe de orez ca să o viziteze pe Ikuyo.

— Hachiran, cu ce te ocupi? Am auzit că ai plecat la Ōsaka.

— Da, mi-am făcut ucenicia la un ceasornicar din Ōsaka și de anul trecut am propriul meu magazin... micuț, dar e al meu.

— Bravo ție! Tōkyō e la pământ.

— Ştiu. Nu-i frumos din partea mea, dar vă mărturisesc că am avut mare noroc că am ales Ōsaka. Am înţeles că a fost îngrozitor în Tōkyō. Incendiul a pornit de la un depozit de haine, însă casele au ars cu miile apoi. Am văzut o mulţime de fotografii cu cadavre de curtezane din Yoshiwara carbonizate. Iadul pe pământ, nu alta! Tare, tare mă bucur că sunteţi amândouă sănătoase!

Auzindu-l rostind „curtezane“ şi „Yoshiwara“, Tomoko a tresărit şi a clătinat din cap, însă Ikuyo a comentat cu sânge rece:

— Hachiran s-a întrebat dacă am reuşit să fugim din Tōkyō imediat după cutremur şi s-a întors în sat anume ca să afle noutăţi de la noi.

— Poate n-o să mă credeţi, pentru că n-am dat nici un semn de viaţă atâta amar de vreme, dar am fost foarte îngrijorat din cauza voastră. Nu v-am uitat nici o clipă!

Hachirō făcuse mărturisirea pe un ton atât de caraghios, încât Ikuyo a izbucnit într-un râs copilăresc şi fericit, determinând-o pe Tomoko s-o ţintuiască cu privirea. Cuprinsă de un presentiment ciudat, Tomoko l-a întrebat:

— Hachiran, ai familie?

— Am doi copii.

— Băieţi?

— Da, amândoi. Cum de-aţi ghicit? Regret că n-am şi fată.

— În magazinul tău repari şi ceasuri?

— Da, asta am învăţat... şi mă descurc.

Ikuyo i-a arătat lui Tomoko, de parcă abia aştepta momentul potrivit, ceasul pe care-l purta la mâna stângă.

— Uite! Ăsta-i cadou de la Hachiran.

— A, e un fleac, spuse el, ridicând din umeri.

Era un ceas de damă din aur, marcă elveţiană. Tomoko, obişnuită cu obiecte de lux, a înţeles imediat că nu era vorba de un fleac, aşa cum insinuase el. Nici nu-i venea să creadă că fiul unui fost arendaş, care a lucrat ca slujitor în casa lor, a reuşit să pornească aşa o afacere. I se părea minunat.

Când şi-a văzut mama privind cu nesaţ cadranul ceasului de la mână, de parcă admira un inel sau cine ştie ce bijuterie pre-

ţioasă, pe Tomoko a încercat-o un presentiment al cărui gust amar îl uitase odată revenită pe meleagurile natale.

— Tomoko, Hachiran ne asigură că suntem bine-venite la Ōsaka dacă se întâmplă ceva şi nu mai putem sta aici, zise Ikuyo de îndată ce oaspetele a plecat.

— A, da?

— Ce-ar fi să ne ducem la el?

— De ce să mergem?

— Am înţeles că de doi-trei ani afacerile din cartierul comercial Shinsaibashi aduc profit. Înainte de a te întoarce la Tōkyō, şi tu va trebui să-ţi faci nişte cumpărături. Nici eu nu mai am chimonouri căptuşite...

Ikuyo părea să fi luat în serios invitaţia plină de amabilitate a lui Hachirō şi era atât de voioasă, de parcă urma să se mute la el în ziua următoare. Încerca fel de fel de aluzii, însă Tomoko a întrerupt-o brutal:

— Mamă!

— Ce e?

— N-ai de gând să-i faci o vizită fostului soţ?

— De ce i-aş face? îi răspunse ea tot cu o întrebare, schimbându-şi starea de spirit într-o clipă.

— Zace la pat şi tare ar dori să te vadă.

— Boală de plămâni.

Pe Tomoko o îngheţă tonul ei glacial.

— Dar, mamă...

— Dacă încep să am probleme cu el pentru simplul motiv că locuim în acelaşi sat, plec chiar acum la Hachirō.

S-a ridicat brusc şi s-a îndreptat spre bucătărie, unde se adunase familia fiului lui Shin'ya.

Tomoko înţelegea că duşmănia dintre doi soţi poate fi mult mai înverşunată decât cea dintre doi străini, iar ranchiuna lui Ikuyo faţă de Keisuke depăşea orice închipuire... poate şi pentru că o împinsese în rău famatul cartier al plăcerilor. Dar faptul în sine nu avusese urmări dezastruoase şi Ikuyo nu se plânsese nicicând de viaţa petrecută acolo. Fusese întotdeauna prea mândră

ca să accepte o înfrângere. Pricepând iute ce s-ar fi întâmplat dacă i-ar fi povestit de vizita la Keisuke și de conversația lor, Tomoko nu a mărturisit nimic.

Pe de altă parte, Tomoko nu înțelegea atitudinea mamei față de sora ei vitregă, Yasuko, și suferea teribil.

În preajma primei vizite a lui Hachirō la casa Sunaga, într-o seară de la începutul toamnei, Tomoko stătea în grădină în apropierea tufișurilor bogate de lespedeza și repeta *kiyomoto* acompaniindu-se la *shamisen*. Nu era un stil accesibil, dar îl deprinsese și cânta cu însuflețire.

Nu-i chip să dibuiești căile întortocheate ale dragostei, adâncurile de neatins ale golfulețului himeric, făgăduințele fierbinți de iubire eternă, râul Katsura purtând în curgerea lui aventurile amoroase... mai rău e să le tăinuiești pe toate.

Tomoko a simțit că e urmărită de la mică distanță. O elevă în uniformă de serj bleumarin privea insistent în grădină.

Tomoko a pornit spre poartă, trecând peste sentimentul de jenă că o străină a surprins-o când repeta. A străfulgerat-o gândul că ar putea fi Yasuko, dar când s-a îndreptat spre ea, străina a luat-o la fugă.

— Yasuko! Yasuko, tu ești?

A tot strigat-o, dar în zadar. Tânăra nu s-a întors.

De când plecase din casa părintească, la o vârstă fragedă, Tomoko se obișnuise să se scoale dimineața devreme ca să muncească din greu și să exerseze serios la *shamisen*, iar acum se plictisea cumplit, neavând altceva de făcut decât să aștepte ocazia ca să-și reconstruiască micuța ei proprietate din Tōkyō. Gândurile îi fugeau adeseori la Fumitake Ezaki, de la care nu mai primise nici o veste după cutremurul înfiorător și incendiile devastatoare. Era cu atât mai îngrijorată, cu cât nu avea cum să-l vadă sau să vorbească cu el. Abia după o bună bucată de vreme, când s-a mai liniștit, a putut să se apuce iarăși de repetat. *Shamisen*-ul făcea parte din viața ei și de aceea s-a grăbit să-l ia din casă împreună cu câteva obiecte de preț, fugind imediat după cutremur, dar înainte să izbucnească incendiile. Așadar, îl adusese cu ea, dar până

atunci se ruşinase să exerseze, în căsuţa de ţară înconjurată de parcele de orez, la instrumentul pretenţios destinat banchetelor.

Trăia cu impresia că vocea sa o atrăsese pe sora ei la poartă, ca să spioneze în grădină, aşa că a doua zi, cam pe la aceeaşi oră, a început iarăşi să repete.

În zare sclipeşte priveliştea Muntelui Fuji. O fi prima oară când trece pe-acolo procesiunea falnică a daimyō[1]*-ului... şi o invidiez. Din ce ţinut o fi? Norii albi se rostogolesc ca nişte zaruri, iar drumul mărginit de copaci pare prea îngust. De-ar fi viaţa aşa cum vrem noi, am putea măcar o dată să-i împodobim scena cu flori. Coconul s-a apropiat de Shizuoka. Am cules din cale-i pietrele mari şi mici. Ne-am dat mâinile şi l-am dezmierdat.*

Cânta în picioare, cu privirile aţintite la poartă. S-a lăsat însă repede prinsă de vraja muzicii şi de modulaţiile vocii ei, uitând cu totul de ceea ce se petrece în jur. Brusc, a zărit uniforma de serj bleumarin. S-a oprit şi şi-a dres vocea.

— Yasuko!

Fata rămase ţintuită locului.

— Eşti Yasuko, nu-i aşa? Hai, intră!

Tomoko se apropie de ea cu paşi hotărâţi, ca o soră mai mare ce era.

— Intră! Ai venit s-o vezi pe mama, nu?

Yasuko s-a aplecat mult, de parcă făcea o reverenţă adâncă, şi a intrat pe sub portiţă.

Când s-a îndreptat şi a ajuns lângă ea, Tomoko şi-a dat seama că sora ei crescuse atât de înaltă, că trebuia să-şi ridice mult privirile ca să-i vadă bine chipul. N-avea decât paisprezece ani – era cu şapte ani mai mică decât Tomoko – dar îi semăna la statură lui Keisuke şi avea braţe şi picioare lungi.

Nimeni n-ar fi zis că sunt surori. Era înaltă ca tatăl, dar la faţă, leită mama. Tomoko abia şi-a înăbuşit un strigăt de surpriză.

---

1 Termen generic folosit pentru un mare latifundiar şi conducător militar în Japonia premodernă.

Bucățică ruptă din chipul mamei – aceeași formă a feței, aceiași ochi, nasul la fel, buzele subțiri frumos conturate. Părul negru, cu cărare pe mijloc, prins în două cozi lungi, cădea până aproape de brâu. Chiar și sclipirea părului semăna izbitor cu a mamei, accentuând albeața feței.

— Mamă! strigă Tomoko cu vocea sugrumată.

Se repezi spre verandă și mai strigă o dată:

— Mamă!

— Ce s-a întâmplat? Ce țipi așa?

Ikuyo se ivi la intrare, încruntând sprâncenele de curiozitate.

— Eee!

Imaginea reîntâlnirii neașteptate dintre mamă și fiică, amândouă radiind de frumusețe, îi părea lui Tomoko o priveliște ireală. Ikuyo, la intrare, se detașa pe fundalul sobru al bătrânei căsuțe de țară, pe când Yasuko stătea în picioare în grădină, în uniforma ei bleumarin, învăluită în lumina crepusculară.

Au rămas amândouă mute de surpriză, după o despărțire de aproape zece ani. Ikuyo ar fi trebuit să rostească primele cuvinte, dar se foia cumva stânjenită, căutând să ocolească privirea lui Yasuko, care se uita fix la ea. Trecând peste momentul de stinghereală, Ikuyo și-a dres glasul, dar i s-a adresat lui Tomoko:

— Când plecăm la Tōkyō?

Tomoko și-a privit mama uluită. Nici pe ea n-o slăbea deloc gândul întoarcerii la Tōkyō, dar nu îi trecuse prin minte nici o clipă că Ikuyo avea s-o întrebe așa ceva în împrejurarea dată.

— Mamă!...

Tomoko se pregătea s-o mustre, dar era deja prea târziu. Yasuko s-a răsucit pe călcâie și a dispărut ca o nălucă. Tomoko a făcut doi-trei pași spre ea, sperând s-o ajungă din urmă, dar s-a răzgândit, aruncându-i priviri pline de reproș lui Ikuyo.

— Mamă, chiar n-ai putut să-i spui o vorbă bună și te-ai apucat să vorbești despre Tōkyō, de parcă țineai morțiș s-o alungi cât mai iute?

Tomoko o dojenea, simțindu-se parcă ea însăși victima ofensei.

— Păi, nu se face să dai buzna așa ca să spui bună ziua! Nu mi-a picat bine... Parcă nici n-ar fi copilul adus de mine pe lume. Am avut o senzație ciudată rău!

— Dar semănați ca două picături de apă.

Ikuyo i-a întors spatele și a intrat iute în casă, fără să mai audă comentariul:

— E atât de frumoasă...

Tomoko și-a amintit astfel de copilăria ei, de călătoria la Tōkyō împreună cu Keisuke. Reîntâlnirea cu mama ei de-atunci fusese rece, dar fără îndoială mai firească decât cea de acum. I-a revenit în minte momentul când mama i-a reproșat că e murdară și a trimis-o să se spele. Revedea mereu clipele acelea, ori de câte ori se privea în oglinda de la baie, însă atitudinea mamei de atunci i se părea oricum mai omenoasă decât felul în care se purtase cu Yasuko.

Tomoko a ieșit din grădină, însă nici urmă de Yasuko. A rămas țintuită locului cu privirile în gol. Soarele de toamnă se pregătea de culcare, dincolo de drumul prăfuit.

Câteva zile mai târziu, Tomoko a renunțat la repetițiile de *shamisen* și s-a așezat la măsuța din ultima cameră să-i scrie lui Ezaki. Pe aceeași măsuță își punea în copilărie tăblița de ardezie ca să-și facă temele. Privind-o, și-a adus aminte de acele vremuri. Între timp, măsuța stătuse uitată într-o magazie și fata ceruse permisiunea noilor locatari să o ia de acolo. Lemnul nu era de soi, iar lacul se scorojise pe la margini și roșul-maroniu devenise ocru. Oricât de mică de statură era Tomoko, fiind o măsuță pentru copii, tot nu ședea comod, însă scrisoarea o captiva mult prea tare ca s-o mai încurce. Înnegrise și mototolise câteva hârtii speciale pentru corespondență.

Ezaki-san[1],

Sper că ești sănătos și că nu te afectează răcoarea toamnei.

De la dezastru, nu mai știu nimic de dumneata, nici pe unde ești, nici ce faci. În ce mă privește, a trebuit să-mi caut adăpost și să mă mut pentru o vreme la rudele de la țară. Te rog să mă ierți că n-am dat nici un semn de viață.

S-a ales praful de casa mea. Până și plăcuța de la intrare s-a făcut țăndări. La început am fost din cale-afară de supărată,

---

1 Sufix care însoțește numele pentru a indica un nivel ridicat de politețe.

dar acum, după o lună de zile, cred că a venit timpul să renunț la meseria de gheișă.

S-a oprit, dându-și seama că vorbele „casa mea“ și „gheișă“ i-ar fi iscat numai necazuri dacă scrisoarea cădea în mâna altcuiva și nu voia cu nici un chip să pună în pericol cariera de ofițer a iubitului. Tomoko a clătinat din cap și a rupt scrisoarea... a nu știu câta oară. Trăia cu senzația că sfâșia cuvântul „gheișă“ cu propriile degete.

Urmase școala elementară până în clasa a șasea, ca elevă eminentă, numai că de atunci nu mai avusese prea multe ocazii să țină o pensulă în mână. Caligrafiase ideogramele cu stângăcie, iar pe unele le uitase cu desăvârșire. În fața lui Ezaki se simțise mereu o biată ignorantă, însă niciodată nu îi fusese atât de rușine de ea însăși ca acum. Fusese instruită să poată citi fără dificultate expresii poetice complicate, dar îi lipsea cu desăvârșire educația temeinică și-și dădea prea bine seama că nu-i de-ajuns să renunțe la meseria de gheișă ca să devină soția lui Ezaki.

Nu reușea să-și scoată din minte chipul surorii vitrege, nici uniforma bleumarin cu dungi albe la poale. Pesemne că Yasuko frecventa liceul de fete din Wakayama, iar uniforma o impresiona enorm pe Tomoko. Cât visase ea uniforma de liceeană în anii de școală elementară și când deja practica meseria de gheișă-ucenic! I-ar fi plăcut s-o întrebe și ce cărți citește, și ce anume învață la școală. Probabil că Yasuko ar fi isprăvit imediat de scris o asemenea scrisoare. Oare cum arăta caietul în care își trecea ideogramele noi? Redactarea scrisorilor făcea parte din îndatoririle tinerelor căsătorite... cu siguranță deprindeau la liceu și această artă.

O durea cumplit gândul că nu absolvise decât școala primară și că rămăsese ignorantă. Tomoko a pus pensula jos de nenumărate ori, a rupt hârtia, a luat iarăși pensula... Până la urmă, s-a decis pentru câteva rânduri mai simple.

Scuză-mă că n-am dat nici un semn de viață atâta timp. Acum mă aflu în siguranță la adresa de mai jos și aștept vești de la dumneata. Îți doresc numai bine.

A scris pe plic adresa regimentului de care aparținea Ezaki, menționând la expeditor *Tomoko Sunaga.* Se simțea fericită că-și folo-

sește numele adevărat, însă brusc și-a amintit că i s-a spus cândva că citeau scrisorile de la femei în fața tuturor și că, în funcție de conținut, un ofițer superior putea pedepsi destinatarul. S-a răzgândit, apucându-se să scrie cam același lucru într-un stil mai bărbătesc.

Îmi pare rău că n-am dat nici un semn de viață.
Sunt bine și-mi poți scrie la adresa de mai jos. Ai grijă de tine.

După îndelungi ezitări, a semnat cu nume de bărbat: *Tomoichi Sunaga*. Când a închis plicul, a simțit că-i bate inima nebunește. Era prima scrisoare de dragoste din viața ei.

Urmând cărarea ce mărginea parcelele de orez, s-a dus la oficiul poștal din fața gării. Funcționarul de la ghișeu a privit-o surprins. Tomoko a avut o clipă impresia că-l știe de undeva, dar nu l-a recunoscut. Terminându-și treaba, a plecat repede. Pe drumul de întoarcere, fermecată de peisajul auriu al toamnei, cu holdele întinse cât vedeai cu ochii, și-a dat seama că fuseseră colegi de școală primară, numai că întâlnirea nu îi trezise o emoție suficient de puternică încât să o determine să se întoarcă. Prefera să-și scoată din minte chipul acela palid și spălăcit, de om de prin partea locului, decât să cadă pradă nostalgiei după acele vremuri. Fiecare spic pârguit bătut de vânt și culcat sub greutatea boabelor îi trezea amintiri din ținutul de baștină, însă nimic nu o ducea cu gândul la oamenii locului. Nu-și explica nici ea de ce. Oare mamei sale îi fusese dor de ei? Tomoko cocheta cu ideea întoarcerii la Tōkyō de îndată ce avea să primească vești de la Ezaki.

Arborele de *kaki* din spatele grădinii familiei Sunaga era încărcat de fructe verzi și tari, care se coceau destul de târziu în ciuda climei blânde, pesemne din pricina orientării spre nord. Tot așteptând răspunsul la scrisoare, Tomoko a deprins obiceiul plimbării prin preajma casei și al zăbavei sub *kaki*. Încăperea de șase *tatami* unde-și făcea temele în copilărie se prelungea cu o verandă, acum părăginită. Însă ea-și găsea acolo tihna de-a lungul orelor, admirând pomul și așteptând ca fructele să dea în pârg.

În timp ce-l privea, lui Tomoko i-a venit în minte imaginea bunicii din noaptea ploioasă, spânzurată de una din crengile copacului

plin de frunzulițe verzi. Însă amintirea dureroasă nu i-a stârnit spaimă. Nu-i era dor de viii din trecutul ei, ci de cei ce s-au stins. După ce Ikuyo se recăsătorise, locuise doar cu bunica, Tsuna, și între ele se înfiripase o afecțiune foarte frumoasă. Doar în răstimpul acela atât de scurt, simțise Tomoko că trăiește cu-adevărat.

„Bunico, iată-ne înapoi după atâta amar de vreme. Chiar și fiica ta pe care ai iubit-o și ai urât-o deopotrivă s-a întors acasă. Însă tu nu mai ești printre noi. Au rămas doar străini în casa asta și de aceea suntem nevoite s-o luăm iarăși din loc. Mama n-a mai avut stare și ieri a plecat la Ōsaka, ciudat de veselă. Mi-a zis să fac ce vreau pentru că Hachiran o să aibă grijă de ea... dar eu trebuie să mă întorc la Tōkyō. Stau degeaba aici și nici nu-mi dau seama din ce o să trăiesc dacă nu găsesc de lucru. Bunico, nici la Tōkyō n-a mai rămas nimic din ce am avut înainte de cutremur. Chiar nu știu ce-o să mă fac... Tu ai trăit toată viața în aceeași casă... dar nu te-ai bucurat prea mult de ea. Poate de aceea fiica și nepoata sunt condamnate să rătăcească de colo-colo..."

Pe măsură ce se destăinuia în sinea ei bunicii dispărute, și-a dat seama că tandrețea ce-i stătuse în fire părea să se fi topit. Nici unul din copiii rudelor nu se apropia de ea. Uitându-se la *kaki*, Tomoko se lăsa deseori furată de peisaj, gândindu-se ori la bunica, ori la Ezaki.

Mergea la cutia poștală de la poartă de câteva ori pe zi și pândea din grădină sosirea poștașului. Într-o bună zi el i-a adus un plic voluminos și i l-a întins:

— Poftim, domnișoară Akiko[1] Sunaga. E pentru dumneavoastră.

Numele ei era scris frumos, ferm, bărbătește, de o mână pricepută. Când Tomoko a întors plicul, cu degetele tremurânde și inima bătându-i puternic, a constatat că scrisoarea nu venea de la Ezaki, ci de la Hidekimi Kōnami.

Deși foarte dezamăgită, Tomoko era totuși bucuroasă că primește vești de la Tōkyō. După conținutul ei cam oficial, scrisoarea părea scrisă de un intendent sau de un secretar. Menționa

---

1 Ideogramele se citesc fie Akiko, fie Tomoko.

că nobilul Kōnami nu are nimic împotrivă să lichideze afacerile casei Hana Tsukawa. Domnul Nozawa l-a sfătuit să cumpere un teren lângă Tsukiji, în centrul capitalei. Contele se gândea că-i va folosi, indiferent de planurile ei de viitor, și o invita să se întoarcă la Tōkyō oricând dorește. Preciza că orașul este încă departe de a-și fi recăpătat suflul, prin urmare nu trebuia să se grăbească. Ar fi vrut să-i trimită un cec pentru nevoile personale, dar poșta și transporturile nu erau complet restabilite și, fiind nesigure, preferase să-i expedieze cinci sute de yeni pe adresa prefectului de Wakayama. O ruga pe Tomoko să meargă să-i ridice de la prefectură, luând cu ea scrisoarea ca dovadă că-i aparțin.

Contele Kōnami era un protector exemplar, așa că Tomoko nu putea decât să-l prețuiască și să-i fie recunoscătoare. Se obișnuise cu stilul de viață al unei gheișe și nu considera că ajutorul financiar primit de la nobil i-ar fi umbrit dragostea pentru Ezaki. O încânta și că Sōichi Nozawa se interesa încă de soarta ei. Se gândea de multă vreme să deschidă un han... dar scrisoarea a ajutat-o să fie mai hotărâtă. Astfel, avea să rupă orice legătură cu lumea florilor și sălciilor. Ca proprietară de han, urma să-și formeze o clientelă din lumea financiară și politică prin relațiile contelui Kōnami. Chiar și fără o situație materială foarte solidă, dacă scăpa de lumea gheișelor, nădăjduia să se mărite cu Ezaki curând sau în cel mai rău caz după ce el absolvea școala militară. Dorința ei de a se căsători cu Ezaki și planul de a conduce totodată un han se băteau cap în cap, însă Tomoko se gândea la ambele proiecte simultan, sperând să părăsească satul cât mai grabnic. În clipele când se simțea singură și neajutorată, își amintea de cei cinci sute de yeni și se mai înviora.

Nu-i prea venea să se ducă la prefect cu scrisoarea, dar murea de plictiseală și darul primit ar fi scos-o din amorțeală. Întâlnirea cu cel mai influent om al prefecturii i se părea o aventură potrivită pentru actuala ei stare de spirit, complet diferită de cea când s-a hotărât să deschidă hanul. Contele Kōnami bucurându-se de mare trecere chiar și în depărtata prefectură Wakayama, Tomoko știa c-o vor întâmpina acolo cu deosebită amabilitate.

„Abia aştept să ajung la Tōkyō... să-mi clădesc o viaţă nouă", repeta ea ca în transă, legănată de trenul cu destinaţia Kada. „Abia aştept să ajung la Tōkyō... să-mi făuresc o viaţă nouă. Teren de o mie de *tsubo* lângă Tsukiji..."

Înapoi la casa Sunaga, a dat peste Ikuyo, proaspăt întoarsă de la Ōsaka. Stătuse aproape zece zile la Hachirō.

„Pesemne că s-a simţit bine dacă a rămas atâta", îşi zise Tomoko, binedispusă după vizita la prefect.

— Bună ziua, mamă! Cum a fost la Ōsaka?

— Grozav! I-am mărturisit o dată că-mi plac ţiparii şi m-a tratat cu ţipari în fiecare seară, spuse ea, râzând încântată de primirea lui Hachirō. Am mers şi la un spectacol! Am văzut-o pe actriţa Sumiko Kurishima!

— Te-a însoţit Hachiran?

— Da, şi-a lăsat baltă treburile şi s-a ocupat de mine.

— L-ai cam deranjat...

— A fost plăcerea lui. Eu nu i-am cerut nimic. Nu avea nici o obligaţie... dar, aşa sunt unii... Priveşte!

Pe genunchii lui Ikuyo se aflau trei sau patru pachete. Nu era greu să le ghiceşti conţinutul – materiale pentru chimonouri.

— El mi le-a cumpărat... din Shinsaibashi.

— ...

Pare-se că desfăcuse pachetele şi înainte de sosirea lui Tomoko, cu ajutorul slujnicei nepotului său. Nimeni din casă nu îndrăznea să se apropie de ele. Ikuyo a început să le desfacă iarăşi, ostentativ, în prezenţa lui Tomoko. Un cupon de stofă uşoară de Ōshima. Unul din crep, foarte la modă, cu motive florale pe un fond în dungi. Încă unul din crep, cu flori mari, în degrade, şi altul din bumbac cu dunguliţe colorate. Tomoko se îndoia că asemenea imprimeuri ţipătoare erau la modă. Chiar avea de gând să se îmbrace aşa vulgar? Ca o studentă... ea care împlinea patruzeci de ani!

Tomoko s-a indispus, simţind o apăsare pe suflet.

— Şi cine o să le poarte? întrebă ea ironic.

— Eu, bineînţeles. Hachiran zicea că-mi vin bine.

Lui Ikuyo nu i-a păsat câtuși de puțin de reacția fiicei. Pesemne că își închipuise că Tomoko nu va ridica obiecții de vreme ce lipsea verdele-gălbui, culoare pe care fata o detesta din tot sufletul.

— Mamă, l-ai pus pe Hachiran să-ți cumpere toate astea?

— I-am spus să nu se deranjeze, dar a insistat.

— Dă-i-le înapoi imediat!

Ikuyo a tresărit și a ridicat capul, surprinsă mai degrabă de idee decât de tonul răstit al lui Tomoko.

— Ce prostie! Cum să înapoiez un cadou? Nici nu mă gândesc!

— Soția lui Hachiran știe?

— Bineînțeles. I le-am arătat și ei.

Ikuyo nu s-a mai sinchisit de privirile amenințătoare ale fiicei și s-a pus pe râs, amintindu-și brusc ceva.

— Tomoko, știi că Hachiran a fost adoptat de familia soției pentru că nu aveau băiat? El este acum moștenitorul!

— A, da?

„Păi atunci Hachiran ar trebui să-i dovedească și mai mult respect soției... În schimb, el s-a plimbat prin oraș, câteva zile, cu musafira, i-a cumpărat cupoane de chimono sub nasul și cu știința soției... Ce fel de cuplu o mai fi și ăsta?" se întrebă nedumerită Tomoko.

— Să știi că magazinul acela frumos se datorează lui Hachiran! Soția lui e mai mereu bolnavă. A zăcut tot timpul cât am stat la ei. Hachiran mi-a mărturisit că s-a mai recreat datorită mie.

Ce-o fi fost comic în povestea asta? Ikuyo s-a pus pe râs și nu se mai oprea...

Capitolul 12

Ieșind discret pe poarta din spate a casei Mikawa, a zărit un purtător de ricșă stând pe vine. Îl cunoștea din vedere. Pe vremuri, când era gheișă în Akasaka, se salutau și glumeau, amuzați, însă astăzi, îmbrăcată într-un chimono violet cu imprimeu imitând pielea de rechin – oricum mai sobru decât ar fi fost nevoie pentru vârsta ei – Tomoko nu-și permitea să i se adreseze familiar.

— În Tsukiji, vă rog.

— Am înțeles.

Hâțânată pe străzile întunecate ale orașului Tōkyō în toiul nopții, Tomoko se gândea la legătura cu nobilul Kōnami, oricât îi displăcea asta.

Deținea, pe malul râului Tsukiji, un han numit Hana-ya, pe un teren de aproape trei sute de *tsubo*, fiind în continuare metresa contelui. Hidekimi Kōnami, fostul protector al gheișei Bujorel, devenise acum protectorul unei patroane de han, însă nu rămânea niciodată la Hana-ya peste noapte. Poate din prea multă mândrie, sau poate din pricina casei Mikawa care încerca din răsputeri să nu piardă un client atât de important, Kōnami o chema pe Tomoko acolo ori de câte ori avea chef s-o vadă. Tomoko nu-și permitea un refuz față de patroana de la Mikawa, cu mare trecere nu numai în Akasaka, ci până în Tsukiji.

Trecuseră deja trei ani de când ducea viața asta și Tomoko se schimbase foarte mult, dar mai izbitor era declinul nobilului Kōnami. Îmbătrânise enorm. Părul cărunt – altădată frumos și strălucitor – i se rărise considerabil și căpătase o nuanță urâtă, oricât îl îngrijea cu albuș de ou amestecat cu cristale fine de

zahăr. Podoaba lui capilară, atât de lăudată pe vremuri, nu mai era decât o amintire. Ochii și dinții se aflau și ei într-o stare de degradare și Tomoko aducea, ori de câte ori venea la Mikawa, mâncare făcută la Hana-ya, pe gustul bătrânului, moale și ușor de mestecat. Contele Kōnami se bucura ca un copil de fiecare dată, emoționat până la lacrimi de gesturile ei delicate, și apuca bețișoarele nerăbdător.

Cu spatele curbat, ținea bolul în mâna stângă și bețișoarele în dreapta, degetele trădându-i și ele vârsta. Medicul și intendentul îl vegheau din camera alăturată, așteptându-se parcă să-și dea duhul în orice clipă. Tomoko se afla în mare impas. În ultima vreme, dragostea de viață a bătrânului se întețise, pe măsură ce se iveau semnele declinului. Lui Tomoko nici nu-i venea să creadă că el a dezvirginat-o! Bărbatul de-acum nu mai știa ce înseamnă să fie duios și iubitor. Nu pe ea o îmbrățișa și o iubea, ci se agăța cu disperare de tinerețea ei. Lui Tomoko îi revenea rolul de a ține în viață un bătrân muribund.

La sfârșitul partidei amoroase el adormea buștean, ca un prunc. Se trezea după câteva ore de somn, atât cât îi erau necesare unui om în vârstă. Între timp, Tomoko rămânea lungită lângă el, chinuită de oboseală. Un chin fără sfârșit. Se simțea atât de epuizată, încât i se părea incredibil că propriul trup îi aparține. Sufletul bătrânului părea să se fi preschimbat în niște siniștri pigmenți colorați, pătându-i pielea albă și hrănindu-se din carnea ei fragedă.

Spre miezul nopții, nobilul Kōnami se urca în mașina lui mare împreună cu medicul și intendentul și se întorcea la reședința din Aoyama. Deprinsese obiceiul la recomandările familiei care se temea pentru viața lui după ușoara paralizie din urmă cu doi ani. Și bătrânul prefera să plece acasă, mai ales că nu putea dormi liniștit la Mikawa până dimineață.

După ce l-a condus pe bătrânul neputincios, patroana casei Mikawa s-a întors spre Tomoko, exclamând cu mare admirație:

— Se ține bine contele!

Hâțânată de ricșă în toiul nopții, Tomoko se simțea jalnic. Moșul care se ținea cu dinții de viață, fără să-i treacă prin cap să părăsească lumea, avea s-o mistuie definitiv, absorbindu-i cu

limba lui lacomă toată tinerețea, prin toți porii ființei. Parcă era o marionetă cu firele retezate. În ricșă, la adăpostul acoperișului negru, se afla în lumea ei mică, doar cu ea însăși, nespionată. Inteligenta și harnica patroană de la Hana-ya dispărea pur și simplu în asemenea momente. În locul ei, o tânără epuizată închidea ochii și se lăsa pradă umilinței și disperării. Nu putea uita ce-i datora nobilului. Nu putea uita că a fost binefăcătorul ei, că a ajutat-o să-și construiască propriul han atunci când a rămas fără un ban și nu știa încotro s-o apuce. Asemenea gânduri îi ascuțeau suferința. Și-a dat brusc seama că trupul ei emana un miros ciudat. A oprit ricșa la marginea drumului.

— Vă rog să ridicați acoperișul.

— N-o să vă fie frig?

— Nu, suntem la doi pași.

— Cum doriți.

Când au trecut podul Mihara, și-a lăsat fața pradă vântului biciuitor ce bătea dinspre râu, având senzația că machiajul gros îi plesnește. „A, e vântul de decembrie", își zise ea. I-a înviorat nu numai trupul, ci și sufletul. Sfârșitul de an sporea spiritul întreprinzător al comercianților, iar Tomoko nu voia să fie cu nimic mai prejos. În fața hanului, și-a îndreptat spatele, reluându-și postura de patroană.

— Ați ajuns.

— Vă mulțumesc.

În timp ce plătea cursa, a încercat să-și adune toate forțele.

— Bună seara!

— Bine ați venit!

Slujnica ieșită în întâmpinare lucra din zorii zilei și, în ciuda tinereții, avea cearcăne adânci sub ochi. Hanul cerea muncă grea, nu glumă! Tomoko se bucura de un bun renume, cu hanul mereu plin, însă când se întorcea târziu de la Mikawa nici nu mai avea puterea să le mulțumească angajatelor pentru strădania lor. Atunci nu-și mai dorea decât o baie fierbinte. Pe când își desfăcea brâul, a auzit vocea slujnicei în spatele ei:

— Doamnă...

— Ce dorești?

— Vă așteaptă cineva în apartamentul dumneavoastră.

— Cine?

— Domnul Ezaki.

Ezaki trecea destul de des pe-acolo, iar slujnicele știau de multă vreme că este amantul patroanei lor. Așadar, când își petrecea noaptea la Tomoko, se retrăgeau discret.

Tomoko a înțeles imediat din expresia jenată de pe chipul slujnicei că s-a întâmplat ceva, însă nu se simțea capabilă să renunțe la baie. Și-a scos *obi*-ul și chimonoul cu mișcări iuți și a plonjat goală în cadă. Îi plăcea apa fierbinte, iar în asemenea nopți era chiar o binecuvântare.

Căldura sufocantă îi învăluia tot trupul. Tomoko a închis ochii pentru a suporta fierbințeala. Încerca o stare mult mai profundă decât simpla plăcere oferită de o baie foarte caldă. Dezinfectare, curățire, purificare... nu se numărau printre cuvintele ce-i treceau lui Tomoko prin minte. Pe când își strângea picioarele la piept în apa fierbinte, asemenea fătului din pântecele mamei, trăia cu impresia că simte ceea ce simțeau asceții de odinioară când se purificau sub apa ca gheața de rece a cascadelor. N-avea cum să scape altfel de senzația neplăcută pe care i-o lăsa contele Kōnami. Doar focul și apa îi risipeau oboseala. Pielea albă – moștenire de la mama ei – se înroșea imediat, iar picăturile de sudoare i se prelingeau prin spatele urechilor, pe sub păr.

Redevenind patroana hanului Hana-ya, Tomoko își schimba întotdeauna pieptănătura cu un coc în stil occidental și abia atunci se apuca de treabă și dădea ordine angajatelor. Cocul nu se potrivea feței rotunde și taliei micuțe, dar nu-i păsa de asemenea detalii. Nu-și permitea luxul să se ocupe de înfățișarea ei. Dacă avea totuși câteva momente libere, prefera să se gândească la altele – cum să-și achite datoriile și cum să facă față atâtor situații în care se trezea ca patroană. Deschisese hanul cu sprijinul bătrânului conte Kōnami, care cumpărase terenul pe numele ei, însă afacerea n-avea cum să meargă fără eforturile proprii. Tomoko era patroana unui han de înaltă clasă, dar muncea pe brânci ca să-și dobândească independența. Motivul purta numele de Fumitake Ezaki.

Ezaki urma să termine cursurile Academiei Militare în primăvară, iar Tomoko se străduia să se încadreze și ea în termen. Intenționase să-i vorbească bătrânului nobil despre visurile ei. În lumea florilor și sălciilor erau numeroși ocrotitorii care le permiseseră protejatelor să ducă o viață normală, întemeindu-și propriul lor cămin cu alesul inimii. Când a fost vorba de o dragoste sinceră și de pasiune, au mers până acolo încât au suportat cheltuielile nunții, iar Tomoko s-ar fi așteptat la un asemenea gest din partea contelui Kōnami de altădată. Numai că acum, privindu-l pe bătrân cum se agață de ea cu ultimele pâlpâiri din viața ce părea că-l părăsește încet-încet, nu avea curajul să deschidă subiectul. Cu cât îmbrățișările lui îi provocau mai mult dezgust, cu atât se simțea mai neputincioasă. Tomoko nu avea cruzimea mamei sale, capabilă să refuze să-l vadă pe Keisuke, țintuit la pat de boală. Deși afacerile îi mergeau bine de vreo trei ani și devenise o faimoasă proprietară de han, cu viitorul asigurat, ea tot trebuia să se scalde în apa fierbinte ca să scape de maculare. În pofida obligației morale, dictate din recunoștință, tot întinată se simțea.

Punându-și chimonoul cu imprimeu cu flori de prun, Tomoko a oftat prelung. Apa fierbinte îi provocase palpitații. De fapt, nu numai apa. Chimonoul mov – cel mai țipător din garderoba ei – s-ar fi potrivit mai degrabă celei care tânjea după dragostea ofițerului Ezaki decât patroanei. Și-a legat din mers brâul, cât mai sus, înaintând pe coridor cu pași mărunți. Încălzită după baie, nu-și pusese *tabi* și răcoarea pardoselii sub picioarele goale o înviora. Se simțea puțin jenată și din pricina cordonului roșu care-i susținea brâul și încerca să-l ascundă din mers.

Ezaki o aștepta într-o încăpere elegantă de lângă salon. Ședea protocolar pe o pernă, cu spatele drept, parcă înțepenit de mult în poziția aceea. Nu s-a mișcat nici când Tomoko s-a strecurat în încăpere. Focul din cămin se stinsese și răceala domnea și în jurul lui, dar și-nlăuntrul lui.

— Te rog să mă scuzi că te-am făcut să aștepți. Dacă știam că vii, mă întorceam mai devreme.

Între timp, a întins mâna după vasul cu cărbuni și a încercat să reaprindă focul. Zgândărind cenușa cu vătraiul, a dat peste un pic de jar ce sclipea precum licuricii. A aruncat câțiva cărbuni deasupra, și-a apropiat fața și a suflat, stârnind cenușa albicioasă. Scântei portocalii au învăluit cărbunii și i-au cuprins unul câte unul. Tomoko părea să se fi dăruit focului pentru câteva clipe.

Până și baia fierbinte o făcea să se simtă stânjenită și vinovată, cu atât mai mult cu cât înțelegea că vizita lui Ezaki era și mai neobișnuită decât insinuase slujnica. Ocupându-se de foc, aștepta ca el să vorbească primul. Tomoko știa foarte bine să reaprindă focul, încă din copilărie, și-i plăcea grozav să privească flăcările roșietice înălțându-se de sub cărbuni când sufla în jar. Trăgând cu coada ochiului la iubitul ei, începea să se mai calmeze.

— Unde-ai fost?

— M-a chemat patroana de la Mikawa. Am părăsit de trei ani cartierul florilor, însă mai trebuie să merg și acum când mă solicită. Nu-mi convine, dar n-am încotro.

Tomoko i-a răspuns fără ezitare, înfruntându-i privirea, după care a mai pus niște cărbuni pe foc.

— Ți-o fi foame... Nu vrei să prăjesc niște turtițe de orez?

— Nu, zise el sec pe un ton care-i tăie suflarea lui Tomoko.

Se vedea clar supărarea și fata presimțea o veste proastă.

— Ce ai?

— ...

— S-a întâmplat ceva?

— ...

— Ce se-ntâmplă?

Tomoko încerca să afle motivul stării lui și îl asalta cu întrebări, avansând încet, asemenea unui pion pe tabla de șah.

— Nu mă pot însura cu tine, spuse el în cele din urmă, pe tonul lui obișnuit.

Se gândise îndelung până să-i aducă la cunoștință hotărârea. Apoi a tăcut.

Lui Tomoko nu-i venea să creadă. Rămase cu privirile ațintite pe fruntea bărbătească și hotărâtă, dar copleșită de tristețe.

Lumina lămpii se reflecta pe pomeții obrajilor și pe vârful nasului. Avea o piele neobișnuit de frumoasă. Ședea încruntat, în toată splendoarea tinereții lui, fără să-și schimbe poziția rigidă în ciuda frigului nopții de iarnă. Ezaki bea și fuma cu măsură.

Lui Tomoko inima i-a bătut o dată cu putere, după care a simțit că i se oprește și, pentru câteva clipe, a uitat să mai respire. „Nu mă pot însura cu tine.“ Era oare propria voință sau disperarea cauzată de împotrivirea familiei, dintr-un motiv sau altul? Nici nu știa ce să creadă. După cuvintele rostite brutal, Ezaki tăcea. „Nu mă pot însura cu tine.“ Tomoko a întins ușor mâna, de parcă pornea în căutarea cuvintelor care-i mai răsunau în urechi, dar în următorul moment și-a retras-o. Se temea că vorbele s-ar fi evaporat, dispărând fără urmă dacă le rostea. Ori poate se făceau țăndări, precum Hana Tsukawa la cutremur.

— De ce? întrebă ea suspinând.

— Nu-ți spun motivul.

— De ce?

Tonul ei părea lipsit de vlagă. Cărbunii trosneau, dar flăcările abia pâlpâiau, gata parcă să se stingă.

— Te-ai săturat de mine? Ți s-a acrit de o hangiță necoafată...

Tomoko ura și reproșurile, și întrebările fățișe, dar știa că tatonarea blândă a situației nu-l va face să vorbească. Era o metodă răsuflată. Fata se așezase în genunchi în timp ce-i vorbea și se apropiase de el. Sprijinindu-se într-o mână, cu picioarele goale, abia ieșită din baie, Tomoko arăta proaspătă și ispititoare.

— Cum poți să crezi așa ceva?

— Atunci, de ce?

— ...

— Altă femeie?

Și-a regretat întrebarea în secunda următoare, dar era deja prea târziu. Ezaki și-a ridicat capul brusc, a privit-o fix și i-a trântit cu buzele tremurânde:

— Cum e posibil să mă întrebi asta?

— Ce-am făcut?

— Ai uitat de contele Kōnami?

— Știi bine că mi-a fost protector pe vremea când eram gheișă. Așa se petrec lucrurile în lumea florilor și sălciilor. Era firesc pentru Bujorel de la Tsukawa-ya să aibă un protector! Știai asta, nu? Nu-mi amintesc să-mi fi reproșat asta până acum.

Ripostând prompt și energic, Tomoko și-a îndreptat spinarea. Între ei s-a așternut o tăcere încordată. Stropi reci de sudoare i s-au prelins de pe sâni pe chimono. Se apăra cu vorbe meșteșugite, însă știa bine la ce se referă el. Tocmai venise de la întâlnirea cu Kōnami, dar încerca să se amăgească cu forța născută din disperare. „Contele nu mai e bărbat, e doar un moș amărât, n-are de ce să-mi fie jenă în fața lui Ezaki." Însă chiar când gândea astfel, o cuprinse rușinea. Simțea acum cătușele lumii plutitoare și parcă se preschimba în stană de piatră. Nu doar tăcerea lui Ezaki era de cremene, ci și tăcerea ei. O piatră atât de zgrunțuroasă, încât i-ar fi smuls pielea de pe deget dacă ar fi atins-o și din pumnul ei ar fi țâșnit sânge dacă ar fi lovit-o.

— Îmi pare rău, se scuză el brusc, plecându-și capul.

Până atunci, amândoi evitaseră cele două subiecte tabu: protecția contelui Kōnami când Tomoko era Bujorel din lumea plutitoare, „secretul" știut de toți, și hanul deschis cu banii și ajutorul lui. Ezaki pornise discuția, luându-l gura pe dinainte, și de aceea se scuzase. Tomoko n-a rămas nici ea mai prejos.

— N-ai de ce, răspunse ea cu privirile în jos.

Aștepta continuarea, încordată, cu o mână pe *tatami*. Ezaki s-a hotărât să-i dezvăluie ce avea pe suflet.

— De fapt, familia mea a angajat un detectiv ca să-ți investigheze trecutul.

— ...

— Îmi pare rău. Motivul era lesne de înțeles. Părinții mei știau că ești gheișă. Chiar și oamenii de la țară acceptă ca o gheișă să aibă protector, dar se simt datori să verifice. Eu le-am vorbit cinci ani despre tine. Pentru ei, căsătoria noastră ar fi însemnat un compromis, deși există exemple de militari căsătoriți cu gheișe... și căsniciile au mers bine. Și-apoi, părinții aveau deplină încredere în mine, erau gata să te accepte după cinci ani de insistențe din partea mea.

— Eu am crezut că e suficient să nu mai fiu gheișă ca să mă poți lua de nevastă. De-aceea m-am străduit atât...

— Știu. Dacă lumea a lăsat în pace, timp de cinci ani, un biet soldat, asta s-a datorat tacticii mele cinstite. Însă am fost prea încrezător și m-am înșelat.

— Nu înțeleg.

— Ți-am spus adineauri că nu vreau să discut despre asta.

— Dar contele Kōnami n-o mai duce mult.

— Nu fi toantă. Nu-i vorba de asta.

— Explică-mi atunci ce se întâmplă.

— Nu vreau.

În sufletul lui Tomoko începea să se înfiripeze o bănuială. Cu toate că știa foarte bine că nu trebuie să insiste, era de-a dreptul exasperată.

— Spune-mi! Trebuie să aflu!

S-a aruncat la picioarele lui și și-a lipit capul de pieptul lui.

— Nu-ți spun. În ce mă privește, părinții mei sunt obstacolul... La tine, mama ta...

Tomoko a înghețat pe loc. Confirmarea temerilor a izbit-o în plin, ca fulgerul care te orbește câteva clipe.

— Așadar, mama...

— ...

— Am dreptate?

— Nu-ți spun.

— Așadar...

Tomoko continua să murmure, fără să-și dea seama, de parcă și-ar fi pierdut mințile: „Așadar... Mama... Ah...“.

Piedica nu era viața ei de gheișă, ci trecutul de prostituată al mamei. Lui Tomoko i se părea nedrept să nu se poată căsători din pricina acesteia. Soarta își urma cursul. Prostituatele erau disprețuite până și în lumea gheișelor. Tomoko nu uitase calomniile aduse casei Hana Tsukawa la începuturile ei, bârfele despre un loc de dezmăț doar pentru că mama ei trăia acolo. În cartierul plăcerilor, chiar și o prostituată aflată sub protecția unei gheișe și așezată la casa ei avea de îndurat rușinea dacă făcea un singur pas în lumea de afară.

Tomoko ura din adâncul sufletului trecutul mamei. Nu dorea nici măcar să i se mai amintească de el. Un simplu cuvânt din partea lui Ezaki o făcuse să priceapă toate dedesubturile situației și să-și piardă puterea de a protesta. Cum să accepte societatea o prostituată, când o disprețuiau și gheișele din lumea lor plutitoare? Îi era limpede că trecutul mamei o împiedica să devină soția unui militar de carieră. Însă mai mult ca orice, văzând chipul abătut al iubitului, Tomoko simțea ea însăși, cu o intensitate uriașă, surpriza pe care trebuie să o fi încercat el, precum și decepția care i-a urmat. Nu îl considera laș, știind că un militar din garda imperială trebuie să trăiască demn. Însă ar fi dorit ca el, care nu cunoscuse cu siguranță greutățile vieții, să înțeleagă prin ce a trecut și trece Tomoko.

— Ce se va alege de mine? întrebă Tomoko privind în gol, pe un ton de parcă vorbea despre altcineva.

— Nici eu nu m-am așteptat... Sunt complet dezorientat... Dar părinții sunt părinți și copiii au datoria să-i respecte. Cel puțin eu așa cred. Prin urmare, nu se mai pune problema căsătoriei. Ca să obțin aprobarea ofițerului superior, ar fi trebuit s-o am mai întâi pe a familiei.

— Și-ți convine?

— N-am zis că-mi convine.

— Te rog să-mi spui adevărul. Te-am simțit ezitând și înainte de a afla toate astea.

— ...

— Mai e și altceva ce nu-mi poți mărturisi? Hai, spune-mi, simt eu că e...

— Tomoko!

— Nu vrei să-mi dezvălui, nu-i așa?

— ...

În viața unei femei apar fel de fel de piedici... ițele se încurcă rău. Un bărbat însă are dreptul să-și ducă viața așa cum dorește. Tomoko nu voia să-i reproșeze lipsa de sinceritate. Probabil că un militar chiar trebuia să se înrudească cu o familie bună, de care să fie mândru toată viața. Dacă Ezaki descoperise o pată rușinoasă

în neamul ei și familia îi găsise o parteneră mai potrivită, n-avea de ce să-l învinuiască pentru asta. Nu era alegerea lui.

Lui Tomoko i-a venit în minte silueta contelui Kōnami, înveșmântat în mantou de lutru, clătinându-se pe când cobora scările de la Mikawa.

Ezaki nu îi povestise niciodată că vorbise cu părinții despre intenția de a se căsători cu ea. Descoperirea trecutului mamei îl făcuse totuși să revină asupra hotărârii. Tomoko nu s-ar fi așteptat la o asemenea atitudine din partea lui... atât cât îl cunoștea... Doar învățase încă din copilărie să ghicească ce se ascunde dincolo de vorbele oamenilor. De data asta însă... îi deslușea sufletul cu întârziere.

Ea punea cărbuni pe foc, Ezaki tăcea. Nici nu încuviința, nici nu nega presupunerile. Disperarea lui Tomoko se adâncea, intuind că nu se înșală. El urma să se căsătorească cu altcineva. Anesteziată parcă, nici nu avea puterea să-i reproșeze ceva. Stătea cu privirile în gol, ațintite asupra grămezii de cărbuni de unde începeau să se înalțe flăcări mici.

— Plec, spuse Ezaki brusc, ridicându-se.

Tomoko s-a ridicat și ea pe jumătate. Trupul părea s-o trădeze, cu toate că știa cum se conduce un oaspete, și ca gheișă, și ca patroană de han. De îndată ce musafirul dădea semne de plecare, gazda trebuia să fie deja în picioare. Tomoko n-ar fi trebuit să cedeze impulsului de a-l mai reține, dar s-a agățat de pieptul lui Ezaki fără să vrea.

— Asta-i soarta... nu pot fi soția ta... Oricum, toată viața am umblat doar pe căi întunecate. De fapt, nici nu mă așteptam să răsară soarele și pe drumul meu...

— Nu mai vorbi așa, Tomoko.

— Nu mi-am făcut eu mari speranțe... de aceea...

Ezaki i-a luat mâinile de pe piept ținându-le într-ale sale. A lăsat o clipă impresia că-și caută cuvintele, dar n-a mai fost în stare decât să repete:

— Plec.

Tomoko vorbise exact pe dos de cum îi dictase inima și poate că și Ezaki procedase la fel.

Nu l-a mai reținut. Suferea cumplit văzându-l cum se încalță încet. Umerii solizi, silueta robustă. Tinerețea fremăta în el. Ar fi avut destule pretexte să-l rețină – ora târzie, frigul... Nu s-a împotrivit însă plecării. După ce a închis ușa în urma lui, a rămas pironită locului. Simțea frigul nopții de iarnă cuprinzându-i călcâiele. Același frig care o înviorase după baia fierbinte, alergând pe coridor spre iubitul ei. Numai că acum totul era altfel.

Și-a dat brusc seama cât de stupid au sunat vorbele ei: „Oricum, toată viața am umblat doar pe căi întunecate. De fapt, nici nu mă așteptam să răsară soarele și pe drumul meu..." De ce spusese așa ceva?

Căi întunecate... Deși părea o femeie independentă, proprietara unui han renumit, rămăsese tot metresa contelui Kōnami. Chiar dacă în fața lui Ezaki pretinsese că n-a fost așa decât în zilele ei de gheișă, se dăduse de gol fără voie spunând că bătrânul are zilele numărate. Viața ei nu era așadar într-atât de curată încât să aibă dreptul să-i reproșeze lui Ezaki că și-a găsit o soție mai bună.

Viața ei pe căi întunecate începuse oare cu mutarea în cartierul plăcerilor Nichōmachi din Shizuoka, de unde vedea Muntele Fuji? Nu, cu siguranță că primul pas pe o asemenea cale îl făcuse la plecarea din Wakayama spre Tōkyō. Sau, mai bine zis, poate că o ademenise pe acest drum căsătoria mamei cu Keisuke. Amintirile o purtau cu ani în urmă, până la împrejurările care duseseră la moartea bunicii. Recăsătorirea lui Ikuyo o duruse cumplit și îi stârnise ura, înnebunise și încercase să se spânzure de o creangă stufoasă de *kaki* din grădină, într-o noapte ploioasă. Își pierduse mințile și râdea continuu fără motiv. Apoi încetase să mai râdă și să blesteme. Tsuna, moartă, cu tâmpla liniștită, cu lacul de pe dinți coșcovit... Oare blestemele ei nu trecuseră cumva peste Ikuyo și-au căzut pe nepoată? Tomoko a rămas buimăcită în hol, parcă vrăjită.

A doua zi a înțeles că totul s-a sfârșit... Nici zilele care au urmat n-au smuls-o din apatia profundă. Nu avea curajul să meargă la Ezaki. Își reproșa absența unui devotament deplin. Nici măcar rememorarea amintirilor plăcute din nopțile petrecute cu el, îmbrățișările pline de dragoste și pasiune comparate cu răceala

de gheață a bătrânului nu putuse s-o învioreze. I se părea ciudată moleșeala care pusese stăpânire pe ea.

Cu toată tristețea ei, Hana-ya își urma activitatea febrilă de la sfârșit de an. Pe 31 decembrie seara, ieșind de la coafeză, s-a grăbit să ajungă la han ca să împodobească alcovurile încăperilor cu *shimekazari*[1] și *kagami-mochi*[2]. Pregătise un astfel de aranjament și pentru camera mamei sale, care se afla într-un corp de clădire separat, în celălalt capăt al hanului.

— Mamă!

A tras ușa glisantă a încăperii de șase *tatami* și a strigat-o iarăși. Ikuyo nu răspundea. Tăcerea i-a trezit amintiri și, brusc, a încercat aceeași senzație ca în ziua plecării din Nichōmachi la Akasaka. I se întâmpla deseori să-și amintească momente din copilărie. Atunci urcase în odaia mamei de la etajul casei Kanō ca să-și ia rămas-bun. Trecuseră zece ani...

Încăperea mamei de-acum, mai izolată de han, nu era nici orientată spre sud, nici prea elegantă. Se număra printre cele mai simple de la Hana-ya, dar oricum era mai mare decât cea de la Hana Tsukawa, de patru *tatami* și jumătate, în care îi încăpuse doar sinistrul scrin cu haine. Atmosfera de-aici părea plăcută și n-o deranja nimeni și nimic.

Din fericire, zgomotosul scrin care o înnebunise pe Tomoko de atâtea ori dispăruse la incendiul izbucnit după cutremur. În camera de la Hana-ya, Ikuyo avea alt scrin. Abia terminase de construit hanul și atâta o bătuse pe Tomoko la cap, încât i-l cumpărase până la urmă. Lui Ikuyo, cea atât de fericită să probeze toalete, nu-i putea lipsi scrinul din cameră. Mobilierul se limita așadar la scrin, câteva etajere lăcuite și o oglindă mare cu rama prea împodobită. Vederea scrinului cu mânere ușoare, în stil

---

1 Aranjamente de dimensiuni mici, alcătuite din funii împletite din paie de orez împodobite, tradițional, cu frunze de ferigă, homar, portocală amăruie (omofon al sintagmei „generație după generație"), konbu (alge brune marine) etc., despre care se spune că ademenesc norocul, bogăția și sănătatea.

2 Turte din orez, sub forma a două discuri circulare, simbolul perfecțiunii și al suflului divin.

Kyōto, nu-i alungase din minte monstrul uriaș pe care-l urâse din tot sufletul și care arsese. Ce sâcâitoare puteau fi uneori amintirile!

Scrinul oferit drept cadou unei prostituate la expirarea contractului! Bine c-a scăpat de el! Însă nici cel nou nu o încânta. Să fi fost karma de vină?

Scrinul... Tot trecutul mamei zăcea în el. Trecutul care s-a așezat de-a curmezișul fericirii sale... A simțit brusc greutatea tăvii cu *kagami-mochi*. Ea, care nu-i purta deloc pică lui Ezaki nu mai era încărcată de regrete, simțea cum ura și supărarea îi năpădesc sufletul numai la simpla vedere a scrinului. Ciudat!

— Aici erai?

Ikuyo a ieșit din baie cu un prosop ud în mână, debordând de bună dispoziție. Era la fel de frumoasă ca întotdeauna, deși nu-și pudrase ceafa și nu se machiase. Tomoko n-avea cum să nu se gândească la cei patruzeci de ani ai mamei.

— Ai făcut baie?

— Da, două pe ziua de azi. Mâine e Anul Nou.

— ...

— Ce s-a-ntâmplat, Tomoko?

De când se întorsese ultima oară la Tōkyō, nu-și mai trădase accentul de Wakayama. Și-o fi dat și ea seama că felul de a vorbi mai mieros al capitalei o avantajează. În plus, suna și mai bine de când renunțase la tonul autoritar față de Tomoko.

— Ți-am adus *kagami-mochi*.

— Mulțumesc.

Ikuyo s-a așezat în fața oglinzii, fără să întindă mâna după tăviță. A dat la o parte tifonul care acoperea cosmeticele, scoțând la iveală o grămadă de produse de machiaj scumpe, de import, precum și un țoi de porțelan aparținând hanului, astupat la gură cu un dop de hârtie din paie de orez, fără îndoială ca să nu pătrundă praful. Ikuyo a scos dopul și, luând în mâna stângă țoiul, pe care era pictat un bujor, și-a turnat în palmă.

Tomoko știa despre ce e vorba, dar nu s-a putut abține:

— Ce-i ăsta?

— *Sake*.

Ikuyo și-a uns pielea proaspăt spălată cu multă atenție, de parcă abia începuse să aibă grijă de ea. Dar practica ritualul cu *sake* de vreo zece ani. Pe vremea când se afla în Nichōmachi, se mulțumea cu *sake* obișnuit, încălzit și răcit, însă de când fiica ei era proprietară de han, slujnica îi aducea, după ce termina curățenia, doar câte o sticluță de cea mai bună calitate pentru o singură folosire. Avea acum pretenții și la marca de băutură, susținând că *sake*-ul dulce e mai bun pentru piele decât cel sec, preferându-l de fapt pe cel comandat de Tomoko pentru Ezaki – renumita băutură de Akita. Se spunea că e mai fin datorită calității orezului utilizat ca materie primă, dar și dulce și parfumat, catifelând pielea de parcă ar fi uns-o cu miere de albine.

Tomoko lăsă jos tava cu *kagami-mochi* și-și privi mama, dusă pe gânduri. Ikuyo se machia în fața oglinzii. O încercau sentimente contradictorii văzând-o cum întrebuințează băutura comandată pentru iubitul ei. O privea cu un aer absent cum își aplică pe piele mai multe straturi de băutură, insistând în jurul buzelor și la coada ochilor. Brusc, și-a dat seama că și mama ei își pierduse bărbatul cu multă vreme în urmă și gândul a întristat-o oarecum.

„Mamă, și eu... știu ce-nseamnă..."

— Mamă!

— Da.

— E al treilea An Nou pe care-l petrecem aici.

— Așa-i.

— ...

— Vreau să mă culc devreme în seara asta, dar n-a venit nimeni să-mi întindă așternutul, zise Ikuyo pe un ton plin de reproș.

Voia să se culce devreme ca să-și mențină pielea frumoasă... cu siguranță.

Fiind ajunul noului an, slujnicele fuseseră mai ocupate ca de obicei. Când și-au isprăvit treburile, au plecat cu rândul la coafeză, așa că nu prea mai aveau ajutoare. De obicei una dintre ele venea imediat după cină să-i facă patul, însă azi n-o fi avut nimeni timp să se țină de programul obișnuit.

— Ți-l pregătesc eu, mamă, zise Tomoko ridicându-se încet.

— Nu-i nevoie, răspunse Ikuyo din vârful buzelor, atentă să-și aranjeze cocul oval făcut de coafeză dis-de-dimineață. Avea părul bogat și-i stătea extraordinar.

În ultima vreme, Ikuyo purta un coc tineresc, în stil occidental, cam bătător la ochi, de parcă ar fi vrut să-și imite fiica.

„Ce i-o fi venit așa deodată să-și facă un coc tradițional?" se întrebă Tomoko, suspicioasă, deși mama ei nu se comporta ciudat pentru prima oară.

Tomoko așeză *kagami-mochi*, cu tăviță cu tot, lângă oglindă, recunoscând în sinea ei că oglinda este mai potrivită decât *tokonoma* pentru încăperea mamei.

A deschis apoi dulapul din perete și a scos saltelele și pernele luxoase, întrebându-se dacă o fi venit timpul să se ocupe ea de așternutul mamei. La Nichōmachi, slujnica pregătea așternutul prostituatelor. Tomoko și-a amintit cu un cuțit în inimă de saltelele și pernele de mătase folosite de Ikuyo pe vremea când fusese favorita casei. Acum, pe când întindea salteaua, simțea cum se năruie ura pentru trecutul ei detestabil, asemenea teancului de perne mătăsoase.

„Mamă, și tu ți-ai pierdut bărbatul de multă vreme", gândi Tomoko, schimbând fața de pernă.

Rupând relațiile cu Ezaki, și-a dat seama că și mama ei trăia de mult timp fără partener. Tristețea grea o făcea să reflecteze la singurătatea mamei din ultimii zece ani și să se întrebe dacă nu fusese o fiică neînțelegătoare și nemiloasă. S-a apucat să-i aranjeze așternutul, iritată.

Lui Ikuyo îi plăcea învelitoarea lată, ca în Kansai. Așadar, Tomoko a luat din dulap cinci cuverturi obișnuite și le-a legat la colțuri, pentru a da lățimea dorită. După ce le-a pus jos și le-a întins, a izbit-o motivul floral neobișnuit al uneia dintre ele. Nici ea nu înțelegea prea bine ce o nedumerea. Oricum, nu părea un imprimeu potrivit. Uitându-se mai atent, a observat florile cam mărunte pentru o cuvertură, însă culoarea stacojie le făcea nepotrivite pentru un chimono. Era de fapt cuponul pe care Ikuyo i-l arătase cu mândrie la întoarcerea de la Ōsaka, unul din

cele dăruite de Hachirō. Așadar, până și Ikuyo a înțeles că era un imprimeu prea strident ca să-l poarte.

„Totuși..." Tomoko încerca să dezlege misterul. Nu că ar fi deranjat-o neapărat, dar de ce pusese Ikuyo mâna pe ac pentru a coase așa ceva? Erau suficiente cuverturi în casă. O atrăgea oare fostul servitor, cel care aproape o opărise pe Tomoko înfierbântând apa băii în casa Sunaga? Nu putea crede așa ceva! Amintindu-și de bucuria cu care primise Ikuyo cuponul, pe Tomoko a cuprins-o mila față de propria mamă. O compătimea mai mult decât se compătimea pe ea însăși, înțelegând că mamei nu-i rămăsese decât să se bucure de o cuvertură stranie.

— Mulțumesc.

Ikuyo își pregătise pentru noapte un chimono viu colorat, purtat de obicei ca lenjerie de corp. Tomoko a recunoscut mătasea cu linii unduitoare. Se aflase printre cele oferite de Hachirō. Își făcuse din ea chimono pentru casă, dar și-a dat seama că e prea bătător la ochi și l-a transformat în veșmânt de noapte.

Tomoko încerca să spună ceva, dar nu găsea nimic de zis, așa că s-a hotărât să se ocupe de foc. După cum bănuise, era pe cale să se stingă, iar noaptea se lăsa ger. A luat găleata cu cărbuni, gândindu-se cu duioșie la mama ei incapabilă să se ocupe de asemenea fleacuri. A pus cărbuni pe foc, zgândărind puținul jar rămas. Fiind convinsă că se va aprinde și fără să sufle, a stat și a așteptat.

— Vreau să dorm...

Ikuyo s-a băgat iute în așternut, și-a lăsat încetișor gâtul pe perna de lemn, ca să nu-și strice coafura, și i-a întors spatele lui Tomoko.

— Mamă...

— Da...

— Noapte bună!

— Noapte bună!

A adormit pe loc, fără să se sinchisească de prezența fiicei. Își alesese cea mai înaltă pernă de lemn din pricina cocului imens. Și-a tras plapuma peste umărul stâng și, așa alungită, părea chiar mai înaltă decât în realitate. Tomoko o privea ținându-și răsu-

flarea. Ea era micuță și nu-i venea să creadă că mama poate avea o asemenea statură. Frumusețea ei asociată cu silueta puternică o impresionau adânc.

Bătăile clopotului[1] de la Hongan-ji[2] din Tsukiji au readus-o pe Tomoko cu picioarele pe pământ, amintindu-i ce treburi mai are până la cumpăna dintre ani. S-a ridicat în grabă. Un alt sunet de clopot... apoi, altul. Auzea în zare și clopotele de la Zōjō-ji din parcul Shiba. Zvonul de clopote o învăluia cu undele sonore și melancolice, trezindu-i dorința să se așeze iar jos și să asculte în tihnă. Bătăile continuau... mai aproape... mai departe... Ikuyo adormise și nu schița vreun semn că și-ar ciuli urechile pentru a le prinde clinchetul. Îi deslușea respirația regulată.

Tomoko a observat că focul se aprinsese. În mijlocul lui dansau limbi roșietice, iar tăciunii se afundau alene în cenușă. Brusc, flăcările roșii au început s-o irite. Și-a amintit de focul pe care-l aprinsese așteptând ca Ezaki să-i facă dezvăluiri. A rămas o vreme cu vătraiul în mână, lăsând impresia că-l încălzește. Pe neașteptate, sătulă parcă de așteptare, l-a vârât în flăcările ce prinseseră forță.

1 Se spune că cele 108 bătăi ale clopotelor de la templele budiste, la cumpăna dintre ani, iau cu ele păcatele lumești.

2 Sufix ce indică un templu budist.

Capitolul 13

În pofida reputației de care se bucura hanul Hana-ya, au sosit prea puține felicitări de Anul Nou. Era firesc ca Tomoko să fi trimis mai multe decât primea, cu atâtea relații în lumea afacerilor, dar faptul în sine era încă un motiv de tristețe. Nu se măritase cu Fumitake Ezaki, nu petrecuse sub același acoperiș cu el mai multe zile consecutiv, relația lor se încheiase, așa că amărăciunea ei într-o asemenea zi îi sfâșia sufletul. Stătea cu felicitările în mână. Le numărase deja și se resemnase cu numărul lor mic.

Una sosise din Wakayama, de la Keisuke Kōsaka, caligrafiată cu pensula, cu caractere mari și groase. Conținea doar urări și semnătura. Pe Tomoko o nedumerea nespus faptul că i-o adresase ei, fiica fostei lui soții de care se despărțise cu multă vreme în urmă. Oare de ce? Poate pentru că îl vizitase cu două veri în urmă, când zăcea bolnav, și apoi îi expediase o cutie de alge de Asakusa. L-or fi încântat, pentru că de atunci îi trimitea felicitări de Anul Nou. A anunțat-o și pe Ikuyo:

— Am primit o felicitare de la fiul căpeteniei.

— Mda... răspunse Ikuyo nepăsătoare.

Totuși, felicitarea îi era adresată lui Tomoko, nu lui Ikuyo. O alta, parcă redactată de un secretar, nu i-a trezit nici o emoție. Era de la contele Kōnami, care-i scria în fiecare an.

De când s-a mutat în Tsukichi, felicitarea pe care o aștepta mereu cu plăcere, fără să-și mărturisească nici măcar sieși, venea de la Sōichi Nozawa. Contele Kōnami îi cerea secretarului s-o scrie, dar Nozawa lua el însuși pensula și din caracterele trasate cu cerneală mai deschisă la culoare i se deslușea parcă și carac-

terul. „Un An Nou cu sănătate! Sōichi Nozawa." La destinatar menționa doar „Patroanei hanului Hana-ya", de parcă nu-i știa numele. Și, pentru că la adresa expeditorului nu trecea toate amănuntele, felicitarea părea și mai ruptă de convențiile corespondenței. Cele câteva cuvinte îi mergeau lui Tomoko la inimă.

— Tomoko, oare de ce n-am primit felicitare de la Hachiran?

— N-am idee.

— A trimis și anul trecut, și acum doi ani.

— ...

— Groaznic! Să nu fi avut timp?

Tomoko privea surprinsă profilul mamei. I se părea cam bizar că Ikuyo aștepta urări de la fiul unui fost angajat al fermei lor. Poate încă nu era cazul să se înfurie. Însă avea de ce s-o uimească și chiar s-o sperie faptul că mama ei, nesinchisindu-se de boala soției lui Hachiran, se îngrijora că acesta a uitat să-i scrie... și că făcea afirmația pe un ton plin de gelozie! Profilul lui Ikuyo rămăsese la fel de frumos, iar bărbia scurtă, percepută în tinerețe ca singurul ei defect, îi dădea acum un aer mai tineresc. Nu arăta a chipul unei femei trecute de patruzeci de ani. Să fi fost și efectul băuturii miraculoase din Akita cu care își masa fața în fiecare dimineață și seară? Rozul copilăresc din obraji și albul pielii îi accentuau frumusețea proaspătă. Lui Tomoko i se părea ciudat să constate atâta prospețime la propria mamă. Cu atât mai surprinzător cu cât avea senzația că, după despărțirea de Ezaki, ea îmbătrânea pe zi ce trece. Aducându-și laolaltă capetele mânecilor, a comparat fără să vrea culorile discrete ale chimonoului ei cu stridența celui purtat de Ikuyo. Ambele fuseseră croite din același material – o stofă ușoară de Ōshima –, numai că al lui Tomoko era imprimat cu niște carapace mici de broască țestoasă, pe când al lui Ikuyo, cu motive mari țesute după ultima modă. *Obi*-ul roșu al mamei, așa cum purtau tinerele fete, era prins într-o fundă imensă, în trei trepte, dezvăluind trei nuanțe diferite, fosforescente. Lăsau impresia că schimbaseră îmbrăcămintea între ele, pentru că nu i s-ar fi părut nimănui ciudat dacă Tomoko ar fi fost îmbrăcată ca Ikuyo.

„Poate că ni s-a inversat vârsta", gândi Tomoko.

— E al naibii de frig anul ăsta, remarcă Ikuyo încruntându-se.

Față de blândețea climei din Wakayama și chiar din Shizuoka, iarna din Tōkyō era aspră. Lui Ikuyo nu-i plăcea focul dar, venind în camera fiicei sale, și-a vârât imediat picioarele sub cuvertura ce acoperea *kotatsu*. Se simțea extraordinar. Și-a scos *tabi*, fiindu-i prea cald pesemne.

Pe Tomoko o uimea sănătatea de fier a mamei, de când se mutaseră împreună. Deși firavă, Tomoko nu se îmbolnăvise grav niciodată și rezista foarte bine la munca dusă până la epuizare. Totuși, în nopțile friguroase nu putea adormi fără sticla de apă caldă în așternut, pe când Ikuyo se simțea excelent de cum se băga sub plapumă. De când venise la Tōkyō, mama ei nu răcise niciodată.

— Focul e cam puternic, Tomoko.

Abia se văitase de frig, iar acum o deranja căldura. Tomoko s-a văzut nevoită să ridice cuvertura, să se aplece și să toarne cenușă peste jar. Pe când își scotea capul, privirile i-au fost captate de picioarele micuțe și drăgălașe ale mamei – micuțe în comparație cu talia înaltă. Degetul mare se mișca neîncetat, de parcă bătea tactul unei melodii.

Ikuyo era complet absorbită de un goblen la care lucra. Încerca să întindă un fir de mătase și să-l bage în ac, ca apoi să se apuce să coasă urmărind linia desenului. Un asemenea lucru de mână ajunsese la modă printre studente, încântate de volumul cusăturii pe pânză. Ikuyo își confecționa propriile chimonouri, brâuri și lenjeria de corp, exersându-și talentul și răbdarea, iar când le isprăvea, se dedica goblenurilor și tricotajului. Făcuse atâtea, încât nici nu mai avea unde să le pună. Camera lui Tomoko era și ea plină-ochi de creațiile mamei – voalul pentru oglindă, fețele de pernă, husa de pe scrin...

Odaia lui Tomoko de șase *tatami* întrecea în sobrietate până și încăperile slujnicelor de la Hana-ya, cu o mobilă mai modestă decât cea din saloane. Masa mare rezemată de perete, pe care își ținea registrele și caietele, nu se potrivea cu toaleta cu oglindă cumpărată după cutremur și cu atât mai puțin unei prezențe feminine. În plus, într-un colț păstra două-trei butoiașe de *sake*

unul peste altul, acoperite cu rogojini, ca să fie la îndemână pentru clienții mofturoși, precum și obiectele lăsate peste noapte de negustorii ce se opreau acolo; în mijlocul încăperii trona *kotatsu*. Toate la un loc dădeau impresia de mare dezordine.

Iubind curățenia, Tomoko prefera să-și deretice singură camera, numai că, ajungând frântă serile, nu mai avea putere de nimic. Cu toate astea, când se afla în prezența clienților, redevenea patroana harnică și muncitoare, atentă la starea de spirit și gusturile lor. Nu se liniștea decât atunci când rămânea cu ea însăși în propria odaie.

Mama și fiica locuiau în încăperi separate, situate la capetele opuse ale terenului de o mie de *tsubo*, însă de când începuseră să sosească felicitările de Anul Nou, Ikuyo a deprins obiceiul să vină destul de des în camera fetei sale. Își dăduse seama că vizitele lui Ezaki încetaseră și astfel dispăruse și bariera care le despărțea. Tomoko înțelegea ce se petrece în sufletul mamei și încerca să pară indiferentă, dar tot nu se putea bucura cu-adevărat de apropierea ce se înfiripa între ele... în pofida faptului că amândouă își pierduseră bărbații.

— Auzi, Tomoko...

— Ce anume?

— E tare frig la Tōkyō. Frig năprasnic. În Wakayama nu am simțit acul atât de rece nici măcar în serile geroase. Frigul trece din vârful acului în vârful degetelor.

Văzând acul sclipind în mâna lui Ikuyo, Tomoko a uitat cu desăvârșire că o invidiase pentru sănătatea ei de fier cu doar câteva clipe în urmă și se întreba dacă nu cumva și mama începea să fie mai sensibilă pe măsură ce înainta în vârstă.

— Nu te mai osteni așa, mamă.

Încercând să rămână atentă la treburile ei, Tomoko simțea dureros de tare cum îi sporește îngrijorarea pentru mamă.

Pe când Ikuyo broda, Tomoko își făcea socotelile pe anul abia încheiat. Se obișnuise cu abacul și calcula cu o repeziciune uimitoare, uitându-se din când în când la mamă.

„Ce femeie neobișnuită!“ își zise ea în gând. „Nu numai că-i place să coasă goblenuri, dar parcă asta e meseria ei de-o viață.“

Îi venea greu să accepte diferența dintre femeia râșnind frunze de ceai în chichineața a cărei fereastră dădea spre Muntele Fuji și cea brodând acum liniștită în camera fiicei – patroana unui han renumit. Totuși, pe chipul lui Ikuyo nu se deslușea nici o diferență. Lui Tomoko i se părea că cele două fețe ale mamei semănau perfect și se întreba dacă nu cumva se apucase de goblenuri încă de pe vremea când își vindea trupul în cartierul plăcerilor din Shizuoka. Nu era o simplă iluzie? Ikuyo, care-și schimbase accentul de Wakayama cu cel de Tōkyō în doi timpi și trei mișcări, iar acum revenise la cel de Wakayama... Ikuyo, care la nunta cu Keisuke purtase coc clasic *shimada*, iar după ce se mutase în apropierea cartierului Yoshiwara își pudra ceafa precum tinerele curtezane... Ikuyo, care purta acum un coc în stil occidental, pe care nici măcar Tomoko nu îndrăznea să-l poarte... În ochii fiicei, Ikuyo rămânea tot cea mai contradictorie ființă din lume. Uneori nici nu-i venea să creadă că născuse trei copii. Nu doar pe ea, ci și pe Yasuko, care trăise în casa căpeteniei satului... Câteodată revedea cu ochii minții scena îngrozitoare de la Kanō-rō și un gol imens îi pustia sufletul. Și băiețelul fusese al lui Ikuyo. Îl adusese pe lume și îndată îl dăduse unor actori ambulanți... copil fără nume... fără adresă...

„Eu de ce n-am rămas însărcinată?“ Bineînțeles că nu și-ar fi dorit un copil de la contele Kōnami, dar, dacă ar fi avut unul cu Fumitake Ezaki, relația lor n-ar fi fost oare alta acum? Bărbatul inimii ei dispăruse, dar ea nu-l mai căuta și încetase parcă și să-l regrete. Nu pentru că disperarea întrecuse orice limite, ci poate tocmai pentru că legătura lor nu rodise...

Într-o seară friguroasă, pe când Tomoko își trecea cheltuielile în registru, cu mama stând în fața ei de partea cealaltă a *kotatsu*-ului, a auzit sunând telefonul.

— Alo! Aici Hana-ya.

— Bujorel?

La celălalt capăt al firului era patroana casei Mikawa. De emoție, i s-a adresat pe numele de gheișă, pentru că-i dădea o veste rea.

— Ai aflat?

— Nu. Ce anume?

terul. „Un An Nou cu sănătate! Sōichi Nozawa." La destinatar menționa doar „Patroanei hanului Hana-ya", de parcă nu-i știa numele. Și, pentru că la adresa expeditorului nu trecea toate amănuntele, felicitarea părea și mai ruptă de convențiile corespondenței. Cele câteva cuvinte îi mergeau lui Tomoko la inimă.

— Tomoko, oare de ce n-am primit felicitare de la Hachiran?

— N-am idee.

— A trimis și anul trecut, și acum doi ani.

— ...

— Groaznic! Să nu fi avut timp?

Tomoko privea surprinsă profilul mamei. I se părea cam bizar că Ikuyo aștepta urări de la fiul unui fost angajat al fermei lor. Poate încă nu era cazul să se înfurie. Însă avea de ce s-o uimească și chiar s-o sperie faptul că mama ei, nesinchisindu-se de boala soției lui Hachiran, se îngrijora că acesta a uitat să-i scrie... și că făcea afirmația pe un ton plin de gelozie! Profilul lui Ikuyo rămăsese la fel de frumos, iar bărbia scurtă, percepută în tinerețe ca singurul ei defect, îi dădea acum un aer mai tineresc. Nu arăta a chipul unei femei trecute de patruzeci de ani. Să fi fost și efectul băuturii miraculoase din Akita cu care își masa fața în fiecare dimineață și seară? Rozul copilăresc din obraji și albul pielii îi accentuau frumusețea proaspătă. Lui Tomoko i se părea ciudat să constate atâta prospețime la propria mamă. Cu atât mai surprinzător cu cât avea senzația că, după despărțirea de Ezaki, ea îmbătrânea pe zi ce trece. Aducându-și laolaltă capetele mânecilor, a comparat fără să vrea culorile discrete ale chimonoului ei cu stridența celui purtat de Ikuyo. Ambele fuseseră croite din același material – o stofă ușoară de Ōshima –, numai că al lui Tomoko era imprimat cu niște carapace mici de broască țestoasă, pe când al lui Ikuyo, cu motive mari țesute după ultima modă. *Obi*-ul roșu al mamei, așa cum purtau tinerele fete, era prins într-o fundă imensă, în trei trepte, dezvăluind trei nuanțe diferite, fosforescente. Lăsau impresia că schimbaseră îmbrăcămintea între ele, pentru că nu i s-ar fi părut nimănui ciudat dacă Tomoko ar fi fost îmbrăcată ca Ikuyo.

„Poate că ni s-a inversat vârsta", gândi Tomoko.

— E al naibii de frig anul ăsta, remarcă Ikuyo încruntându-se.

Față de blândețea climei din Wakayama și chiar din Shizuoka, iarna din Tōkyō era aspră. Lui Ikuyo nu-i plăcea focul dar, venind în camera fiicei sale, și-a vârât imediat picioarele sub cuvertura ce acoperea *kotatsu*. Se simțea extraordinar. Și-a scos *tabi*, fiindu-i prea cald pesemne.

Pe Tomoko o uimea sănătatea de fier a mamei, de când se mutaseră împreună. Deși firavă, Tomoko nu se îmbolnăvise grav niciodată și rezista foarte bine la munca dusă până la epuizare. Totuși, în nopțile friguroase nu putea adormi fără sticla de apă caldă în așternut, pe când Ikuyo se simțea excelent de cum se băga sub plapumă. De când venise la Tōkyō, mama ei nu răcise niciodată.

— Focul e cam puternic, Tomoko.

Abia se văitase de frig, iar acum o deranja căldura. Tomoko s-a văzut nevoită să ridice cuvertura, să se aplece și să toarne cenușă peste jar. Pe când își scotea capul, privirile i-au fost captate de picioarele micuțe și drăgălașe ale mamei – micuțe în comparație cu talia înaltă. Degetul mare se mișca neîncetat, de parcă bătea tactul unei melodii.

Ikuyo era complet absorbită de un goblen la care lucra. Încerca să întindă un fir de mătase și să-l bage în ac, ca apoi să se apuce să coasă urmărind linia desenului. Un asemenea lucru de mână ajunsese la modă printre studente, încântate de volumul cusăturii pe pânză. Ikuyo își confecționa propriile chimonouri, brâuri și lenjeria de corp, exersându-și talentul și răbdarea, iar când le isprăvea, se dedica goblenurilor și tricotajului. Făcuse atâtea, încât nici nu mai avea unde să le pună. Camera lui Tomoko era și ea plină-ochi de creațiile mamei – voalul pentru oglindă, fețele de pernă, husa de pe scrin...

Odaia lui Tomoko de șase *tatami* întrecea în sobrietate până și încăperile slujnicelor de la Hana-ya, cu o mobilă mai modestă decât cea din saloane. Masa mare rezemată de perete, pe care își ținea registrele și caietele, nu se potrivea cu toaleta cu oglindă cumpărată după cutremur și cu atât mai puțin unei prezențe feminine. În plus, într-un colț păstra două-trei butoiașe de *sake*

unul peste altul, acoperite cu rogojini, ca să fie la îndemână pentru clienții mofturoși, precum și obiectele lăsate peste noapte de negustorii ce se opreau acolo; în mijlocul încăperii trona *kotatsu*. Toate la un loc dădeau impresia de mare dezordine.

Iubind curățenia, Tomoko prefera să-și deretice singură camera, numai că, ajungând frântă serile, nu mai avea putere de nimic. Cu toate astea, când se afla în prezența clienților, redevenea patroana harnică și muncitoare, atentă la starea de spirit și gusturile lor. Nu se liniștea decât atunci când rămânea cu ea însăși în propria odaie.

Mama și fiica locuiau în încăperi separate, situate la capetele opuse ale terenului de o mie de *tsubo*, însă de când începuseră să sosească felicitările de Anul Nou, Ikuyo a deprins obiceiul să vină destul de des în camera fetei sale. Își dăduse seama că vizitele lui Ezaki încetaseră și astfel dispăruse și bariera care le despărțea. Tomoko înțelegea ce se petrece în sufletul mamei și încerca să pară indiferentă, dar tot nu se putea bucura cu-adevărat de apropierea ce se înfiripa între ele... în pofida faptului că amândouă își pierduseră bărbații.

— Auzi, Tomoko...

— Ce anume?

— E tare frig la Tōkyō. Frig năprasnic. În Wakayama nu am simțit acul atât de rece nici măcar în serile geroase. Frigul trece din vârful acului în vârful degetelor.

Văzând acul sclipind în mâna lui Ikuyo, Tomoko a uitat cu desăvârșire că o invidiase pentru sănătatea ei de fier cu doar câteva clipe în urmă și se întreba dacă nu cumva și mama începea să fie mai sensibilă pe măsură ce înainta în vârstă.

— Nu te mai osteni așa, mamă.

Încercând să rămână atentă la treburile ei, Tomoko simțea dureros de tare cum îi sporește îngrijorarea pentru mamă.

Pe când Ikuyo broda, Tomoko își făcea socotelile pe anul abia încheiat. Se obișnuise cu abacul și calcula cu o repeziciune uimitoare, uitându-se din când în când la mamă.

„Ce femeie neobișnuită!" își zise ea în gând. „Nu numai că-i place să coasă goblenuri, dar parcă asta e meseria ei de-o viață."

Îi venea greu să accepte diferența dintre femeia râșnind frunze de ceai în chichineața a cărei fereastră dădea spre Muntele Fuji și cea brodând acum liniștită în camera fiicei – patroana unui han renumit. Totuși, pe chipul lui Ikuyo nu se deslușea nici o diferență. Lui Tomoko i se părea că cele două fețe ale mamei semănau perfect și se întreba dacă nu cumva se apucase de goblenuri încă de pe vremea când își vindea trupul în cartierul plăcerilor din Shizuoka. Nu era o simplă iluzie? Ikuyo, care-și schimbase accentul de Wakayama cu cel de Tōkyō în doi timpi și trei mișcări, iar acum revenise la cel de Wakayama... Ikuyo, care la nunta cu Keisuke purtase coc clasic *shimada*, iar după ce se mutase în apropierea cartierului Yoshiwara își pudra ceafa precum tinerele curtezane... Ikuyo, care purta acum un coc în stil occidental, pe care nici măcar Tomoko nu îndrăznea să-l poarte... În ochii fiicei, Ikuyo rămânea tot cea mai contradictorie ființă din lume. Uneori nici nu-i venea să creadă că născuse trei copii. Nu doar pe ea, ci și pe Yasuko, care trăise în casa căpeteniei satului... Câteodată revedea cu ochii minții scena îngrozitoare de la Kanō-rō și un gol imens îi pustia sufletul. Și băiețelul fusese al lui Ikuyo. Îl adusese pe lume și îndată îl dăduse unor actori ambulanți... copil fără nume... fără adresă...

„Eu de ce n-am rămas însărcinată?" Bineînțeles că nu și-ar fi dorit un copil de la contele Kōnami, dar, dacă ar fi avut unul cu Fumitake Ezaki, relația lor n-ar fi fost oare alta acum? Bărbatul inimii ei dispăruse, dar ea nu-l mai căuta și încetase parcă și să-l regrete. Nu pentru că disperarea întrecuse orice limite, ci poate tocmai pentru că legătura lor nu rodise...

Într-o seară friguroasă, pe când Tomoko își trecea cheltuielile în registru, cu mama stând în fața ei de partea cealaltă a *kotatsu*-ului, a auzit sunând telefonul.

— Alo! Aici Hana-ya.

— Bujorel?

La celălalt capăt al firului era patroana casei Mikawa. De emoție, i s-a adresat pe numele de gheișă, pentru că-i dădea o veste rea.

— Ai aflat?

— Nu. Ce anume?

— A murit contele Kōnami.

— Cuuum?

— N-ai știut?

— Nu.

— Te miri, nu-i așa? Și pe mine m-a luat prin surprindere, mai cu seamă că, după cum știi și tu, spre sfârșitul anului părea că se simte mai bine. Așa-i viața...

Moartea neașteptată a contelui Kōnami o cam șocase pe stăpâna casei Mikawa, care nu mai isprăvea de vorbit, însă pe Tomoko, frământată de grijile ei și de-atâtea sentimente contradictorii, o lăsase indiferentă. După câte-și amintea, la ultima lor întâlnire contele își presimțise sfârșitul. Când rămaseseră singuri în camera de la etajul casei Mikawa, o ținuse de mână, mărturisindu-i cu lacrimi în ochi:

— Îți sunt foarte recunoscător pentru tot ce-ai făcut pentru mine atâta amar de vreme.

— Nu mai spuneți așa, protestase Tomoko din complezență.

Se apropiase de el tăcută. În clipele acelea își amintise că trecuseră zece ani de când contele o întreținea.

Când bătrânul întinsese mâna ca s-o ia în brațe, pe Tomoko o potopise dezgustul dintotdeauna, dar acum n-avea chef să stăruie asupra amintirii, știind prea bine ce-a urmat – întoarcerea la han în ricșă, ultima întâlnire cu Ezaki...

După ce a închis telefonul, a rămas cu privirile în gol.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Ikuyo privind-o fix.

— A murit contele Kōnami.

— Când?

Patroana de la Mikawa nu-i spusese, iar ei nu-i dăduse prin minte să se intereseze. Încercase doar să-și păstreze sângele rece, însă acum își dădea seama cât a tulburat-o vestea primită.

— Era foarte bătrân, nu?

— ...

— O să porți doliu?

Tomoko și-a privit mama, surprinsă. S-a ghemuit sub cuvertura ce acoperea *kotatsu* și s-a închis în sine.

Doliu. Își cumpărase veșminte de doliu imediat după deschiderea hanului, pentru că-i murise o fostă colegă din Akasaka. Așadar, avea ce-i trebuie. Însă alta era marea problemă – familia contelui nu-i anunțase moartea. Habar n-avea când s-a stins, când aveau loc priveghiul și înmormântarea. Ikuyo gândea logic. Când e vorba de deces, se pune problema înmormântării; când e vorba de înmormântare, e nevoie de haine de doliu. Tomoko nu se încadra însă în logica ei pentru că primise vestea morții contelui Kōnami de la o patroană de casă de ceai, printr-un simplu telefon. Protectorul ei vreme de zece ani îmbătrânise și plecase dintre cei vii, iar Tomoko nu putea schimba nimic. Ființă energică, nu intra în panică în fața evenimentelor, dar acum se simțea singură și neputincioasă.

Dintr-odată și-a dat seama cu surprindere că nici măcar nu știa cărei religii îi aparținuse contele Kōnami. Unde se afla templul pe care-l frecventa familia? Unde urma să fie înmormântat? Vestea o luase pe neașteptate și întrebările la care nu găsea răspuns veneau una după alta, copleșind-o.

Ce făcea oare secretarul ce-i redactase felicitarea de Anul Nou? Greu de crezut că uitase de existența ei din pricina șocului provocat de moartea stăpânului. Oare cei din familia contelui s-or fi gândit că decesul le oferă ocazia să rupă orice legătură cu Tomoko?

La urma urmei, familia Kōnami o folosise ca pe o doctorie, ca să prelungească viața bătrânului. Abia acum își dădea Tomoko seama cât de străină le era. Oare de asta nu-i știa nici religia, nici locul înmormântării? A, nu, dacă se gândea bine, nu cunoștea asemenea amănunte nici despre Fumitake Ezaki, a cărui soție năzuise totuși să devină. N-avea cum să nu simtă povara apăsătoare a singurătății și să nu accepte realitatea – o ființă exclusă din familii.

„Pentru că am fost gheișă... Pentru că mama a fost prostituată... Asta să fie motivul pentru care n-am dreptul la familie... la mormânt de familie?"

Moartea i se părea încă departe lui Tomoko și de aceea nici nu-și bătuse capul cu un loc de veci, dar, confruntându-se cu

dispreţul afişat de familia contelui, se vedea silită să-şi analizeze mai atent poziţia în societate.

În pofida atâtor greutăţi, odată ce aflase de moartea lui nu mai putea rămâne cu braţele încrucişate. Reflectând îndelung la ce are de făcut, a decis să-i ceară sfatul lui Sōichi Nozawa. A doua zi dimineaţa când i-a telefonat, a răspuns chiar el.

— Înmormântarea e azi la două. Nu ştiai?

— Abia aseară am aflat că a murit... de la patroana casei Mikawa.

— Zău?

— Ce am de făcut? O persoană ca mine chiar n-are dreptul să ardă tămâie la căpătâiul său?

Nozawa s-a gândit câteva clipe.

— Bine, aşteaptă-mă. Vin să te iau.

— Mulţumesc mult. Vă aştept.

— Hana-ya...

— Da.

— Să-ţi faci un coc *marumage*.

— Am înţeles.

Tomoko a lăsat jos receptorul, nedumerită de sugestie. N-a înţeles de ce trebuia *marumage*, dar s-a hotărât să-i urmeze sfatul. A făcut o baie bună şi a chemat coafeza.

— Să nu-mi pui ace de cap. Vreau doar un coc mic, rotund.

— Nu-i păcat de părul dumneavoastră bogat să-l strâng atât de tare?

— Nu-i nimic, răspunse Tomoko evaziv.

N-a stat să-i explice că merge la înmormântarea protectorului şi de aceea doreşte un coc foarte discret. A insistat de mai multe ori şi i-a dat coafezei numeroase sugestii, până şi-a văzut cocul dorit. Şi-a mai prins în păr o panglică bej, şi-a pudrat puţin ceafa, s-a machiat uşor fără să se rujeze... A răsuflat uşurată la gândul că apariţia ei nu avea să bată la ochi.

Şi-a înfăşurat iute peste piept o fâşie albă de bumbac, a îmbrăcat un chimono de corp de un alb imaculat şi peste el, chimonoul negru de doliu. Cele două straturi de mătase strânse în talie

cu şnur lăsau impresia c-o incomodează puţin. S-a privit în oglindă, surprinsă şi ea de cât de palidă arată.

— Îţi vine foarte bine chimonoul ăsta de doliu! o admiră Ikuyo.

Pe ea o interesa mai degrabă ce veşminte elegante poartă fiica decât moartea contelui. După ce a complimentat-o în stil Tōkyō, i-a mai lăudat o dată îmbrăcămintea şi în dialect Wakayama.

— Zău că-ţi şade tare bine.

Apoi a întrebat-o pe un ton de reproş:

— De ce-ai ales şnur negru?

Tomoko ştia că un şnur alb sub brâu ar fi fost mai atrăgător, însă ea socotea că nu i se potriveşte din cauza taliei mici şi apoi nu urmărea neapărat să-i vină bine, ci să nu atragă în vreun fel atenţia.

— Ar fi trebuit să alegi un şnur roz pal, mai rafinat.

Din nu se ştie ce motiv, Ikuyo îi acorda mare atenţie fiicei sale în ziua respectivă şi-i tot găsea cusururi şnurului negru.

Sōichi Nozawa a ajuns la ora promisă, oprind maşina în faţa hanului. Tomoko era gata şi-l aştepta. Când paznicul i-a anunţat sosirea, s-a încălţat şi a ieşit în grabă.

— Arăţi şi mai tânără în toaleta asta! remarcă Nozawa, privind-o îndelung.

Avea doar cu şapte-opt ani mai puţin decât Kōnami, dar părea mult mai tânăr datorită trăsăturilor viguroase ale chipului şi nuanţei tenului. Ţinuta impunătoare şi spatele lat lăsau impresia unui bărbat puternic pe care nimic nu-l poate doborî. Se îmbrăcase elegant, în costum tradiţional de ceremonie. După ce s-a aşezat lângă el şi au pornit pe străzile capitalei, Tomoko a simţit că se mai linişteşte.

— Eşti cam tânără şi e posibil să atragi atenţia... dar azi eşti soţia mea.

— Poftim?

— Am zis că eşti soţia mea.

— Aaa...

Delicateţea lui Nozawa a mirat-o profund. Lui Tomoko i-au dat lacrimile. Nu găsea cuvinte de mulţumire sau, mai exact, emoţia o împiedica să le exprime.

Reşedinţa contelui Kōnami din Aoyama era înconjurată de *shikimi*[1] . De ei atârnau numeroase fâşii de pânză albă, fastuoase, cum Tomoko nu mai văzuse nicicând. Se simţea cu atât mai stânjenită cu cât la ritualul funerar participau şi numeroase personalităţi din lumea politică şi financiară cunoscute pe vremea când fusese Bujorel.

Trecând prin dreptul unui grup de servitori, unul dintre ei s-a uitat la Tomoko cu un aer speriat. În clipa aceea, Nozawa a ieşit în faţa ei şi a prezentat-o:

— Soţia mea.

Şi-au croit apoi drum spre capătul aleii, fără să mai spună o vorbă. Tomoko îl urma cu paşi mărunţi, cu privirile fixate pe marele blazon alb cu trandafir în mijloc, ce se unduia pe spatele chimonoului său. Cu cât îşi dădea mai bine seama de vastitatea domeniului Kōnami, cu atât îi sporea emoţia şi recunoştinţa faţă de Nozawa pentru protecţia acordată.

Ritualul funerar s-a desfăşurat după precepte şintoiste. Ţinând în mâini crenguţe de *sakaki*[2] stropite cu apă, Tomoko şi Nozawa priveau de la distanţă sicriul, cu palmele împreunate a rugăciune. Tomoko se mai liniştise. Simţea cum coborau dansând fulgii de nea exact pe vârful degetelor ei aduse laolaltă.

În faţa altarului trona o fotografie din tinereţea lui Kōnami, încadrată într-o ramă de lemn nelăcuit. Data din perioada în care părul încărunţit prematur era încă bogat. Fiind mult mărită, ochii şi nasul se distingeau destul de vag, dar asta dădea parcă şi mai mult farmec chipului rasat, accentuând o dată în plus viţa-i nobilă. Ritualul funerar a decurs extrem de sobru, ceea ce a surprins-o pe Tomoko, nefamiliarizată cu asemenea evenimente. Nici nu s-a dezmeticit bine, că totul s-a şi terminat. S-a urcat în maşină lângă Nozawa şi au pornit pe drumul de întoarcere.

Ajungând la han, Nozawa i-a spus, de la volan:

— Curaj! Toate trec... Ai grijă de tine.

---

1 Arbore cu o înălţime de aproximativ trei metri, cu flori albe sau galbene foarte parfumate.

2 Copac sacru, ale cărui crenguţe sunt folosite în ritualurile şintoiste de purificare.

A demarat fără să privească înapoi spre Tomoko, care-l saluta încă o dată cu o plecăciune adâncă.

De cum a intrat în hol, o slujnică a anunțat-o că-i aduce imediat sare și a dat să plece spre bucătărie. Tomoko a oprit-o:

— Nu-i nevoie. Ritualul funerar a fost în stil șintoist, așa că nu trebuie să arunci sare în jurul meu.

S-a dus în camera ei. Ikuyo ședea cu picioarele sub cuvertura ce acoperea *kotatsu* și lucra la un goblen, ca de obicei.

— Bine-ai venit! Cum a fost? se interesă ea pe un ton călduros, înnodând un fir de ață.

Tomoko și-a scos *obi*-ul negru fără să răspundă. Desfăcând șnurul legat sub el, s-a auzit ceva. Îi căzuse șiragul de mătănii cu mărgele movulii, din cuarț. Când Nozawa îi atrăsese atenția să nu-și etaleze mătăniile, fiind un ritual șintoist, ea le ascunsese repede sub *obi*. Văzându-le acum pe jos, lui Tomoko i-a pierit cheful să se mai schimbe și s-a așezat pe *tatami* cu privirile ațintite în gol.

Cât de rece i se păruse ritualul funerar șintoist! Nu se simțea în stare de nimic. S-a închis în propriile-i amintiri, reconstituind bucată cu bucată întregul tablou: mormântul, casa... moartea fostului ei protector... funeraliile care i-au înșelat așteptările. A închis ochii, reușind să-și golească mintea. I-a rămas doar senzația lăsată de fulgii de nea pe mâinile-i împreunate. În rest, nimic... și nu înțelegea de ce. S-a stins omul care o făcuse femeie, care-i clădise viața timp de zece ani, căruia îi datora totul... și ea n-a simțit un strop de emoție, nu i-a acordat nici un firicel de gând la funeralii...

Oare pentru că ritualul a fost șintoist? De-acum încolo nu se va mai putea gândi la contele Kōnami fără să-l înconjoare în sufletul ei cu un nimb strălucitor. Există despărțiri fără cuvinte? Oricum, s-a risipit ranchiuna purtată slujitorilor lui Kōnami pentru că nu i-au anunțat decesul, precum și ciuda că au exclus-o din familia lui. Toate s-au topit, cufundate în uitare.

Nobilul Kōnami s-a stins. Ezaki a dispărut din viața ei. Parcă nu o copleșeau totuși regretele.

„Când începi să pierzi, apoi pierzi, nu glumă. Dar nu se-ntoarce roata într-o bună zi?“ se întrebă ea.

Avea casa și terenul cumpărate pe numele de Tomoko Sunaga. Lumea știa că le datora contelui Kōnami. Așadar, nu putea rămâne nepăsătoare în fața șansei oferite de el.

Dar de-acum înainte Tomoko trebuia să se descurce singură, să aibă grijă de Hana-ya fără ajutorul contelui. Nu se putea da bătută!

— Norocul să intre! Demonii să iasă![1] striga bucătăreasa, împrăștiind cu boabe de fasole prin casă, după ce le prăjise atent în ajunul sărbătorii *Setsubun*.

Femeile erau majoritare la Hana-ya, singurii bărbați fiind bucătarul și portarul, amândoi destul de bătrâni.

— Norocul să intre! Demonii să iasă!

Tomoko nu participa pentru prima oară la un asemenea ritual, însă anul acesta i se părea puțin diferit. Ori de câte ori auzea boabele de fasole căzând cu un sunet sec, în sufletul ei reverbera ecoul tristeții la gândul casei fără bărbați... Slujnicele alergau în spatele bucătarului ca să închidă ușile după el astfel Zeul Norocului poftit înăuntru nu mai putea pleca, iar demonii nu mai puteau intra. Uși trântite, strigăte de bucurie și hohote de râs răsunau în tot hanul.

Tradiția cerea ca patroana de la Hana-ya să-i servească pe toți – clienți și angajați – cu scrumbii prăjite. Era a patra oară când sărbătorea la han Anul Nou.

În seara de *Setsubun* se mai punea fasole prăjită într-un vas sau într-o cutie și fiecare trebuia să mănânce atâtea boabe câți ani avea, adăugând încă una. Ajunsă în camera ei, Tomoko și-a întrebat mama:

— Vrei să numărăm boabele de fasole?

— Dacă vrei și tu.

Ikuyo a pus deoparte goblenul și a ridicat privirea. Oricât muncea și oricât migălea, ochii ei rezistau miraculos. Nici măcar nu clipea.

— Tu câte vrei?

---

1 Se strigă în case și la temple cu prilejul sărbătorii *Setsubun*, pe data de 4 februarie, marcând începutul primăverii.

— Eu?
— Da.
— ...
Ikuyo tăcea nu pentru că nu-i convenea să-și aducă aminte câți ani are, ci pentru că pur și simplu își strica buna dispoziție.
— Patruzeci și... trei, mamă?
— Și patru...
— Mai trebuie să adaugi o boabă.
Tomoko a început să numere boabele cu voce joasă, punându-le în palmă, când a auzit-o pe mama ei strigând deodată:
— Gata! Nu mai vreau!
Tomoko s-a oprit din numărat, uimită de vocea răstită a mamei.
— Dacă trebuie să mănânc patruzeci și cinci de boabe, îmi stric și dinții, și burta.
Ikuyo protesta serios împotriva numărului mare de boabe. Tomoko a hotărât să facă două grămăjoare: una formată din patru boabe reprezentând patruzeci, iar cealaltă din cinci. A început apoi să numere boabele pe care urma să le înghită ea însăși. Douăzeci și șapte plus una.
Cele douăzeci și opt de boabe formau în pumnul ei o grămăjoară consistentă, privită cu indiferență câteva clipe. „Doamne, câți ani am împlinit!" Parcă străbătuse o sumedenie de munți și văi până la vârsta asta. Asemenea gânduri îi treceau prin minte pentru prima oară. Decesul contelui Kōnami și despărțirea de Ezaki dădeau oare sărbătorii *Setsubun* de anul acesta un iz aparte? Practic, nu trăise sub același acoperiș nici cu unul, nici cu celălalt, însă dispariția lor îi lăsa un gol imens în suflet.
A trezit-o la realitate pocnetul boabelor de fasole sparte între dinți de mama sa. După ce-a sfărâmat și ea una, s-a întristat iarăși. Se gândea la soarta mamei, căsătorită de două ori. De primul bărbat o despărțise moartea, de al doilea, viața. Privindu-i profilul pe furiș, se întreba ce o fi simțit când s-a stins primul soț ce i-a stat alături diminețile și serile, și ce-o fi fost în inima ei secată de certurile cu cel de-al doilea. Cum de a rezistat celor zece ani de gol sufletesc?

— Mamă!

S-a pomenit c-o strigă fără să-și dea seama.

— Ce dorești? întrebă ea întorcându-se spre Tomoko, iar apoi completă: Nu-mi plac deloc boabele astea prăjite.

Mesteca întruna, încruntată, vizibil deranjată de anii care-au trecut peste ea.

— Mamă, și eu împlinesc douăzeci și opt anul viitor.

— Da?

După câteva clipe de tăcere, a spus:

— Rău ai făcut c-ai abandonat cariera de gheișă.

— De ce?

— N-ai cum să mai oprești anii... și nici nu vei mai purta vreodată chimonouri atât de frumoase.

— Poate că nu mai am chimonouri atât de încântătoare, însă ceea ce port acum mi se pare luxos, spuse Tomoko, pipăind ușor gulerul chimonoului din bumbac de Satsuma.

În ciuda vârstei, era patroană de han. Ținea la prestigiu și la îmbrăcămintea discretă.

— Ce dezgustător!

— Ce anume?

— Să îmbătrânești! Zău că nu pot suferi nici măcar gândul.

— Vorbești și tu... Știi bine că orice om îmbătrânește... E firesc, nu?

— Păi de aceea ar fi bine să nu ai griji măcar cât ești tânăr.

— Pentru mine, grijile s-au împuținat de când nu mai sunt gheișă.

— Crezi?

— Sunt sigură.

— Și totuși... dacă ai fi rămas în Akasaka, ai fi găsit neîndoielnic alt protector după moartea contelui Kōnami.

Tomoko o privea stupefiată. Mama și fiica abordau un asemenea subiect pentru prima oară. Pe de o parte, o simțea mai apropiată, mai cu seamă că și ea pierduse doi bărbați; pe de altă parte, pe Tomoko o cuprindea revolta reflectând la cele auzite: „Dacă ai fi rămas în Akasaka, ai fi găsit neîndoielnic un alt protector

după moartea contelui Kōnami". Așadar, un amant... apoi altul... la nesfârșit...

— Probabil tu crezi că mi-a fost rușine de viața pe care am dus-o în Nichōmachi, dar lucrurile nu stau chiar așa. Nu spun că nu mi-a fost greu, dar m-am simțit fericită atunci pentru că mi-am ales bărbații după bunul-plac. De când am plecat de-acolo și-am ajuns la Tōkyō, mă plictisesc de moarte. Și, când mă gândesc că anul ăsta trebuie să accept patruzeci și cinci de boabe de fasole, îmi vine să urlu.

Ikuyo a lăsat ultima boabă de fasole pe șemineu și a continuat să bombăne. Pentru prima dată mama îi făcea fiicei asemenea mărturisiri. Așa cum Tomoko își înțelegea mama care pierduse doi bărbați, oare Ikuyo pricepea că Tomoko a avut parte de aceeași soartă? Solidaritatea feminină putea dărâma bariera dintre mamă și fiică?

Tomoko lua câtre trei-patru boabe o dată și le zdrobea repede între dinți. Gustul ușor dulceag și aroma ciudată îi stăruiau pe vârful limbii, deranjând-o. Obiceiul de a împrăștia boabe de fasole prăjită prin casă la sărbătoarea *Setsubun* provenea dintr-o legendă conform căreia demonii nu pot guverna lumea noastră câtă vreme boabele de fasole nu încolțesc. Tomoko nu-și explica de ce boabele astea o duceau cu gândul la cruzimea demonilor din legendă.

După ce-a înghițit douăzeci și șapte de boabe, a cuprins-o setea. Ikuyo și le isprăvise pe toate nouă.

— Aș vrea niște ceai, ceru ea, însetată la rându-i.

Pe când fierbea apa și pregătea ceaiul, Tomoko socotea că plăcerea de a număra anii care trec aparține doar copilăriei. Apoi, odată cu vârsta, omul nu face decât să deplângă timpul ce zboară. Cine știe, poate că situația lor asemănătoare o întristase.

— Hmm, e bun, zise Ikuyo după prima înghițitură de ceai, mijind ochii.

În pofida atmosferei triste, Ikuyo arăta extraordinar. Părea s-o preocupe doar degustarea ceaiului. Tomoko a rămas cu ceașca în mână, uitând de ceai câteva clipe.

În ziua următoare, la Hana-ya se sărbătorea venirea primăverii. Clienții soseau valuri-valuri. Tomoko s-a afundat în muncă nebunește, după ce încercase emoții zdravene la gândul că nu se va descurca fără sprijinul contelui Kōnami. După înmormântarea acestuia, nu mai sosise nici o veste ori vreun mesaj neplăcut, așa cum se temuse. Prin urmare, influența lui Nozawa avusese efect.

— Tomoko! Tomoko!

S-a făcut seara târziu și Tomoko se simțea epuizată. Oaspeții plecaseră abia spre dimineață, iar clienții casei au solicitat-o ca de obicei toată ziua. Ikuyo s-a strecurat în camera fetei îmbrăcată într-un chimono de noapte strident, cu o vestă căptușită pe deasupra. Părea abia trezită din somn. Cu siguranță că mai dăduse târcoale camerei de câteva ori și se resemnase văzând că fata ei nu s-a întors. S-o fi dus la culcare între timp și apoi s-a trezit și a început să-i pândească sosirea.

Deși simțea că nu mai poate scoate un sunet din pricina oboselii, Tomoko a întrebat-o totuși pe Ikuyo în timp ce-și desfăcea *obi*-ul și-și dezlega șiretul:

— Ce s-a întâmplat?

— Am primit scrisoare de la Hachiran.

— ...

Pe Tomoko a amuțit-o voioșia ei.

— Uite-aici!

Ikuyo a scos scrisoarea din plic și i-a fluturat câteva pagini prin fața nasului, aparent fără intenția de a-i cere să le citească.

— Uite și tu de ce nu mi-a trimis felicitare de Anul Nou! spuse ea cu un râs cristalin. Hachiran e în doliu!

— Cuuum?

Ikuyo se bucura și se răsfăța ca un copil ce-și primește jucăria dorită.

— I-a murit nevasta, răspunse ea simplu.

— Așadar...

— A murit chiar înainte de Anul Nou. De aceea n-am primit felicitare de la el. Firește, omul era în doliu.

Tomoko încremenise de mirare, privind-o, pe când ea chichotea fericită de parcă povestea cine știe ce caraghioslâc.

Capitolul 14

În orice poziție stătea, Tomoko simțea transpirația năpădindu-i toți porii. Îi trecuse prin minte să se refugieze un răstimp într-o stațiune cu o climă mai blândă, numai că nu-și mai permitea nici o cheltuială personală de când se prăpădise contele Kōnami. Chiar dacă fastul hanului nu trăda nimic din frământările ei, odată cu moartea contelui dispăruse și sprijinul bănesc suplimentar.

Umiditatea crescută și vântul blând dinspre coastă făceau și mai apăsătoare zăpușeala. Tomoko ședea cu privirile ațintite în gol, absorbită de gânduri. Vestea căsătoriei lui Fumitake Ezaki ajunsese prin jocul hazardului până-n Tsukiji. Cum lumea-i mică, s-a întâmplat să aibă printre oaspeți un absolvent al școlii militare.

Fiindu-i cumplit de dor de fostul ei iubit, Tomoko a adus vorba:

— Mai demult venea pe-aici, destul de des, un ofițer pe nume Ezaki.

— A, Fumitake Ezaki! Am fost colegi. S-a căsătorit chiar în vara asta.

— Cu cine?

— N-am idee. Am fost colegi, dar nu și prieteni apropiați.

Știind că nu se cuvine ca o patroană de han să tragă de limbă un oaspete, Tomoko s-a abținut să mai pună și alte întrebări, deși nu reușea nicicum să-și potolească bătăile inimii.

Vestea n-a luat-o prin surprindere. În seara aceea friguroasă de decembrie, el fusese alt om. Tomoko își închipuise că i s-a ivit o partidă mai potrivită pentru viitor și carieră și încercase să

afle ce se întâmplă. A înțeles că nu-i putea fi soție. Familia lui investigase trecutul mamei. Nu numai că el nu rămăsese la han peste noapte, dar nici măcar n-o îmbrățișase la plecare, în toiul nopții. Ce amintiri dureroase!

Fumitake Ezaki se însurase. Tomoko nu se îndoise nici o clipă că așa se va întâmpla. Îi intuise intențiile din seara în care se despărțiseră și de aceea n-a încercat nici să-l urmărească, nici să-l mai viziteze. Când s-a prăpădit contele Kōnami, i s-a năzărit că s-a sfârșit cu bărbații din viața ei.

Vestea căsătoriei auzită din gura oaspetelui n-a răscolit-o prea tare. A rămas tăcută, mușcându-și buzele. Au trecut-o toate sudorile. Apa râului Tsukichi, tot mai murdară vara, curgea prin fața hanului, iar astăzi pe Tomoko o încerca scârba simțindu-și sudoarea, ce i se părea aidoma râului ducându-și apa mocirloasă.

O copleșeau amintirile. Câtă vreme trecuse de când s-au cunoscut! Îl întâlnise prima oară la o mică petrecere, cu aproape opt ani în urmă. Cea mai fierbinte dorință a ei în răstimpul ăsta a fost să devină soția lui Ezaki. Deși a iubit-o și el, nutrind cele mai pure sentimente, Tomoko acceptase protecția contelui Kōnami. După ce protectorul ei s-a stins, Ezaki s-a însurat cu alta. Ironia sorții. Întorcând pe toate fețele evenimentele, Tomoko n-avea putere nici măcar să se ridice. Stătea nemișcată și transpira. Purta un chimono subțire de vară, direct pe piele, așa că picăturile se rostogoleau nestingherite și se opreau în dreptul *obi*-ului.

— Tomoko! Tomoko!

Auzind vocea ascuțită a mamei, a tresărit. S-a întors cu fața spre coridor.

— Ce dorești, mamă?

Tomoko amuțit de uimire văzându-și mama îmbrăcată în haine albe, după moda occidentală, așa cum purtau dansatoarele din trupa Takarazuka. Ikuyo se fandosea chipurile jenată, însă fața îi strălucea de fericire și tinerețe.

— Ce-i cu ținuta asta?

— Am găsit modelul într-o revistă și l-am copiat. Nu că-i reușit?

O fâșie lată îi înfășura bustul; fusta, din alt material, strânsă pe șolduri, se desfăcea în pliuri bogate deasupra gleznei cu vreo trei *sun*. În ultima vreme apăruseră femei îmbrăcate astfel, plimbându-se prin elegantul cartier Ginza, însă o asemenea rochie era fără precedent la Hana-ya – han tradițional condus de o fostă gheișă. Culmea nerușinării, o purta nimeni alta decât mama patroanei, femeie trecută de patruzeci de ani.

Tomoko a rămas cu gura căscată. Totuși, uimirea n-a împiedicat-o să studieze cu atenție toate cusăturile rochiei. Era croită impecabil. Nimeni n-ar fi crezut că persoana care a realizat-o nu avea nici măcar cunoștințe elementare de croitorie occidentală. În plus, Ikuyo se mândrea cu o siluetă suplă și încântătoare. Neobișnuita rochie îi venea perfect. Brațele goale – rochia nu avea mâneci – trădau și ele prospețimea tinereții. Tomoko și-a dus fără să vrea mâna la gulerul chimonoului său modest, simțind nevoia să-l aranjeze puțin.

— E răcoroasă și plăcută la purtat.

Ikuyo a intrat surâzătoare în cameră și s-a așezat direct pe *tatami*, cu picioarele întinse lateral, fără să fi schițat măcar gestul de a trage spre ea o pernă.

— Mamă, sper din suflet că n-ai să ieși pe stradă îmbrăcată astfel.

— De ce?

— E scandalos!

— Da? Și eu care am venit să te rog să-mi cumperi pantofi și pălărie care să se asorteze...

Încerca să-și înduplece fiica, lingușindu-se și rozându-și unghiile, asemenea unei domnișoare care ținea morțiș ca părinții s-o răsfețe cu haine ultimul răcnet. Rochia îi reliefa formele desăvârșite și Tomoko nu îndrăznea să ridice privirile la gândul că trupul acela aparține mamei sale.

— Și unde ai de gând să mergi cu pălărie pe cap și pantofi în picioare?

— La Asakusa.

— Poftim?

— Vreau să văd varieteurile de-acolo.

Tomoko a înțeles brusc de ce mama ei își petrecuse o mare parte din timp făcând goblenuri, iar odată cu venirea primăverii ieșea deseori în oraș. Cum cheltuielile lui Ikuyo se limitau la banii de buzunar primiți de la ea, nu se amestecase în treburile mamei, deși remarcase interesul ei tot mai mare în ultima vreme pentru trupa de varieteuri Matsutake.

Nu se mai îndoia nici o clipă că spectacolele au influențat-o în alegerea modei occidentale. De ce să se mire că Ikuyo a ținut să-și confecționeze una sau două asemenea piese la modă, câtă vreme nimeni n-o întrecea în iscusință la croitorie? Și totuși... Tomoko n-avea cum să nu se mire de entuziasmul copilăros al mamei.

— Chiar te încântă varieteurile?

— Spectacolul e minunat! Sclipitor! Amuzant! Are și intrigă! Nu-i atât de complicat ca teatrul tradițional. Dacă ai ști cât e de frumoasă Orie Tsusaka!

— Și Taki e celebră, nu?

— Vrei să zici Mizu no Etakiko, nu-i așa? Da, este, însă eu o prefer pe Orie Tsusaka. Are ochii tatălui tău.

— Ai tatălui? se miră Tomoko.

— Da. Ah, ce ochi avea! exclamă Ikuyo.

— Al cui tată?

— Al tău, bineînțeles. Despre cine crezi că vorbeam? întrebă Ikuyo, cu uimire.

— Ochii tatălui meu? Mamă!

— Da.

— ...

Tomoko uitase de mult că a avut și ea un tată, iar Ikuyo îi reînvia acum amintirea. S-a emoționat profund auzind-o pe Ikuyo vorbind de tatăl ei.

Îl chema Seikichi Tazawa. „Tată... tată.“ A cuprins-o nostalgia... dorul de un tată care nu-i lăsase nici cea mai mică amintire. Tomoko încerca să-și revină din șoc, așa că a luat iute o decizie:

— Mamă, ia-mă cu tine.

— Unde?

— La Asakusa. Vreau să văd și eu spectacolul de-acolo.

— O să-ți facă bine! De acord, mergem împreună.

Ikuyo ciripea veselă ca un copil.

— Cum rămâne cu pălăria și pantofii? întrebă ea pe un ton mieros.

— Vin multe spectatoare îmbrăcate astfel?

— Bineînțeles.

— Atunci, o să-ți cumpăr ceea ce-ți dorești.

Tomoko se minuna văzând-o pe Ikuyo cum se topește de bucurie la gândul că merge la cumpărături în Ginza. O mamă de peste patruzeci de ani, fericită ca o fetiță că i se cumpără pălărie și pantofi cu totul nepotriviți pentru vârsta ei! Mai mult, își lasă fiica să i le plătească! Deși pe Tomoko o nemulțumea situația, totuși ținea enorm s-o vadă pe frumoasa Orie Tsusaka, așa că trebuia să cedeze.

Teatrul de revistă Matsutake se afla la mare concurență cu Takarazuka. Fondat la Ōsaka în 1923 – anul marelui cutremur – avusese sediul în renumitul cartier Dōtonbori. Apoi s-a mutat la Tōkyō, în Asakusa. Trupele Tōhō și Matsutake începuseră să-și dispute supremația. Când Tomoko și-a însoțit mama în Asakusa, nu se putea spune că ele atinseseră chiar apogeul, însă vedetele își aveau deja admiratorii fanatici. În teatrul Matsutake spectatorii se înfierbântaseră cu mult înainte de ridicarea cortinei.

Ambianța se deosebea radical de cea cu care se obișnuise Tomoko. Teatrele Shintomi-za[1] și Kabuki-za[2] jucau mereu cu casa închisă pentru că veneau și spectatori din provincie special pentru piesele tradiționale. Tomoko viziona asemenea reprezentații cel puțin o dată pe lună. Acum și-a dat seama dintr-o ochire că e vorba de alt public. Majoritatea covârșitoare o formau fetele tinere, îndeosebi studente.

Firesc, rochia lui Ikuyo a atras toate privirile. Îi venea splendid și nu-i dădeai treizeci de ani, dar Tomoko regreta că a lăsat-o

1 Unul din cele trei teatre de Kabuki renumite în perioada Edo. A fost înființat în 1660.

2 Clădirea Teatrului Kabuki-za din Tōkyō a fost inițial construită din lemn, în 1889.

să se îmbrace astfel, promițându-și în sinea ei că nu se va mai repeta. Însă, de cum s-a ridicat cortina, tinerele din jur nu s-au mai sinchisit de ținuta ei extravagantă.

S-a auzit brusc o muzică suavă și pe scenă au apărut, în pas de dans amețitor, tinere cu brațele goale și cu rochii lungi despicate până la coapse, unduindu-și poalele, grațios, cu călcâiele. Pe cap purtau bonete fermecătoare.

— Hi, hi, hi și ha, ha,ha!

Scoteau fel de fel de sunete: suspine, chicote și hohote de râs. Ikuyo o bătea pe genunchi pe Tomoko, care privea consternată.

— Uite! Uite-acolo, Tomoko!

Arăta cu degetul spre un bărbat, în fapt o tânără în travesti, care intrase în scenă cu mișcări șerpuitoare și cu un zâmbet adorabil pe buze. Un timp, ovațiile tinerelor au acoperit muzica. Ikuyo s-a aplecat mult în față ca să vadă mai bine, iar ochii îi scăpărau de plăcere. Tomoko a înțeles îndată că e vorba de actrița Orie Tsusaka. Purta un pantalon mulat și o vestă încântătoare, cu o eșarfă lucitoare deasupra. Ochii mari, gura frumos arcuită și trupul cu proporții desăvârșite trădau femeia ascunsă sub deghizare. Tomoko o privea încremenită cum dansează și cântă, încercând să-și contureze în minte imaginea tatălui dispărut.

Spectacolul s-a desfășurat sfidând parcă logica, într-o cascadă a cântecelor și dansurilor fără nici o legătură între ele, cu grupuri diferite de dansatori. O spectatoare ca Tomoko, familiarizată cu atmosfera teatrului Kabuki, nu-l putea urmări ușor. În vârtejul de culori și mișcări, ea tot încerca să înțeleagă evoluția lui Orie Tsusaka. La sfârșitul spectacolului arăta epuizată.

„Are ochii tatălui tău..." îi spusese Ikuyo, însă Tomoko nu găsea nimic în ochii actriței care să-i evoce privirile tatălui. Machiajul lui Orie n-avea nimic comun cu al actorilor de Kabuki, cu care se obișnuise. Alături de ea, Ikuyo, cu ochii sticlind de plăcere, își ținea parcă respirația ori de câte ori Orie Tsusaka se ivea pe scenă, urmărind-o cu toată atenția.

Ikuyo alesese un mod prea puțin elegant de a reînvia amintirea primului ei soț, însă entuziasmul ei îl depășea cu mult pe cel

al unui spectator obișnuit dornic să vadă un spectacol de varietăți. Încordată, Ikuyo o sorbea din priviri pe Orie cu un nesaț aproape vulgar. Tinerele urlau, chicoteau, râdeau, gemeau, suspinau... Un asemenea spectacol, aducând în scenă o femeie frumoasă travestită în bărbat, acționa de obicei asupra tinerelor adolescente, determinându-le să-și preschimbe admirația față de actriță în dragoste puternică pentru sexul opus.

În drum spre casă, Ikuyo și Tomoko n-au scos o vorbă. Entuziasmul lui Ikuyo nu slăbea deloc, era pierdută în visare și ruptă de toate din jur, ca și când continua să contemple surâsul actriței Orie. Tomoko mergea tăcută alături de mamă. Ce ființă superficială! O femeie de peste patruzeci de ani, fermecată de amintirea unui bărbat trezită de o actriță în travesti. Ideea în sine o dezgusta. Vestea căsătoriei lui Ezaki îi sfâșiase inima și un asemenea spectacol nu vindeca durerea. Însă Ikuyo își abandona fără regrete chimonourile și goblenurile pentru soiul ăsta de distracții vulgare. Și cu cât entuziasm!

De la podul Mihara au luat-o de-a lungul râului, iar când au ajuns aproape de Hana-ya, Ikuyo a părut să revină cu picioarele pe pământ.

— Ce rece s-a făcut! exclamă ea, zgribulindu-se.

Trecuseră două luni de la data când își propuseseră să vadă spectacolul, Orie Tsusaka fiind plecată. Între timp vremea se răcise. Ikuyo resimțea mai acut răcoarea toamnei în hainele ei occidentale decât îmbrăcată în chimono.

Tomoko purta *zōri*[1], Ikuyo, pantofi cu toc. Așa se accentua și mai mult diferența de statură dintre ele. Tomoko se simțea iar un copil însoțindu-și mama. Ce senzație stranie! Nu i-o provocase amintire nostalgică, căci Ikuyo nu se purtase niciodată ca o adevărată mamă. O fiică înduplecată de mamă să-i cumpere pălărie și pantofi cu toc... Mama înaltă, într-o ținută deloc potrivită pentru vârsta ei, și fata mărunțică, pășind alături... priveliște tare curioasă pentru trecători.

— Mamă.

1 Încălțăminte cu baretă despărțitoare între degetul mare și celelalte.

— Da.
— Ce-ţi place atât de mult la această Orie Tsusaka?
— E fără seamăn de frumoasă... Nici un bărbat nu-i ajunge la degetul mic...
— Da, e frumoasă.
— Ba nu, nu frumoasă e cuvântul potrivit.
— Ai dreptate.
Slujnica le-a întâmpinat în holul de la intrare.
— A venit domnul Nozawa.
— Aaa, da? Şi ce doreşte?
— A luat o cameră...
— O cameră?
Tomoko a pornit iute spre cea mai luxoasă încăpere a hanului, aflată în aripa din spate a clădirii. Sôichi Nozawa purta un chimono de noapte, având pieptul gol. Stătea pe *tatami* într-o poziţie nu tocmai elegantă, cu un picior ridicat, şi contempla o tablă de *go*.
— Bine aţi venit la Hana-ya!
— A, te-ai întors? Unde-ai fost?
— La un spectacol de estradă.
— Ohoo! Arăţi mai tânără! Cum a fost? Am impresia că e cam multă gălăgie acolo...
— Nu e cine ştie ce... Mai degrabă surprinzător...
— Ha, ha, ha! În lumea asta schimbătoare... surprizele se ţin lanţ.
După ce-a râs cu poftă, Nozawa s-a întors la tabla de *go*, strângând din buze. Tomoko îl cunoştea de vreo zece ani, răstimp în care contele Kônami îmbătrânise şi se stinsese, pe când Nozawa arăta aproape neschimbat – părul des negru ca tăciunele, pielea arămie, fruntea lată, nasul proeminent rămase aceleaşi, ca într-o frumoasă poveste.
— Doriţi să poposiţi aici? întrebă Tomoko cu gingăşie.
Până acum Sôichi Nozawa venise la Hana-ya doar rareori, ca să-şi viziteze un prieten ce trăgea la han la recomandarea lui. Nu-şi luase niciodată o cameră. Pe Tomoko o uimiseră spusele slujnicei, aşa că voia să vadă cu ochii ei.

— Mă las pe mâna ta, încuviință el, mutând o piesă albă pe tabla de *go*.

— Cât doriți să stați?

— O lună, deocamdată. Dacă te deranjează, mă duc în altă parte.

— Nu, absolut deloc. Mă simt deosebit de onorată că ați ales hanul meu. Și, pentru că nu am avut onoarea să vă număr printre clienții mei, vă rog mult să-mi atrageți atenția dacă nu vă convine ceva.

— Nu am *sake*.

— Am înțeles.

— Se pot chema gheișe aici?

— Cred că i-ar deranja pe ceilalți oaspeți. V-aș ruga să înțelegeți situația.

— Bine, bine. Nu suntem departe de Shinbashi, așa că mă duc până acolo dacă am poftă de gheișe.

— De ce nu în Akasaka?

Nozawa râse, ridicând capul.

— Se pare că îi ești loială.

— E ca și casa mea.

— Chiar dacă ți-ai găsi un soț în Tsukiji?

Nozawa scăpase gluma fără să vrea și a pufnit în râs. Tomoko a răspuns și ea cu aceeași monedă, însă, odată revenită în camera ei, s-a gândit la întrebarea lui și a simțit un gust amar. Ajunsese până la vârsta asta fără să se fi măritat măcar o singură dată.

Ikuyo nu era în salon. Se închisese cu siguranță în camera ei cu o fotografie de-a lui Orie Tsusaka în brațe.

Era deplasat s-o întrebi pe patroana hanului de ce a ales Sōichi Nozawa să stea acolo când se găseau nenumărate alte hanuri la fel de bune în Tōkyō. Și încă o lună întreagă! Panica financiară de la care trecuseră trei ani fusese urmată, în preajma alegerilor, de un val de arestări ale membrilor partidului comunist, iar guvernul creasе o poliție specială. Pe data de 16 aprilie 1929, premierul Hamaguchi a fost împușcat. Chiar și cei nepreocupați de arena politică sau care nu prea citeau ziarele, precum Tomoko, aflau vești alarmante privind situația mondială. Apele se tulbu-

raseră atât de rău, încât nu părea ciudat ca un Nozawa, bine cunoscut în lumea financiară, trăgând sfori și în cea politică, să dispară o vreme din fața pericolului.

Nozawa primea o dată sau de două ori pe zi vizita unor angajați sau a unor mesageri din sfera politică. În cursul zilei se afla acolo un bărbat, probabil secretarul său, căruia îi dădea indicații sau care întâmpina oaspeții înainte de a intra la șef. După ce-și isprăvea treaba, tânărul pleca, iar Nozawa rămânea singur, ore întregi, în fața tablei de *go*.

— Nu e bine să stați tot timpul închis în cameră, o să faceți o depresie. Haideți să mergem împreună în Akasaka!

— La vârsta mea... nu mă mai interesează femeile. Mi se pare mai interesantă tabla de *go* decât o gheișă.

— Vă țineți de glume...

— Nu glumesc deloc. Să știi că mă simt aici mai bine decât ți-ai putea imagina și n-am nici un chef să ies. Slujnicele sunt foarte atente... într-un cuvânt, totul e perfect. Mi se pare și firesc cu o patroană ca tine!

— Mulțumesc pentru compliment.

— Am muncit ca un nebun toată viața, iar acum, că am timp liber, nu știu să mă distrez. Vârsta e de vină! Și eu care credeam că doar rentierii au parte de asemenea momente de trândăvie!

— Nu mai dați vina pe vârstă, domnule No! Vă puteți bucura de mulți ani de-acum încolo...

— Vreo cinci...

— Când v-am cunoscut în Akasaka aveați patruzeci și ceva.

— Aoleu! Chiar așa bătrânel arătam?

— Numai dumneavoastră îl tutuiați pe contele Kōnami... la fel de impunător, domnule No.

— Au trecut aproape doi ani de la moartea lui.

— Da, în curând se ține a treia slujbă comemorativă.

— Omul acela simboliza o Japonie pașnică. Cu greu mai dai peste-așa bărbați în rândul nobililor. A fost și ager... a pus ochii pe tine din toată mulțimea de femei frumoase din Akasaka.

— Nu meritam... Însă cu ajutorul lui am reușit să-mi urnesc mica afacere.

— Hai, nu te supăra! Mai bine spune-mi ce părere ai despre mine... Nu ți se pare că sunt mai delicat de când m-am lăsat de băutură?

— A, da... Înainte aveați o reputație de mare petrecăreț.

— Câți ani au trecut de-atunci?

— Eu eram gheișă-ucenică... prin urmare, mai bine de zece ani.

— Da, așa e. Țineai la demnitatea ta...

Sōichi Nozawa făcea aluzie la petrecerea când se îmbătase și o alergase ca s-o sărute, dar ea se apărase cu mâneca de la chimono, respingându-l.

Nostalgia amintirilor părea să doboare hotarul dintre ei și să-i apropie într-un mod de-a dreptul primejdios.

Pe nesimțite, a luat naștere un obicei. Tomoko îi aducea platoul cu mâncare seară de seară. Sōichi Nozawa se arăta deosebit de bucuros, iar Tomoko aștepta cu nerăbdare, în tot cursul zilei, momentul să-i ducă cina.

— Ce frumoși au fost ultimii ani de viață ai nobilului Kōnami, stimată patroană!

— ...

— Numai faptul că-l serveai tu însemna deja enorm. De când s-a prăpădit, nu-mi vine să cred că te-ai ascuns ca un șoarece. Presupun că nenumărați clienți de-ai tăi au încercat să-i calce pe urme. Trăiești modest și ești foarte rezervată... N-ai împlinit încă treizeci de ani, nu?

— Domnule No!

— Da?

— Contele Kōnami a fost foarte bun și generos cu mine, iar în ceea ce mă privește, mi-am dat toată silința să-i fiu pe plac și nu regret nimic din ce s-a întâmplat. I-am fost teribil de recunoscătoare pentru acest han modest, dar nici nu mă gândesc să mă mai las vreodată întreținută, indiferent despre cine ar fi vorba.

— Ai refuzat niște sărmani bărbați din pricina recunoștinței pe care i-o porți lui Kōnami?

— Nu aşa se pune problema.

Tomoko şedea protocolar, cu mâinile pe genunchi, lângă bolul mare de lemn, plin cu orez. A ridicat privirile spre Nozawa și a zis hotărât:

— Poate o să vă vină să râdeți, însă data viitoare când mai apare un bărbat în viața mea, intenționez să-i cer să mă ia de soție.

— ...

L-a luat prin surprindere. La ce se gândea oare? Beţişoarele i-au rămas în aer, în drum spre platoul de pe care se pregătea să ia ceva. Pironit locului, încerca să răstălmăcească vorbele lui Tomoko fără s-o privească.

— Când ai parte de relații care te împiedică să participi chiar și la înmormântarea unei persoane apropiate, îți dai seama că dragostea și atenția reciprocă n-au servit în final la nimic. Dacă mă gândesc bine, eu niciodată n-am putut ieşi în lume alături de el, cu fruntea sus. Nu mai vreau în ruptul capului să fiu metresă nici dacă bărbatul iubit ar fi cel mai bun om din lume.

Nozawa a tăcut câteva clipe, apoi și-a dres glasul:

— Zău? Am înțeles.

Nozawa comanda *sake* în fiecare seară, dar nu bea niciodată mai mult de trei sticluțe. După cină, fie dormea buștean vreo oră, fie recita poeme vechi cu glas răsunător, iar apoi frunzărea ziarele și rămânea treaz până târziu în noapte ca să citească sau să scrie. Rolul lui Tomoko se sfârșea îndată ce se încheia cina.

„Nu mai vreau în ruptul capului să fiu metresă nici dacă bărbatul iubit ar fi cel mai bun om din lume. Data viitoare când mai apare un bărbat în viața mea, intenționez să-i cer să mă ia de soție..."

Întoarsă în camera ei, Tomoko regreta puțin că i-a mărturisit dintr-o suflare gândurile ei lui Sōichi Nozawa, ştiind prea bine că oaspeții și afacerile sunt două lucruri complet diferite. Oare nu scăpase vorbele acelea tocmai pentru că el era un om deschis la minte și generos? Oare nu spusese totuși ceva din ce nu s-ar fi cuvenit tocmai pentru că făcuse parte din lumea florilor și sălciilor? Chiar dacă ea se socotea întruparea sincerității...

Următorul amant... Reflecta la vorbele lui Ikuyo. În fața ochilor îi plutea chipul lui Sōichi Nozawa și a cuprins-o panica. Nu, gata cu prostiile! Nu mai voia să se înhame ca amantă... Nozawa avea cu siguranță o nevastă frumoasă și copii pe care-i iubea...

Singurătatea și frustrarea o împinseseră pe mama ei să aleagă fără discernământ spectacole ușoare. Trebuia să-i vadă și lipsa de gust. Tomoko ar fi suportat mai ușor dacă Ikuyo s-ar fi îndrăgostit de un actor de Kabuki, precum curtezanele de odinioară, numai că mama, nefiind crescută în Tōkyō, nu știa să aprecieze spectacolele rafinate... nici măcar pe cele aparținând noului val artistic.

Așadar, fiica de aproape treizeci de ani și mama de peste patruzeci, amândouă fără bărbat, trăiau cam în van – una fără să iasă din casă, cealaltă vizionând spectacol după spectacol. Doar gândul îi stârnea lui Tomoko o strângere de inimă, însă redevenea puternică imediat ce-și amintea vorbele caustice aruncate lui Nozawa. Prefera să trăiască singură decât să îndure rușinea încercată ca metresă.

Sōichi Nozawa a părăsit hanul după mai bine de o lună.

Într-o bună zi Ikuyo a dat buzna la ea în cameră, strălucind de bucurie. Concentrată la verificarea conturilor, împreună cu fata care se ocupa de ele, Tomoko a ridicat privirile, încruntată:

— Tomo-*chan*! Tomoko!

— Ce s-a-ntâmplat?

Când l-a zărit pe bărbatul din spatele ei, a pus socotitoarea în poală. Servitoarea care o ajutase până atunci s-a ridicat și a plecat din încăpere după ce, mai întâi, a închis registrul contabil și a strâns lucrurile de pe masă.

— Tânăra mea stăpână! Scuzați-mă că n-am mai dat nici un semn de viață atâta amar de vreme.

Doar Hachirō o saluta așa, ținând capul plecat.

— Ce surpriză!

Cu șapte ani în urmă amândouă se refugiaseră în Wakayama, după marele cutremur de la Tōkyō. Chiar și după atâta timp,

Tomoko l-a recunoscut pe Hachirō, trecut și el de patruzeci. Fruntea-i părea de două ori mai lată de când chelise.

— Tomoko! E Hachiran!

Văzând-o pe Tomoko amuțită de surpriză, Ikuyo a crezut că-i uitase numele și s-a îngrijorat.

— Știu. E singurul care-mi mai spune „tânără stăpână“. N-am cum să-l uit.

Tomoko l-a poftit călduros pe Hachiran să intre, să-și ia o pernă și să se așeze. Însă Hachirō, cu un bun-simț înnăscut, a refuzat categoric perna și s-a așezat direct pe *tatami*, poate în amintirea statutului social avut cândva.

— Am aflat că ți-a murit soția.

Tomoko s-a abținut să-l alinte spunându-i Hachiran pentru că i se părea prea familiar, așa că a căutat un subiect de discuție care s-o mențină într-o poziție cât de cât neutră.

— Da, tocmai i-am ținut a treia slujbă de comemorare.

— Câți copii ai?

— Am doi, dar sunt destul de mari ca să se descurce singuri. Stăpâna a avut amabilitatea să mă invite la Tōkyō... Mama dumneavoastră, stăpâna, mi-a povestit că afacerile vă merg bine și că ea e foarte fericită aici.

Doar Hachirō i se mai adresa astfel femeii de patruzeci și cinci de ani. Tomoko auzea pentru prima oară de invitație și la început s-a înfuriat. Gândindu-se mai bine, și-a amintit că după cutremur și el a avut grijă de Ikuyo și i se părea firesc să-i întoarcă vizita. Nu-i putea reproșa lui Ikuyo că a chemat la Tōkyō un văduv, ca să-l consoleze.

— Bine-ai venit! După cum observi, hanul e al nostru și camere avem destule. Timpul nu-mi permite să mă ocup prea mult de dumneata, dar poți sta aici cât dorești.

— Vă mulțumesc. Am și eu o prăvălie...

— Aa! Ceasornicăria!

— Da. Afacerea merge bine, dar știți și dumneavoastră că un patron nu-și permite să lipsească multă vreme. Dacă-mi îngăduiți, voi profita trei sau patru zile de ospitalitatea dumneavoastră și apoi mă reîntorc la Ōsaka.

— Îmi pare sincer rău că rămâi atât de puțin! Dacă vrei să te distrezi, în apropiere se află și Kabuki-za, și Ichimura-za[1], așa că poți viziona spectacole. Mamă, n-ar fi rău să-l duci și la varieteuri în Asakusa.

Tomoko a făcut sugestiile fără prea mult entuziasm, dar Ikuyo a încuviințat repede:

— Așa mă gândeam și eu.

În zilele următoare, Tomoko i-a văzut deseori plecând împreună, însă nu prea i-a băgat în seamă. Nu se îngrijora din pricina lor câtuși de puțin pentru că îi dăduse lui Ikuyo destui bani de buzunar ca să-și distreze oaspetele. O preocupa în schimb absența lui Nozawa, care stătuse la han mai bine de o lună.

N-ar fi trebuit să spună vorbele acelea, gândea Tomoko cu regret în suflet. „Nu mai vreau în ruptul capului să fiu metresă nici dacă bărbatul iubit ar fi cel mai bun om din lume. Data viitoare când mai apare un bărbat în viața mea, intenționez să-i cer să mă ia de soție..."

Își amintea că Nozawa rămăsese atunci cu bețișoarele în aer. Pesemne că deslușise ce se ascundea în sufletul femeii pe care toți o consideraseră fericită pe vremea contelui Kônami. Pe de o parte, obișnuit să vorbească pe șleau, pe de alta, dând semne că avea o sensibilitate rară, o fi dedus din cuvintele simple câtă tristețe se adunase în inima ei în răstimpul celor zece ani petrecuți cu bătrânul conte. Tomoko regreta că uitase în prezența lui Nozawa de arta secretă a disimulării desăvârșite deprinsă în anii uceniciei. Nu se cuvenea să destăinui cuiva suferințele și amărăciunile îndurate nici dacă te ardeau ca un fier înroșit. Era unul din principiile de viață ale lumii în care trăia.

După plecarea lui Nozawa, Tomoko simțea ca un ghimpe în inimă când se apropia ora la care obișnuia să-i ducă cina. O plictisea deja peste măsură să tot verifice registrele contabile și starea lucrurilor de la bucătărie, așa că s-a hotărât să se apuce și ea de goblenuri.

---

1 Teatru Kabuki înființat în anul 1634, unul din cele trei teatre importante din perioada Edo.

Tomoko se deosebea de mama ei ca fizic și caracter, însă îi moștenise îndemânarea. Nu avusese timp să învețe să coasă cât a fost ucenică și gheișă, însă își dovedise încă din copilărie talentul de a asambla un chimono, doar cu acul și ața, fără s-o fi instruit cineva. Deși trecuse vreun an de când Ikuyo nu se mai atinsese de goblenuri, sigur găsea tot ce-i trebuia... probabil în dulăpiorul lăcuit al toaletei.

Așa cum Ikuyo nu se jena să intre în camera fetei în lipsa ei și să mănânce prăjiturile găsite în bufet, convinsă că afacerile fiicei sunt și ale ei, tot așa Tomoko nu se sfia să ia cele necesare brodatului din camera mamei când lipsea. În plus, se gândea la plăcerea cu care avea să împărtășească una dintre pasiunile ei. Atât de multe lucruri legate de Ikuyo îi displăceau, încât, găsind totuși ceva în comun, chiar dacă nu de o mare importanță, o umplea de bucurie.

Tomoko pășea ușor dar iute pe coridorul ce ducea spre încăperea mamei. Culoarul lung de aproape cinci metri, cu un simplu acoperiș deasupra, lega clădirea principală de aripa anexă. Se putea merge acolo și numai în șosete.

Ajunsă în dreptul anexei, Tomoko s-a oprit brusc. Credea că Ikuyo plecase de dimineață împreună cu Hachirō la vreun spectacol. Însă îi auzea discutând pe un ton aprins.

— Mi-e indiferent...

— Ascultați-mă, stăpână...

— Așadar, nu mă mai placi?

— Cum să nu! Ce tot spuneți? Nu știți de câte ori am plâns mușcând perna, încă înainte de a mă înrola în armată... pentru că nu vă puteam uita... nici după ce v-ați recăsătorit... A fost o perioadă de coșmar pentru mine. De aceea am și întins-o la Ōsaka... Nu-mi mai găseam locul în Nishinoshō.

— Nu mă interesează ce-ai simțit pe vremuri. Vreau să știu ce ai de gând acum. Acum!

— Am aceleași simțăminte și acum. De îndată ce am primit scrisoarea, mi-am lăsat treburile și am țâșnit ca o săgeată spre Tōkyō.

Tomoko şi-a mai revenit, zâmbind la gândul că nimerise în toiul unor declaraţii de dragoste, însă remarca următoare a mamei sale a îngheţat-o pur şi simplu:

— Atunci ia-mă cu tine la Ōsaka, Hachiran!

— E absurd, stăpână!

— Îţi displac?

— Nu mai spuneţi asta... Gândiţi-vă că mi-a murit soţia, că sunt văduv... Cum să vină să locuiască sub acelaşi acoperiş cu mine tocmai femeia pe care am iubit-o în tinereţe? Am patruzeci de ani... Nu se ştie ce iese din toată afacerea asta...

— Da, înţeleg... N-ai chef...

— Stăpână!

— Nu mă placi, Hachiran...

Tomoko nu se simţea în stare să le asculte ciondăneala nesfârşită, aşa că se pregătea să plece de-acolo, numai că s-a împiedicat auzind propunerea lui Hachirō şi era cât pe-aci să cadă.

— Vă măritaţi cu mine?

Căsătorie!

O cerea de nevastă! Ea avea patruzeci şi cinci de ani, el aproape patruzeci... Dincolo de panourile din hârtie cerată se puneau la cale evenimente incredibile! Iar Tomoko, deşi nevăzută, asista!

Căsătoria... De când tânjea ea după aşa ceva! Visase tot timpul la acel moment, dar jumătate din viaţă i se risipise cu totul altfel decât ar fi dorit – o ucenicie dură, de care s-a eliberat după doi ani... apoi, metresa unui bătrân... Nădăjduia ca următorul bărbat s-o ia de nevastă! Îşi deschisese inima în faţa lui Sōichi Nozawa, fără să vrea. Iar acum, aproape sub ochii ei, dincolo de uşă, mamei sale i se cerea mâna.

Neauzindu-i vocea, Tomoko a crezut că mama ei consimţea cu capul plecat... sau, mai degrabă, cu o mână pe genunchii lui Hachirō, încerca să-l seducă.

— Ce părere o să aibă tânăra stăpână? întrebă el după o pauză îndelungată.

— Ce părere să aibă? Singura mea fiică nu se sinchiseşte de mine.

— Mi-e însă teamă să nu vă fie greu să părăsiți frumusețea asta de han pentru casa modestă a unui ceasornicar din Ōsaka.

— Hachiran, casa o fi ea mare, dar am doar o încăpere de șase *tatami*, unde nu mă pot mișca în voie. Trăiesc izolată. Până și slujnicele își bat joc de mine și mă simt îngrozitor aici... Hachiran, te rog, salvează-mă!

— Nu mai spuneți așa ceva! Nu sunt demn de asemenea vorbe...

— Hachiran!

Vocea ei mustind de energie se înăspri brusc.

— Recunoaște... n-ai chef de mine...

— Credeți c-aș fi zburat atât de iute încoace dacă nu aveam chef de dumneavoastră? Dar mă gândesc la diferența de rang dintre noi doi... Eu am fost îndrăgostit fără speranța că mi se va întoarce dragostea... Mi se pare de necrezut ce mi se întâmplă!

— Hachiran!

— Doamnă!

— ...

— Sunteți sigură că...

— Termină, Hachiran!

Cei doi, mână-n mână, au auzit brusc pași îndepărtându-se iute pe coridor.

Hachirō a tresărit și a încercat să-și retragă mâna, dar Ikuyo i-a reținut mai departe degetele aspre în mâna ei.

— Stai liniștit! Nu-i decât Tomoko, zise ea râzând.

În drum spre clădirea principală, Tomoko a observat licărind în negura grădinii doar prunele roșietice, doldora pe crengi. Încetinind puțin, și-a dat seama că tremură toată. Ar fi vrut să iasă din Hana-ya, să alerge de-a lungul râului Tsukiji până la malul mării...

Capitolul 15

Când Tomoko a tras ușa glisantă, intrând fără să se scuze, Ikuyo și negustorul de mătăsuri au ridicat privirile, surprinși. Curcubeul de culori și mozaicul de imprimeuri înșirate în toată camera au amețit-o pe Tomoko: dreptunghiuri și pătrățele, piele de rechin, flori de cireș sau de măceș, boabe de orez, conuri felurite, dungi verticale... Toate, absolut toate modelele mici la modă în capitală se etalau într-o bogăție de nuanțe uluitoare de mov, roșu, liliachiu, verde-crud.

— Vă mulțumesc mult, doamnă patroană. Tocmai mă pregăteam s-o felicit pe mama dumneavoastră pentru nemaipomenita veste.

Șeful magazinului Matsu-ya se pierdea stânjenit în complimente, dar Ikuyo i-a sărit în ajutor, pe un ton lingușitor:

— Odată ajunsă la Ōsaka, n-o să-mi mai pot cumpăra așa ceva... Eu l-am chemat ca să-mi pregătesc trusoul.

Tomoko s-a așezat, furioasă, în mijlocul încăperii, ferecându-și gura. Cuprindea cu privirea minunățiile de cupoane, încăpățânându-se să nu scoată o vorbă. O deranjase teribil atât tonul negustorului, vrând să insinueze ridicolul situației, cât și fandoselile lui Ikuyo care, la patruzeci și șase de ani, își pregătea trusoul de nuntă. Incredibil! Îi venea să vomite de scârbă! Nu numai că nu le-a răspuns, dar nici măcar nu-i băga în seamă.

— Am stat destul... Vă rog să mă scuzați, mă retrag... Vă trimit tot ce doriți.

Negustorul își strângea materialele în grabă și se pregătea de plecare, îndrugându-i lui Ikuyo tot felul de lingușeli pe gustul ei.

— Ce anume trimiteți? întrebă Tomoko fără să-l privească.

— Căptușeala și bordura chimonoului pe care a avut amabilitatea să le comande.

— Cine anume?

— Mama dumneavoastră.

— Vă previn că n-am de gând să plătesc.

— Poftim?

Patronul magazinului Matsu-ya a rămas perplex câteva clipe, încetând să ruleze cupoanele.

— Sper că glumiți, doamnă, zise el surâzător. Nu se cuvine să vă bateți joc de mine.

— Nu glumesc deloc. Mama ar trebui să-și achite singură cheltuielile. Prin urmare, vă rog să nu mi le treceți în cont.

Negustorul a pălit la auzul tonului tăios și de nezdruncinat al patroanei hanului Hana-ya și continua să-și strângă materialele în tăcere. Erau atât de multe, încât și unui negustor experimentat ca el îi trebuia o grămadă de timp ca să le isprăvească. Tomoko privea, dusă pe gânduri, faldurile mătăsurilor alunecând pe *tatami* asemenea unor ființe vii și imprimeurile unduindu-se fără sfârșit. Un cupon de mătase verde-crud cu motive mici semănând cu pielea de rechin făcea ape ca burta peștelui, altul, în dungi cu fire aurii, șerpuia pe *tatami*...

Negustorul a înțeles că orice vorbă e de prisos, așa că a pus într-un colț materialele alese de Ikuyo, iar pe restul le-a strâns într-o bocceluță.

— Vă rog să mă scuzați că v-am reținut atât de mult și vă mulțumesc pentru fidelitate, spuse el mieros, retrăgându-se.

Fără fastul țesăturilor, încăperea de șase *tatami* arăta pustie de tot. Parcă se retrăseseră apele mării, luând toată strălucirea. Tomoko tăcea cu încăpățânare.

— Tomoko!

Ikuyo nu s-a mai abținut și i s-a adresat pe un ton de copil răzgâiat:

— Hai, nu fi afurisită, cumpără-mi-le.

Tonul a scos-o pe Tomoko din sărite și mai tare.

— Câţi ani ai, mamă, ca să pofteşti trusou ca o domnişoară? izbucni ea, aspru.

— Mă mărit şi trusoul rămâne trusou, indiferent de vârsta miresei.

— Ai de gând să-ţi coşi singură chimonourile?

— Da.

Ikuyo se târî în genunchi până la materialele lăsate de negustor şi se aplecă asupra lor ca să le desfacă. Fremăta de plăcere. O ploaie de boabe de orez pe un fundal mov, piele de rechin pe unul verde-crud, conuri violete... Ajunsă la acest ultim cupon, îl admiră îndelung. Îi venea să-l îmbrăţişeze. Nu-şi putea lua ochii de la toate acele splendori. Ştia că Tomoko i le va cumpăra de îndată ce-i va trece ţâfna, aşa că nu se neliniştea.

Însă pe Tomoko o uluia la culme neruşinarea mamei. Nici ea nu înţelegea de ce se înfuriase atât de rău. De ce nu se bucura că Ikuyo se recăsătoreşte? De ce oare privea dorinţa ei ca pe ceva dezgustător, obscen, ca pe cel mai oribil lucru din lume?

Când Ikuyo şi Hachirō veniseră spre sfârşitul anului s-o anunţe că se căsătoresc, şocul o lăsase fără grai, cu toate că vestea n-ar fi trebuit s-o ia prin surprindere.

Hachirō adoptase atitudinea umilă de ceasornicar provincial care vorbea cu patroana unui han din capitală, adresându-i-se lui Tomoko de parcă ea ar fi fost mama logodnicei sale.

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă, domnişoară, am vrea să ţinem ceremonia nupţială cât mai curând posibil, de vreme ce stăpâna şi-a dat consimţământul.

— Hachiran!

— Da.

— Ştii câţi ani are mama?

— Păi...

— Hai, spune-mi.

— Cu cinci mai mult decât mine...

— Patruzeci şi şase, merge pe patruzeci şi şapte... acuşica cincizeci...

— Da.

— Nu știu cum de ți-a trecut prin cap s-o ceri de nevastă, dar te sfătuiesc să te gândești bine. Nu-ți reproșez nimic, însă cred că ar trebui să te întorci la Ōsaka singur, să cugeți mai bine și discutăm pe urmă.

Ikuyo a observat mutra acră a lui Tomoko și a intervenit, ca și când nu mai suporta:

— Tomoko, de ce te opui căsătoriei noastre? Nu mai suntem copii. Hotărârea am luat-o împreună cu Hachiran. De ce îl trimiți acasă singur și-l pui să se mai gândească? Nu uita că eu îți sunt mamă!

Pe Tomoko o exasperau insistențele ei. S-a întors spre viitorul mire, ignorând-o pe Ikuyo, și a reluat ostilitățile:

— Hachiran! Mama nu mai e tânără și nici stăpâna casei Sunaga, așa cum ai cunoscut-o odinioară... nici măcar frumoasa văduvă recăsătorită cu fiul căpeteniei satului. În plus, mai are doi copii în afară de mine. Știai?

— De Yasuko, da... fetița pe care a avut-o cu fiul căpeteniei, dar...

— Pe vremea când a trăit în cartierul plăcerilor din Shizuoka a născut și un băiețel. Habar n-am cine l-a luat. De cum a apărut pe lume, l-a abandonat și nu mai știm nimic de el de-atunci.

— ...

— Mama a fost curtezană timp de patru ani în Nichōmachi. Pe mine m-a vândut la același bordel, ca gheișă-ucenic. Îți pot povesti o mulțime despre ce s-a întâmplat atunci. I se spunea curtezana Kokonoe, a ajuns favorita bordelului... ținea nasul pe sus, deși făcea același lucru ca și prostituatele din noul cartier Tennō din Wakayama.

— Tomoko! Cum îndrăznești?!

Ikuyo încerca s-o întrerupă aproape țipând, dar Tomoko nu se lăsa:

— Hachiran, dacă-mi zici că știai, n-am nimic împotrivă. Tu ai fost însurat cu fiica unui ceasornicar onorabil, care te-a acceptat în familia sa ca fiu adoptat și, chiar dacă soția ta a decedat, tu ai încă familie. Eu te sfătuiesc, pentru binele tău, să mai cugeți înainte să te recăsătorești cu o fostă prostituată în vârstă de aproape

cincizeci de ani. Ar trebui să ai în minte și educația copiilor tăi. Ești părinte... De ce să nu ții cont de toate astea?

— Tomoko! urlă Ikuyo. Oi fi eu prostituată, dar și tu ești doar gheișă!

— E o mare diferență între o prostituată și o gheișă.

— După ce te-ai lăsat de meseria de gheișă, ce-ai făcut? Cu banii cui ai construit hanul ăsta? Ai fost ibovnica unui bărbat însurat! Doar așa ai ieșit la liman! Hachiran, dacă eu am fost prostituată, ea a fost întreținuta unui boșorog! Da, amanta lui! Nu știu de ce-și dă atâtea aere! Me-tre-să!

Ibovnică. Amantă. Metresă. Cuvintele o scoteau din minți pe Tomoko! Simțea că se sufocă. În timp ce-și ponegrise mama, nu observase că ea se pregătea de atac. Ce amuzant trebuie să fi fost pentru Hachirō să le vadă pe mamă și pe fiică jignindu-se una pe alta! Prostituată și metresă! Gândul ăsta a silit-o pe Tomoko să se stăpânească, regăsindu-și calmul. Îi venea să intre în pământ de rușine. A tăcut câteva clipe, mușcându-și buzele.

— Hachiran, te rog întoarce-te la Ōsaka și o să reluăm altă dată discuția despre căsătoria voastră, zise Tomoko apăsat, privind spre el.

Ikyuo se ridică.

— Hachiran, hai în camera mea! Ți-am spus că n-are rost să vorbim cu un copil nerecunoscător, care nu e în stare să mă trateze ca pe o mamă adevărată.

Au plecat împreună. Așa cum bănuise Tomoko, Hachirō nu s-a întors în camera lui. A rămas la Ikuyo. Tomoko a petrecut o noapte de coșmar, abținându-se cu greu să nu dea buzna peste cei doi. De ce se simțea oare pângărită de-i venea să-și smulgă hainele de pe ea? I se făcea greață numai când și-l imagina pe Hachirō îmbrățișând-o pe Ikuyo. Ba nu, tocmai invers, Ikuyo îmbrățișându-l pe el! Și-a smuls acul de păr împodobit cu o perlă de coral și și-a scărpinat pielea capului. O apăsau gândurile atât de oribile, încât greu se stăpânea să nu și-l înfigă zdravăn în creier. Și-a afundat capul în pernă și și-a frecat ochii cu pumnii, ștergând imaginile întipărite pe retină. De ce i se părea atât de îngrozitor că mama ei are un iubit?

Însă, dincolo de gânduri și imagini, o durere fără margini îi răscolea sufletul. „Copil nerecunoscător!"... îi aruncase Ikuyo, ridicându-se. „Copil nerecunoscător!" Nu se așteptase s-o învinuiască astfel. În mintea ei, o mamă rostea așa ceva doar dacă fiica o jignea de moarte. O umbră neagră împrejmuia acuzația. Încerca să alunge imaginea celor doi îmbrățișați cu forță ca să țină la distanță pata întunecată și amenințătoare dindărătul învinuirii dureroase. I-au reapărut în fața ochilor scene din copilărie... cu putere nebănuită. Bunica blestemându-și fiica. Bunica înnebunită de durere. Bunica spânzurată de creanga copacului. Lacul scorojit de pe dinții ei vopsiți. Furia dezlănțuită când i-a văzut chimonoul mov. Chimonoul mov sfâșiat bucățele. Tsuna, nebună, râzând prostește, cu o turtiță de orez în mână. Mirosul grețos al lacului. Fiecare amintire păstrase urletul bunicii – „copil nerecunoscător!" – asemenea gustului lăsat de o turtiță veche de orez lipită de gingii. Prima și cea mai teribilă spaimă a vieții ei revenea. Toată noaptea a urmărit-o obsedant același vis, aceeași imagine parcă desprinsă din infern – stătea aplecată asupra bunicii și-i lăcuia dinții cu degețelul. Cum ațipea, se trezea speriată. În viața ei nu avusese un coșmar atât de înspăimântător.

Peste două zile Hachirō a apărut la ușa încăperii ei, declarându-i umil, de parcă ar fi uitat cu desăvârșire că vine din camera lui Ikuyo:

— Vă mulțumesc pentru ospitalitatea acordată. Voi face întocmai cum m-ați sfătuit, tânără stăpână. Mă întorc la Ōsaka fără doamna.

Tomoko ar fi vrut să știe dacă merge singur la gară sau îl conduce Ikuyo, dar s-a abținut s-o întrebe pe slujnică. Voia să creadă că totul n-a fost decât o furtună trecătoare. Un străin pe nume Hachirō s-a amestecat în relațiile dintre mama-văduvă și fiică și, odată cu plecarea lui, lucrurile aveau să revină la normal. Își dorea să creadă că după ce s-a lăsat păcălit o vreme de șiretenia unei foste prostituate, cu toată simplitatea și naivitatea lui de țăran, Hachirō s-a dezmeticit și a înțeles că e bărbat în toată firea, că are patruzeci de ani.

Acum, că percepea lucrurile astfel, a cuprins-o mila față de mama ei rămasă iarăși singură. Regreta că i-a dezvăluit trecutul în prezența bărbatului care o ceruse de nevastă. Torturată de remușcări, o vizita deseori și încerca să aducă vorba de lucruri care-i plăceau. Ikuyo părea să fi uitat și ea scena penibilă și-i povestea fiicei, repetând la nesfârșit, chiar prostește, scene de varieteuri.

— Mamă, eu nu mă pricep... chiar seamănă Orie Tsusaka atât de mult cu tata?

— Daaa. Ochii, nasul... parc-ar fi ale lui. Tatăl tău a fost un bărbat frumos, să știi.

— Dar Keisuke cum ți s-a părut?

— Nu se compară. Tatăl tău nu avea asemănare. Eram îndrăgostiți unul de altul... și de-aia ne-am luat.

Keisuke Kōsaka n-o fi fost el frumos, dar în comparație cu bubosul de Hachirō... arăta chiar foarte chipeș. Tomoko era cât pe-aci s-o întrebe și de Hachirō, dar și-a dat seama că întinde prea mult coarda, așa că a tăcut.

A trecut și Anul Nou. Tomoko mergea pe douăzeci și nouă de ani. Într-o bună zi s-a trezit cu un plic gros de la Ōsaka. De ce o fi considerat Hachirō că trebuie să scrie cu pensula? Ideogramele oribile, aproape indescrifrabile, se întindeau pe mai multe foi de hârtie japoneză de bună calitate. Scrisoarea debuta prin formule potrivite sezonului și cu mulțumiri interminabile pentru șederea plăcută la Hana-ya.

După întoarcerea la Ōsaka la sfârșitul anului trecut, am avut nenumărate prilejuri să discut perspectiva căsătoriei mele atât cu familia, cât și cu rudele și prietenii care și-au dat consimțământul, așa că vă rog să-mi permiteți, tânără stăpână, să mă însor cu stăpâna, mama dumneavoastră. Știu că vârsta viitoarei mirese vă îngrijorează un pic, dar intenționez să organizez un ceremonial nupțial corespunzător, cu înregistrarea la primărie, ceea ce va permite copiilor mei să o strige pe viitoarea mea soție „mamă", așa că vă rog să stați liniștită. Din fericire, afacerile mele merg foarte bine, nu sunt strâmtorat financiar și lucrul acesta ar trebui să vă scutească de griji. În plus, vă rog să-mi scuzați capriciul,

dar doresc din tot sufletul ca toată ceremonia să aibă loc la mine, la Ōsaka, pe data de unsprezece martie, zi de bun augur. Vă rog să fiți de acord cu această dată.

Scrisoarea fiind presărată cu tot felul de formule de politețe care o făceau greu de înțeles, i-a luat lui Tomoko ceva timp ca s-o descifreze. După ce a citit-o, a rămas pur și simplu stupefiată.

Așadar, nimic nu i-a putut înfrânge dorința de a se căsători cu Ikuyo, nici măcar cele aflate despre trecutul ei de prostituată și despre bebelușul abandonat imediat după naștere. Revenindu-și din surpriză, Tomoko a ridicat capul, având pecetluită pe chip aceeași expresie severă ca în ziua când Ikuyo și Hachirō veniseră în camera ei ca să-și anunțe intențiile. Au răbufnit iar cu violență toată mânia și nedumerirea resimțite atunci. Dezgustul a pus stăpânire pe ea și nu reușea nicicum să se calmeze.

— Tomoko, ai primit o scrisoare de la Hachiran?

— Da.

— Și eu am primit una în care zice că a făcut toate pregătirile și să stai liniștită.

— A, da?

— Tomo-*chan*, ești de acord acum?

— N-ai decât să faci cum dorești.

— Mulțumesc. Sunt tare fericită.

Ikuyo și-a exprimat bucuria cu naivitatea unui copil, fără să vadă sau prefăcându-se că nu vede proasta dispoziție a fiicei sale. Îndată după aceea a ieșit din cameră.

Au trecut zile-n șir fără să se întâlnească deși trăiau sub același acoperiș.

Tomoko și-a dat consimțământul. Cu toate că știa prea bine că o fiică trebuie să se bucure că mama și-a găsit un bărbat care s-o ia de nevastă la vârsta ei, abia se abținea să nu năpustească asupra lui Ikuyo, ocărând-o. Singura deosebire față de atunci când se răstise la cei doi era că de data aceasta aveau să fie la Ōsaka și că astfel urma să fie scutită de plăsmuirea hidoasă a îmbrățișărilor. În pofida acestui lucru, nu reușea să-și ostoiască nicicum furia.

Oare ce făcea Ikuyo în camera ei? De ce nu scotea nasul afară? Ca să-și astâmpere curiozitatea, Tomoko s-a dus la ea. A găsit-o

iar în compania negustorului de țesături, înotând în valuri-valuri de mătăsuri lucioase. Avea oare intenția să poarte la Ōsaka chimonouri elegante de mătase cu imprimeuri la modă? Recunoștea însă că alesese cu un simț estetic desăvârșit atât imprimeurile, cât și culorile. Se potriveau perfect cu prospețimea pielii și cu delicatețea trăsăturilor ei, dar Tomoko tot nu înțelegea gusturile schimbătoare ale mamei și asta o încurca grozav. O fulgera cu privirea, însă pe Ikuyo n-o deranja absolut nimic. Continua să admire extaziată, mijindu-și ochii, cupoanele de mătase etalate în fața ei.

— Mamă!

Ikuyo își desprinse privirile de pe mătăsuri cu mult regret. Chipul ei frumos avea o candoare copilărească.

— Așadar e adevărat...

— Ce anume?

— Că te măriți cu Hachiran.

— Bineînțeles. Nu e glumă.

— Zău? Eu n-am luat vestea în serios.

— De ce?

— O mireasă de patruzeci și șapte de ani... mi se pare ridicol!

De cum a scăpat vorbele, nu s-a mai putut abține. Trebuia să-și verse tot amarul inimii. Cuvintele au țâșnit aproape fără voia ei:

— Ce-au fost toate maimuțărelile alea? „Orie Tsusaka seamănă leit cu tatăl tău" și alte neghiobii. Să înțeleg că, atunci când dai de un bărbat, nu mai contează nimic... nici că ți-a fost servitor? Chiar nu ți-e rușine să-o pui în aceeași oală pe Orie Tsusaka cu Hachirō? Trecutul e trecut, am înțeles, dar să te înjosești până-ntr-acolo încât să sari în patul primului venit! Ce rușine!

— Nu e primul venit! E viitorul meu soț, Tomoko!

— De câte ori trebuie să te măriți ca să-ți ajungă? Și nu uita că eu, fiica ta, nu m-am măritat din cauza ta!

Lacrimile îi curgeau nestăvilite. Se simțea cuprinsă de cea mai neagră disperare. Nu reușea să-și potolească mânia, așa că a continuat să-și verse amarul. Deznădejdea îi tot creștea. Ikuyo își vedea pentru prima oară fiica dezlănțuindu-se astfel și de aceea a rămas cu ochii holbați, pironiți asupra lacrimilor ei, în tăcere.

— Eu am aşteptat răbdătoare ani de zile, da, ani în şir, ca să mă mărit cu Fumitake Ezaki! Şi în final m-a respins. Un ofiţer s-ar fi putut însura cu o gheişă, dar nu cu fiica unei prostituate! Am acceptat să fiu metresa oficială a contelui Kōnami ca să părăsesc lumea gheişelor şi să-mi fac un drum al meu. N-am avut încotro. Şi, dacă privim în urmă, am fost gheişă şi amantă a unui bărbat însurat din cauza ta, mamă! Dacă ai fi stat potolită în casa Sunaga, dacă ai fi respectat memoria tatălui meu până la moarte, n-aş fi ajuns aici! Tu te-ai tot măritat şi din cauza asta eu n-am putut s-o fac nici măcar o singură dată! Tu mi-ai răpit căsnicia, tu mi-ai luat tot ce şi-ar fi dorit o fată obişnuită ca să fie fericită! Tu te-ai măritat de câte ori ai avut chef, cu acte în regulă la primărie, dar eu n-am avut dreptul să fac asta. Mama se tot mărită, dar fata... fata...

Lacrimile o înecau, sugrumându-i vocea şi schimonosindu-i chipul. Repeta aceleaşi cuvinte la nesfârşit, aproape ţipând de durere, cu mintea răvăşită, fără să-şi mai ţină firea. Hohotele de plâns s-au înteţit şi nu i se mai înţelegeau cuvintele. Gemete puternice sfâşiau aerul. Da, voia să plângă pe săturate! Să plângă până îi seca izvorul lacrimilor!

Ar fi fost singurul prilej ca Ikuyo s-o consoleze, numai că n-avea nici un dram de instinct matern în ea. Dimpotrivă, i-a oferit lui Tomoko o explicaţie de necrezut, ca un duş rece.

— Tu eşti geloasă, i-a trântit-o, nepăsătoare.

Brusc, Tomoko n-a mai avut aer în jur. Simţea că se sufocă. Vorbele şi lacrimile i-au îngheţat pe loc, o clipă, tăcu fascinată de frumuseţea chipului mamei sale.

S-a ridicat fără un cuvânt şi a plecat spre camera ei, înfruntând coridorul rece care lega ambele clădiri. Crenguţele de salcie încărcate de podoabe[1] atârnau de grinzi, încântând privirile la fiecare pas. Era 15 ianuarie, Anul Nou Mic, ce-şi avea originea în obiceiul practicat la templul Kawasaki Daishi din timpuri străvechi. Tomoko s-a dezmeticit deodată şi, contemplând frumoasele

---

1 Asemenea crengi sunt de obicei împodobite cu turtiţe din făină de orez, de diferite forme şi culori.

turtițe roșii, galbene, albe, verzi, și-a înțeles rolul. Patroana de la Hana-ya îi va trimite mamei scrinul, lenjeria de pat, oglinda, chimonoul de nuntă, fără să ia parte la ceremonia nupțială. Ei îi revenea doar datoria de a pregăti totul. Nu avea altă alternativă decât să se comporte ca o femeie hotărâtă, sinceră și încăpățânată, cum i-o impunea reputația.

Tomoko și-a trimis mama la Ōsaka cu zestrea cuvenită, nelipsind scrinul din lemn de paulovnia îmbrăcat în husă cu imprimeu. A rămas astfel singură mai multe zile, chinuită de gânduri negre ce-o trăgeau spre abisul disperării. Îi părea cumplit de rău că i-a reproșat mamei faptul că se mărita iarăși, însă nu-și putea înfrânge mânia și ura ce o măcinau. Îngheța când își amintea că mama ei o învinuise de gelozie și nu reușea nicicum să se lămurească ce anume o înfuriase. Oare chiar era geloasă pe mama ei? Ce-ar fi determinat-o să fie geloasă? Statutul social ce-i permitea unei femei măritate să meargă pe stradă cu capul sus? Sau faptul că fiica, despărțită de unul din amanți prin moarte, iar de celălalt, prin rigorile sociale, își invidia mama pentru prezența unui nou bărbat în viața ei? Să fi fost doar o femeie geloasă pe altă femeie mai norocoasă?

Ikuyo nu i-a scris de la Ōsaka, dar a primit în schimb câteva cuvinte de la Hachirō, pe o hârtie cu antetul hanului la care au poposit în luna de miere. Din scrisoarea redactată simplu, cu formule stângace – deși era limpede că-și dăduse toată silința – se deslușea bucuria naivă. Dar asta n-a ajutat-o pe Tomoko să scape de gândurile negre.

După plecarea mamei incapabile de dragoste, mama întâlnită destul de rar deși trăiau sub același acoperiș, ranchiunei pe care i-o purtase Tomoko îi luase locul singurătatea apăsătoare. Un gol... o pustietate care o sufocau. Venise primăvara, dar ea încă tremura și o deprimau toate.

Cam în această perioadă a reapărut în viața ei Sōichi Nozawa.

— Stimată patroană, iar am vești proaste.

După popasul de-o lună la han n-a mai rămas noaptea acolo, însă mai trecea din când în când s-o întrebe ce mai face sau s-o roage să aranjeze dineuri sau partide de *go* pentru prietenii lui.

Se pare că de data asta se întâmplase un eveniment în lumea politică sau financiară de care Tomoko nu avea habar.

— Trăim vremuri tare-tare tulburi!

— Până și tu îți dai seama de asta, stimată patroană?

— Bineînțeles. De exemplu, în lumea teatrului Kabuki actorii se află într-o concurență crâncenă. Ba unul, ba altul ține capul de afiș sau se mută la alte teatre. De exemplu, Ennosuke Ichikawa s-a retras de la Shōchiku și a înființat Shinjū-za, însă pentru că n-a prea avut parte de spectatori, s-a reîntors la fostul teatru. Sau un alt exemplu – renumitul Chōjūrō Kawarazaki a deschis Zenshin-za.

O asemenea manieră de a orienta discuția spre teatru era un truc tipic gheișelor, pentru că nu se cuvenea să-și spună părerea o persoană neștiutoare într-ale politicii. Nozawa însă a interpretat răspunsul evaziv ca fiind o fațetă fermecătoare a caracterului ei.

Tomoko a reluat obiceiul de a-i servi cina personal. Într-o seară el a pus bețișoarele deoparte și a privit-o atent.

— Mi se pare că ai cam slăbit, nu?

— Am și eu grijile mele...

— Cauzate de un bărbat?

— Mi-ar fi plăcut să fie soiul ăsta de griji, răspunse Tomoko cu un surâs, hotărâtă să nu-i dezvăluie nimic.

În cele trei luni dinainte și după nunta mamei fusese atât de încordată, încât mâncarea nu-i mai aluneca pe gât. Dimineața, când se privea în oglindă, i se părea că mai slăbise un pic față de ziua precedentă. Obrajii rotunzi i se scofâlciseră, gâtul i se subțiase... căpătase totuși ceva-ceva din rafinamentul mamei. Nici ea nu știa ce să mai creadă sau ce să mai facă.

— Ai slăbit, dar ești foarte fermecătoare, chiar mai frumoasă decât înainte.

— Mulțumesc... Eram frumoasă și înainte.

— Așa e... Acum, că mi-ai spus cu gura ta, m-am convins.

— Ce răutăcios sunteți! Parcă-mi vine să vă ciupesc.

Îi revenise spontaneitatea și dorința de a flirta de pe vremea când fusese gheișă. Poate și datorită sentimentului liniștitor dat de prezența ei în camera lui Nozawa, seară de seară. De data

aceasta Nozawa nu băuse nici o picătură de *sake*, în schimb mâncase cu poftă, iar după cină sorbise pe îndelete ceaiul.

— N-ai vrea să mergi cu mine în excursie? întrebă el pe un ton șăgalnic și tineresc.

— Poftim?

— Eu sunt din Fukuoka. Ținutul meu natal se află în inima muntelui și e de o frumusețe nepământeană. Nu ajung prea des acolo... Cred că s-au împlinit vreo douăzeci și cinci de ani de când nu l-am mai vizitat. Când mă uit la tine, mi se face poftă să te iau cu mine acolo.

— Cu plăcere. Cine mai merge?

— Numai patroana.

Tomoko ridică privirile surprinsă. Nozawa clipi jenat, dar încerca să i le înfrunte.

— Stimată patroană, văd că te ții pe aceleași poziții! Am soție și copii și sunt însurat de mult timp. Soția mi-a fost alături și în vremuri de restriște. Nu am cum s-o părăsesc numai pentru simplul motiv că m-am îndrăgostit de alta. N-o pot izgoni pe cea cu care am petrecut și zile bune, și zile rele. Un bărbat adevărat nu face așa ceva.

— ...

— N-ai vrea totuși un partener care nu te poate lua de nevastă?

— ...

— La vârsta mea, n-ar trebui să curtez o femeie ca tine, care nu aparține cartierului plăcerilor, dar noi ne cunoaștem de peste zece ani. Presupun că știi că am fost întotdeauna îndrăgostit de tine. Și, chiar dacă n-ai băgat de seamă, îți mărturisesc sincer că am fost și sunt cumplit de îndrăgostit.

— ...

— Patroană dragă!

— Da.

Nozawa a privit-o drept în ochi și Tomoko i-a susținut privirea fără să clipească.

— Nu vrei un copil de la mine?

Un copil... Un copil de la el... Pe Tomoko a buimăcit-o propunerea neașteptată. Și-ar fi dorit un copil. Pe vremea contelui

Kōnami, lumea din anturajul lor se aştepta să apară şi copilul nelegitim într-o bună zi. Când se despărţise de Ezaki, îi întârziase ciclul şi a trăit o vreme cu speranţa în suflet. Dar cuvântul „copil" n-a avut niciodată asemenea ecou în sufletul ei ca atunci când l-a pronunţat Nozawa.

Chiar dacă nu i-a fost dat să se mărite, să fie soţia unui bărbat respectabil, îi rămânea totuşi perspectiva minunată a unui copil. Tomoko avea senzaţia că abia s-a trezit din somn... Iar dacă tatăl avea să fie Sōichi Nozawa, nu se îndoia câtuşi de puţin că-şi va recunoaşte oficial copilul şi că îi va asigura o intrare demnă în societate.

Gândindu-se mai bine, şi-a zis că Nozawa poate fi partenerul ideal cu care să aibă un copil, chiar şi din punct de vedere al poziţiei pe care o ocupa în lumea afacerilor. În ce priveşte temperamentul, era opusul contelui Kōnami – atent, gingaş, rafinat. Dacă aparenţele exterioare lăsau să se întrevadă un om puternic, impulsiv, semeţ, cu femeile se purta foarte atent, grijuliu şi de o sensibilitate greu de bănuit după fizicul impunător. Pe vremuri, bădărăniile lui la beţie o făcuseră pe Tomoko să se simtă stânjenită, dar, în mod cert, el încercase să facă pe nebunul în faţa unor nobili precum Kōnami, conştient de originea lui mai umilă. Acum, la Hana-ya, îi dispăruse orice complex de inferioritate. Pielea arămie de copil de Kyūshū[1] îşi păstrase strălucirea tinereţii, iar ochii mari, nasul turtit şi buzele groase lăsau mai degrabă impresia unui om pe care poţi conta decât a unui bărbat impunător.

— Ce părere ai? întrebă el după o îndelungă tăcere.

Tomoko se trase îndărăt, puse palmele pe *tatami* şi răspunse respectuos:

— Vă sunt recunoscătoare că mă luaţi cu dumneavoastră.

Ţinea capul plecat ca să nu i se vadă lacrimile rostogolindu-i-se pe obraji. Nu ştia nici ea ce emoţie le declanşase atât de brusc. Plângea oare la gândul întorsăturii pe care o lua viaţa ei cu şansa de-a aduce un copil pe lume? Ori mai curând din pricina sorţii care o condamna la rolul de concubină?

---

1 Insulă din sudul arhipelagului nipon.

Ideea de a o lua cu el în Fukuoka, ținutul lui natal, îi venise lui Nozawa pe negândite. I-ar fi plăcut s-o ducă pe Tomoko să vadă munții și râurile copilăriei sale. Indiferent de vârstă, când se îndrăgostea de o femeie, se purta ca un adolescent.

Însă Sōichi Nozawa era prea ocupat ca să găsească răgaz să ducă o femeie până în îndepărtata insulă Kyūshū. La vremea aceea, călătoria cu avionul nu era la încemâna oricui, iar mersul cu trenul până acolo dura vreo zece zile. Dacă Tomoko își putea găsi timp pentru un asemenea drum, pe Nozawa afacerile îl împiedicau. Așadar, i-a propus un compromis:

— N-am încă vârsta la care să-mi permit să fac exact ce vreau, zise el zâmbind trist. Tu unde ai dori să călătorești? Ce-ai zice de Kyōto, de exemplu? Am putea ajunge și la Nara, să vizităm toate templele budiste vechi, adăugă el dintr-o suflare.

— De acord.

Tomoko n-a șovăit nici o clipă. Mai fusese la Kyōto pe vremea când era gheișă în cartierul Akasaka. Unul dintre clienți o invitase acolo cu câteva colege de breaslă. Își amintea că vizitase orașul, dar nu primăvara.

Trei zile mai târziu, cei doi plecau într-o călătorie de cinci zile. Îmbrăcată discret, Tomoko mergea alături de Nozawa. N-a avut nici o clipă senzația că o tratează ca pe o concubină. Oare pentru că-l plăcea? Era pesemne și o chestiune de personalitate. Mândria de vechi nobil a lui Kōnami o obligase să dorească respectul cu orice preț. Însă lângă Nozawa se simțea în largul ei, chiar fericită și deloc smerită, și totuși, gata să-i cadă la picioare pentru a-i fi pe plac. Pojghița de gheață acoperindu-i sufletul încă din copilărie începea să se topească. Și-a amintit cu drag de ziua când și-a făcut cocul discret de femeie căsătorită ca să poată participa la funeraliile contelui Kōnami. Intuia că lui Nozawa îi datorează bucuria ce i-a înviat sufletul înghețat. Scăpase parcă de gândurile amare și de viața searbădă, dovadă fiind mulțumirea și recunoștința ce-o năpădeau. Stare de spirit mai potrivită nici că se putea pentru pelerinajul propus de însoțitorul ei.

În Kyōto au tras la un han din cartierul Gion. Nozawa a poftit gheișe și ucenice – vestitele *maiko* de Kyōto. Pesemne că așa

proceda de obicei, pentru că s-au adunat laolaltă gheișe renumite din capitala de altădată. Numai că au rămas teribil de surprinse văzând-o pe Tomoko lângă el. Una dintre ele, mai experimentată, a intervenit cu dibăcie:

— Bună seara, domnule No! Nu v-am mai văzut pe-aici de multă vreme. Ați venit așadar cu soția? Vă considerăm un norocos și vă invidiem pentru așa o soție încântătoare.

Atmosfera devenea din ce în ce mai plăcută și fetele încercau să intre în grațiile lui Tomoko.

— Doamnă, ați rămas în urmă cu o cupă de *sake*.

— Mai doriți?

— Domnule No, vă știam o persoană cu gust, dar nu ne așteptam la o soție atât de rafinată. Chiar vă invidiez.

Nozawa însuși radia, într-o vervă de zile mari.

— Care credeți că e scopul vizitei mele în Kansai? Cine ghicește va primi o recompensă.

— Cu siguranță ca să vă răsplătiți soția pentru devotament. Se citește limpede pe fața dumneavoastră.

— Adevărul e că vrem să vizităm templele.

— Nu cred!

— Ba te rog să mă crezi. Am venit să ne rugăm lui Buddha să ne binecuvânteze cu un copil. Spuneți-mi și mie templul cel mai potrivit pentru o asemenea dorință?

— Nu pot să cred! Vă rog să mai luați niște *sake*.

— Nici doamna nu mai are băutură.

— De când sunt gheișă n-am mai întâlnit un client care să ne pună în fața unei ghicitori atât de ciudate.

Gheișele și *maiko* au început să vorbească toate deodată dar, dându-și seama că Nozawa nu glumește, una din ele a zis, mușcându-și buzele:

— Hokke-ji. Femeile merg acolo și se roagă să aibă copii sau o naștere ușoară. Se spune că li se împlinesc dorințele. E un templu budist foarte mic la care a venit pe vremuri în pelerinaj și Împărăteasa Kōmei. Îl păstrează frumos și bine întreținut niște călugărițe tare cumsecade.

— Hokke-ji? Pe colina unde se află şi complexul de temple budiste Kokubunni-ji, nu?

— Nu ştiu exact, dar locul are o faimă grozavă pentru amuletele cu căţei.

— Bine. Ce-ar fi să mergem cu toţii acolo mâine?

Una dintre *maiko* a sărit ca arsă, zicând pe un ton îngrozit:

— Nici nu mă gândesc! Ce mă fac dacă rămân însărcinată?

Toată lumea a izbucnit în hohote de râs.

Ca să poată lua gheişele cu ei, se cuvenea să le plătească dinainte onorariul stabilit pentru companie. S-a decis ca vreo zece persoane, printre care şi micuţele *maiko*, să pornească la drumeţia din ziua următoare. Călugăriţele de la singuraticul templu din Nara tare s-au mai mirat văzând grupul vesel şi select, într-o zi când nu aşteptau vizitatori.

Pe toţi i-au impresionat amuletele sub formă de căţei, modelate din argilă şi pictate de călugăriţe. Erau de toate mărimile: unele doar un pic mai groase decât degetul mic, altele mai măricele, care serveau drept cădelniţe. Fiecare şi-a cumpărat o amuletă.

Tomoko a ales o cădelniţă mică. Inima îi bătea nebuneşte, ca unei *maiko* de doisprezece-treisprezece ani. Ce minune că se putea ruga să aibă un copil, şi încă într-o companie atât de aleasă! Nu se aşteptase niciodată la o asemenea bucurie!

Cu mâinile împreunate, Tomoko se ruga cu fervoare Zeiţei Compasiunii cu unsprezece feţe, aşa cum se spune că făcuse pe vremuri şi Împărăteasa Kōmei: „Te rog, ajută-mă să am un copil! Te implor, dă-mi un copil! Îmi doresc mult să mă binecuvântezi cu un copil".

Cireşii înfloriseră anul anul acesta la Kyōto mai târziu decât la Tōkyō, iar acum îşi răsfirau întreaga splendoare. I-au prins în culmea frumuseţii lor. Seara, după ce au revenit la Kyōto, au admirat pe malul râului Kamo splendidele sălcii cu muguri galbeni şi pufoşi. Era un peisaj de primăvară greu de descris. Perfect. Meritase întreaga osteneală a drumului de la Tōkyō chiar şi numai pentru atât.

„Mi-ar plăcea să am o fetiță", își tot zicea Tomoko. „Dacă e să am bucuria unui copil, aș vrea să fie fată." Nici ea nu înțelegea de ce. Era sigură că va avea parte de un copil.

— Ai cunoștințe prin apropiere și ai vrea să le întâlnești? întrebă Nozawa, sugerându-i să folosească ziua rămasă sau jumătate din ea pentru eventuale întâlniri.

— Nu, răspunse Tomoko, scuturând din cap.

I-ar fi ajuns jumătate de zi să meargă până la Ōsaka și înapoi, dar n-avea nici un chef să-și vadă mama.

Capitolul 16

Îmbrăcată într-un simplu chimono din bumbac, cu poalele suflecate și leoarcă de sudoare din cap până-n picioare, Tomoko făcea drumuri dus-întors între salon, camera ei și magazie. Punea chimonourile la aerisit. O slujnică s-a oferit s-o ajute, dar a refuzat-o:

— Mulțumesc, dar mă descurc singură.

În toate casele se respecta obiceiul ca în toiul verii să se aerisească veșmintele de iarnă. Prin urmare, slujnicelor nu li s-a părut nimic suspect, numai că, atunci când s-au întâlnit pe coridor, mai multe dintre ele au sesizat ceva ciudat în înfățișarea lui Tomoko și au întors privirile după ea.

Tomoko deschisese toate sertarele scrinului din magazie și alerga cu chimonourile în brațe pe coridorul ce ducea spre salon. Acolo, le înșira pe sfori întinse între buiandrugi. Tomoko nu era femeia care să se atașeze de veșminte și să se dea-n vânt după toalete noi, însă deprinsese obiceiul de a le îngriji, poate și datorită faptului că fusese gheișă. Se ocupa la fel de atent și de cele vechi, și de cele noi. De fapt, nici nu avuseseră când să se învechească, pentru că pe toate le cumpărase după cutremur, cu zece ani în urmă. Ca patroană a hanului Hana-ya, purta de obicei chimonouri simple, extrem de discrete, însă când mergea la lecții de balade sau de *shamisen* trebuia să se îmbrace mai elegant și totuși potrivit vârstei.

Cu toate astea, chimonourile agățate la aerisit aveau în general nuanțe șterse: bleu deschis, gri, verzui, cel mai bătător la ochi

fiind galbenul. Nici nu se puteau compara cu trusoul multicolor al lui Ikuyo.

Fiind o femeie ordonată, Tomoko își aerisea garderoba vara și iarna, așa cum scria la carte, și presăra naftalină contra moliilor în scrin și-n coșurile din răchită, astfel că atunci când își scotea hainele, întotdeauna se rostogoleau printre ele și bulgări mici de naftalină. Camera lui Tomoko, salonul și magazia duhneau îngrozitor. La început, lui Tomoko i-au curs ochii și nasul, dar s-a obișnuit repede.

Chimonoul din fundul scrinului era îmbibat de umezeală și semăna cu pielea zbârcită a unei bătrâne. L-a apucat cu ambele mâini de guler și l-a întins pe *tatami*. Damful puternic de naftalină a invadat încăperea, iar materialul a început să se îndrepte miraculos. Tomoko iubea la nebunie asemenea metamorfoze. O fascina orice fel de chimono – cu dungi, cu desene mici, cu picățele ori cu figuri geometrice, vopsit sau țesut – revenindu-și sub vraja aerului după ce stătuse împăturit și presat. Unei femei ca ea, însetată de libertate și independență, i se părea natural ca și veșmintele să respire.

După necontenitul du-te-vino între magazie și salon, a ajuns în sfârșit la fundul scrinului, când a simțit un obiect căzându-i la picioare cu zgomot surd. Era prea mare ca să fie doar un bulgăre de naftalină. Privind atentă, și-a dat seama că e un *yōyō* cu diametrul puțin mai mare de un *sun*. Tomoko s-a aplecat, l-a luat de jos și l-a dus în salon.

Și-a amintit că-l cumpărase cu vreo doi ani în urmă cu aproximativ zece *sen*. Spre sfârșitul primăverii anului 8 al Erei Shōwa[1], moda jocului se răspândise în toată Japonia ca lepra. Cu toții repetau prostește același gest simplu – acționau o bilă de lemn cu ajutorul unei sfori, făcând-o să urce și să coboare la nesfârșit. Negustorii de *yō-yō* și-au instalat tarabele în Ginza, cel mai luxos cartier din capitală, și lumea stătea la coadă ca să cumpere jucăria. Femei și copii, tineri și bătrâni își căutau cu toții câte un loc confortabil și se extaziau când mișcau bila. Febra noii mode

---

1 1933.

cuprinsese întreaga Japonie. S-a ajuns până-ntr-acolo încât tinerele dansatoare moderne s-au apucat să-și etaleze dexteritatea la petreceri, așa cum procedau și gheișele la serate. Parcă nimeni nu mai vedea altceva în fața ochilor.

Tomoko și-a amintit acei ani când a început să se joace cu *yō-yō* în mijlocul salonului plin de chimonouri mirosind a naftalină.

Pe vremea freneziei *yō-yō*, toți cei de la Hana-ya, până și slujnicele și portarul, aveau o jucărie vârâtă în chimono, dedicându-i copilărește fiecare clipă liberă. Oricât îi certa Tomoko, reproșându-le că-i ține din treabă, obiceiul se răspândise ca o molimă și doar timpul avea să-l nimicească.

De fapt, Tomoko le certa pe servitoare, însă nici ea nu rezista tentației. Serile, după ce-și isprăvea treburile și oaspeții se retrăgeau, se lăsa acaparată de joc. Așezată lângă fereastră, privea mișcările bilei jucăușe până-n zori, fără să-nchidă ochii.

Moda *yō-yō* apăruse în anul în care Yōsuke Matsuoka[1] a demisionat din Organizația Națiunilor Unite și toate ziarele scriau că Japonia se află într-o situație de criză. Ca toată lumea de altfel, Tomoko încerca și ea să-și găsească un refugiu spiritual.

„Vreau un copil. Vreau un copil cu Sōichi Nozawa."

De când luase hotărârea, se ruga zi și noapte, cu nervii întinși la maximum. Simțea uneori că o cuprind fiori de nebunie.

A adunat talismane peste talismane, s-a înfofolit bine iarna, grijulie să nu răcească și fără să-i pese cum arată, iar când se afla în brațele lui Nozawa îi spunea mereu că-și dorește un copil sănătos. Trecuseră doi ani... nici un semn de sarcină.

Cuvintele lui Nozawa o loveau drept în inimă:

— Tot nimic? Ce păcat!

— Îmi pare rău, își cerea iertare Tomoko, cu lacrimi în ochi.

Nozawa zâmbea necăjit, apoi adăuga cu un surâs larg:

— Nu depinde numai de tine. Știi... e un dar al zeilor. Nu folosește la nimic să te frământi atâta. Stai liniștită, eu sunt încă tânăr, nu s-au spulberat toate speranțele.

1 Personalitate marcantă a diplomației japoneze (1880-1946).

— M-am tot rugat... am fost și la ghicitoare... mi-a spus că o să am o droaie de copii.

— După ce-l naști pe primul, o să poți face câte unul pe an.

— Ce-ar fi să merg la doctor?

— O consultație medicală nu rezolvă mare lucru. Mie nu-mi place câtuși de puțin ideea.

— Bine.

— Nu te mai îngrijora. Avem suficient timp în fața noastră, zise Nozawa pe un ton vesel.

Lui Tomoko i-a încolțit ideea că s-ar putea să fie sterilă. „Femeie stearpă!" Ce ecou disperat se deslușea în aceste cuvinte! Refuza să accepte asta. Nu era nici pe departe frigidă, iar trupul ei, deși micuț, n-avea nici un cusur. Când se ghemuia în brațele lui Nozawa, se topea de dragul lui și se simțea încrezătoare, spunându-și că nu există nici un motiv să nu rămână însărcinată.

Soția legitimă a lui Nozawa născuse cinci copii și cel mai mic era deja la gimnaziu. Nu că nu i-ar fi ajuns, însă ceea ce îl făcea să-și dorească un copil de la Tomoko era dragostea pentru ea. În plus, Tomoko avea în priviri un farmec deosebit, pe care el și-l dorea și la urmașul său.

În zilele în care Nozawa se întorcea la el acasă, Tomoko își petrecea timpul liber jucându-se cu *yō-yō*. Se întâmpla să nu-și mai miște umărul drept a doua zi. Jocul avea puterea să-i acapareze toate gândurile. Mișcând bila în sus și-n jos și concentrându-se asupra ei la nesfârșit, simțea cum i se golește mintea de orice griji. Poate că tocmai *yō-yō* a salvat-o de la nebunie. N-o fi fost chiar o pură întâmplare că patima pentru un joc atât de simplu a ajuns la o asemenea intensitate tocmai în perioada când nenumărate probleme copleșiseră societatea japoneză.

Tomoko și-a amintit de zilele în care nu s-a mai atins de *yō-yō* pentru că avea senzația că încet-încet pune stăpânire pe ea o stranie îndobitocire. Glandele olfactive anesteziate de naftalină nu mai percepeau acum nici o aromă, dar i-a revenit brusc amintirea unui miros de sânge. O tulburau imagini peste imagini, asaltând-o în toiul primenirii veșmintelor.

Spre sfârşitul acelei veri se înstăpânise canicula peste oraş şi pe ea o chinuiau insomniile. Mai aţipea când şi când şi atunci visa... Când se trezea, îşi masa cu mâna stângă umărul drept, amorţit de *yō-yō.*

Vedea un trup de femeie, dar nu ştia al cui este. După durerea resimţită în tot corpul ar fi trebuit să-şi dea seama că e chiar al ei. Se privea pe sine însăşi născând.

Ar fi vrut să ţipe din toţi rărunchii, dar nu reuşea să scoată măcar un icnet. S-a trezit zvârcolindu-se de durere. Sudoarea fierbinte îi curgea şiroaie pe ceafă, pe spate, la subsuoară, pe burtă. Era udă leoarcă de parcă tocmai ieşise din baie. Se întreba cum de-a avut un asemenea vis, tocmai ea care nu asistase pe nimeni la naştere şi nici măcar nu vizitase vreo lăuză.

Ah! Momentul când Ikuyo adusese copilul pe lume! O revedea cu ochii minţii pe mama ei dând naştere băieţelului într-o încăpere destinată oaspeţilor, la etajul bordelului Kanō din Nichōmachi, Shizuoka. Evenimentul stârnise atunci mare agitaţie. Scena fusese prea dură pentru micuţa Ochobo de unsprezece ani, deşi crescuse într-un cartier al plăcerilor. Când boţul ciudat de carne ţâşnise afară, se auziseră imediat ţipetele-i îngrozitoare. Albă la faţă, Tomoko rămăsese ţintuită locului, fără să-şi dea seama că erau urletele nou-născutului.

A retrăit scena în vis, în cele mai mici detalii. Trecuse de treizeci de ani. Abia mai respira. Nu putea să se mişte să ajungă la bucătărie după o cană cu apă ca să-şi potolească setea cumplită. Culcată pe burtă, cu perna strânsă la piept, Tomoko se întreba de ce durerea din vis îi sfâşie pântecele. Nu-i venea să creadă. A simţit contracţiile în vis, dar dacă ele persistau şi după trezire... Nu putea fi doar o impresie.

Avort spontan?

A verificat aşternutul, dar n-a găsit urme de sânge. S-a ridicat, a mers la bucătărie şi a băut pe nerăsuflate o cană de apă de la robinet, cam călâie, pentru că nu se răcea nici măcar noaptea. Gâlgâielile îi răsunau straniu în urechi iar ecoul lor părea amplificat în bucătăria învăluită în întuneric.

Apa a trezit-o de-a binelea, iar cana i-a căzut brusc din mână, spărgându-se în zeci de cioburi. N-o scăpase pentru că era adormită, ci pentru că descoperirea i-a secat toată vlaga din degete.

Mama ei născuse copilul... Adevărul i se dezvăluia cu duritate.

„Mamă! Mi-ai răpit până și bucuria de a naște un copil! Copilul pe care l-ai născut la bordel ar fi trebuit să fie al meu! Când te-am văzut atunci, uterul meu s-a chircit și și-a pierdut puterea de a da viață."

Tomoko s-a așezat pe dușumea sleită de puteri, privind absentă cioburile împrăștiate. Își ocăra mama în gând, cu inima sfâșiată de durere. Înainte de plecarea ei la Ōsaka, o acuzase că i-a furat până și dreptul la căsătorie. „Tu, tu te-ai căsătorit de nu știu câte ori și de aceea eu n-am reușit nici măcar o dată!" Acum urla cu aceeași disperare în suflet: „Mamă! Mamă! Mi-ai furat și copilul! N-o să pot avea niciodată un copil din pricina bebelușului pe care l-ai adus pe lume sub ochii mei! Maaaaamă!" Țipetele de durere erau cu atât mai inutile cu cât mama nu mai locuia sub același acoperiș cu ea. Atunci, într-un moment de nebunie, cu mâna dreaptă a luat un ciob și l-a strâns cu toată forța între coapse, spărgându-l în trei ciobulețe ascuțite ca sabia. O durere ascuțită i-a străbătut mâna dreaptă și când a ridicat-o, sângele călduț a început să i se prelingă printre degete. Durerea a fost oricum mai ușor de îndurat decât cea care-i sfâșiase pântecul cu puțină vreme în urmă.

A doua și a treia zi Tomoko s-a simțit istovită. Bandajul gros de la degete o împiedica să se joace cu *yō-yō*, însă oricum nu avea chef. Jucăria ieșise din grațiile stăpânei.

„Cum de s-o fi rătăcit în magazie?" se întreba acum Tomoko, contemplând obiectul banal vopsit în roșu pe o parte și în albastru pe cealaltă.

A luat *yō-yō* în mâna stângă și a deschis pumnul drept, amintindu-și de durerea cumplită de-atunci. Mâna obișnuită să încânte oaspeții nu trăda o cicatrice vizibilă, asemenea chipului pe care nu s-au deslușit niciodată suferințele. Privind însă îndeaproape, între arătător și degetul mijlociu se strecura o linie albă de vreo

cinci milimetri, iar în dreptul degetului mare se zărea o cicatrice mică de tot, exact în mijlocul liniei vieții.

Ca tuturor fetelor din lumea florilor și sălciilor, lui Tomoko îi plăcea să i se ghicească, așa că într-o bună zi s-a dus la un chiromant, preocupată de cicatricea de pe linia vieții. Ghicitorul i-a spus că se va confrunta cu noi greutăți în anul respectiv nu numai pentru că cicatricea era un semn, ci și pentru că o făcuse într-un an nefast pentru ea. Tomoko și-a amintit că avea treizeci și trei de ani, vârstă periculoasă la femei.

Vara se apropia de sfârșit. Se scursese deja jumătate de an și nu primise nici o veste de la mama ei, din Ōsaka. Considera lipsa de vești de bun augur.

Tomoko s-a cutremurat la gândul că atunci când strânsese cioburile în mână jurase să omoare copilul lui Ikuyo și Hachirō în caz că ar fi avut parte de unul. I-ar fi fost peste puteri să mai suporte și o asemenea veste. Numai simpla idee o scotea din minți.

— Sunt oameni care au reușit să aibă copii după încercări de zece ani. Un bărbat poate procrea și la vârsta de șaizeci. Nu trebuie să ne grăbim, avem timp destul, încerca Nozawa s-o liniștească.

— Dacă nu fac un copil în cinci ani de-acum încolo, o să-mi mușc limba și termin cu viața asta, spuse Tomoko încordată la maximum.

La gândul că încerca deja de cinci ani și că după vârsta de treizeci și trei șansa unei sarcini scădea, Tomoko se simțea complet descurajată. Trecea jucăria dintr-o mână în alta, fără să se încumete să tragă de sfoară.

O slujnică a traversat coridorul și pașii ei iuți au trezit-o din amorțeală. Aruncând o privire pe sub chimonourile întinse la aerisit, a zărit-o pe Tomoko în mijlocul salonului.

— Aici erați, stăpână?

— Ce dorești?

— Aveți un musafir.

Li se întâmpla rareori să aibă oaspeți în anotimpul acesta, și oricum nu în toiul zilei.

— Cine e? întrebă Tomoko, ridicându-se. Credea că e un obișnuit al casei.

— O domnișoară vrea să vă vadă, răspunse slujnica cu voce ușor îngrijorată.

— Te-am întrebat cine anume?

— Zice că o cheamă Yasudo și că vine din Wakayama.

Accentul de Wakayama diferă mult de cel din Tōkyō. Era și firesc să-i fi înțeles numele greșit. Tomoko și-a dat seama despre cine e vorba. Și-a suflecat repede poalele chimonoului și a ieșit pe coridor, scăpând *yō-yō* din mână. Jucăria s-a rostogolit și s-a izbit de pragul de la intrare.

Sora ei vitregă din Wakayama... Numai la așa ceva nu se așteptase!

— Yasuko! strigă Tomoko alergând cu pași mărunți în întâmpinarea ei.

Yasuko a lăsat jos bagajul și a rămas cu o umbrelă veche de soare și cu geanta în mână. Mai întâi pe Tomoko a uimit-o statura lui Yasuko. Era atât de înaltă! Apoi i s-a făcut milă de ea văzând-o îmbrăcată de parcă ar fi fugit de-acasă. Și mai venise și în toiul zilei, când soarele dogorea rău-rău!

— Yasuko! Nici nu-mi vine să cred că ești tu!

A luat-o de mână fără să mai aștepte vreo reacție.

— Ți-o fi fost tare cald! Hai să ne așezăm într-un loc cu un pic de curent.

Cum nu prea avea oaspeți la han, a poftit-o într-o cameră alăturată salonului unde se aeriseau chimonourile, dar Yasuko s-a oprit în ușă ca să privească senină în jur, fără urmă de timiditate, ca și când voia doar să inspecteze curioasă garderoba surorii ei.

— Așază-te! Fă-te comodă! Scoate-ți *obi*-ul!

În timp ce-o îndemna astfel, Tomoko o cerceta cu atenție, uimită. Sora ei vitregă se schimbase enorm de când se văzuseră ultima oară în Wakayama, după cutremur, când ea și Ikuyo căutaseră refugiu la rudele de acolo. Crescuse. Nu mai era liceana care se furișase cu ani în urmă să asculte ce se cânta în grădina

casei Sunaga înainte să o zbughească, și nici fata căreia mama nu-i adresase o vorbă în clipa revederii.

Yasuko se născuse când Tomoko avea nouă ani, așadar avea acum douăzeci și cinci sau douăzeci și șase. S-o fi măritat? Lui Tomoko îi era greu să tragă concluzii pripite observându-i chipul obosit din pricina căldurii și a călătoriei. Se tot întreba însă ce întâmplare i-a purtat pașii spre ea.

Făcându-și vânt cu evantaiul, Yasuko și-a sorbit tăcută ceaiul rece servit de slujnică. Nu-i adresa nici un cuvânt lui Tomoko, deși n-o mai văzuse de ani de zile. Tomoko nu-și mai revenea din uimire, dar nu s-a apucat să-i reproșeze ceva.

Avea talie înaltă, iar linia nasului, ochii și conturul urechilor arătau identic cu ale lui Ikuyo. Tomoko își revedea parcă mama din anii tinereții apărând în fața ochilor. Yasuko era replica fidelă a lui Ikuyo. Chiar și gâtul scurt, forma cefei și părul negru și frumos semănau perfect.

I se părea ciudat că după ce o blestemase pe Ikuyo, făcând-o responsabilă de eșecul ei, nu avea nici cel mai mic resentiment față de sora ei vitregă, care-i semăna leit mamei detestate. Dimpotrivă, o încerca un fel de nostalgie. Zicându-și că Yasuko tăcea din timiditate, stânjenită în prezența surorii mai mari, Tomoko a deschis discuția:

— Yasuko, ai venit singură?

Yasuko încuviință.

— Azi ai ajuns? Acum?

Încuviință iarăși.

— Tatăl tău e bine?

Yasuko ridică în sfârșit capul și zise:

— A murit. S-a stins luna trecută.

— O, Doamne!

La gândul suferințelor tatălui ei vitreg de odinioară, Tomoko nu și-a mai stăpânit lacrimile. Keisuke își dăduse cu siguranță sufletul într-o cameră fără soare și aer curat din capătul clădirii căpeteniei satului, unde-l țintuise boala.

— Eu n-am aflat vestea tristă. Oare mama știe?

— Da.

— De la tine?

— Am plecat de-acasă și m-am dus la Ōsaka.

Vorbele despre necazurile care o aduseseră la Tōkyō s-au revărsat asemenea apelor ce năvălesc peste un dig rupt.

Când Keisuke s-a întors pe meleagurile natale, după ce o vânduse pe Ikuyo unui bordel din Shizuoka, a găsit casa ocupată de fiul lui cel mare, deja om cu familie. Copiii din prima căsătorie erau mult mai mari decât Yasuko și nu se dăduseră niciodată în vânt după mama lor vitregă. Așadar, nu aveau nici un motiv să-și întâmpine cu brațele deschise tatăl ce-i abandonase pentru ea. Nu s-a sinchisit nimeni de el când a căzut la pat din cauza bolii de plămâni, temându-se că-i contagioasă. Pe Yasuko, fiica mamei vitrege aflate în dizgrația familiei Kōsaka, au hrănit-o și au ținut-o la școală, fără să-i arate pic de afecțiune. Ei i-a revenit datoria îngrijirii lui Keisuke, iar el a îndrăgit-o orbește. În ciuda frumuseții moștenite de la mamă, n-a reușit să se mărite acolo, pentru că nimeni n-o băga în seamă, iar familia n-a încercat să-i aranjeze o partidă.

— Cât ai tras, Yasuko! Cred că ți-a fost tare greu.

Lui Tomoko i-au dat lacrimile la gândul că și cealaltă fiică a lui Ikuyo a fost nefericită. Prin urmare, nici sora ei vitregă n-a cunoscut anii minunați ai adolescenței, când n-ar fi trebuit să știe ce-i necazul. Și i-a petrecut într-o atmosferă sufocantă și apăsătoare, având grijă de un tată bolnav de tuberculoză. Lui Tomoko îi venea s-o îmbrățișeze, alinându-i astfel suferința provocată de indiferența crâncenă a fratelui ei vitreg.

După moartea lui Keisuke, nepăsarea familiei față de Yasuko a devenit și mai supărătoare, aceștia dându-i de înțeles că nu i se cuvine un loc în casă. Neputința de a se căsători i-a stârnit multă amărăciune și a împins-o spre mama ei, în ciuda primirii reci pe care i-o făcuse Ikuyo în casa Sunaga. Încrezătoare, și-a luat inima-n dinți și a plecat la Ōsaka, numai că Ikuyo n-a întâmpinat-o cu brațele deschise, așa cum sperase.

— Ce cauți aici? a întrebat-o ea cu răceală și dispreț în pragul ceasornicăriei, sub privirile stupefiate ale lui Hachirō.

— A murit tata.

— Hmm.

Ikuyo a tăcut, supărată, și nici măcar n-a întrebat-o când s-a petrecut tristul eveniment.

— Mama ți-a spus adresa mea? întrebă Tomoko.

— Nu, domnul Kuwata.

— Dragul de Hachiran.

— El mi-a dat bani de drum și de buzunar.

— Mama a aflat?

— Da, mi i-a dat în prezența mamei.

— A, da?

Nici Hachirō, nici mama nu se schimbaseră. Tomoko îi vedea cu ochii minții de parcă ar fi fost acolo. De fapt, fugind de acasă, Yasuko n-avea unde să meargă decât la sora ei vitregă dacă propria mamă n-o primea.

Nu era deloc ușor să-i găsească imediat un soț lui Yasuko, deja în vârstă de douăzeci și șase de ani, dar nici n-avea cum s-o țină izolată în încăperea unde stătuse Ikuyo, lăsând-o acolo fără să facă nimic. Pe de altă parte, venind de la țară, n-o putea lăsa de una singură în Tōkyō. În plus, lui Tomoko i se părea deja prea târziu s-o formeze în arta delectării clienților.

— Yasuko, ce ai de gând să faci în Tōkyō?

— Nimic deosebit... Am plecat de acasă sperând să locuiesc la mama... nu mă gândisem deloc la Tōkyō.

— Eu sunt proprietara hanului, dar trudesc din greu ca să-mi câștig existența. Dacă vrei să rămâi la mine, trebuie să muncești și tu ca restul personalului. Îți convine? Și bineînțeles, pentru că ești sora mea, o să-ți dau un salariu un pic mai mare decât al celorlalte slujnice.

Pe Yasuko n-a surprins-o propunerea. I-a răspuns fără tragere de inimă că-i este totuna. Tomoko a înțeles că nu va reuși să deslușească vreodată gândurile surorii sale. Amintindu-și că nu de puține ori a văzut aceeași expresie și pe chipul mamei, a copleșit-o o tristețe fără margini. Nu se simțea chiar în largul său că e nevoită să-și angajeze sora ca slujnică la propriul han.

Tomoko a priceput curând ce înseamnă să-ți angajezi o rudă apropiată. Celelalte servitoare n-o tratau pe Yasuko ca pe una

de-a lor, dar nici Yasuko nu făcea vreun efort ca să înnoade legături de prietenie cu ele. Tomoko i-a dat îmbrăcăminte și o cameră mai bună decât altora, dar, pe de altă parte, îi critica lipsa de maniere mult mai aspru decât proceda cu o slujnică obișnuită. Nu se purta consecvent cu ea tocmai pentru că-i era soră. De fapt, nici nu prea știa cum să se poarte cu Yasuko.

Yasuko nu avea nici cochetăria mamei, nici seriozitatea surorii mai mari. Nu făcea curățenie cum ar fi trebuit, nu întâmpina oaspeții cum s-ar fi cuvenit... Tomoko era de-a dreptul îngrozită. Când îi zărea trupul mare abia mișcându-se pe coridor, deși nu mai pridideau cu treburile, Tomoko simțea că i se urcă sângele la cap.

La un moment dat, a observat că Yasuko se îngrijea mai mult... poate și datorită simplului fapt că locuia la Tōkyō. Chimonourile erau mai bine întreținute, manierele mai alese, coafura mai aranjată, așa că o apostrofa tot mai rar.

— E adevărat că Yasuko e sora dumneavoastră mai mică? o întrebau clienții, cu priviri hulpave poposind pe chipul fetei. E soră bună?

— Avem aceeași mamă, dar tați diferiți.

— Aha!

Tomoko era mândră de admirația clienților. Unii chiar cereau în mod expres să-i servească Yasuko, iar Tomoko accepta cu plăcere. Ba mergea până-ntr-acolo încât le povestea de bunăvoie greutățile prin care trecuse sora ei și le cerea sfatul, rugându-i să-i găsească un soț. Se preocupa de soarta lui Yasuko ca o mamă.

— A dus-o greu, dar n-a învățat ca mine meseria de gheișă. Totuși, aș vrea să se mărite și să intre într-o familie bună. Are douăzeci și șase de ani, dar e tare naivă.

Sōichi Nozawa venea frecvent la han, unde își petrecea câte două-trei zile. La un moment dat i-a spus lui Tomoko, pe neașteptate:

— Ar trebui să-ți supraveghezi sora cu mai multă atenție.

Neauzindu-l vreodată vorbind de rău pe cineva sau amestecându-se în treburile hanului, Tomoko a rămas tare surprinsă.

— A supărat pe cineva?

— Nu, însă fata asta o să-ți cam dea bătăi de cap.

N-a mai adăugat nici un cuvânt, dar observația lui îi confirma temerile. Yasuko era frumoasă, dar n-avea nici o calitate. Era neîndemânatică, lipsită de amabilitate, fără darul de a se face plăcută. Nu era neapărat taciturnă, dar nici nu se pricepea să poarte o conversație interesantă, iar pe chipul ei fără expresie nu se deslușea nici un gând.

Tomoko se gândea s-o mărite de îndată ce avea să găsească o partidă convenabilă, poate și pentru faptul că simțea, nedeslușit, un pericol plutind deasupra capului său.

Numărul clienților care o solicitau pe Yasuko a crescut, iar Tomoko nu se împotrivea. Dimpotrivă, răsufla ușurată. Nu-și dorea decât s-o mărite!

— Dacă-i găsiți un partener, v-aș fi recunoscătoare. Am să-i dăruiesc eu câte ceva ca zestre.

— O fată frumoasă ca asta n-are nevoie de intervențiile surorii. O să-și găsească și singură un bărbat... sau chiar doi.

— Știți, ea n-a fost gheișă și n-aș vrea să sufere cât am suferit eu. Mi-aș dori pentru ea o căsătorie aranjată, cu toate formalitățile de rigoare.

Când vorbea de căsătorie aranjată, Tomoko se emoționa, străină de tot ce se petrece în jurul ei, și nu sesiza surâsul abia perceptibil al interlocutorului.

Chiar dacă îi cerea să lucreze la han, Tomoko voia ca sora ei să urmeze cursuri de aranjamente florale și ceremonia ceaiului ca să-i asigure cât de cât, înainte de căsătorie, educația pe care trebuia s-o primească o fată de familie bună. Taciturna Yasuko îi asculta ordinele fără să crâcnească.

O dată sau de două ori a surprins-o pe Yasuko râzând cu poftă în prezența portarului și a bucătarului, ceea ce nu se întâmpla când discuta cu slujnicele. Lui Tomoko nu i-a plăcut.

Și bineînțeles că a fost ultima persoană de la Hana-ya care a observat că Yasuko e însărcinată. Văzând că nu mai iese din camera ei câte patru-cinci zile și că nu mănâncă suficient, a început să se îngrijoreze.

— Ce-o fi având? N-ar fi mai bine să chem un doctor? o întrebă în șoaptă pe decana de vârstă a slujnicelor, care îi răspunse șocată:

— Nu știați că e însărcinată?

— Poftim?! gemu Tomoko, fără să mai poată articula un cuvânt din pricina șocului.

— O să aibă un copil.

Yasuko, însărcinată! Vestea căzând ca trăsnetul pe Tomoko părea să-i sfâșie carnea și să-i zdruncine sufletul. Și ea, care încercase din răsputeri să aibă grijă de sora ei! N-avea timp să reflecteze la ironia destinului. Bebelușul mult dorit prinsese viață în pântecele surorii de parcă ar fi greșit persoana. Chipul slujnicei îi tot tremura prin fața ochilor. I-a închis, lăsându-și fruntea în mâini.

Tomoko s-a așezat la căpătâiul lui Yasuko, încruntându-se din pricina aerului închis din cameră.

— Ridică-te din pat, i-a ordonat cu severitate.

Yasuko s-a ridicat neliniștită, fără să-și privească sora.

— Am auzit c-o să ai un copil.

Yasuko nu i-a răspuns dar, cum nici nu nega, era cât se poate de limpede ce s-a întâmplat.

— Cu cine l-ai făcut?

— ...

— Dacă-l iubești, sunt gata să aranjăm lucrurile cum se cuvine.

— ...

— L-ai cunoscut la cursuri?

— ...

— Sau e vreun client?

Yasuko tăcea și până la urmă Tomoko s-a înfuriat cumplit.

— Îți poruncesc să-mi spui!

— ...

— Crezi că rezolvi ceva cu tăcerea? Tot va trebui să mărturisești când lumea o să-ți vadă burta. Va trebui să dai drumul la *obi* și să ajungi la doctor. Nu-ți reproșez nimic, dar trebuie să-mi spui cine-i tatăl ca să vedem cum rezolvăm lucrurile.

A sâcâit-o cu întrebări până ce îndărătnica de Yasuko a mărturisit numele bărbatului – un client de care Tomoko se temea rău.

— Știai că e însurat?

— Îhî.

— Ți-a promis că are grijă de tine și de copil?

— ...

— Cum ai ajuns în situația asta?

Poate de jenă, Yasuko se încăpățâna să nu povestească nimic. Tomoko și-a pierdut răbdarea.

— Bine, atunci o să vorbesc cu el și o să-l întreb dacă recunoaște copilul și-și asumă responsabilitatea. Vrei așa?

Până la urmă, la insistențele lui Tomoko, Yasuko a încuviințat.

Tomoko nu pricepea ce e în capul surorii ei, dar n-avea de gând să lase lucrurile nerezolvate. Vinovatul, un bărbat cu numele Kogane, îi displăcea profund. Negustorul bogat din Hamamatsu trăgea la Hana-ya ori de câte ori venea la Tōkyō pentru afaceri. Tomoko nu voia să-l ierte nici pentru că a făcut avansuri unei angajate a hanului, nici pentru că a dat bir cu fugiții de îndată ce sarcina fetei devenise vizibilă, dovedindu-și astfel lașitatea. Tomoko își închipuia că individul i-a violat sora și-l blestema din tot sufletul, promițându-și să-l oblige să plătească pentru mârșăvie.

S-a hotărât repede. Și-a cumpărat bilet și s-a urcat în trenul de Hamamatsu. Nu intenționa să-i reproșeze nimic de la bun început, voia mai întâi să-i afle intențiile. Aerul primăvăratic din Hamamatsu era plăcut, mai cald cu un grad-două decât la Tōkyō. Holul vechii prăvălii, sumbru în comparație cu fațada însorită, îi amintea lui Tomoko de holul de la intrarea căpeteniei satului natal. Se vedea deseori, cu ochii minții, stând în picioare în holul întunecat în speranța că-și vede mama câteva clipe.

Kogane era măsliniu la față și voinic – statură potrivită pentru un afacerist bogat și necioplit. Se pricepea la afaceri și era versat în problemele lumești. Îi plăceau teribil chimonourile vărgate din bumbac, de culoare bleumarin.

— Cu ce ocazie am onoarea acestei vizite neașteptate?

A primit-o pe Tomoko cu inima deschisă, dar expresia feței i s-a schimbat de îndată ce-a aflat scopul venirii ei.

— Ce aveți de gând în privința surorii mele?

— Mă puneți într-o situație neplăcută. Eu n-am nici un gând. Ea ar trebui să știe ce are de făcut.

— Nu mă-ncântă deloc lipsa dumneavoastră de responsabilitate. Yasuko e sora mea și intenționam să-i aranjez o partidă potrivită. Acum, că mi-ați dat peste cap toate planurile, mergând până-ntr-acolo încât să-i turnați un copil, n-am cum să las povestea nelămurită.

— Doamnă, chiar nu vă înțeleg! Nu mi-aș fi imaginat niciodată că patroana de la Hana-ya o să vină până-n Hamamatsu anume ca să-mi caute mie gâlceavă!

— Gâlceavă?

— Păi, nu-i așa? Puneți întreaga vină pe umerii mei. Doar nu pretindeți că sora dumneavoastră era fecioară neatinsă de bărbat!

— Yasuko?

— E cam iubăreață... Orice bărbat își dă seama de asta dintr-o ochire..

— Ce insinuați?

— Când ești slujitoare într-un han, te aștepți ca un client să încerce măcar să te prindă de mână. Ce-i așa grav dacă un oaspete se leagă de o servitoare? E firesc, nu? Și-ar fi destul un gest ca să-l respingă, să-i ceară să înceteze cu prostiile și să iasă din cameră...

— ...

— Numai că Yasuko întoarce imediat strângerea de mână a unui bărbat și se mai și lipește de el. După ce termină de întins așternutul, tot nu se dă dusă. Când o prinzi de mână, nu se trage îndărăt, ci, dimpotrivă, își desface singură *obi*-ul. Credeți-mă, nu sunt singurul care a avut-o. Dacă vreți să depuneți plângere, n-aveți decât. Va urma o anchetă și o să iasă la iveală tot adevărul. Ce altă concluzie ar trage oricine?... Patroana de la Hana-ya s-a folosit de sora ei pentru a seduce clienții și a atenta la pudoarea și cinstea lor.

Șocată, Tomoko nu găsea cuvinte de apărare. Și-a amintit de vorbele lui Nozawa: „Ar trebui să-ți supraveghezi sora cu mai

multă atenţie!" Acum înţelegea de ce Yasuko n-a vrut să dezvăluie numele bărbatului.

Revenită la Tōkyō, le-a luat la întrebări pe servitoare şi a aflat mai multe nume de potenţiali taţi ai copilului lui Yasuko. Tomoko era stupefiată. Aşadar, până şi servitoarele ştiau tot, dar s-au prefăcut că n-au văzut nimic, fiind vorba de sora patroanei. Fără să vrea, Tomoko s-a întors cu gândul la trecutul de prostituată al mamei. Curgea acelaşi sânge în venele fetei care-i semăna leit? Trăia cu obsesia că mama, plecată la Ōsaka pentru a-şi reface viaţa, revenise ca s-o tortureze iarăşi. O ura pentru că voia să-i strice întreaga viaţă.

Pe măsură ce trecea timpul, Tomoko era însă tot mai hotărâtă să adopte copilul pe care-l aducea pe lume sora ei. „La treizeci şi cinci de ani, îşi zicea ea, ar fi timpul să nu mai aştept un copil cu Nozawa." Îşi dorea un copil din toată inima, convinsă că-l va educa frumos. Ea nu semăna cu Ikuyo.

— Yasuko, poţi să naşti liniştită. O să-ţi cresc eu copilul, ca şi când eu aş fi mama.

Pe Yasuko au chinuit-o greţurile încă vreo două luni, apoi a început să-i crească burta vizibil, iar pomeţii obrajilor se rotunjeau văzând cu ochii. Tomoko n-o mai certa şi nu-i mai reproşa nimic, singura ei grijă fiind ca Yasuko să nască uşor şi să aducă pe lume un copil sănătos.

Pentru patroana hanului, cele întâmplate s-ar fi putut numi, în cel mai fericit caz, pură neglijenţă, iar consecinţa posibilă ar fi fost distrugerea faimei respectabilului han Hana-ya. Însă Tomoko tremura de emoţie acum, la gândul că va creşte copilul unei rude având acelaşi sânge cu ea. Chiar se mira de sentimentele ei.

— Ce fericită eşti! exclamă Nozawa observându-i starea de spirit.

— Nici eu nu ştiu de ce, dar sunt extrem de fericită, răspunse Tomoko sincer.

Se bucura grozav la gândul că ţipetele nou-născutului vor răsuna curând sub acoperişul ei. O fi fată sau băiat? Îşi făcea planuri şi chicotea de parcă ea însăşi urma să aducă un copil pe lume. Yasuko, în schimb, cu privirile rătăcite, suflând greu, se târa de

colo-colo, obosind la orice pas. Pe chipul ei nu se desluşea încântarea viitoarei mame. Până şi starea proastă a surorii sale devenise pentru Tomoko sursă de bucurie, zicându-şi că, după transformările suferite, va naşte cu siguranţă un băiat vânjos.

Într-o seară de vară fierbinte, începând durerile facerii, au dus-o la spitalul Seiroka, aşa cum se stabilise. Copilul a venit pe lume fără un ţipăt. Murise. Mamoşul socotise mai important să îngrijească mama decât fătul deja mort.

Tomoko stătea în fotoliul de pe culoarul spitalului, frântă. Nu mai avea putere nici măcar să se mişte, simţind cum i se scurge toată vlaga în vârful degetelor de la mâini şi de la picioare. Copilul mult aşteptat murise înainte să se nască. Brusc, i s-a părut că aude ţipetele unui nou-născut. N-a fost decât o impresie fugară. În urechi îi răsunau urletele bebeluşului adus pe lume de Ikuyo la bordelul Kanō din Nichōmachi. Abandonându-l, mama îi luase şi lui Yasuko dreptul de-a avea un copil. Cerul pedepsea asemenea gesturi. Copilul născut atunci trebuie să fi împlinit douăzeci de ani dacă mai trăia. Unde era? Prin ce suferinţe trecea? O copleşea neputinţa cumplită la gândul că nu ştia nimic despre fratele ei vitreg. În astfel de momente îşi ura din tot sufletul mama – mama care trăia liniştită la Ōsaka, fără să-i pese câtuşi de puţin de chinurile copiilor ei. Culoarul întunecat de spital i se părea că se tot lungeşte în faţa ei, că se prelungeşte la nesfârşit.

Capitolul 17

A trăi nu înseamnă oare să-i vezi pe alții murind? Fiecare se naște și se stinge într-o bună zi, numai că nu murim toți la aceeași vârstă. Unii, chiar mai tineri decât Tomoko, au părăsit deja această lume; alții, precum copilul lui Yasuko, nici n-au apucat să vadă lumina zilei. Deși inevitabilă, moartea unei ființe este regretată chiar și când trăiește mulți ani. Moartea Tsunei. Moartea nobilului Kōnami. Moartea lui Keisuke Kōsaka. Și acum, Sōichi Nozawa...

Tomoko mângâia, dusă pe gânduri, chimonoul negru întins pe genunchi. Era chimonoul de doliu purtat și la funeraliile nobilului Kōnami, când își prinsese părul într-un coc simplu și trecuse drept soția lui Nozawa, ca să poată lua parte la înmormântare. Se scurseseră doisprezece ani și nu mai avusese ocazia să-l îmbrace de atunci, dar nici să-și facă altul. Privind mai atentă, a constatat că pliurile se demodaseră, iar mătasea neagră își pierduse din strălucire. Însă blazonul alb se distingea impecabil pe fundalul negru.

Pe vremea când aparținea casei Tsukawa din Akasaka, avea drept blazon flori de glicină, dar, devenind gheișă independentă, și-a elaborat unul personal – petale de flori de cireș plutind pe apă. Conform uzanțelor din lumea florilor și sălciilor, o gheișă independentă adopta blazonul de familie al protectorului, dar familia nobilului Kōnami n-ar fi acceptat una ca asta în ruptul capului. Familia Sunaga din Wakayama avea o crenguță cu flori de prun ca blazon și Tomoko știa de la mama ei că pe al femeilor apăreau de obicei trei flori. Însă lui Tomoko nu i se părea destul

de rafinat, așa că îl păstrase pe cel creat pentru Hana Tsukawa, care-i plăcea mai mult ca oricare altul. Îl aplicase nu doar pe chimonouri, ci și pe șervetul de mătase utilizat la ceremonia ceaiului, precum și pe *furoshiki*[1].

Regăsind petalele de flori de cireș pe chimonoul negru, s-a trezit năpădită de amintiri. Avea aproape patruzeci de ani și moartea i-l răpise pe Sōichi Nozawa. Era și firesc să se gândească la trecut.

„Oare ce blazon folosește mama?" se întrebă ea. Și-a amintit de cel de pe trusourile ei, când s-a căsătorit cu ceasornicarul Kuwata din Ōsaka. Ikuyo alesese un bambus pitic și clopoței – un motiv tare delicat.

La vremea aceea, Tomoko nu și-a bătut capul cu rostul blazoanelor, dar, gândindu-se la alegerea mamei și privindu-și-l pe-al ei, regreta că tocmai blazonul familiei sale nu apărea nicăieri.

Un fost secretar de-al lui Sōichi Nozawa i-a anunțat decesul în ziua aceea. Știa că în ultimele două luni o ducea tot mai rău cu sănătatea și zăcea acasă, fără să-și părăsească încăperea. Cu toate astea, moartea lui a picat ca un trăsnet. Tomoko nu-și mai revenea. Îi venea greu să accepte ce nu văzuse cu ochii ei și nu atinsese cu mâinile ei. Numai după ce s-a mai liniștit puțin, s-a putut duce în magazie ca să-și caute chimonoul de doliu ce i se așternea acum pe genunchi.

Părea absolut firesc să lege moartea cuiva drag de veșmintele de doliu. Totuși, Tomoko mângâia chimonoul negru, copleșită și de alte gânduri ce-i adânceau tristețea. Îl scosese ca să-l poarte, dar înțelegea că n-avea cum să participe la priveghi și la înmormântare. Soția lui Nozawa era mai mult ca sigur la curent cu legătura lor, însă nu doar din cauza soției Tomoko urma să nu fie de față la înmormântare.

„Data viitoare când mai apare un bărbat în viața mea, am de gând să-i cer să mă ia de soție." Își amintea că-i spusese asta lui Nozawa după moartea contelui Kōnami. „Și totuși, iar am

1 Bucată de pânză sau de mătase de mărimea unei năframe, utilizată la transportarea obiectelor mici.

pierdut un bărbat al vieții mele... după plecarea lui Fumitake Ezaki, după moartea lui Kōnami... după ce am zis exact ce-am crezut, din adâncul inimii mele de femeie singură." Nu mai dorea să ardă tămâie pentru sufletul defunctului sub privirile glaciale ale familiei. O treceau fiori doar la gândul că ar privi coșciugul de departe, simțindu-se stingheră și socotită intrusă. Probabil că nobilul Kōnami s-a bucurat, din lumea de dincolo, că ea a participat la înmormântare în ciuda tuturor opreliștilor, dar își imagina că Nozawa ar fi zis: „Înțeleg. Nu-i nevoie să vii la înmormântare".

După ce s-a hotărât să nu iasă din casă în ziua funeraliilor, și-a scos totuși din magazie chimonoul de doliu și-i contempla îndelung blazonul cu petale de flori de cireș plutind pe apă.

Ce-o fi fost în sufletul ei tânăr când a îndrăznit să-și creeze un astfel de blazon, potrivit mai degrabă unei femei frivole? Apa curgătoare sugera senzualitate, iar petalele de cireș sporeau efectul. Nu se potrivea absolut deloc unei femei serioase. Nici ea nu știa cum îl născocise. Petalele de cireș plutind pe un fir de apă i se păreau acum atât de stranii, încât nici nu-și închipuia cum s-ar transpune în versuri. Să fi oglindit oare chiar destinul lui Tomoko până în momentul acela? A, nu! Dacă motivul respectiv evoca viața cuiva, atunci, fără îndoială, era emblema lui Ikuyo! Nici n-a făcut bine o asemenea apreciere, că și-a dat seama de justețea ei.

„Mamă..."

Mama ei, care adusese pe lume trei copii ca apoi să-i abandoneze... și care îngenunchease în fața altarului căsătoriei de-atâtea ori... Măcinată de sentimente contradictorii, Tomoko își spunea că ei s-ar fi cuvenit să-i ofere chimonoul de pe genunchi, că ea ar fi meritat blazonul simbolizând efemeritate.

La câteva zile după aceea, ca și când i-ar fi perceput gândurile, s-a trezit cu Ikuyo pe nepusă masă. O veche slujnică de-a lui Tomoko a venit cu răsuflarea tăiată să-i aducă vestea.

— Doamnă! Doamnă! A venit mama dumneavoastră!

— Mama? De la Ōsaka? Singură?

Tomoko s-a ridicat în timp ce o bombarda cu întrebări. Slujnica s-a mulțumit să răspundă la toate întrebările cu o singură încuviințare din cap. Îndată a apărut în spatele ei și Ikuyo.

— Tomo-*chan*!

— Nu ne-am văzut de mult! S-a întâmplat ceva?

— Mda.

Ikuyo s-a așezat în mijlocul încăperii, privind în jur cu nostalgie.

— Pot să stau pe capul tău o vreme?

— Bineînțeles. Dar ce s-a întâmplat?

— Lasă-mă să fac o baie mai întâi și-apoi îți povestesc. Dar înainte de toate aș dori o cană de ceai cald.

Tomoko a bătut din palme, chemându-și astfel slujnica. Până să sosească ceaiul și prăjiturelele, și-a privit mama îndelung... Nu o mai văzuse de ani și ani. Avea același aer tineresc. Se mai rotunjise un pic și fața albă trăda o burgheză respectabilă de vârstă mijlocie. Purta un chimonou luxos, iar pe deget, un inel mare cu piatră de jad.

— De câți ani nu ne-am mai văzut, mamă?

— Să tot fie vreo zece.

— Tu ai rămas tot tânără.

Deși rude apropiate, mamă și fiică, amândouă simțeau o oarecare stânjeneală după o înstrăinare atât de lungă. Însă Tomoko n-a putut să n-o admire, deși nemulțumirile îi colcăiau în adâncul sufletului.

„Cred că are cincizeci și șase de ani, dar cineva care nu ne știe ne-ar da aceeași vârstă..."

Nimic n-o încânta mai tare pe Ikuyo decât un asemenea compliment.

— Zău? întrebă ea, surâzând, flatată. Și la Ōsaka m-a tot întrebat lumea care e secretul de rămân mereu tânără.

Tomoko ardea de nerăbdare să afle ce mai face Hachirō, dar nu știa cum să înceapă discuția. „Soțul tău" i se părea caraghios, „Hachiran", prea familiar; așadar, a decis să spună „domnul Kuwata".

— Domnul Kuwata e bine?

Auzind întrebarea, starea de spirit a lui Ikuyo s-a schimbat brusc.

— Nu știu. De netotul ăla nu se prinde nici măcar răceala.

Era mult de lucru la ora aceea și Tomoko n-avea răgaz de taclale. A ieșit din încăpere ca să se ocupe de treburile hanului. Când s-a întors seara, prea târziu pentru cină, Ikuyo ședea în fața oglinzii, proaspăt ieșită din baie, cu gulerul chimonoului întredeschis, emanând un nor de arome ademenitoare.

Pe toaletă, lângă ea, se afla o sticluță de *sake*. Și-a turnat puțin în palmă și l-a întins cu grijă pe față, până în dosul urechilor. În timp ce se ungea atentă sub ochi, nu-și lua privirile de la chipul ei reflectat în oglindă. Părea nespus de mulțumită de frumusețea și tinerețea ei, și ușor amețită de aburii băuturii. Părul, încă umed de la îmbăiere, îi strălucea, iar trupul destins, înveșmântat într-un chimono de casă din crep, elegant, sugera splendoarea unui bujor înflorit.

„Ce taină o face așa seducătoare pe o femeie de cincizeci și șase de ani?" se întrebă Tomoko, țintuită locului.

Ikuyo zări în oglindă silueta fetei și-și întrerupse toaleta.

— Tomo-*chan*, am auzit că profesorul a murit.

Profesorul era Sōichi Nozawa. Pesemne că slujnica-i șoptise vestea înainte de a intra în baie.

— Da, azi se împlinește o săptămână.

Pe când îi răspundea, Tomoko a simțit cum o cuprinde un val de ură față de propria mamă. Nici ea nu înțelegea de ce se răstește la Ikuyo.

— Mamă, ai de gând să-mi spui ce cauți la Tōkyō?

— Fiica mea locuiește aici, nu? Aveam chef s-o văd și să revăd Tōkyō. N-am mai plecat din Ōsaka de zece ani!

Tomoko și-a înghițit cuvintele ce-i stăteau pe limbă: „A, deci așa, sunt tot fiica ta până la urmă? Tu, care nu te-ai purtat niciodată cu mine ca o mamă adevărată!" A rostit cu totul altceva:

— Și Yasuko a stat aici până nu demult.

— Hmm.

— Știai?

— Mi-a zis slujnica adineauri.

Pe Tomoko o uimea teribil că mama ei nu se interesează deloc de Yasuko. „N-am să-i spun nimic“, decise ea.

— Mamă, Hachiran ştie c-ai venit la mine?

— Cred că da.

— Tu nu i-ai spus nimic?

— Am plecat fără o vorbă, dar el ştie că n-am unde merge în altă parte. Şi-apoi, am trimis un tânăr de la magazin să-mi cumpere bilet de tren pentru Tōkyō. Sigur îl ţine la curent...

— Te-ai certat cu Hachiran?

Ikuyo s-a întors cu faţa spre Tomoko fără să-i răspundă. Apoi s-a ridicat şi s-a apropiat încet de fiica ei. Poate pentru că se îngrăşase puţin, nu mai avea sprinteneala de odinioară.

— Tomoko, aş vrea să asculţi bine ce-ţi zic acum. E ultima mea dorinţă.

„Ultima dorinţă?“ Tomoko avea impresia că n-aude bine, într-atât de bizar sunau cuvintele din gura femeii fermecătoare. Pe de altă parte, nu mai suporta nici accentul tărăgănat şi puţin cam repezit de Ōsaka faţă de limba dulce a regiunii natale Kishū.

— Ce spui?

— Ce-ai auzit.

Ca să-şi dovedească intenţia serioasă, Ikuyo îşi plecă privirile, iar când le ridică din nou, tonul ei era implorator:

— Ascultă, Tomoko...

— Ce...

— Când mor, aş vrea să-mi fie pusă cenuşa alături de a tatălui tău.

— Ce tot zici?

— Vreau să-mi găsesc odihna veşnică în cavoul familiei Tazawa.

Vorbele şocante ale mamei au ţintuit-o locului. Tomoko a rămas încremenită o vreme, încercând să le analizeze pe îndelete.

— Mamă, ce vrei să spui, totuşi? întrebă Tomoko, foindu-se.

— Vreau să spun că e ultima mea dorinţă.

— Mamă, eşti soţia lui Hachirō Kuwata, nu? Te-ai căsătorit cu el oficial. Ce tot spui lucruri care atrag mânia Cerului? Nu-ţi

lipsește nimic ca să fii fericită. Am dreptate? Ce nu-ți poate oferi Hachiran?

— Chiar de-ți spun, tu oricum n-o să înțelegi.

— Mamă, amintește-ți că te-ai măritat de bunăvoie. Când mori, locul tău este în cavoul familiei Kuwata, la Ōsaka. Să-ți fie clar! Ce-i cu mofturile astea? De ce să te-ntorci la Tazawa?

— Seikichi Tazawa a fost tatăl tău, Tomoko!

— Chiar dacă a fost tata, ce legătură mai ai tu cu el? De când a murit, prin brațele câtor bărbați ai trecut? Chiar n-ai rușine cu asemenea pretenții?! În primul rând, îți dai seama ce-ar însemna asta pentru Hachiran?

— Nu mă înțelegi, Tomoko.

— Nu văd cum te-aș putea înțelege dacă nu-mi explici clar. De ce-ai venit la Tōkyō? Ce ți-a făcut Hachiran?

— Nu mi-a făcut nimic. Are grijă de copii, de magazin... se răzlețește-n toate părțile. Și de mine a avut grijă ca pe vremea când ne era servitor.

Tomoko o privea, stupefiată. Cu siguranță că pronunțase intenționat cuvintele. Femeia de aproape cincizeci și șase de ani îndrăznea să-l trateze ca pe „un netot de care nu se prinde nici măcar răceala". Un bărbat care a avut grijă de ea cu devotament ca pe vremuri, când fuseseră în relații de stăpână-servitor. Cu firea ei, Tomoko nu putea suferi atâta aroganță.

— Ai de gând să-l părăsești?

— Nu chiar. Și dac-aș vrea eu, el nu e de acord.

— Răspunde-mi clar, tu ai chef să-l părăsești?

— Dacă o să-mi permiți să stau aici, atunci da, asta vreau.

— Refuz categoric.

Tomoko se simțea împăcată sufletește și fără mustrări de conștiință. Ikuyo se așteptase la un asemenea răspuns și nu avea de fapt intenția să-l părăsească pe Hachirō. Mai devreme sau mai târziu tot s-ar fi înființat la han.

„Cum să vii de hac unei femei atât de capricioase?" se întrebă Tomoko, simțind furia punând iarăși stăpânire pe ea.

— Mamă! Te întorci cu primul tren la Ōsaka! Îți cumpăr eu bilet.

— Cuuum? Am venit anume să te văd. Ține-mă la tine măcar câteva zile.

— Nici nu mă gândesc.

— Te implor, Tomoko!

— Refuz. Pleci mâine-dimineață cu primul tren.

— Tomo-*chan*!

Pe chipul lui Ikuyo se deslușea panica. Lacrimile i se rostogoleau pe obraji. Pentru prima oară în viața ei Tomoko o vedea plângând.

— Mamă!

— Tomo-*chan*! Nimeni nu înțelege cât sunt de nefericită. Te rog din suflet, ține-mă la tine! Chiar dacă stau mai mult, nu te voi deranja deloc. Tomoko, te implor! Sunt mama ta!

Chipul ei tânăr și frumos doar cu câteva momente în urmă îi trăda acum adevărata vârstă. Plângea în hohote. Și-a acoperit cu mâinile obrajii plini de lacrimi. Se scutura toată de plâns. Chimonoul i se deranjase. Tomoko și-a dat brusc seama că încerca s-o șantajeze sentimental, cum făcuse, probabil, cu fiecare bărbat.

— Mamă!

— Nu te am decât pe tine pe lumea asta, doar pe tine mă pot bizui, iar tu-mi vorbești cu o cruzime fără seamăn! N-o să fiu tânără o veșnicie. Uită-te la dantura mea în ce hal a ajuns! Cu atâtea proteze... Când mă trezesc în zori, crezând că e deja târziu, mă simt tare tristă, tare, tare tristă că îmbătrânesc pe zi ce trece.

— Așa e. Și atunci ce anume te-mpiedică să trăiești liniștită alături de Hachiran, care ar face orice să te vadă fericită? Mă acuzi de cruzime, dar tu te-ai măritat, ai devenit doamna Kuwata de bunăvoie, nu? De aceea te-am ajutat să-ți pregătești trusoul.

Tomoko rămânea de neînduplecat, păstrându-și aparent sângele rece în fața hohotelor de plâns ale mamei, care suspina tot mai nestăpânit. În sufletul ei se dădea însă o luptă crâncenă.

Spre deosebire de alte dăți, în ziua aceea hanul se umpluse de oaspeți. N-aveai loc nici să arunci un ac. Până și anexa în care locuise Ikuyo se ocupase. Așadar, mama și fiica au dormit pe saltele întinse una lângă alta, în camera lui Tomoko. Ikuyo nici n-a

pus bine capul pe pernă, că a și adormit buștean, epuizată de drumul lung și de plâns. Tomoko însă nu reușea să adoarmă cu nici un chip, iar respirația regulată a mamei o enerva peste măsură, ținând-o trează.

Cât de ciudată e viața! După ce mama îi pricinuise toate necazurile din lume, Yasuko picase și ea pe capul ei. A stat vreo trei ani de zile dar, când și-a găsit un iubit, a și fugit cu el. Nici n-a plecat ea bine, că s-a trezit iarăși cu Ikuyo. Aveau de gând s-o tortureze așa, cu rândul? O mamă pretinzând că o are doar pe ea ca sprijin, când avea, de fapt, un soț devotat... O soră, ce i-a adus, pe tăcute, o grămadă de supărări...

Un zgomot straniu a trezit-o pe Tomoko făcând-o să ridice capul și să ciulească urechile. Ațipise pesemne, dar zgomotul a făcut-o să tresară. Nu prea înțelegea ce se întâmplă... Dezmeticită, și-a dat seama că Ikuyo scrâșnea în somn, iar dinții falși îi clănțăneau.

Având multe slujnice, nu auzea prima oară scrâșnetul dinților, nici nu se lovea de o ciudățenie, dar clănțănitul de acum nu semăna cu nimic din ce li se întâmpla celor tinere.

Tomoko și-a adus aminte de lacrimile mamei la constatarea că îmbătrânește și că are dantură falsă. Sunetul sinistru produs de scrâșnet în liniștea nopții îi dădea fiori de groază.

„Mamă... ai îmbătrânit și tu...“, își zicea Tomoko, fără s-o compătimească totuși. Și-a revenit, amintindu-și cuvintele mamei: „Nu te am decât pe tine pe lumea asta“. S-a enervat iarăși la gândul că mama ei le rostise printre sughițuri de plâns, de parcă își juca ultima carte.

Scrâșnetul continua. Tomoko s-a ridicat și a scuturat-o pe Ikuyo de umăr. Ea a gemut puțin, fără să se trezească. Zgomotul a încetat. Tomoko s-a cuibărit la loc în așternut, gândindu-se că mama ei alesese cel mai prost moment ca să-și satisfacă un nou capriciu.

Vremurile nu erau deloc prielnice. În perioada aceea tulbure, când auzeai la tot pasul sintagma „situație de criză“, când țara urma să fie târâtă în război, i se părea chiar o nesăbuință ca o femeie de cincizeci și șase de ani să fugă de-acasă. La vârsta la care

dantura falsă îi scrâşnea, ce mai căuta?! Tomoko simţea cum un alt val de furie pune stăpânire pe ea.

Tânărul portar al hanului fusese deja mobilizat, iar bătrânul bucătar primise şi el foaia de drum cu o zi în urmă. Îşi amintea limpede că Sōichi Nozawa o prevenise cu vreo şase luni înainte că situaţia avea să se înrăutăţească.

Fireşte că nu ştia cum să interpreteze avertizarea, dar se cam îndoia că ar fi fost vorba de războiul cu China, care nu se mai isprăvea. Bărbaţii din cartierul Tsukiji îşi primeau unul după altul ordinele de recrutare şi plecau la război. Tomoko îmbrăca de fiecare dată o vestă roşu cu alb şi flutura steagul Japoniei în semn de rămas-bun, aşa cum făcea toată suflarea.

La plecarea tânărului bucătar de la Hana-ya, în faţa hanului s-au adunat toţi vecinii. Fusese convocat în satul său natal din regiunea Tōhoku, din nord-estul insulei Honshū. Se ducea şi el pe front.

— *Banzai* pentru Nijirō Nomura! strigă patronul restaurantului din vecinătatea hanului, încurajându-l pe tânărul firav ca pe un erou naţional.

Tomoko şi-a plecat fruntea în semn de recunoştinţă. Tânărul trecut de treizeci de ani a luat poziţie de drepţi şi a salutat-o milităreşte:

— Adio, doamnă, merg să lupt pentru ţară!

Nimeni nu avea inima să vadă comicul situaţiei. Nici măcar Tomoko.

Atmosfera tensionată a cuprins toată Japonia. Prin hoteluri şi restaurante clientela se schimbase de când fuseseră interzise petrecerile şi întâlnirile zgomotoase. Cei care se adunau în salonul hanului veneau cu băutură de acasă. Înainte, nu se perindau pe-acolo locuitori din Tōkyō, dar în ultimul timp se cam înmulţiseră. Când se îmbătau, solicitau gheişe, cântau şi dansau fără să se sinchisească de cei din camerele vecine. Obişnuiţii casei se adunau în anexă ca să joace *mah-jong*. Hana-ya, un local foarte onorabil, devenise în ultima vreme nefiresc de animat.

Noua stare de lucruri începuse încă de pe vremea când trăia Nozawa, şi Tomoko îşi exprimase în nenumărate rânduri îngrijorarea:

— Când văd cum evoluează lucrurile, mă întreb ce-o să se aleagă de Japonia.

— Ai dreptate, atmosfera de la Hana-ya reflectă exact schimbările din țară, răspunsese Nozawa.

— Am încercat să-i împiedic să se mai poarte astfel şi chiar să mai vină pe-aici, dar în ultima vreme nu mai există decât asemenea clienți.

— Nimeni nu va mai putea stăvili de-acum încolo noul val de schimbări.

— Zău? Mă întreb dacă oamenii ăştia aparțin aceleiaşi nații ca soldații plecați să moară pentru țară.

Până la urmă, singurul interlocutor căruia i se mai putea plânge de schimbarea moravurilor, bucătarul, a plecat şi el la război. Aşadar, la Hana-ya rămăseseră doar femeile. Hanul arăta dezolant. În plus, clienții se tot înmulțeau şi Tomoko, copleşită de treburi, s-a văzut silită să lucreze şi la bucătărie. Când făcea baie pe la două-trei noaptea, după ce punea totul în ordine, epuizarea îi sporea singurătatea. Şi-ar fi dorit să aibă măcar un bărbat în casă, fie el şi simplu bucătar. Vântul rece de toamnă o pătrundea – cum se spune – până la oase. Nu erau vorbe goale, ci exact ce simțea.

La trei zile după sosirea lui Ikuyo, a apărut şi Hachirō, aşa cum se aşteptase. Îmbrăcat în uniformă militară kaki, dădea impresia că a plecat pe nepusă masă, neavând nici un bagaj la el. Nebărbierit şi cu părul lung neîngrijit, arăta deplorabil. Deşi mai tânăr cu cinci ani decât Ikuyo, părea mult mai în vârstă, cu aerul unui văduv bătrân. Observându-i starea jalnică, Tomoko nici nu s-a mai mirat în sinea ei că nevasta îl detestă.

L-a întâmpinat cu un oftat adânc.

— Hachiran! Cât timp a trecut de când nu ne-am văzut!

— Tânără stăpână, nu v-ați schimbat deloc!

A salutat-o ca întotdeauna, cu o plecăciune adâncă şi cu mâinile proptite pe *tatami* în unghiul cerut de etichetă.

— Mama te cam chinuie cu capriciile ei.

— Nicidecum. Stăpâna are toate motivele să fie supărată. Aş dori să stau de vorbă cu ea. Vă rog respectuos să-mi mijlociţi întrevederea.

Lui Tomoko nu-i venea să creadă. O numea tot „stăpână" după atâţia ani de convieţuire!

— Hachiran, de aceea e atât de arogantă... pentru că te porţi astfel. Când o apucă toanele, ar trebui să te superi foc. Eşti bărbat, sau nu?

— Da, numai că s-ar isca un tărăboi de nedescris dacă eu mă supăr!

— Ce poate face? O femeie ca ea tot nu-i de vreun folos într-o gospodărie!

— Dar atmosfera din casă devine îngrozitoare dacă ea e prost dispusă... Nici nu vă imaginaţi... Dacă-mi cer scuze frumos, totul reintră în normal... şi e bine.

Aşadar, soţul trebuia doar să adopte o atitudine umilă şi orice problemă se rezolva. Şi simpla idee o înfuria pe Tomoko, mai ales că femeia era propria mamă. Ce cuplu straniu! Gândul că Ikuyo perpetua în căminul lor vechea relaţie stăpân-servitor o scotea din sărite, şi nici măcar nu putea da vina pe Hachirō. Cum putea pretinde Ikuyo un loc în cavoul primului ei soţ, când îşi ţinea soţul actual într-un fel de sclavie?! A trimis-o pe slujnică să-i caute mama, dar aceasta fusese prevenită deja. A intrat în cameră cu un aer foarte natural.

— Ce ţi-a luat atâta timp să vii după mine? întrebă ea furioasă.

Se înscria oare şi asta printre cochetăriile ei, sau doar se prefăcea îmbufnată de ochii fiicei sale? Pe Tomoko o deranja cumplit oricare dintre variante.

N-a aflat niciodată motivele exacte ale fugii de-acasă, dar, ştiind dinainte că orice poveste ar fi iritat-o, Tomoko s-a abţinut să pună întrebări. Văzându-i pe cei doi, se simţea fericită că nu cunoştea cauza disputei.

Liniştit că a găsit-o, Hachirō îşi privea soţia răsfăţându-se, cu ochii pe jumătate închişi, pe când Ikuyo se uita la el cu un aer

înciudat dar satisfăcut totodată, unduindu-și grațios formele plinuțe. Cei doi nu aveau nevoie de scuze și explicații. Se înțelegea de la sine că Ikuyo jucase teatru ca să se alinte... ca pe vremuri.

Tomoko se aștepta ca ei să rămână la han câteva zile, mai cu seamă că Hachirō bătuse drum lung ca s-o recupereze, dar a doua zi s-au grăbit să se întoarcă la Ōsaka. Ikuyo arăta bucuroasă, dar la plecare n-a putut să nu arunce și o răutate, aparent la adresa soțului:

— Hachiran, la Hana-ya se mănâncă bine, nu ca la tine.

Remarca a uluit-o pe Tomoko.

Asemenea observații despre casa propriului soț – „nu ca la tine“ –, de parcă ea ar fi fost musafir acolo, trădau nedelicatețe, ba chiar o grosolănie greu de imaginat. Ciudat! Cum să compari bucatele unui cămin cu bunătățile unui han renumit ca Hana-ya, unde, în ciuda lipsei bucătarului, angajatele făceau eforturi disperate să prepare mâncăruri demne de reputația locului! Dezamăgită profund de reacția lui Hachirō, care s-a mulțumit să-i arunce lui Tomoko doar un zâmbet stânjenit, fără să se supere și fără să-i reproșeze ceva soției, patroana nu i-a mai invitat la han și nici măcar nu le-a urat drum bun.

După plecarea lor, Tomoko și-a potolit mânia repetând la nesfârșit: „Ce poveste ridicolă! Ridicolă rău!“ Nu-i păsa că o aude tot personalul hanului bombănind astfel. Întrevăzând fără voia ei senzualitatea tulbure ce lega cuplul – el, de cincizeci și unu de ani, iar ea, cu cinci ani mai în vârstă –, Tomoko a rămas cu o senzație de scârbă de parcă ar fi atins un lucru îngrozitor de murdar. Regreta că-i strecurase mamei zece yeni. I se părea că își făcuse degeaba atâtea griji din pricina celor doi. De furie, îi venea să-și scrâșnească dinții. Scrâșnet... Și-a amintit de scrâșnetul dinților falși ai mamei, în somn, și s-a posomorât mai tare. Tomoko nu și-a venit în fire încă multă vreme. Și ca ironie a sorții, tot atunci a sosit și o scrisoare de la Yasuko.

Nu-i frumos din partea mea că-ți scriu, știind că te-am supărat, însă n-am încotro. Lui Maejima nu-i merg afacerile așa cum

scontase și în ultima vreme este foarte descurajat. Luna viitoare e deja decembrie și, pentru că se apropie sărbătorile de iarnă și cheltuielile cresc, m-am hotărât să pun mâna să-ți scriu ca să te rog să m-ajuți. Bineînțeles, dacă mă refuzi, voi fi obligată să muncesc altundeva, numai că e cumplit de greu să-mi găsesc de lucru foarte repede. Aș putea veni la Hana-ya? Lui Maejima nu-i place ca eu să nu stau acasă, dar nu ne descurcăm altfel.

Absolvind liceul, scria destul de frumos, însă frazele se înșirau pline de ambiguitate. Nu menționa nici de câți bani are nevoie, nici în ce scop, nici dacă e vorba de un împrumut sau de pomană... Îi cerea s-o angajeze din nou la Hana-ya, însă preciza că lui Maejima nu-i place ca ea să plece de acasă și de aceea ar putea avea probleme dacă lucrează... Solicitarea suna a șantaj și asta a indispus-o pe Tomoko. Și o supăra peste măsură gândul că va sfârși prin a-i trimite bani.

I-a expediat treizeci de yeni prin mandat poștal, bombănind întruna, conștientă că nici n-ar fi trebuit să se sinchisească de sora vitregă care a fugit de la ea cu un bărbat necunoscut, ignorându-i sfaturile și făcând doar ce o tăia capul. Apoi a cuprins-o mila, știind totodată că suma de treizeci de yeni nu garanta că Yasuko n-o să-i cadă iarăși pe cap. Sora ei se afla la ananghie și Tomoko încerca să găsească tot felul de argumente ca să-și justifice gestul de trimitere a mandatului. Până la urmă n-a reușit să se încredințeze că a procedat bine.

Decembrie se apropia de sfârșit și începuseră pregătirile pentru Anul Nou. Oare se cuvenea să țină doliu după Sōichi Nozawa sau putea să pună decorațiunile obișnuite... atât de importante pentru o afacere cu clienți mulți? Pe când se tot frământa, o slujnică a băgat capul pe ușă, albă la față:

— Doamnă, a izbucnit războiul!

— Ce spui?

— Război! Generalul Tōjō a anunțat la radio că a declarat război Americii și Angliei.

Tomoko a deschis radioul. Se transmitea un marş militar. La finalul ediţiei speciale, nu mai exista nici o îndoială.

În urechi îi răsunau cuvintele lui Nozawa: „Bine-ar fi să nu se ajungă la situaţii extreme... Dar nu cred că scăpăm... nu scăpăm..."

Tomoko se convinsese de vorbele lui, probabil şi sub influenţa necazurilor de care avuseseră parte. Dacă ar fi trăit Nozawa, i-ar fi putut desluşi pricinile de nelinişte. Însă el murise înainte de teribilul eveniment. Tomoko se simţea îngrozitor de singură în faţa noii încercări.

Fostul secretar al lui Nozawa a trecut pe la Hana-ya ca s-o anunţe că a avut loc slujba de patruzeci şi nouă de zile, aşa cum cerea datina. Tomoko l-a poftit în salon şi s-a scuzat că n-a dat nici un semn de viaţă, neştiind cum să-şi motiveze absenţa de la priveghi şi funeralii.

— Vă rog să ne scuzaţi pe noi că n-am luat legătura până acum, răspunse secretarul cu capul plecat, în semn de mare respect.

A deznodat *furoshiki* în faţa lui Tomoko, explicându-i că i-a adus, la porunca văduvei, un obiect ce aparţinuse defunctului.

Tomoko era de-a dreptul şocată. Secretarul a etalat în faţa ochilor ei un superb *haori* din stofă uşoară, mătăsoasă – veşmântul preferat al lui Nozawa. I-a întins şi un pacheţel înfăşurat în hârtie de bună calitate.

Tomoko a luat *haori*, dar a refuzat pacheţelul, presupunând după ambalaj că el conţinea bani. Secretarul a insistat, afirmând că refuzul ei l-ar stânjeni nespus.

— Vă rog mult să acceptaţi. Nu ne permitem să trecem peste ordinele doamnei.

Tomoko şi-a amintit că Nozawa i-a vorbit doar o singură dată, în trecere, despre soţia lui: „N-o pot izgoni pe cea cu care am petrecut şi zile bune, şi zile grele". A întins mâinile, făcându-i totodată secretarului o plecăciune adâncă de recunoştinţă. Evoca prin gest trăsăturile viguroase ale unei bătrâne din Kyūshū – model suprem de respect.

— Vă rog să-i mulţumiţi doamnei Nozawa din partea mea. E o atenţie pe care n-aş fi meritat-o.

După plecarea secretarului, Tomoko s-a întors în salon şi a rămas pe gânduri o vreme. „Vă rog să-i mulţumiţi... doamnei..." Cuvintele îi răsunau încă în urechi.

A desfăcut pacheţelul şi a găsit un cec de trei sute de yeni. Era o sumă importantă, dar nu chiar cât ar fi meritat, din partea familiei, amanta oficială a lui Sōichi Nozawa. Şi-apoi nu erau bani peşin, ci un cec... Aşa o fi socotit văduva de cuviinţă... Tomoko n-o critica, dar avea un gust amar.

După moartea nobilului Kōnami nu mai primise nici o veste de la familia acestuia. Comparând atitudinea lor cu gestul văduvei Nozawa, Tomoko îşi muşca buzele, regretând din toată inima că nu s-a dus la înmormântare.

„N-am avut un copil cu Nozawa... N-am fost la înmormântare... Ce urât din partea mea! Chiar dacă şi-a pierdut soţul, văduva lui Nozawa sigur nu simte pustiul lăuntric ce mă chinuie pe mine." Parcă-i părea rău că n-a întâlnit-o măcar o dată.

Haori-ul de un gri închis avea pe spate un blazon mare. Lui Sōichi Nozawa îi plăcea să aibă blazon chiar şi pe chimonourile scurte de toată ziua. Îşi amintea detaliile celui din faţa ei: materialul, culoarea, blazonul cu flori albe de prun, până şi manşetele murdare şi pata de *saké* de pe guler.

Desfăcând chimonoul ca să cerceteze mai bine blazonul, Tomoko s-a gândit la propria ei moarte şi la locul în care i-ar fi plăcut să-i fie depusă cenuşa. Şi-a amintit de mama ei, care voia să odihnească pe vecie alături de Seikichi Tazawa, nu lângă Hachirō Kuwata.

Dar ea nu şi-ar fi permis să se aciueze la umbra florilor de prun de pe blazonul lui Nozawa. Şi-atunci... unde avea să meargă după moarte? Se îndoia profund că ocupanţii bătrânei case Sunaga ar fi acceptat să fie înmormântată acolo. Nu îi văzuse de multă-multă vreme... poate nici n-ar mai recunoaşte-o. De fapt, nici ea nu s-a gândit să se întoarcă la familia Sunaga după moarte.

— Mamă!

A tresărit auzindu-și vocea. Nu știa de ce se gândise la mama ei. A mai murmurat o dată cuvântul, pe un ton blând de data asta. Vorbele i s-au revărsat apoi nestăvilit pe buze:

— Mamă, când mori, te duci frumos în mormântul lui Hachiran. Neapărat. N-am să-ți respect în veci ultima dorință.

Își mușca buzele. Regreta că n-a avut tăria să rostească răspicat cuvintele în fața mamei, înainte de a se întoarce la Ōsaka împreună cu Hachirō.

Capitolul 18

La Hana-ya bărbații se îmbătau încă de la prânz, fără să ceară vreo prezență feminină în preajma lor. Se mulțumeau doar să bea, turnându-și pe gât pahar după pahar. Nici măcar nu savurau băutura. Platourile cu mâncare de pe masă arătau destul de jalnic, cu felii de pește crud lângă pateuri umplute cu carne tocată, și cu bețișoare înfipte în ele alandala. Nici vorbă acum de gustul și rafinamentul de altădată, ce făcuseră faima bucătăriei japoneze. Simpla așezare a peștelui crud și a cărnii tocate pe același platou sfida bunul-simț gastronomic, numai că nimeni nu mai punea preț pe mirosul și aspectul unei mese. Procurate extrem de greu și având cam aceeași valoare, peștele și carnea încetaseră să fie dușmani. Alăturarea lor însă îi cerea patroanei toată măiestria.

La Hana-ya veneau îndeosebi ofițeri de armată și angajați ai industriei de armament, așa că atmosfera discretă a hanului de odinioară dispăruse cu desăvârșire.

— Hei, patroană! Un cântec! Adă-ți *shamisen*-ul!

Trăiau timpuri în care până și plânsul unui copil se curma auzind glas de ofițer. În fața lor, nici Tomoko nu mai era patroana respectabilă a unui han renumit. Aflând că fusese pe vremuri gheișă, imediat ce se îmbătau, îi cereau să cânte și să danseze pentru ei. Tomoko ciupea coardele instrumentului fără tragere de inimă și interpreta un cântec tradițional sau un cuplet de Kantarō, în vogă atunci: „Ești o umbră, ești o salcie, ești Kantarō? Yoi-yoi!“ Bărbații băteau darabana și urlau cât îi ținea gura.

„Câtă degradare morală!“ își zicea Tomoko în sinea ei, scuturând din cap. Chefurile începeau de pe la prânz, poate tocmai

ca să mai risipească încordarea ce plutea în aer. Japonia fusese târâtă în război. Bărbați și femei deopotrivă strigau că preferă o moarte demnă unei înfrângeri rușinoase.

— Doamnă!

O slujitoare recrutată și ea de uzina de armament aducea o sticluță cu *sake*.

— Vă caută doamna de la Ōsaka, îi șopti ea la ureche.

„Nuuu! Iarăși?!" Nici n-a avut puterea să se ridice.

După ce îmbrăcămintea și alimentele începuseră să dispară, fiind tot mai greu de procurat, Ikuyo luase obiceiul să-și viziteze fiica lună de lună. Tânjea cu siguranță după luxul și mâncarea bună de la Hana-ya, mai cu seamă că afacerile familiei Kuwata nu mai mergeau ca altădată. Tomoko nu mai suporta pur și simplu lăcomia mamei sale, de altfel mărturisită sincer. În fiecare casă oamenii supraviețuiau cu bucate modeste: se fierbeau lujeri de cartofi dulci sau se prăjeau păstăi de fasole, dar la Hana-ya, resturile de la banchetele militarilor erau delicatese, dând iluzia unei vieți extraordinare. Doar Tomoko știa ce efort cer toate cele procurate de pe piața neagră, așa că era sătulă peste poate. Bucatele alese de pe platouri semănau cu fetele din lumea florilor și sălciilor, fete care se găteau anume ca să câștige inima bărbaților deja însurați, cu copii... Deși fermecătoare, nu-și puteau etala splendoarea în văzul lumii. După moartea contelui Kōnami și dispariția lui Sōichi Nozawa, Tomoko rămasese singură. Era o femeie integră, care se ocupa de afaceri serios, silită de război și bursa neagră să-și încalce iarăși principiile.

Auzind că a venit mama ei de la Ōsaka, s-a ridicat s-o întâmpine, nu pentru că asta îi aducea o mare bucurie, ci pentru că atmosfera de la masă era plictisitoare.

A tras ușor ușa glisantă a camerei sale și a găsit-o pe Ikuyo gata să-și scoată pantalonii bufanți purtați la țară.

— Tomo-*chan*, iar te deranjez, o anunță ea pe tonul cel mai firesc din lume.

Și-a desfăcut șnurul de la pantaloni, lăsându-i să cadă la picioare. Sub ei purta un chimono. I-a bătut ușor poalele ca să le netezească. Tomoko se minuna văzând că de sub vesta de bumbac

asortată cu pantalonii, ieșeau la iveală un brâu roșu și niște mâneci mari, oferind un spectacol rafinat ce-ți tăia respirația. Chimonoul de mătase de un albastru-închis, cu imprimeu tradițional sugerând boabe albe de orez, se desfăcea încet ca o floare.

— Presupun că a fost obositoare călătoria cu trenul, spuse Tomoko fără să-i ureze mamei bun venit. Simțea nevoia să-și mascheze surpriza.

— Da, îngrozitoare! exclamă ea, apăsat. Atâta aglomerație, că nici n-am avut unde să mă așez. Am călătorit tot drumul în picioare!

— În picioare?

— Nimeni nu mi-a oferit locul. Ajungând aproape de Nagoya, m-am simțit atât de epuizată, încât am rugat pe cineva să mă lase să mă așez, explicând că am aproape șaizeci de ani. Însă nimeni nu m-a crezut. Îți poți închipui așa ceva?

Tomoko își imagina lesne cât o obosise călătoria, dar Ikuyo râdea fericită, cu fruntea sus. Îi spusese toate astea intenționat, plesnind de mândrie că nu-și arată vârsta.

— Da, te cred că ești obosită. Vrei să rog o slujnică să-ți facă patul? Fosta cameră e liberă.

— Nu, am uitat de oboseală de cum am ajuns la Tōkyō. Îmi priește și aerul de aici. Nu pot să sufăr Ōsaka, nu mi se potrivește deloc.

— Îți priește ori nu-ți priește, nu mai contează. Știai cum e în Ōsaka și ai plecat nesilită de nimeni să te măriți cu Hachirō Kuwata, spuse Tomoko ridicându-se în fața ei, de parcă ar fi încercat s-o împiedice să facă un singur pas prin Hana-ya.

Însă Ikuyo nu s-a sinchisit câtuși de puțin. Și-a scuturat mâna cu care-și aranjase *obi*-ul și s-a pornit pe râs.

— Nătărăul naibii! L-a găsit să se însoare cu o bătrână ca mine!

Tomoko s-a reașezat pe perna ei și a ridicat privirile spre Ikuyo:

— De ce-ai venit, mamă?

— Cum de ce-am venit? Ce-i cu tonul ăsta aspru? În orice caz, ești grozavă că reușești să ții hanul deschis în vremurile astea de restriște. Bravo ție!

Şi-a scos din bagajul de mână o pereche de *tabi* albe şi un *haori* cu acelaşi motiv floral ca şi chimonoul. Arăta impecabil – o doamnă între două vârste, frumoasă şi elegantă, căreia puţin îi pasă că e război. Tomoko înţelegea prea bine de ce-şi aruncase pantalonii cum se azvârle un lucru murdar la gunoi şi a apucat-o disperarea.

— Vă rog să mă scuzaţi că am întârziat cu mâncarea, spuse servitoarea.

Platoul încărcat cu farfurioare şi boluri părea un banchet opulent, comparat cu bucatele obişnuite ale oamenilor de rând, deşi se compunea din resturile petrecerii din seara precedentă.

— Mulţumesc! Arată grozav! exclamă Ikuyo înviorată, apucând beţişoarele.

Pesemne că, îndată ce trecuse pragul hanului, se şi grăbise să-şi comande mâncarea. Altfel cum se explica servirea promptă? Tomoko nu mai suporta nesimţirea mamei. Câtă neruşinare! După ce a privit îndelung, mijindu-şi ochii, bucata rozalie de ton crud ţinută cu beţişoarele, a dus-o la gură încet ca să-i simtă savoarea, iar apoi, tot încet, a început să mestece în clămpănitul danturii false.

— Bun! zise ea, atentă doar la mâncare.

— Mamă!

— N-am mai mâncat de-o veşnicie orez atât de bun!

— Mamă!

Ikuyo ridică în cele din urmă privirile.

— Da.

— De ce-ai venit la Tōkyō?

— Păi, nu-i interesant...

— Ce anume nu-i interesant?

— Toţi ceasornicarii au fost recrutaţi pentru uzina de armament, iar omul meu merge acolo zi de zi, îmbrăcat în uniformă. Nu mi se pare interesant să stau singură acasă.

— Suntem în război, în caz că nu ştiai. Nu e nicăieri interesant în Japonia în momentul de faţă... oriunde te-ai duce.

— Şi vine obosit serile, iar eu trebuie să-i pregătesc cina chiar dacă n-am chef.

— Nu-i firesc?
— Cu ce să gătesc dacă acolo nu se mai găsește orez? Și nici grâu...
— De la Ōsaka poți ajunge ușor la Wakayama ca să-ți faci provizii. Cum crezi că reușesc eu să fac rost de una, de alta? Îmi iau periodic sacul în spinare și merg până la Nerima ca să procur de-ale gurii.
— Tomoko, anul viitor împlinesc șaizeci de ani.
— ...
Tomoko tăcea. Cum să discute cu o mamă care aduce vorba de vârsta ei ori de câte ori îi convine? Ikuyo părea să fi uitat de conversația lor pentru că se concentra iarăși pe castronele și bețișoare.
— Delicios! exclamă ea, sorbind cu nesaț o gură de supă. E dreasă cu *konbu*[1], nu?
Înfuleca dintr-o singură înghițitură mai multe bucățele de carne rece de porc cu grăsime pe margini, rămase de la cheful din seara precedentă. Mesteca domol, în tihnă, lăsându-și privirea să lunece dincolo de geamul de sticlă prin care se zărea grădina.
— Tomo-*chan*, ai grădinar?
— Cine are vreme acum de grădină și grădinari?! Am altceva urgent de făcut. Trebuie să construiesc un adăpost antiaerian.
— De ce?
— Clienții m-au sfătuit să fac unul solid pentru că vor urma cu siguranță și bombardamente...
— A, da... Și la fabrica unde muncește omul meu au făcut un adăpost subteran impozant. Însă muncitorii n-au dreptul să intre, e doar pentru personalități. Omul meu a fost o dată acolo... S-a stricat ceasul dinăuntru și l-au trimis să-l repare.
Tomoko fierbea pe dinăuntru auzind-o pe Ikuyo zicând „omul meu“ – fără pic de eleganță, ca o femeie oarecare din Ōsaka.
— Domnul Kuwata e bine? întrebă ea, exagerând intenționat tonul politicos.

---

1 Un soi de alge marine.

— Nu se-mbolnăveşte niciodată... dar nici c-ar mai fi bun de ceva.

— Ce te deranjează?

Ikuyo a dus la gură o bucată de ridiche murată, dar a pus-o neatinsă pe farfurie, strâmbându-se.

— Cred că știi ce vreau să zic. Trăiesc ca o văduvă...

Tomoko îi surprinse zâmbetul din colțul gurii.

La cei patruzeci și doi de ani ai săi, pe Tomoko o necăjeau atât ridurile zărite în oglindă în fiecare dimineață, cât și topirea diferenței de vârstă dintre ea și Ikuyo. Nimeni nu credea c-ar fi mamă și fiică văzând pielea albă și sclipitoare a lui Ikuyo, mult mai proaspătă decât a lui Tomoko – prea puțin cochetă. Trupul plinuț al mamei arăta mai tânăr decât al fiicei care, copleşită de griji, slăbise tare mult în ultima vreme. În plus, Ikuyo era plină de viață. Insinuase râzând că soțul nu se mai atinge de ea și că a venit la Tōkyō pentru că viața din Ōsaka nu i se părea interesantă. Însă, cu toată lipsa de experiență conjugală, Tomoko refuza să creadă că legătura trupească îi ține împreună pe doi soți. Până și puțina ei experiență stătea mărturie pentru asta. Contele Kōnami o îmbrățișase cu disperarea celui care se agăța de viață, dar avusese o soție de vârsta lui și, chiar dacă relațiile sexuale dintre cei doi încetaseră cu multă vreme în urmă, femeia vârstnică îi rămăsese soție până la moarte. Amintirile legate de contele Kōnami se estompau, dar nu și cele legate de nevasta lui Sōichi Nozawa, care i-a trimis un *haori* și bani. Până acum nu se gândise la obligațiile de soție fidelă, dar cu siguranță că ele dădeau vieții un gust amar, mult mai greu decât singurătatea. S-a simțit brusc mai apropiată de mama ei, încă frumoasă, tânguindu-se veselă că trăieşte ca o văduvă.

— Mamă...

— A, mulțumesc! Am mâncat excelent!

Auzindu-i accentul de Kishū combinat cu cel de Ōsaka și desluşind un fel de afecțiune rar întâlnită la ea, cuvintele i s-au oprit în gât. Tomoko nu se simțea în stare s-o trimită autoritar la Ōsaka. Mai cu seamă după mărturisirea făcută.

Chiar dacă Tomoko n-o alunga, pleca oricum când venea Hachirō după ea. Fuga femeii de aproape șaizeci de ani de soțul ei, în plin război, i se părea de un ridicol desăvârșit. Pesemne că Hachiran nu se schimbase nici el și urma s-o recupereze. Gândindu-se la bărbatul de peste cincizeci de ani care se pornea la drum ca să-și ducă nevasta înapoi acasă, pe Tomoko o încercau sentimente contradictorii. Îți venea să te prăpădești de râs, dar situația avea totodată o obscenitate care o făcea să roșească.

Salonul lui Tomoko era situat în unghiul estic al clădirii principale. Fereastra dădea spre un boschet plantat ca să camufleze interiorul primei încăperi. Aceasta era poziționată în capătul coridorului care ducea spre camerele de oaspeți aflate în partea de vest.

Potrivit unui obicei străvechi, dar și ca să adauge o tușă feminină, Tomoko amenajase o grădină tradițională. Farmecul acesteia era dat de arbuștii înfloriți tot timpului anului. De aceea și sădise trandafiri-de-munte, azalee, trandafiri-pitici, camelii, rezede și multe altele. Vizavi de colina artificială, *tsukiyama*[1], plantase câțiva cireși de Yoshino, care se vedeau din apartamentul ei, și îi aminteau de sărbătoarea primăverii la Kyōto. Nici un copac nu era în floare acum, însă în mijlocul arbuștilor cu frunziș des, dincolo de verdele sobru al pinilor, străluceau mănunchiuri de frunze ruginii.

— Ce frumoase sunt frunzele de arțar! exclamă Ikuyo.

Le observase și Tomoko, numai că Ikuyo i-o luase înainte cu remarca, folosind pentru cuvântul „frumos" un regionalism din Kishū. Fără îndoială că-i venise pe buze involuntar, poate din melancolie... din amintirea altor vremuri, când găseau timp să admire paleta de culori autumnale. Îl rostise din toată inima, după ce mâncase zdravăn și se descotorosise de pantalonii, impuși de rigorile războiului, în locul minunatelor chimonouri ce-i stăteau atât de bine. Pentru prima oară făcea ceva pentru sufletul ei.

Cuvântul a topit ca prin minune iritarea lui Tomoko față de mama sa. Oare și numai cuvântul ce numea frumusețea poseda forța magică de a liniști și a încânta inimile?

---

1 Grădină alcătuită dintr-un simulacru de munte, pământ și nisip.

„Da, mamă, frunzele de arțar sunt frumoase..."

În grădinile tradiționale japoneze, arborii ale căror frunze deveneau ruginii toamna se plantau întotdeauna spre apus și se numeau „arbori ai soarelui-apune", dar în cei douăzeci de ani de când își ridicase hanul, Tomoko nu îi contemplase niciodată cu atâta emoție. Frunzele de arțar înflăcărate păreau să absoarbă, în toată măreția lor, razele aprinse ale apusului de soare. Tomoko s-a lăsat cuprinsă de extaz în fața splendorii, reușind să-și desprindă spiritul de trista priveliște a bătrânilor ce săpau adăpostul antiaerian.

Florile de primăvară aveau frumusețea prospețimii, dar le lipsea tristețea înduioșătoare a frunzelor ruginii de toamnă. Nici măcar bujorii nu emanau atâta solemnitate, deși desfătau sufletul când își desfăceau petalele. Pe când Tomoko admira grădina, dusă pe gânduri, soarele s-a grăbit să se culce, semn că toamna zilele se micșorau. Când amurgul s-a așternut peste grădină culorile frunzișului somptuos au pălit văzând cu ochii. Au dispărut și muncitorii care lucrau la adăpostul antiaerian. Văduvite de sclipirea luminii, frunzele arătau acum sumbre.

— Mamă!

Tomoko s-a întors spre Ikuyo, de parcă era în căutare de ajutor, numai că ea ațipise, într-o rână, în fața mesei.

În tinerețe, Ikuyo nu ar fi încălcat astfel eticheta cu nici un chip, dar acum nu mai rezistase. După o călătorie obositoare și o masă îndestulătoare, nu-și mai stăpânise trupul. De fapt, pierduse bătălia cu unele fenomene fiziologice, cum ar fi pofta de mâncare, oboseala... până și cu apetitul sexual și cu secretele frumuseții feminine pe care tocmai i le dezvăluise ostentativ fiicei sale.

Respira adânc și pe chip i se citea satisfacția deplină, simțindu-se în siguranță acasă la fata ei. Tomoko își privea mama dormind liniștită. Arăta nefiresc de tânără pentru vârsta ei. Pielea își păstra strălucirea, însă pe chip i se deslușea o umbră copilăroasă și totodată o răutate de femeie bătrână. Probabil și din pricina bărbiei duble dată de poziția aceea, în somn. Maxilarele scurte păreau să-i amenințe fața de o rotunjime ce se accentua odată cu

trecerea anilor. Studiind-o cu atenție, Tomoko a constatat că pielea din tinerețe se cam încrețise, dobândind o luminozitate de un bej ciudat, parcă unsă cu ceară. Să fi fost consecința tratamentului îndelungat cu *sake*? De la treizeci de ani, Tomoko începuse să aibă riduri și pete maronii sub piele. Le observa și constata că se tot înmulțesc, îngrijorător, fără să poată opri îmbătrânirea. Însă mamei ei petele maronii ale bătrâneții îi pigmentau fața uniform. După trezire, conturul frumos al nasului și linia buzelor aveau să iasă din nou în relief, așa cum frunzele toamnei își recapătă srălucirea odată cu apariția zorilor. Somnul ucisese frumusețea mamei la fel cum se stinsese și sclipirea frunzelor ruginii înveșmântate în mantia nopții.

„Am s-o găzduiesc și de data asta în anexă până vine Hachirō după ea", își zise Tomoko.

— Mamă, o să răcești!

— Îhî.

— Trimit să ți se pregătească așternutul. Du-te și te odihnește în camera ta.

— Îhî.

Ikuyo se trezise de-a binelea și căsca destinsă.

— Mamă.

— Da.

— Poți rămâne aici până vine Hachiran după tine.

— Crezi că mai vine?

O luminiță neliniștită sclipi în privirile lui Ikuyo. Lui Tomoko i se tăie răsuflarea.

„Mai devreme s-a văitat, zâmbind ușor, că trăiește ca o văduvă, iar acum îi tremură sufletul la gândul că Hachiran nu mai vine după ea."

— Nu te mai frământa, vine sigur, zise Tomoko liniștitor.

— Oare...

Nici Tomoko nu știa de ce făcuse afirmația cu atâta tărie, dar Ikuyo continua s-o privească șovăitor.

Lui Hachirō, trecut de cincizeci de ani, care nu-și uitase cu siguranță trecutul de servitor, trebuie să-i fi fost greu să muncească la uzina de armament. De fapt, toată lumea era îngrijorată

din pricina războiului. După debarcarea americanilor la Saipan, înfrângerile armatei imperiale se ţinuseră lanţ. Dispăruseră şi hrană, şi îmbrăcăminte, iar lipsurile se resimţeau acut. Până şi bucătăria de la Hana-ya ajunsese într-o situaţie destul de precară. De cele mai multe ori, clienţii îşi aduceau singuri mâncarea şi băutura.

Ikuyo, care nu mai suportase chinul aprovizionării la Ōsaka, se mulţumea cu resturile de la Hana-ya, iar după câteva zile părea să-i fi trecut complet îngrijorarea provocată de lipsa veştilor de la soţul ei. Hachirō nu dădea vreun semn că ar veni s-o poftească iar acasă.

Tomoko îşi zicea că nici un bărbat n-ar fi înghiţit capriciile unei femei în stare să-şi abandoneze căminul în vremuri de restrişte. Hachirō n-o fi făcut nici el excepţie. În plus, nu-i era chiar la îndemână să ajungă de la Ōsaka la Tōkyō şi nici nu avea libertatea să plece la drum după bunul lui plac atâta vreme cât lucra la uzină. Cu toate astea, Tomoko îşi încurajase permanent mama, intuind totodată că nu prea existau şanse ca el să vină după ea.

Tomoko n-avea nici măcar o clipă de răgaz ca să-i trimită o carte poştală, cu atât mai mult cu cât după zece zile de la sosirea mamei începuseră bombardamentele armatei americane.

Alarmă aeriană. Sirene.

Adăpost.

Alarmă.

Explozii.

Bombardamentele se înteţeau de la o zi la alta. Adăpostul antiaerian din grădină nu mai făcea faţă. Renovat şi lărgit, cu tencuiala încă udă, era asaltat de un du-te-vino de nedescris.

Nimeni nu se mai îmbăta la banchete. Chiar dacă aduceau alcool, bărbaţii nu se mai ameţeau. În priviri li se desluşea disperarea. Nici nu mai băgau de seamă bucatele alese din farfurii şi boluri. Cuvântul „înfrângere“ plutea în aer.

Sirenele răsunau – în zare, în apropiere, ascuţit, înfundat... Toate sirenele din Tōkyō porneau simultan. Ce diferenţă faţă de clinchetul blând şi cald al clopotelor din Tsukichi care îi închinaseră auzul în ajunul primului An Nou petrecut la Hana-ya!

De cum porneau sirenele, toată lumea – de la clienți la personal – se năpustea în adăpost fără să ia vreun obiect personal.

— Mamă! Mamă!

Fiind ordonată și riguroasă, Tomoko număra persoanele prezente, în primul rând angajații; avea grijă să lase totul în ordine, stingea focul și intra ultima în adăpost. Cel mai greu îi era să-și urnească mama. Ea se încăpățâna să poarte chimonouri și în casă, deși o tot avertiza că trebuie să stea în pantaloni. Abia când începeau să sune sirenele, își trăgea tacticos pantalonii, își împăturea cu grijă chimonourile, le strângea la piept și intra senină în adăpost.

— Mamă, nu e momentul cel mai potrivit să-ți numeri chimonourile! Dacă le porți atâta grija, n-ai decât să le lași în adăpost!

— Nici vorbă! Acolo-i multă umezeală și se deteriorează.

— Chiar trebuie să le cari de fiecare dată după tine?

— N-am încotro.

— Întotdeauna ții lumea în loc... Ce te faci dacă nu ajungi să te adăpostești la timp?

— ...

— Mă vor acuza pe mine.

„O să mă considere un copil nerecunoscător“, ar fi vrut ea să adauge, dar s-a abținut. Era cuvântul de care se temea cel mai tare în lumea asta și nu avea putere nici să-l rostească. Până și simplul gând i-a întunecat sufletul pentru câteva clipe.

Avioanele B 29 lansau bombe necontenit. Flăcări gigantice luminau cerul nocturn al orașului Tōkyō. Sirenele răsunau întruna, șocând-o până și pe Ikuyo, care s-a văzut silită să accepte realitatea crudă. Așteptând să se termine odată alarma antiaeriană, Ikuyo o pisa pe Tomoko, întrebând-o iar și iar: „Crezi că scăpăm cu bine?“

Tomoko nu-i putea răspunde ca unui copil, doar ca s-o liniștească. Clienții se tot împuținaseră și în cele din urmă au ajuns să se adăpostească doar ele împreună cu două slujnice. N-aveau cu cine schimba o vorbă. De fapt, nu mai exista japonez care să poată răspunde încrezător la o asemenea întrebare. Tomoko nu făcea nici ea excepție.

— Tomo-*chan*, crezi că scăpăm cu bine?

Tomoko nu-i răspundea, ci o apuca pe Ikuyo de mâna-i fină cu degete subțiri. Nimeni n-ar fi spus că e mâna unei femei în vârstă.

„Nu știu dacă scăpăm sau nu, mamă, dar suntem singure pe lume. Nici una din noi nu are bărbat. S-ar putea să ne rămână cenușa printre dărâmături, iar adăpostul ne va servi drept mormânt. Dacă se alege praful de Hana-ya sub bombe, ne vor găsi îmbrățișate printre ruine. N-am trăit noi în armonie și tandrețe ca mamă și fiică, dar, în cele din urmă, moartea ar putea aduce împăcarea. Mamă, crezi că doar așa o să ajungem să ne înțelegem și noi?"

— Tomo-*chan*, crezi că scăpăm cu bine?

Ikuyo continua s-o sâcâie, moartă de spaimă. Fără să-i răspundă, Tomoko rostea în sinea ei cuvinte pline de iubire pentru mamă.

Vuietul asurzitor al bombardierelor răsuna când mai aproape, când mai departe, urmat de bubuitul exploziei. De cele mai multe ori foarte aproape. Dac-ar fi să cadă o bombă incendiară, ar fi mai bine să le lovească în adăpost își zicea Tomoko. Decât să alerge orbește printr-un ocean de flăcări, mai bine să moară aici. Poate ar fi fost ideal pentru mamă și fiică. O fiică încă prizonieră a urii și resentimentului și o mamă fără instinct și purtare de părinte...

Ikuyo mormăia întruna.

— Tomo-*chan*!

— ...

— Ce-o fi făcând prostul acela? Nu crezi că-i prost?

— ...

— Ce naiba face neghiobul de Hachiran? Chiar nu-și dă seama cât mi-e de frică?

— ...

— Mai bine rămâneam la Ōsaka! Acolo, cel puțin, nu mi-ar fi fost atât de teamă.

Tomoko s-a trezit brusc din visare de parcă ar fi stropit-o cineva cu apă rece. S-a mâniat cumplit, dându-și seama că nici acum Ikuyo nu percepuse nimic din tot ce-i murmurase inima ei.

— Mamă!
— Ce zici, Tomoko, să trimit o telegramă la Ōsaka?
— Oricum faci doar ce vrei.
— Cred că nu bombardează și Ōsaka în halul ăsta.
— ...
— Nu poate fi la fel de înspăimântător.
— E la fel.
— Zău?
— Firește.

Ikuyo tăcea, în timp ce pe Tomoko o cotropeau mânia și tristețea deopotrivă. Se cufunda în disperare de parcă întunericul adăpostului i-ar fi absorbit sufletul. Și după ce vuietul infernal al bombardamentelor se depărta iar sirena anunța finalul alarmei, Tomoko tot chircită în adăpost rămânea, cu privirile ațintite în gol.

Anul Nou a trecut fără strop de bucurie a sărbătorilor. Doar bombardamente, fuga în adăpost și apoi în casă... Pe data de 9 martie, înainte să înflorească cireșii din soiul Somei-Yoshino, asupra orașului Tōkyō s-a pornit bombardamentul decisiv. De pe la miezul nopții și până-n zori, ploaia de bombe incendiare a acoperit tot centrul, începând cu cartierele Ginza, Tsukiji și Nihonbashi, până ce orașul s-a preschimbat într-o mare uriașă de flăcări ale cărei valuri au înghițit complet Hana-ya.

— Părăsiți adăpostul! Luați-o de-a lungul râului Tsukiji! Fugiți spre mare! țipa proprietarul restaurantului tradițional din vecinătate.

Femeile din apropiere au ascultat de bătrân și au luat-o la fugă de-a lungul râului, ca în transă. Multe familii din zonă se refugiaseră în provincie, însă erau mulți și cei care fugeau spre mare. Tomoko, încălțată doar cu *tabi*, alerga ținând-o bine pe Ikuyo cu mâna dreaptă. Își pierduse bocceluța lăsată la ușa adăpostului pentru cazuri de forță majoră. În afară de casca de protecție și trusa cu medicamente, o mai avea doar pe mama ei când a ajuns în siguranță la malul mării. Întorcându-se, a văzut limbi mari de foc fâlfâind pe cer ca niște aripi de demon. Fum și iar fum. Fum negru în vârful limbilor roșietice. Hana-ya ardea.

Duşumeaua pe care o lustruise cu cârpa ea însăşi, stâlpii alcovului, coridorul, camera unde dormise Nozawa, cea în care poposise Fumitake Ezaki... toate ardeau, toate se transformaseră în limbi de foc scuipând fum negru. Lumina strălucitoare a focului o orbea, însă o înfrunta curajoasă... În rest, doar fum negru.

„Arde. Arde. Arde. Trecutul meu arde sub ochii mei. Nu mai rămâne decât scrumul. Cred că fumul negru oglindeşte mai bine decât flăcările trecutul meu."

— Tomoko! Mi-e rău!

Ikuyo scăpă un strigăt sfâşietor. Tomoko îi strânse mâna cu putere. Cu siguranţă că-şi dădea seama de cele întâmplate.

— Mamă, nu mai am nimic. Am pierdut tot.

Ikuyo îşi aranjă partea din faţă a chimonoului, fără să mai scoată o vorbă.

Capitolul 19

Sfârşitul războiului.

Noroc ori ghinion, adăpostul antiaerian refăcut cu puţin timp înainte de bombardamente îi servea lui Tomoko drept locuinţă. Pierduse totul, rămânând doar cu pantalonii jerpeliţi de pe ea. Acum Tomoko pregătea un terci de orez, privind în gol. Pusese un pumn de orez la fiert în apa picurând dintr-o ţeavă de plumb aflată la nivelul solului. Oala o găsise aşa turtită printre ruinele din dreptul fostei bucătării, iar soba o improvizase folosind pietre din grădină sub care ardeau câteva scânduri salvate ca prin minune de la incendiu. În toiul zilei, soarele pârjolea nemilos pământul roşiatic şi ars.

— Mamă!

Tomoko s-a ridicat şi a strigat-o, presupunând că bântuie prin preajma fostei băi. Nu mai rămăseseră decât lespezile albe, de altfel singurul loc cât de cât curat. Acolo instalaseră bucătăria şi chiuveta. Hana-ya nu dusese lipsă de veselă, iar după ce clienţii se răriseră, Tomoko, precaută, dusese o mare parte în adăpostul antiaerian. Aşa că acum, în loc să mănânce terciul de orez din vase ciobite, foloseau boluri frumoase. Din zori se şi apucase, împreună cu mama, să le scoată de sub dărâmături. Ikuyo ar fi trebuit să le spele în timp ce ea gătea. Mâncarea clocotea, dar nici urmă de Ikuyo. Tomoko s-a înălţat în vârful picioarelor ca să arunce o privire dincolo de moviliţă.

— Mamă!

Lespezile albe se vedeau luminoase dintre dărâmăturile calcinate, aşa că şi-a zărit mama cu uşurinţă. Dar în clipa următoare a amuţit de uimire.

Ikuyo se pregătea să se spele pe cap. Ce idee năstrușnică-i venise înainte să se apuce de boluri! Ședea pe o piatră și se pieptăna. I se vedea profilul, abia conturat din bogăția pletelor. Cum nu și-l mai ondulase de mult, părul îi crescuse cu firul drept, căzându-i până la piept, tot așa de bogat și des. Ținea în mână un pieptene mic și subțirel. Voia pesemne să-l descâlcească. N-avea nici oglindă, nici ulei de păr, dar își trecea pieptenele cu precizie de-a lungul fiecărei șuvițe, până pe umeri. Soarele fierbinte, de sfârșit de vară, părea că-i frige pielea capului.

Gesturile-i erau extrem de grațioase, numai că pieptănatul pe căldura aceea toridă părea de-a dreptul anapoda. Anii ce trecuseră nu-i luaseră cu ei bogăția șuvițelor și ceva din spectacolul netezirii lor îi tăia fiicei răsuflarea. Părul des și negru sclipea sub dinții pieptenelui, părând o vietate care în sfârșit respiră după ce n-a mai fost spălată și îngrijită multă vreme. Printre firele groase de abanos străluceau, în lumina puternică a soarelui, câteva fire albe.

Tomoko a rămas țintuită locului, fără grai, așteptându-și mama să isprăvească, dar și-a pierdut în cele din urmă răbdarea.

— Mamă!

Ikuyo a ridicat privirile. Parcă nu și-a auzit fiica venind, dar nici surprinsă n-a părut.

— Ce faci, mă rog?

— Mă pieptăn.

— Văd... Ai spălat bolurile?

— Nu încă.

Tomoko s-a aplecat lângă țeava din care se strecura un firicel de apă și s-a apucat de vase, nervoasă.

— Tomo-*chan*, am găsit niște linguri de ceramică, zise Ikuyo legându-și părul cu gesturi domoale.

— Unde?

— Sub dărâmăturile din dreptul bucătăriei. Oi fi uitat că ai dus porțelanuri în subteran. Am crezut că s-a ales praful de ele, dar trei linguri au scăpat neatinse.

— Nu-mi vine să cred! Atât de fragile și nu s-au spart! spuse Tomoko impresionată, luându-le în mână ca să le privească de aproape.

Lingurile de ceramică, folosite în bucătăria chinezească la servit, cu motive în culori vii – roșu, galben și verde – rezistaseră incendiului, deși etajerele din bucătărie se prăbușiseră, iar bolurile și farfuriile se făcuseră țăndări. Ce prețioase erau acum cele trei linguri! Ikuyo le găsise fără îndoială scormonind în ruine, chiar înainte să se apuce de spălat bolurile. De aceea și-o fi luat un răgaz și a vrut mai întâi să-și îngrijească părul.

— Am mai scormonit, dar...

— Poate mai descoperim dacă o să căutăm cu atenție.

— Îhî.

Cele trei linguri i-au schimbat starea de spirit lui Tomoko. Nu-i venea să creadă că se mai putea mânca și omenește. Găsind printre dărâmături niște pastă *miso* și cutii cu boabe de fasole prăjită, le-a pus împreună cu terciul de orez în niște splendide boluri de porțelan de Kiyomizu. Modelul albastru-închis pe fundal alb le dădea parcă o nebănuită savoare. Lui Tomoko i se părea că n-a mai gustat de multă vreme asemenea delicatese. Pe când se desfăta cu terciul făcut mai mult din boabe de grâu decât din orez, tot ridica bolul din mâna stângă și lingura de ceramică viu colorată din dreapta, bucurându-se de splendoarea lor. Altădată n-ar fi observat la ele nimic ieșit din comun, însă acum, rămasă doar cu un adăpost până nu demult fumegând, sclipirea lor delicată prețuia cât o operă de artă.

— Mamă, e adevărat că mai mult contează vasul decât ce se află în el. Militarii de la uzina de armament judecau exact pe dos. Pentru ei conta ce puneai în farfurii și boluri, nu aspectul. Mie mi se pare acum că mă bucur de un adevărat festin grație acestor obiecte. Nu știu ce ne așteaptă pe viitor și ce se va alege de Japonia cu militarii și oamenii sus-puși care-au uitat de unde-au plecat, dar eu simt că tot mi-a mai rămas ceva când mă uit la lucrurile aflate printre dărâmături. Mi-am dat seama de asta pe când dezgropam bolurile. N-or fi ele servicii întregi, dar tot aș întinde o masă pentru patruzeci de persoane. Prin urmare, o pot lua iar de la capăt. Bucătăria se reface ușor, iar în vasele astea chiar și un terci are gust delicios. Scormonim și mâine și sigur mai găsim și altele. O să duc câteva la Nerima ca să le schimb

pe mâncare. Chiar dacă nu le cunosc valoarea, țăranii le vor prețui frumusețea și le vom schimba pe cartofi. După aceea, cât de cât sătule, mai vedem noi ce e de făcut.

De multă vreme nu se mai simțise Tomoko așa veselă! Bolurile, ivite parcă din pământ, unul câte unul, îi redaseră încrederea. Își spunea că viitorul îi rezervă ceva bun și ei.

„Prin urmare, mai am un teren de o mie de *tsubo* și vesela îngropată în pământ. N-a mai rămas nimic din Hana-ya și nici nu știu ce mă așteaptă mai departe, dar cu pământul și cu bolurile o scot eu cumva la capăt."

Nu era prima oară când pierdea toată agoniseala într-o singură noapte. Și-a amintit de Hana Tsukawa care s-a făcut una cu pământul la marele cutremur din 1923. Apoi, Hana-ya. Le datora pe amândouă contelui Kōnami, nimic nu fusese înălțat doar prin strădania ei. N-ar fi izbutit altfel. Apoi Sōichi Nozawa îi trimisese clientelă numeroasă. Bineînțeles, el nu avusese influența contelui, dar tot a ajutat-o. Doar așa hanul a ajuns frumos și prosper. Astfel de gânduri o îmboldeau să reconstruiască și să nu-și piardă nădejdea. Se descurcase fără ajutor după moartea lui Nozawa, în vremuri grele de război! Nevoia a învățat-o să-și facă provizii și de pe piața neagră și s-a descurcat. Singură-singurică! Tomoko se bizuia acum pe forțele proprii.

Continuă, privindu-și mama:

— Vezi, mamă... Japonia o fi fost învinsă și ocupată de americani, dar nu-i chiar atât de cumplit precum se temea lumea. Japonezii vor supraviețui într-un fel sau altul. Hanul meu e scrum... A ars aproape totul și în Tōkyō și trecem printr-un mare impas, dar oamenii n-au cum trăi fără să mănânce, chiar de nu le-a mai rămas nimic. Presupun că un mic restaurant ar merge bine. Nu-mi plac afacerile cu multă agitație și am impresia că un hotel n-ar fi tocmai potrivit acum... Și-apoi, cum să construiesc un hotel fără bani? Așa că, pentru început, eu zic să deschidem un restaurant. Ce părere ai? De mâine, mamă, tu ai grijă de lucruri, iar eu mă duc la cumpărături și caut pe cineva cu care să mă sfătuiesc. Cred că vom ieși cumva la liman.

În clipa aceea Tomoko și-a dat seama că mama ei nu ascultase o iotă din ce-i spusese. Cu bolul gol în mâna stângă și cu lingura de ceramică în dreapta, Ikuyo fixa un punct din spațiu, undeva la jumătatea distanței dintre ea și Tomoko. Drept masă le servea un cufăr de lemn plin cu veșminte și alimente, recuperat din adăpost, iar ca față de masă, o fâșie triunghiulară de pânză albă șifonată.

Tomoko a ridicat capul ca să-i urmărească privirea. În mijlocul pânzei albe se afla doar un bol cu pastă de soia amestecată cu fasole prăjită și susan. Mâncarea era modestă, dar lângă bol trona o lingură de ceramică viu colorată – cea de a treia găsită în adăpost, celelelate două fiind în mâinile lor.

În ciuda soarelui învăluind-o cu razele-i calde, lingura chinezească arăta ca un animal ciudat, poate din pricina contrastului cu albul rece al bucății de pânză. Culoarea dădea frumusețea și prospețimea unei frunze de lotus. O sugera de altfel omonimul cuvântului „lingură chinezească“[1], numai că, datorită formei șerpuitoare, lăsa impresia unei viețăți veninoase adormite pe masă. Cât de mult se deosebea de porțelanul japonez! Tomoko n-a înțeles pe loc de ce mama se lăsase pradă contemplării, fascinată de obiect, în loc să asculte la planurile ei de viitor.

— Mamă!

Ikuyo a ridicat în cele din urmă capul și soarele-i bătea drept în ochi.

— Tomoko...

— Ce s-a întâmplat, mamă?

— Ce-o fi făcând omul meu?

— ...

— Cred că știe că Tōkyō a ars și tot nu dă un semn de viață. Japonia a fost înfrântă... și nici o veste... Ce s-o fi întâmplat? întrebă ea cu tristețe în glas, fixând iarăși lingura de pe masă.

Brusc, Tomoko simți că stropii de sudoare de pe șira spinării se fac broboane de gheață. O străbătu un fior din creștet până-n

---

1 Cuvintele „lotus“ și „lingură chinezească“ sunt exprimate prin aceeași ideogramă și au pronunție identică.

călcâie. Când ea îi împărtășea mamei, ca niciodată până acum, planurile de viitor, hotărâtă s-o ia de la capăt fără ajutorul vreunui bărbat, Ikuyo nici măcar n-o asculta! O preocupa doar propria persoană... Se gândea la Hachirō... Nu numai că n-a venit după ea ca de obicei, dar nici măcar nu i-a scris! Nu-i venea să creadă! Revoltător!

— Tomoko! Ce s-o fi întâmplat? Și la Ōsaka sunt militari și o uzină de armament, așa c-or fi fost pagube și acolo, dar n-a venit nici măcar o dată la Tōkyō să vadă ce fac...

— Mamă, crezi că lumea n-are altă treabă decât să vadă ce faci tu? îi trânti Tomoko, supărată.

Cu mintea doldora de planuri, Tomoko se-ndopase probabil cu orez, iar când s-a ridicat, parcă avea un bolovan în burtă. S-a dus să-și spele bolul și lingura, furioasă, fără să-i pese de stropii țâșnind spre ea. O sâcâia senzația ciudată de prospețime pe care i-o lăsa lingura viu colorată. O detesta ca și pe mama ei, care mai devreme se pieptănase liniștită și se văitase că Hachirō nu i-a dat nici un semn de viață. Tomoko freca lingura punându-și toată forța în degetul mare, de parcă voia să șteargă nuanțele acelea vii.

Ikuyo s-a dus și ea să-și spele bolul și lingura, însă și-a văzut mai departe de grijile ei, fără să se sinchisească de starea de spirit a fiicei.

— Tomoko, nu ți se pare ciudat? Omul meu și-a lăsat întotdeauna treburile ca să vină după mine la Tōkyō. De data asta n-a apărut nici când a ars Hana-ya... din martie... de șase luni.

— Japonia e într-o stare de confuzie totală, mamă. A fost înfrântă, așa că nu-i de mirare că nici legăturile dintre Ōsaka și Tōkyō nu funcționează ca lumea.

— Dar a trecut aproape o lună de când s-a terminat războiul. Își închipuie cumva că am de gând să-mi petrec restul vieții în beciul acesta nenorocit?

— Beci nenorocit?

Tomoko se lega de orice cuvânt. Îi venea să urle de furie. În dogoarea amiezii, când conta doar să supraviețuiești, ce importanță mai avea dacă bărbatul o căuta sau nu? O fi fost adăpostul

antiaerian doar un beci nenorocit, dar tot ce apucaseră să salveze era prețios. Dispuneau de o seamă de lucruri ce le puteau fi utile, precum bolurile dezgropate în cursul dimineții. În momentele acelea, când n-aveau nici un bărbat să le ajute, chiar și un beci însemna un refugiu de nădejde.

— Dacă ești atât de îngrijorată, n-ai decât să mergi să vezi ce se întâmplă la Ōsaka.

Ikuyo, până atunci absentă, o privi pe Tomoko, uimită.

— Eu?

— Da, tu.

— Singură?

— Nu-ți place beciul... Nu-ți convine să trăiești cu fiica ta, nu-i așa? Atunci de ce nu te întorci la Ōsaka? Eu nu te opresc. În fond, ești femeia lui Hachirō Kuwata, nu?

— Tomoko! strigă Ikuyo strâmbându-se ușor. Nu sunt femeia lui Hachirō Kuwata.

— Doar te-ai măritat cu el!

— Cu acte... dar nu-l iubesc.

— Atunci, de ce te agiți atâta că nu vine după tine?

— Nu asta mă deranjează. Mă întreb dacă nu cumva a murit.

— ...

— Tomoko! Te am doar pe tine pe lume. Nu fi rea cu mine. Te rog să mă scuzi că am spus „beci". Am greșit. Te implor să mă suporți. Chiar dacă te încurc, ține-mă la tine. Vrei?

Prin urmare, nu era femeia lui Hachirō Kuwata... poate că el murise... ea rămăsese singurul sprijin și o implora s-o suporte mai departe! Tomoko nu mai accepta asemenea spectacol jalnic!

— Dacă nu mai e printre vii... Mi se pare îngrozitor! continuă Ikuyo.

Îi aruncă mamei o privire furibundă. O preocupă dacă Hachirō trăiește sau a murit, după ce abia a spus că nu-l iubește, că nu-i este nevastă... chiar dacă s-a căsătorit cu el!

„Iar eu n-am nici fiică, nici soț... trebuie să mă bazez doar pe mine."

În după-amiaza aceea Tomoko s-a apucat să-i scrie pe o bucată de hârtie găsită la îndemână câteva rânduri.

Domnule Hachirō Kuwata,

N-am mai primit nici o veste de multă vreme. Între timp, casa mea a ars și Japonia a pierdut războiul. Din spaima bombardamentelor a rămas doar un coșmar oribil, dar ne întrebăm ce-i rezervă viitorul țării noastre preschimbate într-un morman de cenușă. În prezent, locuim în fostul adăpost antiaerian. Mama se tot frământă că n-ați mai dat nici un semn de viață din primăvară, așa că vă scriu eu în locul ei. N-aș avea dreptul să vă rog nimic după toate mofturile ei, dar am vrea să știm ce mai faceți. Nici eu nu intenționez să rămân în beciul acesta și mă gândesc serios să întreprind ceva, însă prezența mamei...

Scrisoarea ar fi trebuit să-i dezvăluie furia. De ce s-o scrie atât de politicos?! O supăra chiar propria atitudine. Doar n-avea nici un motiv să se poarte cu mănuși. Ar fi fost de-ajuns dacă doar îl întreba de sănătate și-i mărturisea că ar fi vrut să se apuce de ceva, dar o încurca mama... Să-i fi scris doar atât: „Aș vrea să știu dacă sunteți sănătos și dacă intenționați să vă recuperați soția". De ce să-i ceară fiica iertare pentru nazurile mamei? Tomoko a pus jos creionul și în clipa aceea și-a amintit de Yasuko. Deși trecuseră deja șase luni de la terminarea războiului, Hachirō nu le scrisese nici măcar două rânduri... Tomoko îi intuia intențiile, iar Ikuyo pretindea că n-o are decât pe ea pe lume... Yasuko nu era tot fiica ei?

Prin urmare, orice ar fi vrut să întreprindă, nu putea câtă vreme-i stătea pe cap o femeie capricioasă de aproape șaizeci de ani, care pierdea timpul de pomană. Cât ținea vremea bună, mai mergea cum mergea, însă o femeie în vârstă nu rezista traiului în beci după ce se lăsa frigul. Nici Yasuko, nici bărbatul ei nu dispuneau de venituri consistente ca s-o întrețină pe Ikuyo. Tomoko trebuia să găsească o soluție ca Ikuyo să trăiască sub un acoperiș decent o vreme.

— Tomoko, cui îi scrii? întrebă Ikuyo scoțând capul din adăpostul ferit de arișiță.

Soarele nu apusese încă, iar zăpușeala tot nu se potolise. Tomoko își pierduse după-amiaza cu scrisoarea.

— Nu pot scrie, şi pace! zise ea rupând hârtia. Mamă!

— Da.

— Plec un pic.

— Unde?

— Mi-a venit o idee.

— Ce idee?

— S-ar putea să mă întorc mai târziu, dar mă întorc. Nu te-ngrijora!

— Unde mergi? Cum să rămân singură până noaptea târziu în adăpostul ăsta?

În ciuda greutăţilor şi mâncării pe sponci, Ikuyo nu slăbise deloc. Obrajii supţi de altădată îşi păstrau o rotunjime uimitoare, poate şi datorită bărbiei scurte. Când îşi pleca genele, mişcându-şi totodată umerii, cu un aer îngrijorat, arăta ca un copil răzgâiat. Oricât a insistat ea, Tomoko nu i-a răspuns la întrebări. Îmbrăcată cu pantalonii bufanţi, cu sacul de prim ajutor în spinare, cu saboţii scofâlciţi în picioarele goale, i-a întors spatele.

— Stai liniştită! O să mă întorc.

A simţit privirea mamei în ceafă, însă şi-a văzut de drum. A traversat podul Mihara, a ieşit în Ginza şi a întors capul abia după ce a luat-o spre Kyōbashi. În dreapta clădirii înnegrite de fum a Teatrului Oriental se afla adăpostul antiaerian al hanului Hana-ya. Mama o mai căuta cu siguranţă din priviri, dar nu se mai zărea după colţul cu Owarichō.

Tramvaiele şi autobuzele nu fuseseră repuse în circulaţie. Tomoko a apucat-o pe bulevard înainte, cu saboţii sunându-i tronca-tronca. Avea de gând să meargă pe jos până la gara Tōkyō. Trecând pe lângă o mulţime de soldaţi americani în Yūrakuchō, s-a cam temut un pic, dar şi-a continuat drumul, fericită că e în oraş. N-o cuprinsese o asemenea dorinţă de multe ori în viaţă. Simţea prin toţi porii că războiul se sfârşise. Străzile arătau jalnic, dar se vedeau pe ici-colo femei purtând fuste. Tōkyō era de nerecunoscut.

Nici în trenul cu geamurile sparte, înlocuite cu bucăţi de placaj pe alocuri smulse şi ele, Tomoko n-a mai regăsit atmosfera de pe vremea când se ducea la Nerima ca să se aprovizioneze cu

merinde. Oamenii erau încă palizi și prost îmbrăcați, iar peisajul de dincolo de fereastră părea tot ruginit, însă ceva-ceva se schimbase. Printre arborii calcinați sclipea câte un petic de verdeață. La fel ca Tomoko, oamenii și natura se pregăteau să revină la viață.

A coborât la gara Nakano. Din fericire, bombele cruțaseră casa unde locuiau Yasuko și Maejima. Mai bine. Dacă ar fi ars sau dacă ar fi avut mari necazuri, Yasuko ar fi căzut pe capul ei cu siguranță. În timpul războiului, cei doi trecuseră rareori pe la Hana-ya ca să profite de mesele servite acolo, așa cum procedase Ikuyo. În schimb, Tomoko le dăduse de nenumărate ori bani și alimente.

Maejima lucrase la fabrica de armament în anii războiului. Tomoko socotea că, după ce aceasta și-a închis porțile, o ducea iar greu, la fel ca și înainte. Știind-o pe Yasuko leneșă ca maică-sa și nepricepută să câștige un ban în locul soțului, bănuia că sora ei n-are încotro s-o apuce. Hanul ar fi fost singurul loc unde putea găsi de lucru. De aceea credea că Yasuko o să se lumineze la față – fața ei atât de neexpresivă – când îi va oferi bani. Tomoko era sigură că altfel nu putea conta pe sora vitregă. Și totuși... ar fi trebuit să-și închipuie că n-o duce greu atâta vreme cât nici măcar nu se interesase de ea și nu-i păsase că rămăsese fără acoperiș deasupra capului după bombardament.

Descifrând numele lui Tatsuo Maejima pe plăcuța de la intrare, Tomoko a mai verificat o dată înainte să deschidă poarta. Zărise ceva neobișnuit. Sub plăcuța de metal se afla o scândurică de aceeași dimensiune pe care scria în alfabet roman „T. Maejima". Tomoko nu știa să citească pentru că nu cunoștea literele, însă presupunea că e ceva în engleză. I s-a părut tare ciudat. Armata americană rechiziționase clădirile mari și Tomoko aflase asta. Se gândea că e de neconceput ca o casă mică japoneză, cu doar două încăperi, una de trei și alta de șase *tatami*, să fie ocupată de soldați americani. Avea să priceapă foarte repede cum stăteau lucrurile.

— Bună ziua! E cineva acasă?

Cum a trecut de poartă, a observat în holul de la intrare trei perechi de încălțăminte bărbătească. Nu erau chiar noi-nouțe,

dar nici nu semănau cu bocancii grosolani pe care se obişnuise să-i vadă în timpul războiului. Trei perechi de ghete din piele maro, simple şi de bun-gust, cu vârf rotund şi cu şireturi. Aparţineau cu siguranţă unor soldaţi americani. Ce făceau aşadar Yasuko şi soţul ei în casa aceea?

Yasuko a rămas uimită văzându-şi sora în hol. Nu s-a sinchisit s-o întâmpine cu vreo vorbă de bun venit. Nu părea stânjenită, ci mai degrabă nedumerită, neştiind ce vânt o aduce pe Tomoko. În privinţa asta, nu se schimbase deloc. Tomoko n-a avut încotro şi a început ea conversaţia.

— Bună! Ce mai faci?

— Bine.

— Mă bucur că nu ţi-a ars casa la bombardament. Ce mai face domnul Maejima?

— E plecat.

— Şi tu?

— Spăl rufe.

— Nu te-am întrebat ce faci acum. Voiam să ştiu cum o mai duceţi de când s-a terminat războiul. Pot să intru?

— Da.

Tomoko şi-a scos *geta* şi a intrat cam nepoftită.

— Văzând pantofii, am crezut că aveţi soldaţi americani la voi.

Yasuko pornise deja spre bucătărie. S-a întors şi i-a răspuns surâzând, mândră nevoie-mare:

— Sunt toţi ai lui Maejima. Şi-i schimbă în fiecare zi.

— Înseamnă că vă merge bine.

Yasuko nu i-a răspuns. A adus de la bucătărie două ceşti cu ceai şi le-a pus pe măsuţă.

— Te rog să te serveşti.

— Mulţumesc.

Tomoko a luat o înghiţitură de ceai fierbinte, gândindu-se cum să pună problema. A constatat imediat diferenţa faţă de ceaiul verde japonez şi a ridicat, surprinsă, privirea. Dulceaţa zahărului îi persista pe limbă. Fiind servit în bol japonez, nu şi-a dat seama de la bun început că e ceai englezesc.

— Ce bun e! Nu i-am mai simţit savoarea de tare multă vreme. E de import, nu?

— Cred că e Lipton.

— Lipton? N-am mai băut aşa ceva de vreo patru ani.

În timp ce se delecta cu el, Tomoko se gândea la Maejima. Înainte de război fusese doar un client sporadic al hanului ei şi mereu fără lucru. Apoi se combinase cu Yasuko, iar Tomoko îi ajutase mult ca să trăiască decent. Când au găsit apartamentul unde locuiau acum, i-au cerut bani ca să-l cumpere şi pe parcurs i-au tot solicitat sume bunicele ori de câte ori au avut nevoie. Însă nici unul din ei nu a venit să vadă ce face după ce i-a ars hanul, dovadă că se potriveau de minune. Pe Tomoko o scârbea nesimţirea lor, dar se grăbea să atace subiectul pentru care bătuse drumul nu doar ca să scape de-acolo mai iute, cât mai ales să n-o prindă noaptea.

— Cu ce se ocupă soţul tău?

— Nu prea ştiu.

Nu părea să mintă. Yasuko nu se pricepea la minciuni. Ea nu ştia decât să vorbească sau să tacă. Când era prost dispusă, se cufunda în tăcere şi nu mai scoteai de la ea nici o vorbă. Lui Tomoko i-a fost de-ajuns s-o privească în ochi ca să-şi dea seama că spune adevărul. Habar n-avea ce învârte soţul ei. În orice caz, pentru ceea ce făcea primea cadou pantofi americani deja folosiţi. În plus, aşa cum în timpul războiului la Hana-ya se găseau peşte proaspăt şi carne, prezenţa ceaiului englezesc şi a zahărului indicau prosperitate.

— Yasuko, mama a sosit înainte de bombardament şi a rămas la mine.

— A, da?

Nu arăta surprinsă, dar nici n-a întrebat de ea.

— Soţul ei n-a mai venit de la Ōsaka şi n-a mai dat vreun semn de viaţă, iar de când a ars hanul trăim amândouă în adăpostul antiaerian.

— ...

— N-am de gând să stau cu mâinile-n sân şi să rămân în beciul ăla. Vreau să mă apuc repede de treabă. O să mă agit chiar

de mâine să pornesc o mică afacere. N-ai vrea să ai grijă de mama până pun lucrurile în mişcare? De-asta am venit la tine...

— ...

— E şi mama ta... singura rudă de sânge... Chiar dacă nu mai am bani cum aveam cândva, nu-ţi cer un hatâr. Plătesc. Şi doar temporar...

— ...

— Îndată ce am un acoperiş deasupra capului, vin s-o iau, dar aş vrea să o găzduieşti până atunci. Te rog, Yasuko.

— De ce n-o trimiţi la Ōsaka?

— Nu cred că-l mai pot ruga ceva pe Hachiran. Mama nu s-a purtat cu el ca o soţie cumsecade. N-a mai venit după ea... cea mai bună dovadă că s-o fi săturat de toanele ei.

— Nici cu mine nu s-a purtat ca o mamă adevărată, draga mea soră.

Tomoko a rămas fără glas. Îi dădea dreptate. Cum s-o contrazică? Pe ea o vânduse ca gheişă, iar pe Yasuko nici nu vrusese s-o vadă în faţa ochilor. E adevărat că în cele din urmă îşi primise pedeapsa... Keisuke Kōsaka se descotorosise de ea, vânzând-o bordelului din Shizuoka...

— Nici cu mine, numai că părinţii sunt părinţi...

— ...

— Nu putem lăsa o femeie de aproape şaizeci de ani să trăiască într-un adăpost antiaerian! Cât încă-i cald, mai merge, dar când dă frigul şi încep ploile, n-ai cum trăi acolo.

— E vina ei! Aşa-i trebuie!

Tomoko îşi privea sora uluită. Ce cuvinte îngrozitoare ieşeau din gura aceea frumoasă semănând cu a mamei! Şi la Yasuko se distingea un accent de Kishū, deşi nu chiar atât de pronunţat ca al lui Ikuyo, care i se potrivea perfect. Era în stare să-şi lase mama să se chinuie în adăpostul antiaerian, îndurând ploaie şi frig. Savurându-şi ceaiul englezesc, dulce şi aromat, Yasuko rostise cuvintele cu dispreţ: „E vina ei! Aşa-i trebuie!“

Tomoko a rămas fără grai. Casa lui Yasuko nu se prăbuşise la bombardament, soţul ei avea trei sau patru perechi de pantofi, pleca în fiecare zi de acasă, poate cu treburi... şi totuşi lui Yasuko

puțin îi păsa că mama trăiește sau nu în beciul acela nenorocit... „E vina ei, așa-i trebuie!"

— După părerea ta ce-ar trebui să fac? Zici că nu s-a comportat ca o mamă cu tine, cuvântul „mamă" există totuși. Chiar dacă nu merită ajutor, amândouă suntem copiii ei, în venele noastre curge același sânge și nu ne putem lepăda de ea.

— ...

— Știu că nu-ți pasă și de aceea am venit cu o propunere concretă. Nu pentru multă vreme... Te rog mult, ține-o aici numai un an de zile și eu mă ocup de mâncarea voastră. Așa îți convine?

— ...

— Nu pot crede că nu accepți. Și de n-ar fi mama noastră, ci o simplă străină, tot nu s-ar cădea să mă refuzi. Ce părere ai? Măcar din recunoștință pentru ce am făcut pentru voi atâta amar de vreme.

— Nu știu. Trebuie să-l întreb pe Maejima mai întâi.

— Când vine?

— Nu știu... depinde ce treburi are. Uneori se întoarce foarte târziu. Azi a plecat după prânz, așa că...

— Dar vine sigur acasă?

— Da, bineînțeles.

— Atunci, îl aștept.

Tomoko s-a așezat mai comod. Ar fi vrut să plece mai repede dar, dată fiind situația, se încăpățâna să-l aștepte pe Maejima ca să-i smulgă consimțământul. Nu se putea apuca de treabă până ce nu-i asigura mamei o locuință.

Yasuko tăcea și ea. Chiar de se ridica, știa că în apartamentul micuț n-avea cum scăpa de privirile sfredelitoare ale surorii mai mari. Yasuko se pricepuse întotdeauna să stea cuminte într-un colț și să tacă ori de câte ori se simțea stânjenită. Tomoko se uita la ea fix și ofta în sinea ei. Era Ikuyo – bucățică-ruptă. Ochii, forma nasului, bărbia scurtă... I se părea ciudat că tocmai Yasuko, care-i semăna mamei leit, făcuse afirmația cutremurătoare, pe când Tomoko, neavând parcă nimic din mama ei, nici la înfățișare, nici la fire, trebuise să-i poarte de grijă încă din copilărie.

Maejima a ajuns acasă pe la ora opt.

— Harō[1]! strigă el din hol, deschizând ușa energic.

Salutul în engleză a surprins-o pe Tomoko atât de tare, încât nici n-a izbutit să-i răspundă. Maejima a asaltat-o îndată, nelăsându-i răgaz să-și revină:

— Ia, uite! Cumnata mea! De când nu ne-am văzut! Unde locuiești? Hana-ya a ars de tot... e o ruină, nu? Am trecut deunăzi prin cartier cu jeepul... Și Ginza e la pământ!

Tomoko și-a regăsit prezența de spirit:

— Dar dumneavoastră prosperați! Felicitări!

N-a vrut să adauge că locuia chiar printre ruinele hanului. Nu-i stătea în fire să cerșească mila cuiva. În plus, o intimidau teribil hainele purtate de Maejima și tonul cu care-i vorbea. Nu se simțea deloc în largul ei.

— Războiul s-a terminat și suntem liberi, nu? Armata americană a garantat libertatea poporului japonez și de aceea îmi merge bine. Yasuko, adu niște bere! Bere la cutie! Noroc, cumnată! Yasuko, dă-ne niște ciocolată și deschide și o cutie de sparanghel! La noi găsești și Cola! Vezi că am băgat niște Coca-Cola sub pat!

Yasuko se conforma ordinelor. Cât ai zice pește, masa s-a și umplut, sub privirile uluite ale lui Tomoko, cu pachete și cutii de conserve, toate din rezervele armatei de ocupație. Tomoko nu mai avusese ocazia să guste așa bunătăți de multă vreme. Momentul îi evoca belșugul la Hana-ya în anii războiului. Ciocolată și sparanghel! O combinație ce-i amintea de feliile de pește crud și pateurile cu carne de la hanul ei... când alții mureau de foame.

Tomoko s-a întors acasă pe jos, noaptea târziu, copleșită de griji. A luat-o pe lângă Yūrakuchō și s-a îndreptat spre adăpostul unde o lăsase pe Ikuyo. Mergea cu pași mari și apăsați pe străzile devastate de război și atât de primejdioase pentru o femeie. Numai că Tomoko, furioasă din pricina cuvintelor lui Maejima încă sunându-i în urechi, uitase de spaimă.

---

1 Hello!

„Părinţii...“, zisese el cu dispreţ, îmbujorându-se la faţă după doar două beri americane. „Părinţii, draga mea cumnată, familia, rudele... toate astea nu mai contează. Trăim în democraţie. Mai las-o pe mama ta să se descurce şi singură. De ce să fim noi răspunzători pentru ceea ce i se întâmplă? Fiecare să-şi vadă de-ale lui! Tu eşti tu, eu sunt eu, Yasuko e Yasuko... Fiecare să se ocupe de propria fericire şi libertate. Mama ta trebuie să facă la fel. Las-o în pace! Ziceai că vrei să deschizi un restaurant? Bravo! Pot să-ţi livrez tot ce ai nevoie. Yasuko, adu *sugar*! E sus, în bufet. *Sugar*, adică zahăr. Să ţii minte cuvântul! A sosit vremea englezei. Uită-te la zahărul acesta! E de foarte bună calitate. *Ten pounds*! Cinci kilograme. Ţi-l vând cu trei sute de yeni. De acord? Altora îl dau cu cinci sute. Tu ne-ai ajutat atât de mult! Ţi-l ofer la preţul iniţial. Bine?“

Tomoko n-a prea înţeles povestea lui cu vremurile democratice în care nu mai contează recunoştinţa faţă de părinţi, fraţi şi surori. I-a zis să-şi lase mama să se descurce singură. Cum să lase o femeie în vârstă, fără nici un venit, să se descurce singură?! Verva lui Maejima avea ceva irezistibil. Totuşi, ea l-a refuzat scurt, cu un singur cuvânt. El a tot insistat să-i dea cinci kilograme de zahăr, de parcă se aflau la licitaţie. Tomoko se întreba cum l-a transformat războiul pe tânărul cel palid şi slab, sărac lipit pământului, în bărbatul energic şi atotştiutor care trăncănea întruna fără să obosească.

Pe când trecea podul Mihara, mânia i se mai domolise. Pachetul de zahăr din braţe atârna aşa greu, că-i venea să-l arunce în râul Tsukiji, dar nu-şi permitea un gest necugetat cu asemenea comoară. Tomoko cea curajoasă a ajuns la uşa adăpostului. Neputinţa şi furia-i umpluseră ochii de lacrimi. Îi venea să urle la gândul că trăia într-un beci, şi se întorcea acasă în toiul nopţii cu braţele pline de zahăr vândut de propriul ei cumnat!

A rămas nemişcată la intrarea adăpostului. Nu avea chef să stea de vorbă cu Ikuyo. Cum să mai găsească vorbe de îmbărbătare pentru biata ei mamă, câtă vreme ea însăşi se simţea mizerabil în beciul mai întunecat chiar decât bezna de afară. Furia faţă de Yasuko dădea în clocot! Cum îndrăznise să spună că

mama nu făcuse nimic pentru ea? Chiar dacă era adevărat! O revolta și îndemnul cumnatului de a o abandona pe Ikuyo pentru că făcea doar ce-i plăcea. N-avea pic de bun-simț! Ce nerecunoscător! N-avea de ales și, ca să le dea o lecție, s-a hotărât să aibă grijă de Ikuyo de una singură și să pună pe picioare o afacere prosperă, chiar dacă nu pe măsura hanului dinainte. Avea de gând să-și procure iar alimente de pe piața neagră și să deschidă un restaurant mic. Se vor găsi destui mâncăcioși care nu se sinchisesc de preț. Intuia că merită să încerce asta și într-un răstimp de foamete, nu numai atunci când toată lumea o duce bine.

Liniștindu-se un pic, Tomoko a deschis ușa adăpostului și a intrat încet. Și-a ciulit urechile, ținându-și răsuflarea. A avut o clipă senzația că Ikuyo nu mai e acolo și inima a început să-i bată cu putere, însă după câteva clipe i-a deslușit respirația ușoară, undeva în capătul beciului.

Și-a amintit chipul îngrijorat al mamei la plecarea ei de-acasă, de parcă ar fi implorat-o să se întoarcă degrabă și să n-o lase singură.

„Fii liniștită mamă, îți sunt alături. Fiica ta, Yasuko, zice că nu meriți să aibă grijă de tine și refuză să te țină la ea chiar și dacă o plătesc. Prin urmare, nu ți-am rămas decât eu pe lume. Nici eu nu mai am soră, așa că o să ne descurcăm doar noi două. O să vezi că scăpăm de beciul ăsta nenorocit și o să construiesc o frumusețe de casă pe terenul ăsta. Până atunci, mai ai puțină răbdare și suportă beciul. N-am locuit multă vreme împreună ca mamă și fiică, dar vom trece cumva peste greutățile de-acum. Păcat că n-am reușit să ne bucurăm de momentele plăcute! De data asta, mai rabdă puțin și sunt sigură că vom fi fericite cu-adevărat, ca rude apropiate ce suntem."

După promisiunile făcute în sinea ei, Tomoko a izbucnit în plâns. Ochii i se obișnuiseră cu întunericul, dar lacrimile o împiedicau să vadă unde e Ikuyo. Cu atât mai puțin distingea scrisoarea de la Hachirō Kuwata ținută de mama ei strâns, în mână.

Scrisoarea o aruncase poștașul lângă dărâmături îndată ce plecase Tomoko. Hachirō Kuwata se scuza că n-a mai dat nici un semn de viață de multă vreme. Era a treia scrisoare și avea de

gând să tot scrie până când i se răspundea. Se desluşea pasiunea lui în fiecare cuvânt. Ceasornicăria din Ōsaka scăpase de bombardament ca prin minune, iar el intenţiona să vină după Ikuyo de cum primea veşti de la ea şi afla unde este. Îşi făcuseră amândouă griji pentru Hachirō, dar el nu se schimbase. Flacăra pasiunii încă-i pârjolea inima bărbatului de peste cincizeci de ani. Atât i-a fost destul lui Ikuyo ca să aştepte senină ziua următoare şi să doarmă ca un prunc după citirea scrisorii.

Tomoko şi-a scos hainele îmbâcsite de sudoare, s-a schimbat, a trântit fără să vrea câte ceva pe jos, nervoasă, dar zgomotele n-au trezit-o pe Ikuyo.

Capitolul 20

Îmbrățișată de verdeață, azaleea de Rūkyū își răsfira elegantele flori albe, pe când gutuiul chinezesc dădea peisajului o tentă roz. Tomoko îl rugase insistent pe grădinar să le planteze așa încât să se bucure de flori în toate cele patru anotimpuri și să se și potrivească perfect cu numele restaurantului – Hana-no-ya, *Casa Florilor*. De cum îi atingea suflul primăverii, arbuștii cu miros îmbătător înfloreau unii după alții, iar florile înmiresmau aerul. Vremea irișilor trecuse, petalele bujorilor se scuturaseră, însă urmau să deschidă călinii și grozamele. Ca și pentru Hana-ya de altădată, Tomoko cumpărase cireși, însă, lipsindu-i deocamdată banii ca să amenajeze o colină sau un heleșteu, sădise tufișuri parfumate și deloc costisitoare. Rezultatele erau spectaculoase mai ales pentru vremea aceea, când nici alimente nu se prea găseau. Clienții treceau uneori pe la Hana-no-ya doar ca să admire splendida grădină.

— Ce minunăție! exclamau ei, fără să se poată urni, prinși de vraja locului.

Tōkyō își revenea treptat după dezastru, dar singurele atracții erau acum piața neagră și prostituția. Sufletele oamenilor mai sângerau încă... și aveau nevoie de flori care să le aline spiritul, să le mângâie inimile cu splendoarea lor. Hana-no-ya a devenit iute un loc mai vestit decât se așteptase Tomoko, vizitat de foarte multă lume. Grădina-i atrăgea irezistibil, simțind emoția inefabilă stârnită de frumusețea florilor și farmecul lor efemer.

— Ce boluri încântătoare! se minunau ei.

Îi interesau nu doar florile, ci și vesela de la Hana-ya, salvată de bombardamente, în adăpost.

În perioada plină de restricții, cu bani se puteau procura cu ușurință cantități mari de carne, orez și zahăr. Chiar mai ușor decât în timpul războiului. Numai că în majoritatea localurilor atât personalul, cât și clienții nu se sinchiseau de calitatea serviciilor ori de banalitatea veselei. Boluri și capace desperecheate... farfurii diferite așezate pe aceeași masă, chiar dacă serveau unui grup de cinci persoane... Nimeni nu mai observa detaliile... iar afacerea prospera în funcție de cantitatea de *tempura*[1] din farfurie sau de grosimea bucății de carne. Însă persoanele mai rafinate, obișnuite cu stilul de viață de dinainte de război, cu gusturi fine, disprețuiau asemenea servicii. Erau clienții pretențioși, care se îndreptau cu toată inima spre localul lui Tomoko. Nu ea își alegea clientela, ci clientela o alegea pe ea.

Pornind de la o baracă de lemn, Hana-no-ya, nici măcar o treime din cât fusese Hana-ya, avea o arhitectură mult mai simplă. Construcția, mobila, mesele erau doar o biată imitație a ceea ce fusese Hana-ya, de lui Tomoko îi venea uneori să ofteze din toți rărunchii, însă gustul mâncării servite nu se deosebea cu nimic de al bucatelor de odinioară. Tăblița de la intrare anunța acum un restaurant, așa că Tomoko angajase un bucătar vârstnic, mai priceput și mai talentat decât cel de la Hana-ya, care se încăpățâna să gătească la fel ca pe vremuri. Se felicita pentru alegerea făcută. Clienții erau încântați – mâncare delicioasă și o grădină superbă!

Tomoko și-a inaugurat micul restaurant japonez cu numai două saloane la un an după terminarea războiului. În fiecare dimineață pornea cu noaptea-n cap, când se deschidea piața de pește, ca să-și aleagă singură marfa. Uneori, când mai întâlnea foști clienți, îi saluta și-i întreba de sănătate. Bucătarul cel plin de idei o însoțea întotdeauna. De fapt, ei doi țineau tot restaurantul. În ciuda spațiului restrâns, Tomoko n-avea răgaz, obligată să fie patroană, slujnică și portar totodată. Marile dificultăți veneau însă de la rolul de casieră. Ea nu se ocupase de încasarea banilor nici pe vremea când fusese gheișă, nici la Hana-ya. Când se mai întâmpla ca un client vechi să o roage discret să-i regleze

1 Pește și legume tăvălite printr-o făină specială și prăjite în ulei.

contul la sfârşit de lună, nu ştia să-l refuze şi-l conducea politicoasă până la ieşire. Abia mai târziu îşi dădea seama că nu avea bani pentru proviziile din ziua următoare. Însă niciodată nu se confruntase cu dificultăţi financiare atât de mari ca în zilele când conturile fuseseră îngheţate, iar cursul de schimb al yenului fluctua.

Cartierul Shinbashi fusese complet distrus de bombardament, dar o parte din Akasaka scăpase neatinsă, aşa că lumea florilor şi sălciilor a început să prospere din nou. Gorōmaru de la Tsukawa-ya îi sugerase în repetate rânduri să revină acolo ca gheişă.

— Hai, vino să munceşti la noi! Chiar şi eu, la vârsta mea, sunt încă solicitată la serate. Dacă te-ai machia puţin, ai arăta foarte tânără... Ai practicat stilul *kiyomoto* şi în timpul războiului, nu-i aşa? Hai, vino! Ar trebui să-ţi reiei meseria de gheişă... Nu se ştie care va fi soarta negoţului în vremurile astea tulburi. Nu vrei să lucrezi iarăşi pentru noi? Eu zic să te mai gândeşti.

Tomoko fusese o clipă tentată să cedeze, dar nu mai voia să fie gheişă şi îşi dorea din tot sufletul să se descurce singură.

„Bine că am terenul ăsta şi că mi-am salvat vesela! Am pornit de la atât de puţin şi tot am reuşit să deschid restaurantul", îşi zicea ea în sinea ei ori de câte ori avea prilejul. „Nimeni nu m-a ajutat de data asta să renasc din cenuşă... Datorez totul terenului şi bolurilor."

Contele Kōnami nu era lângă ea. Nici Sōichi Nozawa. Pentru prima oară în viaţa ei se descurcase de una singură – împrumutase bani, pornise afacerea, nu se dăduse în lături să-şi servească şi clienţii. Reuşise fără ajutorul nimănui! Între timp, trăsăturile i se schimbaseră uimitor. Pomeţii obrajilor i se mai împliniseră, dar i se adânciseră cearcănele. Umerii căpătaseră o rotunjime ciudată, iar degetele de la mâini, pulsând noaptea de durere, la lumina zilei arătau strâmbe. Gorōmaru mai trecea din când în când să vadă ce mai face sau să-i aducă clienţi, dar încetase să-i mai propună să revină la fostul local. Dacă s-ar fi întors la vechea ei meserie şi ar fi cântat la *shamisen*, şi-ar fi păstrat cu siguranţă frumuseţea şi graţia chiar şi la cei patruzeci de ani ai săi. Dar grijile de zi cu zi ale restaurantului îi înăspriseră trăsăturile.

Nu avea vreme nici măcar să-şi cerceteze chipul. Hana-no-ya rămânea în picioare numai pentru că Tomoko nu-şi îngăduia o clipă de răgaz, la fel ca titirezul care cade dacă nu se mai învârte. Cum au sporit veniturile, a şi extins restaurantul; numărul clienţilor a crescut, aşa că a angajat slujnice; mânuia banii cu pricepere şi banii se-nvârteau şi erau la cheremul ei.

La prânz se serveau bucate frugale, iar seara, bucătărie tradiţională japoneză. Clienţii veneau şi plecau necontenit, se perindau asemenea florilor din grădină, altele de la un anotimp la altul. Tomoko nu avea timp nici să doarmă. Se îngrijea de ţinută doar cât să placă oaspeţilor. Se ocupa de toate: făcea curăţenie, mergea la cumpărături, spăla rufe, servea clienţii, iar slujnicele nou angajate o imitau şi se achitau cu plăcere de îndatoriri. Lucraseră ca servitoare la Hana-ya, aşa că veniseră s-o roage să le reangajeze, şi Tomoko acceptase bucuroasă. Restaurantul se tot extindea. Chiar înainte de modernizarea vechiului cartier Shinbashi, Hana-no-ya devenise unul dintre cele mai renumite restaurante din Tōkyō, un restaurant de lux ce-şi propunea să angajeze în curând şi gheişe.

Dobândindu-şi renumele printre clienţi, au aflat de el şi negustorii din cartier, care au priceput că Hana-no-ya cumpără produse de lux. Puţin câte puţin, Tomoko n-a mai trebuit să alerge la cumpărături, pentru că veneau ei să-şi ofere marfa. Grădinarii apăreau zi de zi fără ca ea să-i cheme; negustorul de mătăsuri de pe vremuri o vizita cu braţele încărcate de cupoane.

— Nu ne-am văzut de multă vreme, doamnă. Mă bucur că sunteţi sănătoasă.

— Domnule Matsu-ya, am auzit că v-a ars magazinul. Chiar mă gândeam la dumneavoastră...

— Da, a fost îngrozitor. A ars până şi depozitul şi n-am mai putut salva nimic. Dar Tōkyō s-a refăcut repede, la fel ca şi după cutremur. Văd că vă merge afacerea... Felicitările mele! E într-adevăr un restaurant grozav, demn de patroana de la Hana-ya.

Tot scuzându-se că n-a mai dat nici un semn de viaţă, a desfăcut balotul cu mătăsuri.

— Le-aţi recuperat după incendiu?

— Nici vorbă! Cum să vă aduc țesături ce se purtau înainte de război? Am mers eu însumi la Shiozawa ca să le procur. Am venit să vi le prezint în exclusivitate.

— Arătați-mi-le!

Chiar dacă nu mai punea mare preț pe îmbrăcăminte, Tomoko n-a putut rămâne indiferentă văzând minunățiile aduse de negustorul de mătăsuri. Abia a întins mâna să pipăie materialul, că el a și apucat un capăt al cuponului și l-a desfăcut într-o clipită.

— Ce imprimeu ciudat!

— Albastrul închis s-a demodat, a dispărut din țesături. Acum se poartă culoarea verde. Modelul acesta abia a apărut și prețul o să-i crească... Nu se găsește pe toate drumurile.

În pofida prețurilor piperate, Tomoko nu trebuia să se abțină dacă-și dorea ceva, toată lumea știind că îi merge bine. În vremurile acelea de restriște, un restaurant era o afacere sigură și aducea bani buni.

Admirând țesătura cu picățele albe pe fond verde, Tomoko tăcea, bucurându-se de senzația dată de materialul plăcut la pipăit, deși se spunea că la mătasea de Shiozawa se folosește un fir mai rezistent și încrețit, ca și la cea de Yūki. Imprimeul sofisticat era cu siguranță la modă. Înainte de război, în lumea florilor și sălciilor, doar slujnicele purtaseră astfel de chimonouri. Făcând parte din tagma rafinată a gheișelor, Tomoko n-ar fi purtat în ruptul capului așa ceva, dar acum mătasea groasă i se părea foarte potrivită pentru patroana restaurantului Hana-no-ya, cu degetele strâmbe de atâta muncă.

— Ăsta... ăsta și ăsta! Nu aveți ceva mai simplu și pentru slujnice? Aș vrea cam șapte bucăți.

Uimit de priceperea cu care clienta își alegea cupoane peste cupoane, negustorul intuia că dezinvoltura îi vine de la prosperitatea restaurantului. I-a mulțumit cu inima plină de bucurie, plecând capul de câteva ori în semn de respect.

— Bineînțeles. Doriți să vi le croim pe măsură? Știți, materialului mai plin i s-ar potrivi o dublură elegantă. Ce ziceți?

— Mă las pe mâna dumneavoastră. Aș dori să mi le faceți repejor.

— Firește, cât se poate de repede.

Negustorul nu se mai dădea dus. A tot lăudat grădina cât s-a priceput de bine, și-a exprimat admirația față de afacerea pornită fără ajutorul cuiva și apoi a atacat subiectul ce-l rodea:

— Ce mai face doamna?

— Cine, mama? Cred că bine. N-am mai primit vești de la ea.

— Este tot la Ōsaka?

— Da. La incendiu a fost cu mine, numai că a plecat după aceea. Nu mai voia să trăiască în nesuferitul ăla de adăpost antiaerian.

Tomoko a intuit că încerca s-o tragă de limbă, o provoca și parcă aștepta s-o audă plângându-se de mamă, dar ea s-a abținut de la alte comentarii.

Chiar când Tomoko lua decizia să pună pe picioare Hana-no-ya de una singură, Ikuyo ținea la piept scrisoarea primită de la Hachirō Kuwata, ce o lăsase fără vești multă vreme. După ce plecase cu el, nici că-i mai păsase de Tomoko! Trecuseră trei ani de-atunci. Își amintea câte emoții o răvășiseră în ziua aceea, de parcă ar fi fost ieri – înfruntase indiferența surorii vitrege și a cumnatului care-i sugeraseră s-o lase pe Ikuyo să se descurce singură, se hotărâse s-o țină pe Ikuyo cu ea… dar tocmai atunci mama alesese să fugă de greutățile vieții oferite de fiică.

Hachirō Kuwata se înființase la poarta adăpostului antiaerian la nici o săptămână de la sosirea scrisorii. Purta uniformă și moletiere.

— Stăpână! Nici nu-mi vine să cred că stați aici…

A luat-o pe Ikuyo și l-a podidit plânsul. Lacrimile i se rostogoleau pe obrajii scofâlciți, dar Ikuyo s-a năpustit asupra lui fără să-l salute măcar:

— Păi stau aici pentru că nu te-ai învrednicit să vii mai repede după mine.

Hachirō a făcut câteva plecăciuni, cerându-și iertare:

— Stăpână! N-am nici o scuză că am întârziat… Când am aflat că sunteți bine, mi-au dat lacrimile de fericire. Tare mă bucur că ați supraviețuit nenorocirilor. Nici în Ōsaka nu se mai

trăiește ca înainte de război, dar cel puțin nu mi-a ars casa. Vă rog să vă întoarceți la mine.

Conversația celor doi avea izul de altădată, reînviind relația stăpână-servitor – femeia de șaizeci de ani, se purta ca o castelană de șaisprezece cu Hachirō. De tot râsul! Hachirō îmbătrânise și mai mult de la înfrângerea Japoniei și părea mai în vârstă decât Ikuyo. Fața, felul de a vorbi, atitudinea... toate trădau trecerea anilor peste el. Nu mai recunoșteai nimic din tânărul slujitor de altădată. Tomoko și-a amintit ce-i spusese mama odată: „Bărbatul ăla al meu nu-i bun de nimic!"

— Casa mea e prea modestă pentru dumneavoastră, tânără stăpână, dar, dacă vă face plăcere, puteți veni să locuiți cu noi la Ōsaka până se mai liniștesc apele în Tōkyō.

Lui Ikuyo nu-i mai păsa de Tomoko, însă Hachirō încerca măcar s-o invite, politicos, cu ei.

— Mulțumesc. Sper să mă descurc singură.

A pronunțat mai apăsat cuvântul „singură" și a făcut-o intenționat.

— Grăbiți-vă să plecați... chiar azi. Cum să dormiți în beciul ăsta?

De când primise scrisoarea, inima mamei se mutase deja sub acoperișul din Ōsaka.

Nu avusese de gând să facă vreo aluzie răutăcioasă, dar în spatele cuvintelor se deslușea ranchiuna.

Bărbatul arătând mai în vârstă decât era și femeia bătrână cu aer tineresc au plecat ținându-se de mână, ca doi îndrăgostiți dintr-o melodramă ieftină. Tomoko i-a petrecut cu privirea din pragul adăpostului.

— Mamă!

Când Ikuyo s-a întors, Tomoko i-a trântit-o în față:

— Cere să fii înmormântată lângă Hachiran. E un soț foarte devotat!

Dacă i-ar fi trecut prin minte cuvinte mai aspre, n-ar fi ezitat să le rostească, însă a fost cea mai usturătoare ironie ce i-a venit la îndemână. Doar așa o putea răni, refuzându-i categoric ultima dorință – să-și afle odihna veșnică alături de primul ei soț.

Ikuyo s-a încruntat și a pălit, dar și-a revenit în câteva clipe. S-a întors spre soțul ei și au pornit amândoi cu pași hotărâți, ca o pereche formată dintr-un soldat american însoțit de-o domnișoară. Se țineau de mână în cel mai firesc mod posibil, poate și pentru că știau că Tomoko îi urmărește cu privirea. Nici ea nu-și putea explica de ce a cuprins-o o ură fără margini văzându-i cum se depărtează.

Și-a adus apoi aminte, cu o strângere de inimă, prin câte greutăți trecuse înainte să deschidă restaurantul cu cele două săli, precum și de gustul amar încercat îndată ce a pornit afacerea. Nu mai primise de la mama ei nici o veste, cu excepția unei felicitări de Anul Nou trimisă de Hachirō, în care-i scria să stea liniștită pentru că Ikuyo se simțea bine la Ōsaka. La greu, mama nu îi fusese alături, și asta o scotea din sărite, o împingea să muncească și mai înverșunat. Nu doar mama lipsea de lângă ea când o năpădeau greutățile, ci și sora vitregă. Yasuko dispăruse de când soțul ei câștiga bine. Cele două femei frumoase cu bărbie scurtă se asemănau întru totul, și la chip, și la fire. Lui Tomoko, atât de diferită de cele două, nu-i rămânea decât furia.

Totuși, anii grei trecuseră ca un vis, și nu mai avusese timp să se gândească la mama ei. Prinsese pasiunea florilor și le dădea neîncetat instrucțiuni grădinarilor. Abia de puțină vreme găsise răgaz să le contemple frumusețea, iar azi, și starea de spirit potrivită ca să evoce trecutul în discuția purtată cu negustorul de mătăsuri pe care-l întâlnise deseori odinioară. Însă trecutul rămânea trecut, nu avea să mai revină vreodată!

Domnul Matsu-ya cunoștea prea bine relațiile stranii dintre mamă și fiică. Dacă a întrebat de Ikuyo oarecum insistent, și totuși prudent, a făcut-o pur și simplu din interes. Îl preocupa negoțul și-atât.

— Mama dumneavoastră a arătat întotdeauna tânără... o persoană cum rar întâlnești... Nu s-a schimbat, nu-i așa?

— Nu știu. N-am mai primit vești de la ea de trei ani.

— Ce păcat! Și eu care speram că e la Tōkyō!

— De ce să fie aici?

— Pentru că restaurantul merge grozav!

— Mama are un soţ care se ocupă de ea, un ceasornicar din Ōsaka. Nu vă amintiţi că s-au căsătorit cu acte în regulă? N-are nici un motiv să locuiască la mine.

— Da, aşa e. Adevărul este că i-am adus şi dumneaei nişte mătăsuri care i-ar fi făcut plăcere. Sunt foarte fine.

Nici n-a apucat să-şi termine bine vorba, că a şi etalat în faţa ei un cupon de trei metri – o mătase mai elegantă decât cea aleasă de Tomoko, cu un imprimeu mai delicat, de un verde sobru.

— Verde pentru mama? E prea bătător la ochi! Mama are peste şaizeci de ani.

— Nu aveţi dreptate. Mama dumneavoastră a arătat întotdeauna cu cel puţin cincisprezece ani mai puţin şi culoarea asta i s-ar potrivi de minune.

— Înseamnă că mie nu-mi vine bine verdele pentru că am ten închis.

— Glumiţi! Nu mă aşteptam să mă luaţi peste picior. Mă onoraţi cu încrederea de ani buni şi nu mi-aş permite vreodată să vă înşel aşteptările, să vă ofer ceva ce nu vi se potriveşte.

— Mamei îi plăceau culorile mai aprinse şi nici nu se dădea în vânt după crep satin.

— Dar e la modă, doamnă patroană! Moda de *după* război. Azi nu mai poartă nimeni mătase subţire, vă garantez!

— Ce bine că am apucat şi *după*!

— Mamei dumneavoastră i-au plăcut întotdeauna noutăţile, aşa că i-am adus câte ceva, sperând să mă felicite pentru alegerea făcută.

Tomoko a înţeles, în sfârşit, intenţiile negustorului care-şi exprima regretul la nesfârşit. Treceau printr-o perioadă grea, nimeni acum nu-şi permitea să cumpere îmbrăcăminte doar pentru că-i plăcea culoarea sau ţesătura. Negustorul abil căuta, cu sugestii şi insinuări, s-o convingă pe Tomoko să-i dăruiască mamei sale măcar un cupon, în semn de pietate filială.

Tot mai agasată de insistenţele negustorului, ca şi de nepăsarea mamei care nu mai dăduse nici un semn de viaţă de când

părăsise adăpostul, Tomoko a sfârșit prin a-l cumpăra. După plecarea negustorului s-a înfuriat cumplit văzându-l alături de cupoanele ei, așa că a chemat o slujnică liberă în momentul acela și a rugat-o să-l trimită de la oficiul poștal Kyōbashi, după ce l-a împachetat grijulie ea însăși și a scris numele destinatarului pe colet: „Doamnei Ikuyo Kuwata". Slujnica s-a mirat că îi cere așa ceva, obișnuită cu discreția patroanei în treburile personale.

Când i-a înmânat restul, Tomoko se mai calmase, spunându-și că putea măcar o dată să-i facă mamei un cadou. Cei din jur ar fi interpretat gestul drept darul unei fiice iubitoare, însă ea simțea cum îi fierbe ura în suflet. A încercat în repetate rânduri să se consoleze cu ideea că Ikuyo este totuși mama ei, dar asta nu-i servea la nimic.

Ca să-și schimbe starea de spirit, a pus mâna pe ziarul lăsat deoparte pe la prânz. Pe unica filă a cotidianului ședea scris, cu litere groase, un anunț al misiunii terestre americane. Altădată, Tomoko nu și-ar fi pierdut timpul cu ziarele, dar în vremurile acelea tulburi, când prețurile produselor tot urcau, s-a apucat să le citească atentă, căutând cu înfrigurare cuvântul „inflație" și tot ce avea legătură cu asta. În timp ce privea titlul „Despăgubiri în valoare de 660 de milioane de yeni", se gândea ce părere ar avea Sōichi Nozawa dacă ar trăi. Astfel a ajuns la articolul din ultima coloană: „Controlul inflației".

Se impune cu necesitate reducerea inflației în cazul în care se urmărește dezvoltarea comerțului exterior și creșterea producției. Următoarele șase măsuri sunt de importanță vitală. În primul rând, guvernul japonez trebuie să-și echilibreze bugetul cât mai repede posibil. În al doilea rând, pentru realizarea acestui deziderat, se cere calcularea cheltuielilor Trezoreriei Naționale. În al treilea rând, comandantul suprem al armatei americane trebuie să continue fără greș eforturile de scădere a cheltuielilor aferente armatei de ocupație în Japonia...

I-a atras atenția titlul unui articol mic, imediat sub cel pe care-l citea, și i s-a tăiat răsuflarea. Ziarul a început să foșnească pentru că mâinile îi tremurau îngrozitor.

Colonelul Fumitake Ezaki condamnat la moarte prin spânzurare.

Tomoko puse ziarul pe *tatami* şi-l fixă cu mâinile ca să nu-l mai mişte.

Pe data de 12 luna curentă Tribunalul din Yokohama a condamnat patru persoane implicate în uciderea echipajului unui B-29 în cartierul xx din Tōkyō, după cum urmează:

Colonelul Fumitake Ezaki de la garnizoana cartierului xx, regimentul xx al sectorului oriental – moarte prin spânzurare;

Colonelul Sadao Kawamoto, aparţinând aceluiaşi regiment – idem;

Şeful de batalion Tomio Harada, din acelaşi regiment – închisoare pe viaţă;

Sergent-major Saburō Sonoi – doi ani de muncă silnică.

Articolaşul îi ardea privirile, iar cuvintele „moarte prin spânzurare" şi „Fumitake Ezaki" păreau uriaşe. Fumitake Ezaki. De câtă vreme nu-i mai răsărise în minte numele! Îi reînvia amintiri dulci-dureroase din tinereţe, acum asociate cu teribilele cuvinte „moarte prin spânzurare", care parcă emanau un fum negru şi înecăcios. Imaginile îndepărtate se adunau în ea, fumegau şi se risipeau. S-a ridicat, mânată subit de dorinţa de a pleca la Yokohama şi a început să-şi desfacă *obi*-ul ca să se schimbe, când şi-a dat seama că procesul se terminase cu o zi în urmă. Poate că Ezaki fusese deja executat. N-avea nici cea mai mică idee ce interval trecea între pronunţarea unei sentinţe şi executarea ei şi nici cum se derulau procesele criminalilor de război. Mai ştia câte ceva pentru că tot citise prin ziare despre procesul generalului Hideki Tōjō, încadrat la crime de război categoria A – considerate cele mai grave. Procesul generalului iscase mare vâlvă, dar n-o interesaseră crimele de război din categoriile B şi C. Aflând nu demult despre eliberarea câtorva personalităţi acuzate de americani de crime de război, îşi tot spunea că se va pune capăt acestui gen de procese. O preocupase oarecum subiectul pentru că printre acuzaţi se numărau şi câţiva dintre foştii ei clienţi de pe vremea când lucra în Akasaka. Ce ironie a sorţii! La doar câteva zile după

aceea văzuse numele fostului iubit pe lista condamnaților la moarte. Cuvântul „spânzurare" răsuna sinistru și Tomoko și-a dus fără voie mâna la gât. Nu și-a retras-o nici după ce și-a dat seama de sensul gestului.

— Cum poți întâlni criminali de război din categoriile B și C? își întrebă ea niște clienți în aceeași seară.

Văzând-o mai palidă ca niciodată, nu s-au încumetat să-i ceară amănunte. Tensiunea perceptibilă care însoțise întrebarea i-a făcut s-o privească în tăcere.

A doua zi dimineață, Tomoko a plecat de la Hana-no-ya foarte devreme, îndreptându-se spre biroul de demobilizări din Ichigaya.

Ce mult se schimbase cartierul Ichigaya! Când îl cunoscuse pe Ezaki, el era elev la școala de ofițeri ai armatei terestre. Cu câțiva ani înainte de începerea războiului, statul-major al armatei fusese transferat în Ichigaya. Acolo, în marea sală de conferințe, se ținuseră ceremoniile de absolvire, iar ofițerii din generația lui Ezaki primiseră țigări și daruri chiar din mâna Împăratului. După înfrângerea Japoniei, sub ocupație americană, în aceeași sală se țineau procesele celor mai mari criminali de război, cei din categoria A.

Secția de anchete judiciare a biroului de demobilizări, Ministerul Apărării. Lui Tomoko i-a luat ceva timp până s-a dumirit că acolo se judecau crimele de război. A trecut de intrarea principală păzită de soldați americani, a străbătut culoarul, s-a întors din drum întrebând în dreapta și-n stânga, și apoi s-a îndreptat spre intrarea din spate, ajungând într-o clădire mai mică, unde se afla secția de anchete judiciare a biroului de demobilizări. Era chiar fostul grajd al școlii militare, unde caii se bucuraseră pe vremuri de o îngrijire extraordinară. Cel mai grozav grajd din țară transformat în birouri! În fața vechii clădiri se înălța alta, modernizată de armata americană, iar atmosfera de acolo sugera limpede înfrângerea Japoniei.

Tomoko stătea încordată în fața domnului Murata, funcționar, care își ștergea nervos sudoarea de pe gât.

— Aș dori să-l văd neapărat pe domnul Fumitake Ezaki, despre a cărui condamnare am aflat din ziar.

— Ezaki... Ezaki... Colonelul Ezaki?

— Da.

Funcționarul Murata a dispărut într-o încăpere alăturată și s-a întors cu un dosar gros. Afară, nori grei prevesteau începerea sezonului ploios, însă în fostul grajd cu plafon jos stăruia o căldură sufocantă. Oamenii se împiedicau unii de alții în biroul cel mic și atunci Tomoko și-a dat seama că și alții solicitau întâlniri cu criminali de război. Toți erau palizi la față, îmbrăcați modest, foarte obosiți, dar fiecare încerca cu disperare să vadă pentru ultima oară o ființă dragă, condamnată la moarte.

— Procesul a avut loc pe data de 12 și familia a fost informată.

— N-am văzut decât ieri anunțul din ziar. Domnul Ezaki mai trăiește?

— Sentințele nu se execută imediat după pronunțare, spuse domnul Murata privind-o în ochi. În ultima vreme trece cam un an până la aprobare.

— Aproba...?

— Adică până la executarea sentinței.

— Între timp se poate face apel?

— Nu, imposibil! Autoritățile americane iau toate deciziile, japonezii n-au drept la recurs.

— A, da? Aș putea să-l văd?

— Faceți parte din familie?

Tomoko nu se așteptase la o asemenea întrebare. Cu gândul la spânzurare, și-a dus iarăși mâna la gât ca să-și șteargă sudoarea ce-i curgea șiroaie.

— Nu, e un prieten vechi.

— Înțeleg.

Funcționarul Murata a început să-i explice cum stau lucrurile, cu tact și înțelegere.

— Criminalii de război de la Sugano și cei în așteptarea proceselor au dreptul la o singură vizită pe lună. Și atunci pot veni doar cinci persoane din familie.

— O dată pe lună?

— În cazul colonelului Ezaki...

Murata a deschis dosarul și a studiat nota privind drepturile acestuia la vizite.

— Da, în afara soției, mai sunt trei copii și tatăl condamnatului... Se prezintă întotdeauna toți cinci.

— Un copil e socotit ca și un adult?

— Da.

— Aș putea să mă alătur și eu grupului lor?

— Imposibil. Nu avem dreptul să depășim numărul de cinci persoane.

Tomoko era disperată.

— Există altă cale de a-l întâlni?

— Îmi pare rău, dar nu se poate... Doar dacă vă înțelegeți cu familia să luați locul vreunui membru. Noi nu putem face nimic. Măsurile astea sunt complet stupide!

Din vocea funcționarului se deslușea o indignare înăbușită multă vreme.

— Domnul Ezaki a ucis soldați americani... piloți de pe B-29?

— N-am de unde să știu. Un comandant de regiment nu acționează practic de unul singur, dar el dă ordine și, din nefericire, poartă răspunderea pentru actele comise de regimentul său.

— Mi se pare cumplit de nedrept să fii spânzurat pentru o crimă pe care n-ai comis-o. Nu e îngrozitor? Iar japonezii nu pot face nimic pentru a împiedica...

Tomoko a izbucnit în plâns. Nu era singura care plângea în biroul acela. Funcționarul Murata părea obișnuit cu asemenea scene. Cel puțin aparent, pentru el conta mai mult înfrângerea Japoniei, așa că nu s-a apucat s-o consoleze pe Tomoko.

— Domnule Murata, vă rog mult să mă ajutați... Vreau neapărat să-l văd pe domnul Ezaki.

— Ce legătură aveți cu colonelul Ezaki?

Funcționarul nu repeta întrebarea cu rea intenție. Părea la curent cu legăturile complexe dintre ființele umane și insista să afle dacă e vorba de o relație de dragoste, chiar dacă neoficializată, numai și numai ca să încerce s-o ajute.

— E un vechi... prieten de pe vremuri... ne întâlneam. Vă rog mult...

— Am să vă dau adresa familiei. În timpul războiului, s-au mutat la țară, în prefectura Akita. Dar s-ar putea să fie prin Tōkyō acum. Încă nu s-a fixat data la care li se permite să-l vadă, însă, fiind prima vizită după proces, vor veni negreșit cu toții. Vreți să vă anunț când vine familia?

— Păi...

Tomoko era gata-gata să spună că i se părea o chestiune delicată, dar s-a oprit la timp. N-avea cum să-i explice funcționarului de ce nu voia să se întâlnească cu familia lui Ezaki.

— Vă putem înscrie pe lista membrilor de familie, iar dacă unul dintre ei lipsește, îi luați locul. Vă anunțăm din timp dacă va fi cazul.

Membru de familie... Tomoko ridică privirile. Lacrimile i se prelingeau pe obraji nestânjenite.

— Vă mulțumesc mult... Vă rog să mă ajutați... Atunci... când l-aș putea vedea?

Emoționată la culme, Tomoko părea să fi și uitat explicațiile funcționarului.

— Noi doar întocmim lista cu numele solicitanților și o înaintăm autorităților americane care dețin controlul închisorii din Sugamo. Ei ne indică ziua fixată pentru vizită.

— Cam când va fi?

— N-am de unde să știu.

Funcționarul Murata, probabil fost soldat, și-a reluat îndată treburile sale pur administrative.

— Numele și adresa dumneavoastră?

— Tomoko Sunaga, răspunse ea, indicându-i și ideogramele ce-i compuneau numele, una dintre ele semnificând „etern".

Se întreba și ea dacă avea să trăiască mult, după cum predestina ideograma. I se părea ciudat că-i treceau asemenea gânduri prin cap exact când solicita să-l vadă pe cel condamnat la moarte.

Funcționarul Murata a notat numele și adresa ei și apoi a închis dosarul.

— Vă anunț de îndată ce se ivește ocazia.

Ajungând afară, a zărit în fața grajdului un teren proaspăt defrișat unde, ici-colo, lujeri verzi de dovleci se târau ca niște reptile. Nesinchisindu-se de ploaia trecătoare, Tomoko a rămas o vreme țintuită locului.

Dacă se gândea bine, nu-l mai întâlnise de vreo douăzeci de ani. O părăsise fără să-i arunce măcar o privire... pentru a se căsători cu o femeie de condiție bună. Și nu-și manifestase niciodată regretul. De ce simțea nevoia arzătoare să-l reîntâlnească pe Fumitake Ezaki? Bărbatul cu care ar fi vrut să se căsătorească și pentru care renunțase la meseria de gheișă... De aceea înălțase Hana Tsukawa... apoi venise cataclismul... a deschis Hana-ya în Tsukiji... De ce ținea neapărat să-l zărească măcar o clipă pe acela care a părăsit-o, călcând în picioare visurile ei frumoase? Primise o singură veste despre el în ultimii douăzeci de ani – a căsătoriei, iar în timpul războiului nu știuse nici măcar dacă mai e sau nu în Japonia. Până acum ea nu ținuse să-l vadă, nostalgia n-o chinuise deloc. Bărbatul pe care aproape că-l uitase... și despre care aflase din ziar...

Ajunsă acasă gândurile au copleșit-o... stăruind zile în șir.

Aflase că Fumitake Ezaki trăiește, dar și că e condamnat la moarte. Dacă după război ar fi dus o viață liniștită de familie, n-ar fi încercat niciodată să ia legătura cu el. Nu i-ar fi venit o asemenea idee. O obseda condamnarea nedreaptă pentru crime de război? Și faptul că fusese izolat de familie... că i s-a interzis orice contact cu lumea de afară? De ce se încăpățâna să-l vadă? Și, dacă-l vedea, ce avea să-i spună? Nici ea nu știa. Voia să-l întâlnească pe Ezaki și-atât. Fără un scop anume. Nu-și dorea decât să-l întâlnească.

Pe la mijlocul lunii mai, Tomoko atinsese culmea exasperării, căci de la biroul de demobilizări nu venea nici o veste. Florile albe ale hortensiilor au năpădit grădina... Irișii înfloriseră și ei grăbiți, parcă înainte de vreme, florile albe și mari ale călinilor înmiresmau totul în jur, grozamele înfloreau și se scuturau. Florile albe împânziseră toată grădină și, văzându-le, Tomoko tremura de neliniște. Culoarea albă a doliului stăruia în mintea ei.

În noaptea aceea a visat flori albe deschise. Tomoko muncea mult și noaptea dormea de obicei profund, fără să viseze măcar, însă de când începuse să se gândească iarăși la Ezaki, se mai trezea zâmbind.

„La patruzeci și șase de ani... să visez așa ceva!"

Ezaki din vis semăna cu tânărul din vremea când s-au despărțit, dar Tomoko din vis, care-l îmbrățișa, era ba tânără, ba ca acum. Surâdea în somn din pricina diferenței de vârstă, știind prea bine că e doar vis. De data aceasta, după ce s-a trezit, i-a venit clar în minte imaginea florilor albe din incinta templului șintoist unde se plimbaseră împreună. Tomoko însăși descoperea uimită câte amintiri din trecut i-au reînviat în vis. O nedumereau totodată motivul și momentul în care Yasukuni devenise „templul închinat memoriei victimelor de război".

„La peste patruzeci și cinci de ani... un asemenea vis!"

Tomoko se tot dojenea singură, simțind o înțepătură de parcă o săgeată i-ar fi străpuns pieptul. Nu cumva la vârsta asta se căsătorise mama ei cu Hachirō Kuwata?... A treia ei nuntă... O ajutase să-și pregătească trusoul, disprețuind-o totodată că se căsătorea la o vârstă atât de înaintată. Nu era ea acum chiar mai bătrână decât mama ei la momentul căsătoriei?

Simțea că și-a pierdut feminitatea odată cu trecerea anilor. Oare i se aprinseseră iarăși călcâiele după Ezaki pentru că-și dorea un bărbat lângă ea?

„Nuuu... imposibil!" își răspunse singură. „Ezaki își așteaptă executarea sentinței. Nu e liber. E mai departe de mine și decât atunci când trăia împreună cu soția și copiii. Îmi este greu și să-l zăresc, darămite să-l simt din nou în brațele mele... Nu de asta îmi doresc din tot sufletul să-l revăd. Atunci, de ce?... De ce?" se tot întreba.

Voia să-l vadă. Nu-și putea nicicum înăbuși dorința fierbinte. Ca să-și mai domolească bătăile inimii, s-a gândit să pornească spre Ichigaya.

„Îl voi implora pe domnul Murata. Luna asta a trecut ca fulgerul. Nici nu mi-am dat seama... Dacă nu mai prind întrevederea

de acum, măcar luna viitoare să mă strecor și eu cumva printre membrii familiei."

Ciudat, însă Tomoko uitase de existența soției lui Ezaki. În timp ce se pregătea de plecare, se întreba cu înfrigurare ce cadou să-i ducă domnului Murata. Se aștepta ca funcționarul nici să nu-l primească, însă era hotărâtă să nu se dea bătută. Avea să-l implore până își atingea ținta.

Capitolul 21

În toamna aceea, Ikuyo a apărut la Hana-no-ya pe neașteptate. Vițele de lespedeza își târau mlădioase prin grădină încărcătura de flori de-un roșu violet, încântând privirile.

— A venit mama dumneavoastră, o anunță o slujnică angajată încă dinainte de război, care de bună seamă o știa pe Ikuyo.

Tomoko a dat din cap, mecanic, fără să reacționeze, preocupată doar de conversația avută cu funcționarul Murata, căci abia se întorsese din Ichigaya. Până să intre în camera ei nu a făcut nici o legătură între vestea primită și sosirea mamei de la Ōsaka.

— Mamă...

Tomoko a rămas țeapănă în ușă câteva clipe înainte de a se simți în stare să rostească cuvântul „mamă". I-a luat ceva timp până să priceapă că era ea în carne și oase. În picioare, cu spatele la grădină, Ikuyo părea o viță de lespedeza. Trecuse de șaizeci de ani, dar purta un chimono îndrăzneț, roșu-violet. Slăbise în cei trei ani de când nu se mai văzuseră și avea acum o siluetă superbă. Auzindu-se strigată, Ikuyo s-a întors. Atunci, Tomoko a observat că pielea ei își păstrase prospețimea dintotdeauna, neatinsă de bătrânețe.

— Câte flori frumoase! spuse ea în loc de salut.

Tomoko s-a apropiat de Ikuyo. Nu avea curajul s-o întrebe de ce a venit, dacă s-a certat iarăși cu Hachirō și cât intenționa să stea, însă nu-i ardea nici să simuleze bucuria revederii. Își plimba absentă privirile peste grădină.

— Taifunul a ajuns și la Tōkyō?

— Nu, a bătut vântul și a plouat tare, dar am scăpat de taifun.

— E plin de flori roșii aici!

— Când plouă mult, tufele de amarilis cresc oricât le-ai tăia. Pe vremuri nu înfloreau în zona asta.

— Ce-s alea? Flori sau fructe? întrebă Ikuyo arătând cu degetul spre partea de jos a călinilor despuiați de frunze.

Erau vițe înalte și rezistente, fiecare având în vârf câte un bulb ce prindea privirea cu nuanța intensă de roșu, altfel decât roșul-violet al lespedezei sau roșul aprins al florii de amarilis.

— A, sunt sorbestrele!

— Sunt flori?

— Da.

— Frumoase!

Lângă sorbestrele se răsfățau minunatele begonii roșii. Unui grădinar îi venise ideea să pună plante cu flori mari de un roșu potolit în preajma sorbestrelelor cu tije lungi și delicate, acoperite de frunzulițe. Privindu-le, Tomoko și-a amintit de una din suratele ei mai mari de altădată, de pe vremea când la Tsukawa-ya era cunoscută ca Bujorel. Fetei îi plăceau begoniile atât de mult, încât se regăseau mai mereu pe chimonourile și brâurile ei. Frunzele răsucite nu erau prea arătoase, semănând cu cele de dovleac, dar begonia evoca pasiunile nefericite din pricina florilor care se plecau trist, ca o povară grea, pe o singură parte a tijei. Cel puțin așa-i șoptise la ureche, fără să afle patroana, o gheișă cu un protector renumit, care nu-și permitea să se îndrăgostească de vreun client. Begoniile i-au deșteptat iar amintiri vechi, astfel că Tomoko s-a întors cu gândul la întrevederea cu funcționarul Murata.

Murata nu mai știa cum să scape de femeia care în ultima jumătate de an îl vizita de cel puțin trei ori pe lună și-i telefona o dată la trei zile. Nu-l lăsa inima s-o repeadă pentru că îi aducea de fiecare dată mâncare de la restaurantul ei, ambalată în cutii elegante. „Pentru dumneavoastră și colegii dumneavoastră", zicea ea. Când alimentele nu se găseau chiar pe toate drumurile, darurile oferite de Tomoko erau așteptate la biroul de demobilizări cu o speranță tainică. Murata își formase o idee despre natura legăturii dintre Tomoko și Fumitake Ezaki, dar povestea nu i se

părea imorală, căci aparținea trecutului îndepărtat, pe când el nu se însurase încă. Încetul cu încetul, i s-a făcut milă de femeie.

În pofida compasiunii, nu și-a permis să scoată un nume de pe lista familiei Ezaki, care venea la Tōkyō lunar, pentru a-l înlocui cu al lui Tomoko. A încercat o dată să-i sugereze bătrânului Ezaki că ar mai fi o persoană doritoare să-l vadă pe fiul său, dar acesta a replicat scurt, fără măcar să întrebe despre cine era vorba:

— Nimeni nu-i este mai apropiat decât familia lui.

Chiar dacă s-ar fi interesat de numele persoanei, bănuind natura relației, Murata nu i l-ar fi dezvăluit în ruptul capului. Poate și de aceea se simțea oarecum stânjenit de vizitele dese ale lui Tomoko.

— Să știți că vă înțeleg foarte bine sentimentele, dar noi nu ne permitem să încălcăm regulamentul, să depășim numărul maxim admis de cinci persoane. Nu vă rămâne altceva decât să așteptați boala unui membru al familiei Ezaki pentru a-i lua locul. Îmi pare sincer rău să gândesc așa despre familia Ezaki. Vă rog să fiți înțelegătoare.

— De jumătate de an îmi spuneți să fiu înțelegătoare! Mi-e tare greu să tot aștept, mai cu seamă că sentința poate fi executată în orice clipă. Vă rog mult… nu vă cer nimic altceva… nu vă mai deranjez niciodată, dar ajutați-mă să-l văd doar o dată!

— Mă tot străduiesc să vă spun că vă voi anunța cu prima ocazie. Dosarul acesta cuprinde toate informațiile, începând cu data primei dumneavoastră vizite – numele, numărul de telefon… Am notat totul, absolut totul.

— Domnule Murata, de șase luni îmi repetați același lucru! zise Tomoko, încruntată, pe un ton de reproș.

— Exact, vă repet același lucru, pentru că noi nu avem nici o putere aici. Nu facem decât să executăm ordinele armatei americane și să transmitem public deciziile, răspunse el pe un ton autoironic.

Vorbele sunau ca și cum indignarea cauzată de presiunea americanilor asupra unui fost militar rămas fără arme s-ar fi transformat în resemnare.

— N-are dreptul să primească scrisori și mâncare... Ce mult i-ar fi plăcut o mâncare de ouă!

— Armata americană interzice orice fel de comunicare între criminalii de război și lumea de afară.

Rostise cuvintele dur, sperând c-o să scape astfel mai repede de ea, dar a continuat pe un ton blând, ca s-o consoleze:

— Deciziile generalului MacArthur nu mai sunt atât de drastice în ultima vreme, iar grațierile sunt mai dese. E posibil să benefecieze și colonelul Ezaki de o asemenea măsură.

— E cumplit și nedrept să condamni la spânzurătoare pe cineva care n-a omorât pe nimeni. Credeți că are șanse să scape?

— Ne dorim asta din suflet, dar n-avem nici un cuvânt de spus în comandamentul american. Mai degrabă am fi putut influența statul-major în cursul războiului!

Domnul Murata avea o fire deschisă, dar, ca de obicei, eforturile sale de-a o liniști sporeau confuzia lui Tomoko. Exista posibilitatea grațierii lui Fumitake Ezaki, dar fără prea mari speranțe. Ce să mai înțeleagă?!

Admirând sorbestrelele și begoniile din grădină, Tomoko a rememorat ultimele șase luni trăite ca sub puterea unei vrăji. Nu se gândise decât la o cale ca să-l revadă pe Ezaki. Lui Tomoko nu-i mai stătea mintea la afaceri, și totuși restaurantul prospera. În ultima vreme, lumea florilor și sălciilor se clătinase, prinsă într-un scandal de corupție din industria electricității, petrecut în cartierul Akasaka. Totuși, la Hana-no-ya domnea o atmosferă senină, căci în localul ei nu se adunau politicieni pentru întâlniri conspirative. Tomoko profita, și zi de zi lua la rând templele șintoiste și budiste din centrul capitalei ca să se roage pentru viața lui Ezaki. O angajată a unui templu șintoist i-a sugerat să se închine în fiecare dimineață, cu fața spre apus, implorând sufletele strămoșilor lui Ezaki să-i ierte. Un preot budist i-a declarat, cu o voce de clopot spart, în timp ce bătea toba, că Ezaki se afla la închisoare din pricina unei pisici prinse cândva din greșeală într-o cursă de șoareci, al cărei suflet se răzbuna acum. I-a sugerat să planteze în grădină un *katsura*, sub care să pună o piatră funerară și să se roage pentru sufletul pisicii, scăpând astfel de blestem.

Altădată, Tomoko ar fi considerat oracolele nişte nerozii, dar acum le accepta orbeşte. De îndată ce se scula, alerga prin casă cu un aer concentrat şi apoi se ruga într-un colţişor. Pe vremea când era gheişă-ucenic, patroana de la Tsukawa-ya o luase o dată cu ea la templul închinat Zeiţei Benten[1] din Kamakura. Atunci i s-a părut extrem de caraghios faptul că lumea spală bancnotele în bazinul de abluţiune al templului în speranţa că ele se vor înmulţi. Reacţia firească pentru un tânăr! După aproape treizeci de ani, îşi pierduse oare minţile? Făcea zilnic turul templelor, de la templul şintoist Kishimōjin[2] din Zōshigaya până la templul budist Myōhō-ji din Horinouchi sau Honmon-ji din Ikegami, şi, indiferent de credinţa sau secta de care aparţineau templele respective, lua cu ea plăcuţe votive care ajunseră să ticsească rafturile încăperii.

În ultimele şase luni se comportase ciudat, de parcă n-ar mai fi fost ea însăşi. A început să reflecteze la toate astea privind begoniile în echilibrul lor delicat, atârnând de o parte sau alta a tijei. „Fumitake Ezaki habar n-are cât mă zbat pentru el", îşi spuse ea brusc. În trecut refuzase să o ia de soţie pe gheişa care-şi dorise asta mai presus de orice... şi acum o să se întâmple la fel... O s-o privească probabil de la distanţă, ignorând cu totul strădania ei.

Obsedată de o asemenea perspectivă şi obosită în urma întrevederii cu funcţionarul Murata, Tomoko s-a prăbuşit, stăpânită de o disperare cruntă.

— Mamă... strigă ea, de parcă îi venea să se agaţe de ea.

Redevenise fără să-şi dea seama fiica de altădată, cerând ajutor mamei.

— Tomo-*chan*...

Ikuyo părea şi ea copleşită de o amărăciune pe care voia să i-o mărturisească fiicei. S-au strigat una pe alta aproape în acelaşi timp. S-au aşezat pe *tatami* şi s-au privit în ochi.

„Mamă, Ezaki e în închisoare. A fost condamnat la moarte pentru crime de război. E la Sugamo. De şase luni merg la biroul

1 Zeiţa Bogăţiei.

2 Templu închinat Zeiţei Naşterilor.

de demobilizări... încerc să-l văd, dar nu reușesc... Spune-mi mamă, ce să fac? Ce să mă fac?"

Cam asta ar fi vrut Tomoko să-i mărturisească mamei sale, dar, apăsată de atâta amărăciune, n-a putut rosti o vorbă.

Ikuyo n-a simțit nimic din suferința fiicei ei, așa că a început să pălăvrăgească vrute și nevrute.

— Tomoko!

Se citise pe chipul ei mirarea și admirația încă de la sosire, amuțind-o câteva clipe. Trebuia să-și vină în fire. Nu putea crede că Tomoko izbutise de una singură să construiască noul restaurant; ba mai mult, în doar trei ani afacerea să-i aducă și prosperitate!

— Am fost atât de fericită când mi-ai trimis la Ōsaka materialul pentru chimono. Știi, acolo n-avem decât un acoperiș deasupra capului. Mâncarea o procuram cu greu, iar în ce privește îmbrăcămintea, am fost nevoită să mă mulțumesc cu hainele croite înainte de război. Îți dai seama cât de bine mi-a picat cadoul tău! Ce frumos din partea ta că te-ai gândit la mine! Că te-ai gândit la mama ta în vremuri atât de tulburi... Atunci mi-am zis că Tomoko este fata mea orice-ar fi, că suntem cu-adevărat rude de sânge. Și brusc m-a apucat un dor nebun de tine... nu mai aveam răbdare! Bineînțeles că Hachirō s-a opus și mi-a atras atenția să nu rămân la Tōkyō, dar eu l-am păcălit și i-am spus că vreau doar să văd ce mai faci și cum îți merge.

— Păcălit?...

— Păi, da. N-am să pot niciodată compara un soț pe care nu-l iubesc cu propriul meu copil, în ale cărui vene curge același sânge. Tomoko, sper că vrei să locuim iar împreună, ca odinioară...

Tomoko a amuțit de uimire, privindu-i năucă bărbia dublă, de altfel deloc dizgrațioasă. Pielea nu mai era atât de întinsă pentru că slăbise. În mod ironic însă, îi da chipului frumos o formă ovală plăcută. Cine ar fi putut-o recunoaște pe curtezana Kokonoe de la Kanō-rō în distinsa doamnă în vârstă, îmbrăcată cu mult gust?!

— Vrei să spui că l-ai părăsit pe Hachirō?

— Cam așa...
— Și el crede că te mai întorci la el?
— A zis că vine după mine, dar l-am sfătuit să nu se deranjeze.
— Adică?
— M-am săturat să trăiesc lângă un străin.
— Străin? Mamă, dar Hachiran e soțul tău!
— Trăim ca doi străini de multă vreme!
Tomoko a renunțat să mai insiste. Înțelegea exact ce voia să spună mama ei, dar tot nu pricepea logica după care doi oameni deveneau străini doar pentru că nu mai aveau relații amoroase. Lui Tomoko, fără experiența căsniciei, i se părea nedemn să reduci relația profundă dintre doi oameni, uniți prin ceremonia căsătoriei, la o simplă legătură trupească.
Față de felul de a gândi al mamei sale, ea vădea o rară noblețe spirituală, încercând să salveze prin orice mijloc viața bărbatului care o părăsise în urmă cu douăzeci de ani. Gândul la Ezaki i-a întețit bătăile inimii.
„În comparație cu viața sordidă a mamei, eu am trăit curat și frumos!"
Cuvintele nerostite nu i le-a dictat orgoliul, ci mai degrabă indignarea provocată de mama ei, în stare să calce în picioare sacralitatea căsătoriei.
Tomoko a continuat să tacă, în vreme ce Ikuyo îi pândea reacția, privind-o cu atenție.
— Ascultă, Tomoko, nu te am decât pe tine. Ești singura mea rudă de sânge... singura pe care mă pot sprijini. Nu mi-a mai rămas nimeni pe lumea asta.
— Ai uitat de Yasuko... Nu sunt singura ta fiică! se răsti Tomoko.
— Yasuko nu are același tată ca tine...
— Și ce dacă? Tu ești cu siguranță mama ei. Du-te la Nakano... le merge bine acum. De ce nu-i rogi să te ia la ei?
— Tomo-*chan*, de ce te porți așa? Au trecut trei ani de când nu ne-am văzut, o rugă Ikuyo.

— Da, trei ani... trei ani în care ai dat bir cu fugiții deoarece n-aveai chef să trăiești într-un beci, trei ani în care nu mi-ai trimis nici măcar o scrisoare. Și mai pretinzi că ești mama mea! N-am de gând să mă mai ocup de tine numai pentru că suntem rude de sânge. Pleacă la Yasuko!

— Dar Yasuko nu e fiica lui Seikichi. Nu simt nimic pentru ea.

— Cum poți să spui așa ceva?!

— Ți-am mai zis că vreau să mă odihnesc în mormântul tatălui tău când voi părăsi lumea asta. Eu sunt mama ta, Tomo-*chan*... Yasuko e doar o străină pentru mine, asta simt.

Pe Tomoko a surprins-o teribil raționamentul mamei sale și atunci și-a amintit că și Yasuko, pe care mama o considera o străină, a venit să plângă tot pe umărul ei la ananghie, spunând și ea că n-are pe nimeni pe lume.

„Atunci, eu și Yasuko ce suntem una pentru alta?"

Tomoko nu mai avea nici timpul, nici energia să se certe cu mama ei. Hana-no-ya mergea bine și, dacă apăreau clienții, trebuia să fie și ea la datorie.

La lăsarea serii, intrarea restaurantului s-a însuflețit brusc. O slujnică a venit să-i anunțe apariția primilor oaspeți. Când Tomoko s-a ridicat, Ikuyo a îngenuncheat cu palmele pe *tatami*, gata parcă s-o rețină, trăgând-o de poalele chimonoului. Gestul teatral a enervat-o și mai tare, dar Tomoko s-a abținut de la orice comentariu și s-a răstit la ea cu dispreț:

— Rămâi! Ce pot să-ți fac?

Scoase din scrin, trântind sertarul nervoasă, un chimono dintr-o mătase groasă și lucioasă de Shiozawa. Imprimeul era încântător – cruciulițe albe pe un fond negru presărat ici și colo cu mănunchiuri roșii ca niște colăcei. Brâul, dintr-o țesătură creponată neobișnuită, îi întregea splendoarea. Le aruncă de-a valma pe *tatami* și începu să se îmbrace.

— Ce minunăție! Și sunt noi! murmură Ikuyo cu invidie, întinzând mâna să le pipăie.

— Nu le-atinge! țipă Tomoko, la capătul răbdării.

— Voiam să te ajut să te-mbraci, răspunse Ikuyo cu o urmă de ranchiună.

Furioasă la culme dar fără să mai rostească o vorbă, Tomoko a desfăcut chimonoul, l-a îmbrăcat, și-a pus *obi*-ul cu gesturi repezite, ieșind din încăpere înainte să-l termine de legat.

După plecarea fiicei, Ikuyo a strâns obiectele abandonate pe jos și le-a împăturit liniștită, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, examinându-le totodată cu cea mai mare atenție. Pielea și părul lui Ikuyo își păstraseră strălucirea din tinerețe, dar anii își spuneau pesemne cuvântul. Altfel cum s-ar fi explicat indiferența în fața fiicei mânioase?

Prezența mamei o irita pe Tomoko tot mai rău. Nu puteau dormi separat, casa fiind mai puțin spațioasă ca Hana-ya. Se împiedica de ea zi și noapte și simțea că n-o mai suportă.

Așa că început să iasă în oraș mai des ca de obicei. Își făcea pelerinajele obișnuite pe la templele din Tōkyō. Se ruga la templele închinate Zeului Suiten din Hamachō, Zeului Konpira din Toranomon, la templul Hikawa din Akasaka. Nu mai pleca de acasă neapărat ca să se roage pentru Fumitake Ezaki, ci pur și simplu ca să umble pe străzi. Acasă nu mai reușea să-și țină firea, iar prezența mamei îi devenise insuportabilă. De cum se scula dimineața, evada.

O lună mai târziu, când floarea de osmanthus dulce a început să înmiresmeze întreaga grădină, Tomoko s-a dus la un preot de la templul Hachiōji. Fiind departe de casă, s-a întors abia după-amiază. La intrare, una din slujnice o aștepta ca s-o anunțe precipitat:

— V-a căutat cineva de la biroul de demobilizări, de mai multe ori. A întrebat de doamna Tomoko Sunaga de la Hana-no-ya și era cât pe-aci să-i răspund că nu există o asemenea persoană, dar mi-am amintit că așa vă chema ca domnișoară. Oricum, de azi dimineață și până acum a sunat de patru sau de cinci ori.

Tomoko a pălit și a țâșnit spre telefon fără să mai aștepte alte explicații.

— Alo! Vă rog cu domnul Murata de la secția de anchete judiciare.

Vocea gravă a lui Murata i-a răsunat imediat în urechi.

— Alo! Doamnă Sunaga, lipsește cineva de pe lista vizitatorilor colonelului Ezaki. Veniți cât puteți de repede. Era cât pe-aci să pierdeți locul. Vă aștept într-o jumătate de oră!

— Am înțeles. Alo... alo!

Murata a închis fără să-i mai lase lui Tomoko răgaz pentru vreo întrebare. Lipsește cineva... Într-o jumătate de oră... Cuvintele îi stăruiau în minte. Când să-și mai schimbe hainele? Și-a aruncat doar un *haori* peste chimono, a apucat din zbor niște *tabi* și un șnur pentru *obi* cu gândul să și le pună pe drum, și a luat-o la goană spre gara Yūrakuchō. Ocazia de a-l vedea pe Ezaki picase parcă din cer.

Când a ajuns alergând la Ichigaya, a zărit un camion staționat în fața biroului de demobilizări. Se suiseră deja vreo douăzeci de persoane în el. Murata, care-și tot scotea ceasul din buzunar, a răsuflat ușurat la apariția ei.

— Repede, repede! Plecăm!

Tomoko a urcat ajutată de șofer și de Murata. Camionul a și pornit în clipa următoare. Pasagerii ședeau tăcuți, zdruncinați de vehiculul în plină viteză pe drumul denivelat. Familiile criminalilor de război nu s-au salutat. Nimeni nu scotea o vorbă. Doar copiii sfâșiau liniștea de mormânt cu țipete ascuțite, când camionul îi zgâlțâia la hârtoape.

Copii... Pesemne că printre ei se aflau și ai lui Ezaki. Tomoko le privea atentă chipurile, încercând să găsească asemănări cu fostul ei iubit, dar în zadar. Pasagerii se-nghesuiseră pe trei scânduri de lemn ce serveau drept banchete. Camionul era atât de plin, încât unii ședeau pe jos. Printre ei se afla și Tomoko, sosită ultima. Hurducăturile neîntrerupte au împiedicat-o să-și schimbe *tabi* și șnurul brâului. Abia-și păstra echilibrul. În plus, o preocupau chipurile celor trei femei de peste treizeci de ani, întrebându-se care dintre ele putea fi soția lui Ezaki.

S-a uitat apoi la bărbații trecuți de șaizeci de ani, cu aer de foști militari. Erau în jur de zece, prin urmare și mai greu de găsit tatăl lui Ezaki decât soția. De fapt, nici nu știa cine lipsește de pe lista celor cinci menționată de funcționarul Murata. Să fi

fost soţia? Sau unul dintre copii? Şi dacă-l ghicea pe tatăl lui Ezaki... Cum l-ar fi putut saluta pe cel ce se opusese cu înverşunare căsătoriei lor? Dacă n-o lăsa să-l vadă pe fiul lui chiar când ajungea la vorbitor? La gândul acesta, copleşită de un presentiment nefast, Tomoko simţea că transpiră în bătaia vântului rece de toamnă. Cum s-ar cuveni s-o salute pe soţia lui Ezaki? Copiii lui o vor privi oare cu suspiciune? Va reuşi să le zâmbească fără să-şi piardă sângele rece? În ultimele şase luni se gândise obsesiv la Ezaki, însă nici o clipă nu îi trecuseră prin minte soţia şi copiii lui. Iar acum se afla atât de aproape de ei, într-un camion aglomerat, şi nu era în stare să-i recunoască! Copleşită de o mulţime de sentimente confuze, aproape că uitase că de fapt mergea să-l vadă pe Ezaki.

Camionul traversa în mare viteză cartiere în ruină, cu rânduri de case acoperite cu tablă, distruse în timpul războiului şi nerefăcute încă, lăsând în urmă nori de praf alb.

Un gard înalt de sârmă ghimpată împrejmuia centrul de detenţie. Aici, la Sugamo, paza criminalilor de război o asigurau santinele americane. Îndată ce a trecut de poartă, soldaţii americani au încercuit camionul. Funcţionarul Murata le-a strigat ceva, fluturând nişte documente, iar ei i-au făcut semn cu bărbia să intre.

Familiile deţinuţilor au coborât din camion în faţa unei clădiri gri. Dintre cele trei femei care erau cu Tomoko, două purtau pantaloni bufanţi cum se obişnuia la ţară, iar a treia, un chimono de culoare maro, din stofă de Ōshima, pe care şi l-a aranjat în grabă.

Urmându-l pe Murata, pasagerii au înaintat în şir ordonat pe coridorul clădirii lugubre. Poate din pricina încordării, adulţii tăceau, cu feţe lipsite de expresie, însă copiii, emoţionaţi că-şi văd taţii după o perioadă de o lună, sporovăiau întruna, ţinându-şi mamele de mână.

Tomoko a surprins următoarea conversaţie între copii:

— Ascultă, frate, n-avem voie să-i spunem că bunicul a murit?

— Nu, să nu cumva să sufli o vorbă despre asta.

— Eu cred că o să-i zic totuşi. L-au înmormântat deja...

— Prostule! Dacă ți s-a spus să taci, apoi taci.

— Mamă, de ce n-am voie să-i spun lui tata?

Tomoko a ridicat privirile cu răsuflarea tăiată. Erau trei copii, iar femeia îmbrăcată în chimonoul maro de bun gust, deși cu model cam demodat, evident dinainte de război, era pesemne soția lui Ezaki.

— Pentru că nu trebuie să-l *îngrijorezi*.

— Dar atunci îi spunem că n-a venit luna asta pentru că nu se simte bine.

— Asta-i spun eu. Voi nu trebuie să vorbiți decât despre școală și despre ale voastre.

— Eu am înțeles. Sper c-au înțeles și Seiji și Yūzō.

Fiul cel mare părea inteligent și-i instruia pe cei doi frați mai mici.

Să i se fi părut oare? Tomoko avea impresia că profilul băiatului seamănă cu al lui Fumitake Ezaki, în vreme ce mezinul avea ochii lui frumoși și luminoși.

Cu inima strânsă, Tomoko se întreba cum să procedeze. Nu se gândise nici o clipă că locul liber se datora morții tatălui lui Ezaki și era încă șocată de conversația dintre copii. Soția lui Ezaki înainta înconjurată de cei trei copii. Era mai tânără și mai înaltă decât Tomoko, și de departe mult mai frumoasă. Fața ovală și distinsă... chimonoul de Ōshima foșnind discret... *tabi* de un alb imaculat zărite la fiece pas – când o fi apucat oare să și le schimbe? Toate o umileau pe Tomoko.

Își dorea să dea bir cu fugiții. O durea puțin burta și un ghimpe o înțepa în piept, împiedicând-o să respire. I se părea ciudat, dacă nu chiar imposibil, să li se alăture celor patru persoane pentru a-l vedea pe Ezaki.

Rândul la vizită le-a venit înainte ca Tomoko să mai aibă timp să-și pună ordine în gânduri. Vocea funcționarului Murata a răsunat în sala de așteptare întunecată unde familiile așteptau în tăcere.

— Familia colonelului Ezaki! Vă rog să mă urmați.

Soția și copiii lui Ezaki s-au ridicat imediat. Tomoko a pornit în urma lor, cu pași șovăitori. Femeia nu s-a întors deloc,

însă băiatul cel mic și-a îndreptat o singură dată spre Tomoko ochii frumoși, plini de o mirare de nedescris. Tomoko s-a gândit o clipă să se retragă, dar o forță nevăzută o mâna înainte.

Vorbitorul se afla la etaj, în capul scării din dreptul sălii de așteptare. La intrare se afla un monstru de gardian, asemenea uriașilor care păzesc porțile templelor. După ce-a ascultat explicațiile lui Murata, a încuviințat și a deschis ușa, dar nu înainte de a arunca o privire glacială celor cinci persoane. Le-a făcut semn cu bărbia să intre. Încăperea mare era goală și întunecată, cu un singur scaun de lemn în mijloc. Atmosfera sumbră îți dădea fiori. Cei doi soldați înarmați dinăuntru stăteau neclintiți. Ezaki nu se zărea.

Membrii familiei s-au adunat în fața unui fel de cadru prins de peretele gri privind încordați.

Cadrul era de fapt o deschizătură în perete ce dădea în încăperea vecină, acoperită cu o plasă groasă de sârmă. Criminalii de război nu puteau fi nici măcar atinși.

Tomoko uitase parcă să mai respire. Privea fix de cealaltă parte a plasei de sârmă.

— Tată! strigă mezinul.

— A, vă mulțumesc c-ați venit! Nu v-o fi ușor să bateți atâta drum cu trenul în fiecare lună, în aglomerație... Nici nu prea găsiți locuri, nu-i așa?

Fumitake Ezaki nu se schimbase deloc în cei douăzeci de ani — fața rotundă, barba proaspăt rasă, ca de obicei, pielea ușor arsă de soare. Nu slăbise, așa cum își imaginase Tomoko. Părea sănătos. Le-a vorbit afectuos copiilor. Când a zărit-o pe Tomoko, i s-a citit pe chip o uimire fără seamăn, de parcă n-ar fi știut despre cine e vorba, dar imediat s-a întors spre soție:

— Unde-i tata?

L-a surprins mai ales faptul că în locul tatălui apăruse Tomoko, pe care soția lui n-o observase încă.

— Se simțea cam obosit, așa că l-am lăsat să se odihnească.

Ca să ascundă minciuna, îi vorbea pe un ton jovial. Ezaki a insistat, încruntându-se.

— E bolnav?

— Nu, însă până la Tōkyō e drum lung. Am hotărât că-i mai înțelept să evite oboseala și complicațiile după gripă. A zis să-ți transmitem din partea lui toate cele bune. Tu cum o mai duci?

— Bine. Afară se spune că mâncarea e oribilă, dar ne dau numai alimente de import, foarte hrănitoare. Uneori mi-ar plăcea să le împart cu copiii.

— Ce-ți dau de mâncare, tată?

— Macaroane și fripturi... uite-așa de groase!

— Zău?

Tomoko întinse puțin gâtul ca să vadă dimensiunea fripturilor indicată de Ezaki cu mâna stângă și atunci văzu că la dreapta are cătușe, prinse de mâna soldatului de lângă el. Măsuri de securitate extremă!

Ezaki nu avea aerul posomorât al unui pușcăriaș. Îl regăsea neschimbat pe locotenentul Ezaki din tinerețe... în însuflețirea cu care își lămurea copiii în legătură cu mâncarea americană. Pe vremea legăturii secrete cu o femeie de altă condiție socială, deslușise de nenumărate ori mohoreală pe chipul lui, dar azi, în timp ce le vorbea copiilor, nu distingea decât lumină.

Trecuseră deja șapte luni de la condamnare. Soția și copiii veniseră să-l vadă lunar, în ziua desemnată pentru vorbitor. Își spuseseră cu siguranță tot ce avuseseră de spus, iar acum încercau din răsputeri să se arate binedispuși toți. Asta li se părea cea mai bună tactică.

În timp ce le vorbea copiilor, Ezaki arunca priviri tot mai neliniștite spre Tomoko, uitându-se nedumerit la soție. Când aceasta s-a întors în cele din urmă, Tomoko s-a decis să plece capul în semn de salut adresat lui Ezaki, aflat de partea cealaltă a plasei de sârmă.

— Bună ziua! Nu ne-am văzut de mult.

Ezaki a țintuit-o cu privirea, dar parcă n-o recunoștea. Nici nu era de mirare, pentru că nu mai rămăsese aproape nimic din fata frumoasă și elegantă din tinerețe. Se schimbase mult. Simțind căutătura furioasă a soției lui, Tomoko încerca să se justifice, cu durere în suflet:

— Sunt Tomoko de la Hana-ya din Tsukiji.

Atât a fost în stare să rostească, uitându-se disperată la Ezaki.

— Aha! exclamă el, plin de uimire.

În clipa aceea s-au auzit lanțurile. Dincolo de plasa de sârmă, un braț roșcat și păros a prins umărul lui Ezaki, avertizându-l astfel că trecuseră deja cele zece minute la care avusese dreptul.

Ezaki îi aruncă o privire duioasă soției înainte de a dispărea.

— Ai grijă de tine! Și voi să învățați bine!

Soția și copiii băteau lunar drumul din Akita pentru vizita de zece minute. Se obișnuiseră fără îndoială cu durata întrevederii, pentru că au ieșit imediat.

— Ai văzut că n-am zis nimic de bunicul? se lăudă prâslea.

— Da. Am reușit să-l păcălim pe tata.

— Ce bine!

Tomoko îi asculta buimacă. Vorbeau de parcă făcuseră cine știe ce mare ispravă. Privirile uimite ale lui Ezaki păreau să-i fi sfredelit pieptul îndurerat și amorțit. Îl revăzut pe bărbatul ce-o părăsise acum douăzeci de ani, alături de soția sa, și revederea nu îi stârnise decât o imensă uimire. Era tare mâhnită că n-a schimbat nici o vorbă cu el. De ce s-a sfiit de cei din jur și nu a încercat să se prindă de cadrul de pe perete, să se mai apropie măcar un pic de Ezaki?

— Vă rog să mă scuzați pentru impolitețea mea, dar nu v-am observat. Sunt soția lui Ezaki.

Femeia în chimono de Ōshima a făcut o plecăciune adâncă. Abia atunci Tomoko și-a revenit.

— Vă rog să mă scuzați pentru manierele mele grosolane. Eu ar fi trebuit să vă salut prima. Sunt patroana restaurantului Hana-no-ya. Soțul dumneavoastră s-a numărat printre clienții mei înainte de război. Am aflat întâmplător că e în detenție la Sugamo și aș fi vrut să-i ofer bucate de la restaurantul meu. Fiind păziți foarte strict, a fost imposibil să-i ofer ceva... Oricum n-aveam nimic la mine, pentru că domnul Murata mi-a telefonat în ultima clipă ca să mă anunțe că unul din membrii familiei dumneavoastră lipsește și pot să-l înlocuiesc eu... așa cum ne înțelesesem. Am țâșnit pe ușă imediat... Arată bine, pare sănătos, nici nu mă așteptam... Regret că am fost nepoliticoasă...

Tomoko nu-nțelegea nici ea cum de-i venise să înșire atâtea, chiar și explicații de prisos. Se dojenea singură pentru avalanșa de vorbe. În momentul când a început să se scuze din nou, soția lui Ezaki a întrerupt-o brutal:

— Socrul meu a decedat.

— Da, am înțeles din conversația copiilor. Condoleanțele mele. Unde poposiți la Tōkyō? Dacă ați vrea să acceptați, mi-ar face deosebită bucurie să vă invit la restaurantul meu ca să le ofer copiilor ceea ce le place.

— Ne întoarcem acasă cu trenul de noapte. Așa procedăm mereu, răspunse femeia, evitând politicos s-o privească pe Tomoko.

Tonul ei n-a fost neapărat tăios, dar Tomoko a simțit că nu-i cazul să continue discuția.

Vizitele s-au terminat în mai puțin de o oră. Familiile au urcat din nou în camionul din incinta închisorii, care a pornit înapoi spre Ichigaya. Era încă lumină. La întoarcere nimeni n-a scos o vorbă. Nici măcar copiii. Fiecare se gândea la momentele prin care trecuse.

În fața biroului de demobilizări, s-au împrăștiat care încotro după ce i-au mulțumit funcționarului Murata.

— Vă mulțumesc mult, spuse Tomoko înclinându-și capul de câteva ori.

Nu găsea altă cale ca să-și exprime recunoștința.

— Ați reușit să vorbiți?

— Da.

— Perfect, zise Murata scurt, înainte să răspundă salutului următor.

Tomoko s-a uitat în jur, dar soția și copiii lui Ezaki dispăruseră. Îi mulțumiseră lui Murata printre primii. Fiind însoțită de copii, pesemne că nu ajunsese prea departe, așa că a luat-o cu pași grăbiți spre gară. După cum estimase, i-a prins din urmă destul de repede. Soția lui Ezaki îl ținea pe mezin de mână.

— Doamnă! Doamnă!

Femeia s-a întors încet și a recunoscut-o pe Tomoko:

— Vă mulțumesc pentru eforturile dumneavoastră. Vă mulțumesc în numele soțului meu, zise ea plecând politicos capul și reluându-și îndată drumul.

Soarele de toamnă își proptise lumina sângerie pe umerii doamnei Ezaki, făcând să tremure modelul demodat al chimonoului maro de Ōshima. Tomoko a încremenit. Femeia ghicise cu siguranță natura legăturii dintre Tomoko și soțul ei. Chipul distins, ținuta sobră... o femeie crescută după vechile reguli... totul, absolut totul o îndurera pe Tomoko. Doamna Ezaki refuzase elegant ca să se cruțe pe sine de suferință. Tomoko își mușca buzele. De ce alergase s-o ajungă din urmă deși-i bănuia atitudinea? Nici Fumitake Ezaki nu și-a amintit de ea, iar când a recunoscut-o, pe chipul lui s-a deslușit o mirare ce s-a risipit în câteva clipe. Oare nu asta o duruse atât de mult, încât se lăsase pradă tentației de-a o striga pe soția lui Ezaki?

Să fi fost șocul prea mare? Simțea un junghi ascuțit în piept, săgeți de durere în burtă... tot mai puternice... pe deasupra o apucase și greața... Ea, care nu fusese niciodată însărcinată, își zicea că așa arătau probabil simptomele sarcinii. Dar cum să rămână însărcinată la vârsta ei? Nici măcar nu mai întreținuse raporturi sexuale de multă-multă vreme. O șocau gândurile nebunești ce i se îngrămădeau în cap. Adunându-și ultimele puteri, și-a continuat drumul.

Ajungând la Hana-no-ya, Tomoko a înțeles că i se întâmplă ceva grav: palpitații mari, dureri de burtă și o stare de oboseală ce o dobora. Nu-și aducea aminte să mai fi simțit vreodată asemenea sfârșeală. Nici măcar nu i-a putut răspunde la salut slujnicei care a întâmpinat-o la intrare. S-a târât pur și simplu până în camera ei, ciocnindu-se pe drum de Ikuyo care ieșea radioasă din bucătărie.

— A, te-ai întors? Știi, Tomo-*chan*, tocmai a sosit Hachirō, o anunță ea cu o voce de copilă ce nu-și mai încăpea în piele de bucurie.

Hachirō Kuwata ședea în mijlocul încăperii gheboșat, ofilit, de parcă îi absorbise Ikuyo cea vioaie, deși mai bătrână decât el cu cinci ani, toată energia.

— Tânără stăpână, nu ne-am văzut de multă vreme! Mi-am permis să vin aici pentru că m-a chemat stăpâna. Mă bucur nespus că vă merg bine afacerile...

— Stai liniștit, Hachiran! Poți să rămâi și tu aici. Ce zici, Tomo-*chan*? Ar fi de o mie de ori mai bine decât într-o ceasornicărie fără clienți.

Înțelegând adevăratele intenții ale lui Ikuyo, Tomoko, care până atunci își controlase durerea, izbucni:

— Plecați de-aici imediat! Înapoi la Ōsaka cu voi! În clipa asta! Cine credeți că mai are grijă și de voi!? Hai, plecați! Acum! țipă Tomoko înainte de a se prăbuși, zvârcolindu-se de durere.

— Ce palidă e!

— Să chemăm repede un doctor!

Cei doi, ținta furiei lui Tomoko, au schimbat priviri îngrijorate, socotind-o pe Tomoko bolnavă rău.

Tomoko și-a dat seama că e vorba de ceva grav. Dintre coapse îi țâșnea, cu un gâlgâit straniu, sânge amestecat cu secreții ciudate. Erau ultimele zvâcniri ale feminității înainte să dispară cu totul? Sângele și secrețiile din corp i se închegaseră pesemne mai întâi la sâni, iar acum curgeau spre pântec și se eliminau prin vagin. Simțea totodată durere și bucurie. Doctorul așteptat avea să-i spună că e vorba de menopauză, însă Tomoko știa din auzite că e prea devreme pentru cineva care n-a născut. În zvârcolirile durerii, Tomoko se întreba, deși tot mai confuz, de unde porneau accesele de furie? De ce oare femeia din ea se răzvrătea?

Capitolul 22

Într-un birou al centrului de demobilizări, Tomoko se uita încremenită la domnul Murata. Atmosfera sumbră din fostele grajduri... plafonul jos... parcă era mai frig decât afară.

Murata privea şi el tăcut chipul palid şi întunecat al lui Tomoko. Se confruntase de nenumărate ori cu asemenea situaţii şi nu putea rămâne complet indiferent, comportându-se ca un funcţionar insensibil. Pesemne că se închipuia ultimul protector al vizitatorilor cu destin crud.

— Când s-a întâmplat? întrebă în cele din urmă Tomoko, şovăielnic. Tremura toată.

— Pe data de treisprezece. Vestea execuţiei din zorii zilei ne-a parvenit pe cincisprezece. Am informat îndată familia, dar pe dumneavoastră n-aveam cum să vă anunţ prin carte poştală sau să vă transmit telefonic. Îmi pare sincer rău.

— Mă gândeam eu că n-am să-l mai revăd niciodată, murmură ea.

La vizitele din decembrie şi ianuarie, un apropiat al familiei Ezaki – Tomoko n-a aflat cine – a luat locul tatălui, astfel că ea n-a mai putut să se strecoare printre membrii familiei. Ea însăşi se simţea vlăguită de puteri, deseori anemia o ţintuia la pat. Abia întremată, i-a şi telefonat lui Murata ca să afle data următoarei vizite la deţinut. Nefiind fixată, a mai revenit cu un telefon, dar atunci i-a comunicat că lista celor cinci membri ai familiei este completă. Ulterior, ori de câte ori suna, primea invariabil acelaşi răspuns. Tomoko punea receptorul în furcă, deznădăjduită. Şi-a

amintit de atitudinea soției lui Ezaki și-a înțeles că-i vor refuza orice altă vizită. Atunci de ce nu izbutea să-și înfrângă pornirea de a întinde mâna, copleșită de regrete, după telefonul de la căpătâi? De ce nu se resemna? De fiecare dată când atingea receptorul după lungi ezitări, o năpădea amărăciunea femeii care nu-și mai găsește un rost în viață.

O mâhnea cumplit refuzul neîncetat, iar când se ridica din așternut ca să se mai dezmorțească, se ciocnea ori de Ikuyo, ori de Hachirō. Nu-i mai suporta cu insistența lor:

— Ce ai, Tomo-*chan*?

— Tânără stăpână, cum vă mai simțiți?

Până și vocile auzite o scârbeau, iar senzația că-și pierde ultima fărâmă de energie părea semn că boala îi dădea încă târcoale.

Cuplul s-a instalat cu repeziciune la Hana-no-ya. Hachirō făcea pe paznicul la nevoie și, în mai puțin de o lună, se comportau deja ca la ei acasă. Ikuyo își găsea de lucru pe la bucătărie sau frunzărea registrul contabil. Când i se dădea de înțeles că deranjează, pleca să hoinărească prin oraș. Tōkyō își revenea miraculos. Ikuyo descoperea de fiecare dată ceva nou și se întorcea la han încântată, povestind vrute și nevrute.

Nu-i păsa câtuși de puțin de ostilitatea lui Tomoko, așa că se așeza la căpătâiul ei și flecărea ore în șir.

— Când te uiți la americani, nu le deslușești vârsta, nici măcar nu-ți dai seama dacă-s tineri sau bătrâni. Oricum, au nas mare și gură frumoasă. Cred că-i interesant să-i privești plimbându-se pe stradă. Auzisem că au ochi albaștri și păr roșcat, dar sunt destui cu ochi căprui și păr negru.

Tomoko suporta cu greu trăncănelile mamei despre americani, după ce înțelesese la centrul de demobilizări și la centrul de detenție ce-a însemnat înfrângerea Japoniei.

— Dă-mi pace! Nu mă interesează prostiile astea. Vreau să dorm, nu mă sâcâi. Te rog să nu mai calci pe-aici!

— Dar nu mai am la dispoziție cameră separată ca odinioară și, până nu se închide restaurantul, n-am unde să mă odihnesc.

— Hachirō are casă la Ōsaka. N-aveți decât să vă mutați la el!

— N-am de gând să mă întorc acolo. Nu pot sta împreună cu copiii care nu s-au născut din pântecele meu.

Așadar, trebuia cu tot dinadinsul să îngrijească o mamă care nu s-a comportat niciodată părintește și, pe deasupra, să-l mai tolereze și pe soțul ei? Tomoko n-avea nici un chef să pornească o discuție pe tema asta.

— Te-am rugat să mă lași să dorm liniștită. Ieși de-aici, te rog!

— Păi, nu stai liniștită deloc. Ești mereu cu telefonul în mână.

— Pleacă imediat!

O înfuriase atât de rău, încât îi venea să-i arunce în față ceașca cu ceai sau sticluța cu medicamente. Se întreba cu înfrigurare dacă nu e pe cale să-și piardă mințile. În orice caz, se simțea epuizată peste măsură.

Ikuyo nu se mișca.

— Mă întreb de ce?... murmură ea ca pentru sine.

— Ce anume?

— La mine a fost regulat până am trecut de cincizeci de ani, de fapt până nu demult. Pesemne de asta și zicea lumea că arăt mereu tânără.

— La ce te referi?

— La ciclul menstrual.

— ...

— La tine a încetat prea devreme și nu înțeleg de ce. Am născut ușor de fiecare dată și n-am avut nici un fel de probleme la menopauză.

— Nu sunt fata ta. Nu semăn cu tine, nici la față, nici la trup, și cu atât mai puțin la caracter.

— E adevărat că ai uneori apucături ce mă trimit cu gândul la Seikichi, însă n-ai cum să tăgăduiești că-mi aparții.

Tomoko se gândea înnebunită dacă nu există pe lume modalități de a rupe legăturile dintre părinți și copii. Soții se puteau despărți simplu, prin divorț!

Singura mângâiere în asemenea zile era contemplarea florilor din grădină. Când o sădise, preocupată mereu să n-o coste mult, nu și-a închipuit că-i va aduce atâta alinare. A tras ușa glisantă,

ignorând frigul, și a admirat din tot sufletul schimbările petrecute la sfârșitul iernii, precum și primele semne ale primăverii.

În ziua aceea, într-un colț al grădinii înflorise timid *mitsumata*[1]. După ce creșteau, florile semănau cu ale dafinului, dar din crenguțele golașe de frunze se ițeau deocamdată doar buchețele dese de un galben pal. Lăsau impresia unor agrafe ornamentale. Tomoko le contempla, mijindu-și ochii încântată. Simțea că golul creat de epuizare și disperare se umple cu energia proaspătă a primăverii.

Când *mitsumata* înflorise pentru prima oară, Tomoko îl întrebase pe grădinar numele arbustului. Acum și-a amintit vorbele lui: „Se spune că atunci când acesta înflorește, e un semn că vei fi binecuvântat cu iubire, pentru că florile lui sunt de bun augur în dragoste. Nu mă pricep eu prea bine, dar m-a lămurit și pe mine un om instruit căruia îi livrez arbori și arbuști".

Informația se datora cu siguranță unui iubitor de poezie care cunoștea versurile din *Man'yōshū*[2]:

De-l voi vedea-nflorind
La primăvară,
A mea vei fi
În inimioară.

Tomoko nu știa poeziile din culegere, dar și-a adus aminte de vorbele de duh: „de-l vezi când înflorește, îți vei găsi iubirea".

Ea a înflorit!

S-a ridicat din așternut, convinsă că în ziua aceea îl întâlnea pe Ezaki. Cu forțe proaspete, s-a îmbrăcat iute. A constatat că nu mai amețește. Avea inima plină de speranțe renăscute.

Când a ieșit din cameră, a dat nas în nas cu Ikuyo.

— Ce frumoasă ești! Pleci undeva?

Văzându-și fiica îmbrăcată cu un chimono elegant, ceea ce se întâmpla extrem de rar, a scrutat-o din cap până-n picioare, așa cum numai o femeie poate s-o facă.

---

1 Arbust originar din China, cu o înălțime de aproximativ doi metri și crengile în formă de trident.

2 *Culegerea celor zece mii de file*, prima antologie de poezie japoneză, alcătuită în anul 759.

În clipa aceea, Tomoko a presimțit că a călcat cu stângul. Alungându-și gândul, i-a zâmbit mamei, ceea ce nu s-a mai întâmplat de multă vreme.

— A venit primăvara!

S-a îndreptat cu pași repezi spre ieșire.

— Hachiran, scoate-mi sandalele de paie.

Și-a dat seama cât de încordată era după voce, în clipa când l-a strigat.

Făcând pe paznicul, toată lumea, inclusiv slujnicele, îl strigau familiar, Hachiran, deși era soțul lui Ikuyo.

— Doamnă patroană! Ieșiți în oraș? N-ați dori să vă însoțească cineva? întrebă el, țintuind-o cu ochii săi mici. Pe chipul ridat se deslușea îngrijorarea.

— Mă descurc, nu te mai neliniști, răspunse ea pe un ton jucăuș.

A ieșit rapid ca și când ar fi avut întâlnire cu un iubit. Însă pașii o purtau spre biroul de demobilizări din Ichigaya.

Se grăbea, mânată de mesajul florilor de *mitsumata*... dar ele se înșelaseră amarnic...

Îl privea buimacă pe funcționar. Iarna nu se dădea dusă din fostele grajduri întunecoase și friguroase, cu plafon jos.

— Pe data de treisprezece?...

„Acum zece zile!“

Tomoko își privea absentă picioarele, încercând să-și amintească dacă la Hana-no-ya se petrecuse ceva deosebit în ziua respectivă. Nu, nu se întâmplase nimic. Toate zilele s-au scurs la fel. Ea... fără vlagă, dar plină de furie... revărsată asupra mamei... Se gândea că Ezaki n-a avut să-i transmită nimic, nici măcar în momentul în care sufletul i s-a desprins de trup.

— Și... ăăă... înmormântarea? se bâlbâi ea.

Murata a scuturat din cap, tăcut. Tomoko nu i-a descifrat mesajul, așa că a întrebat direct:

— S-a terminat?

— Știți, familia e anunțată... însă nu i se încredințează trupul neînsuflețit. Armata americană se ocupă de toate și nouă ne parvin doar obiectele personale ale defunctului, pe care le returnăm familiei, dar nu suntem informați despre cadavru.

— Cenuşa?

— Nu ştim unde e. Cu excepţia unui preot, nici un japonez nu are voie să participe la execuţie.

— Cum e posibil?! Familia nu primeşte nici măcar cenuşa? Aşa ceva nu s-a mai auzit nici la cei dispăruţi pe câmpuri de luptă străine!

— Suntem de aceeaşi părere. Familia decedatului ne-a implorat să aflăm, dar rugămintea lor ne depăşeşte. Facem investigaţii particulare... e greu... nu ni s-a comunicat dinainte data execuţiei.

— E absurd să nu ştii unde-i sunt rămăşiţele pământeşti!

Tomoko simţea că-şi pierde minţile.

— La fel şi cu criminalii de război din categoria A. Nu ştim ce-au făcut cu cadavrele şi nici unde le-au dus.

Criminalii din categoria A – generalul Tōjō şi alţi şase militari, principalii vinovaţi pentru crimele de război – fuseseră executaţi pe 23 decembrie.

Funcţionarul Murata continuă, cu privirile în gol:

— Unii au fost găsiţi nevinovaţi după execuţie. S-au comis multe erori, însă noi suntem complet neputincioşi.

— Colonelul Ezaki a murit? Sunteţi convins?

— Nu ne îndoim. Un preot a asistat la ultimele sale clipe şi urmează să trimitem familiei mărturia lui, în măsura în care i se permite să relateze evenimentul.

Cuvântul „familie“, repetat de Murata iar şi iar, suna cumplit în urechile lui Tomoko. Ea fusese exclusă din familia defunctului.

Cu ultimele puteri pe care ţi le dă disperarea, Tomoko întrebă:

— Credeţi că am vreo şansă să intru vreodată în posesia cenuşii, chiar dacă nu fac parte din familie?

— Vă pot spune doar că noi continuăm cercetările ca să aflăm ce s-a întâmplat cu cadavrul. Mai mult, mi-e practic imposibil, pentru că suntem obligaţi să ţinem secrete investigaţiile.

Murata a rostit răspicat ultimele cuvinte, dându-i de înţeles că întrevederea s-a terminat.

Tomoko a plecat fruntea, tăcută. Educația ei de gheișă, ca și meseria de-acum, i-ar fi cerut să-și însoțească gestul cu un surâs amabil sau cu o formulă politicoasă de salut, dar buzele ei înțepenite n-au putut schița nici măcar o grimasă.

Ieșind afară, a simțit frigul pătrunzător până la oase. Așadar, florile de *mitsumata* nu vestiseră venirea primăverii în sufletul ei, ci moartea lui Fumitake Ezaki.

Personalul hanului a privit-o ciudat când a intrat pe ușă, mâhnită, fără să scoată o vorbă. Nu dezvăluise nimănui unde se duce, însă o slujnică îi surprinsese câteva telefoane date în Ichigaya și era la curent și cu fosta ei legătură amoroasă cu Ezaki. Ea relatase vag ce știa. Când Tomoko a revenit, taciturnă, purtând pe umeri povara convalescenței și a durerii provocate de executarea lui Ezaki, nimeni n-a întrebat-o nimic.

De cum a părăsit hanul, mama s-a instalat în camera ei. În casă nu era suficient loc, iar lui Tomoko îi displăcea profund s-o găsească acolo. De data asta însă a reacționat diferit:

— Mamă... zise Tomoko, prăbușindu-se pe *tatami.*

Ikuyo, cu capul plecat, își mișca degetele neîntrerupt. Auzind-o, a ridicat privirile s-o salute, reluându-și îndată activitatea. Tăia și cosea.

„I-a plăcut întotdeauna croitoria", își aminti Tomoko. „O să-i cumpăr și ei unul sau două materiale de primăvară când mai trece pe-aici negustorul de mătăsuri."

— Mamă!

— Ce s-a-ntâmplat?

— Îți amintești de Ezaki?

— Tânărul militar? Da, așa-i... ai avut și tu momentele tale de rătăcire în tinerețe...

— L-au executat acum zece zile.

Ikuyo s-a oprit din lucru câteva clipe și apoi a continuat, fără să-și privească fiica.

S-a comportat de parcă n-ar fi auzit nimic. Tomoko i-a fost recunoscătoare. A apreciat tăcerea ei mai mult decât o consolare stângace.

— Mamă...

— Da.
— Ce faci acolo?
— O vestă.
Era un gen de vestă purtată iarna pe sub *haori*, ca să țină mai cald și ca să dea aspect mai plăcut ținutei. Ikuyo intenționa să croiască una din bucăți de materiale diferite.
— Pentru cine? se trezi ea întrebând.
— Pentru tine. Uite-o pe-a mea! răspunse Ikuyo, ridicând poalele hainei ca să se vadă ce poartă dedesubt. O vestă de un roșu țipător!
Tomoko și-a dat seama că trecuseră trei sau patru ani de când mama ei împlinise rotunda vârstă de șaizeci de ani și regreta că se lăsase prinsă cu treburi și n-o sărbătorise așa cum se cuvine și cum cere datina.
— E călduroasă, nu?
— Mmmda. Uiți de frig. Am găsit peticele de la chimonouri și mi-a venit ideea să-ți cos o vestă din ele.
Tomoko avea doar cinci *shaku* înălțime, așa că rămâneau întotdeauna bucăți mari de la croiala unui chimono, păstrate într-un sertar cu gândul că i-ar putea fi de folos într-o bună zi. Ce dovadă mai clară că Ikuyo, în lipsa ei, cotrobăia în scrin și prin sertare?! Tomoko nu s-a enervat, iar curiozitatea mamei nu i-a stârnit repulsie, ca altădată. Privea vesta în carouri de patru *sun*, din imprimeuri diferite. Era aproape gata. A recunoscut și bucata de crep galben rămasă de la chimonoul de pe ea. Și-a amintit că îl alesese dimineața, gândindu-se ce bine se potrivește nuanța lui de-un galben pal cu florile de *mitsumata*.
— Mamă, după ce termini vesta, drept răsplată o să-ți comand un cupon de chimono de la domnul Matsu-ya.
— Îți mulțumesc mult.
Ikuyo își vedea în continuare de treabă fără să ridice capul, aparent deloc surprinsă de amabilitatea fiicei. Îi plăcea enorm să coasă și era atât de concentrată, încât părea că nici nu aude ce se vorbește. De data asta, nici măcar nepăsarea ei n-o deranja pe Tomoko.

La scurt timp după aceea și-a făcut apariția negustorul de mătăsuri.

— Îmi pare sincer rău pentru întârziere! Când mi-ați telefonat, eram plecat cu niște comenzi, zise el adresându-i-se lui Ikuyo. Apoi s-a întors spre fiica ei: Vă simțiți mai bine, doamnă patroană?

Firește că Ikuyo n-a dat vreun semn de bucurie când Tomoko i-a promis un chimono de primăvară pentru că ea-l chemase deja pe negustor. Cu toate astea, și-a luat un aer încurcat:

— Ah, domnule Matsu-ya, v-am ruga să reveniți altă dată. Tomoko nu e în apele ei astăzi.

— Nu vă simțiți bine?... Nu e nevoie să le cumpărați... N-ați vrea să păstrați materialele ca să le admirați în tihnă și să vă spuneți părerea? Pe orice femeie o delectează așa ceva. În ultima vreme artizanii din Kyōto au revenit la măiestria de odinioară. Fac o treabă absolut minunată! Fie că le cumpărați, fie că nu, pentru mine n-are nici o importanță. Permiteți-mi doar să vi le arăt.

În timp ce le făcea propunerea, a și desfăcut balotul și a început să etaleze pe *tatami* cupon lângă cupon.

Tomoko s-a ridicat.

— Domnule Matsu-ya, arătați-i mamei ce doriți. Eu vă las.

Adusese pesemne materiale comandate de Ikuyo și se găseau cu siguranță puține pe gustul lui Tomoko. Negustorul trăncănea fericit, dar Tomoko nu-l mai asculta.

Pe etajeră trona pisica din porțelan cu o lăbuță ridicată în semn că invita clienții, considerată de bun augur de către orice om de afaceri. O achiziționase de la templul budist Gōtoku-ji. Alături se înălța un munte de plăcuțe votive strânse de pe la templele din Tōkyō și împrejurimi, unde se rugase pentru viața lui Ezaki. S-a ridicat în vârful picioarelor ca să ajungă la ele și a plecat cu brațele pline. Și-a încălțat *geta* și a ieșit în grădină.

S-a ghemuit la umbra arbustului *mitsumata* și a scos câteva chibrituri din mânecă. A stricat vreo două-trei încercând să aprindă unul, dar nu s-a enervat. Se gândea cât se deosebesc până și

chibriturile de cele fabricate înainte de război. Privindu-le înciudată, le compara cu propria-i viață.

În cele din urmă focul a cuprins rând pe rând toate rugăciunile înscrise pe plăcuțele de lemn. Flăcăruile, abia pâlpâind, semănau cu niște scântei în culori nedeslușite, răspândind un miros ca de chinină. Cele albastre erau mai vii decât cele roșii. După ce atingeau o plăcuță, lăsau o dâră neagră ce creștea treptat-treptat, până când apărea o flamă și totul se preschimba iute în cenușă. Tomoko avea sentimentul că arde scrisori de dragoste. La un moment dat, a smuls o crenguță de *mitsumata* ca să rearanjeze cu ea movilița de plăcuțe și să spulbere cenușa. Mistuite de focul mocnit, florile împrăștiau în aer un miros greu de suportat, atât de diferit de mireasma lor bine cunoscută. Tomoko a dus la nas florile arse... Iz de crematoriu.

Aerul primăvăratic era uscat, așa că în foarte scurt timp din plăcuțele culese de pe la temple a mai rămas doar cenușa. Un morman de cenușă albă. Tomoko stătea ghemuită, țintuind mormanul cu privirea. Ce s-o fi ales din cadavrul lui Fumitake Ezaki? Unde-o fi? Dar cenușa?

Și-a amintit că de curând îl sâcâise și pe funcționarul Murata cu întrebări ca astea. Ezaki... o părăsise... o uitase definitiv... deși înfruntase o sumedenie de greutăți ca să-l întâlnească... arătase doar o uimire mascată cu dibăcie când a revăzut-o... A lui era cenușa pe care dorea cu disperare s-o păstreze aproape. Nici ea nu înțelegea de ce. Dacă ar fi vorbit engleza, ar fi mers personal la cartierul general american ca s-o obțină.

Când se prăpădise contele Hidekimi Kōnami, familia nu o anunțase, dar nici ei nu-i venise ideea să ceară o parte din cenușă ca amintire. La dispariția lui Sōichi Nozawa nu se dusese la înmormântare, iar când soția lui îi trimisese un cec, prin intermediul secretarului, nu cumpărase un altar budist pe care să-l dedice memoriei lui. I s-a părut absolut firesc ca cenușa să fie păstrată în mormântul familiei.

Nozawa și contele o iubiseră și o ajutaseră enorm, îi cârmuiseră și vegheaseră destinul. De ce oare nu simțise și pentru ei același regret sfâșietor? se întreba Tomoko pentru prima oară în

viață. De ce oare doar moartea lui Ezaki o răscolise atât de tare, deși nu se mai gândise la el până în ziua când aflase din ziar de condamnarea lui?

Tomoko a atins ușor crenguța, scuturând cenușa ce s-a învârtejit în aer ca fumul. Odată cu ea au căzut și flori calcinate, răspândind în jur un miros dezgustător. Ajungând pe pământ, desenau un fel de hartă a sufletului florilor. A repetat gestul de nenumărate ori. Cenușa... atât a mai rămas din plăcuțele votive adunate dintr-o credință superficială.

„N-am crezut cu tărie. La fel ca mama. Îi semăn din acest punct de vedere. Dorința mea superficială n-avea cum să se împlinească... Iar acum lovesc fără milă plăcuțele arse..."

Florile din vârful crenguței își încetaseră și ele existența.

— Ah!!!

I s-a părut că zărește chipul lui Fumitake Ezaki, cu ochii scoși din orbite... dar a dispărut iute. În afară de o ușoară mirare, fața lui n-a trădat nici urmă de nostalgie sau de simpatie. S-a străduit din răsputeri să-l vadă pe Ezaki tânăr, ca pe vremea când se iubeau. În zadar.

Tomoko nu-și amintea decât mirarea deslușită pe chipul lui. Peste amintiri s-a așternut un văl gros și n-a mai putut rememora nici măcar expresia feței din seara în care i-a anunțat despărțirea.

Ezaki a murit. A fost condamnat la moarte pentru crime de război, își spunea ea în gând, ca să scape de obsesie. Degeaba. Îl vedea cum urcă cele treisprezece trepte ale spânzurătorii... funia în jurul gâtului... cum cade în hău după ce i-au tras scăunelul de sub picioare. Tomoko încerca să se gândească la altceva ca să scape de spaimă, dar nu reușea. Orbitele goale și gura deschisă, țipând, îi stăruiau înaintea ochilor.

Nu mai rămăsese nici măcar o floricică în vârful crenguței, dar Tomoko încremenise în aceeași poziție. În pofida frigului tăios, stătea nemișcată, trasând cu vârful crenguței în cenușă „Fumitake Ezaki", de nenumărate ori, suprapunând ideogramele, așa că numele a ajuns parcă să fie întipărit în pământ.

— Tomo-*chan*! Tomo-*chan*! strigă Ikuyo, scoțând capul pe fereastră.

Vocea mamei a trezit-o la realitate. Abia atunci și-a dat seama că scrisese pe jos numele mortului şi s-a grăbit să-l şteargă.

— Ce faci acolo?

— Nimic.

— Iar te ții de grădinărit? Îți place chiar atât de mult?

— Nu pentru că-mi place... dar...

Și-a privit palmele murdare de țărână și s-a ridicat cu gândul să meargă să se spele pe mâini.

Ikuyo, cu bustul pe jumătate ieșit în afară, încerca să-i arate ceva.

— Ce părere ai?

Ținea pe umeri un material frumos, cu un imprimeu de culoare grena. Uitase cu desăvârșire că fiica ei primise vestea morții fostului iubit. O interesau doar materialele aduse de negustor.

— E frumos, zise Tomoko, fără pic de vlagă în glas.

Ikuyo a părut mulțumită de răspuns şi l-a înlocuit îndată cu altul – o mătase de un ocru splendid, cu marginile în degrade, până spre galben –, deloc potrivit unei femei trecute de șaizeci de ani.

— Dar ăsta?

— Foarte frumos.

Pe Tomoko n-o interesau câtuși de puțin. Știa că nota de plată o să vină pe numele ei, dar acum n-avea putere să se gândească la așa ceva. S-ar fi enervat inutil.

— Domnule Matsu-ya, dați-mi-l pe ăsta și pe ăsta... Să-mi trimiteți și o bordură de aceeași culoare, puțin mai deschisă, pentru dublura ăstuia.

— Dar pentru chimonoul galben?

— Nu, ăsta rămâne așa.

— Dar, doamnă, o să arate prea încărcat și, în plus, nu aveți suficient material pentru lungimea dorită.

— Nu vă bateți capul cu lungimea. De când am trecut de șaizeci de ani, pierd cam un *sun* pe an și trebuie să mi le tot scurtez pe cele de dedesubt.

Prin urmare, Ikuyo îmbătrânea și ea, deși pielea își păstrase prospețimea, iar părul, culoarea neagră. Tomoko plecase să se spele pe mâini și a auzit doar ultimele cuvinte când a intrat în încăpere. S-a așezat pe partea opusă șemineului, în fața negustorului de mătăsuri, care-și aduna și împacheta marfa în tăcere. Ikuyo își sorbea cupoanele din priviri – le întindea, le împăturea – cu bucuria unui copil primind o jucărie nouă. Avea să amâne cu siguranță vesta lui Tomoko pentru a-și croi propriile chimonouri. Avea s-o termine probabil după ce dădea căldura, când îi era de prisos.

Tomoko privea chipul naiv al mamei. Nici ea nu avusese noroc la bărbați, cu toate că se măritase de trei ori. Ajunsă la vârsta când își luase gândul de la căsătorie, Tomoko începea să se simtă mai apropiată de Ikuyo. După plecarea negustorului, i s-a adresat cu melancolie:

— Mamă...

— Ce dorești?

— Unde e cenușa tatălui meu?

Ikuyo a ridicat capul tresărind. Era oare pe punctul de-a se ramoli? Reacționa mult mai greoi decât înainte.

— Ce anume... a tatălui?

— Cenușa.

— În mormântul familiei Tazawa, bineînțeles.

— În Wakayama?

— Da... Ce-i cu întrebarea asta ciudată?

— Mamă, nu ți-ai dorit niciodată s-o păstrezi lângă tine? i se adresă Tomoko, pironind-o cu privirea.

Cuvintele fetei au luat-o prin surprindere, dar Ikuyo a continuat pe un ton de reproș convingător:

— Ai înțeles de ce te-am rugat mai demult să mă așezi lângă el?

— Oare de cenușa mea ce se va alege?

— Tu ai fost și ești fiica adoptivă și moștenitoarea familiei Sunaga, așa că acolo ți-e locul.

— Fiică adoptivă? Câți ani crezi că am, mamă?

— Patruzeci și șase sau patruzeci și șapte, nu? Ești încă tânără. Fiind patroană la Hana-no-ya, cu clientela pe care o ai, nici nu-i

greu să-ți găsești un soț. Numai să ai grijă să nu-ți iei un coate-goale ca al meu.

Nici Tomoko nu pricepea ce anume a stârnit-o din vorbele mamei. Înainte ca Ikuyo să-și termine fraza, fiica a răsturnat ceainicul de pe șemineu. În clipa când a țipat, un nor de fum și cenușă a învăluit încăperea.

— Tomo-*chan*! strigă Ikuyo, sărind în lături, cu materialele în mână.

— Îți vei găsi locul veșnic lângă Hachiran, să-ți fie clar! urlă fata cuprinsă de furie.

Capitolul 23

Ciocanele și dălțile răsunau în armonie cu frumusețea zilei de toamnă. Sub arbuștii înfloriți, creasta-cocoșului și amaranthul își risipeau roșeața sângerie. Crizantemele de grădină se împuținaseră, căci Tomoko preferase soiurile de crizanteme ornamentale de pus în ghiveci. Totuși, *ezogiku*[1] roz și cele cu corolă albă domneau peste tufișuri, înmiresmând aerul din jurul restaurantului.

Hana-no-ya se extindea. În anul 28 al erei Shōwa[2], când cuvinte ca *après* desemnând perioada de după război erau pe buzele tuturor, capitala trepida în ritmul construcțiilor, căci se lucra pretutindeni. Noua clădire din fața gării Tōkyō, Shinmaru, cu arhitectura ei cutezătoare, atrăgea privirile trecătorilor, semn clar al unei Japonii moderne și prospere. În cartierul Tsukiji, aproape de Hana-no-ya, se înălțau una după alta clădiri impunătoare. Teatrele din Tōkyō fuseseră și ele reamenajate, iar Kabuki își reluase spiritul fastuos de odinioară. Apa râului Tsukiji, altădată limpede, se-nnegrise ca în canalele cartierului Yoshiwara, acum dispărute, dar pe care Tomoko le ținea minte din copilărie. Apa duhnea rău, dar dincolo de podul Mihara strălucitorul cartier Ginza lua ochii privitorului, care nu putea crede că doar cu opt ani în urmă Japonia suportase un război nimicitor.

Trecerea timpului dăduse vechilor clădiri în stil occidental, ca Hotelul Imperial și Banca Japoniei, o măreție calmă, pe când cele postbelice, mai puțin costisitoare, cu geamuri mari, emanau, privite din exterior, un aer proaspăt și luminos. Ikuyo, în vârstă

---

1 Specie de crizantemă din insula Hokkaidō.
2 1953.

de aproape șaptezeci de ani, ieșea la plimbare zilnic, fericită să vadă schimbările petrecute în oraș. Tomoko îi dădea lunar bani de buzunar, ca să-i cheltuiască după bunul plac, pentru că nu-i lipseau hrana și îmbrăcămintea. Când ucenicul bucătar avea zi liberă, umblau hai-hui pe străzi sau mergeau împreună la cinema, iar Ikuyo risipea nebunește banii, dând iarăși prilej gurilor rele de la Hana-no-ya s-o toace mărunt. Niciodată nu-și invita soțul sau vreo slujnică. Prefera să hoinărească de una singură prin cartier și chiar se simțea mulțumită așa. Putea sta țeapănă ore-n șir în fața magazinului cu bijuterii Wakō ori se uita la trecători.

Locuind de atâta vreme împreună, Tomoko se obișnuise cu Ikuyo. N-o mai irita prezența ei, n-o mai interesa la ce oră pleacă și nici nu se mai îngrijora dacă întârzie. Reușind să amenajeze interiorul restaurantului, mai rămâneau lucrările de extindere a sălilor. Comerțul înflorea și țara intrase într-o epocă de prosperitate. Umilința provocată de înfrângerea Japoniei dispăruse, lumea voia să se distreze, iar cartierul plăcerilor din vecinătate nu ducea lipsă de mușterii. Crescuse și numărul clienților fideli restaurantului Hana-no-ya, printre primele deschise după război. Lor li se alăturaseră cei de la întreprinderile recent construite în apropiere. Organizau banchete aproape seară de seară. Tomoko s-a trezit că trebuie să se ocupe de alegerea gheișelor potrivite pentru clienții care le solicitau. I le trimitea biroul de plasament din Shinbashi. Pe vremea când Tomoko trăia în Akasaka, patroanele grijulii își preveneau clienții să fie cumpătați, numai că atunci petrecăreții își plăteau singuri distracțiile. Mai nou, firma sau niște indivizi cu bani le acopereau toate cheltuielile, oricât de mari ar fi fost ele, așa că puțin le păsa, de vreme ce distracția nu le golea buzunarele. Tomoko, femeie de modă veche, nu înțelegea deloc motivul și a întrebat vreo doi-trei oaspeți, însă a primit de fiecare dată aceeași explicație, la fel de greu de priceput:

— Trebuie să cheltuim sume imense pentru „socializare", ele țin de obligațiile firmei... Ne ajută la impozite.

Mulțimea de clienți cu dare de mână era o mană cerească pentru întregul comerț al cartierului, inclusiv pentru Hana-no-ya.

Pe de altă parte, scăzând numărul protectorilor de gheișe, munca se simplificase mult. Ele nu mai ascultau conversația mesenilor cu răbdarea de altădată și nu mai știau să cânte și să danseze.

Tomoko surâdea amar la gândul că lumea s-a schimbat și nici gheișele nu mai erau ce fuseseră odată. Ea însăși îmbătrânise, așa că n-avea cum s-o mulțumească viața modernă.

Gorōmaru de la Tsukawa-ya din Akasaka îi împărtășea opiniile. O vizita des în ultima vreme.

— Iarăși transformări?! Bine îți mai merg afacerile!

— Clienții au ochiul format... n-am încotro! Banchetele sunt tot mai numeroase... E timpul să organizez altfel spațiul și să folosesc și încăperile mai mici pentru clienții de-acum. În plus, trebuie să măresc și baia!

— Reușești tot ce-ți propui! Mi-e și rușine că după terminarea războiului am insistat să lucrezi la noi ca gheișă. La cei șaizeci de ani ai mei, nici eu nu mă mai descurc. Nu mi-a mai rămas decât să râșnesc ceai... Când mă invită la vreun banchet, le văd pe tinerele gheișe tratate ca niște servitoare. Nu li se cere decât să toarne *sake*. Mai are vreun rost să intri în tagma gheișelor în zilele noastre?!

— Da, și pe mine m-a uimit să le văd că merg la cursuri de *shamisen* în ținută occidentală. Incredibil! Chiar dacă ajung să stăpânească instrumentul, nu vor cânta niciodată cu virtuozitate.

— Ai dreptate! M-am săturat! Mă străduiesc din răsputeri să le instruiesc așa cum se cuvine pe cele de la Tsukawa-ya, dar cum își găsesc protector se și obrăznicesc. Îmi vine să-mi iau lumea-n cap și să închid Tsukawa-ya... dar nu pot... Tarōmaru mi-a lăsat-o cu limbă de moarte...

— Și ce să faci în schimb?

— Să educ gheișe ca pe vremuri și să deschid un restaurant tradițional.

— Restaurant tradițional?

— Vezi și tu bine că toate casele de rendez-vous de odinioară s-au preschimbat în restaurante tradiționale sau restaurante de lux la care se aduc gheișe. Cu alte cuvinte, dragă Bujorel, cred

că am să-ți calc pe urme, chiar cu oarece întârziere. Și, pentru că încep abia acum, nu cred să-ți fac vreodată concurență...

— De ce nu? Știu că poți orice dacă vrei.

— Așa mi-am zis și eu, dar mă îndoiesc. Îmi doresc un restaurant mic, unde să muncesc cu plăcere și să primesc clienții preferați. Gheișele astea tinere îmi scot tot mai mulți peri albi.

Gorōmaru o vizitase pe Tomoko doar ca să-i împărtășească planurile, nu ca să-i ceară bani cu împrumut sau altceva. Rememorând discuția cu aceea care pe vremuri dobora și o pasăre din zbor în Akasaka, a înțeles că nici aceasta nu se născuse gheișă. Muncise din greu ca să ajungă unde se afla azi. Tomoko a rămas pierdută în visare...

Poc, poc, poc... Ciocanul se auzea în continuare. Ascultând bocănitul – semn al propriei bunăstări –, Tomoko avea impresia că n-a suferit niciodată cu adevărat. Nu se mai gândea la ghinionul avut la bărbați.

Purta la mâna dreaptă un inel cu piatră de jad, mare cât bobul de fasole, iar la stânga, altul, cu un diamant strălucitor. Ambele valorau mai mult decât orice dar primit vreodată de la contele Kōnami sau de la Sōichi Nozawa.

În situația actuală, nu avea de ce să-i plângă de milă lui Gorōmaru și nici să se lase pradă amintirilor. S-a ridicat iute ca să inspecteze lucrările. Trebuia să muncească... să trudească neîncetat dacă voia să nu se prăbușească precum titirezul oprit din rotire. Cât efort cere să construiești un restaurant japonez, câtă atenție la orice detaliu! Planul clădirii trebuia să prevadă obligatoriu și posibilitatea organizării unor banchete simultane pentru firme concurente, astfel încât adversarii să nu se întâlnească. Se cereau evitate și situațiile în care clienții să dea nas în nas în ușa toaletelor sau la intrare. Tomoko trebuia să ia în calcul și o încăpere în stil japonez, unde să găzduiască oaspeți peste noapte, la fel ca în casele de rendez-vous de altădată. Planul întregii construcții era treaba unui specialist, dar numai după ce reflecta îndelung la tot ce-i cerea și explica Tomoko. Ea nu-și permitea să piardă lucrările din ochi nici măcar o zi, pentru că mereu se ivea ceva imprevizibil.

Arhitectul și Tomoko aveau păreri diferite despre baie. El îi propunea faianță deschisă la culoare, pe când Tomoko insista ca atât pereții, cât și cada să fie lambrisate cu panouri elegante din lemn de chiparos.

— Într-o baie contează enorm lumina. Fiind orientată spre nord, e mai întunecoasă și nici nu-i foarte sănătoasă din cauza lemnului.

— Numai tinerii gândesc astfel. Eu vreau o sală de baie cum am avut la Hana-ya. S-a bucurat de mare succes!

Așadar, trebuia să fie permanent la fața locului ca să dea instrucțiuni. Își dorea din tot sufletul să iasă precum baia renumitului Chōbē Banzuiin, a cărui viață fusese transpusă într-o piesă Kabuki în anul 1650. Din păcate, arhitectul n-avea habar de scena băii, așa că Tomoko se străduia să fie mereu prezentă ca să nu scape din vedere vreun detaliu... nici măcar grosimea lambriurilor.

Siluetele dulgherilor care tăiau, dădeau la rindea... ecoul cuielor... „Toate împânzeau peisajul fostei capitale și casele japoneze așa au fost construite indiferent de perioadă", își zicea ea, urmărind cu mândrie evoluția lucrărilor. O slujnică și-a făcut apariția în ușa băii ca să-i anunțe o vizită:

— A sosit domnul Chūgodō!

În ultima vreme până și servitoarele știau că o găsesc pe Tomoko pe șantier ori de câte ori nu e în clădirea principală.

— Bine, vin!

Înainte de a se îndrepta spre restaurant, s-a răsucit către dulgheri și le-a repetat:

— Prin urmare, vă rog să faceți cum ne-am înțeles.

Intrând în clădirea principală în picioarele goale, cu *tabi* murdare în mâna stângă, l-a zărit pe proprietarul magazinului de antichități din cartierul Nihonbashi. Era scund, îmbrăcat în *haori* gri și o aștepta pe Tomoko tare nerăbdător.

— Ce pasăre rară sunteți!

— Îmi cer scuze că n-am mai dat nici un semn de viață atâta amar de vreme.

A făcut o plecăciune politicoasă, ca un adevărat maestru de ceremonie a ceaiului, şi apoi i-a dat vestea, neslăbind-o din priviri, ca să vadă cum reacţionează:

— Am intrat în posesia unei piese extrem de valoroase.

Tomoko şi-a dat seama cu mândrie c-au trecut vreo douăzeci de ani de când Chūgodō, preluând afacerea tatălui după deces, îi oferea obiecte rare. Încă din perioada hanului Hana-ya. Mai în vârstă decât ea, avea reputaţia de cel mai renumit colecţionar din cartier, recunoscut şi ca maestru de ceremonie a ceaiului.

Tomoko fusese iniţiată în arta ceremoniei ceaiului şi reuşise, înainte de război, când preţurile au scăzut mult, să adune toate ustensilele necesare gheişelor cunoscătoare ale preţioasei arte. De atunci datau şi relaţiile cu Chūgodō, întrerupte în timpul războiului şi reluate îndată ce acesta s-a încheiat.

Pentru un restaurant ca al ei, frecventat de clienţi rafinaţi, cu ochiul format, era o ruşine să nu aşeze în *tonokoma* stampe şi obiecte de ornament de cea mai bună calitate. Hana-no-ya era aşadar deosebit de preţios pentru colecţionar şi de aceea, ori de câte ori făcea o achiziţie valoroasă, venea să i-o ofere mai întâi lui Tomoko. Devenise aproape un obicei. Tomoko dădea şi ea o raită pe la anticari, de câte ori avea puţin timp liber. Contele Kōnami îi deschisese gustul pentru antichităţi iar ea îi ascultase întotdeauna sfaturile, într-o vreme în care nu prea ştia multe lucruri, fiind foarte tânără.

Atitudinea colecţionarului diferea acum. I-a pomenit de un obiect valoros, dar nu se încumeta să i-l arate. Tomoko tăcea şi privea pe furiş spre pachetul din braţele lui, întrebându-se dacă proceda astfel doar ca să ridice preţul.

Adusese pachetul lung cam de un *shaku* într-o bocceluţă, nu în cutie. Tomoko nu-i distingea limpede forma, dar nu-şi închipuia că e un sul pictat sau caligrafiat. Putea fi prin urmare un obiect decorativ sau un instrument de ceremonia ceaiului, însă atunci nu înţelegea de ce nu i-l adusese ambalat într-o cutie de lemn de paulovnia. Tomoko aştepta, cu mâinile pe genunchi, tăcută. În cele din urmă, Chūgodō a rupt tăcerea, frecându-şi palmele stingherit.

— De fapt este vorba despre... Nici eu nu știu cum e mai bine: să vă explic mai întâi sau să vă arăt obiectul, zise el puțin încurcat, începând să desfacă nodul bocceluței.

Era învelit în hârtie fină din paie de orez și legat cu un șnur, așa că Tomoko tot nu-și dădea seama ce putea fi. Chūgodō a deznodat șnurul cu atenție și a înlăturat hârtia peste care patina vremii își lăsase amprenta. Sub ea se afla obiectul acoperit cu straturi de vată. După ce le-a îndepărtat unul după altul, a ieșit la iveală o statuetă budistă de lemn.

— Aaaa!

Tomoko a exclamat fără să vrea. Părea foarte veche.

Statueta zveltă, sculptată probabil într-un lemn de esență parfumată, întruchipa frumusețea desăvârșită. Căpătase o nuanță fermecătoare, sugerând o istorie de secole.

— Pe cine reprezintă?

— Pe Zeița Kannon. Uitați-vă ce delicată e... umerii, brațele, degetele...

Colecționarul o admira, încântat.

Statueta cu o înălțime de un *shaku* nu suferise nici o vătămare, iar anticarul afirma că datează de la începutul budismului în Japonia, cel mai probabil din epoca Fujiwara[1].

— E splendidă! Deși eu nu mă prea pricep la obiecte de artă... zise Tomoko, aruncându-i o privire bănuitoare negustorului.

Aducea pentru prima oară o statuetă budistă la Hana-no-ya. Tomoko colecționa doar antichități de pus în *tokonoma* din saloanele cu clienți. Trebuie că avea un motiv deosebit oferindu-i statueta. Bănuiala îi încolțise în suflet de când îi observase stânjeneala.

— Am vrut să vă cer mai întâi părerea ca să nu vă simțiți jenată... să v-o arăt dumneavoastră mai întâi... să nu o duc în altă parte... zise el cu capul plecat, dar aruncându-i priviri pe furiș.

Chūgodō părea fâstâcit și ușor cam tulburat.

---

1 Secolele X-XII.

— Vă rog să-mi explicați odată! i se adresă Tomoko, începând să-și piardă răbdarea.

Începuse de o vreme să le vorbească pe un ton superior celor ce nu-i erau clienți, stăpână pe ea, fiindcă reușise de una singură să-și construiască un restaurant de mare clasă, iar succesul nu i se putea pune la îndoială.

— Ăăă... de fapt, îi cunosc proveniența. A aparținut unei familii de nobili pe care ați cunoscut-o.

Negustorul se ridică pe jumătate, cu pachetul în brațe, parcă pregătit să-și ia tălpășița dacă Tomoko se înfuria.

— Prin urmare, trebuie tratată reverențios...

— Pentru că a fost cândva un obiect de cult, e de preferat să fie privită cu mult respect, chiar dacă e achiziționată ca obiect de artă.

Chūgodō era dezamăgit de calmul patroanei.

— Cât costă?

— Două milioane de yeni. Dacă sunteți dispusă s-o cumpărați, dumneavoastră v-o las la prețul ăsta, fără să am vreun profit.

— Două milioane?

— Da... valorează chiar mai mult. În mod normal, o asemenea statuetă stă întotdeauna într-o raclă budistă, numai că, nu știu de ce, asta a fost scoasă la vânzare așa cum o vedeți. Casa familiei din Aoyama a fost distrusă la bombardament și obiectele s-or fi desperecheat când au fugit din Tōkyō. Dacă ar fi păstrat și racla, ansamblul ar fi devenit prea voluminos și or fi ales să ia doar statueta. Cu raclă, ar fi fost și mai scumpă.

— Credeți că se poate pune pe un altar budist obișnuit?

— Bineînțeles, n-are cine protesta. Vă sfătuiesc totuși ca înainte s-o folosiți ca obiect decorativ, s-o duceți la un templu budist ca să-i citească preoții sutra.

— Lăsați-mi-o.

— Poftim?

— De ce vă mirați? Doar ați venit să-mi vindeți statueta, nu? O cumpăr.

— Vă mulțumesc din tot sufletul.

Au mai vorbit de una, de alta, iar apoi Tomoko a strecurat ușor, pe un ton aparent indiferent:

— Familia care a vândut-o e într-o situație financiară disperată?

— Probabil că da, din moment ce au renunțat la o comoară de familie atât de prețioasă...

După plecarea anticarului Tomoko și-a aranjat toate obiectele pe etajera din colț, a împăturit în opt o pânză curată, a înmuiat-o în apă și a șters statueta cu deosebită grijă, așezând-o apoi în mijloc. Gândindu-se la cea mai bună modalitate de a realiza un altar măreț – să cheme oare un tâmplar sau să vorbească cu un specialist în obiecte de cult? –, a contemplat-o pe Kannon liniștită, cu ochii pe jumătate închiși, asemenea unei mame ce-și soarbe odorul din ochi. Zeița părea că o privește, la rându-i, cu recunoștință.

Ornamentele coroanei ce-i împodobea capul erau îmbâcsite, lacul veșmintelor, scorojit, dar așa, ansamblul părea mai frumos și maiestuos. Tomoko îi contempla nesățioasă frumusețea sublimă. Avea cunoștințe precare în materie de artă budistă, însă măreția statuetei o îndemna să se roage din tot sufletul.

În aceeași seară, după ce și-a întins așternutul, s-a trezit întrebându-se în ce colțișor al casei o fi păstrat familia contelui superbul obiect. Își tot înălța capul de pe pernă ca să admire statueta. Negustorul îi menționase simplu „reședința din cartierul Aoyama", iar Tomoko nu pronunțase numele contelui Kōnami, căci era de la sine înțeles. O întrista profund declinul unei vechi familii de nobili aflate într-o situație financiară atât de disperată, încât renunța la o comoară pentru o sumă derizorie, poate doar vreun milion de yeni... Ce tristă ironie! S-o achiziționeze chiar gheișa întreținută pe vremuri de conte!

Așa e destinul. Legea budistă a karmei acționează inexorabil! La înmormântarea contelui Kōnami reușise să ajungă trecând drept soția lui Sōichi Nozawa, însă apoi n-a mai primit vești de la nobila familie. Se întreba dacă nu cumva spiritul contelui și-a găsit refugiul dorit chiar în statuetă ca să rămână veșnic aproape de copila dezvirginată prin ritualul *mizuage*, pe care a ajutat-o

cât a putut – mai întâi făcând din ea o adevărată gheișă, iar apoi dându-i tot sprijinul ca să-și construiască hanul.

Tomoko s-a ridicat în șezut, împreunându-și mâinile cu fața la statuetă. Din păcate, nu-i venea în gând vreo dorință sau rugăciune, așa cum se întâmpla în vremea pelerinajelor la templele șintoiste și budiste, destinate lui Fumitake Ezaki. A rămas cu mâinile împreunate, eliberată de gânduri și sentimente. Doar țârâitul insectelor din grădină îi răsuna în urechi.

A fost poate singurul moment de liniște sufletească în tumultul lucrărilor de extindere a restaurantului Hana-no-ya. Rămânând singură, a muncit fără întrerupere, vărsându-și nervii pe mamă. Condamnarea lui Ezaki la moarte o demoralizase cumplit. Doar truda neîncetată o ajuta să-și revină. Prețioasa statuetă a Zeiței Kannon a apărut ca un miracol în viața ei, aducându-i în cele din urmă pace sufletească.

După două zile a comandat unui fabricant de obiecte de cult un altar de lemn de santal.

— Nu-mi doresc un altar sclipitor, de prost-gust. Vreau unul destul de mare ca să încapă și plăcuțe votive, și ofrande... și să lase totuși impresia că e spațios și însuflețit.

— Cam cât sunt de mari plăcuțele dumneavoastră?

— Încă nu le am.

— Poftim?

— Puteți să mi le faceți în același timp?

— E în ordine. Să-mi dați numele defuncților.

— Nu le știu încă.

— Cuum?

— Nu se pot grava numele purtate în viață?

— Ba da, dar de obicei...

— Atunci, vă rog să le faceți.

După straniul dialog, Tomoko a scris pe o foaie de hârtie Hidekimi Kōnami, Sōichi Nozawa și Fumitake Ezaki. I-a întins-o negustorului, dar și-a retras îndată mâna, zicând:

— Stați puțin, l-am uitat pe tata!

Tomoko a ieșit iute din încăpere și a vârât capul pe ușa camerei construite spre nord-vest pentru Ikuyo și soțul ei.

— Mamă!

Surprinzător, Ikuyo se afla acolo, ocupată cu croitoria.

— A, tu erai, Tomo-*chan*?

La cei aproape șaptezeci de ani, își pierduse din îndemânare. Îi băgau ața-n ac slujnicele, de multe ori uita să coasă tivul... Când își purta propriile creații, se trezea cu ele descusute pe ici, pe colo, însă n-o deranja. Ori nu observa, ori n-o interesa. Îi plăcea atât de mult ce face, încât cosea mereu, cu excepția timpului când ieșea în oraș.

— Care-i numele postum al tatălui meu?

— ...

— N-auzi? Am comandat un altar budist și vreau să-i fac o plăcuță votivă.

Ikuyo a clătinat din cap. Poate se ramolise și nu mai înțelegea ce-i spune. Tomoko a trebuit să repete întrebarea de câteva ori.

— Nu ți-l amintești?

— ...

— Vrei să zici că nu cunoști numele postum al bărbatului alături de care ai fi vrut să fii înmormântată?

— Păi... e atât de mult de-atunci...

— Sunt convinsă că nu te-ai rugat niciodată pentru sufletul lui și că n-ai ajuns nici la mormânt!

Ikuyo tăcea și înghițea reproșurile. Dădea impresia că-l caută în memorie și suporta răbdătoare accesele de furie ale lui Tomoko, cu care de altfel se obișnuise.

— Crezi că e frumos ca o femeie să uite numele postum al primului ei soț? Nu ți-e rușine, mamă? Cum să-l uiți! Nu-mi vine să cred! Tot repeți că suntem rude de sânge, dar nu-ți amintești numele tatălui meu... și mai ai nerușinarea să pretinzi să fii înmormântată lângă el!

Tomoko se înfierbânta și mai tare, însă nu numai din pricina mamei. Ar fi vrut să ignore numele celor doi protectori. Poate contele Kōnami n-avea nume postum, pentru că fusese înmormântat după ritual șintoist, însă familia Nōzawa i-o fi ținut defunctului o slujbă budistă, așa cum cerea datina, și atunci bărbatul avea cu siguranță și nume postum. În ce-l privește pe Fumitake

Ezaki, rămășițele sale pământești nu fuseseră predate familiei, însă cum apropiații lui cunoșteau data morții și primiseră obiectele personale ale defunctului, fără îndoială că se ocupaseră și de slujba de comemorare. Tomoko n-avea nici o legătură de familie cu cei trei bărbați. Fusese, pe rând, protejată, iubită, amantă. Ce simplu se evitau complicațiile prin asemenea legături! Când fabricantul de obiecte de cult o întrebase numele postume pentru plăcuțe, ea a răspuns cu dezinvoltură, dar apoi și-a descoperit ignoranța, s-a înfuriat cumplit, așa că și-a vărsat iar nervii pe mama ei.

— Ascultă, Tomoko! Știi bine că am părăsit familia Tazawa și m-am recăsătorit cu un Kōsaka... Ești la curent cu ce s-a întâmplat apoi...

— După cutremur te-ai întors în ținutul de baștină, nu?

— Da, dar eu m-am dus la Sunaga și pe altarul de-acolo nu exista nici o plăcuță închinată lui Seikichi. Dacă-ți amintești, după nuntă am plecat la Tazawa, iar tu ai rămas la bunica și ai devenit moștenitoarea familiei Sunaga.

— Nu e cazul să-mi aduci aminte de lucruri cunoscute. În orice caz, s-ar fi cuvenit să treci pe la mormântul primului soț la reîntoarcerea în Wakayama, nu crezi?

— ...

— Ce-ai de zis?

— Nu l-am vizitat, răspunse Ikuyo pe un ton indiferent.

Și-a întrerupt cusutul și a rupt ața cu dinții. Încă avea dinți buni, în ciuda vârstei înaintate!

Tomoko a trântit ușa de la camera mamei, pornind nervoasă spre apartamentul ei. Spre stupefacția făuritorului de obiecte de cult, a scris pe o hârtie, în continuarea numelor deja notate, Seikichi Tazawa și Tsuna Sunaga.

— Vă rog să le gravați pe acestea. În familia noastră nu există obiceiul să folosim nume postume și de aceea nu le cunoaștem.

Fabricantul a plecat, iar la câteva zile după aceea i-a sosit vasul pentru tămâie comandat la un vechi magazin din Ginza. Când vremea se mai răcorea și aprindea *hibachi* în restaurant, ea tămâia toate încăperile înainte să vină clienții, iar toamna își procura

mereu un vas anume pentru iarnă. Anul acesta parcă-i mirosea a templu și Tomoko a surâs amar.

— Fiți amabil... și niște bețișoare parfumate de calitate superioară, adăugă ea. V-aș ruga mult să mi le trimiteți.

— Din cele folosite ca ofrandă pentru sufletelor morților?

— Nu, pentru mine... pentru casă. Nu-mi place tămâia asta umedă care miroase a templu. Aș vrea unele frumos parfumate, care te calmează și-ți dau o stare plăcută.

Isprăvind comanda, a plecat iute spre șantierul cu lucrările în toi, ținându-se de burtă cu mâinile. Iar o durea burta... nu chiar atât de rău ca în ziua când a aflat de execuția lui Ezaki, însă noua criză o avertiza că nu i se oprise ciclul menstrual. Din când în când avea pierderi masive de sânge. Nu o îngrijorau, mai degrabă o supăra că nu se mai sfârșește chinul ăsta. Durerile începuseră când se apucase să renoveze restaurantul, adică de vreo două luni, dar nu avusese niciodată timp să-și vadă și de sănătate. N-o interesa decât șantierul. Trebuia să evite zgomotul seara, când se adunau clienții, așa că munca se desfășura neîntrerupt de dimineață și până după-amiaza târziu. Grăbea meșterii, sezonul rece ar fi putut afecta grav lemnul de bună calitate al construcției tradiționale, așa că mai bine terminau cât mai repede. De aceea Tomoko se prezenta la fața locului ori de câte ori avea o clipă liberă și verifica ce se făcuse.

— A, ce frumoasă este! exclamă ea în fața sălii de baie construite după propriile indicații. Inspira cu nesaț mirosul de lemn proaspăt.

„Cine o să fie oare primul care va face baie aici?" se întrebă Tomoko.

Surâsul din colțul gurii i s-a transformat brusc în grimasă. Vedea cada fără apă umplându-se de un fum înecăcios. În următoarea clipă o perdea întunecată i s-a așternut înaintea ochilor. S-a lovit de marginea căzii înainte să apuce să țipe și s-a prăbușit cu zgomot pe pardoseală. Când și-a revenit, zăcea pe un pat din spitalul Seiroka. A zărit mai întâi un medic și o asistentă în halate albe, apoi pe decana de vârstă a slujnicelor de la Hana-no-ya și, în cele din urmă, pe Hachirō.

— Doamnă!

Slujnica a văzut-o deschizând ochii şi a strigat-o, însă Tomoko nu i-a putut răspunde. O durea peste tot şi avea mintea încețoșată. Se apropia iarna și, în pofida frigului din salon, o dogoare-i toropea tot trupul. După numărul cuverturilor îngrămădite pe pat, era pesemne foarte frig.

— Mă auziți? o întrebă medicul.

Tomoko a încuviințat ușor, dar simțea că ochii i se închid fără voie. Febra o moleșea, parcă dormise în neștire. În plus, o durere vie îi sfredelea coloana. Gemea.

— După părerea mea, aveți o tumoare la intestin, dar nu sunt sigur până nu vă deschid. Vă recomand operație urgentă.

Tomoko a consimțit prin înclinarea capului. Cuvântul „operație“ îi zumzăia în urechi.

Medicul i-a pus câteva întrebări, dar ea abia a îngăimat ceva. Nici nu știa dacă a răspuns ce trebuie. Și-a adus aminte doar că au dus-o în sala de operație pe un pat cu rotile, că au anesteziat-o și că asistentele au pus-o să numere cu voce tare: unu, doi, trei, patru, cinci... O îndemnaseră să numere împreună cu ele, dar pe Tomoko o agasau vocile lor stridente.

După ce chirurgii au deschis-o, în aer plutea o tensiune greu de descris în cuvinte. Tumoarea avea sumedenie de aderențe, de la intestin până la uter. Operația se impunea fără întârziere.

O asistentă a ieșit val-vârtej din sala de operație ca să-i înștiințeze pe Hachirō și pe angajata restaurantului.

— Pacienta are rude apropiate? Operația poate avea consecințe nedorite... ar trebui să vă așteptați la ce-i mai rău. V-aș ruga să-i chemați rudele apropiate – copii, frați, surori.

Femeia și Hachirō s-au schimbat la față.

— Trebuie s-o anunțăm pe doamna Ikuyo, zise slujnica.

— Mă duc după ea, se grăbi Hachirō.

— Trimite pe cineva s-o aducă și pe Yasuko-san din Nakano, adăugă ea fără să se clintească din loc.

Bătrâna fusese crescută la vechea școală a lui Tomoko și-i era foarte devotată. Nici prin cap nu îi trecea să-l însoțească pe

Hachirō, era hotărâtă să nu se mişte din faţa sălii de operaţie până nu-şi vedea stăpâna în afara oricărui pericol.

Când s-a trezit din anestezie, Tomoko a plutit câteva zile între somn şi realitate din pricina analgezicelor puternice, dar şi a oboselii severe şi a scăderii tensiunii arteriale în urma operaţiei.

Bătrâna slujnică a vegheat-o aproape neîntrerupt, dar uneori lui Tomoko i se părea că o zăreşte pe Ikuyo incredibil de întinerită, însă îmbrăcată în zdrenţe. Hachirō o înlocuia parcă din când în când.

În timpul perfuziilor şi după injecţiile cu vitamine sau antibiotice, Tomoko rămânea într-o stare de somnolenţă, conştientă doar de prezenţa lui Ikuyo în haine jerpelite. Oare de ce mama ei, care nu umblase niciodată în veşminte uzate, purta acum chimonoul de mătase în dungi, dinainte de război, mirosind a mucegai? De ce arăta doar a treizeci şi şapte sau treizeci şi opt de ani? Ce era cu permanentul din capul ei? De fapt... mamei îi plăcuse întotdeauna să fie la modă. Odinioară se îmbrăcase în haine occidentale şi mergea la spectacole de varietăţi ca să-şi admire idolii... pe Orie Tsusaka. Totuşi, coafura de prost-gust, ca un cuib de vrăbiuţe nu i se potrivea deloc mamei... o ducea cu gândul la însoţitoarele soldaţilor americani... În starea ei de semiconştienţă, Tomoko nu se gândea decât la mama ei, hotărâtă să-i spună părerea despre coafură de îndată ce-şi revenea şi putea vorbi.

Uneori i se părea că zăreşte lângă Ikuyo un băiat privind-o intens. Îşi închipuia că e fratele ei vitreg de la Kanō-rō din Shizuoka şi inima-i bătea cu putere. „A venit cu siguranţă în vizită. Dacă şi el, dispărut atâta amar de vreme, a venit să mă vadă, oare nu înseamnă că zilele-mi sunt numărate?“

Se tot gândea la altarul budist comandat înainte să o transporte la spital. Ea avea să fie oare prima cu nume postum pe plăcuţa votivă de pe altar?

Medicul i-a recomandat repaus total şi a interzis vizitele, lăsându-i doar pe cei apropiaţi să o vegheze, cu condiţia să nu-i vorbească.

Tomoko îşi recăpăta cunoştinţa doar când o chinuiau durerile.

— Au! Au! scâncea ea. Mă doare rău!

De îndată ce o vedea chircită de suferință, slujnica devotată o chema pe asistentă să-i facă un calmant. Durerea înceta și începea să moțăie. Zilele se scurgeau astfel lent și, în cele din urmă, Tomoko și-a revenit.

Nu mama o veghease la căpătâi, ci Yasuko. Chimonoul purtat de sora vitregă i-l cumpărase ea însăși pe vremea când lucra la Hana-ya. Băiețelul nu era fratele vitreg, ci nepoțelul – fiul lui Yasuko. Dacă fratele ei vitreg mai trăia, avea pesemne patruzeci de ani...

Yasuko... Pe Tomoko a impresionat-o nespus gestul lui Yasuko. Așadar, aflând de internarea ei, s-a grăbit s-o îngrijească.

„Suntem surori, la urma urmei... Trebuie să-i atrag atenția că nu-i stă bine permanentul."

După câteva zeci de zile de la operație, Tomoko era perfect conștientă. Medicul a limitat durata vizitelor, dar le autoriza în măsura în care n-o oboseau. Prima a fost decana de vârstă a slujnicelor, care a pus-o la curent cu situația de la Hana-no-ya: lucrările de extindere se terminaseră cu bine, restaurantul arăta minunat, clienții veneau cu ghiotura, unii îi dăduseră bacșiș pentru că a vegheat la căpătâiul patroanei. I-a spus să stea liniștită pentru că afacerile merg ca pe roate și a rugat-o să nu părăsească spitalul înainte să se vindece complet, pentru că a fost tare bolnavă.

Știind că-i plac florile, clienții care ar fi vrut s-o viziteze la spital, dar nu aveau timp, i-au trimis buchete sau ghivece splendide, înveselind salonul mohorât. Trei ghivece cu begonii stăteau aliniate pe pervaz, iar o crăciuniță înflorise minunat chiar la căpătâi. Alții i-au trimis buchete de geranium roșii sau bouvardia albe în coșulețe de bambus. În general, îi ofereau flori costisitoare, aduse din străinătate, neîntâlnite în grădina de la Hana-no-ya. Tomoko le admira din toată inima. Aflând că timpul vizitelor e limitat, expeditorii atașau câteva rânduri cu urări de însănătoșire grabnică. Cele mai multe soseau de la clienți sau de la gheișele solicitate la Hana-no-ya. Tomoko avea impresia că plutește pe un strat de flori.

— Doamne, cât sunt de frumoase! Nici n-ai zice că-i camera unui bolnav! Am fost inspirată că nu ți-am adus și eu flori! exclamă Gorōmaru.

Aflând că Tomoko e bolnavă, a alergat la spital și a intrat în salon, ignorând interdicțiile doctorilor. Așa era ea, nimic n-o împiedica atunci când voia ceva.

— Săraca de tine! Ce-ai mai tras! Am auzit că te-au operat.

— Mi-au scos tot.

— Nu mai ești nici tu tânără... n-aveai nevoie de așa ceva... De fapt, nu contează că ți-au scos tot, important e că ți-au salvat viața. Bravo lor! Să știi că ai avut mare noroc!

— Crezi?

Tomoko nu considera că a avut noroc. Culcată în pat, se uita la grămada de pături trase până sub bărbie. Ca să nu-și atingă zona operată, îi protejau abdomenul cu un fel de dispozitiv metalic. Se simțea ca o femeie în ultima lună de sarcină, ea, care nu mai avea nici măcar uter! În pofida faptului că își dorise atât de mult un copil, nu rămăsese niciodată gravidă! Era stearpă!

— Da, ai avut noroc! Anul acesta, orice construcție înălțată spre miazănoapte atrage după sine riscurile cele mai mari, dacă nu chiar moartea. Cu toate astea, tu te-ai apucat să-ți faci și baia spre nord!

— Și nu trebuia?

— Bineînțeles că nu! De ce n-ai consultat o ghicitoare înainte să-ți modifici locuința? Am fost de-a dreptul consternată. Ar fi trebuit să știi că e obligatorie o părere avizată, care să-ți indice locul și direcția potrivite! Când i-am povestit ghicitoarei mele ce probleme serioase ai avut la intestin, m-a întrebat imediat dacă te-ai atins cumva de sistemul de canalizare. Știam că ți-ai construit și baie nouă. Studiindu-ți problemele, ea a văzut chiar pericol de moarte. Prin urmare, se poate spune că ai avut baftă scăpând doar cu-atât!

— E chiar atât de importantă divinația pentru construirea unei case? Nu m-am gândit niciodată la așa ceva.

— Ești foarte norocoasă și de-aceea trăiești acum! Dar au murit alții!

— Adică?

Observându-i chipul nedumerit, Gorōmaru s-a grăbit să adauge:

— Bărbații nu trăiesc mult în asemenea condiții! Toată lumea știe atâta lucru! Protectorii tăi s-au dus... în locul tău...

De la bun început construcția n-a fost plasată într-un spațiu benefic.

Gorōmaru și-a luat iute rămas-bun.

Începuse să îmbătrânească și nu mai auzea bine. Vorbind tare, a obosit-o rău pe Tomoko.

Chirurgii considerau operația o reușită. Tomoko se obișnuise cu imobilitatea părții inferioare, dar trebuia să mai aibă multă răbdare până când rana i se închidea complet. Tumoarea, cu aderențe în afara uterului, îi lăsase totuși intestinul nevătămat. Cel puțin așa i-a explicat doctorul care o examina zilnic. Însă Tomoko se cunoștea suficient de bine ca să știe cât de mult i-a tulburat cancerul întreaga ființă; nu doar uterul sau intestinul.

Cuvintele lui Gorōmaru „s-au dus... în locul tău" au zguduit-o și au obsedat-o în următoarele două zile. Se simțea neliniștită, probabil și din cauza oboselii. O îngrijora și absența mamei. Avea dreptul la o vizită pe zi. Cei de la restaurant – decana de vârstă a slujnicelor, bucătarul, Hachirō, Yasuko –, chiar și Gorōmaru, au trecut pe la spital. Mama ei însă, nu.

La două zile de la vizita lui Gorōmaru, Hachirō i-a adus un dar din partea unui client al restaurantului Hana-no-ya.

— Tânără stăpână! Nu vă e bine? întrebă el îngrijorat.

— Am avut un coșmar... și mi-a provocat palpitații.

— Se spune că oamenii foarte obosiți au coșmaruri. După o operație atât de grea... e firesc.

Tomoko nu se încumeta să-i mărturisească nici lui, nici altcuiva că l-a visat pe Fumitake Ezaki încercând s-o sugrume. Despre moartea lui Ezaki îi povestise doar mamei. Peste noapte s-a zbătut în somn, urlând, de-a speriat-o până și pe servitoarea care o veghea. Spaima din vis i s-a întipărit pe față și de aici provenea întrebarea lui Hachirō. În mintea lui Tomoko stăruia ideea – o chinuise și în coșmar – că moartea lui Ezaki prin spânzurare se datora nefericitei amplasări a casei sale.

— Hachiran, îmi pare sincer rău că tot vii la spital. Am deranjat prea multă lume...

— Nici vorbă! Ați fost mai bolnavă decât ne-am închipuit. Noi suntem vinovați că n-am observat mai devreme starea dumnea-

voastră. Când m-a întrebat medicul dacă n-am băgat de seamă că vă simțeați rău, mi-a fost cumplit de rușine. Vă sunt foarte recunoscător că-mi vorbiți așa și că aveți un aer mai sănătos.

— Hachiran! i-o reteză Tomoko. Mama de ce n-a venit să mă vadă? N-a fost nici măcar o dată. Nu ți se pare că exagerează? Toată viața mi-a creat numai necazuri, iar acum, că sunt în spital, puțin îi pasă! Te rog să-i transmiți asta din partea mea.

— Vă rog să mă scuzați că nu v-am spus până acum... s-a îmbolnăvit și...

— Cuuum?

— Nu e grav... doar gripă... și nevralgii... la vârsta ei...

— Dar n-avea nimic în ziua în care eu am căzut din picioare. Și n-a venit nici când m-au operat! Hachiran! Nu cumva mama a murit?

Tomoko îl pironea cu privirea. Mâinile și picioarele bătrânului slăbănog tremurau. Ochii mici și înspăimântați i se mișcau întruna. Neliniștea i se deslușea pe chip. Nu era omul care să poată minți.

Capitolul 24

1 ianuarie 1954. Tomoko stătea în șezut pentru prima dată după operație și mânca supa tradițională cu turtițe prăjite. Tocmai aflase de moartea mamei ei. Prefera turtițele cafenii și cleioase celor gustoase de la Hana-no-ya, se potriveau mai bine cu sufletul ei îndoliat. Nici nu s-a atins de cutia adusă de la restaurant.

A părăsit spitalul abia la începutul lunii februarie, întorcându-se acasă într-o mașină închiriată, cu șofer. Ninsese abundent și mormane de zăpadă se adunaseră în fața magazinelor. Odinioară, chiar dacă ningea puțin, ieșeau în stradă cu mic, cu mare, să curețe zăpada din fața porților. La cei cincizeci și doi de ani, Tomoko constata cu amărăciune nepăsarea lumii moderne.

La externare, o înfofoliseră în cuverturi de la talie în jos. Coborâse din mașină, iar bucătarul o aștepta la intrare pregătit s-o ducă în brațe până-n casă. Ea l-a respins, încruntându-se.

— Mă descurc! Să nu exagerăm!

De cum a intrat în camera ei, a observat că înlocuiseră etajera din colț cu splendidul altar budist din lemn de santal brun-roșiatic, comandat înainte să se interneze. Statueta lui Kannon trona în mijloc, înconjurată de plăcuțe votive așezate alandala. În fața ei se aflau două pachete albe, arătând a ofrande. Atât de albe, încât captau privirile, lăsând impresia că cineva pusese acolo două bucăți de zăpadă.

Tomoko se uita la altar dusă pe gânduri, uitând să-și împreuneze mâinile a rugăciune. Toți angajații restaurantului Hana-no-ya – slujnice, servitori, bucătari și bucătărese – se aliniaseră pe două rânduri ca să-i ureze bun-venit.

— Doamnă, ne bucurăm nespus că aţi ieşit din spital.

— Vă sunt recunoscătoare pentru tot ce-aţi făcut în lipsa mea. Dacă treburile hanului au mers înainte, fără poticniri, în cele trei luni cât am lipsit, asta vi se datorează vouă. Aţi muncit conştiincios şi vă mulţumesc din suflet.

A pregătit apoi pentru fiecare – cu excepţia bucătarului, cel mai important dintre toţi, şi a decanei de vârstă a slujnicelor, la fel de merituoasă – câte un plic cu cinci sute de yeni, drept recompensă pentru eforturile depuse. Celor doi le făcuse plicurile încă din spital. Rămânea să-şi manifeste recunoştinţa cât mai repede posibil şi faţă de gheişele şi clienţii care o vizitaseră sau îi trimiseseră daruri.

A zărit-o pe Yasuko printre slujnice, dar n-a comentat în nici un fel prezenţa ei acolo. Aflase de la bătrâna ce-o veghease aproape permanent că s-a instalat la Hana-no-ya imediat după ce a trimis pe cineva la Nakano ca să-i anunţe starea ei gravă. Tomoko şi-a dat seama că afacerile soţului s-au dus de râpă odată cu revenirea Japoniei la normalitate. Acesta nu venise nici la înmormântarea lui Ikuyo. Asociind vestea cu starea jalnică în care Yasuko venise s-o vadă la spital, a înţeles că soţul o părăsise. De aceea se şi mutase la ea acasă împreună cu băieţelul de şapte ani, dar astăzi nu îi adresase nici un cuvânt de salut. Având consimţământul lui Tomoko, slujnica mai în vârstă o trimisese pe Yasuko la bucătărie ca să nu-şi facă apariţia în sălile restaurantului. Noaptea dormea în aceeaşi cameră cu Hachirō Kuwata, având băieţelul între ei. Prezenţa lor mai alina singurătatea bătrânului, făcându-l să nu simtă atât de tare pierderea lui Ikuyo. Tomoko, abia ieşită din spital, n-avea însă nici un chef să-şi bată capul cu soarta surorii vitrege.

Rămânând singură după plecarea personalului, Tomoko a contemplat în voie altarul. Meşteşugarul îl lucrase cu măiestrie, respectându-i indicaţiile, deşi singură susţinea că nu se pricepe. Ştiuse însă ce vrea... ca întotdeauna. Chiar şi cu uşile închise, altarul părea atât de mare, încât lăsa impresia că se revarsă peste încăperea de şase *tatami*. Tomoko privea vrăjită uşiţele protectoare

ale Zeiței, acum date în lături. Lângă ea ședea policioara cu urna lui Ikuyo și plăcuța ei votivă.

Totuși, Tomoko nu pricepea ce-i cu pachetele albe. Când s-a apropiat de altar, a avut senzația că prețioasa statuetă a familiei Kōnami și-a plecat asupră-i privirea compătimitoare, cu ochii pe jumătate închiși. De o parte și de alta a statuetei se înghesuiau plăcuțele votive, înscrise cu litere aurii pe lac negru, cu bordură tot aurie: Sōichi Nozawa, Tsuna Sunaga, Hidekimi Kōnami, Seikichi Tazawa, Fumitake Ezaki. Tomoko și-a amintit că a comandat și tămâie. A tras sertarul de jos și a găsit lumânări, chibrituri și o cutie de lac negru cu numele furnizorului: Kyūkyodō. Conținea și bețigașe de tămâie. Un clopoțel și o cădelniță așteptau deja pe altar, puse acolo de o mână nevăzută. Tomoko a înfipt două lumânări în brațele sfeșnicului. Răspândeau o lumină difuză în profunzimea altarului. A aprins de la flacăra unei lumânări trei bețigașe. Nu-i ieșeau din minte cele două pachete albe. Pe mama ei o călcase un jeep, dar cadavrul i-o fi rămas totuși întreg. Încerca să-și alunge toate gândurile macabre ce-i dădeau târcoale de când zărise pachetele albe.

Și-a împreunat mâinile și a închis ochii. Mireasma puternică a tămâii de bună calitate îi umplea nările.

„Mamă, te-ai dus și tu..." murmură Tomoko în sinea ei, venindu-i greu să accepte pe deplin realitatea.

Medicul a trimis o asistentă în timpul operației să-i spună lui Hachirō că pacienta este în stare foarte gravă și să cheme îndată cea mai apropiată rudă. Aflând nenorocirea, Ikuyo a țâșnit în stradă fără măcar să-și aranjeze ținuta. Cineva de la han i-a sugerat să închirieze o mașină, însă bătrâna doamnă, obișnuită cu plimbările de una singură prin Ginza și împrejurimi, a pornit pe jos cu intenția vădită de a lua un taxi pe drum.

La colțul străzii Tsukiji cu Shintomichō a lovit-o în plin un jeep al armatei americane, care circula cu viteză mare, fără să încetinească la viraj. Când trecătorii, martori ai accidentului, s-au repezit să-i sară-n ajutor, agoniza deja. A murit în câteva minute.

Angajații de la Hana-no-ya erau într-o stare de maximă tensiune din pricina operației riscante a patroanei. Soțul în doliu

nu a permis nimănui s-o înştiinţeze pe Tomoko, a cărei viaţă atârna de un fir de păr. Yasuko n-a fost în stare să se îngrijească de cele cuvenite. Cea mai în vârstă dintre slujnice s-a ocupat de ritualul funerar simplu, evitând fastul atâta vreme cât nici Tomoko nu scăpase de pericol.

„Am fost rude de sânge... mamă şi fiică..." îşi zicea Tomoko, cu mâinile împreunate în faţa altarului budist. „Dacă aş fi ştiut, nu te-aş fi lăsat în ruptul capului să părăseşti lumea asta cu nişte funeralii atât de simple. Aş fi pregătit un ritual grandios, demn de mama patroanei de la Hana-no-ya... ca să luăm ochii lumii..."

Relaţia cu mama ei i se învârtejea în minte – ranchiună, altădată supărare ori spaima de a nu fi considerată „copil nerecunoscător"... Simţea că o cuprinde iarăşi furia. Gorōmaru din Akasaka insinuase că alţii muriseră în locul ei... Ikuyo s-a stins discret, fără să-şi deranjeze fiica, ajungând doar o mână de cenuşă... de parcă ar fi încercat, prin moarte, să şteargă toate neplăcerile provocate în viaţă. Nu mai avea ce să-i reproşeze. Tomoko muncise pe brânci ca să-i plătească luxul şi capriciile, dar în lipsa ei Ikuyo pierise pe neaşteptate, lăsând în urmă doar amintirea unei mame care îmbătrânise frumos.

„Mamă... ţi-ai ispăşit toate păcatele, îţi iert tot răul pe care mi l-ai făcut de-a lungul anilor", murmură Tomoko printre sughiţuri. Lacrimile i se rostogoleau pe obraji. Curajoasa şi puternica Tomoko n-a plâns de multe ori în viaţa ei. „Mamă... ai plătit tot ce-aveai de plătit."

Ciudat discurs funebru, dar Tomoko nu se putea abţine. Percepea, în sfârşit, cruda realitate a morţii mamei.

I-a revenit brusc în minte momentul când, la şase ani, a deschis uşa de la camera mamei. Se pregătea de nuntă. Îşi întinsese splendidele chimonouri peste un coş de răchită mare şi le tămâia. Era cea mai frumoasă imagine ce-i stăruia în faţa ochilor. Acum asocia fumul alb şi parfumat înălţându-se dinspre beţigaşe cu mireasma tămâii impregnate în chimonouri. Toate veşmintele ei de mătase şi satin, cu imprimeuri fermecătoare, sclipiseră uluitor peste împletitura de răchită...

Mama își desfăcuse chimonoul la poale, zâmbind, ca să-i arate ce purta pe dedesubt... Fiorul rece provocat de unduirea țesăturilor sclipitoare aducând cu pielea de rechin... Interiorul întunecos al coșului dinspre care se înălța fumul alb... Mirosul tămâii i se păruse înecăcios și-i reproșase mamei din priviri c-o pusese să-l adulmece... Ikyuo își așezase iarăși mâinile frumoase pe genunchi. Mătasea și satinul, întinse din nou peste coșul de răchită, se ondulau ca niște făpturi vii. De jur împrejur aerul se parfumase. Tomoko își amintea că a rămas multă vreme amețită, privind chipul minunat al mamei dincolo de perdeaua de fum. Revedea chipul acela acum – nasul drept, ochii migdalați, genele negre și dese, conturul încântător al buzelor subțiri parcă trasat cu pensula. Toate estompau unicul ei defect – bărbia prea mică.

„Mamă... mamă... ai plecat dintre noi!"

Abia acum, după dispariția mamei, își dădea seama prin ce pericol trecuse ea însăși. Abia acum s-a trezit la realitate, înțelegând cât de aproape fusese de moarte. Lacrimile îi șiroiau pe obraji nestăvilite. Plângea liniștit, fără suspine.

— Doamnă!... Tânără stăpână!

Hachirō era în spatele ei. Un sentiment de sfială pusese stăpânire pe el.

— E vina mea... vă rog să mă iertați. Am alergat după Ikuyo... era tulburată rău... Nici n-a stat să mă asculte.

S-a întors. Văzându-i lacrimile, Hachirō s-a înclinat adânc, continuând să se scuze.

— Nu, Hachirō, nu e vina ta că mama a murit. Ea s-a grăbit și n-a fost atentă... Așa i-a fost soarta... Toată viața a făcut numai ce-a vrut... Până-n ultima clipă...

Neștiind cum să-l mai liniștească, Tomoko a plecat capul fără să termine fraza. Ar fi vrut să-și mărturisească recunoștința pentru că-i îndurase egoismul și capriciile.

— Tânără stăpână!

Pe chipul lui Hachirō se deslușea o hotărâre nemaiîntâlnită până atunci.

— Am așteptat să ieșiți din spital... Mi-e tare greu să vă spun... după grija pe care mi-ați purtat-o atâta amar de vreme... dar am venit să-mi iau rămas-bun. A sosit timpul să mă întorc la Ōsaka.

— În nici un caz, Hachiran! Te-am considerat întotdeauna foarte apropiat, ai fost soțul mamei mele, cu alte cuvinte, te-ai comportat ca un tată. Dacă vrei, poți sta aici cât dorești. N-am de gând să te las să muncești toată viața ca portar.

— Nu, tânără stăpână! Deja am abuzat prea mult de amabilitatea dumneavoastră. La Ōsaka am casă și copii. Tot trebuia să mă întorc într-o bună zi. Stăpâna nu putea să sufere casa de-acolo și de aceea am căzut cu nerușinare pe capul dumneavoastră... Eu sunt trecut în registrul familiei Kuwata și acum, că stăpâna a plecat dintre noi, nu mai am nici un motiv să rămân la dumneavoastră. V-aş ruga să-mi îngăduiți să iau cenușa cu mine...

— Cenușa?

— Asta mi-am dorit de la bun început și de aceea am împărțit-o în două. M-a avertizat încă de pe vremea când trăia că mie nu-mi revine decât jumătate...

— Așa ți-a zis? Prin urmare... tot cum a vrut ea.

— Da, însă nu regret nimic. Visul din tinerețe mi s-a împlinit și mă declar fericit. Și dumneavoastră ați fost atât de bună cu mine... Sper să nu mă considerați nerecunoscător că plec atât de repede. În ciuda vârstei înaintate, au nevoie de mine la ceasornicărie. Fiii mei m-au rugat să mă întorc acasă. M-aş duce pentru că acum vă simțiți mai bine... și aş lua partea mea de cenușă...

Hachirō își trăgea nasul, cu vocea gâtuită de lacrimi.

Tomoko a priceput în cele din urmă de ce erau două pachete înfășurate în pânză albă. Abia la câteva zile după revenirea acasă, când Hachiran se pregătea să-și ia rămas-bun, a observat un plic sub unul din ele.

— Hachiran, mama a fost soția ta, aparține familiei Kuwata, așa că te rog să duci cu tine toată cenușa.

— Mie mi-a zis întotdeauna că jumătate vă revine, zise Hachirō, ignorând comentariul lui Tomoko.

Tomoko a privit plicul simplu, maroniu. La destinatar era trecut numele ei – Tomoko Sunaga. L-a luat în mână, cu oarecare strângere de inimă, și l-a condus pe Hachirō la ieșire, ca să-i ureze călătorie plăcută. Înapoi pe coridor, a întors plicul. La expeditor scria: Kanejirō Fujiwara, Secția de anchete judiciare, Biroul de demobilizări, Ichigaya.

Nu-și amintea de un asemenea nume. Nu-l cunoștea decât pe domnul Murata. În timp ce angajații hanului își luau rămas bun de la Hachirō, Tomoko a scos scrisoarea din plic. Cineva îl tăiase cu foarfeca și apoi îl pusese pe altar. Bătrâna slujnică o fi citit conținutul în timp ce ea se afla în spital?

După plecarea lui Hachirō, în picioare în fața restaurantului, Tomoko a parcurs textul tipărit pe hârtie grosolană.

3 decembrie 1953

Vă aducem la cunoștință următoarele:

Rămășițele pământești ale celor cincizeci și trei de ofițeri din categoriile B și C de la centrul de detenție Sugamo, condamnați la moarte în urma procesului intentat de armata americană, au fost depuse la crematoriul din cartierul Motokubo-machi, districtul Nishi-ku din Yokohama, după oficierea unei slujbe de către preoți. Osemintele vor fi dezgropate la ordinul biroului de demobilizări, iar cenușa, redată familiilor defuncților.

Viitoarea noastră întrunire are loc pe data de 15 decembrie, orele 13, la templul Gokoku-ji din cartierul Ōtsuka-sakashita-machi, districtul Bunkyō-ku din Tōkyō, unde preoții Shinshō Hanayama și Ryūjun Tajima vor ține o slujbă religioasă pentru odihna veșnică a sufletelor.

Kanejirō Fujiwara, director executiv

Comitetul de susținere a familiilor condamnaților la moarte

Pe data de 3 decembrie Tomoko se afla în spital și se zbătea între viață și moarte. Cu ani în urmă își dorise din suflet să intre în posesia rămășițelor pământești ale lui Fumitake Ezaki, cu toate că ele aparțineau familiei. Cu siguranță, vestea distribuirii cenușei îi parvenise doar prin bunăvoința funcționarului Murata. „Viitoarea noastră întrunire“ indica faptul că mai avuseseră loc și

altele, că respectivul comitet fusese înființat mai demult, iar acum, fiind vorba de Fumitake Ezaki, o anunțau și pe ea.

„Oare câtă lume s-a adunat pe 15 decembrie? Soția lui Fumitake Ezaki s-a aflat cu siguranță la citirea rugăciunilor budiste, stând în genunchi, cu o ținută solemnă. O fi purtat un *haori* negru peste chimonoul de Ōshima? Cu blazonul familiei Ezaki?"

Tomoko scotocea printre amintiri, încercând să afle dacă l-a întrebat vreodată cum arată blazonul familiei sale. Înaintând alene pe coridorul restaurantului spre camera sa, a recitit scrisoarea.

I-au pregătit așternutul în salonul unde avea să-și petreacă perioada de convalescență. Tomoko s-a lăsat greoaie pe *tatami*, în fața statuetei, ridicând privirea spre Kannon, cu scrisoarea în mână.

Mai mult decât statueta o impresiona acum urna rămasă singură, arătând parcă rătăcită după ce Hachirō s-a dus cu a lui. Mâhnirea o copleșea nemilos.

— Mamă! gemu Tomoko fără să vrea.

Poate s-ar fi cuvenit s-o pună în mijlocul altarului de cum i-o dăduse pe cealaltă lui Hachirō, dar plecarea lui și descoperirea plicului o răvășiseră. O durea sufletul văzând-o, în partea stângă a altarului, solitară, ca un copil orfan vrednic de milă. Îi lăsa o senzație acută de singurătate și tristețe apăsătoare... Mai bine era în două exemplare! Locul gol îi rănea ochii.

Ba nu! Avea cum să-l umple! Găsise plicul sub urna lui Hachirō... El plecase cu partea lui de cenușă... Nimic nu e întâmplător! În secunda următoare Tomoko s-a repezit la telefon ca în transă.

L-a sunat pe funcționarul Murata de la biroul de demobilizări.

— Sunt Sunaga. Nu v-am mai telefonat de multă vreme...

— Murata la telefon. Cine sunteți? întrebă el, șovăitor.

I-a luat ceva timp până și-a amintit de proprietara restaurantului tradițional. Tomoko i-a mulțumit pentru scrisoare și i-a mărturisit c-a avut mari probleme de sănătate de la începutul toamnei trecute.

— Abia am ieșit din spital acum zece zile, adăugă ea. N-am reușit să ajung la slujba de la Gokoku-ji. Am să trec pe la dumneavoastră de îndată ce-mi permite sănătatea. Apropo, în scrisoare

se menționa distribuirea cenușii colonelului Fumitake Ezaki... credeți că... ar fi posibil să primesc și eu o parte?

— Despre cenușă nu prea putem vorbi la telefon... spuse funcționarul cu o voce gravă, apăsând fiecare silabă.

— Credeți că-i prea târziu?... Am fost bolnavă, n-am putut s-o solicit mai devreme... M-am operat... mi-au scos uterul... se bâlbâi Tomoko, scuzându-se întruna pentru absența de la Gokoku-ji.

— Adevărul e că ne-a mai rămas cenușă nedistribuită și nu este rezervată în exclusivitate familiilor. Oricine poate primi din ea la cerere, mai exact persoanele care doresc să țină slujbe de pomenire pentru sufletul celor dispăruți. Totuși...

Ceva îl împiedica să continue.

— Familia Ezaki are ceva cu mine? V-a spus să nu-mi dați și mie din cenușa lui?

— Nici vorbă. Ceea ce încerc eu să vă explic este că nu dispunem de „cenușa personalizată“ a condamnaților. Înțelegeți? Au fost incinerați laolaltă în crematoriul din Yokohama.

— ...

— Am explicat lucrul acesta participanților la slujba de la Gokoku-ji. Au fost prezente vreo trei sute de persoane. Au notat data incinerării și numărul cadavrelor în registrele crematoriului, însă numele decedaților nu figurau. Vă putem oferi totuși o garanție în privința rămășițelor pământești pentru că știm data execuției. Prin urmare, cu siguranță sunt și ale colonelului Ezaki printre ele. Cam așa stau lucrurile și de aceea am distribuit cenușă tuturor celor care ne-au cerut.

Tomoko simțea că-i tremură receptorul în mână.

Așadar, au incinerat laolaltă cadavrele celor cincizeci și trei de militari, aruncând într-o groapă comună cenușa și osemintele. În urechile ei răsunau zgomotul de oase calcinate și cenușă în cădere. Printre ele se aflau și rămășițele pământești ale lui Ezaki, fără să se mai distingă fruntea, craniul, umerii, degetele ce-i strânseseră mâna odinioară, șoldurile, picioarele... transformate în pulbere, stârnind rotocoale albe de fum.

— Mai sunteți la telefon, doamnă Sunaga?

— Da... da! strigă Tomoko, ștergându-și sudoarea de pe frunte.

— Distribuim cenușă tuturor celor care ne solicită, fără probleme. Am pus deoparte doar lucrările dentare din aur ca să le identifice familiile.

— Domnule Murata, aș dori și eu niște cenușă ca amintire, articulă Tomoko, sfioasă. Din păcate, sunt încă foarte slăbită și nu mă pot deplasa mai devreme de-o lună. E posibil să trimit pe cineva să ia cenușa?

— Nu-i absolut nici o problemă. Trimiteți pe cine doriți la crematoriul din Yokohama, cu scrisoarea primită de la comitetul de susținere a familiilor îndoliate. Am să-i previn și eu telefonic. Crematoriul e situat la vreo cinci sute de metri înspre miazăzi de gara Hodogaya. Vă rog să luați legătura cu domnul Katō.

Tomoko a închis telefonul epuizată peste poate și, amintindu-și de sfatul medicului, s-a băgat în așternut. Ridicând capul să privească altarul, a observat că tămâia se consumase și, fără rotocoalele ei, contururile statuetei lui Kannon și ale urnei lui Ikuyo se distingeau cu claritate.

Rugând-o pe bătrâna slujnică să meargă la Yokohama în locul ei, și-a dat seama dintr-o ochire că ea deschisese plicul. A încuviințat imediat, înțelegând despre ce e vorba, și a plecat fără să întrebe nimic. Era și ea femeie singură... Nu avusese noroc la bărbați... Nu se căsătorise. N-avea nevoie de cuvinte ca să-și exprime compasiunea și dragostea față de patroana alături de care își petrecuse jumătate din viață.

Murata îi spusese la telefon că e suficient să ia el legătura cu crematoriul, însă nu i-au pregătit urna dinainte. Abia după sosirea slujnicei angajatul a reușit să umple, cu o lopățică, recipientul în formă de pagodă mică. Așa că femeia a pierdut aproape toată ziua ca să se achite onorabil de însărcinarea primită.

— Omul de la crematoriu m-a întrebat câtă doresc dar, gândindu-mă că nu aveți loc prea mult pe altar, am cerut să-mi pună doar cam cât e și în urna mamei dumneavoastră.

La crematoriu i-au dat urna neînvelită în pânză albă, așa cum s-ar fi cuvenit. De aceea, slujnica a băgat-o în bocceluța pe care

o avea la ea. Peste zi începuse să ningă, așa că femeia s-a întors acasă cu *tabi* și poalele chimonoului ude. Mai întâi de toate a așezat urna nelăcuită pe altar, apoi s-a schimbat și i-a povestit patroanei cum au decurs lucrurile.

Tomoko i-a mulțumit din suflet și bătrâna s-a retras discret. Tomoko s-a ridicat, și-a aranjat chimonoul, a împrospătat apa-ofrandă din vasul de pe altar și a ieșit din cameră. Aruncând o privire afară, a văzut că zăpada ce nu contenea de la prânz acoperise deja arbuștii și straturile cu flori, așternând peste grădină o mantie albă. Regreta că nu are nici măcar o crenguță înflorită pentru urna lui Ezaki.

S-a mulțumit să-i pună un vas mic cu apă, să-i aprindă o lumânare și să-i ardă tămâie. Stătea cu mâinile împreunate, simțind mireasma tămâii. A ridicat privirile și a mai contemplat o dată altarul. Sub prețioasa statuetă a lui Kannon se odihneau sobru cele două urne cu cenușă. În comparație cu ele, plăcuțele votive, așezate alandala, arătau ca recuzita unui teatru. Parcă regreta că le comandase. Privind statueta, și-a amintit cu nostalgie de conte... s-a gândit la vârtejul vieții în care o târâse propria mamă... la iubirea ei din tinerețe, Ezaki...

Își zicea că al treilea bărbat cu un loc însemnat în soarta ei, Sōichi Nozawa, a plecat fără să lase urme – tipic lui. Contele Kōnami revenise sub forma statuetei, cenușa lui Ezaki se odihnea în urna de pe altar, amestecată cu cea a unor necunoscuți. Cât de încărcate de simbol erau toate amintirile! Nozawa, cel mai cumsecade bărbat! Contele Kōnami, de origine nobilă. Doar Ezaki îi călcase în picioare visurile din tinerețe și nu se sinchisise să-i acorde nici măcar o privire la despărțire. Ea se ruga acum pentru toți trei.

„Mamă!“

Vocea îi era încărcată de nostalgie. S-a trezit pur și simplu strigându-și mama. Se zice că legătura cea mai puternică din viață este între părinți și copii, a doua, dintre soți, iar a treia, dintre stăpân și vasal. Analizând cele trei tipuri de relații ce îi marcaseră viața în punctele de cotitură, Tomoko se simțea derutată. De aceea, ca un copil răzgâiat care dă fuga la mama lui pentru orice fleac,

i se adresa acum mamei... Avea o astfel de pornire pentru prima dată în viața ei.

„Mama nu m-a alintat niciodată... nici când eram copil. Bunica mă lua deseori pe genunchi, dar n-am simțit brațele mamei cuprinzându-mă."

Tomoko și-a amintit de chimonoul mov confecționat de Ikuyo mai mult ca s-o scoată din minți pe Tsuna decât ca să-i facă o plăcere fetiței. Bunica i-l sfâșiase într-un acces de furie... Yasuko îi dezmembrase păpușa căreia îi croise veșminte din fostul ei chimono...

— Mătușică!

Nepotul ei, Jōji, i-a întrerupt șirul amintirilor.

— Ce s-a întâmplat? De ce nu dormi? Copiii nu stau treji la ora asta.

— Îhî.

— Hai, fugi la culcare!

Încuviința cuminte, dar nu se dădea dus din camera lui Tomoko. S-a cuibărit într-un colț, cuprinzându-și genunchii cu brațele, cu un aer de copil nefericit. Avea fața rotundă și buzele groase, nu semăna nici cu Maejima, nici cu Yasuko. Arăta ca o fetiță. Și slujnicele observaseră că aducea mai mult cu mătușa decât cu părinții.

Numele Jōji, a cărui pronunție amintea de George din engleză, se datora pesemne admirației exagerate a lui Maejima pentru America. Însă Tomoko își striga nepotul Tsune-*chan*, „tsune" reprezentând o altă citire a ideogramei redată „jō" de către părinți.

— Nu ți-e somn, Tsune-*chan*?

— Ba da.

Lui Tomoko i-a plăcut tare mult răspunsul prompt și copilăresc, rostit pe un ton somnoros.

— Păi, dacă ți-e somn, du-te la culcare. Așternutul e pregătit, nu?

— Da, eu îl pregătesc întotdeauna... și pe al mamei.

— Bravo, dragul meu! Și azi le-ai făcut tot tu?

— Da, numai că...

— Ce vrei să zici?

— Până acum a fost și Hachiran, dar am rămas singur...

— Ți-e urât?

Băiețelul n-a răspuns. Stătea cu genunchii adunați și capul plecat. Yasuko muncea la bucătărie din zori până la închiderea restaurantului, noaptea târziu, și-l găsea adormit. Cât fusese și Hachirō la han, se trezea cu bătrânul alături, căci acesta își începea treburile mai târziu. Iubea copiii și îi alinase cu siguranță singurătatea. Când locuise la Nakano, Jōji avusese parte de o copilărie fără griji, cu mulți prieteni în jur. Jucându-se, nu-și dădea seama că părinții nu se înțeleg. Elegantul cartier Tsukiji nu prea avea însă locuri de joacă, iar copiii nu ieșeau pe stradă.

Pustiul din sufletul băiețelului de șapte ani era de bună seamă greu de îndurat. El nu făcea altceva decât să-și aștepte mama... care nu mai venea... Așa că se hotărâse să meargă în camera mătușii, cu toată rușinea.

— Tsune-*chan*, haide, intră sub cuvertura de pe *kotatsu* până termină mama cu treaba. Vrei *senbei* sărați?

— Îhî.

— Am și dulci.

— Îhî.

Cât fusese internată, Tomoko primise, pe lângă flori, multe cutii cu bomboane și *senbei*. Scotea dintr-o cutie uscățele crocante din orez, ambalate una câte una, iar Tsune-*chan* întindea mâna și le devora într-o clipită. În timp ce pregătea ceaiul, privea chipul inocent al copilașului. A cuprins-o o liniște sufletească greu de exprimat în cuvinte.

— Tsune-*chan*.

— Îhî.

— Poți veni la mine oricând. N-am altă treabă decât să mă odihnesc.

— Îhî.

— Ce ți-ar face plăcere? Dacă-ți dorești ceva, te rog să-mi ceri și eu îți cumpăr.

— Îhî.

Răspunsul băiețelului, mereu același, îi umplea sufletul de bucurie.

Tomoko își spusese de nenumărate ori că trăiește ca să-i vadă pe cei din jurul ei părăsind această lume. Pe fiecare dintre noi ne naște o mamă și trăim ca să murim, dar nu la aceeași vârstă. Văzuse stingându-se oameni mai în vârstă decât ea, dar și mai tineri, ca frățiorul sau surioara lui Jōji, care nu apucase să vadă lumina zilei. Moartea tuturor ființelor, chiar și a celor care au trăit mult, i se părea regretabilă și mereu neașteptată. Tsuna... contele Kōnami... Sōichi Nozawa... Fumitake Ezaki... și apoi Ikuyo. Da, până acum Tomoko își zisese că a muri înseamnă să-ți iei rămas-bun de la alții. Prin ce minune simpla prezență a băiețelului, ronțăind cu plăcere *senbei*, o făcea să se simtă și să gândească altfel?

Dacă trăiești nu-nseamnă oare că-i și protejezi pe cei din jur? s-a întrebat ea brusc. Încet-încet, ronțăitul s-a auzit tot mai stins. Jōji a adormit cu capul pe masă, cu un *senbei* sărat în mâna dreaptă. Apucase să muște din el. Privindu-i chipul inocent, nu concepea sfârșitul vieții lui.

— Tsune-*chan*! șopti ea, dar băiatul nu se mișcă.

Tomoko era încă prea slăbită ca să-l care. Oricum, și medicul îi interzisese să ridice greutăți. De data asta însă, n-avea chef să cheme pe cineva în ajutor. A încercat să-l ia de subsuori, dar băiețelul adormit se dovedea tare greu. Dându-și seama că n-are de ales, l-a târât până la așternutul ei. Salteaua în stil Kansai era de trei ori mai lată decât una simplă, așa că încăpeau amândoi foarte bine.

Tomoko a împins urnele în colțul altarului și a închis ușițele protectoare ale statuetei. A stins focul și luminile, iar apoi s-a întins lângă nepoțelul ei. A surprins-o căldura trupului de copil.

„Nu vreau să mai aud de nici un rămas-bun", murmură ea. „Trebuie să trăiesc ca să-l văd pe acest copil crescând."

Trupul lui Jōji era moale și cald, mai cald decât al oricărui bărbat cu care împărțise vreodată așternutul. N-avea de ce să se mai aștepte la trădare. Între ei doi va dăinui doar dragostea curată.

De la revenirea din spital, a fost prima ei noapte cu somn liniștit. Yasuko n-a trecut să-și caute copilul, nici măcar a doua zi dimineață. Probabil că nici nu-i observase absența.

„Seamănă leit cu Ikuyo", își spuse Tomoko.

Jōji a deschis ochii mari, teribil de mirat văzându-și mătușa lângă el. A izbucnit într-un râs timid, de parcă încerca o bucurie nesperată. Tomoko a simțit un fior de fericire străbătând-o din cap până-n picioare.

— Tsune-*chan*.

— Îhî.

— Bună dimineața! a salutat ea izbucnind în râs... ca să-și învingă lacrimile.

Capitolul 25

Vine o zi când vrei să revii în ținutul natal de brocart, zice o vorbă din bătrâni. Asta a și făcut. Atunci de ce au primit-o cu atâta răceală pe ea, bogata patroană a unui restaurant din Tōkyō cu o reputație fără cusur? Pe ea, care îmbrăcase ca pentru ceremonie un splendid chimono de Yūki valorând zeci de mii de yeni...

— Mă numesc Sunaga...

Tomoko și-a amintit cu un surâs amar că se refugiase în casa asta cu vreo patruzeci și ceva de ani în urmă, după dezastruosul cutremur din capitală. Proprietar era atunci vărul primar al lui Ikuyo, însă tot atât de bine ar fi putut și ea să-și revendice partea de moștenire în locul copiilor lui. Ce rost avea să-și mai irosească energia cu gânduri zadarnice? Tomoko avea pe-atunci douăzeci de ani, iar băiețelul de cinci sau șase ani ajunsese proprietarul de astăzi.

Și-a rezervat o cameră la un han în stil tradițional din Wakayama și a venit cu o mașină luxoasă închiriată, ridicând nori de colb alb în urma ei. Satul Nishinoshō fusese arondat orașului Wakayama, însă cei mai mulți locuitori ai săi erau tot țărani. Sosirea lui Tomoko a stârnit mare vâlvă și lumea s-a adunat la poarta ei, s-o vadă.

După o sumedenie de explicații, vărul a înțeles în sfârșit despre cine e vorba.

— A, da, îmi amintesc! După cutremur, au venit două doamne frumoase de la oraș și au locuit aici vreo șase luni. Sunteți mama?

— Nu, sunt fiica.

— A, deci dumneavoastră cântați balade în grădină! Ce voce frumoasă aveați!

Tomoko cugeta la legătura lor de rudenie. Erau veri. Trecuseră cincizeci de ani de când moștenirea a revenit urmașilor dintr-o linie colaterală a familiei. Ikuyo murise de șapte ani... Tomoko se apropia de șaizeci... Nu se simțea în largul ei aici...

„Așadar, aici m-am născut, aici am petrecut primii nouă ani din viață... Ar fi trebuit să mă lege de locul acesta o grămadă de amintiri..."

Casa familiei Sunaga fusese de la bun început o gospodărie de țărani harnici, dar moștenitorii nu-și dăduseră osteneala cu ea și nu profitaseră de reformele agricole postbelice. Privind pământul denivelat de la intrare, pragul jalnic, grinzile și pervazurile înnegrite, fără pic de strălucire, rogojinile rupte pe la colțuri și îngălbenite de vreme, lui Tomoko nu-i venea să creadă că aici a copilărit.

Încerca deznădăjduită să lege vreun colțișor de casă cu amintiri de odinioară, un colțișor cât de mic de unde să i se pară că răsare bunica. Câte nu se schimbaseră în Japonia de cincizeci de ani încoace!

„Și în viața mea la fel... Dar cum să nu găsesc o dovadă cât de mică a primilor mei nouă ani petrecuți aici? Cum să nu mă mai lege nimic de bătrâna clădire care n-a suferit prefaceri atâta amar de vreme? Poate că e firesc. Ce trist! Prin urmare, nici nu mai pot vorbi de obârșii..."

Însă pe Tomoko o aducea la Wakayama nu atât dorul de casa familiei Sunaga, cât prețiosul obiect pe care-l ținea în bocceluța din brațe.

— Eu nu-mi amintesc pentru că eram prea mică atunci. Știți cumva să-mi spuneți unde se află casa familiei Tazawa, rudele mele dinspre tată? Primul soț al mamei a fost Seikichi Tazawa.

— Tazawa? răspunse interlocutorul clătinând din cap. Eu n-am auzit de-așa un nume în Nishinoshō. N-ați reținut greșit?

— Nu, sunt sigură că l-a chemat Tazawa. Eu am devenit moștenitoarea familiei Sunaga, dar cum să uit numele tatei??

— Stați puțin! O întreb pe bătrâna din vecini. Ea știe tot ce mișcă-n satul ăsta și-i mai cunoaște și trecutul.

La întoarcere, a zis:

— Nu cumva e vorba de Kōsaka, fiul căpeteniei satului?

— Nu, el a fost al doilea soț al mamei. Tatăl surorii mele vitrege se numea Keisuke Kōsaka, dar eu sunt fiica lui Tazawa. Vă rog mult s-o mai întrebați o dată. Dacă nu vă supără, vin și eu.

Au mers împreună la bătrâna năpădită de riduri. Trăia într-o căsuță veche, de pe vremuri, cu acoperiș din țigle și streșinile mult ieșite în afară. S-a uitat la Tomoko cu ochii ei urduroși și a iscodit-o:

— Ești fiica lui Ikuyo?

— Da.

— Ikuyo a fost cea mai frumoasă fată din Nishinoshō și fiul căpeteniei satului și-a pierdut capul după ea. Au plecat împreună la Tōkyō și apoi a părăsit-o. El a revenit aici, dar zeii l-au pedepsit și a murit de oftică. Avea plămânii măcinați de boală. Fiica lui s-a dus la mama ei la Tōkyō. Așadar, ești fiica lui?

— Nu, pe ea o cheamă Yasuko. E sora mea vitregă. Tata se numea Tazawa.

— Cum?

— Tazawa.

Bătrâna și-a amintit în cele din urmă.

— A, da! Tazawa din Umehara! spuse ea pufnind în râs fără vreun motiv anume. Locuia în satul învecinat. S-au cunoscut la sărbătoarea Zeului Hachiman[1] în Kinomoto și s-au plăcut. Moștenitorul familiei Tazawa din Umehara era chipeș, crede-mă, iar fiica familiei Sunaga din Nishinoshō, o frumusețe! S-a iscat mare vâlvă în familii, fiind amândoi copii singuri la părinți.

Tomoko asculta absentă, dând din cap. Bătrâna mai încurca evenimentele pe ici-colo, dar, în mare, cele povestite se legau de ce știa ea. Aflând că femeia împlinește optzeci de ani, Tomoko s-a gândit cu mândrie la mama ei, pe fața căreia timpul nu lăsase urme.

---

1 Zeul Războiului.

Când bătrâna a isprăvit cu explicațiile, Tomoko i-a cerut adresa familiei Tazawa și a pornit cu mașina spre satul vecin. Curgeau apele pe ea. În Tōkyō venise deja toamna, cu flori albe de lespedeza deschise în toată splendoarea lor, însă căldura persista în regiunea Kishū, datorită climei blânde. Tomoko regreta că nu-și luase pe dedesubt un chimono mai subțire. Ca să ajungă din Nishinoshō în Umehara, trebuia să se întoarcă spre Wakayama. De la geamul mașinii se zăreau câmpuri de spice aurii și, răzleț, femei care secerau, îmbrăcate cu chimonouri din bumbac în picățele, cu pălării mari de paie, specifice locului.

De îndată ce-a oprit în fața casei Tazawa din Umehara, la poartă s-au ivit doi-trei bătrâni trecuți de șaptezeci de ani, uitându-se la ea neîncrezători. Nici măcar n-au poftit-o să intre.

Casa, veche și ea, semăna cu a familiei Sunaga, dar arăta mai bine întreținută. Locuitorii ei păreau să nu fi renunțat nici după război la mândria de stăpâni ai unei clădiri străvechi. Chiar și după ce Tomoko a pus pe prag prețiosul cadou adus de la Tōkyō, ei continuau s-o privească bănuitor și rece.

— Nu se cade să aduceți la noi rămășițe pământești fără să ne anunțați.

— Dar mama și-a dorit, încă de pe vremea când trăia, să le așez în mormântul familiei Tazawa, alături de ale primului ei soț. Am zis că ar fi un prilej să mă rog și eu la mormântul tatălui meu.

— Nu neagă nimeni că există un Seikichi Tazawa în registrul familiei, însă trebuie să știți că multe generații Tazawa se odihnesc în același mormânt. Seikichi Tazawa nu are un mormânt numai al său. Iar mama dumneavoastră s-a recăsătorit imediat după moartea lui, așa că nu mai face parte din familie. Odinioară, femeile virtuoase nu se căsătoreau de două ori. E o insultă să pretindeți ca rămășițele ei să stea alături de ale fostului soț. Nici pe dumneavoastră nu vă cheamă Tazawa. Dacă mi-aduc bine aminte, ați moștenit casa Sunaga. N-am idee cu ce vă ocupați la Tōkyō, dar veniți la noi după ce n-ați mai călcat pe-aici zeci de ani ca să trâmbițați că vreți să vă rugați la mormântul tatălui. Nu vă pot spune pur și simplu: „Veniți, vă conduc la mormânt!“

Bătrânul vorbăreț era pesemne o rudă mai îndepărtată de-a tatălui. Tatăl ei, copil singur la părinți, a murit de tânăr, fără succesori. Casa au moștenit-o, cu siguranță, urmașii dintr-o ramură secundară a familiei, așa cum se întâmplase și cu Sunaga. Niște profitori... Cum îndrăzneau să nu-i arate mormântul fiicei venite de la Tōkyō cu rămășițele pământești ale mamei! Chiar dacă nu i-a înștiințat din vreme!

Patroana faimosului restaurant Hana-no-ya, ajunsă la aproape șaizeci de ani, nu suporta sfidarea bătrânilor. A plecat fără o vorbă, nici măcar nu i-a salutat. Drumul în ținutul de baștină i-a adus dezamăgire după dezamăgire. Nu s-a putut înțelege cu oamenii conservatori și încăpățânați de acolo. Cum se și așeptase, apariția ei adunase lume multă în fața casei Tazawa. O asemenea mașină, chiar și plină de praful sutelor de kilometri parcurși, era o raritate până și în orașul Wakayama, darămite la țară! Șoferul a văzut că deja se-nfuriase și a coborât să-i deschidă portiera. Tomoko a pus urna cu cenușă pe banchetă, lângă ea. Șoferul era gata să urce și el, când bătrânii casei Tazawa s-au apropiat în fugă, aducând pachetele lăsate pe prag.

— Vă rog să vi le luați înapoi, nu avem nici un motiv să le acceptăm!

Tomoko i-a cerut șoferului să aștepte. A deschis portiera și a coborât demnă din mașină. Dispăruse brusc atitudinea umilă a celei venite să ceară o favoare. Și-a redobândit ținuta autoritară a patroanei de la Hana-no-ya.

Bătrânul s-a apropiat, ușor intimidat, dar i-a întins pachetele voluminoase hotărât, la fel de arogant. Tomoko le-a apucat aparent nepăsătoare. Unul conținea *yōkan*[1], al doilea, *nori*[2], iar ultimul, conserve cu fructe de mare fierte în sos de soia îndulcit. De îndată ce s-a trezit cu toate în brațe, le-a azvârlit cu forță în poarta casei Tazawa, iar în clipa următoare a și urcat în mașină.

— Repede, vă rog! Spre Wakayama!

---

1 Pastă dulce de fasole roșie.

2 Foi presate din alge brune.

Mașina a pornit în trombă. Tomoko nici nu a întors capul. Luase urna cu ambele mâini și o ținea bine pe genunchi ca să nu se răstoarne.

„Mamă, n-am reușit să-ți îndeplinesc ultima dorință. Să nu te superi. Dacă stau și mă gândesc bine, nici rămășițele mele pământești nu-și vor găsi tihna în vreun mormânt. Te poți odihni pe altarul din casă până aflu un loc pentru cenușă, fără să mă milogesc de rude și fără să mai dau cuiva explicații. Iar eu... ce idee am avut, să-mi doresc să mă reculeg la mormântul tatălui, al cărui chip nici nu mi-l aminteam!"

Supărarea pe familia Tazawa nu-i trecea. Își bătuseră joc de ea. Pe ce ton ar fi trebuit să-i roage ca să accepte s-o ducă la mormântul tatălui? Ce trufie pe capul lor! Parcă pogorâseră din marea nobilime și trăiau în palate! Cât îl disprețuia pe bătrânul care-o măsurase, țâfnos, din cap până-n picioare! O cocioabă ca a lor merita să ardă până la temelie! Poate așa locuitorii ei ar fi ajuns să gândească altfel și-ar fi înțeles ce înseamnă s-o iei de la zero... cum s-a întâmplat și cu Tōkyō după marele incendiu...

Era o toamnă uscată și se anunța o recoltă bogată. Privind spicele aurii de pe marginile drumului străbătut de mașina ce lăsa în urma ei vârtejuri de praf alb, Tomoko simțea furia mocnind în ea. Nu-și amintea să mai fi fost vreodată atât de mânioasă. Măcar reușea să stea bățoasă pe bancheta din spate, mulțumită de ea însăși că a azvârlit în poarta familiei Tazawa darurile aduse și refuzate de ei din prea mare mândrie.

„Tomoko, ultima mea dorință este ca rămășițele mele pământești să-și găsească odihna veșnică lângă cele ale lui Seikichi Tazawa."

Mama ei își exprimase ultima dorința pentru prima oară pe la vârsta de cincizeci de ani, când era deja căsătorită cu Hachirō. Lui Tomoko îi sunase atunci ca un fel de trădare față de cel mai devotat soț pe care și-l putea dori o femeie.

Tot cugetând, Tomoko își aminti că și ea tot în jurul vârstei de cincizeci de ani a început să se gândească la mormântul ei și că, aflând de moartea lui Ezaki, a încercat cu disperare să afle ce s-a ales de cenușa lui.

Tomoko mai trecuse prin trista experiență a renegării. Mai întâi, familia contelui Kōnami, apoi cea a familiei Nozawa. Dar și cea a lui Fumitake Ezaki. Așa o fi fost firesc, nefiind soția nici unuia dintre bărbați. Dar mama ei fusese căsătorită cu Seikichi Tazawa și, cu toate astea, familia lui îi contestase dreptul de a împărți același mormânt cu el. Deși înțelegea perfect felul lor de a judeca, Tomoko nu reușea să se calmeze, de parcă acum ar fi renegat-o pe ea.

O oră mai târziu mașina o lăsa pe Tomoko, încă furioasă, în fața hanului Okamoto din Wakayama.

— Bine-ați venit, doamnă!

— Bună seara!

Printre clienții obișnuiți ai restaurantului Hana-no-ya se număra și un deputat originar din Wakayama. Patroana hanului fusese deja la Tomoko, însoțindu-l pe deputat. De aceea și alesese Tomoko să stea aici. Au întâmpinat-o călduros, așa cum se cuvenea unui oaspete de seamă. Patroana hanului i-a oferit un apartament la ultimul etaj, cu o priveliște minunată. Când deschidea fereastra, golful Wakayama se dezvăluia privirilor ei în toată splendoarea.

— Ce peisaj superb! murmură Tomoko, mijind ochii de plăcere.

Nemărginirea mării albastre îi alina sufletul. Simțea că furia ce-o răvășise mai devreme se risipește treptat-treptat, cu fiecare val ce se pierdea în larg. O slujnică i-a întrerupt clipa de reverie:

— Se spune că una din ciudățeniile locului este că apele mării mângâie țărmul și nu-l mai părăsesc.

Se lăsa înserarea, dar Tomoko nu se mai dezlipea de scaunul așezat în dreptul ferestrei. Nu se mai sătura să privească marea. Nici *obi*-ul nu apucase să și-l scoată. Asculta vuietul valurilor apropiindu-se... fără să mai plece în larg... Explicația slujnicei i-a rămas într-un colțișor al sufletului, ca un vers plin de mister.

S-a întors spre *tokonoma*. Urna funerară din bocceluța roșie, așezată pe o etajeră, părea că privește și ea spre mare.

„Știi, mamă, Tsune-*chan* e deja elev de gimnaziu."

Cu câțiva ani în urmă, când Yasuko se recăsătorise, Tomoko îl înfiase oficial. Preschimbase în Tsuneharu pronunția ideogramelor

ce-i compuneau numele. Nici Yasuko, nici Jōji nu se opuseseră. Oricum, el locuia deja mai mult cu mătușa decât cu mama. Băiatul a fost tare necăjit când a aflat că mama urma să se mărite cu bucătarul restaurantului. Însă Tomoko i-a înțeles pe amândoi.

„Este nepotul tău, mamă, și fiul meu. Indiferent de locul unde vom avea mormântul, el o să aibă grijă de noi... și o să pună flori și tămâie. E un copil tare bun", șușoti iar Tomoko, întoarsă spre urna mamei.

Dinspre urnă, nici un răspuns. Tomoko asculta mai departe valurile – ba vuiau departe, ba șopteau de-aproape, parcă voiau să-i vorbească pe glasuri felurite. Încerca să și-l închipuie pe Tsuneharu îngrijind mormântul unde și-ar fi găsit odihna veșnică rămășițele pământești ale lui Ikuyo, Tomoko și Ezaki, unele lângă altele. Dar nu prea reușea.

„Oare pentru că n-am murit încă?"

— Bine-ați venit! o întrerupse o voce din visare. Îmi pare rău că n-am fost să vă întâmpin la sosire. Vă mulțumesc că mă onorați cu prezența dumneavoastră.

Patroana hanului turuise formulele obligatorii de politețe pe un ton vesel, în dialectul local. Stabilimentul ei semăna cu Hana-ya de odinioară și se bucura de un bun renume în tot ținutul. La Hana-no-ya fusese doar de două sau trei ori, dar se arăta extrem de fericită că Tomoko îi este oaspete.

— Mă bucur nespus că ați poposit la mine! Am reușit amândouă să ne construim o afacere prosperă fără ajutorul nimănui! Am aflat deja povestea vieții dumneavoastră și abia aștept să stăm pe-ndelete de vorbă și să vă povestesc și eu despre mine.

Slujnica venise cu ea ca să aducă la masă băutură și un platou cu mâncare.

Rezerva și modestia lui Tomoko păreau s-o atragă în mod deosebit pe patroana hanului Okamoto, care avea o fire mai deschisă decât musafira și un aer ușor cam viclean. În seara aceea se hotărâse să-și lase clienții ca să se ocupe exclusiv de oaspetele ei neprețuit.

Deși valurile cu vuiete ori șoapte o mai liniștiseră, Tomoko s-a decis să bea totuși puțin *sake* pentru a-și îneca amarul. Se

întorcea la Tōkyō cu urna mamei! Nu reuşise să-i împlinească ultima dorinţă!

Cele două femei cam de aceeaşi vîrstă au închinat cupele făcându-şi urări, numai că ideea cu băutura nu s-a dovedit tocmai bună. După câteva cupe de *sake*, mâhnirea lui Tomoko se adâncise, iar patroana hanului Okamoto nu părea nici ea într-o dispoziţie grozavă, văicărindu-se întruna.

— Chiar că ne-a fost greu la amândouă, deşi fiecare cu necazurile ei. Dumneavoastră aţi plecat de la Wakayama la Tōkyō ca să vă faceţi un rost şi aţi izbutit. Eu am rămas în ţinutul ăsta şi m-am descurcat cum m-am priceput mai bine. Nu-i e deloc uşor unei femei singure să reuşească, dar cine-nţelege asta dacă n-a răzbit prin toate greutăţile?

Diferenţa dintre ele se vedea întâi din felul cum beau. Patroana hanului Okamoto dădea pe gât pahar după pahar, turnându-şi singură.[1]

— De multe ori mă-ntreabă lumea de ce muncesc atât de aprig ca patroană a unui local aşa mare, în loc să mă retrag şi să duc o viaţă tihnită. Când aud întrebarea, mă gândesc şi eu că n-oi fi în toate minţile, mai ales că n-am moştenitori...

— N-aveţi copii? întrebă Tomoko.

— Nu. În tinereţe m-au chinuit nişte probleme de sănătate şi doctorul m-a prevenit că n-o să pot face copii. Nici dumneavoastră n-aveţi?

— Ba da, i-a răspuns Tomoko fără să-i mai explice că Tsuneharu este, de fapt, fiul surorii ei.

Îl considera copilul ei şi de aceea a dat din cap firesc, cu mândrie de mamă.

Patroana hanului Okamoto a privit-o câteva clipe, amuţită de surpriză. Apoi a început să verse lacrimi amare. Părea mai în vârstă decât Tomoko, dar o întinereau ochii mari, splendizi.

— Cât vă mai invidiez! Eu n-am avut dreptul la o asemenea fericire! zise ea printre suspine.

---

1 Conform datinei japoneze, comesenii îşi toarnă băutură reciproc atunci când nu sunt serviţi de personalul restaurantului.

„Oare s-a-mbătat?" a fost prima reacţie a lui Tomoko, cu oarece dispreţ în suflet. Dar apoi, meditând un pic şi ţinând cont de câtă experienţă avea la viaţa ei cu oamenii, a presupus că femeia suferise probabil un şoc recent, prea încerca să-şi descarce sufletul împovărat.

Prin urmare, patroana hanului Okamoto dorise neapărat să-i vorbească lui Tomoko tocmai pentru a-i povesti necazurile ei. Prin toată pălăvrăgeala ei încerca, fără să vrea, să scape de mâhnirea adunată, înecându-şi totodată amarul în băutură.

— Dacă m-am născut sub o stea fără noroc la bărbaţi, am renunţat de mult la ei şi l-am înfiat pe fiul mai mic al fratelui meu. Am avut grijă de el ca de ochii din cap. Am cheltuit o grămadă ca să-l ţin la facultate la Tōkyō. Viaţa mea a căpătat un rost. Mă bucuram că, în sfârşit, am un copil care-mi va aduce apă la mormânt.

S-a întrerupt ca să mai tragă o duşcă.

— Ah, copiii ăştia! Îi poţi considera ai tăi doar dacă îi naşti tu şi îi creşti de când apar pe lume. Băiatul ăsta mi-a înşelat toate aşteptările. Absolvind facultatea, a venit la mine cu o fată şi mi-a zis: „Mamă, e timpul să te retragi. Lucrăm noi de-acum încolo". Am văzut negru înaintea ochilor şi i-am spus: „Femeia asta nu-mi place şi nu-i cedez locul". S-a întors la Tōkyō fără alte comentarii. Mi-a cerut bani în continuare. Mi-a fost milă de el şi i-am trimis. Însă, auzind că duce peste tot vorba că hanul Okamoto îi va reveni lui „când moare bătrâna" şi că-i doar „o chestiune de timp", n-am mai îndurat. M-am înfuriat teribil şi l-am trecut înapoi, fără păreri de rău, în registrul civil al fratelui, unde-i era locul. A venit spăşit să-şi ceară iertare: „Mamă, am greşit. Iartă-mă. O să te ascult". Un şmecher! Mi-am dat seama că voia să-l iert doar ca să moştenească hanul şi asta m-a scârbit şi mai tare. L-am alungat. Asta-i povestea mea...

Aşa cum bănuise Tomoko, femeia suferise şocul recent. Când şi-a încheiat istorioara tristă, a scos un oftat din rărunchi înainte să tragă învăţătura din cele păţite:

— Credeți-mă, nu se poate conta pe un copil pe care nu l-ai născut tu. Vă invidiez! Ah, cât vă invidiez! murmură ea cu privirile plecate.

Tomoko nu i-a mărturisit că Tsuneharu este, de fapt, fiul surorii ei vitrege. N-a avut răgazul necesar, dar nici nu se simțea în stare s-o consoleze pe interlocutoare cu exemplul ei, atâta vreme cât afirma cu tărie că poți conta doar pe un copil ieșit din pântecul tău.

Tomoko a dus cupa de *sake* la buze în tăcere. Simțind alcoolul rece și proaspăt pe vârful limbii, și-a amintit cum își îngrijise mama ei pielea cu *sake*. S-a întors spre urna din bocceluța viu colorată, așezată pe un raft din *tokonoma*, ciulind urechile să prindă murmurul valurilor. Mai apropiate... mai îndepărtate... mai răsunătoare... mai catifelate... încercând să spargă tăcerea nopții.

Una dintre cele mai importante figuri literare ale Japoniei postbelice, autoare de romane, povestiri, piese de teatru și scenarii de film și televiziune, Sawako Ariyoshi (1931-1984) s-a născut în orașul Wakayama. Își petrece o parte din copilărie în Java. În 1949 își începe la Tōkiō studiile de literatură și artă dramatică, pe care le finalizează în 1952. După absolvire, lucrează în presă și începe să se afirme ca scriitoare. Debutează în 1956 cu povestirea *Baladă*, nominalizată în același an la cea mai prestigioasă distincție literară japoneză, Premiul Akutagawa. În 1959, beneficiază de o bursă Rockefeller și studiază teatrul la Sarah Lawrence College din New York. Acesta este și anul în care se impune ca romancieră, prin *Râul Ki*, primul volum al unei trilogii din care mai fac parte *Râul Arita* (1963) și *Râul Hidaka* (1965). Romanul ***Parfum de curtezană*** apare în 1963 și este considerat, alături de *Soția doctorului* (1966) și *Dansatoarea de Kabuki* (1969), cea mai strălucită mărturie a talentului literar al lui Sawako Ariyoshi. În anii '70 autoarea publică în același ritm susținut romane, printre care *În amurgul vieții* (1972) și *Prințesa Kazu* (1978). În 1979 Sawako Ariyoshi primește prestigiosul Premiu Mainichi. Piesele sale de teatru sunt jucate în întreaga lume, iar multe dintre romanele ei au fost adaptate pentru scenă și au fost ecranizate.

Ca romancieră, Sawako Ariyoshi este cunoscută în lume mai ales prin bestsellerurile *Parfum de curtezană*, *Dansatoarea de Kabuki* și *Soția doctorului*, ale căror traduceri în limba română au apărut în colecția „Raftul Denisei". Roman dens, de o mare finețe, proiectat pe planuri multiple, *Parfum de curtezană* este o poveste emblematică de dragoste și ură între o mamă și o fiică, o narațiune istorică în Japonia primelor decenii ale secolului XX și o meditație asupra condiției femeii în universul crud al gheișelor. A fost ecranizat în 1964, în regia lui Keisuke Kinoshita, cu Mariko Okada și Nobuko Otowa în rolurile principale.

Tomoko este frumoasă, dar nici pe departe atât de frumoasă ca mama ei, Ikuyo. Și totuși fiica ajunge o gheișă celebră și respectată, în vreme ce Ikuyo va purta mereu povara trecutului rușinos de curtezană. Serioasă, punând mai presus de orice onoarea și frumosul, Tomoko trezește admirația celor ce o înconjoară. Sawako Ariyoshi, ale cărei romane gravitează mereu în jurul unor femei puternice, exemplare, desenează cu tușe sigure și delicate, asemenea maeștrilor, portretul memorabil al unei gheișe gingașe ca o floare, dar pe care loviturile sorții nu o pot înfrânge.

„Sawako Ariyoshi este una dintre cele mai valoroase voci ale literaturii japoneze postbelice."

J. Thomas Rimer,
A Reader's Guide To Japanese Literature

„În proza lui Sawako Ariyoshi, femeile până atunci reduse la tăcere prind glas."

Mark Weston, *Giants of Japan*


ISBN 978-973-689-634-7

Pe copertă: Miyagawa Shuntei, *Grădină toamna* (detaliu)